Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, *Κυριακή 25 Μαρτίου 2018 • Ετος 10ο • Αρ. φύλλου 496* | Κυπριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα | www.kathimerini.com.cy | €2,50

ΑΒΕΡΩΦ ΝΕΟΦΥΤΟΥ

Εκσυγχρονισμός του ΔΗΣΥ χωρίς να αλλάξουν οι ρίζες

Τον Μάιο θα δημοσιοποιήσει τις αποφάσεις του για το πώς θα ενεργήσει στην δεύτερή του θητεία ο πρόεδρος του Δημοκρατικού Συναγερμού Αβέρωφ Νεοφύτου, ο οποίος εξηγεί τους περαιτέρω σχεδιασμούς του. Σε συνέντευξή του στην «Κ», ο κ. Νεοφύτου μιλά και για το Συνεργατισμό και λέει πως θα βρεθούν οι λύσεις ώστε να μην επηρεαστεί κανένας καταθέτης, ενώ στο Κυπριακό επισημαίνει πως δεν λύεται με την αντίληψη ότι θα προκαλέσουμε κόστος στην Τουρκία. Σελ. 8

ΓΙΩΡΓΟΣ ΛΙΛΛΗΚΑΣ

Κυρώσεις ως πιθανή απάντηση στην Τουρκία

Ο επικεφαλής της Συμμαχίας Πολιτών και Πρόεδρος της Επιτροπής Εξωτερικών και Ευρωπαϊκών Υποθέσεων της Βουλής ιεραρχεί τις επιδιώξεις της Τουρκίας στην Κύπρο, τονίζει πως και οι οικονομικές κυρώσεις εκ μέρους της ΕΕ είναι μια απάντηση και εκφράζει ανησυχία για πιθανά λάθος μηνύματα ενός, χωρίς κατάλληλη προετοιμασία δείπνου, μεταξύ Αναστασιάδη-Ακιντζί. Σελ. 10.

Αλλαγή ώρας

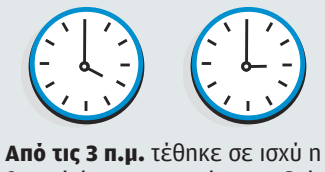

Από τις 3 π.μ. τέθηκε σε ισχύ η θερινή ώρα. Ως εκ τούτου, οι δείκτες των ρολογιών θα πρέπει να μετακινηθούν μία ώρα μπροστά.

Εκτός ορίων η Αγκυρα

Η επιδεικτική αδιαφορία της Τουρκίας στην αποδοκιμασία της ΕΕ

Η Σύνοδος Κορυφής στη Βάρνα της Βουλγαρίας μεταξύ ΕΕ-Τουρκίας θα λάβει χώρα μέσα σε κλίμα όξυνσης, εφόσον η Άγκυρα έχει πολλαπλά και αλληλεπικαλυπτόμενα μέτωπα που εμπεριέχουν τις ταραγμένες σχέσεις της με την Ευρώπη, το Αφρίν, τα ελληνοτουρκικά και την παραβατική συμπεριφορά στην κυπριακή ΑΟΖ, μεταξύ άλλων. Η αυστηρή καταδίκη των πεπραγμένων της Τουρκίας στη Σύνοδο Κορυφής, ήταν το πρώτο βήμα, ενώ οι πληροφορίες αναφέρουν πως ο Ερντογάν θα μεταβεί μολαταύτα στη Βουλγαρία με συγκεκριμένες απαιτήσεις υπό μάλης και με το προσφυγικό ως όχημα για εφ΄ όλης της ύλης συζήτηση. Συγκεκριμένα είναι και τα βήματα που θέλει να δει η Λευκωσία στα ενεργειακά, με πηγές να τονίζουν πως τυχόν επανάληψη όσων έγιναν στο τεμάχιο «3» θα πρέπει να αντιμετωπιστούν ίσως και με κυρώσεις προς την Άγκυρα. Στην εξίσωση μπαίνει και το Κυπριακό με την τ/κ ηγεσία να παραμένει στην γραμμή της Τουρκίας, και με το κοινωνικό δείπνο ανάμεσα στον Πρόεδρο Αναστασιάδη και τον Μουσταφά Ακιντζί να συναντά δυσκολίες που αναγνωρίζονται και εκτός Κύπρου. Σελ. 4, 5, 6.

Ψηφιακό ταξίδι στην Ακρόπολη του Περικλή

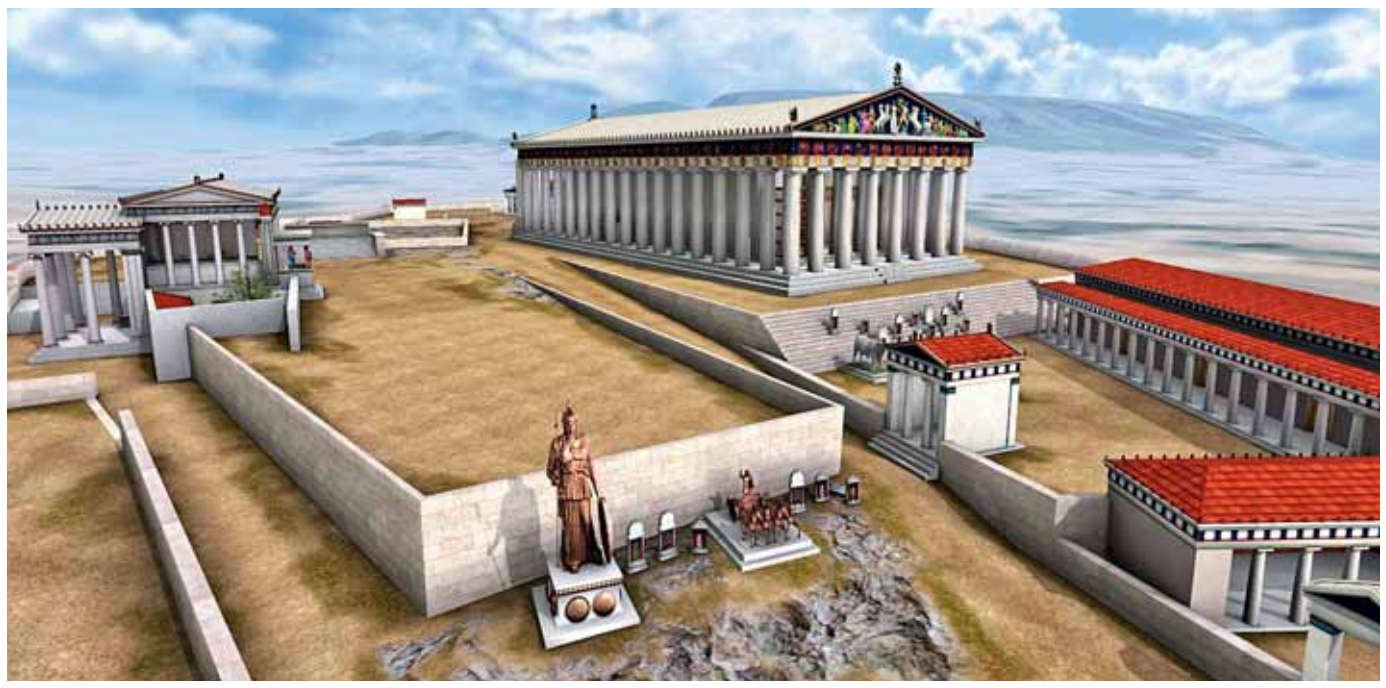

Τα κτίρια του Ιερού Βράχου της Ακρόπολης, δωμάτια, χρωματιστά αγάλματα, όλα με λεπτομέρειες, ζωντανεύουν μπροστά στα μάτια του θεατή στο ψηφιακό ταξίδι στον 5ο αιώνα π.Χ. με τη Θόλο, το ημισφαιρικό «θέατρο» εικονικής πραγματικότητας του Ιδρύματος Μείζονος Ελληνισμού. Πρόκειται για μια συναρπαστική περιπλάνηση σε όλα τα μεγάλα έργα της αθηναϊκής αρχιτεκτονικής. Ζωή, σελ. 1

Η δικαιοσύνη χρήζει άμεσα αναθεμελίωσης

Οι πέντε αναγκαίοι πυλώνες

Στο μέγα ερώτημα που τίθεται πλέον και από την κοινωνία κατά πόσο υπάρχει ζήτημα ανασυγκρότησης της δικαιοσύνης στην Κύπρο, το Ανώτατο Δικαστήριο απαντά θετικά καθώς την Τρίτη στο μέγαρό του εμπειρογνώμονες της ΕΕ θα παρουσιάσουν έκθεση για τη μεταρρύθμιση στα δικαστήρια. Ταυτόχρονα έμπειροι νομικοί καταθέτουν στην «Κ» τις θέσεις τους για τους πυλώνες επί των οποίων θα πρέπει να στηριχθεί η ανασυγκρότηση. Σελ. 11

ΠΕΝΙΧΡΑ ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

15 εκατ. οι έρευνες για την οικονομία

Στα ευρύτερα ζητήματα που προκύπτουν για την Νομική Υπηρεσία είναι και το κομμάτι ερευνών για την οικονομία και τα πενιχρά μέχρι σήμερα αποτελέσματα. Σημαντική παράμετρος είναι και το κόστος που βάσει επίσημων στοιχείων κυμαίνεται μεταξύ 15 και 22 εκατ. ευρώ. Σελ. 11

ΑΚΕΛ

Οι αλλαγές που δρομολογούνται

Με στόχο την επόμενη πενταετία να αναλάβει την εξουσία, το ΑΚΕΛ δρομολογεί ήδη βάσει χρονοδιαγράμματος σημαντικές αλλαγές. Στόχος είναι ο επανακαθορισμός της οικονομικής του πρότασης καθώς και η επανεξέταση των νέων δεδομένων στο Κυπριακό. Σελ. 7

Ο νέος κινεζικός εθνικισμός του Σι

Με σημάδια σκλήρυνσης

Ενισχυμένος από τις νομοθετικές αλλαγές, που του επιτρέπουν να παραμείνει ισόβιος ηγέτης της Κίνας, ο πρόεδρος της χώρας Σι Τζινπίνγκ εκφώνησε μία άκρως εθνικιστική ομιλία τονίζοντας ότι η χώρα είναι έτοιμη για αιματηρές μάχες εναντίον των εχθρών της. Σελ. 22

Παροξυσμός στην Τουρκία

Εξαρση μετά το Αφρίν

Εθνικιστική ανάταση έχει καταλάβει την Τουρκία μετά την κατάληψη της κουρδικής πόλης Αφρίν στη Συρία. Ακούγονται κραυγές για νέο πόλεμο ανεξαρτησίας και υστερία κατά Δύσης και Ελλάδας, ωστόσο δύσκολη είναι η διαπραγμάτευση Ερντογάν- ΗΠΑ. Σελ. 20

Σημείο καμπής τα 80χρονα ΣΚΤ

Περνά σε νέα εποχή με την είσοδο στρατηγικών επενδυτών

Ογδόντα χρόνια ζωής συμπληρώνει ο Συνεργατισμός και ετοιμάζεται να περάσει στη νέα εποχή με την είσοδο στρατηγικών επενδυτών. Στη διοίκηση της τράπεζας επικρατεί συγκρατημένη αισιοδοξία ότι το ενδιαφέρον θα είναι ικανοποιητικό, αφού οι πρόσφατες επιτυχίες της Συνεργατικής Κυπριακής Τράπεζας την καθιστούν ακόμα πιο ελκυστική. Τονίζουν ότι οι καταθέσεις είναι απόλυτα εξασφαλισμένες και ότι το προσωπικό δεν πρέπει να ανησυχεί για το εργασιακό του μέλλον. Οικονομική σελ. 4

Η αμφισβήτηση των social media

Παρά τις δεσμεύσεις του Μαρκ Ζούκερμπεργκ, αφεντικού του Facebook, για ριζικές αλλαγές στον τρόπο λειτουργίας της ιστοσελίδας, η ικανότητα των μέσων κοινωνικής δικτύωσης να επηρεάζουν ακόμη και το αποτέλεσμα κρίσιμων εκλογικών αναμετρήσεων πλήττει την αξιοπιστία των δημοκρατικών θεσμών σε όλο τον κόσμο. Σελ. 20

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Μέρος του όλου, η Βάρνα

Η Σύνοδος ΕΕ-Τουρκίας, σίγουρα έχει τη δική της βαρύτητα τόσο για τις σχέσεις της Άγκυρας με την Ευρώπη όσο και για το ότι θα λειτουργήσει ως όχημα συζήτησης για σειρά θεμάτων που αφορούν και την ανατολική Μεσόγειο, άρα και την Κύπρο. Ωστόσο, δεν είναι το τέλος του δρόμου ούτε και πρόκειται να λυθούν όλα τα προβλήματα σε μια Σύνοδο, τη συγκεκριμένη. Πολύ περισσότερο δεν πρέπει να νομίζουμε πως η Τουρκία θα αλλάξει εν μια νυκτί. Η Σύνοδος στη Βάρνα είναι μια στάση, ανάμεσα σε άλλες που θα έρθουν, και που στοιχειοθετούν ένα γεγονός: πως στο γεωπολιτικό σκηνικό, οι μεγάλοι παίχτες είναι πολλοί, τα συμφέροντα, και αντιθετικά πολλές φορές, οπότε σκοπός είναι να επιτύχουμε το εφικτό βήμα-βήμα και όχι το ίσως και εκδικητικά, απόλυτο.

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΣΗΜΕΡΑ ΣΤΟ ΕΝΘΕΤΟ «ΖΩΗ»

ΠΡΟΣΩΠΟ

Ενδιαφέρουσες δράσεις για τον Ν. Λαπαθιώτη

Το Πανεπιστήμιο Κύπρου διοργανώνει δύο διαλέξεις από τους καθηγητές Π. Παπαπολυβίου και Π. Βουτουρή για να τιμήσει τον κυπριακής καταγωγής ποιητή Ναπολέοντα Λαπαθιώτη. Ο Γ. Σκουρλέτης, που σκηνοθετεί την παράσταση «Ο γείτονάς μου Ναπολέων Λαπαθιώτης», μίλησε στην «Κ».

ΠΟΙΗΣΗ

Νικ. Βρεττάκος, ο ποιητής του ανθρώπινου

Ολα τα θεμελιώδη προβλήματα και οράματα διεξόδου έχουν διεγείρει τη συνείδηση του σπουδαίου ποιητή Νικηφόρου Βρεττάκου (1912-1991). Σημαντικό μέρος στην ποίησή του καταλαμβάνουν και τα στοιχεία και οι μορφές της φύσης που τον απασχόλησαν ειδικά.

ΘΕΑΤΡΟ

Το «Δεκαήμερο» του Βοκάκιου στο θέατρο Ένα

Στο Θέατρο Ένα της Λευκωσίας ανεβαίνει το «Δεκαήμερο» του Βοκάκιου σε θεατρική προσαρμογή του Μιχάλη Παπαδόπουλου, βασισμένη στη μετάφραση του Κοσμά Πολίτη. «Δεν ήθελα σε καμία περίπτωση μία παράσταση με καλτσοδέτες και μπέρτες», λέει ο σκηνοθέτης Μηνάς Τίγκιλης.

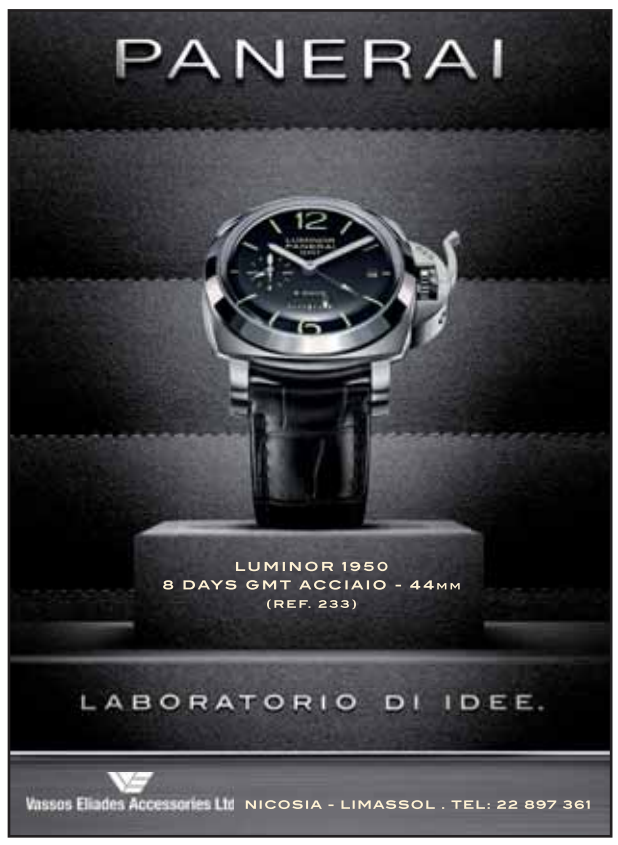

ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

Γράφει ο **ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ**

Spotlight…

Ο πρώτος στόχος μιας δικτατορίας είναι η φίμωση των δημοσιογράφων και συνακόλουθα των ΜΜΕ. Ένα τελευταίο παράδειγμα δικτατορικής συμπεριφοράς βλέπουμε στη γειτονική Τουρκία με τον Ταγίπ Ερντογάν, να έχει –από το πραξικόπημα και εντεύθεν, φυλακίσει εκατοντάδες δημοσιογράφους και να έχει κλείσει δεκάδες ΜΜΕ. Το δικαίωμα του πολίτη στην ενημέρωση κατοχυρώνεται σε όλα τα συντάγματα των σύγχρονων κρατών και συναφώς το δικαίωμα των δημοσιογράφων στην πληροφόρηση είναι αδιαπραγμάτευτο. Η μεγαλύτερη πηγή πληροφόρησης για τους δημοσιογράφους είναι οι διαρροές είτε εγγράφων, είτε πληροφοριών από κρατικές, κυβερνητικές, πολιτικές και άλλες πηγές για ζητήματα κυρίως που άπτονται του δημοσίου συμφέροντος, είτε αυτό είναι η κακοδιαχείριση ανθρώπων, πόρων ή πληροφοριών. Κι αυτό γιατί στις σύγχρονες δημοκρατίες ένας τρόπος για να καμουφλαριστεί η κακοδιαχείριση είναι διαβαθμίζοντας έγγραφα και πληροφορίες με την ένδειξη «άκρως απόρρητο» ή και «εμπιστευτικό». Κανονικώς εχόντων των πραγμάτων ελάχιστα ζητήματα ενδείκνυται να μην αντέχουν στη βάσανο της διαφάνειας σε ένα κράτος που σέβεται το δημόσιο χρήμα και ελαύνεται από την προστασία του καλώς νοούμενου συμφέροντος. Έχουν όμως και οι δημοσιογράφοι μερίδιο ευθύνης έναντι της ενημέρωσης του πολίτη. Κι αυτό συνδυάζεται με το ρόλο τους ως ενδιάμεσου εξουσίας-πολίτη ασκώντας έλεγχο στις εξουσίες χωρίς επ΄ουδενί να καταχρώνται την ισχύ που τους δίνεται από αυτόν ακριβώς το ρόλο. Στη σύγχρονη εποχή είχαμε αρκετά και σημαντικά παραδείγματα δημοσιογραφικής δραστηριότητας που έφερε στο φως σκάνδαλα κυβερνήσεων και θεσμών έναντι της κοινωνίας. Ένα τέτοιο ήταν και αυτό που μεταφέρθηκε και στο σινεμά με την οσκαρική ταινία «Spotlight» (ελληνική απόδοση «Όλα στο φως»). Έτσι ονομαζόταν η ειδική ομάδα ελεύθερου ρεπορτάζ της «Boston Globe», η οποία το 2001 ερεύνησε και αποκάλυψε ένα τεραστίων διαστάσεων σκάνδαλο κακοποίησης ανηλίκων από ιερείς και αξιωματούχους της καθολικής εκκλησίας. Προηγουμένως, το 1972-74 η Washington Post διά των δημοσιογράφων Καρλ Μπέρνσταϊν και Μπομπ Γούντγουορντ αποκάλυψε το σκάνδαλο Watergate που είχε ως αποτελέσματα την παραίτηση στις 9 Αυγούστου του 1974 του τότε προέδρου Ρίτσαρντ Νίξον. Κι αυτό έγινε ταινία το 1976, με τίτλο "Όλοι οι Άνθρωποι του Προέδρου". Την τελευταία δεκαετία είχαμε συμμαχίες δημοσιογράφων και ΜΜΕ που συμπράττουν στην αποκάλυψη πληροφοριών που ενδιαφέρουν όχι μόνο την κοινή γνώμη μιας χώρας αλλά όλου του πλανήτη. Έτσι βγήκε στο φως ή Λίστα Λαγκάρντ ή Φαλτσιάνι που ήταν ο άνθρωπος που υπέκλεψε τραπεζικό αρχείο καταθετών της HSBC της Ελβετίας που αφορούσε τη δεκαετία μέχρι το 2007 και στο οποίο εμφανίζονταν ονόματα της πολιτικής και οικονομικής ελίτ του πλανήτη. Στη συνέχεια είχαμε τα Wikileaks, που έδωσαν τροφή στα ΜΜΕ όλου του πλανήτη, καθώς ο Ε.Τ. Σνόουντεν, εργαζόμενος σε NSA και CIA, διοχέτευσε απόρρητες πληροφορίες σχετικά με τα προγράμματα μαζικής παρακολούθησης από τις κυβερνήσεις των ΗΠΑ και της Βρετανίας καθώς και τη σύμπραξη του «International Consortium of Investigative Journalists», η οποία και αποκάλυψε τα «Panama Papers» με πληροφορίες για υπεράκτιες εταιρείες που αναφέρονται από τον πάροχο εταιρικών υπηρεσιών του Παναμά Mossack Fonseca, πίσω από τις οποίες έκρυβαν αφορολόγητα τα χρήματα τους πλούσιοι ιδιώτες, συμπεριλαμβανομένων και αρχηγών κρατών. Στην Κύπρο τίποτα δεν είδαμε από τη λίστα Λαγκάρντ και τα «Panama Papers» αλλά και ούτε από το σκάνδαλο με τη διαρροή των ηλεκτρονικών μηνυμάτων της εισαγγελέως Ελένης Λοΐζίδου, που αγγίζει το νωτιαίο μυελό του δημόσιου συμφέροντος. Αν φυσικά αληθεύουν όσα δήλωσε ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, ότι δηλαδή η εισαγγελέας «θέτει το κράτος σε δύσκολη θέση και δεν νομίζω ότι ο ρόλος ενός εισαγγελέως είναι να παραβιάζει προσωπικά δεδομένα και να δημιουργεί ένα σωρό προβλήματα στις σχέσεις της χώρας μας είτε με τους ευρωπαίους εταίρους μας είτε με τους ρώσους φίλους μας». Ωστόσο, ο Γενικός Εισαγγελέας έστειλε την υφιστάμενή του στην ΕΔΥ με πειθαρχικές κατηγορίες και φίμωσε τα κυπριακά ΜΜΕ που δεν δύνανται να αγγίξουν την ουσία της υπόθεσης, προφανέστατα γιατί η κ. Λοΐζίδου, τον έκανε c.c. στα emails της…

paraschosa@kathimerini.com.cy

ΟΜΗΡΟΥ & ΣΕΒΕΡΗ / *Γράφει ο* **ΟΝΑΣΑΓΟΡΑΣ**

Η απύθμενη... επιείκεια, τα κινητά των βουλευτών και το δίλημμα του Healthy

Αρκετοί αναγνώστες επικοινώνησαν με την εφημερίδα για τη στήλη μου της περασμένης Παρασκευής. Οι περισσότεροι για να με συγχαρούν, απ' όσα μου είπαν, γιατί ένιωθαν να ταυτίζονται με το παράπονό μου που δεν μπορώ και εγώ να μπω στη λίστα των ευνοούμενων του Κωστάκη.

Ωστόσο, η απάντηση του ίδιου του Κωστάκη, και σε μένα και στον κάθε αδικημένο αυτού του τόπου, ήταν άκρως απογοητευτική. Μας είπε πως ανεξάρτητα από την περίπτωση (του Πόλυ και άλλων) καθημερινά ομάδα λειτουργών στη Νομική Υπηρεσία εξετάζει αιτήματα για διαγραφή προστίμων και άλλων κυρώσεων και αν είναι γνήσιες τυγχάνουν επιείκειας. (έτσι το έγραψε).

Και συνέχισε: "Αυτός είναι ο άλλος, ανθρώπινος ρόλος της Νομικής Υπηρεσίας. Μια τέτοια πρακτική δεν πρέπει να δημιουργεί κανένα αίσθημα αδικίας σε κανένα πολίτη". Προσωπικά ένιωσα συγκίνηση με την απάντηση του Κωστάκη. Το γεγονός ότι η επιείκεια του για τον Πόλυ (πόσα προβλήματα να αντιμετωπίζει κι αυτός ένας θεός το ξέρει) ασκήθηκε επανειλημμένα για 34 τόσες περιπτώσεις είναι αξιοθαύμαστο. Κανένα Γραφείο Ευημερίας δεν έδρασε με τόση ανθρωπιά, τόση επιείκεια και τόσο δίκαια όσο το γραφείο παραπόνων του Κωστάκη. Υποκλίνομαι! Τι άλλο να πω; Ότι "βλέπω να διαψεύδονται και οι τελευταίες προσδοκίες που είχα για ένα καλύτερο μέλλον αυτού του τόπου;" Ότι "τελικά οι κατηγορούμενοι μετατρέπονται σε κατήγορους με τη συνδρομή και υπόθαλψη ανώτερου άρχοντα της χώρας;" "Ντροπή!"

Ένα πάντως κράτησα από την ανακοίνωση του Κωστάκη: το τεράστιο απόθεμα επιείκειας του. Κανονικό Λεβιάθαν! Παρά τις επανειλημμένες δόσεις επιείκειας που απελευθέρωσε για τον Πόλυ (είπαμε 34) διατηρεί αποθέματα και για άλλους όπως λέει. Θεός αν είναι...

Μπορεί ο Healthy να τα πήγε πολύ καλά στην Ευρώπη αλλά η επιστροφή δεν αναμένεται να είναι το ίδιο ευχάριστη. Όπως μου έλεγε προχθές ο ενημερωμένος κύριος Πάμπος, με την επιστροφή του θα αντιμετωπίσει μια κατάσταση μπρος γκρεμός και πίσω ρέμα. Και εξήγησε: "Από την μία είναι το δείπνο με τον Ακιντζί που ψήνεται, από την άλλη είναι η ανακωχή με τον Νικόλα και τους άλλους του Ενδιάμεσου που όσο το δείπνο ψήνεται τόσο περισσότερο συρρικνώνεται. Και καλύτερα να μην σας πω τι τον αναμένει για τον συνεργατισμό".

«Δυο γελάν, κάτι ξέρουν. Ένας γελάει, τρελός είναι», που λέει και η παροιμία.

Εκτός της Ολομέλειας της Βουλής τέθηκαν την Παρασκευή οι κάμερες των τηλεοπτικών σταθμών. Ο λόγος; Το γεγονός ότι στην εκπομπή του Λούη Πατσαλίδη προβλήθηκαν σκηνές με βουλευτές να παίζουν με τα κινητά τους την ώρα που διεξάγονταν οι εργασίες της Ολομέλειας. Είχε μάλιστα δείξει και την Ειρήνη Χαραλαμπίδου να βρίσκεται σε εντελώς άλλο χρόνο και τόπο: σε ιστοσελίδα για ηλεκτρονικά ψώνια και να επιλέγει προϊόντα!

Μετά τον σάλο που ακολούθησε τα όσα πρόβαλε ο Λούης οι βουλευτές ζήτησαν την εκδίωξη των κάμερα μαν. Όπερ και εγένετο. Οι κινηματογραφιστές μπήκαν τελικά μόνο για ένα πεντάλεπτο, πήραν με ασφάλεια τα πλάνα που οι βουλευτές ήθελαν και αποχώρησαν. Το θέμα συζητήθηκε ιδιαίτερα μεταξύ των δημοσιογράφων με αρκετούς να διερωτώνται εάν αυτοί που έπρεπε να φάνε πόρτα ήταν οι κινηματογραφιστές ή τα κινητά ή οι βουλευτές που έπαιζαν και ψώνιζαν την ώρα της Ολομέλειας...

Αληθεύει πως την Παρασκευή ο αγαπητός μου Άντρος αντίκρισε με μεγάλη έκπληξη την πενιχρή συμμετοχή στην διαδήλωση για τον Συνεργατισμό έξω από το Προεδρικό; Αληθεύει πως έγινε και έντονη συζήτηση για το ποιου ή ποιων ευθύνη ήταν να μαζευτεί πλήθος για να διαδηλώσει και να ακούσει την ομιλία του Γενικού Γραμματέα; Αληθεύει ότι κάποιος διαμαρτυρήθηκε σε έντονο ύφος: "Εάν θα είναι τέτοια η συμμετοχή καλύτερα να μην κάνουμε τις άλλες διαμαρτυρίες";

Η κυρία Γιαννούλλα πάντως, η οποία ακούει όλα όσα ψιθυρίζονται στους διαδρόμους του ΑΚΕΛ και ακόμη περισσότερα, μου αποκάλυψε πως η συζήτηση για το μέλλον του κόμματος άναψε για τα καλά. "Δεν είναι μόνο ο εικοσάλογος με τις αλλαγές που κρατάει ο κύριος Άντρος και τον μετέτρεψε για συντομία σε δεκαοκτάλογο. Είναι και η ονοματολογία που κυκλοφορεί για τους τρεις, τέσσερις δελφίνους" μου είπε.

ΚΟΥΪΖ: Αληθεύει ότι ο Φούλης γεμίζει τη φαρέτρα του για την μεγάλη μάχη του Συνεργατισμού; Όπως ακούω προβλέπεται ασύμμετρη και πολυμέτωπη αντιπαράθεση και ο Πάφιος οργανώνεται κατάλληλα. Ωστόσο, στη μάχη είναι που φαίνεται η αξία κάθε πυραύλου...

ΕΝΩΝΟΥΜΕ ΔΥΝΑΜΕΙΣ / *Γράφει* **Ο ΣΠΟΝΔΟΦΟΡΟΣ**

Με άριστα το 10

1 Στο γράψιμο. Άμα σε γράψει η τροχαία, πληρώνεις. Εκτός αν προλάβεις και στείλεις ένα μέηλ στο services@generalcouncel.com.cy. Υπάρχει και auto reply, και online chatting με την γραμματέα του Γενικού. Τόσο στην υπηρεσία των πολιτών ο Γενικός. #lovechrystalla (Ασχετο αλλά όταν γράφω για τον Γενικό την θυμάμαι την Κρυστάλ).

2 Στο αλάθητο. Ο Γενικός πάντως είναι άνθρωπος καλός, πράος, διαβασμένος, χωρίς εμμονές, ένας άγιος. Γι΄ αυτό έχει και το αλάθητο. Πάπας. Είναι και αυτά τα "γνωστά" ΜΜΕ για τους "γνωστούς" λόγους.

3 Στο ραντεβού. Τελικά πρέπει να ήταν ανάγκη που έγινε ιστορία, το ραντεβού Χριστόφια-Ιβάν. Από τους πολλούς που ανέβηκαν τότε στο Προεδρικό και έβγαζαν selfies με τον Ελ πρεσιντέντε πριν γίνει της μόδας. Θυμίζω και τον Αρμένιο δισεκατομμυριούχο επενδυτή με τα ρουφηχτά φιλιά.

4 Στη μέρα. Σε μια μέρα έφυγε ο Πέτεφ, έφυγε ο Δώνης, αποφάσισε να αλλάξει το ΑΚΕΛ (Oh God) το ΔΗΚΟ που αλλάζει κάθε μέρα (Oh Yes) τον ΔΗΣΥ του Αβέρωφ που ΘΑ αλλάξει (Yeahh) και ψάχνουμε επενδυτές για Συνεργατισμό. Μέρα από τα Τζάμπο λέμε.

Ελευθερία είναι το δικαίωμα του άλλου να διαφωνεί μαζί σου. *(Ρόζα Λούξεμπουργκ.)*

5 Στην ουρά. Με μια βόλτα από το νοσοκομείο Λευκωσίας για να πάρεις φάρμακα, μπορεί και να φύγεις και με δέκα φέτες μορταδέλα. Γιατί εκείνο που χρειάζεται, για να μην περιμένει ο ένας ασθενής πίσω από τον άλλο στο όρθιο, είναι ένα μηχανάκι να βγάζει τα νούμερα, που έχουν ακόμη και οι πάγκοι των αλλαντικών.

6 Στη σύλληψη. Είναι τόσο μπάχαλο η κατάσταση στα κατεχόμενα, που συνέλαβαν Κούρδους επειδή χόρευαν χασάπικο κατά τη διάρκεια μιας γιορτής τους. Κι ο αδερφός Μουσταφά που χορεύει καρσιλαμά στις διαπραγματεύσεις, δεν του έχουν ούτε μια παρατήρηση. Ούτε μια. Κι είναι και λάθος τα βήματα.

7 Στην ώρα. Σήμερα είναι η τελευταία φορά που αλλάζει η ώρα. Πρώτος ο Ερντογάν το έκανε και τώρα ακολουθεί η ΕΕ. Αλλά αύριο στη Βάρνα θα τους αλλάξει και τα φώτα. Θα τους βάλει στο μέτωπο LED που να λέει "Οθωμανικό".

8 Στο μπαράκι. Η φύση πάντα βρίσκει τον τρόπο να εκπλήσσει. Μαθαίνω, έτσι, πως φύτρωσε μπαράκι στην παραλία της Λάρας. Χελωνάκια με hang over και το παιχνίδι της προστασίας της φύσης, game over. Η χαζομάρα μας ανταγωνίζεται τους κόκκους της άμμου.

9 Στην αγγελία. Χάθηκε λάπτοπ, μαύρο, με όλα του τα πλήκτρα. Username Helen, password Of Troy,αλλά μην τα πείτε. Όποιος τον βρει να μην τον ανοίξει. Είναι αδίκημα. Να τον πετάξει στην πλησιέστερη ανακύκλωση και να περάσει από τη Νομική να παραλάβει το βραβείο εξαίρετων πράξεων. Αν έχει λαπόρτα του το σβήνουμε ως extra bonus.

10 Στη δασκάλα. Τελικά, ότι η καλύτερη δασκάλα στον κόσμο είναι Ελληνοκύπρια, είναι μια ανακούφιση. Αν μη τι άλλο ο τόπος βγάζει και άξιους, κι όχι μόνο γραβατοφορεμένα ή μη λαμόγια που κάνουν καριέρα εντός και εκτός χώρας στην πλάτη μας.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Πρόεδρος Δ.Σ.: Κωστας Ιορδανιδης • Διευθύνων Σύμβουλος: Δημητρης Λοττιδης • Διευθυντής: Ανδρεας Παρασχος
Αρχισυντάκτης: Μιχαλης Τσικαλας • Υπεύθυνος Ατελιέ: Παντελης Δαμιανου

Νίκου Κρανιδιώτη 7Ε, 3ος όροφος, 2411 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: Αλεξης Παπαχελας • Διεύθυνση συντάξεως: Κωστης Φαφουτης - Νοτης Παπαδοπουλος

Εσύ τι θα άλλαζες πρώτα στο σπίτι σου;

(Όταν μάθεις και το επιτόκιο...
θα θέλεις να τα αλλάξεις όλα!)

Δάνειο Ανακαίνισης.
Έλα να μιλήσουμε!

www.bankofcyprus.com.cy/renovation
800 00 800

Τράπεζα Κύπρου

Τουρκική πρόκληση εκτός ορίων στο Αιγαίο

Η παρενόχληση του ελικοπτέρου Σινούκ με τους 16 ανώτατους αξιωματικούς

Του **ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΔΟΥ**

Τον κίνδυνο ατυχήματος, και μάλιστα σε μια περίοδο κατά την οποία οι ελληνοτουρκικές σχέσεις διανύουν την κρισιμότερη καμπή των τελευταίων δεκαετιών, προσέγγισαν οι δύο χώρες την περασμένη Πέμπτη, όταν σε μια έξαρση προκλητικότητας, δύο τουρκικά F-16 παρενόχλησαν εν μέσω θυελλωδών ανέμων το ελικόπτερο που μετέφερε τον αρχηγό ΓΕΣ Αλκιβιάδη Στεφανή από τη Στρογγύλη στη Ρόδο. Μαζί με τον κ. Στεφανή στο ελικόπτερο Σινούκ της Αεροπορίας Στρατού επέβαινε επίσης ο διοικητής ΑΣΔΕΝ, καθώς και όλοι οι άρτι ορισθέντες διοικητές των σχηματισμών της περιοχής των Δωδεκανήσων. Επρόκειτο, εν ολίγοις, για 16 ανώτατους αξιωματικούς των πλέον μαχίμων και προκεχωρημένων μονάδων του Στρατού Ξηράς.

Δύο τουρκικά F-16 με εντολή να αναγνωρίσουν οπτικά το ελληνικό

Στο ελικόπτερο Σινούκ της Αεροπορίας Στρατού που παρενόχλησαν δύο τουρκικά F-16 εν μέσω θυελλωδών ανέμων επέβαιναν ο αρχηγός ΓΕΣ Αλκιβιάδης Στεφανής, ο διοικητής ΑΣΔΕΝ και όλοι οι άρτι ορισθέντες διοικητές των σχηματισμών των Δωδεκανήσων.

Μια ακραία κίνηση από την Αγκυρα αμέσως μετά το σκληρό ανακοινωθέν του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και λίγο πριν από τη σύνοδο της Βάρνας.

Σινούκ, απογειώθηκαν από τη βάση του Νταλαμάν και περί τις 17.30, στη διαδρομή του Σινούκ από τη Στρογγύλη προς τη Μαρίτσα της Ρόδου, έφθασαν να πετούν με καθοδική πορεία έως και 2.000 πόδια πάνω από το ελληνικό ελικόπτερο. Η αναχαίτισή τους έγινε σε εξαιρετικά δυσμενείς καιρικές συνθήκες από δύο F-16 που απογειώθηκαν από τη Σούδα και έφθασαν ώς το σύμπλεγμα του Καστελλόριζου.

Κατάσταση συναγερμού

Το συγκεκριμένο περιστατικό έχει θορυβήσει την Αθήνα, καθώς πραγματοποιείται έπειτα από μόλις λίγες ημέρες «νηνεμίας» πάνω από το Αιγαίο και ενώ οι Ενοπλες Δυνάμεις βρίσκονται για τουλάχιστον ένα μήνα σε κατάσταση «πορτοκαλί» συναγερμού.

Δεν μπορεί να αγνοηθεί ο συμβολισμός μιας τόσο ακραίας κίνησης, την ίδια ημέρα μετά το σκληρό ανακοινωθέν του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου κατά της τουρκικής επιθετικότητας και μόλις λίγα εικοσιτετράωρα πριν από τη σύνοδο της Βάρνας. Εκεί, με προμετωπίδα την υπόθεση της κράτησης των δύο στρατιωτικών (για τους οποίους διάφορες αβάσιμες πληροφορίες διαρρέουν από την Τουρκία), αλλά και την αμφισβήτηση της αυτονομίας της Κυπριακής Δημοκρατίας να εκμεταλλευθεί την ΑΟΖ της, αν και δεν θα παρευρεθούν, η Αθήνα και η Λευκωσία ήδη έχουν δημιουργήσει το πλαίσιο εντός του οποίου σκοπεύουν να κινηθούν.

Μάλιστα, με μοχλό πίεσης την τελωνειακή ένωση, τη διαδικασία εισαγωγής τουρκικών αγροτικών προϊόντων στην Ευρωπαϊκή Ενωση, τη θεώρηση της βίζας και τις αεροπορικές διασυνδέσεις, τέσσερα σημεία των ευρωτουρκικών σχέσεων που έχουν σοβαρό οικονομικό όφελος για την Αγκυρα, υπάρχει η ελπίδα ότι η Τουρκία μπορεί να πιεστεί προς μια κατεύθυνση συμβιβασμού. Παράλληλα, η Αθήνα επιχειρεί να ζητήσει μέσω επίσημων διαύλων και τη βοήθεια της Μόσχας, η οποία αυτήν την περίοδο αποτελεί βαρόμετρο και για τη συνολική στάση της Τουρκίας στη Μέση Ανατολή.

Ωστόσο η πραγματικότητα μαρτυρεί, μάλλον, ότι το «τζίνι» της τουρκικής επιθετικότητας έναντι όλων έχει βγει αμετάκλητα από το μπουκάλι. Η κατάληψη του Αφρίν και το πλιάτσικο που ακολούθησε, όπως τουλάχιστον μεταδόθηκε από τα διεθνή πρακτορεία ειδήσεων, κυρίως όμως η εκδηλωμένη πεποίθηση του προέδρου της Τουρκίας Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν να επεκτείνει τις τουρκικές επιχειρήσεις στη Συρία αλλά και στο βόρειο Ιράκ, υπογραμμίζει την πρακτική αμφισβήτηση όχι μόνο της Συνθήκης της Λωζάννης, αλλά και του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ, δηλαδή των ισχυρότερων κρατών του κόσμου. Πέρα από τη νομική διάσταση των ζητημάτων που εγείρονται από την κινητοποίηση της Τουρκίας, γίνεται αντιληπτό ότι ο Ερντογάν επιχειρεί να διαπραγματευτεί προς όλες τις κατευθύνσεις. Η πλέον εμφανής πρόθεσή του αποτυπώνεται στην Ανατολική Μεσόγειο και την ΑΟΖ της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Παρά την πρόσκαιρη αυτοσυγκράτηση που έχουν δείξει σε αυτήν τη φάση οι τουρκικές δυνάμεις, λόγω της ισχυρότατης ναυτικής και στρατιωτικής αμερικανικής παρουσίας στην κυπριακή ΑΟΖ (έστω και με την αιτιολογία μιας άσκησης), είναι σαφές ότι η Αγκυρα θέτει ζήτημα συνεκμετάλλευσης των υδρογονανθράκων της Κύπρου.

Ο χρόνος και το σημείο της κυπριακής ΑΟΖ το οποίο θα επιλέξει η Τουρκία να στείλει το πλωτό γεωτρύπανο που προμηθεύτηκε πρόσφατα θα είναι, μετά πάσης βεβαιότητας, το επόμενο σημείο τριβής. Οι τουρκικές πιέσεις αποσκοπούν στην επανέναρξη των διαπραγματεύσεων για το Κυπριακό, ως προϋπόθεση προκειμένου να επιτρέψει στη Λευκωσία να συνεχίσει τις έρευνες στην ΑΟΖ της. Πρόκειται για μαξιμαλιστική στόχευση, ωστόσο η πρόσφατη κινητικότητα στο Κυπριακό αναδεικνύει μια τάση επανεκκίνησης των διαπραγματεύσεων, με το ενεργειακό σε δεσπόζουσα θέση.

Η Λευκωσία έχει επιλέξει έναν τρόπο εκμετάλλευσης των υδρογονανθράκων, το οποίο βασίζεται στο νορβηγικό μοντέλο (της αλληλεγγύης των γενεών, με χρηματοδότηση, μεταξύ άλλων, του ασφαλιστικού συστήματος), κάτι που θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί ως επιχείρημα στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων έναντι των Τουρκοκυπρίων. Κυρίως προκειμένου να διασκεδαστεί η εντύπωση ότι, όταν αρχίσουν να εισρέουν έσοδα στην Κυπριακή Δημοκρατία από την εκμετάλλευση της κυπριακής ΑΟΖ, αυτά θα περιοριστούν μόνο στην ελληνοκυπριακή κοινότητα.

Τα 85 F-16

Στο πλαίσιο της συνολικότερης τουρκικής τάσης αναθεωρητισμού, αλλά και της εμφανώς επαπειλούμενης πλήρους ανατροπής της ισορροπίας δυνάμεων στην περιοχή, φαίνεται ότι επιταχύνεται και η λήψη ορισμένων χρονιζουσών αποφάσεων, όπως η αναβάθμιση των 85 F-16 της Πολεμικής Αεροπορίας.

Στην πρόσφατη συνάντηση του πρωθυπουργού Αλέξη Τσίπρα με τον υπουργό Εθνικής Αμυνας Πάνο Καμμένο, φαίνεται ότι οριστικοποιήθηκε η συγκεκριμένη συμφωνία και, μάλιστα, καταγράφηκε και μια διχογνωμία περί του ποιος από τους δύο θα την ανακοινώσει. Πέρα από το κόστος του 1,1 δισ. ευρώ, υπολογίζεται ότι στη διάρκεια του προγράμματος θα προκύψουν και επιπλέον 250 εκατ. ευρώ, τα οποία θα ωφελήσουν την ΕΑΒ (μέσω συμπαραγωγών με τη Lockheed Martin) και Ελληνες υποκατασκευαστές.

Πυρηνικές φιλοδοξίες με πρώτο σταθμό το Ακούγιου, το 2023

Η υλοποίηση των πυρηνικών φιλοδοξιών της Αγκυρας ξεκινάει από το Ακούγιου, το οποίο βρίσκεται στην επαρχία της Μερσίνας, βόρεια της Κύπρου. Το πρώτο πυρηνικό εργοστάσιο της Τουρκίας θα είναι έτοιμο έως το 2023, όπως ανακοίνωσε πρόσφατα η Rosatom, μια εξέλιξη η οποία συνιστά τη λογική ακολουθία των συζητήσεων και –εν συνεχεία– συνεργασιών που έχει η Αγκυρα με τη συγκεκριμένη ρωσική εταιρεία ήδη από το 2010, όταν υπογράφηκε η σχετική διακρατική συμφωνία.

Οι φιλοδοξίες της Αγκυρας δεν περιορίζονται στο Ακούγιου, το οποίο βρίσκεται στη νότια μεσογειακή ακτή της χώρας, καθώς η κυβέρνηση του Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν σχεδιάζει την κατασκευή δύο ακόμα πυρηνικών εγκαταστάσεων, ένα στη Σινώπη, στη Μαύρη Θάλασσα (από ιαπωνικό κονσόρτσιουμ, η διακρατική συμφωνία υπογράφηκε το 2013), και ένα στην Ιγκνιάντα, στα σύνορα με τη Βουλγαρία, περίπου 250 χιλιόμετρα από την Ελλάδα. Το τελευταίο πρότζεκτ είναι ακόμη υπό συζήτηση, ωστόσο στην προσπάθεια της Τουρκίας να μειώσει την εξάρτησή της από την εισαγωγή ενέργειας, δεν είναι διόλου απίθανο να προωθηθεί και αυτό.

Η πυρηνική ισχύς που θα παράγεται στο Ακούγιου θα ισοδυναμεί με περίπου 4.500 μεγαβάτ, η συνολική δυναμικότητα και των τεσσάρων πυρηνικών αντιδραστήρων που θα χωροθετηθούν εκεί. Οι εργασίες στο Ακούγιου ξεκίνησαν πέρυσι τον Μάιο και η επανεκκίνησή τους, τότε, κρίθηκε ακόμη ένα ουσιαστικό σημάδι της γενικότερης αναθέρμανσης των ρωσοτουρκικών σχέσεων. Ενα ιδιαίτερο χαρακτηριστικό των πυρηνικών εγκαταστάσεων του Ακούγιου θα είναι το καθεστώς λειτουργίας τους. Πρακτικά, το πυρηνικό εργοστάσιο του Ακούγιου δεν θα κατασκευαστεί απλά από τη Ρωσία, αλλά η λειτουργία του για τουλάχιστον 49 χρόνια θα εποπτεύεται από τη Μόσχα.

Σε αυτό το σημείο δεν είναι γνωστό αν η Ρωσία θα εξαγάγει και τεχνογνωσία στην Τουρκία, τουλάχιστον σε αυτήν τη φάση, ωστόσο πέρα και άσχετα από αυτήν τη συνεργασία, η προσπάθεια της Αγκυρας να γίνει πυρηνική δύναμη με διάφορους τρόπους αριθμεί ήδη αρκετά χρόνια. Οι ανησυχίες που καταγράφονται έχουν δύο πτυχές. Η πρώτη αφορά την κατασκευή ενός πυρηνικού αντιδραστήρα σε μια περιοχή η οποία είναι αρκετά σεισμογενής. Εύκολα μπορεί να αντιληφθεί οποιοσδήποτε τι σημαίνει ο κίνδυνος πυρηνικού ατυχήματος σε ένα κλειστό οικοσύστημα, όπως η Ανατολική Μεσόγειος.

Οι σχέσεις με Πακιστάν

Μια δεύτερη πτυχή των ανησυχιών για το συνολικό πρόγραμμα της Τουρκίας, αφορά ένα απλό ερώτημα: Ποιες είναι οι πραγματικές πυρηνικές φιλοδοξίες της Τουρκίας, αν δηλαδή έχει ήδη αποκτήσει κάποιες υλικές προϋποθέσεις, ώστε να προχωρήσει και στην κατασκευή πυρηνικών όπλων, πέρα από την παραγωγή ενέργειας. Οι εκτιμήσεις για τις πραγματικές πυρηνικές δυνατότητες ποικίλλουν, και οι πλέον ανησυχητικές εδράζονται στις πολύ στενές σχέσεις που έχει καλλιεργήσει τα τελευταία χρόνια η Αγκυρα με το Πακιστάν. Είναι γνωστό ότι το Πακιστάν έχει εξαγάγει τεχνογνωσία σε αρκετές χώρες, αν και δεν επιβεβαιώνεται μια τέτοια σχέση με την Τουρκία.

Τα εργοστάσια στη Σινώπη και στην Ιγκνιάντα, η επόπτευση από τη Μόσχα και η τεχνογνωσία από το Πακιστάν.

Οι πληροφορίες σε αυτό το πεδίο είναι εξαιρετικά περιορισμένες και η πλειονότητα αυτών προέρχεται από τις κατά καιρούς δημόσιες τοποθετήσεις ή παρεμβάσεις προσώπων με πρόσβαση σε διαβαθμισμένες πληροφορίες, όπως ο πρώην επικεφαλής σχεδιασμού του γερμανικού υπουργείου Αμυνας Χανς Ρίλε, ο οποίος σε άρθρο του το 2014 είχε ισχυριστεί ότι η γερμανική BND (Ομοσπονδιακή Υπηρεσία Πληροφοριών) διέθετε στοιχεία για την προσπάθεια της Τουρκίας να αποκτήσει πυρηνικά όπλα.

ΒΑΣΙΛΗΣ ΝΕΔΟΣ

ΑΡΘΡΟ / Του **ΠΕΤΡΟΥ ΖΑΡΟΥΝΑ**

Η τουρκική στρατηγική ακύρωσης της κουρδικής οντότητας στη Συρία

Ο βίαιος εκτοπισμός των κουρδικών πληθυσμών, η εγκατάσταση στα εδάφη αυτά φίλα προσκείμενων Σύριων Αράβων και η συγκρότηση ζωνών με υποτελείς διοικήσεις είναι η βασική τουρκική στρατηγική για ακύρωση των κουρδικών προσπαθειών για δημιουργία μιας δικής τους οντότητας επί του συριακού εδάφους.

Όπως γίνεται αντιληπτό, πρότυπο της νέας στρατηγικής της Τουρκίας είναι ο διά της εισβολής του 1974 εκτοπισμός των Ελλήνων της Κύπρου από το βόρειο τμήμα της χώρας μας και η στη συνέχεια συγκρότηση της «ΤΔΒΚ». Η εφαρμογή της τουρκικής αυτής στρατηγικής στη Συρία ξεκίνησε το 2016 με την επιχείρηση «Ασπίδα του Ευφράτη».

Αποτέλεσμά της η δημιουργία εντός της Συρίας μίας πρώτης τουρκοκρατούμενης ζώνης στο τρίγωνο των πόλεων Τζάραπλους, Αζάζ και Αλ Μπάμπ. Η έκτασή της είναι 2.000 τετραγωνικά χιλιόμετρα και διοικείται από πολιτικές αρχές και αστυνομικούς που εκπαιδεύτηκαν και εξοπλίστηκαν από τη Τουρκία.

Παράλληλα, στην περιοχή υπάρχουν τουρκικές στρατιωτικές βάσεις και ισχυρή παρουσία των τουρκικών ενόπλων δυνάμεων. Η άμεση χρησιμότητα της ζώνης αυτής ήταν να παρεμποδίσει την συνένωση του ανατολικού κουρδικού καντονίου της Ροζάβα με εκείνο του Αφρίν στα δυτικά. Η επιχείρηση αυτή έγινε εφικτή με την ανοχή που επέδειξαν ο Άσαντ και οι Ρώσοι. Σε αντάλλαγμα, η Τουρκία είχε εγκαταλείψει τους αντικαθεστωτικούς που έλεγχαν το δυτικό Χαλέπι και που μέσα στις ίδιες μέρες έπεσε στα χέρια του Άσαντ. Η ιστορία επαναλήφθηκε με την κατάληψη του απομονωμένου από τους υπόλοιπους Κούρδους θύλακα τους Αφρίν από τον τουρκικό στρατό και τους εκπαιδευμένους από τη Τουρκία αντικαθεστωτικούς του Ελεύθερου Συριακού Στρατού. Σε αυτόν στρατολογήθηκαν τόσο Τουρκμένοι όσο και αριθμός τζιχαντιστών. Την κατάληψη του Αφρίν ακολούθησαν λεηλασίες και βιαιοπραγίες. Αποτέλεσμα η μαζική έξοδος κάπου 200.000 από τις 330.000 κατοίκους. Η δηλωμένη πρόθεση των Τούρκων είναι η επιστροφή της περιοχής στους «νόμιμους» κατοίκους της. Ως τέτοιους προτίθεται να βαφτίσει η Τουρκία αριθμό από τα τρία εκατομμύρια

Η ιστορία επαναλήφθηκε με την κατάληψη του απομονωμένου από τους υπόλοιπους Κούρδους θύλακα τους Αφρίν από τον τουρκικό στρατό και τους εκπαιδευμένους από τη Τουρκία αντικαθεστωτικούς του Ελεύθερου Συριακού Στρατού.

Αράβες Σύριους που η ίδια φιλοξενεί στο έδαφός της με ευρωπαϊκά λεφτά και οι οποίοι διάκεινται φιλικά προς την ίδια.

Με τον τρόπο αυτό, θα ακυρωθεί διά παντός η όποια προοπτική το Αφρίν να αποτελέσει αυτόνομη κουρδική περιοχή στα πλαίσια του συριακού κράτους. Σειρά μετά το Αφρίν θα πάρει η περί την πόλη Μαμπίτζ περιοχή δυτικά του Ευφράτη. Εκεί η Τουρκία διαπραγματεύεται με τις ΗΠΑ την αποχώρηση των δυνάμεων του YPG και την αστυνόμευσή της από μεικτή δύναμη φίλα προσκείμενων στην ίδια ενόπλων Σύριων και αντίστοιχων φιλοαμερικανικών στοιχείων.

Ήδη υπάρχει μια κατ΄ αρχή συμφωνία επ΄ αυτού. Το τι θα γίνει με την περιοχή που ελέγχουν οι Κούρδοι ανατολικά του Ευφράτη (Ροζάβα) παραμένει άγνωστο. Το μόνο σίγουρο είναι ότι οι Τούρκοι θα θέσουν θέμα για επιστροφή των αραβικής καταγωγής πληθυσμών καθώς επίσης και για απόσυρση του YPG από τη Ράκκα, μία πόλη με σαφώς αραβικό πληθυσμό. Όλες αυτές οι κινήσεις της Τουρκίας κινούνται στα πλαίσια της στρατηγικής που ήδη εξηγήσαμε και η οποία εφαρμόστηκε για πρώτη φορά στην Κύπρο. Τώρα εκείνο που δεν είναι ξεκάθαρο είναι το κατά πόσο η Τουρκία σκοπεύει να προσαρτήσει ή ανεξαρτητοποιήσει τις εν λόγω φιλοτουρκικές ζώνες. Αλλά και στην περίπτωση που η Τουρκία υποχρεωθεί να αποσύρει τον στρατό της το ζητούμενο για την ίδια θα έχει επιτευχθεί.

Οι ζώνες αυτές δεν θα κατοικούνται πλέον από μεγάλους αριθμούς Κούρδων και δεν θα μπορούν να αποτελέσουν τμήματα μίας μελλοντικής κουρδικής οντότητας. Επί του παρόντος, οι άλλοι μεγάλοι παίκτες στη Συρία είτε συναινούν (Ρωσία, Ασάντ) με τις κινήσεις της Τουρκίας στο πλαίσιο ενός πάρε - δώσε (Αφρίν έναντι Γούτα) ή ανέχονται (ΗΠΑ) ώστε να αποτρέψουν, με την περιβόητη κατανόηση των τουρκικών ανησυχιών στη Συρία, την σύσφιξη των σχέσεων Τουρκίας και Ρωσίας. Τέλος οι Κούρδοι προσπαθούν διά των ΗΠΑ να διατηρήσουν τον έλεγχο της περιοχής ανατολικότερα του Ευφράτη. Η κατάσταση παραμένει ρευστή και χρήζει συνεχούς παρακολούθησης.

Ο κ. Πέτρος Ζαρούνας είναι διεθνολόγος.

Προ το πυλών το μπρα ντε φερ στη Βάρνα

Με άσους που κρατά στο μανίκι του θα πιέσει ο Τούρκος Πρόεδρος, παρά την αυστηρή ρητορική της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Των **ΜΙΧΑΛΗ ΤΣΙΚΑΛΑ**
και **ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ**

Σκληρό αναμένεται, από τουρκικής πλευράς, να είναι το παζάρι που ξεκινά το επόμενο διάστημα στη Βάρνα της Βουλγαρίας με κεντρικό άξονα το μέλλον των σχέσεων Τουρκίας-Ε.Ε. Κι αυτό μετά που καταγράφηκε η ισχυρή καταδίκη της συμπεριφοράς της Τουρκίας τόσο στην κυπριακή ΑΟΖ, όσο και στις σχέσεις της με την Ελλάδα. Οι πληροφορίες της «Κ» τονίζουν πως στο τουρκικό Προεδρικό, μετά την πρόσκαιρη απόρριψη των συμπερασμάτων της Συνόδου την Παρασκευή, στενοί συνεργάτες του Ερντογάν ετοιμάζουν φακέλους με πληροφορίες, μέσω των οποίων ο Τούρκος Πρόεδρος θα επιχειρήσει να ασκήσει πίεση στους Ευρωπαίους αξιωματούχους. Και εφόσον τίποτα δεν πρέπει να αναγιγνώσκεται μεμονωμένα όσον αφορά την Τουρκία, δεν είναι τυχαίο ότι σε κύκλους της τουρκικής κυβέρνησης ξεχωρίζει η άποψη ότι ένα θετικό αποτέλεσμα στη Βάρνα, θα δώσει και νέα ώθηση στα σχέδια του Κόμματος Δικαιοσύνης και Ανάπτυξης (ΑΚΡ) λίγο πριν τις κρίσιμες εκλογικές αναμετρήσεις του επόμενου έτους.

Πριν από τη Σύνοδο, η Γερμανία είχε στείλει διά της Μέρκελ, το δικό της μήνυμα για τα όσα λαμβάνουν χώρα στο Αφρίν.

Ναδίρ σε όλα τα μέτωπα

Η βάσανος μέσα από την οποία περνάνε οι σχέσεις Τουρκίας-ΕΕ δεν είναι πρωτοφανής. Το ότι η Άγκυρα δημιουργεί προβλήματα σε χώρα επίσης μέλος του ΝΑΤΟ, στην Ελλάδα, έχει απασχολήσει πολλάκις στο παρελθόν. Διπλωμάτες, ωστόσο, τονίζουν πως η ΕΕ έκανε αυτό που έπρεπε στη Σύνοδο και οι αρχηγοί των κρατών τοποθετήθηκαν με στόμφο απέναντι στη συμπεριφορά της Τουρκίας. Υπενθυμίζεται πως το ΝΑΤΟ είχε καλέσει Ελλάδα-Τουρκία να τα βρουν μεταξύ τους. Η επικείμενη Σύνοδος της Βάρνας - αν και μέχρι την Παρασκευή πολιτικές πηγές τη θέλανε μετέωρη, εντούτοις όλα συνηγορούσαν πως θα λάβει χώρα - θα βρει τις δυο πλευρές να καλούνται να βρουν τομές οι οποίες θα λειτουργήσουν προς αποφυγή μελλοντικής ρήξης στις διμερείς σχέσεις, που είναι ήδη στο ναδίρ.

Την παρούσα στιγμή, 20 από 35 κεφάλαια που αφορούν την ενταξιακή πορεία της Τουρκίας στην ΕΕ παραμένουν κλειστά εξαιτίας των προβλημάτων της Άγκυρας με τις Βρυξέλλες, του Κυπριακού συμπεριλαμβανομένου. Το δε πεδίο της τελωνειακής ένωσης αποτελεί για τη Λευκωσία, όπως λένε πηγές, σημείο πίεσης που έχει τεθεί στο παρασκήνιο, μένει όμως προσώρας εκεί. Την ίδια ώρα, το ότι ήδη η ΕΕ έχει διαψεύσει τους ισχυρισμούς της Τουρκίας για το ότι δεν έχει λάβει τα συμφωνηθέντα για το προσφυγικό, δεν αποτελεί έκπληξη. Το προσφυγικό άλλωστε θα είναι εκ των βασικών θεμάτων που θα συζητηθούν, με την ίδια τη συζήτηση όμως να γίνεται ακόμη πιο πολύπλοκη αν μπει στο ίδιο πλαίσιο η παραβίαση βασικών ελευθεριών και ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην Τουρκία, μετά το αποτυχημένο πραξικόπημα. Ειδικά, εφόσον ΕΕ και ΟΗΕ ζητούν την άμεση κατάργηση του καθεστώτος εκτάκτου ανάγκης και την εκ νέου στροφή της Τουρκίας προς τον εκδημοκρατισμό.

Εάν το τέλος της Συνόδου δεν βρει από τη δική της οπτική ικανοποιημένη την Άγκυρα, τότε μεταφέρεται ήδη το μήνυμα πως δεν θα έχει άλλη επιλογή παρά να αναθεωρήσει την στρατηγική της στο συγκεκριμένο ζήτημα.

Τι θέλει ο Ερντογάν

Για τη Σύνοδο της Βάρνας, η Άγκυρα έχει θέσει τέσσερις βασικούς στόχους. Πρώτον, εφόσον βρίσκεται απομονωμένη από το διεθνές πολιτικό σκηνικό, στοχεύει στην ενίσχυση του διπλωματικού της προφίλ. Για αυτό ο Ερντογάν χρησιμοποίησε όλα τα διαθέσιμα μέσα για να επιτύχει την διεξαγωγή της εν λόγω Συνόδου. Επιπρόσθετα, η Τουρκία στοχεύει στο άνοιγμα νέων κεφαλαίων στην ενταξιακή της πορεία. Ευελπιστεί επί της ουσίας ότι οι δυο πλευρές θα καταφέρουν να έρθουν σε συνεννόηση για το άνοιγμα των κεφαλαίων της δικαιοσύνης και των βασικών ελευθεριών. Υπενθυμίζεται το τι έχει συμβεί στη χώρα, μετά την απόπειρα πραξικοπήματος. Τρίτον, η Τουρκία στοχεύει στην αναθεώρηση της τελωνειακής ένωσης και, τέλος, θα απαιτήσει την άμεση άρση των τουριστικών θεωρήσεων στα τουρκικά διαβατήρια. Αυτήν την στιγμή η Άγκυρα έχει εκπληρώσει τα 67 από τα 72 κριτήρια στο ζήτημα των τουριστικών θεωρήσεων και θεωρεί ότι τα εναπομείναντα πέντε, δεν θα δημιουργήσουν μεγάλα προβλήματα. Για την επίτευξη των προαναφερόμενων στόχων, ο Πρόεδρος της Τουρκίας ετοιμάζεται να ρίξει στο τραπέζι της συνάντησης τα δικά του διαπραγματευτικά χαρτιά με έμφαση στο μεταναστευτικό. Εάν το τέλος της Συνόδου δεν βρει, από τη δική της οπτική γωνία, ικανοποιημένη την Άγκυρα, τότε ήδη μεταφέρεται το μήνυμα πως δεν θα έχει άλλη επιλογή παρά να αναθεωρήσει την στρατηγική της στο συγκεκριμένο ζήτημα.

Τι «δείχνει» η ΕΕ

Πριν τη Σύνοδο που έλαβε χώρα, η Γερμανία είχε στείλει διά της Καγκελαρίου Μέρκελ, το δικό της μήνυμα για τα όσα λαμβάνουν χώρα στο Αφρίν, το οποίο δυσαρέστησε ναι μεν την Άγκυρα που αντέδρασε διά του ΥΠΕΞ, αλλά χωρίς ν' αποτελεί έκπληξη, το μήνυμα αυτό αποτέλεσε τον προπομπό των αυστηρών συμπερασμάτων της Συνόδου. Το τρέχον διάστημα δεν είναι από πλευράς συγκυριών καθόλου ιδανικό για την Τουρκία, η οποία έχει ανοίξει πολλά μέτωπα και με χώρες-συμμάχους και υπερατλαντικά και στα σύνορά της. Η Λευκωσία μεταβαίνει στη Βάρνα για να διασφαλίσει πως ο επόμενος γύρος δραστηριότητας στην ΑΟΖ δεν θα εμπεριέχει «εκπλήξεις» από τουρκικής πλευράς. Είναι δεδομένο όμως πως αν και εφόσον υπάρξουν εξελίξεις δεν θα πρέπει να αρκεστεί σε λεκτικές καταδίκες η ΕΕ, όπως τουλάχιστον τονίζουν πολιτικές πηγές στη Λευκωσία.

Σχέσεις Τουρκίας-Κύπρου

Την ίδια ώρα, αναλυτές θεωρούν ότι οι σχέσεις Τουρκίας-Κύπρου θα διαδραματίσουν βασικό ρόλο στη Βάρνα, εφόσον πολλά αν όχι εκ των ζητημάτων που θέτει η Άγκυρα, άπτονται των σχέσεών της με τα κράτη μέλη της ΕΕ, της Κύπρου συμπεριλαμβανομένης. Για παράδειγμα, περνά και από τη Λευκωσία η άρση των τουριστικών θεωρήσεων για τα τουρκικά διαβατήρια όπως και η τελωνειακή ένωση, για να αναφερθούν δυο μόνο από τα ζητήματα. Τα ερωτηματικά για το τι θα κάνει η Άγκυρα σχετικά με τα πιο πάνω ζητήματα, αλλά και πόσο μακριά αναμένεται να φτάσει η ΕΕ αν δεν τηρηθούν συμφωνηθέντα, μένει να απαντηθούν στη Σύνοδο.

RCB Bank Ltd. Ιδιωτική Εταιρεία.
Αριθμός εγγραφής: 72376. Εγγεγραμμένη έδρα:
Αμαθούντος 2, 3105 Λεμεσός, Κύπρος.

Ωράριο λειτουργίας καταστημάτων:
Δευτέρα-Παρασκευή, 09:00-17:00
www.rcbcy.com

800 00 722

Αβεβαιότητα στα ΗΕ, διστακτική Ουάσιγκτον

Το «κοινωνικό δείπνο» των ηγετών ίσως ακολουθήσει την επίσκεψη απεσταλμένου του ΓΓ σε Κύπρο, εγγυήτριες και Βρυξέλλες

Νέα Υόρκη
Ανάλυση του
ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΖΟΥΠΑΝΙΩΤΗ

Χωρίς κανένα αποτέλεσμα συνεχίζονται οι διαβουλεύσεις που διεξάγουν στο παρασκήνιο τα ΗΕ με στόχο να γίνει το πρώτο βήμα για την έναρξη της προσπάθειας για επανάληψη των διαπραγματεύσεων στο Κυπριακό. Οι δυσκολίες για να διευθετηθεί ένα «κοινωνικό δείπνο» μεταξύ του Προέδρου Αναστασιάδη και του Τ/Κ ηγέτη Μουσταφά Ακιντζί για να μιλήσουν για το πώς θα μπορέσουν να προχωρήσουν, φαίνεται ότι δεν είναι απλώς «θέμα ημερομηνίας» και προγράμματος, καθώς όχι απλώς δεν μειώνεται η ένταση που προκλήθηκε με την παρεμπόδιση του SAIPEM 12000, αλλά προστίθενται νέα με την έλευση τουρκικής πλατφόρμας. Μάλιστα, ίσως επιβεβαιωθούν οι φόβοι ότι αντί το «κοινωνικό δείπνο» των ηγετών να προηγηθεί της επίσκεψης του προσωπικού απεσταλμένου του ΓΓ του ΟΗΕ στην Κύπρο και στις εγγυήτριες δυνάμεις και τις Βρυξέλλες, ίσως πραγματοποιηθεί ταυτόχρονα, ή ακόμη και μετά.

Οι δυσκολίες για ένα «κοινωνικό δείπνο» εντείνονται καθώς όχι απλώς δεν μειώνεται η ένταση που προκλήθηκε με την παρεμπόδιση του SAIPEM 12000, αλλά προστίθεται νέα με την έλευση τουρκικής πλατφόρμας.

Η Ουάσιγκτον – όπως φάνηκε κι από την επίσκεψη στην Κύπρο του υφυπουργού Εξωτερικών για Ευρωπαϊκές Υποθέσεις Γουές Μίτσελ – δείχνει ενδιαφέρον για την επανάληψη των διαπραγματεύσεων. Ωστόσο, δεν δείχνει διάθεση να αναλάβει πρωτοβουλία, ανάλογη με αυτές της Βικτώρια Νούλαντ το 2014 και αργότερα.

Αυτή η παράταση της «περιόδου περισυλλογής» δημιουργεί πιέσεις στη Λευκωσία, καθώς στις 15 Ιουνίου θα πρέπει να υποβληθεί από τον Αντόνιο Γκουτέρες νέα έκθεση προς το Συμβούλιο Ασφαλείας για την αποστολή καλών υπηρεσιών. Αν μέχρι τότε δεν έχει τίποτε να αναφέρει παρά παράταση του αδιεξόδου, η εικόνα που θα υπάρχει στο ΣΑ – εν όψει και της νέας συζήτησης για την ανανέωση της ΟΥΝΦΙΚΥΠ – δεν θα είναι θετική. Μάλιστα, σημειώνεται ότι αυτό πιθανόν να πυροδοτήσει νέες πιέσεις από μέρους των Αμερικανών για περαιτέρω περικοπές κονδυλίων στην ΟΥΝΦΙΚΥΠ, στο πλαίσιο της γενικότερης περικοπής που προωθούν σε όλες τις ειρηνευτικές επιχειρήσεις. Ήδη, τα ποσά που έχουν προταθεί από το Στέιτ Ντιπάρτμεντ για τον προϋπολογισμό του 2019 είναι σαφώς μειωμένα κατά περίπου 20-25%, έναντι του περασμένου χρόνου.

Ο ΓΓ δεν έχει πάντως ακόμη ξεκαθαρίσει πώς θα κινηθεί, ενώ παράλληλα συνεχίζει την αναζήτηση του ατόμου που θα επιλέξει να στείλει ως προσωπικό απεσταλμένο για να διερευνήσει τις προθέσεις των εμπλεκομένων και τις δυνατότητες επανάληψης της διαδικασίας. Η Τουρκία πάντως ξεκαθάρισε ότι δεν πρόκειται να αποδεχθεί υπήκοο χώρας μέλους της ΕΕ.

Διστακτική η Ουάσιγκτον

Η Ουάσιγκτον – όπως φάνηκε κι από την επίσκεψη στην Κύπρο του υφυπουργού Εξωτερικών για Ευρωπαϊκές Υποθέσεις Γουές Μίτσελ – δείχνει ενδιαφέρον για την επανάληψη των διαπραγματεύσεων. Ωστόσο, δεν δείχνει διάθεση – προφανώς δεν έχει και ιδιαίτερη επιρροή – να αναλάβει πρωτοβουλία, ανάλογη με αυτές της Βικτώρια Νούλαντ το 2014 και αργότερα. Ο Γουές Μίτσελ επανέλαβε τις γνωστές αμερικανικές θέσεις και για το Κυπριακό και για τα ενεργειακά και μάλιστα προτίθεται εντός των ημερών να ενημερώσει και την ηγεσία της ελληνοαμερικανικής κοινότητας για τις επαφές που είχε. Η Λευκωσία είναι αρκετά ικανοποιημένη που ο κ. Μίτσελ αρνήθηκε να δει άλλον Τουρκοκύπριο «επίσημο» πλην του ηγέτη της κοινότητας Μουσταφά Ακιντζί, καθώς και που συναντήθηκε με τον υπουργό Εξωτερικών Νίκο Χριστοδουλίδη, δίνοντας έτσι βάρος και στον τομέα της διμερούς συνεργασίας ΗΠΑ – Κύπρου.

Ωστόσο, υπάρχει απογοήτευση στη Λευκωσία γιατί ενώ αρχικά είχε συναινέσει σε συνάντηση και με τον Κύπριο υπουργό Αμυνας, τελικά κατόπιν υποδείξεως της αμερικανικής πρεσβείας η συνάντηση αυτή αφαιρέθηκε.

Οι αποκαλύψεις που είδαν το φως της δημοσιότητας την Παρασκευή συνδέουν άμεσα τη συνάντηση Τίλερσον – Ερντογάν στην Αγκυρα στις 15 Φεβρουαρίου, με την απόσυρση των κατηγοριών σε βάρος των σωματοφυλάκων του Ταγιπ Ερντογάν, για τις επιθέσεις σε βάρος Αμερικανών διαδηλωτών τον περασμένο Μάιο. Η απόσυρση έλαβε χώρα μία μόλις μέρα νωρίτερα και συζητήθηκε στη συνάντηση Ερντογάν – Τίλερσον. Όπως μάλιστα αποκάλυψε η εκπρόσωπος του Στέιτ Ντιπάρτμεντ, πριν δύο εβδομάδες συνεδρίασε μία πολυμελής ομάδα εργασίας, με συμμετοχή 24 Αμερικανών και 24 Τούρκων αξιωματούχων.

Η ομάδα αυτή αποτελεί ένα μηχανισμό για την αντιμετώπιση των ζητημάτων στη Βόρεια Συρία. Με αυτά ως δεδομένα, διπλωματικοί κύκλοι θεωρούν ότι η μη πραγματοποίηση της συνάντησης του Γουές Μίτσελ με τον Κύπριο υπουργό Αμυνας συνδέεται με επιθυμία της αμερικανικής κυβέρνησης να αποφεύγει θέματα που ενοχλούν την Αγκυρα, στην ιδιαίτερα λεπτή φάση που βρίσκονται οι αμερικανοτουρκικές σχέσεις μετά την τουρκική εισβολή στη Συρία, την κατάληψη του Αφρίν και την περίπλοκη κατάσταση στην Μανμπίτζ. Αντί του Αμερικανού υφυπουργού, τελικά ο Σάββας Αγγελίδης συναντήθηκε την ημέρα που έφτανε στην Κύπρο ο κ. Μίτσελ, με την Αμερικανίδα πρέσβη, Καθλίν Ντόχερτι.

Ενόψει αδιέξοδου δείπνου και διαφωνίας για ΑΟΖ

Τα μηνύματα σε περίπτωση που δεν πάει καλά, και ο μόνος ρόλος της Τουρκίας στα ενεργειακά

Των **ΜΙΧΑΛΗ ΤΣΙΚΑΛΑ** *και* **ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ**

«Ένα κοινωνικού περιεχομένου γεύμα θα μπορούσε να έχει ως αποτέλεσμα την επανέναρξη των συνομιλιών ή την επικύρωση του υφιστάμενου αδιεξόδου. Αυτή είναι η σημερινή εικόνα που εκπέμπει το Κυπριακό και όλα δείχνουν ότι ένα τέτοιου είδους γεύμα, θα είχε ως αποτέλεσμα την επικύρωση του αδιεξόδου. Μακάρι οι εξελίξεις να ήταν διαφορετικές, ωστόσο, όλα τα δεδομένα δείχνουν ότι σε περίπτωση που δεν αλλάξουν οι υφιστάμενες συνθήκες (ισορροπίες), η συνάντηση των δυο ηγετών δεν θα έχει θετικό αποτέλεσμα. Η επιμονή για την συνάντηση σε αυτήν τη φάση, μπορεί να φέρει το τέλος της προσπάθειας για ομοσπονδιακή λύση. Υπάρχει ένας τέτοιος κίνδυνος. Ελπίζω ότι οι εξελίξεις θα με διαψεύσουν».

Αυτές οι επισημάνσεις έρχονται από τον αναλυτή Μετέ Τούμερχαν και βρίσκονται σε συμφωνία με τις πληροφορίες που φτάνουν στην «Κ» από το «Προεδρικό» του Ακιντζί, την Άγκυρα και το στρατόπεδο της νέας πολυκομματικής «κυβέρνησης». Ωστόσο, ο Μουσταφά Ακιντζί υποστηρίζει ακόμη την ομοσπονδιακή φόρμουλα και δηλώνει έτοιμος για μια συνάντηση με τον Πρόεδρο Αναστασιάδη, η οποία θα παρέχει στην τ/κ πλευρά την ευκαιρία να βολιδοσκοπήσει τις πραγματικές προθέσεις του Προέδρου της Δημοκρατίας. Από την εξίσωση, όμως, δεν εκλείπει η γνωστή θέση της τ/κ πλευράς για συνδιαχείριση της ΑΟΖ, κάτι που με δεδομένη την ε/κ στάση στο ζήτημα, δεν γεφυρώνει το σημερινό χάσμα. Ειδικά όταν η τ/κ πλευρά φέρεται να επιμένει στην αποδοχή της πολιτικής ισότητας, στις ενστάσεις που έχει φέρει η ε/κ πλευρά στην εκ περιτροπής προεδρία, στην επιδιαιτησία και στο νέο σχέδιο λύσης που θα προκύψει με βάση συγκεκριμένο, προσυμφωνημένο χρονοδιάγραμμα. Σύμφωνα λοιπόν με την τ/κ ηγεσία, η επανέναρξη των συνομιλιών εξαρτάται από τις απαντήσεις που θα δώσει η ε/κ πλευρά στα προαναφερόμενα. Αν δεν είναι ακόμη σε θέση να προσεγγίσει θετικά κατά την τ/κ πλευρά τα προαναφερόμενα, τότε η ηγεσία Ακιντζί, όπως αναφέρει στον προβληματισμό του και ο κ. Τούμερχαν, δεν θα έχει άλλη επιλογή παρά να αναβάλλει την συνάντηση των δυο ηγετών.

Το πάζλ της ΑΟΖ

Σε αντίθεση με την ηγεσία Ακιντζί, η Άγκυρα φαίνεται να θεωρεί ότι δεν υπάρχουν πολλά αναπάντητα ερωτήματα στο Κυπριακό. Η ε/κ πλευρά έχει λάβει προ πολλού τις αποφάσεις της και τα περιθώρια -χρονικά και διπλωματικά- για την ομοσπονδιακή λύση έχουν πλέον στενέψει απειλητικά. Πηγές στην Άγκυρα θεωρούν ότι οι τελευταίες δηλώσεις του Προέδρου Ερντογάν, του Υπουργού Εξωτερικών Μεβλούτ Τσαβούσογλου και του Αρμόδιου Υπουργού για θέματα Κύπρου Ρετζέπ Άκνταγ βρίσκονται εντός των πλαισίων του προαναφερόμενου σκεπτικού. Σε αντίθεση με τον Ακιντζί, η Άγκυρα επιμένει ότι η διαιώνιση της συζήτησης γύρω από την ομοσπονδιακή φόρμουλα με τις υφιστάμενες παραμέτρους, δεν φέρνει διπλωματικά κέρδη για την Τουρκία και την τ/κ κοινότητα. Έτσι, και δίχως να κλείνει οριστικά την ομοσπονδιακή λύση, κυρίως για λόγους που αφορούν την τουρκική διπλωματία, η Άγκυρα ανεβάζει τον πήχη στο Κυπριακό ζητώντας την πλήρη κατοχύρωση της αρχής της πολιτικής ισότητας και συνεχίζει το blame game θέτοντας ζήτημα συνδιαχείρισης της κυπριακής ΑΟΖ.

Σύμφωνα με τα όσα υποστηρίζονται, η συμμετοχή των Τ/Κ στα κέρδη από το ΦΑ δεν επιλύει αυτομάτως το πρόβλημα που έχει προκύψει στην ΑΟΖ και για αυτό τον λόγο η αποτελεσματική συμμετοχή των Τ/Κ σε όλους τους μηχανισμούς λήψης αποφάσεων για την κυπριακή ΑΟΖ κρίνεται ως αναγκαία. Εντελώς αντίθετη την ίδια ώρα είναι η άποψη που καταθέτουν στην «Κ» διπλωματικές πηγές στη Λευκωσία. Εκείνο που προτάσσεται είναι πως όντως η Τουρκία από την πλευρά της εμπλοκής συμφερόντων, είναι δύσκολο ν' αποκοπεί. «Και δεν πρέπει η Τουρκία να μείνει εκτός της όλης διαδικασίας. Ωστόσο, ο ρόλος που θα της αποδοθεί είναι άλλος από εκείνον που θέλει», ειπώθηκε στην «Κ».

Όχι διακομιστής

Έτσι προτάσσεται το ότι μελλοντικά η ΕΕ θα καλέσει τις χώρες στην ανατολική Μεσόγειο να εμπλέξουν την Τουρκία ως αγορά, η οποία δεν μπορεί και δεν πρέπει ν' αγνοηθεί.

Παράμετρος που δεν αφορά μόνο την Κύπρο, με προϋπόθεση βεβαίως και το τι μέλει γενέσθαι με το Κυπριακό, αλλά και την Αίγυπτο και το Ισραήλ. «Ο ρόλος της Τουρκίας πρέπει να είναι εκείνος του πελάτη και όχι του διακομιστή ΦΑ προς την ΕΕ. Ρόλος ο οποίος από τη μια θα κληθεί η ίδια η Τουρκία να τον αποδεχτεί, αν η ΕΕ, το Ισραήλ και η Αίγυπτος παραμείνουν σε κοινό παρανομαστή και δεν λάβουν σάρκα και οστά οι σχεδιασμοί αγωγών μέσα από το έδαφος της Τουρκίας», λένε πηγές στην «Κ». Μια ενδεχόμενη λύση του κυπριακού θα επιφέρει άλλα δεδομένα, που ωστόσο επί του παρόντος δεν εξετάζονται. «Ο οδηγός με τον οποίο πρέπει να κινείται κανείς όσον αφορά την Τουρκία, είναι ο βαθμός εξάρτησης από το ΦΑ και η πολιτική σταθερότητα.

Το ΦΑ συμβάλλει για παράδειγμα στην εσωτερική σταθερότητα της Αιγύπτου. Από την άλλη, ο απρόβλεπτος όπως λέμε Ερντογάν, μπορεί να επιφυλάσσει δυσάρεστες εκπλήξεις αν η εμπλοκή του είναι άλλη από αυτή που αναφέραμε. Και αυτό δεν πρέπει να συμβεί», τονίζεται.

Προτάσσεται πως όντως η Τουρκία, από την πλευρά της εμπλοκής συμφερόντων, πρέπει να είναι πελάτης και όχι διακομιστής ΦΑ.

Με την αύξηση του πληθυσμού της Βόρειας Κύπρου αφήνουμε πίσω μας την άνευ ουσίας και περιεχομένου αναλογία 1 προς 4 που συμφωνήθηκε στις συνομιλίες.

Ο Ερντογάν στοχεύει στη δημιουργία νέων ισορροπιών στο Κυπριακό οι οποίες θα διαμορφωθούν μετά την αύξηση του τ/κ πληθυσμού.

«ΤΔΒΚ 2.0» θέλει ο Ερντογάν στη Βόρεια Συρία

Δημιουργεί ζώνη επιρροής, προωθεί σχέδιο διαμελισμού και ετοιμάζεται για συνολική συμφωνία με τις ΗΠΑ και τη Δύση

Του **ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ**

Μια νέα έκδοση του μοντέλου της «ΤΔΒΚ», αν μπορούσε κάποιος να χαρακτηρίσει έτσι το σύστημα διακυβέρνησης που δημιούργησε η Άγκυρα στο βόρειο κατεχόμενο τμήμα της Κύπρου μετά την εισβολή του 1974, δρομολογεί η Τουρκία και για την περίπτωση του βόρειου τμήματος της Συρίας. Το τουρκικό σχέδιο προβλέπει τη δημιουργία μιας αυτόνομης κρατικής δομής στο βόρειο τμήμα της Συρίας, η οποία θα ελέγχεται από τα παρακλάδια του συριακού κινήματος των Μουσουλμάνων Αδελφών και θα συνεργάζεται σε διάφορα πεδία με την Άγκυρα. Η οποία με τη σειρά της εμφανίζεται έτοιμη να διαπραγματευτεί το εν λόγω σχέδιο, ερχόμενη σε συνεννόηση με τις Μεγάλες Δυνάμεις και με βάση την απόδοση μιας σειράς ανταλλαγμάτων. Εντός των εν λόγω πλαισίων φαίνεται πρόθυμη να ικανοποιήσει τη Ρωσία αποδεχόμενη την ενίσχυση της εξουσίας του Μπασάρ Αλ Ασάντ στα παράλια και στο εσωτερικό της Συρίας, ενώ στην περίπτωση των ΗΠΑ δρομολογεί ένα συνολικής υφής «αλισβερίσι».

Το τουρκικό σχέδιο αφορά ολόκληρο το βόρειο κομμάτι της Συρίας, δηλαδή τη ζώνη Τζαράμπλους-Αλ Μπαπ, η οποία τέθηκε υπό τουρκικό έλεγχο αμέσως μετά το αποτυχημένο πραξικόπημα, και το Αφρίν το οποίο καταλήφθηκε από τον τουρκικό στρατό την προηγούμενη εβδομάδα. Επίσης, η Άγκυρα επιθυμεί να εντάξει σταδιακά σε αυτήν τη ζώνη κατοχής και άλλες περιοχές, όπως το Κομπάνι και το δυτικό τμήμα του Μίμπιτς.

Η Τουρκία δρομολογεί σχέδια για τη μεταφορά νερού, την ενίσχυση των υποδομών και τη δημιουργία μιας νέας συνοριακής πύλης που θα ενώνει την Αντιόχεια ή το Κίλις με το Άφριν.

Καθώς ο Ερντογάν σχεδιάζει τις επόμενες κινήσεις του, χιλιάδες εγκαταλείπουν την περιοχή.

Η υπάκουη κυβέρνηση

Η Τουρκία ετοιμάζεται να παραδώσει τη διοίκηση της διευρυμένης ζώνης κατοχής στο βόρειο τμήμα της Συρίας σε τοπικά συμβούλια, στα οποία θα συμμετέχουν «συνεργάσιμες» αραβικές, κουρδικές και τουρκμένιες φυλές. Στην πραγματικότητα, οι εν λόγω δυνάμεις αποτελούνται από ισλαμιστές μαχητές, με δεσμούς με το Κίνημα των Μουσουλμάνων Αδελφών και άλλες οργανώσεις τζιχαντιστών, οι οποίοι ετοιμάζονται να αποδεχθούν μια συμβιβαστική φόρμουλα μετά το τέλος των μαχών στη Συρία. Ενδεικτικά, έτσι, αποδέχονται την ιδέα της παραμονής του Κόμματος Μπάαθ στην εξουσία με αντάλλαγμα την αυτονόμηση της βόρειας Συρίας, όπου θα δημιουργηθεί μια εναλλακτική κρατική δομή.

Όπως στην περίπτωση της «ΤΔΒΚ», έτσι και στην περίπτωση της βόρειας Συρίας, η Τουρκία στοχεύει σε μια «συνεργάσιμη» και «υπάκουη» διακυβέρνηση, η οποία θα έχει δυο βασικά καθήκοντα: την ομαλή επιστροφή των Σύριων προσφύγων στις εστίες τους και τη σύναψη συμμαχίας με την Άγκυρα σε πεδία όπως η άμυνα, η οικονομία κ.τλ. Η νέα διακυβέρνηση θα αναλάβει επίσης το καθήκον της ριζικής κοινωνικοοικονομικής ανασυγκρότησης της βόρειας Συρίας σύμφωνα με τα συντηρητικά και νεοφιλελεύθερα πρότυπα διακυβέρνησης του Κόμματος Δικαιοσύνης και Ανάπτυξης (ΑΚΡ).

Το σχέδιο στο Άφριν

Η Τουρκία θέτει σε άμεση εφαρμογή το νέο σχέδιό της στο Άφριν, στο κέντρο του οποίου εισέβαλαν πριν από μια εβδομάδα οι τουρκικές δυνάμεις και οι σύμμαχοί τους, και δίνει βαρύτητα σε δυο στόχους: στην αποκατάσταση της ασφάλειας στο εσωτερικό της πόλης και στην εγκαθίδρυση ενός συντηρητικού μοντέλου διακυβέρνησης, το οποίο θα είναι σε θέση να ανταποκριθεί

> *Η Άγκυρα θεωρεί ότι υπάρχουν όλες οι κατάλληλες προϋποθέσεις για μια εποικοδομητική συνεργασία των δυο πλευρών στη Συρία.*

άμεσα στα διάφορα προβλήματα της καθημερινότητας. Σε ό,τι αφορά το πεδίο της ασφάλειας, οι τουρκικές δυνάμεις λαμβάνουν με εντατικούς ρυθμούς όλα τα απαιτούμενα μέτρα που θα εμποδίσουν το νέο κύμα επιθέσεων των Κούρδων οι οποίοι έχουν βρει καταφύγιο στο Χαλέπι. Παράλληλα, επιχειρούν να εντοπίσουν και να εξουδετερώσουν τους πυρήνες του κουρδικού κινήματος στο εσωτερικό του Άφριν και τέλος δημιουργούνται πρόχειρα αστυνομικά κέντρα και σημεία ελέγχου σε διάφορα σημεία της πόλης. Όσον αφορά το ζήτημα της εγκαθίδρυσης μιας συντηρητικής διακυβέρνησης στο Άφριν, το πρώτο βήμα έχει γίνει ήδη. Συγκεκριμένα, τη στιγμή που οι τουρκικές δυνάμεις εισέβαλλαν στο κέντρο του Άφριν, στην πόλη Άντεπ της Τουρκίας, ιδρυόταν το Συμβούλιο Διοίκησης του Άφριν με καθήκον την ανάδειξη μιας τοπικής κυβέρνησης. Την ίδια στιγμή, η Τουρκία δρομολογεί σχέδια για τη μεταφορά νερού, την ενίσχυση των υποδομών της πόλης με την κατασκευή νέων δρόμων στην περιοχή και τη δημιουργία μιας νέας συνοριακής πύλης που θα ενώνει την Αντιόχεια ή το Κίλις με το Άφριν. Παράλληλα, ένας υψηλόβαθμος Τούρκος γραφειοκράτης (αντινομάρχης) έχει αναλάβει το έργο της αποστολής ανθρωπιστικής βοήθειας, όπως φαγητό και φάρμακα, αλλά και ιατρικού και νοσηλευτικού προσωπικού στα νοσοκομεία. Αξίζει δε να σημειωθεί ότι η νέα τοπική κυβέρνηση προχωρά στη δημιουργία εγχώριας δύναμης ασφάλειας, τα μέλη της οποίας θα εκπαιδευτούν από την τουρκική αστυνομία και τον τουρκικό στρατό.

Παζάρι με ΗΠΑ

Η Άγκυρα γνωρίζει πολύ καλά ότι το νέο σχέδιό της δεν είναι δυνατόν να προωθηθεί αποτελεσματικά χωρίς την υποστήριξη της διεθνούς κοινότητας και κυρίως των Μεγάλων Δυνάμεων οι οποίες έχουν αναλάβει πρωταγωνιστικό ρόλο στον πόλεμο της Συρίας. Για αυτό τον λόγο στρέφει την προσοχή της στην Ουάσιγκτον, παρά τα προβλήματα στις διμερείς σχέσεις των δυο χωρών και το αρνητικό κλίμα που έχει δημιουργηθεί την τελευταία περίοδο. Η Άγκυρα θεωρεί ότι υπάρχουν όλες οι κατάλληλες προϋποθέσεις για μια εποικοδομητική συνεργασία των δυο πλευρών στην Συρία, γιατί κατ΄αρχήν οι ΗΠΑ έχουν ανάγκη την Τουρκία στην ευρύτερη περιοχή, καθώς αυτή είναι η μοναδική δύναμη που μπορεί να αντισταθεί στον περσικό επεκτατισμό και επιπρόσθετα, τα προβλήματα της τουρκικής οικονομίας σε συνδυασμό με τις διάφορες προκλήσεις που αντιμετωπίζει η Άγκυρα σε διπλωματικό επίπεδο,της επιβάλλουν την εκ νέου συνεργασία με τη Δύση και τις ΗΠΑ. Μέσα στα εν λόγω πλαίσια, η Άγκυρα προσεγγίζει θετικά ένα σχέδιο διαμελισμού της βόρειας Συρίας ανάμεσα στην Τουρκία και στις ΗΠΑ, ενώ παράλληλα ζητά από την τελευταία, να περιοριστεί η «επιθετικότητά» σε ορισμένα σημαντικά πεδία, όπως το ενδεχόμενο επιβολής κυρώσεων στην Τουρκία και η απόδοση αυστηρών ποινών στην Υπόθεση Ζαρράπ, μεταξύ άλλων.

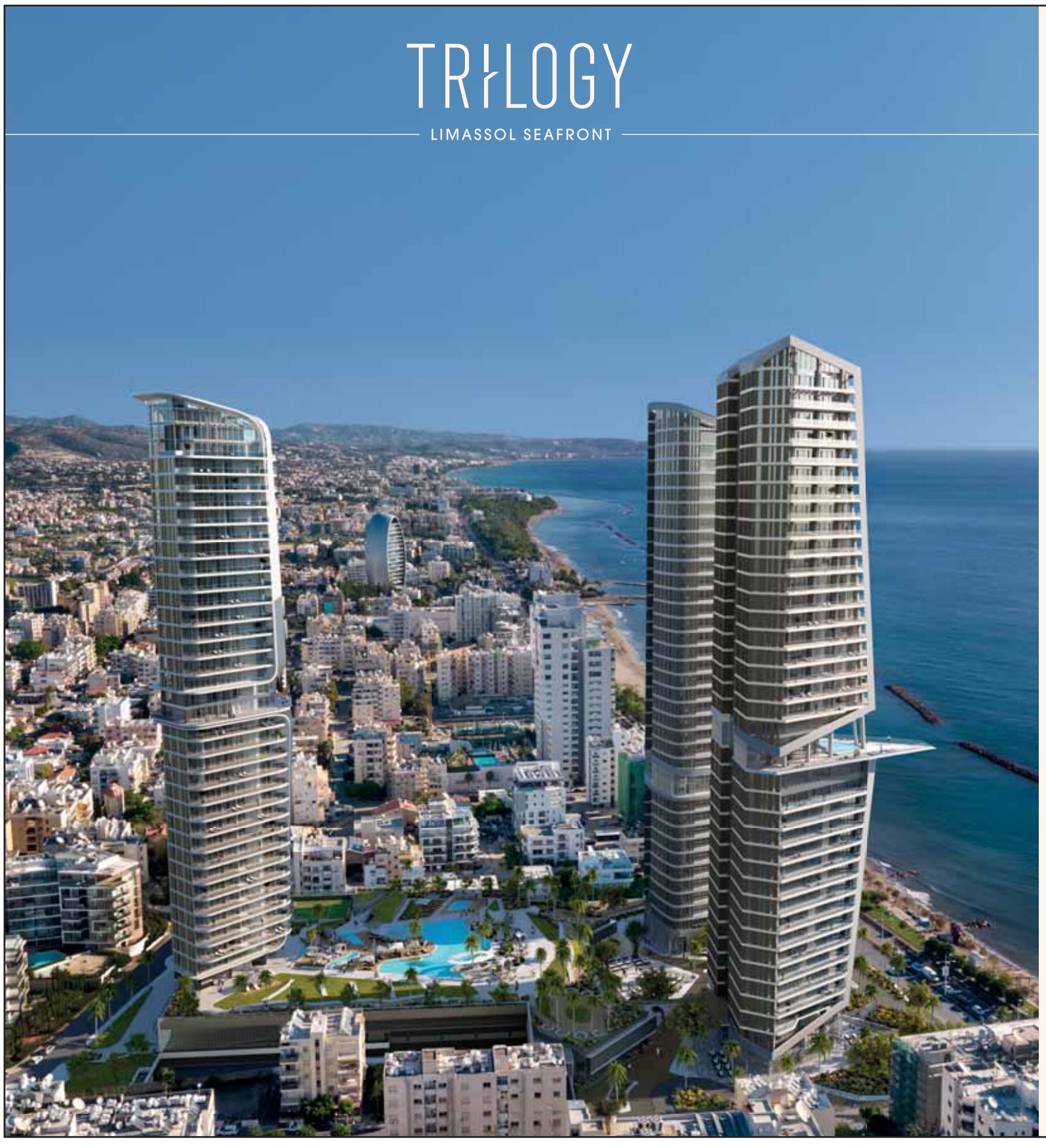

LIVE, WORK & PLAY

Trilogy is high living in every sense, a trio of shimmering beachfront towers surrounding a bustling inner plaza, right in the heart of Limassol's affluent waterfront. A unique opportunity to play a part in the city's ever-changing story and begin an exciting new chapter of your own. *Your story begins here.*

Luxury apartments and offices for sale
Call 8000 50 30
TRILOGYLIMASSOL.COM

Cybarco

Ο ΑΒΕΡΩΦ ΝΕΟΦΥΤΟΥ ΣΤΗΝ «Κ»

Δεν θα αλλάξουμε τις ρίζες αλλά θα εκσυγχρονίσουμε τον ΔΗΣΥ

Μπορούμε να βρούμε λύσεις διασφαλίζοντας ότι δεν θα επηρεαστεί κανένας καταθέτης στον Συνεργατισμό

Συνέντευξη στη
ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

Για το κυπριακό, νομίζετε πως δεν ξέρω τι θα ήθελε να ακούσει ο κόσμος; Αλλά είμαι στην πολιτική, όχι για να είμαι αρεστός, αλλά για να προσπαθώ να είμαι χρήσιμος για τον τόπο, αναφέρει στην «Κ» ο Πρόεδρος του ΔΗΣΥ.

Μετά και την επανεκλογή του για δεύτερη θητεία στο πηδάλιο του Δημοκρατικού Συναγερμού, ο Αβέρωφ Νεοφύτου ξεκαθαρίζει πως δεν πρόκειται να αλλάξουν οι ρίζες και ο κορμός του ΔΗΣΥ, αλλά σίγουρα θα εκσυγχρονιστεί. Ο Συναγερμικός Πρόεδρος αποκάλυψε πως τον Μάιο θα δημοσιοποιήσει τις αποφάσεις του για το πώς θα ενεργήσει στην δεύτερή του θητεία. Μιλά ξεκάθαρα για το κατά πόσο ο ΔΗΣΥ φοβάται τις εσωκομματικές εκλογές διαμηνύοντας πως στον ΔΗΣΥ οποιοδήποτε μέλος μπορεί να διεκδικήσει την προεδρία. «Θεωρώ ότι είναι και ασέβεια προς τους συναγωνιστές να αφήνεται υπόνοια ότι άγονται και φέρονται ως πολιτικά όντα για θέματα και αποφάσεις μάλιστα που έχουν να κάνουν με την προσωπική πολιτική σταδιοδρομία τους. Δεν γνωρίζω κάποιον που να το ανέχεται αυτό. Εσείς θα το ανεχόσασταν;» ανέφερε χαρακτηριστικά. Ο κ. Νεοφύτου μιλά για τον Συνεργατισμό και εκφράζει την πεποίθησή του ότι μπορούν να βρεθούν οι λύσεις ώστε να μην επηρεαστεί κανένας καταθέτης. Διαμηνύει, ωστόσο, πως θα πρέπει να παρθούν οι αναγκαίες αποφάσεις το συντομότερο δυνατόν. Ο Αβέρωφ Νεοφύτου μιλά για το Κυπριακό και για τα περί λύσης δύο κρατών σημειώνοντας πως είναι αυταπάτη κάποιοι να σκέφτονται το βελούδινο διαζύγιο. «Μπορεί κάποιους να βολεύει. Για μένα, όμως, αυτή η προσέγγιση είναι εθνικά καταστροφική», λέει χαρακτηριστικά.

- Τι να αναμένουμε από την δεύτερή σας θητεία στο πηδάλιο του ΔΗΣΥ;

- Δικαιολογημένα τις τελευταίες πενταετίες οι πολίτες κρίνουν αυστηρά τους πολιτικούς ότι τα λόγια τους δεν συμβαδίζουν με τις πράξεις τους. Γι΄αυτό και δεν θα σας απαντήσω τι θα κάνουμε αλλά, όπως υποσχέθηκα, αρχές Μαΐου, με την ολοκλήρωση των διαδικασιών, θα δημοσιοποιήσω τις αποφάσεις μου. Σε αυτό το κόμμα, όπως και σε κάθε κόμμα, υπάρχει ένα Καταστατικό με εκλελεγμένους αξιωματούχους αλλά και επιλογές του Προέδρου του κόμματος σε διάφορες σημαντικές θέσεις, οι οποίες αποτελούν και την σφραγίδα του Προέδρου. Οι αποφάσεις μου θα είναι άμεσης ισχύος αλλά θα πρέπει να ολοκληρωθούν οι διαδικασίες των εσωκομματικών εκλογών. Ως προς το θέμα για τις όποιες καταστατικές αλλαγές, αυτό θα συζητηθεί στα νέα συλλογικά όργανα.

- Ποια θέματα μπορεί να τεθούν από δικής σας πλευράς;

- Δεν μπορείς να αλλάξεις τις ρίζες ούτε και τον κορμό ενός κόμματος. Αυτά είναι δεδομένα. Μπορείς όμως σίγουρα να προσθέσεις και να εκσυγχρονίσεις, καθώς η κομματική ζωή είναι κάτι που εξελίσσεται. Αλλά δεν θα πάμε σε ένα καταστατικό συνέδριο για να αλλάξουμε τη ψυχή του ΔΗΣΥ. Μιλάμε οργανωτικά και λειτουργικά. Διότι, άλλο πριν 10, πριν 30 χρόνια και άλλο σήμερα. Και αυτό ισχύει και στα θέματα παραγωγής πολιτικής και σε όλες τις δραστηριότητες που ένα σύγχρονο κόμμα μπορεί να έχει.

- Η υποβολή των υποψηφιοτήτων για τις εσωκομματικές εκλογές κατέδειξε πως δεν αναμένεται ιδιαίτερη ανανέωση. Πού οφείλεται;

- Με όλο τον σεβασμό προς την κριτική άποψη πρέπει να αποφασίσουμε τι κόμματα θέλουμε. Θέλουμε δημοκρατικά ή αρχηγικά κόμματα; Σε όλα τα ζητήματα πρέπει να μπούμε σε μια συζήτηση με επιχειρήματα και όχι με συνθήματα και αυτό αφορά το σύνολο όχι μόνο των πολιτικών αλλά όλων όσοι διαμορφώνουν άποψη. Και μια συζήτηση είναι η εξής: θέλουμε τα κόμματα να λειτουργούν και να έχουμε τις δημοκρατικές λειτουργικές διαδικασίες εντός των κομμάτων για την εκλογή των αξιωματούχων ή θέλουμε τον αρχηγό του κόμματος όπως είναι στην Ελλάδα που να διορίζει τους αξιωματούχους του κόμματος; Εγώ έχω άποψη.

- Η δική σας άποψη ποια είναι;

- Να συνεχιστούν οι δημοκρατικές διαδικασίες.

- Το γεγονός ότι ούτε εσείς αλλά ούτε ο αναπληρωτής πρόεδρος είχατε ανθυποψήφιο πώς μεταφράζεται; Είναι ένδειξη αποδοχής ή μήπως ο ΔΗΣΥ φοβάται τις εκλογικές διαδικασίες;

- Σε ένα κόμμα που έχει σχεδόν 50.000 μέλη οποιοσδήποτε μπορεί να διεκδικήσει την προεδρία. Θα μπορούσατε κι εσείς, αν ασπάζεστε την ιδεολογία του ΔΗΣΥ, μέχρι και την 14η Μαρτίου, να είχατε εγγραφεί και να βάλετε υποψηφιότητα ακόμη και για την προεδρία του ΔΗΣΥ. Αυτό το κόμμα δεν εφαρμόζει face control για να πει 'δεν σε δεχόμαστε για μέλος'. Όποιος υπογράψει αίτηση, αυτόματα γίνεται αποδεκτή. Είπε κανείς σε οποιοδήποτε να μη βάλει υποψηφιότητα; Επιπλέον, θεωρώ ότι είναι και ασέβεια προς τους συναγωνιστές να αφήνεται υπόνοια ότι άγονται και φέρονται ως πολιτικά όντα για θέματα και αποφάσεις μάλιστα που έχουν να κάνουν με την προσωπική πολιτική σταδιοδρομία τους. Δεν γνωρίζω κάποιον που να το ανέχεται αυτό. Εσείς θα το ανεχόσασταν;

- Ποιους θα έχετε δίπλα σας στον ΔΗΣΥ;

- Τον Αναπληρωτή, τον Κοινοβουλευτικό Εκπρόσωπο, τους τρεις Αντιπροέδρους, την Κοινοβουλευτική Ομάδα, τους Ευρωβουλευτές, το Πολιτικό Γραφείο, το Εκτελεστικό Γραφείο, τις Επαρχιακές Γραμματείες, τις Τοπικές Επιτροπές. Επιπλέον τους ανθρώπους που θα στελεχώνουν το κόμμα σε διάφορες σημαντικές θέσεις, και όπως σας είπα προηγουμένως, θα εξαγγείλω τις αποφάσεις μου αρχές Μαΐου. Όμως, ευρύτερα, να σημειώσω ότι το όλο σύστημα περνά μία μεγάλη κρίση. Δεν είναι εύκολο σήμερα, με την απαξίωση του πολιτικού συστήματος να αναμειχθούν πολλά νέα πρόσωπα και να ζυμωθούν στην πολιτική, καθώς θα πρέπει να θυσιάσουν την καριέρα τους αλλά παράλληλα να μπουν στην απαξιωμένη από τον κόσμο πολιτική σκηνή. Αυτό βεβαίως δεν είναι κάτι που αφορά την κοινωνία, αλλά είναι δικό μας στοίχημα να αλλάξουμε αυτές τις αντιλήψεις. Όπως και στοίχημα αποτελεί να μπορούμε να διακρίνουμε τους υπεύθυνους πολιτικούς από τους λαϊκιστές. Και δυστυχώς υπάρχουν πολιτικοί που εκμεταλλεύονται κρίσεις για την προσωπική τους δημοτικότητα. Κάποιοι από εμάς διαλέξαμε τον δύσκολο δρόμο. Για το Κυπριακό, νομίζετε πως δεν ξέρω τι θα ήθελε να ακούσει ο κόσμος; Αλλά είμαι στην πολιτική, όχι για να είμαι αρεστός, αλλά για να προσπαθώ να είμαι χρήσιμος για τον τόπο. Ναι, είπα ότι είναι αυταπάτη κάποιοι να σκέφτονται το βελούδινο διαζύγιο. Μπορεί κάποιους να βολεύει. Για μένα όμως, αυτή η προσέγγιση είναι εθνικά καταστροφική.

> *Δεν θα ζητήσω ποτέ από οποιαδήποτε δύναμη να στηρίξει τον ΔΗΣΥ για τις κομματικές του επιδιώξεις ή πεποιθήσεις. Θα επιζητώ όμως καθημερινά τη συνεννόηση με όλες ανεξαίρετα τις πολιτικές δυνάμεις για να σώσουμε τον τόπο.*

- Σε ποιους αναφέρεστε όταν λέτε ότι κάποιοι μιλούν για βελούδινο διαζύγιο, για λύση δύο κρατών;

- Στους Τ/Κ, μεταξύ των οποίων κάποιοι μίλησαν και δημόσια για δυο κράτη. Στην ε/κ πλευρά δεν υπάρχει και δεν ξέρω πολιτικό πρόσωπο να έχει δημόσια τοποθετηθεί περί δύο κρατών. Όμως, επειδή έμαθα να λέω αλήθειες, μέσα στην κοινωνία ενδεχομένως και μέσα στο πολιτικό σύστημα να πέρασε από την σκέψη κάποιων το «εκείνοι απ΄ εκεί κι εμείς απ΄ εδώ» με ένα βελούδινο διαζύγιο.

- Ο Τ/Κ ηγέτης είπε πως προέρχεται και από το περιβάλλον του Προέδρου…

- Είμαι βέβαιος ότι ο Πρόεδρος Αναστασιάδης ουδέποτε έθεσε θέμα για αλλαγή των παραμέτρων για τη λύση του Κυπριακού.

- Από τη Βάρνα τι να αναμένουμε; Υπάρχουν σχεδιασμοί;

- Χρειάζεται και το συναίσθημα στην πολιτική αλλά όχι να είναι το κριτήριο για την λήψη αποφάσεων. Οι αποφάσεις πρέπει να λαμβάνονται με τη λογική και με γνώμονα το εθνικό συμφέρον. Για παράδειγμα, το συναίσθημα θα ικανοποιηθεί αν η Σύνοδος της Βάρνας πει στην Τουρκία ότι κλείνει οριστικά και αμετάκλητα η πόρτα είτε της ένταξης είτε της ειδικής της σχέσης με την Ευρώπη. Αυτή η εξέλιξη σίγουρα θα ικανοποιεί το συναίσθημά μας. Αλλά, αν λειτουργήσουμε με τη λογική, τότε θα πρέπει να απαντήσουμε στο ερώτημα: Εάν κλείσει το κεφάλαιο της ενταξιακής πορείας ή κάποιας ειδικής σχέσης της Τουρκίας με την Ευρώπη, θα έχουμε μία πιο συνετή ή μια πιο ακραία Τουρκία; Και τι συμφέρει στον τόπο; Τι θα είναι ωφέλιμο για το εθνικό καλό; Ένα είναι βέβαιο: Αν θέλουμε να έχουμε μοχλό πίεσης πάνω στην Τουρκία, δεν συμφέρει στην Κύπρο να κλείσει οριστικά και αμετάκλητα η πορεία της προς την ΕΕ. Από κει και πέρα θεωρώ ότι είναι υποχρέωση των εταίρων μας να στηρίξουν το διεθνές δίκαιο και μία χώρα μέλος της Ένωσης…

- Είναι ικανοποιητική η στάση των εταίρων μας μέχρι σήμερα;

- Θεωρώ ότι στο επίπεδο των αποφάσεων ήταν πάρα πολύ ικανοποιητική, και στο προχθεσινό Συμβούλιο από πλευράς των 27 αλλά και εκ μέρους του Ευρωπαϊκού Λαϊκού Κόμματος. Όμως, δεν είμαι πραγματιστής α λα καρτ. Η ΕΕ αντιμετωπίζει ένα σοβαρό πρόβλημα, το προσφυγικό και μεταναστευτικό πρόβλημα. Η Τουρκία, με αποστολή 5.000-10.000 μεταναστών ταρακουνάει ολόκληρη την Ευρώπη. Η Καγκελάριος Μέρκελ πήγε στις εκλογές και έχασε 14% της εκλογικής της δύναμης λόγω του Μεταναστευτικού. Προσέξετε. Παρά το γεγονός ότι επί των ημερών της Καγκελαρίας της, η Γερμανία έζησε μία από τις μεγαλύτερες αναπτύξεις και ήταν η χώρα που ενώ όλοι αντιμετώπιζαν οικονομικά προβλήματα εκείνη είχε οικονομικά οφέλη. Τι θέλω να πω; Ότι τα πράγματα πρέπει να τα βλέπουμε ψυχρά, πραγματιστικά και να αντιλαμβανόμαστε το πλέγμα συμφερόντων που υπάρχει. Διότι, το πιο εύκολο πράγμα είναι να ξυπνούμε κάθε πρωί και να νιώθουμε ότι ο κόσμος ξεκινά και τελειώνει στα στενά μικρά γεωγραφικά όρια της δικής μας χώρας και αυτό, δυστυχώς, κάνουμε για δεκαετίες.

- Μπορούμε να προκαλέσουμε κόστος στην Τουρκία;

- Γιατί μας αρέσει να μιλάμε για κόστος; Δεν είναι καλύτερα να μιλάμε και να δρούμε με στόχο το όφελος αντί το κόστος; Δεν θα λύσουμε το Κυπριακό με την αντίληψη ότι θα δημιουργήσουμε κόστος στην Τουρκία. Το Κυπριακό είναι δύσκολο πρόβλημα αλλά αν υπάρχουν κάποιες ελπίδες επίλυσής του είναι δημιουργώντας όφελος –και όχι κόστος- από τυχόν επίλυσή του, όφελος για όλα τα εμπλεκόμενα μέρη. Πρέπει, με τη λύση, να εφαρμοστεί το διεθνές δίκαιο, οι ευρωπαϊκές Αρχές και Αξίες και να βγει πάνω απ΄ όλα κερδισμένος ο κυπριακός λαός στο σύνολό του. Να απεξαρτηθούμε από τρίτους σε θέματα εγγυήσεων. Την ίδια ώρα, λόγω επίλυσης του Κυπριακού, να δημιουργούνται ωφέλιμες προοπτικές για όλη την περιοχή μας και τις γειτονικές μας χώρες, συμπεριλαμβανομένης και της Τουρκίας. Αλλά ας δούμε το θέμα πρακτικά. Κάποιοι λένε ότι θα προκαλέσουν κόστος της Τουρκίας για να λύσουν το Κυπριακό. Ποιο κόστος και πώς; Το μόνο κόστος που μπορούμε να της προξενήσουμε είναι να της κλείσουμε την πόρτα της Ευρώπης. Και; Αυτό θα είναι προς όφελός μας; Ή στο τέλος θα λειτουργήσει και εις βάρος μας; Σας είπα και πιο πριν. Καλό το συναίσθημα αλλά δεν μπορεί στην πολιτική να είναι ο καθοριστικός παράγοντας λήψης αποφάσεων. Γι' αυτό και ξαναλέω ότι ήταν σοφή η απόφαση του μ. Τάσσου Παπαδόπουλου να μην μπλοκάρει την ένταξη της Τουρκίας στην ΕΕ, αλλά να της επιτρέψει την πορεία προς την ΕΕ ώστε να μπορούμε ως Κύπρος να ελέγχουμε, όσο είναι δυνατόν.

Μονόδρομος οι γέφυρες με αντιπολίτευση

-Μέσα στις νέες προκλήσεις είναι το ζήτημα του συνεργατισμού. Καθυστέρησε η πολιτεία να πάρει αποφάσεις. Καθυστέρησε ενόψει εκλογών;

-Είπα ότι καθυστερήσαμε ως πολιτεία στο γενικότερο ζήτημα που αφορά τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια. Το πρόβλημα ήταν και είναι μεγαλύτερο στον Συνεργατισμό γιατί έχει το πιο ψηλό ποσοστό στεγαστικών δανείων πρώτης κατοικίας που εμείς ως Βουλή προστατεύσαμε. Για να λύσεις ένα πρόβλημα πρέπει να το αναγνωρίσεις. Έχουμε πρόβλημα με τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια και ως εκ τούτου και με τον Συνεργατισμό και πρέπει να βρούμε τις αναγκαίες λύσεις. Όπως είπε και ο Γιώργος Βασιλείου, το ευκταίο δεν αλλάζει για οποιοδήποτε θέμα, το εφικτό ωστόσο δεν παραμένει το ίδιο και ο κανόνας είναι πως όσο καθυστερούμε να δώσουμε λύσεις σε οποιοδήποτε ζήτημα το εφικτό γίνεται χειρότερο.

-Μπορείτε να διαβεβαιώσετε ότι όποιες πράξεις γίνουν το επόμενο διάστημα δεν θα επηρεάσουν τους καταθέτες στον Συνεργατισμό;

> *Το Κυπριακό δεν λύεται με την αντίληψη ότι θα προκαλέσουμε κόστος στην Τουρκία.*

-Πιστεύω ότι μπορούμε να βρούμε λύσεις διασφαλίζοντας ότι δεν θα επηρεαστεί κανένας καταθέτης. Εύχομαι να επιδείξουμε την υπευθυνότητα και τη σοβαρότητα και να πάρουμε τις αναγκαίες αποφάσεις το συντομότερο δυνατόν.

-Ως βουλή;

-Και ως κυβέρνηση και ως Βουλή.

-Ήδη τα υπόλοιπα κόμματα προετοιμάζονται για σκληρή αντιπολίτευση. Πώς αναμένετε να κινηθείτε αυτή την πενταετία; Μπορεί να λειτουργήσει η συνταγή της προηγούμενης πενταετίας;

-Αυτό είναι μονόδρομος. Η σύνεση, η υπευθυνότητα και να κρατήσουμε γέφυρες. Δεν θα ζητήσω ποτέ από οποιαδήποτε δύναμη να στηρίξει τον ΔΗΣΥ για τις κομματικές του επιδιώξεις ή πεποιθήσεις. Θα επιζητώ όμως καθημερινά τη συνεννόηση με όλες ανεξαίρετα τις πολιτικές δυνάμεις για να σώσουμε τον τόπο. Αυτό θα συνεχίσω να το πράττω. Και πιστώνω τα πολιτικά κόμματα και τις ηγεσίες τους ότι όταν πρόκειται για το εθνικό συμφέρον, θα στηρίζουν τις αναγκαίες αποφάσεις για να μην πάρουμε τη χώρα πίσω αλλά για να την πάμε μπροστά.

Δρομολογεί αλλαγές το ΑΚΕΛ

Μελετά ξανά οικονομία και Κυπριακό με στόχο την εξουσία και προετοιμάζει έδαφος για τη διαδοχή

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Το καλοκαίρι που πέρασε ήταν ίσως το δυσκολότερο που είχε να αντιμετωπίσει ο γγ του ΑΚΕΛ Άντρος Κυπριανού. Είχε να χειριστεί την έντονη δυσφορία της βάσης αλλά και μερίδας των στελεχών για τους χειρισμούς γύρω από το κεφάλαιο υποψηφιότητας Μάικ Σπανού και της άγαρμπης επιστράτευσης του Σταύρου Μαλά. Αυτό σε συνδυασμό με την δυσφορία που προκάλεσε η στήριξη που παρείχε στην κυβέρνηση γύρω από το Κυπριακό, τον έκανε να αντιμετωπίζει τον υπαρκτό κίνδυνο αποκλεισμού του ΑΚΕΛ στον β' γύρο, καθώς πολλές

Η πρόταση για την οικονομία θεωρείται απηρχαιωμένη και αναμένεται να επαναξεταστεί ακολουθώντας το μοντέλο άλλων αριστερών κομμάτων της Ευρώπης.

ήταν οι δημοσκοπήσεις που παρουσίαζαν προβάδισμα του Νικόλα Παπαδόπουλου. Το αποτέλεσμα συνεπώς των προεδρικών εκλογών σκόρπισε μεν χαμόγελα ανακούφισης στην Εζεκία Παπαϊωάννου, ωστόσο έστειλε το μήνυμα πως την επομένη των εκλογών, θα πρέπει να γίνουν σοβαρές αλλαγές που στόχο θα έχουν τον εκσυγχρονισμό του κόμματος και την βελτίωση της επικοινωνίας με τη βάση του. Αυτό άλλωστε ήταν και το συμπέρασμα που έβγαλαν κατά τη διάρκεια της προεκλογικής εκστρατείας και της επαφής με τον ΑΚΕΛικό κόσμο. Το μήνυμα ελήφθη και έχουν ήδη δρομολογηθεί αλλαγές, που θα φέρουν το κόμμα κοντά στην κοινωνία. Το αν πρόκειται για αλλαγές που θα προκαλέσουν αίσθηση στην κοινωνία και στη βάση ή αν πρόκειται για υποσχέσεις που θα χαϊδέψουν παροδικά τα αυτιά, θα φανεί το επόμενο διάστημα.

Η ονοματολογία της διαδοχής

Το πρωί της Παρασκευής ο Άντρος Κυπριανού θέλησε να δημοσιοποιήσει μέσω συνέντευξης Τύπου τις υπό συζήτηση αλλαγές. Μία κίνηση όπως είπε για να διασαφηνίσει τα όσα αποσπασματικά γράφονταν το τελευταίο διάστημα περί αλλαγών. Για άλλους ήταν κίνηση που δέσμευε τα συλλογικά όργανα για αλλαγές και μήνυμα προς την ανήσυχη βάση πως είναι ώρα για αλλαγή. Αυτό δεν είναι καθόλου τυχαίο με το γεγονός ότι ο ίδιος έχει ξεκαθαρίσει πως θα τηρήσει το καταστατικό και θα αποχωρήσει σε δύο χρόνια από την ηγεσία του κόμματος. Τόσο ο ίδιος όπως και ο οργανωτικός του κόμματος Χρίστος Αλέκου, ενώ το ίδιο ακούγεται και για τον υπεύθυνο του γραφείου για το κυπριακό Τουμάζο Τσελεπή. Το αν το παράδειγμά τους θα ακολουθήσει και ο περίπου συνομήλικος τους γγ της ΠΕΟ Πάμπης Κυρίτσης είναι ένα ζήτημα ανοικτό. Η αλήθεια είναι πως η συζήτηση για τη διαδοχή έχει αρχίσει να συζητείται έντονα στους διαδρόμους της Εζεκία Παπαϊωάννου αλλά και στα πολιτικά πηγαδάκια, με τους Στέφανο Στεφάνου και Γιώργο Λουκαΐδη να θεωρούνται η λογική εξέλιξη των πραγμάτων στο ζήτημα της διαδοχής του Άντρου Κυπριανού, ενώ νεαρότερα στελέχη όπως οι Άριστος Δαμιανού και Χρίστος Χριστοφίδης θεωρείται πως θα μπουν και στη γραμματεία του κόμματος. Συζητήσεις γίνονται για το οργανωτικό σκέλος του ΑΚΕΛ καθώς κατά γενική ομολογία θεωρείται πως πρέπει να εκσυγχρονιστεί. Στο ΑΚΕΛ υπάρχει μία μερίδα στελεχών που θεωρεί πως ο Χρίστος Αλέκου θα μπορούσε να αποχωρήσει νωρίτερα από το οργανωτικό ούτως ώστε ο διάδοχός του να μάθει την όλη διαδικασία σε μία σχετικώς ανώδυνη εκλογική μάχη, όπως αυτή των ευρωεκλογών και όχι να λάβει το βάπτισμα του πυρός στην πιο κρίσιμη για το κόμμα εκλογική μάχη των βουλευτικών εκλογών. Σύμφωνα με κομματικές πηγές, θεωρείται λογική η διαδοχή του κ. Αλέκου από στελέχη που βρίσκονται ήδη στην οργανωτική γραμματεία και συγκεκριμένα είτε ο Χάρης Καράμανος είτε ο Λάμπρος Λάμπρου. Υπάρχουν ωστόσο και πρωτοκλασάτα στελέχη που φέρονται διατεθειμένα να αναλάβουν την καυτή πατάτα του οργανωτικού σε μία προσπάθεια να συμβάλουν στην αύξηση των ποσοστών. Πάντως το σενάριο πρόωρης αποχώρησης του κ. Αλέκου έστω κι αν ψιθυρίζεται, είναι λίγο ως πολύ αμφίβολο.

Ο Άντρος Κυπριανού πήρε το μήνυμα της βάσης και προετοιμάζει ήδη το έδαφος για αλλαγές, πριν από την αποχώρησή του.

Το κεφάλαιο Κυρίτση

Σε αυτό το πλέγμα μπαίνει και το ζήτημα του επαναπροσδιορισμού της Αριστεράς και των συντεχνιών. Θα πρέπει να σημειωθεί πως μία από τις κυριότερες επικρίσεις της βάσης, ήταν ο ρόλος της ΠΕΟ κατά τη δύσκολη αυτή πενταετία, με τις επικρίσεις να στρέφονται στον γγ της συντεχνίας Πάμπη Κυρίτση. Καθόλου τυχαίο και το γεγονός ότι ο ίδιος δεν κατήλθε στο ψηφοδέλτιο των βουλευτικών εκλογών το 2016. Αν και ο ίδιος θεωρείται από κάποιες πηγές πως θα αποχωρήσει στο επόμενο εκλογικό συνέδριο, υπάρχουν στελέχη που θυμίζουν πως ο κ. Κυρίτσης είχε βλέψεις για την γραμματεία του κόμματος. Συνεπώς η αποχώρησή του δεν θεωρείται σίγουρη.

Οικονομία και Δραγασάκης

Πέρα όμως από το ζήτημα της ανανέωσης το οποίο στην ουσία θα γίνει σε δύο χρόνια, η συζήτηση που γίνεται το τελευταίο διάστημα είναι το πώς το ΑΚΕΛ θα ανοίξει παράθυρο στην κοινωνία και θα αναθεωρήσει ενδεχομένως κάποιες θέσεις της που δεν συμβαδίζουν με τα νέα δεδομένα. Θα πρέπει να σημειωθεί πως εδώ και καιρό έρευνες δείχνουν πως πλην του ΑΚΕΛ, δεν υπάρχει άλλο κόμμα που να προσδιορίζεται βάσει της δράσης και των πολιτικών του στην Αριστερά. Θεωρείται συνεπώς η κατάλληλη ευκαιρία για την Εζεκία Παπαϊωάννου να συσπειρώσει το ακροατήριό της, αλλά παράλληλα να προσελκύσει τους κεντροαριστερούς μετριοπαθείς ψηφοφόρους. Σε μία προσπάθεια εκσυγχρονισμού τίθεται ζήτημα για αναθεώρηση των οικονομικών πολιτικών. Είναι γενικώς παραδεκτό στο κόμμα πως η αχίλλειος πτέρνα του ΑΚΕΛ δεν είναι άλλη από την οικονομία. Και αυτό γιατί ακολουθεί την ίδια οικονομική πρόταση από την δεκαετία του 1990 όταν η οικονομία ήταν δευτερεύον θέμα και όταν το ΑΚΕΛ δεν αποτελούσε κόμμα εξουσίας. Σε μία προσπάθεια εκσυγχρονισμού υπάρχει η συζήτηση για υιοθέτηση προτάσεων άλλων κομμάτων της Αριστεράς, ενώ προωθείται και η θέση για επιστράτευση του Γιάννη Δραγασάκη ο οποίος σύμφωνα με κομματικές πηγές αποτελεί το πολιτικό πρόσωπο που προέρχεται από το ΚΚΕ, αλλά έχει ρεαλιστική προσέγγιση στην οικονομία. Σε αυτό το πλέγμα, το ΑΚΕΛ φιλοδοξεί να σχεδιάσει μία νέα αριστερή σοσιαλδημοκρατική πρόταση, ενώ αναμένεται να δει διεξοδικά και τις νέες εξελίξεις στο Κυπριακό.

Νέες Δυνάμεις και Κατσουρίδης

Το τι θα γίνει με τις Νέες Δυνάμεις είναι ένα ζήτημα που προβληματίζει πολλούς και εγείρει ερωτήματα για το αν πρόκειται να επαναπροσδιοριστεί όντως ο θεσμός ή αν θα γίνουν ανεπαίσθητες αλλαγές χάριν εντυπώσεων. Είναι εμφανές άλλωστε πως ο θεσμός δεν λειτουργεί καθώς ελάχιστα από τα στελέχη που έχουν προωθηθεί μέσω των Νέων Δυνάμεων έχουν παραμείνει δίπλα στο κόμμα και έχουν συνεχίσει την πορεία τους μέσα από αυτό. Χαρακτηριστικό ότι μέσω των Νέων Δυνάμεων εκλέγηκαν βουλευτές οι Ανδρέας Φιλίππου, Κύπρος Χρυσοστομίδης, Γιώργος Λιλλήκας ακολουθώντας στη συνέχεια άλλα μονοπάτια. Το μεγάλο αγκάθι στην όλη διαδικασία είναι ότι τα μέλη των Νέων Δυνάμεων, δεν έχουν δικαίωμα συμμετοχής στη λήψη αποφάσεων στα συλλογικά όργανα. Και όσο κι αν τίθεται θέμα επαναπροσδιορισμού του θεσμών, σύμφωνα με τις δηλώσεις του κ. Κυπριανού, δεν τίθεται ζήτημα εμπλοκής τους στη λήψη αποφάσεων αλλά συμμετοχής του στα βοηθητικά γραφεία, κάτι που γίνεται άλλωστε ήδη. Βάσει των όσων ανακοίνωσε ο κ. Κυπριανού δεν αναμένονται σημαντικές αλλαγές στον εν λόγω θεσμό, ωστόσο αυτό θα διαφανεί ξεκάθαρα όταν ολοκληρωθούν οι συζητήσεις στα συλλογικά όργανα. Μαζί με αυτό, το κόμμα θα προσπαθήσει να κλείσει τις όποιες πληγές της τόσο με την Ομόνοια αλλά και με τον Νίκο Κατσουρίδη. Η δήλωση του Άντρου Κυπριανού στον ΑΝΤ1 ότι ο Νίκος Κατσουρίδης είναι ελεύθερος να διεκδικήσει την προεδρία της Ομόνοιας, θεωρείται από πολλούς το πράσινο φως, τόσο για την επούλωση των πληγών στις σχέσεις μεταξύ ΑΚΕΛ και Ομόνοιας αλλά μεταξύ ΑΚΕΛ και Νίκου Κατσουρίδη. Το πιο σημαντικό ωστόσο όπως λέγεται είναι πως το ενδεχόμενο προεδρίας Νίκου Κατσουρίδη, θεωρείται πως θα βγάλει την ομάδα από την στενωπό στην οποία βρίσκεται τα τελευταία χρόνια.

Ο ΓΙΩΡΓΟΣ ΛΙΛΛΗΚΑΣ ΣΤΗΝ «Κ»

Οι οικονομικές κυρώσεις από ΕΕ, τρόπος αντίδρασης στην Τουρκία

Όσο δεν πετυχαίνει μια λύση με κηδεμονία, η Άγκυρα θα επιδιώκει την αποτροπή των ενεργειακών σχεδιασμών της Κύπρου

Συνέντευξη στον
ΜΙΧΑΛΗ ΤΣΙΚΑΛΑ

Ο επικεφαλής της Συμμαχίας Πολιτών και Πρόεδρος της Επιτροπής Εξωτερικών και Ευρωπαϊκών Υποθέσεων της Βουλής Γιώργος Λιλλήκας αναλύει τη στάση της Τουρκίας στην ΑΟΖ. Ιεραρχώντας τις επιδιώξεις της, τονίζει πως και οι οικονομικές κυρώσεις εκ μέρους της ΕΕ προς την Άγκυρα είναι μια απάντηση και εκφράζει ανησυχία για το πώς θα μπορούσε να καταλήξει και τι λάθος μηνύματα να στείλει ένα δείπνο μεταξύ Αναστασιάδη-Ακιντζί, χωρίς κατάλληλη προετοιμασία.

> *Η Γαλλία, σε αντίθεση με την Ιταλία, απέδειξε ότι διαθέτει την αποφασιστικότητα να υπερασπιστεί τα συμφέροντα της ΤΟΤΑL και της Κυπριακής Δημοκρατίας.*

> *Πρέπει πλέον να διαμορφώσουμε ένα άλλο πακέτο στο οποίο θα υπάρχουν αμοιβαία οφέλη για εμάς και τη Ρωσία.*

-Έχετε θέσει επανειλημμένως το ζήτημα της Τουρκίας και της συμπεριφοράς της στην κυπριακή ΑΟΖ. Ωστόσο, φαίνεται να επικρατεί έντονη ανησυχία στην κοινωνία. Αυτή είναι δικαιολογημένη ή όχι;

-Η κυβέρνηση πρέπει να μελετήσει σε βάθος όλα τα σενάρια που έχουν να κάνουν με την Τουρκία. Διαπιστώνουμε ότι χρησιμοποιεί πλέον τη στρατιωτική της ισχύ ως εργαλείο επίτευξης στόχων. Τέσσερις είναι οι στόχοι που έχει θέσει, ορισμένοι και αλληλένδετοι μεταξύ τους. Στο Κυπριακό στόχος της είναι μια τουρκική λύση με ένα κράτος υπό την κηδεμονία της, διατηρώντας εγγυήσεις και στρατεύματα. Ενόσω δεν πετυχαίνει αυτή τη λύση θέτει στόχο να μην επιτρέψει στην Κυπριακή Δημοκρατία να αναπτύξει τους υδρογονάνθρακες της ώστε να μην ενισχυθεί και να μην αλλάξουν τα δεδομένα της λύσης. Ταυτόχρονα, θέλει να μετατραπεί σε ενεργειακό κόμβο, στόχος που βλέπει ότι πάει να καταστεί ανέφικτος λόγω και των τριμερών συνεργασιών στην περιοχή, της συνεργασίας Ισραήλ-Αιγύπτου και άλλες. Αυτές οι εξελίξεις την απομονώνουν. Υπάρχει ένας τρίτος στόχος που έχει να κάνει με τη συμπλήρωση του κενού που άφησαν οι ΗΠΑ στη Μέση Ανατολή. Αυτό θέλει να το συμπληρώσει από τη μια με στρατιωτική ισχύ και από την άλλη με τη θρησκεία για να αναγνωριστεί ως περιφερειακή υπερδύναμη. Ο τέταρτος στόχος είναι η αναθεώρηση της Συνθήκης της Λωζάννης. Για να το πετύχει αυτό, θα πρέπει να έχει τη συγκατάθεση των χωρών που συνυπέγραψαν.

-Αυτό δεν μπορεί να γίνει μονομερώς…

-Σωστά και από την ώρα που οι χώρες που συνυπέγραψαν αρνούνται την αναθεώρηση, η επιλογή που μένει είναι να τις σύρει ο Ερντογάν με τη βία στις συνομιλίες. Και εδώ ξεκινάει ο κίνδυνος. Θεωρώ ότι τα όσα έγιναν με το ελληνικό πλοίο στο Αιγαίο, η επιχείρηση με τον πολεμικό στόλο κατά του γεωτρύπανου της ΕΝΙ και η επιχείρηση στο Αφρίν, είναι αλληλένδετα. Δείχνουν μια χώρα έτοιμη για θερμό επεισόδιο ή και για ελεγχόμενη στρατιωτική σύγκρουση. Γνωρίζει πολύ καλά η Τουρκία ότι κάτι τέτοιο θα προκαλέσει παρέμβαση της διεθνούς κοινότητας και για να σταματήσει τις επιχειρήσεις, θα θέσει όρους και προϋποθέσεις. Άρα ναι. Μέσα σε αυτό το πλέγμα θα έλεγα πως εγκυμονούν κίνδυνοι και πρέπει να είμαστε προσεχτικοί αλλά παράλληλα με μέτρα και κινήσεις να ενισχύσουμε την Κυπριακή Δημοκρατία και να δημιουργήσουμε αποτρεπτικές προϋποθέσεις.

-Μπορείτε να γίνετε πιο συγκεκριμένος πάνω σε αυτό; Πώς μπορούμε να αποτρέψουμε αυτή τη συμπεριφορά της Τουρκίας, πρακτικά;

-Έχουμε υπογράψει μια αμυντική συμφωνία με τη Γαλλία. Η εν λόγω χώρα απέδειξε τον Δεκέμβριο, σε αντίθεση με την Ιταλία, ότι διαθέτει την αποφασιστικότητα να υπερασπιστεί ταυτόχρονα τα συμφέροντα της ΤΟΤΑL και της Κυπριακής Δημοκρατίας. Θα πρέπει να εμβαθύνουμε σε αυτή τη συνεργασία…

Η ΕΕ πρέπει να αναλάβει τις ευθύνες της που προκύπτουν από τη Συνθήκη της Λισσαβόνας . Αφού μιλάμε για ευρωπαϊκές πηγές, οφείλει η ΕΕ να λάβει μέτρα προστασίας τους, λέει στην «Κ» ο Γιώργος Λιλλήκας.

-«Δείχνετε» προς τη ναυτική βάση με αυτό που λέτε…

-Δεν είναι μόνο αυτή. Μιλάμε για μια μεγαλύτερη συμφωνία, ένα πακέτο αν θέλετε το οποίο να διαμορφωθεί από κοινού με τη Γαλλία. Παράλληλα, όμως, σημαντική είναι και η εμβάθυνση της σχέσης μας με τη Ρωσία. Η συγκυριακή συνεργασία της με την Τουρκία, δεν πρέπει να μας παρασύρει. Να μην θεωρήσουμε ότι άλλαξε η Ρωσία τα συμφέροντά της στην Ανατολική Μεσόγειο ή άλλαξε στάση στο Κυπριακό. Εμείς, για να είμαστε αντικειμενικοί, πρέπει να πούμε πως από τη Ρωσία μόνο ζητούσαμε μέχρι σήμερα. Πρέπει λοιπόν πλέον να διαμορφώσουμε ένα άλλο πακέτο στο οποίο θα υπάρχουν αμοιβαία οφέλη για εμάς και τη Ρωσία.

-Η Τουρκία δεν είναι υπερδύναμη, η οικονομία της είναι ευάλωτη.

-Όλα αυτά τα χρόνια είμαστε συναινετικοί, στο να ικανοποιήσουμε τις απαιτήσεις της Τουρκίας, με τη φρούδα ελπίδα πως θα αλλάξει πολιτική. Μας απέδειξε το αντίθετο.

-Και εσείς, και το έχει θίξει και ο ΥΠΕΞ Νίκος Χριστοδουλίδης, έχετε πει ότι η κυπριακή ΑΟΖ είναι ευρωπαϊκή ΑΟΖ. Με την εμπλοκή της Ρωσίας, όπως είπατε, τα συμφέροντα στην Κύπρο διεθνοποιούνται περισσότερο. Αυτός είναι ο μόνος δρόμος που μπορεί να ακολουθήσει η Κυπριακή Δημοκρατία για υπεράσπιση των συμφερόντων της;

-Όχι. Απλώς, θα πρέπει να κατανοήσουμε ότι μπορεί οι ΗΠΑ για παράδειγμα να μιλούν για την αναγκαιότητα απεξάρτησης από το ρωσικό ΦΑ, αλλά δεν υπάρχουν πολλές χώρες στην Ευρώπη που συμμερίζονται αυτή την προσέγγιση. Αν δει κανείς τις τιμές με τις οποίες η Γερμανία εξασφαλίζει ΦΑ από τη Ρωσία, κάθε άλλο παρά απεξάρτηση διαφαίνεται. Κατά συνέπεια, δεν πρέπει να παρασυρθούμε και να μπούμε σε λογική ανταγωνισμού με τη Ρωσία. Φρονώ ότι η ΕΕ θεωρεί αυτονόητο πως με το ΦΑ της Κύπρου θα εμπλουτίσει τις πηγές τροφοδοσίας της. Δεν θα πρέπει να το θεωρεί αυτονόητο η Ευρώπη. Εμείς θα πρέπει να πούμε πως η Κύπρος θέλει να εξάγει ΦΑ προς την ΕΕ, αλλά και η Ένωση πρέπει να αναλάβει τις ευθύνες της που προκύπτουν από τη Συνθήκη της Λισσαβόνας. Αφού μιλάμε για ευρωπαϊκές πηγές, οφείλει η ΕΕ να λάβει μέτρα προστασίας τους και να δημιουργηθούν συνθήκες ασφαλούς εξόρυξης και εμπορίας.

-Όπως;

-Και μέσω της επιβολής κυρώσεων στην Τουρκία. Κοιτάξτε, η Τουρκία είναι μεγάλη χώρα. Και δυνατή. Δεν είναι όμως υπερδύναμη, εφόσον βλέπουμε πόσο ευάλωτη είναι η οικονομία της.

-Ναι αλλά μπορεί η ΕΕ να ανοίξει νέο μέτωπο κυρώσεων μαζί με της Ρωσίας;

-Δεν είναι επιλογή της ΕΕ, η Τουρκία είναι που προκαλεί. Αυτοί είναι οι τρόποι που θα μπορούσε η ΕΕ να οδηγήσει την Τουρκία να σεβαστεί τα κράτη μέλη.

-Πέρα από την εξαγγελία καταδικαστικών αποφάσεων….

-Ακριβώς. Δεν υπάρχουν πολλοί τρόποι. Ο ένας είναι στρατιωτικός που δεν το θέλει κανείς, ο άλλος είναι οι οικονομικές κυρώσεις. Και βεβαίως να μην προχωρήσει η τελωνειακή αναβάθμιση με την ΕΕ.

-Εμείς έχουμε κάνει συζήτηση ήδη, έστω σε πρώιμο στάδιο, για το δεύτερο σημείο που αναφέρατε.

-Θεωρώ ότι πρέπει να είμαστε ρεαλιστές. Να έχουμε μάθει κάτι από τις δεκαετίες που πέρασαν για την Τουρκία. Όλα αυτά τα χρόνια είμαστε συναινετικοί, υποχωρητικοί σε μεγάλο βαθμό, στο να ικανοποιήσουμε τις απαιτήσεις της Τουρκίας, με τη φρούδα ελπίδα πως θα αλλάξει πολιτική. Μας απέδειξε το αντίθετο. Αν ακολουθώ ένα δρόμο και δεν βγάζει εκεί που θέλω, αλλάζω δρόμο. Αυτό πρέπει να κάνουμε.

-Δεν φοβάστε, όπως έχουν σήμερα τα δεδομένα, μη σας κατηγορήσει κάποιος για πόλωση;

-Μου θυμίζει την ιστορία με τις βρετανικές βάσεις, όπου οι Κύπριοι πολιτικοί μεταξύ αυτών και εγώ, είχαμε τη θεωρία πως δεν πρέπει να ανοίξουμε θέμα όσο είναι άλυτο το Κυπριακό. Είναι η ίδια λογική. Το μέτωπο όμως παραβλέπαμε πως το είχε ανοιχτό η ίδια η Βρετανία υποστηρίζοντας όλες τις ενέργειες εις βάρος της Κύπρου. Με την τακτική αυτή, δίναμε αντικίνητρο ν' αλλάξει πολιτική. Λέγαμε στη Βρετανία πως όσο το Κυπριακό είναι άλυτο δεν θα έχετε πρόβλημα με τις βάσεις, αλλά αν λυθεί θα τεθεί θέμα. Άρα είχε κάθε λόγο ν' ακολουθεί αυτό το δρόμο. Είπα τότε, να αντιστρέψουμε τη λογική και το ίδιο ισχύει με την Τουρκία. Πρέπει να κάνουμε κινήσεις που να μας επιτρέψουν με τη βοήθεια της ΕΕ, αλλά και σε διμερές επίπεδο με φίλιες χώρες, να εκμεταλλευτούμε τους υδρογονάνθρακες. Αυτό θα είναι κίνητρο για την Τουρκία.

Στρατηγικός στόχος της Τουρκίας είναι μια τουρκική λύση

-Τι περιμένετε από τη Σύνοδο της Βάρνας; Θα εξαντληθεί σε συμπεράσματα όταν εμείς ως τον Οκτώβριο δεν έχουμε άλλους προγραμματισμούς στα ενεργειακά, οπότε πάμε στο Κυπριακό, στο οποίο εσείς δεν θέλετε να συνδεθεί με το ΦΑ;

-Ο στρατηγικός στόχος της Τουρκίας είναι μια τουρκική λύση. Ο ενδιάμεσος στόχος είναι η παρεμπόδιση της Κυπριακής Δημοκρατίας να αναπτύξει τους υδρογονάνθρακες. Αν είναι σωστή η ανάλυση, αυτά που λέει και ο κ. Ακιντζί και η Τουρκία, είναι αυτά που θα βρούμε στο τραπέζι των συνομιλιών.

-Άρα εκ μέρους της η διασύνδεση είναι δεδομένη…

-Αν λοιπόν εμείς δε θέλουμε τη διασύνδεση, τότε δεν θα πρέπει να βιαστούμε να πάμε σε συνομιλίες.

-Ούτε καν στο δείπνο;

-Εγώ και για το δείπνο έχω ενστάσεις. Για εμένα δεν υπάρχουν «αθώα» δείπνα. Κάτι πρέπει να βγει, να σταλεί ένα μήνυμα ή μια ανακοίνωση. Πώς θα βγει αυτή; Αμφιβάλλει κανείς ότι ο Ακιντζί δεν θα απαιτήσει να γίνει είτε αναστολή του ενεργειακού μας προγράμματος ως τη λύση ή κοινή επιτροπή διαχείρισης και ίσα οικονομικά δικαιώματα από τα έσοδα του ΦΑ; Αμφιβάλλει κανείς, πως πέραν αυτών, για την επανέναρξη των συνομιλιών θα θέσει ως όρο να καθοριστεί χρονοδιάγραμμα; Τα λέει δημόσια και δεν είναι οι απόψεις του. Είναι οι εντολές που παίρνει από την Άγκυρα, εφόσον είναι ευθυγραμμισμένος με την Τουρκία. Αυτά είναι ένα ενιαίο πλαίσιο, δεν είναι κινήσεις σπασμωδικές. Άρα να πάμε σε ένα τέτοιο δείπνο γνωρίζοντας τι θα απαιτήσει ο Ακιντζί, αυτό θα οδηγήσει σε αδιέξοδο.

-Και τι μήνυμα θα βγει κατόπιν;

-Ότι βρίσκεται το ζήτημα σε αδιέξοδο. Δεν νομίζω ότι θα δεχτεί τα προαναφερόμενα ο Πρόεδρος Αναστασιάδης. Κάτι που θα το εκμεταλλευτεί η Τουρκία, στέλνοντας το μήνυμα πως το Κυπριακό είναι μη επιλύσιμο.

-Από το δείπνο αυτό το συμπέρασμα; Δεν είναι υπερβολική αυτή η αναγωγή;

-Ξέρετε χτίζονται κομμάτι-κομμάτι αυτά και μετά έρχεται η έκρηξη σαν ηφαίστειο. Προειδοποιούσα να μην πάμε στη Γενεύη ούτε στο Κραν Μοντάνα, να μη γίνει η διάσκεψη χωρίς προετοιμασία, με την Τουρκία όπως έλεγα να θέλει να μας φέρει μπροστά στο δίλημμα, τουρκική λύση ή αδιέξοδο. Τον Οκτώβριο του 2016 τα είπα αυτά. Οι ελπίδες ξέρετε πρέπει να εδράζονται κάπου. Διαφορετικά είναι ψευδαισθήσεις. Μετά από αυτά, αν αποτύχουμε σε ένα κοινωνικό δείπνο, η αντίληψη που θα επικρατήσει είναι πως «εδώ δεν μπορούν να καταλήξουν σε ένα δείπνο, να πουν δυο πράγματα». Αυτό θέλει η Τουρκία.

> *Δεν έχει συζητηθεί θέμα λύσης δυο κρατών στο Εθνικό Συμβούλιο.*

-Ποιο θα είναι το όφελος για την ίδια; Εφόσον ήδη απειλεί με τα δυο κράτη.

-Αν περάσει αυτή η αντίληψη και παράλληλα πως θα πρέπει να βρούμε άλλους τρόπους κλεισίματος του θέματος, αυτό είναι άκρως επικίνδυνο. Και δεν πιστεύω ότι θέλει τη λύση δυο κρατών. Αν βολευόταν με τη διχοτόμηση θα την είχε επιδιώξει. Αυτή η ρητορική είναι μοχλός πίεσης προς την πλευρά μας για νέες υποχωρήσεις. Το 2008 όταν άνοιξα το πολιτικό μου γραφείο, έλεγα πως με τα σχέδια λύσης τύπου Ανάν, αν συνεχίσουμε αυτή την πορεία, σύντομα η διχοτόμηση θα καταστεί ελκυστική για τους Ε/Κ. Γιατί αυτά τα σχέδια, δεν νομιμοποιούν απλώς τα δεδομένα της εισβολής και της κατοχής, αλλά δίνουν και έλεγχο της Τουρκίας σε όλη την Κύπρο. Δεν είναι ωστόσο εύκολο να υπάρξει άλλο κράτος στην Κύπρο, για πολλούς λόγους.

-Ωστόσο, κρίνω από την απάντησή σας, πως δεν έχει συζητηθεί αυτή η λύση σε υψηλό πολιτικό επίπεδο.

-Δεν έχει μπει ποτέ ως θέμα συζήτησης στο Εθνικό Συμβούλιο. Μετά το Κραν Μοντάνα κάποια στιγμή ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας είπε γενικά ότι ίσως ήρθε η ώρα να συζητήσουμε σενάρια αλλά τίποτε περισσότερο. Θεωρώ ότι ήρθε η ώρα σίγουρα να επαναξιολογήσουμε την όλη μας πολιτική.

-Σε αυτή εμπεριέχεται και η ιδέα περί δημιουργίας συμβουλίου εθνικής ασφαλείας; Που είναι δική σας πρόταση.

-Είναι μια ιδέα που είχα ενσωματώσει σε έγγραφο που έδωσα στο Εθνικό Συμβούλιο το 2016. Είναι ένας θεσμός που μας λείπει, και η απουσία του δεν μας διευκολύνει στο να διαμορφώνουμε στρατηγικές. Να προβλέπουμε κινδύνους και να αξιοποιούμε παράλληλα παράθυρα ευκαιρίας που πρέπει να αξιοποιήσουμε. Μου ζήτησε ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας να αποστείλω μια ιεράρχηση προτάσεων που είχα καταθέσει στην προεκλογική, με πρόθεση από μέρους του να θέσει κάποιες από αυτές προς υλοποίηση. Μου ζήτησε κατ΄αρχήν, μια αναλυτικότερη πρόταση για το Συμβούλιο Εθνικής Ασφάλειας, πώς μπορεί να δομηθεί και να λειτουργήσει. Αυτό το έχω αποστείλει και αντιλαμβάνομαι πως έχει την πρόθεση πραγμάτωσης της ιδέας.

Ανασυγκρότηση δικαιοσύνης με 5 πυλώνες

Αδήριτη ανάγκη για τομές στην απονομή της δικαιοσύνης προκύπτει σύμφωνα με εγνωσμένου κύρους νομικούς

Του **ΑΝΔΡΕΑ ΠΑΡΑΣΧΟΥ**

Όταν σε μια ευρωπαϊκή χώρα τα κτήρια των δικαστηρίων είναι παντελώς αφύλακτα, γίνονται παρανάλωμα φωτιάς, καίγονται τεκμήρια κι ένα μήνα μετά ουδείς είναι σε θέση να ενημερώσει τη Βουλή –που το ζήτησε εγγράφως– ή την κοινή γνώμη για τα αίτια της πυρκαγιάς, τότε προφανώς υπάρχει πρόβλημα.

Πρόβλημα όμως υπάρχει και όταν διαρρέουν υπηρεσιακά ηλεκτρονικά μηνύματα μίας Εισαγγελέως (Ελένης Λοΐζίδου), και διατάζεται από τον Γενικό Εισαγγελέα πειθαρχική και όχι ποινική έρευνα, ενώ απαγορεύεται στους δημοσιογράφους να γράψουν γι' αυτό υπονομεύοντας το δικαίωμα του πολίτη στην ενημέρωση για ένα ζήτημα που άπτεται του δημοσίου συμφέροντος σύμφωνα με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Συγκεκριμένα, ο κ. Αναστασιάδης δήλωσε «ότι η εισαγγελέας έχει δημιουργήσει ένα σωρό προβλήματα με τους ευρωπαίους εταίρους μας και με τη Ρωσία» (Alpha-1/12/2017). Ταυτόχρονα, ουδεμία έρευνα εξαγγέλθηκε για τον ιστότοπο που δημοσιοποίησε τα emails, απαγορεύτηκε στα ΜΜΕ αναφορά στο περιεχόμενό τους, ενώ δημοσιογράφοι που έγραψαν για την υπόθεση σύρονται σε ανακριτικές καταθέσεις.

Πρόβλημα πέραν πάσης λογικής αμφιβολίας υπάρχει και όταν ο Γενικός Εισαγγελέας, με nolle prosequi, διαγράφει 3.082 υποθέσεις παράβασης ορίου ταχύτητας, από τις 14.376 υποθέσεις μιας συγκεκριμένης περιόδου, μεταξύ των οποίων 34 υποθέσεις φίλων του, του ζεύγους του δικηγόρου Πολύβιου Πολυβίου, όπως κατήγγειλε δημοσίως ο τέως βουλευτής Α. Θεμιστοκλέους.

Καταχρώνται εξουσία

Το θλιβερό είναι πως το πρόβλημα αυτό δεν παρουσιάζεται σε μια τριτοκοσμική χώρα αλλά σε μία χώρα των 28 κρατών μελών της ΕΕ, στην Κύπρο. Ο Γενικός Εισαγγελέας, ωστόσο, μιλώντας σε εκδήλωση του ΚΥΚΕΜ, στις 6/4/2017, στη Λάρνακα, με θέμα «Οι Θεσμοί και οι Αξίες στην Κύπρο», μεταξύ άλλων, ανέφερε πως, ««πλήρως δικαιολογημένη είναι και η λαϊκή απαίτηση για πάταξη της διαφθοράς και της διαπλοκής στο δημόσιο βίο», αφού ο απλός πολίτης λόγω της δεινής οικονομικής κατάστασης στην οποία βρέθηκε, «δεν ανέχεται πλέον κανένα να αισχροκερδεί εις βάρος του, δεν ανέχεται κανένα και καμίας μορφής οικονομικό σκάνδαλο ή ατασθαλία, ενώ αισθάνεται ότι φορείς εξουσίας, κάτοχοι δημόσιων θέσεων και αξιωμάτων, όλοι καταχρώνται των θέσεων τους για προσωπικό κέρδος». Δέκα μήνες μετά, στη δημοσκόπηση της Symmetron Market Research για την «Κ» (8/12/1/2018) και στο ερώτημα, «Πιστεύετε ότι ο Γενικός Εισαγγελέας θα προσάξει στη δικαιοσύνη τους ένοχους για την οικονομική κρίση ή όχι;», ο κόσμος απάντησε: 29% Ναι, 63% Όχι και 7% Δ/Δ.

Προκύπτει ζήτημα

Το αυτονόητο μεν, κρίσιμο δε, ερώτημα που προκύπτει είναι κατά πόσον τίθεται ζήτημα ανασυγκρότησης της δικαιοσύνης στην Κύπρο. Το Ανώτατο Δικαστήριο απαντά θετικά καθώς την προσεχή Τρίτη διοργανώνει σχετική εκδήλωση, κατά την οποία θα παρουσιαστεί επίσημα στο μέγαρό του, η τελική έκθεση για τη γενική μεταρρύθμιση, όπως εξήγησε στην «Κ» ο πρόεδρος του Ανωτάτου Μύρων Νικολάτος: «Οι εμπειρογνώμονες της ΕΕ θα παρουσιάσουν έκθεση 220 σελίδων για τη μεταρρύθμιση στα δικαστήρια, στην οποία εντοπίζονται τα προβλήματα και γίνονται εισηγήσεις για επίλυσή τους. Στη συνέχεια θα επισκεφθούμε τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και θα ζητήσουμε την αρωγή της πολιτείας για αντιμετώπιση και επίλυση των προβλημάτων». Ο κ. Νικολάτος χαρακτήρισε την μεταρρύθμιση στα δικαστήρια ανάλογης έκτασης όπως το ΓεΣΥ στην υγεία. Μεταρρύθμιση που στοχεύει, όπως τόνισε, στην ταχύτερη αλλά και ποιοτικότερη απονομή της δικαιοσύνης.

Την Τρίτη στο μέγαρο του Ανωτάτου Δικαστηρίου, εμπειρογνώμονες της ΕΕ θα παρουσιάσουν έκθεση για μεταρρύθμιση στα δικαστήρια. Στη συνέχεια θα πραγματοποιηθεί συνάντηση με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, κατά την οποία θα ζητηθεί αρωγή της πολιτείας για αντιμετώπιση και επίλυση των προβλημάτων.

Αναγκαία η αναθεμελίωση

Μιλώντας με πρώην δικαστικούς αλλά και έμπειρους νομικούς, προκύπτει ότι η ανάγκη για εκσυγχρονισμό του συστήματος απονομής της δικαιοσύνης στην Κύπρο πρέπει να στηριχθεί σε πέντε πυλώνες:

Στις σύγχρονες δημοκρατίες κανένα όργανο πολυμελές και ή μονομελές δεν είναι ανέλεγκτο. Σε όλα υπάρχουν checks and balances. Προκύπτει ότι θα πρέπει να επανέλθει χωρίς ξένους δικαστές το Συνταγματικό Δικαστήριο, όπως προνοείται στα άρθρα 153 και 154 του Συντάγματος της ΚΔ.

Η δημιουργία δικαστικής σχολής, όπως υπάρχουν σε άλλες σύγχρονες πολιτείες, όπου οι δικαστές θα καταρτίζονται ώστε να ασκούν το λειτούργημά τους αποτελεσματικά, καθότι όπως ελέχθη στην «Κ», παρουσιάζονται φαινόμενα στην Κύπρο, να διορίζονται δικαστές άτομα με μικρή πείρα στη δικηγορία, συχνά προς ικανοποίηση δικηγορικών ή πολιτικών γραφείων.

Ο εκσυγχρονισμός του θεσμού του Γενικού Εισαγγελέα. Ο πολύπειρος νομικός κ. Λουκής Λουκαΐδης, που διετέλεσε 23 χρόνια Βοηθός Γενικός Εισαγγελέας και 10 χρόνια Δικαστής του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, επαναβεβαιώνει αυτά που είχε πει στη συνέντευξή του στην «Κ» τον περασμένο Μάρτιο, ότι το nolle prosequi, που ήταν ένα προνόμιο του βασιλιά της Αγγλίας για να κλείνει υποθέσεις μέσω του Γενικού Εισαγγελέα, δεν έπρεπε να υπάρχει σήμερα. Στην Κύπρο το nolle prosequi (η διακριτική ευχέρεια), ασκείται από τον Γενικό Εισαγγελέα, κατά τρόπο απολυταρχικό, αυθαίρετο και ανεξέλεγκτο. Στη Βρετανία κατά τον κ. Λουκαΐδη η κατάσταση άλλαξε. Επικράτησε ο δικαστικός έλεγχος σε όλα τα προνόμια και επεκτάθηκε και στον Γενικό Εισαγγελέα, ο οποίος πρέπει να είναι υπόλογος στο δικαστήριο αλλιώς θα υπάρξει αυθαιρεσία και έλλειψη κράτους δικαίου. Ο κ. Λουκαΐδης τονίζει ότι «με τα δεδομένα της Κύπρου όφειλε ο Γενικός Εισαγγελέας να ασκεί το δικαίωμα να κλείνει μια υπόθεση στο δικαστήριο πολύ σπανίως, ικανοποιώντας συγχρόνως αυστηρά τους όρους του Συντάγματος που απαιτεί την ύπαρξη δημοσίου συμφέροντος για το κλείσιμο μιας υπόθεσης. Αν υπάρχει δημόσιο συμφέρον ή όχι θα πρέπει να το εξετάζει το Δικαστήριο και όχι ο ίδιος ο Γενικός Εισαγγελέας να ενεργεί όπως θέλει. Και επιβάλλεται να δημοσιοποιείται η απόφασή του».

Ανώτατο και Συνταγματικό, δικαστική σχολή, θεσμός Γενικού Εισαγγελέα, ψηφιοποίηση των ακροαματικών διαδικασιών και κτιριακές υποδομές των δικαστηρίων χρήζουν εξέτασης.

Ταυτόχρονα, η Νομική Υπηρεσία έχει άμεση ανάγκη από εκσυγχρονισμό και κυρίως τεχνολογική υποδομή για να μπορεί να λειτουργεί στη βάση των αναγκών μια σύγχρονης πολιτείας.

Άμεση ανάγκη για ψηφιοποίηση των ακροαματικών διαδικασιών και των υποστηρικτών υπηρεσιών των δικαστηρίων.

Άμεση ανάγκη κτιριακών υποδομών για στέγαση και πλήρη φύλαξη και ασφάλεια των δικαστηρίων και των υποστηρικτικών τους υπηρεσιών.

Συνταγματικό, Ανώτατο και Εφετείο

Το ζήτημα της επαναφοράς του Συνταγματικού Δικαστηρίου η «Κ» το έθεσε ενώπιον του Προέδρου του Ανωτάτου Μύρωνα Νικολάτου, ο οποίος, μεταξύ άλλων, μας είπε: «Δεν μιλάμε για διαχωρισμό, διότι για να επιστρέφαμε πίσω στα δύο, Συνταγματικό και Ανώτατο, θα έπρεπε να είχε εκλείψει η ανάγκη για το δίκαιο της ανάγκης που επέβαλε το διαχωρισμό. Θα έπρεπε δηλαδή να είχαμε Τ/Κ ανώτατους δικαστές και ουδέτερους προέδρους όπως τότε. Γι' αυτό θεωρούμε ότι το ενιαίο Ανώτατο Δικαστήριο θα πρέπει να συνεχίσει ως έχει, ωστόσο στις εισηγήσεις των εμπειρογνωμόνων, με τις οποίες συμφωνούμε, είναι η δημιουργία Εφετείου το οποίο θα παρεμβληθεί μεταξύ Ανωτάτου και πρωτόδικων δικαστηρίων. Το Ανώτατο θα είναι το Ανώτατο Συνταγματικό και το Τριτοβάθμιο Αναιρετικό Δικαστήριο της χώρας.

Στο πηγάδι 22 εκατ. ευρώ για τις έρευνες στην οικονομία

Πενιχρά τα αποτελέσματα της πεντάχρονης προσπάθειας για απόδοση ευθυνών από την πλευρά της Νομικής Υπηρεσίας

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ**

Είναι ίσως από τις λιγοστές περιπτώσεις από ανακηρύξεως της Δημοκρατίας και εντεύθεν που η Νομική Υπηρεσία της Δημοκρατίας είναι σε τέτοιο βαθμό εκτεθειμένη από πλευράς δημοσιότητας. Τα τελευταία πέντε χρόνια ο Νομικός Σύμβουλος της Κυπριακής Δημοκρατίας αδιάλειπτα βρίσκεται στο επίκεντρο του δημόσιου διαλόγου, με τελευταίο περιστατικό τα όσα ήλθαν στην επιφάνεια από τις κατηγορίες του Ανδρέα Θεμιστοκλέους κατά του Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας. Η δημόσια έκθεση της Νομικής Υπηρεσίας με αρνητικό πρόσημο στις περισσότερες περιπτώσεις είχε ως αφετηρία τις ενδοϋπηρεσιακές έριδες που την ταλάνισαν για μεγάλο χρονικό διάστημα, αλλά και τα μέχρι στιγμής αποτελέσματα των ερευνών για την κατάρρευση της οικονομίας. Πέντε χρόνια μετά οι έρευνες παραμένουν κολλημένες στις αρχικές προσδοκίες παρά το γεγονός ότι το κράτος εξόδευσε αφειδώλευτα οικονομικούς πόρους για τεχνική και τεχνοκρατική στήριξη των ερευνών. Μέχρι σήμερα, τα αποτελέσματα της προσπάθειας θεωρούνται πενιχρά και με εξαίρεση την περίπτωση της πρώτης ποινικής για την Τράπεζα Κύπρου οι υπόλοιπες υποθέσεις που κατέληξαν σε ακροαματική διαδικασία είναι επί ξύλου κρεμάμενες.

Προχειρότητες

Η αρνητική κριτική αποδέκτης της οποίας είναι ο επικεφαλής των ερευνών Γενικός Εισαγγελέας πήρε σάρκα και οστά στις δυο πρώτες ποινικές υποθέσεις της Τράπεζας Κύπρου, που όπως επανειλημμένα είχε δηλώσει δημοσίως αφορούσαν την οικονομία. Τόσο το Κακουργιοδικείο Λευκωσίας στην πρώτη ποινική της Τράπεζας Κύπρου, όσο και ο εφέτης δικαστής Γ.Ν. Γιασεμή κατέληξαν σε ένα συμπέρασμα το οποίο δεν είναι ιδιαίτερα κολακευτικό, πρώτα απ' όλα για τον έχοντα τον πρώτο και τελευταίο λόγο στις έρευνες για την οικονομία. Και τα δύο δικαστήρια αυτό που είπαν ουσιαστικά ήταν πως η κατηγορούσα αρχή έστειλε τις δύο πρώτες ποινικές υποθέσεις για τις τράπεζες με λανθασμένο κατηγορητήριο, διαπιστώσεις που φούντωσαν τα όσα λέγονται για προχειρότητες. Αποτέλεσμα ήταν στην μεν δεύτερη ποινική της Τράπεζας Κύπρου η κατηγορούσα αρχή να αναγκασθεί να καταχωρήσει αναστολή ποινικής δίωξης των κατηγορουμένων μετά την απόφαση του μονομελούς Εφετείου στο οποίο προσέφυγαν τρεις κατηγορούμενοι και το οποίο κατέληξε στη διαπίστωση πως η δίκη στο Κακουργιοδικείο Λευκωσίας διεξάγεται με λανθασμένο κατηγορητήριο και κατηγορίες που στερούνται νομικού ερείσματος, υποστηρίζοντας πως η συγκεκριμένη ποινική διαδικασία θα πρέπει να τερματιστεί, σε διαφορετική περίπτωση, όπως σημειώνεται, θα συνιστά παραβίαση θεμελιωδών δικαιωμάτων των αιτητών. Η συγκεκριμένη απόφαση, στην οποία έχει ασκηθεί έφεση από πλευράς Γενικού Εισαγγελέα, επέδρασε καταλυτικά και στην πρώτη ποινική για την Τράπεζα Κύπρου που βρισκόταν στο στάδιο της απόφασης. Το δικαστήριο ουσιαστικά δέχθηκε το σκεπτικό του εφέτη Δικαστή Γ.Ν. Γιασεμή ότι η βασική κατηγορία της υπόθεσης, περί χειραγώγησης αγοράς στη βάση του άρθρου 19 δεν συνιστά ποινικό αδίκημα με τον τρόπο που περιλαμβανόταν στο κατηγορητήριο της υπόθεσης. Αποτέλεσμα ήταν η αθώωση τεσσάρων από τους έξι κατηγορούμενους. Το Δικαστήριο έκρινε ενόχους μόνο για την 4η κατηγορία αυτή της «Χειραγώγησης της αγοράς/παραπλανητικές δηλώσεις για κεφαλαιουχικά ελλείμματα», τον Ανδρέα Ηλιάδη και την Τράπεζα ως νομικό πρόσωπο.

Από τις πέντε υποθέσεις που κατέληξαν στα Δικαστήρια η πρώτη της τράπεζας Κύπρου ολοκληρώθηκε με αθώωση των τεσσάρων από τους έξι κατηγορούμενους, ενώ για την δεύτερη καταχωρήθηκε αναστολή ποινικής δίωξης από πλευράς Κ. Κληρίδη.

Ο κούκος απδόνι...

Ετος	Δαπάνη	+/- Ποσό €	Ποσοστό %
2016	12.824.509	5.189.589	68
2015	7.634.920	6.771.198	784,4
2014	863.722	120.167	16,2
2013	743.555	254.585	52,1

Μια σημαντική παράμετρος των πεντάχρονων ερευνών είναι και το κομμάτι των οικονομικών πόρων που διέθεσε η πολιτεία προκειμένου να στηρίξει την προσπάθεια για απόδοση ευθυνών. Με βάση επίσημα στοιχεία από την Ελεγκτική Υπηρεσία της Δημοκρατίας, η Νομική Υπηρεσία την τετραετία (2013-2016) στο κομμάτι Έξοδα Εμπειρογνωμόνων και Μαρτύρων απορρόφησε 22.066.700 ευρώ. Όπως σημειώνεται στην ειδική έκθεση του Γενικού Ελεγκτή για τους λογαριασμούς της Νομικής Υπηρεσία για το 2016, η σημαντική αύξηση στη δαπάνη που παρατηρείται μεταξύ των ετών οφείλεται στην αναγκαιότητα που προέκυψε για τη μίσθωση 15 εμπειρογνωμόνων σε θέματα που αφορούν την οικονομία. Τα ευρήματα του Γενικού Ελεγκτή αμφισβήτησε ο Γενικός Εισαγγελέας, ο οποίος υποστήριξε πως από 12.824.509 ευρώ για το 2016 τα 7.764.839 ευρώ δεν είναι έξοδα που αφορούν τις ποινικές έρευνες για την οικονομία, αλλά έξοδα προς υπεράσπιση της Δημοκρατίας σε Διεθνείς Διαιτησίες. Ακόμα και σε αυτή την περίπτωση το ποσό που προκύπτει ότι απορροφήθηκε για τις έρευνες είναι μεγάλο (14,30 εκατ. ευρώ) εάν ληφθεί υπόψη η αποτελεσματικότητα των ερευνών.

Η Ε. Κεφαλαιαγοράς

Με βάση τις έρευνες που έχουν διεξαχθεί αλλά και τις υποθέσεις που κατέληξαν στην Δικαιοσύνη ο βασικός κορμός αποτελεί έργο που διεξήγαγε η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς. Ανάμεσα σε αυτές συμπεριλαμβανόντουσαν και οι δυο πρώτες της Τράπεζας Κύπρου. Από εκεί και μετά από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς ξεκίνησε ο φάκελος και για την τρίτη ποινική που αφορά την Τράπεζα Κύπρου αλλά και άλλες δυο για την πρώην Λαϊκή Τράπεζα. Για την πρώτη, της πρώην Λαϊκής, το Δικαστήριο την προηγούμενη εβδομάδα, αποφάσισε πως εκ πρώτης όψεως έχει στοιχειοθετηθεί υπόθεση. Συνολικά από το 2011 υπό έρευνα, από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, βρέθηκαν ή βρίσκονται 18 περιπτώσεις που αφορούν στο σύνολό τους, τον τραπεζικό τομέα και έξι χρόνια μετά από τους 18 φακέλους που απεστάλησαν στη Ν. Υπηρεσία ενώπιον της Δικαιοσύνης κατέληξαν μόνο πέντε με τη γνωστή κατάληξη των δυο που αφορούν την Τράπεζα Κύπρου.

Το λάπτοπ της Ελένης ήταν στο παγκάκι του Σκριπάλ

Το λάπτοπ

Δεν ανέμενα ποτέ πως το δούλεμα που επιχειρείται από τον γενικό εισαγγελέα για το ζήτημα των emails της εισαγγελέως Ελένης Λοϊζίδου θα έφτανε σε επίπεδο δαπέδου. Πώς είναι δυνατό να υποτιμάται η νοημοσύνη του πολίτη σε βαθμό που να δηλώνεται δημόσια από τον ανώτατο άρχοντα της δικαιοσύνης, τον ανέλεγκτο και ανεξέλεγκτο κ. Κώστα Κληρίδη, ότι η Λοϊζίδου πέταξε τον προσωπικό της ηλεκτρονικό υπολογιστή σε χώρα του εξωτερικού επειδή χάλασε. Μάλιστα το δούλεμα πήγε καπνός διότι επιβεβαίωσε ότι στον υπολογιστή υπήρχαν και υπηρεσιακά στοιχεία ενώ η όλη υπόθεση άγγιξε ταβάνι όταν ενημέρωσε τους δημοσιογράφους ότι ο υπολογιστής δεν πετάχτηκε στη Ρωσία. Και πού τον άφησε η κ. Λοϊζίδου αν επιτρέπεται πολυχρονεμένε μου;

Υποψιάζομαι

Υποψιάζομαι ότι η κ. Λοϊζίδου δεν φρόντισε να αφαιρέσει τον σκληρό δίσκο του υπολογιστή που πέταξε διότι δεν είχε τις ανάλογες γνώσεις. Υποψιάζομαι ακόμα ότι εκείνοι που φρόντισαν να τη φιλοξενήσουν μαζί με το γιο της σε διακοπές ενδεχομένως να φροντίσουν να αντικαταστήσουν το παλιό λάπτοπ με καινούργιο. Έτσι για να μην χάσουν επαφή βρε αδελφέ. Υποψιάζομαι τέλος ότι στην κάρτα που θα έχει το δώρο θα υπάρχει και η υπογραφή του Σεργκέι. Προς θεού δεν εννοώ τον Σεργκέι Σκριπάλ διότι αυτός δεν μπορεί να δώσει ούτε του αγγέλου του νερό μετά που δηλητηριάστηκε μαζί με την κόρη του από την ουσία Novichok. Ούτε ελέγχονται ως έγκυρες πληροφορίες ότι στο παγκάκι που κάθισαν πατέρας και κόρη υπήρχε κι ένα παραπεταμένο λάπτοπ.

Πήγαν κι άλλοι

Πάντως με την ίδια ουσία που δηλητηριάστηκε ο Ρώσος πρώην κατάσκοπος φέρεται να δολοφονήθηκε και ο ελληνικής καταγωγής επιχειρηματίας Ιβάν Κιβελίδης και η γραμματέας του το 1995, σύμφωνα με την ρωσική εφημερίδα Kommersant. Όπως έγραψε η «Κ» μετά από την σχετική δήλωση για το Novichok» της Τερέζα Μέι στην ομιλία της στο βρετανικό κοινοβούλιο, οι δημιουργοί των νευροπαραλυτικών ουσιών της σειράς Novichok, οι οποίοι εργάζονταν στο Κρατικό Επιστημονικό-Ερευνητικό Ινστιτούτο Οργανικής Χημείας και Τεχνολογιών, χαρακτήριζαν τις ουσίες ως το ισχυρότερο χημικό όπλο στον κόσμο.

Λοιπόν έχουμε και λέμε Κώστα μου: βασιλιάς της Ισπανίας είναι ο Φίλιππος ο ΣΤ΄ και η βασίλισσα Λετίθια, πρώην δημοσιογράφος. Και μετά είναι οι δύο πριγκίπισσες, η Λεονόρ, 11 ετών και η Σοφία, 10 ετών! Η βασιλική οικογένεια δεν έχει καθόλου ΜΕΔ!

Μας προστάτευσε

Πάντως οφείλουμε να υπενθυμίσουμε ότι μετά και τη συνέντευξη Σεργκέι Λαβρόφ το Δεκέμβριο στη «Σημερινή», και τη δήλωσή του ότι «μερικά κυπριακά ΜΜΕ άρχισαν μια εκστρατεία, η οποία, όπως φαίνεται, μάλλον έχει προκληθεί και επινοηθεί, με στόχο τη δυσφήμηση της συνεργασίας των χωρών μας στον τομέα της παροχής νομικής αρωγής επί ποινικών και αστικών υποθέσεων», ο γενικός εισαγγελέας φρόντισε να προστατεύσει τους δημοσιογράφους της πατρίδας μας απαγορεύοντας μας να ασχοληθούμε με την ουσία των emails της κ. Λοϊζίδου. Προφανώς για λόγους εθνικού συμφέροντος. Έτσι γλιτώσαμε από τον κίνδυνο να δοκιμάσουμε το Novichok. Φίλτατε κ. Κληρίδη, ευχαριστούμε από καρδιάς και ευχόμεθα ο θεός να μας κόβει μέρες και να σας δίνει χρόνια. Σπασίπα!

Συναγερμός στην Ευρώπη

Τη Νεχρού πολλοί απαξίωσαν, τις Βρυξέλλες όμως κανείς! Καθόλου τυχαίο πως τα πρωτοκλασάτα στελέχη του ΔΗΣΥ ετοιμάζουν ήδη βαλίτσες για την ευρωπαϊκή πρωτεύουσα. Πέραν του Λευτέρη Χριστοφόρου και της Στέλλας Κυριακίδου, πολύ πιθανό θεωρείται και το όνομα του τρίτου τη τάξει του ΔΗΣΥ Νίκου Τορναρίτη για το ψηφοδέλτιο των ευρωεκλογών. Ο ίδιος έχει εδώ και καιρό κτίσει γέφυρες και δεσμούς, εκπροσωπώντας τον ΔΗΣΥ στο Ευρωπαϊκό Λαϊκό Κόμμα αλλά και με την αντιπροεδρία του στην Ασιατική Κοινοβουλευτική Συνέλευση.

Νέο αίμα

Πάντως αν επιβεβαιωθεί το σενάριο υποψηφιότητας Στέλλας Κυριακίδου και Νίκου Τορναρίτη για τις ευρωεκλογές, ανοίγει ο δρόμος για νέα πρόσωπα στη βουλή. Πιο συγκεκριμένα Σάβια Ορφανίδου και Ξένια Κωνσταντίνου μπαίνουν στο δυναμικό της συναγερμικής κοινοβουλευτικής ομάδας. Το ποιος θα αναλάβει τη θέση του κοινοβουλευτικού εκπροσώπου είναι ένα ζήτημα ανοικτό, με τα βλέμματα να στρέφονται προς τον αναπληρωτή κοινοβουλευτικό εκπρόσωπο Ευθύμιο Δίπλαρο. Στο σενάριο πάντα που δεν εκλεγεί αντιπρόεδρος του κόμματος σε λίγους μήνες.

Αντιπροεδρία στην Κομισιόν

Το μεγάλο ερώτημα βεβαίως είναι το τι θα γίνει με τον Χρήστο Στυλιανίδη. Ο Κύπριος επίτροπος έχει κτίσει ένα πολύ καλό προφίλ στις Βρυξέλλες, σε σημείο που η Κύπρος μπορεί να διεκδικήσει και να πετύχει για πρώτη φορά την αντιπροεδρία της Κομισιόν. Η στήλη ενημερώνεται πως αν κάτι τέτοιο είναι εφικτό, ο Νίκος Αναστασιάδης δεν πρόκειται να θυσιάσει τον Χρήστο Στυλιανίδη παρά το ψυχρό των σχέσεών τους και θα τον κρατήσει για ακόμη μια θητεία.

Κάποιος για τη Λευκωσία

Είναι γενική παραδοχή στα στέκια της Λευκωσίας πως η πρωτεύουσα έχει παραμεληθεί. Μέχρι τώρα, ελάχιστοι βουλευτές ή άλλα πολιτικά πρόσωπα έδωσαν βάση στη Λευκωσία, την ίδια στιγμή που βουλευτές από άλλες επαρχίες, δίνουν μάχη για την βελτίωση της δικής τους πόλης. Γι΄ αυτό ακριβώς τον λόγο έκανε ιδιαίτερη αίσθηση αλλά και θετική εντύπωση το γεγονός ότι ο βουλευτής του ΔΗΣΥ Δημήτρης Δημητρίου, αποτύπωσε τα προβλήματα της Λευκωσίας και το όραμά του. Μάλιστα δε δίστασε να ξεκινήσει διάλογο με τους πολίτες για τη Λευκωσία που θέλουν. Αναμένουμε να δούμε τις προτάσεις του. Άλλωστε ο ίδιος επί του παρόντος, υλοποιεί τις δεσμεύσεις του και δεν μένει στη θεωρία.

Η βασιλική οικογένεια

Απίστευτο και όμως αληθινό! Στη συνάντηση που είχε η διοικήτρια της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου πολυχρονεμένη Χρυστάλλα Γιωρκάτζη, με τον ομόλογο της από την Ισπανία, η δική μας έκαμε το homework ώστε να καλύψει την ώρα της συνάντησης μελετώντας τα νέα της βασιλικής οικογένειας της Ισπανίας. Αφού άλλα προβλήματα δεν έχουμε, ούτε ΜΕΔ ούτε Συνεργατισμό ούτε οτιδήποτε άλλο, η κυρία Γιωρκάτζη, μιλούσε στον Ισπανό προφανώς για την κομψότητα της βασίλισσας και για τον ευσταλή βασιλιά της χώρας του αλλά και τα πριγκιπόπουλα. Ο κακός μάγος που ενημέρωσε τη στήλη μας είπε πως και να ήθελε η δικιά μας δεν είχε τι να πει για την οικονομία. Όταν έφυγε ο ισπανός έγειρε στον καναπέ της και πήρε ένα υπνάκο για να ξεκουραστεί από τον κάματο της ημέρας.

Γράφει **Ο ΙΑΝΟΣ**

Ο ΗΡΩΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

Μαρκ Ζούγκερμπεργκ

Ο πρόεδρος και ιδρυτής του facebook Μαρκ Ζούγκερμπεργκ, ο οποίος συνελήφθη ψευδόμενος από τον Guardian και τους New York Times, καθώς αποκαλύφθηκε ότι τα προσωπικά δεδομένα πάνω από 50 εκατ. χρηστών του facebook περιήλθαν παράνομα στην κατοχή της Cambridge Analytica.

ΑΜΕΡΩΤΑ / *Γράφει ο* **ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ**

Πόσο μακριά βλέπουμε;

Ο τρόπος που πραγματώνεται η πολιτική διεργασία στον τόπο μας είναι πάνω κάτω γνωστός. Περιμένουμε την επικαιρότητα, τα προβλήματα που θα προκύπτουν συνήθως, να μας βρουν στο κεφάλι και να βγούμε όλοι από το κέλυφός μας και να πυροβολούμε αλλήλους. Το ζήσαμε την περασμένη βδομάδα με αφορμή τον Συνεργατισμό. Ακόμα και αυτό το άχαρο το κάνουμε άγαρμπα. Χωρίς βάθος οι επικρίσεις, με ατακαδόρικες προσεγγίσεις που συνήθως ψάχνουν τους αποδιοπομπαίους τράγους. Οι αιμοσταγείς συνάδελφοι δεν σταματούν πουθενά, δεν τους νοιάζει η περαιτέρω ζημιά που πιθανόν να προκαλέσουν με την στάση τους.

Η διαδικασία αυτή δεν είναι τυχαία. Είναι αποτέλεσμα της μη φυσιολογικής χώρας στην οποία ζούμε εδώ και 54 χρόνια. Η έλλειψη κανονικότητας επιτρέπει σε αρκετούς να κτίζουν ζωές, καριέρες και περιουσίες στα αποκαΐδια των εκκρεμοτήτων και των προβλημάτων μας. Από την διαχρονική εκκρεμότητα στο Κυπριακό μέχρι και τους κύκλους των κατά καιρούς οικονομικών κρίσεων που περάσαμε. Η μόνιμη ασυδοσία και ατιμωρησία, παράγωγα και αυτά της μη κανονικότητάς μας, του κολοβού συντάγματος, του δίκαιου της ανάγκης, και της έλλειψης ισορροπιών και ελέγχου μεταξύ των εξουσιών δημιουργούν το εκρηκτικό κοκτέιλ στον τρόπο που ζούμε και δρούμε.

Με αυτά στην ημερησία διάταξη δεν ασχοληθήκαμε ποτέ σοβαρά στο πού θέλουμε να πάρουμε τον τόπο μας. Αδυνατούμε να σκεφτούμε και να προγραμματιστούμε σε βάθος χρόνου. Οι μεταρρυθμίσεις κολλούν στο δίχτυ της αντιπολιτευόμενης πλειοψηφίας στη Βουλή και οι στρατηγικοί σχεδιασμοί στην κατά καιρούς προοπτική επίλυσης του Κυπριακού και της άρδην πιθανής αλλαγής του σκηνικού. Ως αποτέλεσμα, είχαμε και έχουμε μια οικονομία ευάλωτη και εξαρτώμενη από τις συγκυρίες της περιοχής και της εποχής.

Σήμερα χρειάζεται, ίσως περισσότερο από οποιαδήποτε άλλη στιγμή, να κάνουμε μια σοβαρή προσπάθεια σοβαρού μακροχρόνιου σχεδιασμού. Πέρα από το σχέδιο διακυβέρνησης της χώρας υπάρχουν και άλλα ζητήματα που δεν μπορούμε να τα προσπερνούμε.

Ο κίνδυνος για παράδειγμα ερημοποίησης και στραγγαλισμού των πηγών νερού. Η διαχρονική μας εξάρτηση από τις τιμές του μαζούτ στον ηλεκτρισμό και η συζήτηση για εισαγωγή φυσικού αερίου τη στιγμή που η τεχνολογία και ο ήλιος μπορούν να μας καταστήσουν ενεργειακά αυτόνομους.

Πέραν του εμπλουτισμού και της διαφοροποίησης στον τομέα των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, πρέπει να επενδύσουμε με γοργά αντανακλαστικά σε τομείς που μπορούν να έχουν πρόσθετη αξία για τον τόπο. Η τριτοβάθμια εκπαίδευση, παντρεμένη με την έρευνα και την προσέλκυση εταιρειών υψηλής τεχνολογίας και ο εμπλουτισμός και η αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος είναι δύο καλά παραδείγματα. Η αξιοποίηση της Κύπρου ως κόμβος τηλεπικοινωνιών είναι επίσης μια προοπτική που μπορούμε να μελετήσουμε.

Για να καταφέρουμε βέβαια να κάνουμε το παραμικρό, να ξεκολλήσουμε και να προχωρήσουμε υπάρχουν προαπαιτούμενα. Κυριότερο η πολιτική βούληση της Κυβέρνησης, και η συνεννόηση και η συνεργασία με τις υπόλοιπες πολιτικές δυνάμεις. Όχι μόνο για να ξεπερνούμε το παράδοξο της έλλειψης κοινοβουλευτικής πλειοψηφίας αλλά κυρίως για να γίνουν αυτοί οι μακροχρόνιοι σχεδιασμοί κτήμα και περιουσία όλων των πολιτικών δυνάμεων ούτως ώστε να συνεχιστούν και να μην τουμπαριστούν στην αλλαγή διακυβέρνησης της χώρας. Βεβαίως χρειάζονται και άλλα. Απλοποίηση των διαδικασιών, μείωση της γραφειοκρατίας, αύξηση της διαφάνειας, ταχύτητα στα δικαστήρια, αύξηση της αξιοπιστίας των εποπτικών αρχών.

Βέβαια, πρωτίστως χρειάζεται ασφάλεια και σταθερότητα. Και εντός και εκτός. Για τα εντός χρειάζεται τόλμη και ειλικρίνεια στη Βουλή για να γίνουν όλα όσα πρέπει να γίνουν. Για τα εκτός, χρειάζεται πάλι τόλμη, ειλικρίνεια και αποφασιστικότητα για να καταστεί η ειρήνη μόνιμη στον τόπο μας.

Χωρίς την πραγμάτωση της πιο ριζοσπαστικής μεταρρύθμισης στον τόπο, την επίλυση του Κυπριακού, όλα τα άλλα θα παραμείνουν έωλα και δυσκολότερα. Δεν λέω πως είναι εύκολο, δεν λέω πως εξαρτάται μόνο από μας. Ας κάνουμε όμως ό,τι μπορούμε εμείς να κάνουμε.

Βουλευτής ΔΗΣΥ Λευκωσίας
twitter: @dmdemetriou

ΒΟΛΕΣ / *Γράφει ο* **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΑΠΑΡΗΣ**

Οι κοτζακαρούδες του Συνεργατισμού

Που είναι τα χρόνια τα παλιά, που οι κοτζακαρούδες έφκαλλαν που τα σεντούτζια δεκάλιρα και τραβούσαν ριάλια που τα δεφτεράκια του Συνεργατικού, για να αγοράσουν τις 500λιρες μετοχές της «Δήμητρας». Ούτε σκέψη ότι μπορούν να χαθούν τα ριάλια που μαζεύτηκαν με μόχθο και κόπο, από τους αδρώπους του Συνεργατικού.

Πού είναι τα χρόνια τα παλιά, που οι μουκτάρηδες ήταν πρόεδροι των Συνεργατικών, πρόεδροι των επιτροπών των Εκκλησιών, οι κορούδες τους γραμματέες και περιζήτητες νύμφες, έστω και το μόνο που ήξεραν, ήταν να μετρούν λίρες. Πού είναι τα χρόνια τα παλιά, που ο κοσμάκης δόξαζε τους Συνεργατιστές και κάποτε τους έστελλε και στην Βουλή, ως βουλευτές, γιατί έδιδαν δάνεια και γλύτωναν το φτωχόκοσμο από τους γνωστούς-άγνωστους τοκογλύφους.

Πού είναι τα χρόνια τα παλιά, που ήθελες ριάλια για να αγοράσεις σπόρους, λιπάσματα, τράχτα και πήγαινες στον κουμπάρο της Συνεργατικής και σε κανόνιζε με μια τζίφρα. Πού είναι τα χρόνια τα παλιά που οι αποθήκες των Συνεργατικών, παραλάμβαναν τα γεννήματα των γεωργών και τα πουλούσαν στην Κύπρο και το εξωτερικό.

Πού είναι τα χρόνια τα παλιά, που πήγαινες στο Συνεργατικό για να αγοράσεις τα φαγητά, τα φθαρτά, τα απορρυπαντικά και τα άλλα χρειαζούμενα των νοικοκυριών και δεν φοβόσουν ότι θα σε κλέψουν στο ζύγι και τις τιμές. Πού είναι τα χρόνια τα παλιά, που ήθελες να κτίσεις σπίτι, για την προίκα της κόρη σου και σου έδιδε τα ριάλια η Συνεργατική. Και οι συγχωριανοί έβαζαν τα εργατικά χέρια, την καλύτερη εγγύηση, ώστε κανένας άνθρωπος να μην στερηθεί ένα κεραμίδι πάνω από το κεφάλι του. Πού είναι τα χρόνια τα παλιά, που οι μαθητές πήγαιναν με το πεντοσέλινο και το δεφτεράκι, κάθε Δευτέρα στο σχολείο, πιστεύοντας ότι φασούλι, φασούλι, γεμίζει το σακούλι.

Ποιος θα το πίστευε ότι ένα όνειρο που διάρκεσε ένα αιώνα, καταρρέει σήμερα και κανένας δεν ξέρει αν θα επιστρέψουμε στην εποχή των τοκογλύφων. Ποιος ήταν άραγε αυτός ο εγκέφαλος, ο οποίος πριν πέντε χρόνια αποφάσισε να συνενώσει τις εκατοντάδες τοπικά Συνεργατικά, σε μια Τράπεζα, με ανθρώπους χωρίς τεχνογνωσία, χωρίς εμπειρίες και κυρίως χωρίς κουλτούρα τραπεζικής συμπεριφοράς. Μάλλον πρέπει να ήταν ο ίδιος εγκέφαλος, ο οποίος προχώρησε σε bail in – κούρεμα καταθέσεων- για να σώσει την Λαϊκή και τελικά, σε παγκόσμια πρωτοτυπία έκλεισαν την Τράπεζα.

Ίσως σκέφτηκε να εξαφανίσει τα τεκμήρια του Μιλόσεβιτς, τα οποία παρουσίασαν στον Νίκο Αναστασιάδη, όπως γράφτηκε στα Μέσα Ενημέρωσης, την δραματική νύκτα του κουρέματος. Ο ίδιος εγκέφαλος ίσως σκέφτηκε να εξαφανίσει και τα τεκμήρια του μαύρου χρήματος του υποκόσμου και των άλλων απατεώνων, δικηγόρων, γιατρών, λογιστών και άλλων απατεώνων του λευκού κολάρου, οι οποίοι κατέθεταν τα χρήματά τους, εκτός από τις θυρίδες των Τραπεζών, στα ταμεία των Συνεργατικών.

Ο τέως Αμερικανός Πρόεδρος Μπαράκ Ομπάμα, όπως ο ίδιος έλεγε σε μια συγκλονιστική συνέντευξη, μετά την αποχώρησή του από τον Λευκό Οίκο, περιέγραφε τις δύσκολες αποφάσεις που έλαβε για να ανορθώσει την καταρρέουσα τότε αμερικανική οικονομία, η οποία στάθηκε και η αφορμή για την οικονομική κρίση σε όλο τον κόσμα. Κρατικοποίησε, έλεγε, τράπεζες και μεγάλες εταιρείες και σε δύο χρόνια πώλησε τις μετοχές σε διπλάσιες και τριπλάσιες τιμές, γεμίζοντας τα δημόσια ταμεία.

Στην Γερμανία, την Γαλλία και σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες, διατηρήθηκε ο θεσμός του Συνεργατισμού, για απλές τραπεζικές υπηρεσίες. Είναι καλό τώρα που θα πουληθεί ή θα ξεπουληθεί η Συνεργατική Τράπεζα, να δημιουργηθεί νέος Συνεργατικός θεσμός, ώστε να προστατευτεί ο φτωχόκοσμος και να μπορέσουν οι μεροκαματιάρηδες των 600 και 800 ευρώ, να αποκτήσουν μια στέγη πάνω από το κεφάλι τους.

Τώρα τι θα γίνει με το 1,7 δισ. ευρώ, που πλήρωσε πριν πέντε χρόνια ο κοσμάκης για να διασωθεί ο Συνεργατισμός, είναι μια άλλη δύσκολη υπόθεση. Όταν μάλιστα σήμερα ο Συνεργατισμός λένε ότι αξίζει μόνο 500-600 εκ. ευρώ. Αν όλα έγιναν με αγνές προθέσεις, ή αν όλα ήταν ένα νέο μεγάλο κόλπο, μετά το χρηματιστήριο και την φούσκα των ακινήτων, ο χρόνος θα δείξει και η θεία δίκη θα κρίνει.

ΔΙΕΛΚΥΣΤΙΝΔΑ / *Της* **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Ένα κράτος στα μέτρα τους

«Σε τρεις-τέσσερεις μέρες ο κ. Πολυβίου ζήτησε συνάντηση μαζί μου για να μου παραδώσει το πόρισμά του. Εισερχόμενος στο γραφείο του Προέδρου με φίλησε σταυρωτά τρεις φορές. Μόλις κάθισε, μου είπε: “Αγαπητέ Πρόεδρε σε αγαπώ και σε εκτιμώ, σε ψήφισα και εγώ και η σύζυγός μου η Γεωργία και θα σε ξαναψηφίσουμε”. Τον ευχαρίστησα και επικέντρωσα την προσοχή μου σε αυτά που θα μου ανακοίνωνε. Ο κ. Πολυβίου είπε ότι διαπιστώνει λάθη και παραλείψεις και ότι ο Πρόεδρος έχει πολιτικές ευθύνες για οτιδήποτε συμβαίνει στη διάρκεια της διακυβέρνησής του, πράγμα με το οποίο συμφώνησα. Συνέχισε, λέγοντάς μου : “Κύριε Πρόεδρε έχετε τρεις επιλογές. Πρώτον να απορρίψετε αναφανδόν το πόρισμα και να κάμετε επίθεση κατά του πορίσματος και του Πολυβίου. Δεύτερον να το απορρίψετε αλλά να συζητήσετε ορισμένα πράγματα και τρίτον να πείτε ευχαριστώ τον κύριο Πολυβίου για το πόρισμα, δέχομαι ότι έχω πολιτική ευθύνη, δεν συμφωνώ, λειτούργησα με καλή θέληση κ.λπ”. Μου εισηγήθηκε κιόλας να υιοθετήσω την τρίτη επιλογή. Στη συνέχεια μου είπε : “θα φύγω τώρα από εδώ και θα πάω να κάνω μια δημοσιογραφική διάσκεψη σε πολύ χαμηλούς τόνους και μην ανησυχείτε”». Κάπως έτσι περιέγραφε ο Δημήτρης Χριστόφιας στο βιβλίο του «Πώς η ανάγκη γίνεται ιστορία» την επαφή του με το ανεξάρτητο μέλος της επιτροπής για το Μαρί Πόλυ Πολυβίου.

Χρειάστηκε να περάσουν λίγες μόνο ώρες μετά από εκείνη τη συνάντηση ώστε ο Δημήτρης Χριστόφιας να διαπιστώσει πως όχι μόνο ο κ. Πολυβίου δεν κινείτο σε χαμηλούς τόνους, αλλά σήμανε και επίσημα τα ταμπούρλα της πολιτικής του πτώσης. «Υπάρχει η αίσθηση μεταξύ μεγάλου μέρους των πολιτών ότι η επίσημη Πολιτεία δεν ενδιαφέρεται για το κοινό καλό, ότι τα περισσότερα αξιώματα κατέχονται από άτομα όχι με βάση την αξία αλλά κομματικά κριτήρια, και ότι συνήθως η ολιγωρία, η αμέλεια και η ανεπάρκεια δεν συνεπάγονται τη σωστή απόδοση ευθυνών ή οποιαδήποτε κύρωση. Αντί ευθύνης – τόσο με τη μορφή ανάληψής όσο και απόδοσής της – υπάρχει στα μάτια του μεγάλου μέρους των πολιτών συγκάλυψη και ατιμωρησία», σημείωνε στα συμπεράσματα του ηθικολογικού του μανιφέστου και από έγκριτος νομικός στέφθηκε λαϊκός ήρωας και υπέρμαχος της αξιοκρατίας.

Εφτά χρόνια αργότερα και λίγες μέρες μετά την είδηση ότι στη Γαλλία ο πρώην πρόεδρος της Γαλλίας Νικολά Σαρκοζί είχε συλληφθεί για χρήματα που έλαβε στην καμπάνια του, στην Κύπρο μαθαίνουμε από τον πρώην βουλευτή του ΔΗΣΥ, Ανδρέα Θεμιστοκλέους, πως ο Γενικός Εισαγγελέας Κώστας Κληρίδης έσβησε εξώδικα του κ. Πολυβίου και της συζύγου του για τροχαίες παραβάσεις.

Κάποιος θα διερωτηθεί για ποιο λόγο η στήλη καταπιάνεται αποκλειστικά με τον Πόλυ Πολυβίου και όχι με τον Ανδρέα Θεμιστοκλέους που κι αυτός σύμφωνα με τον Γενικό Εισαγγελέα έτυχε προνομιακής μεταχείρισης. Ο κ. Θεμιστοκλέους έχει ήδη απαξιωθεί και τιμωρηθεί από την κοινωνία τόσο σε ό,τι αφορά τα εξώδικά του όσο και μετά από τις σεξιστικές και ομοφοβικές του αναφορές. Δεν αποζητά τον ρόλο του σωτήρα ούτε και του ηθικολόγου.

Αναμέναμε περισσότερη σοβαρότητα και υπευθυνότητα από τον Γενικό Εισαγγελέα Κώστας Κληρίδη. Μας προετοίμασε άλλωστε για σοβαρότητα με το «ντροπή» που απηύθυνε στον Νίκο Αναστασιάδη όταν ο τελευταίος παρενέβη στο πόρισμά του, έστω κι αν σήμερα η σοβαρότητά του αμφισβητείται ένεκα της αλλεργίας του στην ελευθερία του Τύπου. Σήμερα έχει πολλά να απαντήσει για την εν λόγω ευνοϊκή στάση του, σε μία πλειάδα πολιτών που δεν φέρουν ούτε όνομα ούτε αξίωμα στην πλάτη τους και πληρώνουν συνεπώς το κράτος για τις παρανομίες τους.

Απαντήσεις όμως θα πρέπει να μας δώσει κυρίως ο ηθικολόγος κύριος Πόλυς Πολυβίου. Σήμερα, ίσως μπορέσει να μας εξηγήσει ο ίδιος γιατί «αντί ευθύνης – τόσο με τη μορφή ανάληψής όσο και απόδοσής της – υπάρχει στα μάτια του μεγάλου μέρους των πολιτών συγκάλυψη και ατιμωρησία». Αυτή τη φορά, όμως, ας παραλείψει τα ηθικολογικά διδάγματα και ας περιοριστεί σε καθαρές εξηγήσεις. Γιατί η ατιμωρησία είναι κάτι που έχουμε συνηθίσει. Είναι η ανοχή μας στην κοροϊδία που έχει πλέον εξαντληθεί.

economidoum@kathimerini.com.cy

Εναέριο θέατρο στην Μποκοτά.

ΕΝ ΚΑΜΙΝΩ / *Του* **ΜΙΧΑΛΗ ΤΣΙΚΑΛΑ**

Οι πάσες του πασά στα κατεχόμενα

Όσο περνάει ο καιρός τόσο ανοίγει η βεντάλια των επιχειρημάτων με τα οποία η Τουρκία απειλεί την Κυπριακή Δημοκρατία. Πέραν της στάσης που τηρεί – και όλοι ξέρουμε - στο Κυπριακό και των ενεργειακών συμπλεγμάτων με το εθνικό θέμα, εσχάτως παρουσιάστηκε ακόμη μια διάσταση. Μια ακόμη συστοιχία Τουρκίας-κατεχόμενων.

Η ατάκα που έδωσε το έναυσμα, ήρθε από τον Πρόεδρο της Τουρκίας, ο οποίος, μιλώντας για τα ενεργειακά, είπε πως ό,τι βγει από τις γεωτρήσεις, θα καταμεριστεί αναλόγως με τον πληθυσμό της Νότιας και της Βόρειας Κύπρου. Ένα σημείο πριν προχωρήσουμε παρακάτω, είναι η αναφορά του στην Κύπρο κατά πώς βολεύει κάθε φορά. Από το να μην υπάρχει καθόλου, σε Νότια και Βόρεια, γεγονός που συνάδει και με το πώς ο ίδιος θεωρεί από την πλευρά του την όλη υπόθεση με το ΦΑ. Επί της ουσίας ο Ερντογάν, θέλει οι πλατφόρμες που θα στηθούν στην Ανατολική Μεσόγειο να είναι πλατφόρμες επίλυσης διαφορών, που ο ίδιος και η πολιτική του δημιουργούν. Αυτό δεν πρέπει να περάσει απαρατήρητο από την ε/κ πλευρά, εφόσον, όσο περνάει ο καιρός, η απομόνωση της Τουρκίας μεγαλώνει, όπως και η επιβαλλόμενη εκ μέρους της επιθυμία του να καταστεί παίχτης στην περιοχή. Χρειάζεται μια στρατηγική, που να βλέπει προς τα κάτω από ψηλά. Υπάρχει, ωστόσο, και ένα ακόμη σημείο, που έθιξε περιφερειακά και άπτεται του θέματος της πληθυσμιακής αναλογίας. Μια από τις πρώτες φορές που ειπώθηκε από τον Ερντογάν το επιχείρημα περί διαμοιρασμού με βάση την αναλογία πληθυσμού, ήταν τον Οκτώβριο του 2011. Η Noble ξεκίνησε τις γεωτρήσεις στο τεμάχιο 12 τη Δευτέρα 19 Σεπτεμβρίου 2011. Τότε ο Πρόεδρος της Τουρκίας έθεσε για πρώτη φορά το διαμοιρασμό στο τραπέζι βάσει πληθυσμιακής αναλογίας, μεταξύ άλλων επιχειρημάτων, ωστόσο το συγκεκριμένο από τότε και μέχρι σήμερα δεν ήταν πάντα στην πρώτη γραμμή. Κι αυτό διότι επελέγη εκ μέρους της Τουρκίας και για άλλους λόγους, η πιο επιθετική στρατηγική με τα αποτελέσματα που γνωρίζουμε σήμερα.

Την ίδια μέρα που ο Ερντογάν, πρόσφατα, μίλησε εκ νέου για διαμοιρασμό, το γάντι σηκώθηκε από τα κατεχόμενα. Η πάσα δόθηκε. Εκ των επικεφαλής του κόμματος των εποίκων, ο Erhan Arikli, τόνιζε πως θα πρέπει να δοθούν κίνητρα για την αύξηση του πληθυσμού στα κατεχόμενα, είτε μέσω αύξησης των γεννήσεων είτε μέσω παροχής υπηκοοτήτων, είτε μέσω κινήτρων ώστε να επιστρέψουν οι Τ/Κ που βρίσκονται στο εξωτερικό. Εν ολίγοις, πρότεινε μια ολοκληρωμένη άποψη. Μέσα σε αυτά τα πλαίσια, η τοποθέτηση του Arikli που είναι επί της ουσίας ουρά εκείνης του Προέδρου της Τουρκίας, προτείνει μια σειρά μέτρων που θα καταστήσουν την αύξηση του πληθυσμού στα κατεχόμενα εφικτή. Δεν τα πρότεινε μάλιστα στα ΜΜΕ ή σαν γενικό επιχείρημα μεταξύ άλλων. Μίλησε μόνο για το εν λόγω ζήτημα και το έκανε κατά τη διάρκεια συζήτησης του προϋπολογισμού του «υπουργείου Εσωτερικών». Το αν λοιπόν συνδέεται το ζήτημα που τέθηκε στα κατεχόμενα, την ίδια μέρα με όσα είπε εκ νέου ο Ερντογάν για το διαμοιρασμό των φυσικών πόρων, η απάντηση είναι εκεί.Όπως και το ρευστό του επιχειρήματος, που τώρα αναδύθηκε και πάλι. Το να δίνει γραμμή ο Ερντογάν για το διαμοιρασμό, δεν σημαίνει πως πράγματι έτσι θα γίνει. Σκοπός της Τουρκίας, δεν είναι απλώς ο διαμοιρασμός, αλλά η συνδιαχείριση. Η «σύμπτωση» απόψεων Τουρκίας-κατεχομένων και στο συγκεκριμένο ζήτημα, δεν είναι τυχαία. Και περνάει κατά την άποψή μου τις εξελίξεις στη Βάρνα, κατά πολλά χρόνια, μας αφορά άμεσα και θα πρέπει να λάβουμε με τη σειρά μας μέτρα.

Επί της ουσίας ο Ερντογάν, θέλει οι πλατφόρμες που θα στηθούν στην Ανατολική Μεσόγειο να είναι πλατφόρμες επίλυσης διαφορών, που ο ίδιος και η πολιτική του δημιουργούν.

tsikalasm@kathimerini.com.cy

ΑΡΘΡΟ / *Του* **ΣΤΑΘΗ Ν. ΚΑΛΥΒΑ**

Ποιο είναι το μέλλον της 25ης Μαρτίου;

Όπως και οποιαδήποτε άλλη συλλογική οντότητα, τα έθνη βασίζονται σε αφηγήματα που εμπεριέχουν σημαντικό ποσοστό μύθων. Τα εθνικά αφηγήματα ορίζουν τα όρια και την προέλευση της κάθε συλλογικότητας, αποδίδοντάς τους κάποια μοναδικά χαρακτηριστικά, επιτρέποντας έτσι την ανάπτυξη συλλογικών ταυτοτήτων που καθιστούν δυνατή την εθελοντική συνεργασία μεγάλων ομάδων ανθρώπων. Οι μύθοι είναι απαραίτητοι γιατί λειαίνουν την πάντοτε σύνθετη πραγματικότητα. Αφηγήματα και ταυτότητες συντηρούνται και αναπαράγονται μέσα από περιοδικές τελετουργίες όπως οι εθνικές επέτειοι.

Για την πλειονότητα των Ελλήνων, η 25η Μαρτίου επιτελεί την τελετουργική της λειτουργία ικανοποιητικά, αν και μάλλον επιφανειακά. Η διακοπή της εργασιακής ρουτίνας υπογραμμίζει την ιδιαίτερη χροιά της ημέρας. Το σχολείο και, σε μικρότερο βαθμό, η τηλεόραση μας θυμίζουν πώς δημιουργήθηκε η σύγχρονη Ελλάδα και πώς συνδέεται με τους παλαιότερους πολιτισμούς που ευδοκίμησαν στον κοινό μας γεωγραφικό χώρο. Το αφήγημα τονίζει χαρακτηριστικά όπως ο ηρωισμός, η αγωνιστικότητα, η αυτοθυσία και η ανάγκη ενότητας, ενώ καυτηριάζει τη ροπή προς τις διαιρέσεις και τον διχασμό. Εμμεσα υπογραμμίζεται και η σύνδεση του έθνους με την Εκκλησία, πράγμα που εκφράζει και η παρουσία του σταυρού στο σημαντικότερο εθνικό σύμβολο, τη σημαία. Κάθε χρόνο τέτοιες μέρες εμφανίζονται και οι αμφισβητήσεις του αφηγήματος, που τονίζουν τις μεγάλες αντιφάσεις, τα μελανά σημεία και τα ταμπού του εθνικού μας αφηγήματος: από την ετερογενή και προβληματική συγκρότηση του επαναστατικού υποκειμένου (τι σχέση άραγε είχε ο κόσμος του Μακρυγιάννη με αυτόν του Μαυροκορδάτου;) έως τη χαοτική του ανάπτυξη, που οδήγησε σε ήττες και καταστροφές, περνώντας από τις ακρότητες εναντίον «εχθρικών» πληθυσμών (π.χ. Τριπολιτσά). Ορισμένοι από τους αμφισβητίες ενδιαφέρονται πραγματικά για την ιστορική αλήθεια, ενώ άλλων τα κίνητρα είναι πιο ποταπά: επειδή μισούν το έθνος, ονειρεύονται να το καταστρέψουν μέσα από την αποδόμηση των κεντρικών του αφηγημάτων. Παράλληλα, μια πλέον γραφική ομάδα αναβαπτίζει το εθνικό αφήγημα μέσα στην παλιομοδίτικη μαρξιστική κολυμβήθρα βαφτίζοντας την Ελληνική Επανάσταση «ταξική», αλλά διατηρώντας τα βασικά της χαρακτηριστικά απαράλλαχτα.

Σε γενικές γραμμές, οι αμφισβητίες έχουν την ιστορία με το μέρος τους. Παραβλέπουν όμως πως τα αφηγήματα αυτά επιτελούν ψυχολογική και όχι ιστοριογραφική λειτουργία και αποτυγχάνουν να πείσουν την κοινωνία γιατί οι άνθρωποι τα εγκαταλείπουν μόνο όταν προκύψουν νέα, πιο ελκυστικά αφηγήματα.

Παρ’ όλη την αντοχή τους στον χρόνο, τα εθνικά αφηγήματα δεν είναι άφθαρτα. Ετσι, δεν είναι καθόλου απίθανο να δούμε το αφήγημα του 1821 να ξεθωριάζει και να αφυδατώνεται σταδιακά όλο και περισσότερο, καθώς το περιεχόμενό του θα ασκεί μικρότερη έλξη, ενώ οι αντιφάσεις και τα κενά του θα γίνονται ολοένα και πιο εμφανή. Κάτι τέτοιο θα συνιστούσε αναμφισβήτητα αρνητική εξέλιξη, γιατί ένα αδύναμο αφήγημα μεταφράζεται σε αδύναμη ταυτότητα και, επομένως, χαμηλής ποιότητας συλλογική δράση και συνεργασία, με όλες τις προφανείς συνέπειες που προκύπτουν.

Τι μπορεί να γίνει; Ανάμεσα στην αποδόμηση και στη στείρα επανάληψη υπάρχει η αναθεώρηση. Η ιστορία του πολέμου της ανεξαρτησίας είναι συναρπαστική. Το πώς μια μικρή ομάδα ανθρώπων με ελάχιστους πόρους και πιθανότητες επιτυχίας κατάφερε το (σχεδόν) ακατόρθωτο είναι μια ιστορία που οι περισσότεροι αγνοούν. Οπως παραμένει ευρύτερα άγνωστος ο τρόπος με τον οποίο το πέτυχε, με τον καταπληκτικό χειρισμό συμβόλων, την ευρύτητα αντίληψης, τη μοναδική εφευρετικότητα, την ασυνήθιστη εξωστρέφεια, αλλά και μπόλικη τύχη (όμως δεν λένε πως η τύχη βοηθά τους τολμηρούς;). Σήμερα, σχεδόν δύο αιώνες μετά τα γεγονότα που οδήγησαν στη δημιουργία του σύγχρονου ελληνικού έθνους, μια κουρασμένη και απογοητευμένη κοινωνία αγκομαχά να ξαναβρεί τον βηματισμό της και διστάζει να πιστέψει στο μέλλον. Είναι μια μοναδική ευκαιρία να διηγηθούμε ξανά το ιδρυτικό μας αφήγημα, με τρόπο που να ανταποκρίνεται στις μεγάλες προκλήσεις της εποχής μας.

Ο κ. Στάθης Ν. Καλύβας είναι καθηγητής Πολιτικής Επιστήμης στο Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης.

ΑΚΑΡΙΑΙΑ / *Της* **ΕΛΕΝΗΣ ΞΕΝΟΥ**

Το σύνδρομο της Στοκχόλμης

Κανένας πολιτικός δεν τόλμησε να περιγράψει την ξευτίλα της πολιτικής μας ζωής και να μιλήσει επί της ουσίας για την κομματική νομενκλατούρα. Κανένας πλην του πρώην υπουργού Υγείας κ. Παμπορίδη. Ο κ. Παμπορίδης, σε πρόσφατη συνέντευξη του στον κυριακάτικο “Φ”, τόλμησε (με την γνωστή τόλμη που χαρακτήρισε όλη του την πολιτική θητεία) να μιλήσει για όλα όσα συνθέτουν την κατάντια της πολιτικής μας ζωής και τα οποία σκιαγραφούν την σαθρή νοοτροπία με την οποία πορεύονται τα κόμματά μας. Για όλα εκείνα δηλαδή που θα ΄πρεπε να αποτελούν προτεραιότητα στην ατζέντα του κάθε πολιτικού που διαθέτει (εκτός από την τόλμη) το ήθος να διαχωρίσει την θέση του από την “πεπατημένη”.

Δεν υπάρχει βάθος στην δημόσια ζωή, παραδέχτηκε ο κ. Παμπορίδης και τα περισσότερα κόμματα έχουμε μετατραπεί σε σημεία “εξυπηρέτησης πελατών”. Το μόνο που μετρά είναι ο “κομματικός πατριωτισμός”, πρόσθεσε και αντί τα κόμματα να αποτελούν χώρους προβληματισμού για τον εκσυγχρονισμό της κοινωνίας συνεχίζουν να λειτουργούν με τις νοοτροπίες της δεκαετίας του 70. Το δε χειρότερο είναι πως όποιος πολιτικός θέλει να ανέλθει στα κομματικά δώματα, πρέπει να υιοθετήσει αυτή την πεπατημένη. Με αποτέλεσμα να συντηρείται η σαθρότητα που επικρατεί και η παντοκρατία της μετριότητας αφού οι ικανοί δεν είναι διατεθειμένοι να υποκύψουν στις πρακτικές του κομματικού συστήματος. Υπάρχει αλήθεια κάποιος σκεπτόμενος πολίτης που θα αμφισβητήσει τα όσα περιγράφει ο κ. Παμπορίδης; Και υπάρχει άραγε κάποιος έντιμος πολιτικός που θα διαφωνήσει παρουσιάζοντας μια άλλη εικόνα από αυτήν που σκιαγραφούν οι αλήθειες του πρώην υπουργού Υγείας; Γιατί σιωπούν οι πολιτικοί μας απέναντι σ’ αυτές τις “αποκαλυπτικές αλήθειες;”. Γιατί δεν σκύβουν το κεφάλι τους αναλαμβάνοντας τις ευθύνες αυτής της πολιτικής και κομματικής ξευτίλας στην οποία σέρνουν χρόνια τώρα τον τόπο; Γιατί δεν μιλάει κανείς; Κι αν αυτοί είναι τόσο άτολμοι, φιλόδοξοι ή μέτριοι ώστε να σιωπήσουν τότε εμείς ως σκεπτόμενοι πολίτες γιατί δεν αναλαμβάνουμε την δική μας ευθύνη μαυρίζοντάς τους; Γιατί δεν αντιλαμβανόμαστε ότι είναι με την ανοχή μας (στην καλύτερη των περιπτώσεων) που συντηρείται αυτή η σαθρότητα και η παντοκρατία της μετριότητας; Γιατί, αντί να αναλωνόμαστε στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης υπερασπιζόμενοι το τάδε ή το δείνα κόμμα, δεν κρατάμε απόσταση ασφαλείας από την πεπαλαιωμένες νοοτροπίες τους; Γιατί συντηρούμε την πελατειακή σχέση πάνω στην οποία βασίζουν την ύπαρξή τους οι κάθε λογής μέτριοι; Γιατί δεν επιζητούμε την αξιοκρατία διαγράφοντας το ρουσφέτι ως κριτήριο των πολιτικών μας επιλογών; Γιατί δεν κατανοούμε πως ο κομματικός πατριωτισμός είναι στην σημερινή εποχή η μεγαλύτερη ένδειξη πολιτικής ανωριμότητας και βλακείας; Γιατί δεν μας διδάσκει τίποτα απολύτως η πολιτική μας πραγματικότητα και ειδικά η απογύμνωσή της στην μετά κρίση εποχή, όπου η διαπλοκή των κομμάτων με τα κατεστημένα συμφέροντα περιφέρεται πλέον ξεδιάντροπα μπροστά στα μάτια μας; Γιατί επιμένουμε να ανήκουμε σε κάποιο κόμμα όταν τα ίδια τα κόμματα στο μόνο που προσβλέπουν είναι στην συντήρηση αυτού του σαθρού συστήματος; Μήπως τελικά η μεγαλύτερη αλήθεια που εκστόμισε ο κ. Παμπορίδης είναι πως εμείς οι πολίτες ευθυνόμαστε εξίσου για την κατάντια της δημόσιας ζωής μας; Μήπως όντως έχουμε καταβληθεί από το σύνδρομο της Στοκχόλμης το οποίο μας κρατά δέσμιους των κομμάτων; Μήπως είναι εμείς οι ίδιοι που επιζητούμε την εικόνα και όχι το περιεχόμενο; Και αρκούμαστε στην συντήρηση των μετριοτήτων προκειμένου να εξασφαλίσουμε ο καθένας την πάρτι του; Είμαστε μια πολιτική κοινωνία, είπε ο κ. Παμπορίδης, που μοιάζει περισσότερο με παιδάκια που τσακώνονται σε αυλές σχολείων ή με κυράτσες που ξεκατινιάζονται στα απέναντι μπαλκόνια. Αυτοί ακριβώς είμαστε! Και πραγματικά διερωτώμαι τι άλλο πρέπει να συμβεί σ’ αυτή τη χώρα προκειμένου να αλλάξουμε μυαλά; Τι άλλο πρέπει να δουν τα μάτια μας προκειμένου να θέσουμε τέλος στην κυριαρχία των μετριοτήτων; Τί άλλο πρέπει να πάθουμε για να μάθουμε πως όσο εμείς δεν αντιδρούμε τότε παραμένουμε οι μοναδικοί υπεύθυνοι των παθημάτων μας;

elenixenou11@gmail.com

Στο σφυρί οι κόποι και οι θυσίες του κυπριακού λαού

Του **ΝΙΚΟΥ ΚΕΤΤΗΡΟΥ**

Οσο κι αν προσπαθεί να χρυσώσει το χάπι ο Υπουργός Οικονομικών, λέγοντας ότι οι μετοχές της κυβέρνησης στη Συνεργατική Κυπριακή Τράπεζα δεν θα πωληθούν, το γεγονός είναι ένα. Η απόφαση οριστικοποιεί τους σχεδιασμούς της κυβέρνησης για να πωλήσει στους ιδιώτες το καλό κομμάτι του συνεργατισμού. Το κακό κομμάτι, τι να το κάνουμε κύριοι; Γιατί, όπως δήλωσαν τα ίδια τα στελέχη της τράπεζας, οι επιλογές που θα έχει ένας επενδυτής είναι δύο: Πρώτον μπορεί ένας επενδυτής να αγοράσει τις κανονικές τραπεζικές εργασίες της ΣΚΤ και δεύτερον είτε το καλό χαρτοφυλάκιο της Τράπεζας (Εξυπηρετούμενα Δάνεια) είτε το «κακό» χαρτοφυλάκιο της Τράπεζας (Μη Εξυπηρετούμενα Δάνεια).

Το προφανές λοιπόν είναι ότι είτε ο επενδυτής θα αγοράσει τις κανονικές εργασίες, συνεπώς την ίδια την τράπεζα, είτε θα αγοράσει το καλό χαρτοφυλάκιο, οπόταν η Συνεργατική θα μετατραπεί σε μια «κακή» τράπεζα. Συμπέρασμα : η απόφαση για πώληση ουσιαστικά, της Συνεργατικής Κυπριακής Τράπεζας ολοκληρώνει τις μεθοδεύσεις της Κυβέρνησης Αναστασιάδη - Συναγερμού για το ξεπούλημα του Συνεργατισμού σε ιδιώτες επενδυτές.

Τελικά, η Κυβέρνηση έκανε αυτό που προφανώς στόχευε από την αρχή, δηλαδή το ξεπούλημα του Συνεργατισμού. Θυμάστε τον Δεκέμβριο του 2016 που ο Υπουργός Οικονομικών υποσχέθηκε να επιστρέψει το Συνεργατισμό στους ιδιοκτήτες του; Αργότερα, δεσμεύτηκε να επιστρέψει το Συνεργατισμό στους πολίτες. Ετοίμασε σχέδιο για είσοδο των μετοχών στο ΧΑΚ, αλλά ακόμα κι αυτό δεν το τήρησε.

Ο Συνεργατισμός στην Κύπρο κουβαλά μια ιστορία ενός και πλέον αιώνα. Ιδρύθηκε και οικοδομήθηκε από τους απλούς ανθρώπους, τους εργαζόμενους, τον φτωχόκοσμο. Κτίστηκε με τα γρόσια και τα σελίνια από τους καταπιεσμένους από την τοκογλυφία και την εκμετάλλευση της εποχής εκείνης.

Στην ιστορική του διαδρομή αποτέλεσε το κύριο αποκούμπι του λαού μας, των φτωχών ανθρώπων και των εργαζομένων. Ο κυπριακός λαός επένδυσε όνειρα και προσδοκίες στο κίνημα του Συνεργατισμού. Η καταπληκτική πλειοψηφία του λαού μας έκτισε το σπίτι του από δάνειο του Συνεργατισμού, οι πλείστες μικρομεσαίες και όχι μόνο επιχειρήσεις δημιουργήθηκαν από τον Συνεργατισμό. Χιλιάδες συμπολίτες μας, πρόσφυγες και μη, αν δεν ήταν ο Συνεργατισμός, δεν θα είχαν την ευκαιρία να μορφωθούν και να γίνουν επιστήμονες. Ασφαλώς, ο οργανισμός πέρασε και από προβλήματα, εμπόδια και συμπληγάδες. Υπηρέτησε όμως με πράξεις και έργα τα μέλη του και όλον τον κυπριακό λαό! Ποτέ δεν εγκλημάτησε, όπως οι εμπορικές τράπεζες που οδήγησαν την Κύπρο και τον λαό της στην μεγαλύτερη οικονομική τραγωδία! Η μονομερής απόφαση της Συνεργατικής Κυπριακής Τράπεζας να βγάλει στο σφυρί τον Συνεργατισμό αποτελεί μέγιστη πρόκληση. Ο Συνεργατισμός αποτελεί την ναυαρχίδα της οικονομίας της Κυπριακής Δημοκρατίας με καταθέσεις που φτάνουν τα 12,5 δισ. εκ. ευρώ. Φανταστείτε τι σημαίνει στην πράξη η Κυπριακή Δημοκρατία να βρεθεί ξαφνικά χωρίς δική της τράπεζα. Δεν υπάρχει πουθενά στον κόσμο άλλο παράδειγμα.

Αλήθεια, δεν προσδοκώ τίποτα από αυτή την κυβέρνηση. Ο Νίκος Αναστασιάδης τον Μάρτιο του 2013 δεσμεύτηκε ότι δεν θα προχωρούσε σε κούρεμα και τελικά αποδεσμεύτηκε. Τον Μάρτιο του 2018 δεσμεύτηκε ξανά να δώσει πίσω τον Συνεργατισμό στα μέλη του, αλλά και πάλι αποδεσμεύτηκε.

Πρέπει να ξέρει όμως, ότι αυτή τη φορά ο Συνεργατισμός δεν θα παραδοθεί αμαχητί. Γιατί ανήκει στα μέλη του, στον κυπριακό λαό. Οι αγώνες, οι θυσίες και οι κόποι του κυπριακού λαού δεν μπορεί και δεν πρέπει να προσφερθούν στο βωμό των ιδιωτικοποιήσεων, των νεοφιλελεύθερων πολιτικών του κ. Αναστασιάδη και του ΔΗΣΥ.

Ο Νίκος Κέττηρος είναι βουλευτής ΑΚΕΛ Αμμοχώστου.

Gentlemen, start your engines. Η αρχή στο καλεντάρι της F1.

Πτήση κορυφής Λευκωσία - Βάρνα

Του **ΛΑΡΚΟΥ ΛΑΡΚΟΥ**

Αύριο στη Βάρνα όλα τα ζητήματα που συνδέονται με τις ευρωτουρκικές σχέσεις τίθενται επί τάπητος: προσφυγικό, τρομοκρατία, παραβιάσεις του κράτους δικαίου στην Τουρκία, ανανεωμένη Τελωνειακής Ένωσης, κατάργηση βίζας για Τούρκους πολίτες. Η Σύνοδος Κορυφής ΕΕ (Γιούνκερ, Τουσκ, Μογκερίνι) και Τουρκίας (Ερντογάν, Τσαβούσογλου) καλείται να οριστικοποιήσει αποφάσεις και να θέσει στάδια για την εφαρμογή όσων συμφωνηθούν.

Ισχυρά κράτη μέλη θέλουν ανοικτή γέφυρα συνεννόησης με την Άγκυρα για πολιτικούς και οικονομικούς λόγους. Η Τουρκία είναι αναγκαία για την ΕΕ και η ΕΕ αναγκαία για την Τουρκία. Κοινά συμφέροντα, συνεργασία στη μάχη κατά της τρομοκρατίας, η ανατολική Τουρκία ανάχωμα στις προσφυγικές ροές, σημαντικές εμπορικές συναλλαγές ανάμεσα στις δύο πλευρές, μεγάλη αγορά για τα ευρωπαϊκά προϊόντα, πίεση από τους Τούρκους επιχειρηματίες για πρόσδεση στην ΕΕ καθώς η ΕΕ είναι ο πρώτος εμπορικός εταίρος.

Κεντρικό ζήτημα στην ατζέντα της Συνόδου στις 26 Μαρτίου συνδέεται με το ερώτημα: τώρα τι γίνεται; Η πλήρης ένταξη, όπως συμφωνήθηκε στις 3 Οκτωβρίου 2005, με διαδικασία ανοικτού τέλους, δεν προχωρά. Χρειάζεται μια νέα φόρμουλα, μια νέα μορφή συνεργασίας, αυτή που θα αντικαταστήσει εκείνην της 3ης Οκτωβρίου 2005.

Ο Ε. Μακρόν εισηγείται τη φόρμουλα μιας «Εταιρική Σχέσης» που θα «αγκιστρώνει» την Τουρκία στο δυτικό προορισμό. Είναι αυτό μια λύση; Γίνεται αποδεκτή από τα δύο μέρη;

Μέσα σε αυτό το μομέντουμ η Κύπρος έχει κάθε συμφέρον να θέσει το Κυπριακό σε αυτήν την ατζέντα, τι διεκδικεί, τι ζητά σε σχέση με τα δικά της -κρίσιμης σημασίας- συμφέροντα. Πώς θα επιτύχει το μάξιμουμ; Με καταγγελίες ή με επεξεργασμένη στρατηγική; Με αρνήσεις ή με προτάσεις; Θεωρώ ότι η Λευκωσία, χωρίς να προετοιμάσει το έδαφος για ουσιαστικές συνομιλίες για την επίλυση του Κυπριακού και χωρίς να αναπτύξει δυνατότητες να φτάσουμε κάπου, θα εξαντλήσει τα όριά της στον καταγγελτικό λόγο και εξ αυτού θα μείνει στο περιθώριο κάθε εξέλιξης. Μια πολιτική που εμποδίζει σημαντικά ευρωπαϊκά συμφέροντα στην περιοχή δεν έχει περιθώρια να περάσει γιατί προτάσσει το «μερικό» και αγνοεί το «γενικό». Το σημαντικό βρίσκεται στο «γενικό», αυτό κινητοποιεί δυνάμεις, συμφέρει σε ολόκληρο το ευρωπαϊκό οικοδόμημα, πρώτα και κύρια στην Κύπρο.

Επιτυχημένη στρατηγική είναι εκείνη που παράγει ωφέλη για περισσότερους του ενός παίκτες, που θα κινητοποιήσει την ΕΕ για να στηρίξει μεγάλες αποφάσεις, αυτές που οικοδομούν νέο κλίμα σταθερότητας και συνεργασίας στην περιοχή μας. Επίλυση του Κυπριακού με αξιοποίηση των κοιτασμάτων φυσικού αερίου ή μη επίλυση, με εμβάθυνση της διχοτόμησης και συνεχείς εντάσεις γύρω από την Κύπρο.

Ο ΟΗΕ έθεσε το ζήτημα μέσα σε ένα χρήσιμο χρονικό σημείο. Ο προσεχής Ιούνιος αποτελεί το κλειδί για να ολοκληρωθεί ο κύκλος της αναζήτησης λύσης με βάση το υλικό που υιοθετεί ο ΓΓ του ΟΗΕ Α. Γκουτέρες. Η Λευκωσία, αν επιθυμεί να γίνει παίκτης στην ευρωπαϊκή σκακιέρα, μπορεί να «μετέχει» στη Σύνοδο της Βάρνας λαμβάνοντας αποφάσεις, έτσι που σε ένα μέρος της ατζέντας να έχει πρωταγωνιστικό ρόλο. Η επανεκκίνηση της διαπραγμευτικής διαδικασίας, η θέληση για συμβιβαστικές συμπεριφορές που θα οδηγούν στην καλύτερη Κύπρο, αποτελεί το κλειδί για να αλλάξουμε την πορεία μας. Ο χρόνος μέχρι τον Ιούνιο είναι κρίσιμος, μόνο αν τον θέσουμε στην υπηρεσία μιας πολιτικής που οδηγεί στη διαφορετική Κύπρο.

Πολλή συζήτηση γίνεται εσχάτως γύρω από τις λέξεις σταθερότητα και συνέργειες στην περιοχή. Θεωρώ ότι η Κύπρος μπορεί να γίνει παράγοντας σταθερότητας στην περιοχή μόνο αν εξελιχθεί σε κανονικό κράτος. Αλλιώς, το να ισχυριζόμαστε ότι η Κύπρος είναι παράγοντας σταθερότητας με την μισή Κύπρο κάτω από στρατιωτική κατοχή, αποτελεί μια επιπόλαιη ανάγνωση των πραγμάτων. Ούτε η Ιρλανδία πριν λίγα χρόνια μπορούσε να ισχυριστεί ότι συνιστά έναν παράγοντα σταθερότητας, ούτε γειτονικές μας χώρες που εμπλέκονται σε περιπέτειες. Χώρες με πραγματικές διενέξεις συνιστούν παράγοντες αποσταθεροποίησης και δημιουργίας νέων περιφερειακών προβλημάτων.

Χρειάζεται πολιτική απόφαση για το πού θέλουμε να πάμε. Η αίσθηση ότι θα πάμε στην ΕΕ γιατί είναι ένας άλλος ΟΗΕ είναι άστοχη. Δεν συμβαίνει αυτό. Ο ΟΗΕ είναι ο φυσικός χώρος για καταγγελίες. Η ΕΕ είναι ο φυσικός χώρος για συλλογική κινητοποίηση, για επίλυση προβλημάτων, για πολιτικές αποφάσεις οι οποίες υπηρετούν εθνικά και κοινοτικά συμφέροντα.

www.larkoslarkou.org.cy

Μεταβατική ρύθμιση της αγοράς ηλεκτρισμού και ΑΠΕ

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΣΙΑΜΜΑ**

Διοργανώθηκε με επιτυχία στο FREDERICK University στις 21/3/18 ημερίδα για τις μεταβατικές ρυθμίσεις της αγοράς ηλεκτρισμού. Πολύ ενδιαφέρουσες οι παρουσιάσεις από εκπροσώπους του Διαχειριστή Συστήματος Μεταφοράς και του Υπουργείου, καθώς και οι τοποθετήσεις από το Υπουργείο και τη ΡΑΕΚ. Πολύπλοκο το ζήτημα της αγοράς ηλεκτρισμού και πολλές οι αβεβαιότητες που υπάρχουν ακόμα και για τους ειδικούς του τομέα. Γι' αυτό, τέτοιου είδους εκδηλώσεις δεν είναι μόνο χρήσιμες αλλά και απαραίτητες για επιμόρφωση των ενδιαφερομένων να συμμετάσχουν στην αγορά καθώς και των απλών καταναλωτών.

Η ανάγκη για ανάπτυξη ανταγωνισμού στην αγορά ηλεκτρισμού προέκυψε ως υποχρέωση λόγω της ένταξης της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση το 2004. Δόθηκε μάλιστα παρέκκλιση διάρκειας δέκα ετών ώστε η αγορά να ανοίξει πλήρως μέχρι το 2014. Παρά την αδειοδότηση από τη ΡΑΕΚ αριθμού επιχειρήσεων για παραγωγή ηλεκτρισμού, μέχρι σήμερα δεν κατέστη δυνατή η δραστηριοποίηση στην ελεύθερη αγορά άλλης επιχείρησης, πλην της ΑΗΚ. Οι πολλές εγκαταστάσεις αιολικών και ηλιακών πάρκων που ήδη λειτουργούν εδώ και χρόνια υπάγονται σε καθεστώτα στήριξης με εγγυημένη τιμή της παραγόμενης μονάδας ενέργειας από το κράτος για είκοσι χρόνια.

Η ΡΑΕΚ, βλέποντας τη δυσκολία δραστηριοποίησης του ανταγωνισμού με το παλιό μοντέλο αγοράς, αλλά και την ανάγκη να ενταχθούν οι Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ) στην ανταγωνιστική αγορά χωρίς επιδοτήσεις, προχώρησε από το 2013 στην ετοιμασία μελέτης που κατέληξε μετά από εκτενή δημόσια διαβούλευση σε Ρυθμιστική απόφαση στις αρχές του 2015. Με την απόφαση εγκαθιδρύθηκε νέο μοντέλο αγοράς που προνοούσε πέραν της αγοράς Διμερών Συμβολαίων και την Προημερήσια Αγορά με τρόπο που θα διευκόλυνε την ένταξη των ΑΠΕ στην ανταγωνιστική αγορά.

Στη συνέχεια η ΡΑΕΚ, λαμβάνοντας υπόψη την καθυστέρηση που παρατηρήθηκε στην πλήρη εμπορική λειτουργία του νέου Μοντέλου Αγοράς Ηλεκτρισμού, έχει δημοσιεύσει Ρυθμιστικές Αποφάσεις που αφορούν την εφαρμογή δεσμευτικού χρονοδιαγράμματος για την πλήρη εμπορική λειτουργία του νέου μοντέλου αγοράς ηλεκτρισμού με καταληκτική ημερομηνία την 1η Ιουλίου 2019. Παράλληλα, για την κάλυψη του χρονικού διαστήματος που αναπόφευκτα δημιουργήθηκε μέχρι την πλήρη εμπορική λειτουργία του νέου μοντέλου αγοράς ηλεκτρισμού, δηλαδή μέχρι την 1η Ιουλίου 2019, η ΡΑΕΚ αποφάσισε την εισαγωγή μεταβατικής ρύθμισης στην αγορά ηλεκτρισμού.

Οι λεπτομέρειες των Κανονισμών του πλαισίου της Μεταβατικής Ρύθμισης που προνοεί μόνο διμερή συμβόλαια μεταξύ παραγωγών και προμηθευτών επεξηγήθηκαν αναλυτικά στην ημερίδα από τον εκπρόσωπο του καθ' ύλην αρμόδιου Διαχειριστή Συστήματος Μεταφοράς. Το πρώτο συμπέρασμα που εξάγεται, είναι πως ορθά η ΡΑΕΚ αποφάσισε να προωθήσει ένα απλοποιημένο σύστημα λειτουργίας της αγοράς για να διευκολύνει την ένταξη νέων προμηθευτών και παραγωγών κυρίως ΑΠΕ, ώστε να καταστεί δυνατή και η επίτευξη των στόχων της Κύπρου για το 2020. Εντοπίζονται όμως κάποια προβλήματα τα οποία εγέρθηκαν στις συζητήσεις που έγιναν που δυνατόν να δυσκολέψουν αρκετά την πιθανότητα δραστηριοποίησης νέων παικτών στην αγορά. Για τους Παραγωγούς οι ρυθμίσεις είναι αρκετά απλές και διευκολύνουν ιδιαίτερα τον τρόπο ένταξης και λειτουργίας της μεταβατικής περιόδου ιδιαίτερα οι πρόνοιες για αγορά της ενέργειας από την ΑΗΚ στο κόστος αποφυγής καθώς και η εκκαθάριση σε μηνιαία βάση. Όμως ακούστηκαν παράπονα πως η ΑΗΚ δεν έχει ετοιμάσει ακόμη την πρότυπη σύμβαση αγοράς ενέργειας κάτι που δημιουργεί καθυστέρηση. Τονίστηκε επίσης η δυσκολία δανειοδότησης των έργων λόγω της αβεβαιότητας σε σχέση με τα αναμενόμενα έσοδα μετά τη μεταβατική περίοδο. Οι διαδικασίες εξασφάλισης της Πολεοδομικής και της οικοδομικής άδειας θεωρήθηκαν επίσης από αρκετούς ως χρονοβόρες.

Τα πιο πάνω δημιουργούν σοβαρές αμφιβολίες για τη δυνατότητα επίτευξης του στόχου του 16% παραγωγής από ΑΠΕ στον τομέα του ηλεκτρισμού.Σε σχέση με τη δραστηριοποίηση προμηθευτών στη μεταβατική περίοδο φαίνεται πως η διαδικασία αδειοδότησης έχει απλοποιηθεί. Τεχνικά έχει λυθεί ικανοποιητικά και το ζήτημα της κάλυψης ελλειμμάτων με την εξασφάλιση ενέργειας από την παραγωγή της ΑΗΚ στη βάση της χοντρικής τιμής. Η επιβολή όμως προστίμου για τα ελλείμματα, είναι αποτρεπτικός παράγοντας για τη δραστηριοποίηση στην αγορά. Εντοπίζεται επίσης και ένα ζήτημα σε σχέση με τους μικρούς παραγωγούς που πολύ δύσκολα θα μπορούσε να ενταχθούν στην αγορά. Μήπως θα έπρεπε το Υπουργείο να εξετάσει ένα σχέδιο με οροφή μικρό αριθμό MW, για διεσπαρμένες εγκαταστάσεις από μικρούς παραγωγούς 20 μέχρι 100 KW με σταθερή τιμή αγοράς της παραγόμενης ενέργειας για δέκα χρόνια και στη συνέχεια να ενταχθούν στην αγορά;

Συμπερασματικά αναφέρω πως, παρά τα ορθά βήματα που γίνονται, υπάρχει ακόμα σημαντικός δρόμος μέχρι την ομαλή λειτουργία της ανταγωνιστικής αγοράς ηλεκτρισμού και πως το πιο πιθανό είναι να χρειαστεί έκτακτο σχέδιο δράσης με την προκήρυξη κάποιου διαγωνισμού για μονάδες παραγωγής ΑΠΕ για την επίτευξη των εθνικών στόχων ΑΠΕ μέχρι το 2020.

Ο Γιώργος Σιαμμάς είναι τέως Πρόεδρος ΡΑΕΚ.

Φρένο στον ετσιθελισμό των ιατροδικαστών

Οι αλλεπάλληλες νεκροτομές στη σορό της 46χρονης στην Πάφο έφεραν στο προσκήνιο τα προβλήματα, ποια βήματα θα γίνουν

Του **ΣΤΕΛΙΟΥ ΣΤΥΛΙΑΝΟΥ**

Ο θάνατος της 46χρονης Πετράνα Μιχαΐλοβα Μίλκοβα στην Πάφο και οι αλλεπάλληλες νεκροψίες-5 συνολικά-, που έγιναν επί της σορού της έδειξαν με τον πλέον εμφατικό τρόπο τα προβλήματα τα οποία αντιμετωπίζει ο τομέας της ιατροδικαστικής στην Κύπρο. Υπουργείο Υγείας και επιτροπής υγείας της βουλής προσπάθησαν μετά από τα όσα διαμειφθήκαν να βρουν τις απαιτούμενες λύσεις για αλλαγή της κατάστασης στην ιατροδικαστική υπηρεσία.

Για τη βελτίωση του τομέα της ιατροδικαστικής το υπουργείο Υγείας προχώρησε σε μελέτη της κατάστασης με στόχο να διαφανεί εάν μπορούν να υπάρξουν οι αλλαγές εκείνες που θα επιφέρουν βελτίωση της κατάστασηςκαι να αναδείξουν την ιατροδικαστική υπηρεσία της χώρας στα επίπεδα άλλων Ευρωπαϊκών χωρών. Είναι ενδεικτικά τα όσα ακούστηκαν όμως, στην επιτροπής Υγείας. Ότι για παράδειγμα, δεν έλαβε χώρα καμία νεκροψία από δύο ιατροδικαστές στο νοσοκομείο Πάφου το 2017 λόγω προσωπικών διαφορών που είχαν με τον βοηθό νεκροτόμο του νοσοκομείου.

Αυτό είχε ως αποτέλεσμα, οι δυο από τους τέσσερις ιατροδικαστές του δημοσίου που δεν αντιμετώπιζαν πρόβλημα με το συγκεκριμένο νεκροτόμο, να πραγματοποιούν συνολικά και αναγκαστικά πολύ περισσότερες νεκροψίες. Επίσης στην επιτροπή Υγείας ειπώθηκε ότι συγκεκριμένος ιατροδικαστής πραγματοποίησε τον περασμένο χρόνο 264 νεκροψίες με τους υπόλοιπους τρείς του δημοσίου να πραγματοποιούν συνολικά 237. Δεν δόθηκε μάλιστα καμία εξήγηση επ' αυτού.

Μιλώντας στην «Κ» ο πρόεδρος της επιτροπής υγείας της βουλής Κώστας Κωνσταντίνου τόνισε ότι κλήθηκαν στην επιτροπή υγείας της βουλής όλοι οι αρμόδιοι φορείς για να συζητηθεί η κατάσταση και με στόχο να παύσουν τα όσα απαράδεκτα συμβαίνουν στον τομέα της ιατροδικαστικής. Όπως επισήμανε θα πρέπει να βρεθούν άμεσα λύσεις εφόσον «σήμερα επικρατεί μια κατάσταση κράτους εν κράτη». Κληθείς να σχολιάσει εάν η επιτροπή είναι έτοιμη να προχωρήσει σε συγκεκριμένες ενέργειες, ανέφερε ότι θα πρέπει να δοθεί ο χρόνος στο υπουργείο Υγείας να δει πως μπορούν να εφαρμοστούν οι εισηγήσεις που προτείνονται με σκοπό την αλλαγή την υπάρχουσας κατάστασης. «Θα πρέπει να δούμε ποιες αλλαγές πρέπει να γίνουν. Δεν γίνεται να έχουμε ιατροδικαστές με ετσιθελικές συμπεριφορές, οι οποίοι για να προχωρήσουν σε νεκροτομές στην Πάφο παίρνουν μαζί τους βοηθό νεκροτομείου από τη Λευκωσία.

Αυτές οι συμπεριφορές θα πρέπει να σταματήσουν άμεσα», είπε χαρακτηριστικά. Τόνισε ότι η επιτροπή θα παρακολουθεί τα βήματα που θα γίνουν για αλλαγή της υπάρχουσας κατάστασης, και όταν το κρίνει σκόπιμο θα επέμβει για να διορθωθούν άμεσα οι στρεβλώσεις που υφίστανται σήμερα. Καταληκτικά ο πρόεδρος της επιτροπής Υγείας, υποστήριξε ότι το Σώμα δεν πρόκειται να παραμείνει αμέτοχο σε αυτές τις συμπεριφορές οι οποίες έχουν τεθεί επανειλημμένα ενώπιον τους και οι οποίες στο τέλος της ημέρας έχουν αντίκτυπο στο κράτος και τον φορολογούμενο πολίτη.

Δεν είναι εκτός πλαισίου το γεγονός ότι η κατάσταση η οποία επικρατεί σήμερα στην ιατροδικαστική υπηρεσία, βουλευτές την περιέγραψαν με μελανά χρώματα και σε έντονο ύφος τόνισαν ότι πρέπει οι ιατροδικαστές να σταματήσουν να πιστεύουν ότι η υπηρεσία είναι «αμπελοχώραφο» τους.

Ένα άλλο θέμα το οποίο διερευνάται είναι και το κατά πόσο η ιατροδικαστική υπηρεσία θα πρέπει να ενταχθεί κάτω από την ομπρέλα του υπουργείου Δικαιοσύνης.

Στις εισηγήσεις του υπουργείου Υγείας περιλαμβάνεται και η δημιουργία ομάδας επίβλεψης ιατροδικαστών διεθνούς κύρους η οποία θα ελέγχει τις ιατροδικαστικές εκθέσεις.

Τι αλλάζει

Το υπουργείο Υγείας με στόχο την αλλαγή της υπάρχουσας κατάστασης και με σκοπό να γίνουν οι αλλαγές εκείνες που θα επιτρέψουν στην ιατροδικαστική υπηρεσία να αναδιαμορφωθεί στη βάση πρακτικών οι οποίες χρησιμοποιούνται σε χώρες της Ευρώπης, κάνει το βήμα μέσα από μια σειρά εισηγήσεων τις οποίες θα μεταφέρει σε συναντήσεις που θα έχει με τους επηρεαζόμενους φορείς.

Κατά τη συνεδρία της επιτροπής άλλωστε,η Γενική Διευθύντρια του υπουργείου Υγείας Χριστίνα Γιαννάκη παρουσίασε ενώπιον των μελών συγκεκριμένες εισηγήσεις όσο αφορά τους ιατροδικαστές με στόχο να λυθούν τα προβλήματα τα οποία αφορούν την υπηρεσία. Στα πλαίσια των αλλαγών, το υπουργείο Υγείας αναμένεται να εξετάσει και τη σκοπιμότητα της λειτουργίας πέντε νεκροτομείων στην Κύπρο καθώς όπως αναφέρεται η διασπορά των τεσσάρων ιατροδικαστών του δημοσίου σε πέντε νεκροτομία, δυσχεραίνει την εποπτεία τους καθώς βρίσκονται καθημερινά σε άλλη πόλη.

Για τον σκοπό αυτό το υπουργείο εισηγείται να παραμείνουν σε λειτουργία μόνο τα νεκροτομία της Λευκωσίας και της Λεμεσού, εφόσον όπως υποστηρίζεται, οι μικρές αποστάσεις στην Κύπρο επιτρέπουν την μεταφορά σορών από την μία πόλη στην άλλη για να πραγματοποιείται, εάν χρειάζεται, νεκροψία.

Στις εισηγήσεις του υπουργείου Υγείας περιλαμβάνεται παράλληλα και η δημιουργία ομάδας επίβλεψης ιατροδικαστών διεθνούς κύρους η οποία θα ελέγχει τις ιατροδικαστικές εκθέσεις, και όταν χρειάζεται μέλος της ομάδας αυτής να έρχεται στην Κύπρο και να συνδράμει στις έρευνες μαζί με τους Κύπριους ιατροδικαστές.

Σημειώνεται ότι στις σκέψεις του υπουργείου είναι και η κάθοδος ιατροδικαστών από το εξωτερικό σε ειδικές περιπτώσεις όπου οι Κύπριοι ιατροδικαστές δεν έχουν την εμπειρία να συνδράμουν με την ιατροδικαστική εξέταση. Στην κατηγορία αυτή ανήκουν και οι ιατροδικαστές για παιδιά όπου και στο πρόσφατο παρελθόν, το υπουργείο ζήτησε έξωθεν βοήθεια που είχε ως αποτέλεσμα την κάθοδο Κύπριου ιατροδικαστή που ζει και εργάζεται στην Αγγλία, ο οποίος και συνέδραμε τόσο στην περίπτωση του τρίμηνου βρέφους που πέθανε στην Πάφο όσο και στην πέμπτη νεκροτομή της 46χρονης από τη Βουλγαρία.

Υπό το φως της ημέρας

Παράλληλα το υπουργείο Υγείας εισηγείται η αυτοψία του χώρου από ιατροδικαστές να γίνεται μόνο με το φως της ημέρας για να αποφεύγονται τα λάθη, θέμα που ωστόσο θα πρέπει να συζητηθεί και με το υπουργείο Δικαιοσύνης καθώς στην περίπτωση που εγκριθεί αυτή η αλλαγή θα πρέπει να υπάρχει συνεχής αστυνομική φρούρηση στη σκηνή μέχρι να μπορέσουν οι ιατροδικαστές να ολοκληρώσουν την εργασία τους.

Παράλληλα, για να αποφευχθεί σε μεγάλο βαθμό το περιθώριο λάθους, σημειώνεται ότι στα δύσκολα περιστατικά θα πρέπει να παρευρίσκονται πάντα δύο ιατροδικαστές, ενώ το υπουργείο Υγείας επισημαίνει ότι οι νεκροτομές δεν θα πρέπει να γίνονται άμεσα και οι ιατροδικαστές θα πρέπει να προβαίνουν σε αυτές αφού πρώτα περάσουν 24 ώρες από τον εντοπισμό ή τον θάνατο του ατόμου.

Κι αυτό γιατί θα πρέπεινα δίνεται και ο χρόνος στους αστυνομικούς να συλλέξουν πληροφορίες που θα βοηθήσουν στην εξέλιξη των υποθέσεων. Το γεγονός αυτό ειδικά σε περιπτώσεις θανάτων τις οποίες διερευνά η αστυνομία, υποστηρίζεται ότι θα δίνει τη δυνατότητα στους αστυνομικούς να ενημερώνουν τους ιατροδικαστές για τα στοιχεία που έχουν ενώπιόν τους έτσι ώστε να μειώνονται τα περιθώρια λάθους.

Όπως ανέφεραν στην «Κ» ιατροδικαστικοί κύκλοι, το λάθος αυτό συνέβη και στην περίπτωση της άτυχης 46χρονης στην Πάφο, με τις πληροφορίες που δόθηκαν στους ιατροδικαστές να αναφέρουν ότι στην περιοχή κινείτο γεωργικό μηχάνημα, με αποτέλεσμα οι υποψίες να στραφούν σε αυτό το σημείο, κάτι το οποίο εν μέρει οδήγησε σε λανθασμένη, πρώτη, ιατροδικαστική διάγνωση. Για τον σκοπό αυτό, όπως υποστηρίζουν οι ίδιες πηγές, θα πρέπει να μην υπάρχει η απαίτηση να δίνονται άμεσα τα αίτια θανάτου, αλλά να δίνεται μια προκαταρκτική γνώμη και ακολούθως να υπάρχει υποχρέωση στους ιατροδικαστές να παράσχουν την προκαταρκτική τους έκθεση εγγράφως εντός 48-72 ωρών.

Ενταξη στο υπουργείο Δικαιοσύνης

Ένα άλλο θέμα το οποίο διερευνάται είναι και το κατά πόσο η ιατροδικαστική υπηρεσία θα πρέπει να ενταχθεί κάτω από την ομπρέλα του υπουργείου Δικαιοσύνης. Για τον σκοπό αυτό αναμένεται το επόμενο διάστημα να γίνει συζήτηση ανάμεσα στα δύο υπουργεία, ώστε να διαφανεί κατά πόσο είναι εφικτό. Πάντως, αυτό που σημειώνεται είναι ότι θα πρέπει άμεσα να διαφανεί πού θα πρέπει να ανήκουν ιατροδικαστές, ενώ ανάμεσα και στις σκέψεις που γίνονται είναι και η αυτονόμηση της ιατροδικαστικής υπηρεσίας. Θα πρέπει, ωστόσο, να διαφανεί εάν αυτό είναι δυνατόν βάσει και των τελευταίων γεγονότων που έχουν δει το φως της δημοσιότητας. Σημειώνονται και εκείνες οι απόψεις στο ίδιο πλαίσιο, που αναφέρουν ότι θα πρέπει να γίνει άμεση ένταξη της ιατροδικαστικής υπηρεσίας στο υπουργείο Δικαιοσύνης για καλύτερη φύλαξη και των τεκμηρίων που συλλέγονται μέσα από τις αυτοψίες που γίνονται κυρίως στις περιπτώσεις φόνων. Σημαντικός λόγος για ένταξη της ιατροδικαστικής υπηρεσίας στο υπουργείο Δικαιοσύνης, θεωρείται επίσης και το γεγονός ότι υπάρχουν και οι περιπτώσεις που ιατροδικαστές καλούνται να διερευνήσουν περιπτώσεις ιατρικής αμέλειας. Με το ερώτημα που προκύπτει στην περίπτωση αυτή να είναι εάν είναι δεοντολογικά ορθό να διερευνούν περιστατικά συναδέλφων τους με τους οποίους ουσιαστικά έχουν τον ίδιο προϊστάμενο, που είναι το υπουργείο Υγείας.

Συνεχίζεται η αβεβαιότητα για το προσωπικό της J&P Overseas

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Η επιστολή η οποία έφτασε στα χέρια των υπαλλήλων της εταιρείας J&P Overseas από τον CEO της εταιρείας Ανδρέα Παπαθωμά, με ημερομηνία 17 Μαρτίου, και την οποία έχει στην κατοχή της η «Κ», αποτυπώνει πλήρως την εικόνα του οικονομικού αδιεξόδου που αντιμετωπίζει η εταιρεία, η οποία μάλιστα φέρεται να εξετάζει ακόμα και το ενδεχόμενο πώλησης περιουσιακών της στοιχείων προκειμένου να εξεύρει πόρους και να καταβάλει τους μισθούς των υπαλλήλων της. Στο περιεχόμενο της επιστολής αναφέρεται και η ανάγκη για επιστροφή χρημάτων στα ταμεία της εταιρείας στη Σαουδική Αραβία, από οικονομικούς πόρους που δόθηκαν για την εκτέλεση έργων σε άλλες χώρες. Πληροφορία η οποία οδηγεί στο συμπέρασμα ότι το οικονομικό αδιέξοδο της εταιρείας οφείλεται κυρίως σε εκκρεμότητες μεταξύ των μετόχων οι οποίες δεν υλοποιούνται. Σε δεύτερο επίπεδο θα πρέπει να αναφερθούν και τα ζητήματα τα οποία έχουν προκύψει μεταξύ της εταιρείας και της κυβέρνησης της Σαουδικής Αραβίας, που καθιστούν τη λύση του προβλήματος εξίσωση για δυνατούς λύτες. Υπενθυμίζεται παράλληλα ότι και ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας Νίκος Αναστασιάδης είχε θέσει το θέμα ενώπιον του Σαουδάραβα βασιλιά Σαλμάν, κατά την επίσκεψή του στη χώρα τον Ιανουάριο του 2018, ωστόσο η προσπάθεια δεν είχε τελεσφορήσει.

Τη διαδικασία διάθεσης περιουσιακών της στοιχείων φέρεται να εξετάζει η εταιρεία.

Ετοιμοι να κινηθούν νομικά

Η επιστολή, από πλευράς Διεύθυνσης, αποτελούσε ουσιαστικά απάντηση στις δύο επιστολές οι οποίες προηγήθηκαν από την πλευρά του προσωπικού. Αυτές υπογράφουν τέσσερα άτομα μεταξύ των οποίων οι Γεώργιος Χρίστου, Κώστας Νεάρχου, και Waldi Harlz, φέρουν ημερομηνία 6 και 16 Μαρτίου αντίστοιχα και έχουν ως παραλήπτη τον Ανδρέα Παπαθωμά.

Εκεί περιγράφεται πραγματικότητα το τι συμβαίνει με τους υπαλλήλους της εταιρείας στην Σαουδική Αραβία, γύρω στους 200 τον αριθμό, οι οποίοι βρίσκονται τους τελευταίους τρεις μήνες απλήρωτοι και αντιμέτωποι με πρωτόγνωρες καταστάσεις στην ιστορία της εταιρείας.

Στην τελευταία τους επιστολή οι υπάλληλοι της εταιρείας φαίνεται να γνωστοποιούν την πρόθεσή τους να κινηθούν νομικά προκειμένου να εξασφαλίσουν τα δεδουλευμένα τους και τις αποζημιώσεις τους καθώς αριθμός εξ αυτών, υπέβαλαν παραιτήσεις και επέστρεψαν στην Κύπρο. Σε κάποιες περιπτώσεις μάλιστα πρόκειται για εργαζόμενους στην εταιρεία που μετράνε 30 και πλέον χρόνια εργασίας, άρα είναι σαφές ότι τα ποσά που καλείται να καταβάλει η εταιρεία ανέρχονται σε αρκετά εκατομμύρια ευρώ.Οι εργαζόμενοι βασίζουν το σκεπτικό των αποφάσεων που έχουν λάβει, στη μη ανταπόκρισης της εργοδοτικής πλευράς για πληρωμή των δεδουλευμένων τους τελευταίους μήνες. Πάντως στη διά επιστολής απάντηση του Ανδρέα Παπαθωμά, εκφράζεται η ευγνωμοσύνη της εταιρείας προς το προσωπικό, ενώ αναγνωρίζονται οι θυσίες που έχουν γίνει από κάθε εργαζόμενο ώστε να βοηθηθεί η εταιρεία αυτή τη δύσκολη περίοδο.Η εταιρεία ιδρύθηκε το 1941 από τους Στέλιο Ιωάννου και Γιώργο Παρασκευαΐδη και στα 77 χρόνια δραστηριότητάς της θεωρείται κολοσσός στον τομέα της ανάπτυξης γης, έχοντας να επιδείξει εμβληματικά κτίρια σε Σαουδική Αραβία, Κύπρο, Ελλάδα, Λιβύη και Ομάν.

Υπεραγορά αθηαινίτης
Όπως και να μετρήσεις, πάντα κερδίζεις
Καλό Πάσχα
√ Η καλύτερη ποιότητα
√ Οι πιο μεγάλες προσφορές
√ Οι χαμηλότερες τιμές
ΔΕΙΤΕ ΤΙΣ ΜΕΤΡΗΣΕΙΣ

Επιμένουν στην αναστολή των εξετάσεων τετραμήνων

Καθηγητές και οργανωμένοι γονείς δεν κάνουν δεκτές τις εισηγήσεις Χαμπιαούρη

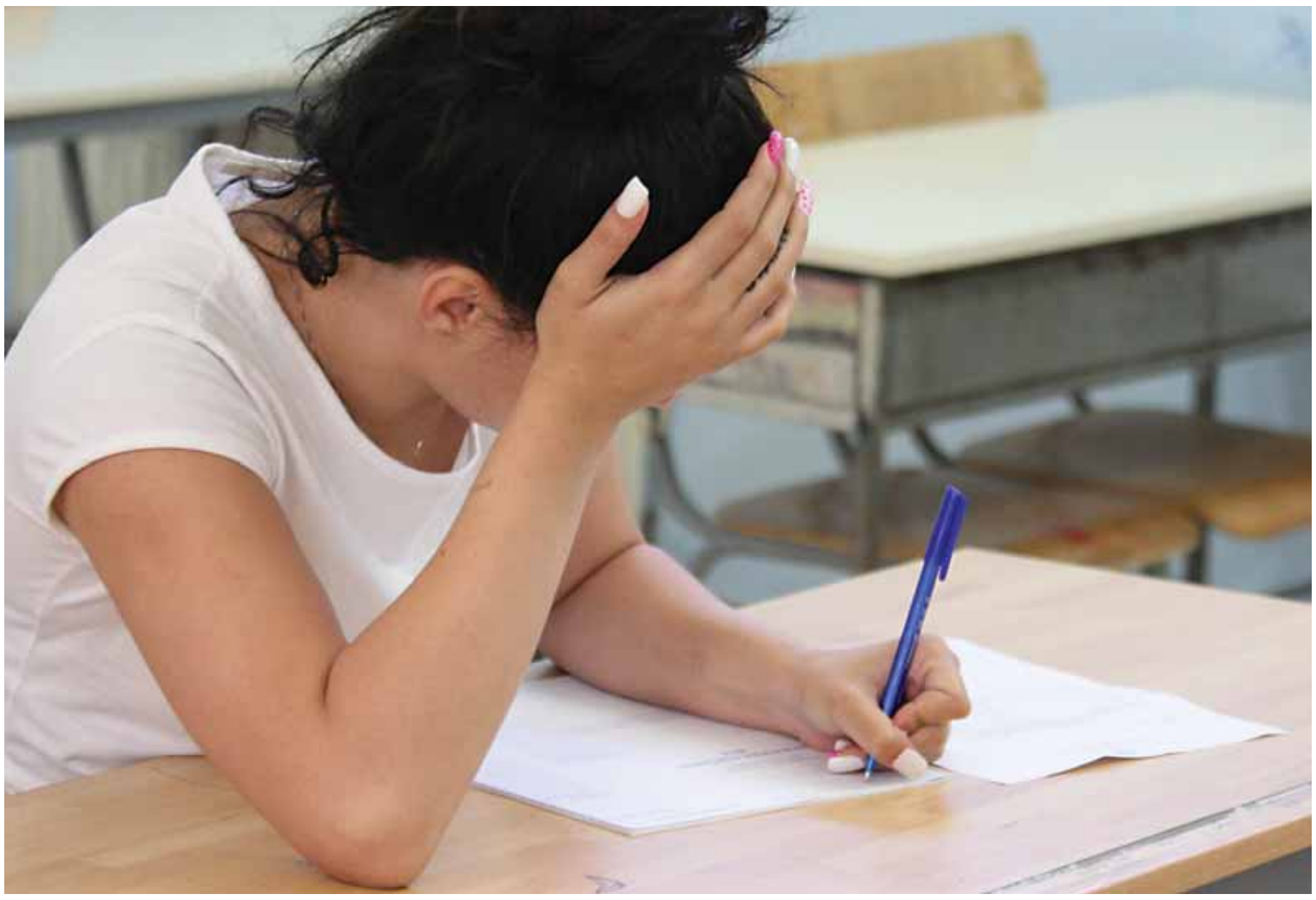

Τροποποίηση του νόμου ζητούν από την Βουλή ΟΕΛΜΕΚ και γονείς μέχρις ότου ξεκαθαρίσει το σκηνικό και αρθούν οι ανησυχίες από όλα τα εμπλεκόμενα μέρη.

Του **ΣΤΕΛΙΟΥ ΣΤΥΛΙΑΝΟΥ**

Μέτωπο για αναστολή των εξετάσεων τετραμήνων σχηματίζουν οργανωμένοι γονείς, καθηγητές και μαθητές όσον αφορά την εφαρμογή των εξετάσεων τετραμήνων η οποία στη βάση κανονισμών, θα πρέπει να εφαρμοστεί από τη νέα σχολική χρονιά στην Α΄ και Β΄ τάξη λυκείων και τεχνικών σχολών. Οι προτεινόμενες αλλαγές στις οποίες προέβη με την ανάληψη των καθηκόντων του ο νέος υπουργός Παιδείας και με στόχο να υπάρξει τελική κατάληξη στο όλο θέμα, φαίνεται να μην βρίσκει σύμφωνές ούτε την ηγεσία των καθηγητών ούτε και τους οργανωμένους γονείς, οι οποίοι παραμένουν σταθεροί στη θέση που έχουν εκφράσει τους τελευταίους μήνες, ζητώντας την αναστολή των εξετάσεων αυτών τουλάχιστον για τη νέα σχολική χρονιά. Η στάση αυτή έρχεται σε μια περίοδο όπου το υπουργείο Παιδείας έχει ήδη αρχίσει τις διαδικασίες για να λάβουν χώρα οι σωστές προετοιμασίες και να κυλήσουν όλα ομαλά στη μετάβαση στο νέο σύστημα.

Το υπουργείο Παιδείας στην προκειμένη περίπτωση ενεργεί με βάση τα σημερινά δεδομένα, οπότε κατά τη νέα σχολική χρονιά εντάσσονται στο πρόγραμμα οι εξετάσεις τετραμήνων. Το όλο θέμα τέθηκε επί τάπητος και στις συναντήσεις που πραγματοποίησε με τα κοινοβουλευτικά κόμματα και με την ευκαιρία ανάληψης των καθηκόντων του, ο νέος υπουργός Παιδείας. Ο Κώστας Χαμπιαούρης ενημέρωσε τις πολιτικές ηγεσίες για το συγκεκριμένο θέμα σε μια προσπάθεια να διαφανεί ποια στάση θα κρατήσουν τα κοινοβουλευτικά κόμματα, και αν κάποια εξ αυτών προτίθενται να καταθέσουν ενώπιον της Βουλής τροπολογίες μέσα από τις οποίες θα υπάρξει αναστολή στην εφαρμογή της πολιτικής αυτής. Σημειώνεται ότι παράλληλα ο υπουργός Παιδείας, αναμένει μετά και την αρνητική απάντηση από τους οργανωμένους γονείς και την τελική τοποθέτηση των μαθητών εντός της βδομάδας, έτσι ώστε να τοποθετηθεί επί των νέων δεδομένων που δημιουργούνται. Υπενθυμίζεται επίσης ότι οι οργανωμένοι μαθητές φαίνεται εκ πρώτης όψεως να είναι και αυτοί αρνητικοί, αφού σε προηγούμενη συνάντηση που είχαν στο υπουργείο Παιδείας, παρέδωσαν υπογραφές 5.000 συμμαθητών τους δείχνοντας έτσι την αντίθεσή τους στην εφαρμογή του νέου συστήματος εξετάσεων.

Ειλικρινή διάλογο

Κληθείς να σχολιάσει στην «Κ» την απόφαση των οργανωμένων γονιών που ζητούν αναστολή των εξετάσεων, ο πρόεδρος της Παγκύπριας Συνομοσπονδίας Ομοσπονδιών Σχολείων Μέσης, Κυριάκος Νικηφόρου, σημείωσε ότι αν και η πρόταση του υπουργού κινείται προς την ορθή κατεύθυνση με αρκετές από τις προτεινόμενες ρυθμίσεις να τους βρίσκουν απόλυτα σύμφωνους, υπάρχουν ακόμα θέματα τα οποία θα πρέπει να λυθούν.

> *Οι οργανωμένοι γονείς θεωρούν σημαντικό τα βιβλία να φτάνουν έγκαιρα στα σχολεία και αν είναι δυνατό να προσφέρονται και σε ηλεκτρονική μορφή.*

Υποστήριξε ότι για να δοθούν οι σωστές λύσεις θα πρέπει να υπάρξει παράταση ενός τουλάχιστον χρόνου στην όλη διαδικασία και, όπως σημείωσε, πρωτύτερα, θα πρέπει να υπάρξει υλοποίηση κάποιων από τα αιτήματα τα οποία ζητά εδώ και καιρό η ίδια η συνομοσπονδία. Ήτοι, η αξιολόγηση των Εκπαιδευτικών και του Εκπαιδευτικού Έργου καθώς και η απομάκρυνση από την έδρα όσων αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα με ανάλογες επιπτώσεις στην άσκηση των καθηκόντων τους. Παράλληλα, όπως τόνισε, οι οργανωμένοι γονείς θεωρούν σημαντικό τα βιβλία να φτάνουν έγκαιρα στα σχολεία και αν είναι δυνατό να προσφέρονται και σε ηλεκτρονική μορφή.

Κομβική για την εφαρμογή του νέου μέτρου θεωρείται επίσης και η εφαρμογή της έγκαιρης στελέχωσης των σχολικών μονάδων από την 1η Σεπτεμβρίου αφού, παρόλη τη σημαντική βελτίωση που παρατηρήθηκε διαφαίνονται ακόμα πολλά προβλήματα. Επ' αυτού τόνισε ο Κυριάκος Νικηφόρου ότι αυτό που τους ανησυχεί ιδιαίτερα είναι να μην υπάρξουν φαινόμενα όπως κατά τη φετινή χρονιά, όπου διορίζονταν καθηγητές μέχρι το τέλος του Νοέμβρη, με αποτέλεσμα μαθητές να κάνουν συγκεκριμένο μάθημα με έξι-εφτά διαφορετικούς καθηγητές, τονίζοντας ότι αν επαναληφθεί αυτό το φαινόμενο, τίθεται το ερώτημα του κάτω από ποιες συνθήκες θα μπορέσουν οι μαθητές να προχωρήσουν και να παρακαθίσουν σε εξετάσεις. Παράλληλα επισήμανε ότι θα πρέπει να βρεθεί λύση στο εξεταστικό δοκίμιο αλλά και ότι οι ημερομηνίες της εξέτασης για κάθε μάθημα, να καθορίζονται από το Υπουργείο Παιδείας για να διασφαλιστεί το αδιάβλητο της όλης διαδικασίας. «Αναμένουμε, είπε ο κ. Νικηφόρου, το υπουργείο Παιδείας αντιλαμβανόμενο την κατάσταση που έχει δημιουργηθεί να στραφεί προς την Βουλή ζητώντας αναστολή της όλης διαδικασίας. Θα πρέπει μέσα από ένα ειλικρινή διάλογο να τεθούν από όλους τους φορείς τα δεδομένα που υπάρχουν, για να είμαστε σε θέση με την εφαρμογή του να προχωρήσουμε χωρίς να υπάρξουν οποιαδήποτε προβλήματα στην όλη διαδικασία. Χωρίς λύση όλων των προβληματισμών που υπάρχουν δεν θα μπορέσει να λειτουργήσει το νέο σύστημα».

Σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», οι οργανωμένοι γονείς αναμένεται εντός της εβδομάδας να συναντηθούν με την ΟΕΛΜΕΚ με σκοπό να διαφανεί αν δύναται να συντονίσουν τα επόμενα βήματά τους. Σημειώνεται ωστόσο ότι η οργάνωση των εκπαιδευτικών έχει ήδη αποστείλει επιστολή προς όλα τα κοινοβουλευτικά κόμματα μέσα από την οποία ενημερώνει για τους λόγους διαφωνίας στην εφαρμογή του νέου συστήματος, απευθύνοντας πρόσκληση παράλληλα όπως γίνουν αντιληπτές από τα κόμματα οι διαφωνίες και να προχωρήσουν με τροποποιητικό νόμο, ο οποίος θα φέρνει την αναστολή στις εξετάσεις τετραμήνων μέχρι να ξεκαθαρίσουν τα δεδομένα και να αρθούν τόσο οι δικές τους ανησυχίες όσο και οι ανησυχίες από την πλευρά γονιών και μαθητών.

Πυκνώνει η παρουσία της σκόνης στην Κύπρο

Τι λένε οι ειδικοί για το τι περιέχει, οι κλιματικοί λόγοι που προκαλούν το φαινόμενο, καθώς και οι μέθοδοι των μετρήσεων

Της **ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑΣ ΧΑΤΖΗΑΝΔΡΕΑ**

Κάθε 15 ημέρες μετριέται η ποσότητα των αιωρούμενων σωματιδίων, ενώ τα δείγματα αποστέλλονται για χημικές αναλύσεις σε ειδικευμένα εργαστήρια.

Επαναλαμβανόμενο, λόγω της γεωγραφικής θέσης της χώρας αλλά και επικίνδυνο για τον οργανισμό, είναι το φαινόμενο της σκόνης που εμφανίζεται στην Κύπρο κάνοντας την ατμόσφαιρα αποπνικτική. Επιπρόσθετα, το κλίμα του νησιού θεωρείται εξίσου σημαντικός παράγοντας, αφού επηρεάζει τη μεταφορά σκόνης και τη συχνότητα εμφάνισης των επεισοδίων. Όπως εξηγεί στην «Κ» ο Προϊστάμενος του Κλάδου Ποιότητας Αέρα, Δρ. Χρύσανθος Σαββίδης, τα επεισόδια με τις υψηλότερες τιμές αιωρούμενων σωματιδίων παρατηρούνται κατά τις περιόδους της άνοιξης, του καλοκαιριού και του φθινοπώρου και μετουσιώνονται σε μεταφορά σκόνης από την έρημο της Σαχάρας και άλλες άνυδρες περιοχές της Βορείου Αφρικής και της Δυτικής Ασίας. Οι ψηλές θερμοκρασίες και η μεγάλη ξηρασία που επικρατούν στην Κύπρο, σε συνδυασμό με την έλλειψη νερού, συμβάλλουν ως φυσικό φαινόμενο στην επαναιώρηση σωματιδίων από δρόμους, ακάλυπτες περιοχές εντός των πόλεων ή γεωργικές και άλλες περιοχές που συνορεύουν με τις πόλεις. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να παρατηρούνται αυξημένες συγκεντρώσεις αιωρούμενων σωματιδίων και αντίστοιχες υπερβάσεις της 24ωρης οριακής τιμής.

Εκτός από τη μεταφορά σκόνης από τις ερήμους σημαντική είναι και η εισροή σωματιδίων στην ανατολική Μεσόγειο όπου δημιουργείται από διάβρωση του εδάφους λόγω ισχυρών ανέμων στη χερσόνησο των Βαλκανίων και την Τουρκία. Επιπλέον, το θαλάσσιο άλας αποτελεί άλλη μια σημαντική φυσική πηγή η οποία συνεισφέρει με επιφόρτιση σωματιδίων στη Μεσόγειο και κυρίως στην Κύπρο που περιβάλλεται από θάλασσα.

> *Οι ψηλές θερμοκρασίες και η μεγάλη ξηρασία, σε συνδυασμό με την έλλειψη νερού, συμβάλλουν στην επαναιώρηση σωματιδίων.*

Επιδράσεις στον οργανισμό

Κατά τη διάρκεια εμφάνισης της σκόνης στην ατμόσφαιρα γίνονται συστάσεις όπως κυρίως οι ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού αποφεύγουν άσκοπες μετακινήσεις κυρίως σε σημεία τα οποία υπάρχει επιβάρυνση της ατμόσφαιρας. Όπως δήλωσε στην «Κ» ο Δρ. Χρύσανθος Σαββίδης τα αιωρούμενα σωματίδια εναποτίθενται κυρίως στους πνεύμονες και με την πάροδο του χρόνου δύναται να επιφέρουν σοβαρές βλάβες στην υγεία. Τα παιδιά θεωρούνται ως η πιο ευαίσθητη ομάδα του πληθυσμού με πρόσφατες μελέτες να δείχνουν ότι εισπνέουν βαθύτερα στους πνεύμονές αιωρούμενα σωματίδια σε σχέση με τους ενήλικες.

Τα σωματίδια σκόνης πιθανόν να εμπεριέχουν χιλιάδες χημικές ουσίες, ως εκ τούτου είναι αδύνατο να ελεγχθεί ενδελεχώς η περιεκτικότητα, τόσο για επιστημονικούς όσο και για οικονομικούς λόγους. Όπως δηλώθηκε αρμοδίως στην «Κ», τα δείγματα που συλλέγονται ελέγχονται για περίπου 50 χημικές ενώσεις και στοιχεία τα οποία καθορίζονται από τη σχετική Ευρωπαϊκή Οδηγία για την Ποιότητα του ατμοσφαιρικού αέρα. Ωστόσο, το τελευταίο διάστημα υπήρξαν ανησυχίες για σκόνη η οποία προήλθε από τη Συρία, με την πιθανή παρουσία χημικών ενώσεων από εκρηκτικά η χρήση των οποίων ίσως έλαβε χώρα κατά τους βομβαρδισμούς. Ωστόσο, όπως είναι σε θέση να γνωρίζει η «Κ», ήδη υπήρξε κινητικότητα γύρω από το ζήτημα, οπότε και ειδικός στα ζητήματα αναλύσεων εκρηκτικών, συνέστησε όπως γίνει ανάλυση για συγκεκριμένες χημικές ουσίες. Συνακόλουθα, δείγματα σκόνης στάλθηκαν στο Τμήμα Χημείας του Πανεπιστημίου Αθηνών και οι αναλύσεις κατέδειξαν ότι οι ποσότητες των συγκεκριμένων χημικών ουσιών που ανιχνεύθηκαν ήταν πολύ χαμηλές και κάτω από το όριο ανίχνευσης. Σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, οι κυριότεροι ατμοσφαιρικοί ρύποι είναι τα αιωρούμενα σωματίδια, το διοξείδιο του αζώτου, το όζον, το διοξείδιο του θείου, το μονοξείδιο του άνθρακα και το βενζόλιο. Τα επίπεδα ρύπανσης είναι χωρισμένα σε τέσσερις κατηγορίες, ενώ ανάλογα με τον κάθε ρύπο η συγκέντρωση σε κάθε κατηγορία αλλάζει.

Μετρήσεις και αναλύσεις

Συνολικά υπάρχουν εννέα σταθμοί παρακολούθησης του ατμοσφαιρικού αέρα οι οποίοι είναι εγκατεστημένοι σε σημεία που θεωρούνται ως επιβαρυμένα από περιβαλλοντικής άποψης, κυρίως λόγω αυξημένης κυκλοφοριακής κίνησης. Τα δεδομένα που συλλέγονται από τα όργανα μέτρησης μεταφέρονται στο κεντρικό σύστημα του τμήματος όπου και παρακολουθούνται. Σημειώνεται πως για τη μέτρηση των σωματιδίων εκτός από τα αυτόνομα όργανα που λειτουργούν, χρησιμοποιείται και η επίσημη μέθοδος του υπολογισμού της συγκέντρωσης που είναι η σταθμική. Στην Κύπρο υπάρχουν τοποθετημένες δειγματοληπτικές συσκευές σε διάφορα σημεία με τις οποίες συλλέγεται, σε κατάλληλα φίλτρα, η σκόνη. Σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ» κάθε 15 ημέρες μετριέται η ποσότητα των αιωρούμενων σωματιδίων που έχει συλλεχθεί, ενώ τα δείγματα αποθηκεύονται και ανά τακτά διαστήματα αποστέλλονται για χημικές αναλύσεις σε ειδικευμένα εργαστήρια, και συνήθως σε διάστημα 3-6 μηνών ετοιμάζονται τα αποτελέσματα. Παρόλα αυτά σε περίπτωση που απαιτείται η εξαγωγή αποτελεσμάτων πιο γρήγορα η διαδικασία επισπεύδεται.

Οι νόμοι

Τα θέματα ποιότητας του ατμοσφαιρικού αέρα είναι αντικείμενο οδηγιών για την ποιότητα του αέρα αλλά και για καθαρότερο αέρα για την Ευρώπη. Επιπλέον, με στόχο την πρόληψη, την αποφυγή και τον περιορισμό των δυσμενών επιδράσεων ορισμένων ουσιών στην ανθρώπινη υγεία και στο περιβάλλον στις 15 Δεκεμβρίου 2014 τέθηκε σε ισχύ οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και σχετικά με το αρσενικό, το κάδμιο, τον υδράργυρο, το νικέλιο και τους πολυκυκλικούς αρωματικούς υδρογονάνθρακες στον ατμοσφαιρικό αέρα. Τον Αύγουστο του 2015 τέθηκε επίσης σε ισχύ η οδηγία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την τροποποίηση ορισμένων παραρτημάτων των οδηγιών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με τους κανόνες που ορίζουν τις μεθόδους αναφοράς, την επικύρωση των δεδομένων και την τοποθεσία των σημείων δειγματοληψίας για την εκτίμηση της ποιότητας του αέρα.

Τα παλιόπαιδα της Ιστορίας

Του ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΚΑΣΙΜΑΤΗ

Η Ευρώπη να μιλήσει με ευθύτητα στην Τουρκία! Πολύ σωστά. Αφού ο ίδιος δεν μπορεί να το κάνει για τους γνωστούς λόγους, το ζήτησε, μάλλον θα έλεγα ότι ο Αλέξης Τσίπρας το απαίτησε από τους εταίρους, με τις δηλώσεις που έκανε, προσερχόμενος την Παρασκευή στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο. Μάλιστα, το έθεσε με άψογη γλωσσική ακρίβεια: να της μιλήσουν γιατί μόνον αυτό μπορούν να κάνουν και τίποτε περισσότερο. Να της βάλουν μια φωνή, δηλαδή, μήπως και φοβηθεί να κάνει το βήμα στο Αιγαίο. (Μιλώ με υπονοούμενα και μεταφορές, για να μη σας ταράζω, ενόψει μάλιστα και εθνικής επετείου...)

Οταν λέω να της βάλουν φωνή, δεν εννοώ τίποτε ασυνήθιστο. Θα ήταν μάλιστα κουτό από ευρωπαϊκής πλευράς εάν η Ευρώπη, με αφορμή τον φόβο ενός θερμού διαλείμματος στον ψυχρό πόλεμο των ελληνοτουρκικών, αναλάμβανε αποτρεπτικό ρόλο έναντι της Τουρκίας. Διότι, πολύ απλά, δεν έχει τη δυνατότητα. Αν το έκανε, ίσως έτσι να έδινε κιόλας στην Τουρκία την ευκαιρία και να απλώσει χέρι (ακόμη χειρότερα, την πατούσα της) στο Αιγαίο ή παρακάτω και, συγχρόνως, να εκθέσει ανεπανόρθωτα την αδυναμία της Ευρώπης. Εχω υπερβολική φαντασία; Αυτό σίγουρα αλλά και ο Ερντογάν έχει... Πώς να το πω για έναν ηγέτη διεθνούς κύρους, τον οποίο, αυτό τον καιρό, δεν πρέπει να δυσαρεστούμε; Ας πούμε, έχει «τα θέματά του» – με τον εαυτό του, εννοώ.

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΗ ΧΑΝΤΖΟΠΟΥΛΟΥ

Είναι δε φανερό ότι η Τουρκία την οποία διαμορφώνει ο Ερντογάν έχει ή, τέλος πάντων, αναζητεί διαφορετικό στρατηγικό προσανατολισμό από εκείνον που είχαμε συνηθίσει. Δεν δείχνει να υπολογίζει όσο άλλοτε την Ευρώπη σε εποχή μάλιστα που η Ευρώπη έχει απόλυτη ανάγκη την Τουρκία, για την προστασία των συνόρων της, των ευρωπαϊκών συνόρων. Εν πάση περιπτώσει, σε αυτό μόνο μπορούμε να ελπίζουμε από την Ευρώπη: μια φωνή όχι πολύ δυνατή, ώστε να μην αγριέψει την Τουρκία και την κάνει να στραφεί κατά της Ευρώπης, ούτε όμως και τελείως άνευρη, ώστε να περάσει απαρατήρητη. Εχει γούστο όμως (και είναι τόσο χαρακτηριστικό του ΣΥΡΙΖΑ, πολιτισμικά μιλώντας) ότι, ενώ η κυβέρνηση εκλιπαρεί την Ευρώπη για λεκτική υποστήριξη έναντι της Τουρκίας, ο πρωθυπουργός ξεχνάει να πει μια καλή κουβέντα για την ευρωπαϊκή συμβολή σε έργα κοινής ωφελείας – και μάλιστα όταν τα εγκαινιάζει και εκμεταλλεύεται την ευκαιρία για να μιλήσει.

Η ενόχληση της Επιτροπής, που εκφράσθηκε μέσω του εκπροσώπου της, ήταν δικαιολογημένη, μολονότι ατυχώς διατυπωμένη. Δεν «αποσιώπησε» στην κουραστική ομιλία του ο Τσίπρας την ευρωπαϊκή συμβολή. Στο σημείο από 04.19 έως 04.29, στο βίντεο, αργόσυρτα και βαριεστημένα, ο πρωθυπουργός λέει: «Και πραγματοποιήθηκε (σ.σ.: το έργο) με συγχρηματοδότηση Ελλάδας και Ευρωπαϊκής Ενωσης και με χρηματοδοτική στήριξη της Ευρωπαϊκής Τραπέζης Επενδύσεων». Αυτό είναι όλο: δέκα δευτερόλεπτα σε μια ομιλία 24 λεπτών, ενώ σχεδόν σε κάθε παράγραφο δεν παραλείπει να υμνεί τον ΑΔΜΗΕ, που πραγματοποίησε το έργο, επειδή η κυβέρνησή του τον έσωσε από την ιδιωτικοποίηση! Για τη συμβολή της Ευρώπης –δηλαδή για την εισφορά του 80% του προϋπολογισμού του έργου– αυτό δεν το λες ούτε καν ξεπέτα. Πάντως, για να είμαι δίκαιος με την κυβέρνηση, το έδρανο από το οποίο μιλούσε ο Τσίπρας έφερε ευκρινώς το σήμα του ΕΣΠΑ, στο ίδιο μέγεθος με το εθνόσημο δίπλα...

Η κυβερνητική χοντράδα έγινε αισθητή και λόγω της ευκαιρίας για σύγκριση που επέτρεψε η συγκυρία. Την ίδια ή την επόμενη μέρα, δεν έχει σημασία, ο πρωθυπουργός δέχθηκε στο γραφείο του τον πρόεδρο του Ιδρύματος Νιάρχου και τον ευχαρίστησε επισήμως, όπως όφειλε να κάνει, για την ευγενή δωρεά του ιδρύματος, ύψους 200 εκατομμυρίων, σε ασθενοφόρα. Η Ευρώπη όμως είναι δεδομένη για τα «κακομαθημένα παιδιά της Ιστορίας». Υπάρχει πάντα εκεί, με τις υποχρεώσεις της ακέραιες έναντι ημών. Και είναι ακόμη χειρότερα, θα έλεγα, με αυτή την κυβέρνηση. Δεν μιλάμε απλώς για «κακομαθημένα», αλλά για «παλιόπαιδα» – και το λέω κομψά.

ΦΑΛΗΡΕΥΣ
kassimatis@kathimerini.gr

Ο κομάντο της Κύπρου που νίκησε τον «Αττίλα»

Της **ΕΛΕΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗ**

Η επιχείρηση «Νίκη», όπως την είχε αφηγηθεί ο Γεώργιος Παπαμελετίου

Χωρίς χάρτες, πυρομαχικά και ακριβείς πληροφορίες, 300 Ελληνες κομάντος βρέθηκαν το καλοκαίρι του 1974 στην Κύπρο, σε μια «αποστολή αυτοκτονίας», όπως πολλοί αποκάλεσαν τη μόνη βοήθεια που έστειλε η Ελλάδα κατά τη διάρκεια της τουρκικής εισβολής. «Το μόνο που είχα ήταν μία μοίρα με απόλυτη πειθαρχία και αφοσίωση», μου είχε πει πριν από μερικά χρόνια ο τότε διοικητής της μοίρας καταδρομών και βασικός πρωταγωνιστής της επιχείρησης «Νίκη», Γεώργιος Παπαμελετίου.

Είχαμε τότε ταξιδέψει μαζί στην Κύπρο για να μας διηγηθεί όσο πιο ρεαλιστικά γινόταν μία από τις πιο δραματικές ιστορίες της νεότερης στρατιωτικής ιστορίας, γεμάτη από θανάσιμα λάθη, παραλείψεις, προχειρότητες. Εκεί μας έγινε ξεκάθαρος ο ρόλος ανθρώπων σαν τον Παπαμελετίου, που έδρασαν χρησιμοποιώντας το μυαλό, το ένστικτο και την αφοσίωση στο καθήκον, αλλάζοντας την τροπή ιστορικών γεγονότων. Ο ε.α. ταξίαρχος Παπαμελετίου μπορεί να «έφυγε» το περασμένο Σάββατο σε ηλικία 88 ετών, όμως θα μείνει στην Ιστορία ως εκείνος που απέτρεψε την κατάληψη του αεροδρομίου της Λευκωσίας από τους Τούρκους.

Το χρονικό

Η ιστορία ξεκινάει την Κυριακή 20 Ιουλίου του 1974, όταν αμέσως μετά την τουρκική εισβολή το Πεντάγωνο αποφασίζει να στείλει 300 Ελληνες κομάντος στη Λευκωσία για να ενισχύσει την αντίσταση των Κυπρίων. Η Β΄ Μοίρα Καταδρομών που βρίσκεται έξω από τη Θεσσαλονίκη ειδοποιείται να ετοιμαστεί για την έκτακτη αποστολή. Νωρίς το πρωί τα αεροπλάνα της Ολυμπιακής Αεροπορίας επιτάσσονται και τα πληρώματά τους περιμένουν εντολές. Από την πρώτη στιγμή υπήρχαν σημάδια προχειρης προετοιμασίας, αλλά κανένας δεν μπορούσε να φανταστεί τι θα ακολουθούσε τις επόμενες τέσσερις μέρες.

Ολος ο βαρύς οπλισμός αντί να χωριστεί μπαίνει σε ένα μόνο αεροσκάφος, με αποτέλεσμα κατά την προσγείωση στα Χανιά, τα λάστιχα από το βάρος να ξεφουσκώσουν και το αεροπλάνο να βρεθεί στον προστατευτικό φράκτη. Παραμένει ακινητοποιημένο με όλο τον εξοπλισμό, ενώ δεν βρίσκεται βενζίνη για τον εφοδιασμό των υπολοίπων αεροσκαφών. Ο χρόνος που σπαταλιέται είναι καθοριστικός, καθώς τα αεροπλάνα πρέπει να φτάσουν στην Κύπρο πριν βγει το πρώτο φως, κάτι το οποίο συνειδητοποιούν ότι δεν θα είναι εφικτό. Η αποστολή αναβάλλεται και το επόμενο βράδυ μπαίνουν ξανά στα αεροπλάνα της Ολυμπιακής, παρόλο που κανένας από τους πιλότους της εταιρείας δεν έχει εμπειρία σε πολεμικές επιχειρήσεις. Σχεδιάζουν την αποστολή μόνοι τους και ενώ οι μηχανές είναι αναμμένες και τα αεροσκάφη βρίσκονται λίγα λεπτά πριν από την απογείωση, φθάνει από τη Λευκωσία η πληροφορία ότι ο αεροδιάδρομος έχει βομβαρδιστεί και δεν θα μπορέσουν να προσγειωθούν.

Ετσι αποφασίζεται να σταλούν τα μικρά και ευέλικτα αεροπλάνα «Noratlas» που μπορούν να προσγειωθούν στη Λευκωσία. Αυτή τη φορά για την αποστολή επιλέγεται η Α΄ Μοίρα Καταδρομών που εδρεύει στην Κρήτη, η οποία ωστόσο είναι εκπαιδευμένη για αποστολές στα νησιά του Αιγαίου και όχι για την Κύπρο. Για κάποιον λόγο που ακόμα και σήμερα δεν είναι γνωστός, οι δύο μοίρες αλεξιπτωτιστών ειδικά εκπαιδευμένες για αποστολές στην Κύπρο δεν ειδοποιούνται.

Ο 44χρονος τότε Παπαμελετίου, από τους πρώτους αλεξιπτωτιστές της Ελλάδας και διοικητής της μοίρας, δέχεται τηλεφώνημα με οδηγίες που δεν θυμίζουν στρατιωτικές εντολές. «Ξέρεις, θα φύγετε, όχι όμως για εκεί που προορίζεστε» του λένε με μισόλογα στο τηλέφωνο. «“Δεν χρειάζονται πολλά πυρομαχικά, ούτε τα άλλα τα μεγάλα όπλα”. Μου έδωσε να καταλάβω ότι δεν χρειαζόταν να φορτωθούν πολλά πράγματα», θυμόταν ο Παπαμελετίου. Οι πληροφορίες λένε ότι η εκεχειρία θα γίνει το επόμενο πρωί στις 10.00 «μετά μακάριοι οι κατέχοντες» του λένε στο τηλέφωνο.

Ιούλιος 1974. Ο τότε διοικητής της Α΄ Μοίρας Καταδρομών Γεώργιος Παπαμελετίου (με το λευκό φουλάρι στο κέντρο) μαζί με τους κομάντος Θεόδωρο Στεφανόπουλο, Θωμά Ευαγγέλου, Κώστα Κοϊμτζόγλου, Δημήτριο Κυριάκου, Λάμπρο Τσιλιώνη, Παύλο Αποστολόπουλο, Βασίλη Μανουρά και Σταύρο Μπένο.

Το ίδιο απόγευμα στις 19.00, είκοσι πιλότοι της Πολεμικής Αεροπορίας που βρίσκονται σε υπηρεσία εκείνη την ημέρα και πετούν με «Noratlas» παίρνουν εντολή ενώ βρίσκονται στον αέρα να κατευθυνθούν προς τη Σούδα για μία αποστολή που τους είναι άγνωστη. Η ενημέρωση που τους γίνεται με την άφιξή τους δεν περιέχει τις βασικές πληροφορίες που χρειάζονται για μια τέτοια δύσκολη επιχείρηση, όπως ποια ήταν η κατάσταση του αεροδρομίου στο οποίο θα πάνε, εναλλακτικά αεροδρόμια, δυνατότητα κάλυψής τους από αεράμυνα, ακόμα και βασικά μετεωρολογικά στοιχεία. Η κύρια σύσταση προς τους πιλότους είναι μία και σαφής: Μετά τα μεσάνυχτα να μην απογειωθεί κανείς. Τα «Noratlas» πρέπει να αφήσουν τους καταδρομείς στη Λευκωσία και να έχουν φύγει πριν από το πρώτο φως της ημέρας για να μη γίνουν αντιληπτά από τους Τούρκους.

Το πρώτο αεροπλάνο απογειώνεται στις 22.35 και ανά πέντε λεπτά ακολουθούν ένα ένα τα «Noratlas». Εχουν φτάσει μεσάνυχτα, και απέμειναν ακόμα επτά αεροσκάφη για απογείωση. Τα πέντε τηρούν τη σύσταση αλλά τα δύο τελευταία προσπερνούν τα υπόλοιπα και απογειώνονται με δικό τους ρίσκο, μη θέλοντας να αφήσουν την αποστολή στον αέρα. Ετσι, 15 αεροσκάφη ξεκινούν με προορισμό την Κύπρο.

Εν τω μεταξύ, στη Λευκωσία ήδη από το μεσημέρι έχουν φτάσει πληροφορίες ότι θα έρθουν ελληνικά αεροπλάνα χωρίς να διευκρινίζονται η ώρα άφιξης και ο τύπος, ενώ στον τότε υπεύθυνο εναέριας κυκλοφορίας δίνεται η εντολή να φτιάξει τον κρατήρα του αεροδρομίου. «Δεν μας είπε αν θα είναι “Noratlas” ή κάτι άλλο...», θυμάται ο Μίλτος Γεωργιάδης, ο οποίος αναρωτήθηκε πώς θα γίνει προσγείωση αεροπλάνων σε ένα υπό διάλυση αεροδρόμιο. Ρωτάει τον διοικητή του επίμονα κατά πόσον όλοι όσοι θα έπρεπε να γνωρίζουν την άφιξη των αεροπλάνων είναι ενήμεροι. Ο διοικητής, αφού του λέει ότι πρόκειται για πολύ μυστική αποστολή, προσθέτει για να τον καθησυχάσει «ότι η κατάσταση είναι υπό έλεγχο».

Στο κέντρο επιχειρήσεων των κυπριακών δυνάμεων που έχει στηθεί πρόχειρα σε μυστική τοποθεσία για να προστατευθεί από τουρκική επίθεση, το σήμα για τον ερχομό των ελληνικών αεροπλάνων φθάνει έγκαιρα, σύμφωνα με τον τότε Ελληνα διοικητή της αεροπορίας. Ομως, ενώ πλησιάζουν στο αεροδρόμιο, τα αεροπλάνα αρχίζουν να βάλλονται από το έδαφος από αγνώστου προελεύσεως πυρά. «Βλέπαμε πυρά να έρχονται κατά πάνω μας, κλείναμε τα μάτια και συνεχίζαμε και λέγαμε ο Θεός βοηθός», θυμάται ένας από τους πιλότους των «Noratlas», ο Γεώργιος Μήτσαινας.

Στην Κύπρο, εν τω μεταξύ, οι άνθρωποι που έπρεπε πρώτοι να πάρουν την πληροφορία για την άφιξη των «Noratlas», οι χειριστές των αντιαεροπορικών, έχουν την αντίθετη ενημέρωση, ότι θα έρχονταν από την Τουρκία αεροσκάφη για να καταλάβουν το αεροδρόμιο της Λευκωσίας. Είναι χωρισμένοι σε διπλοσκοπιές και βλέποντας τα «Noratlas» να πετούν προς το αεροδρόμιο αρχίζουν να τα βάλλουν. Το πρώτο και το δεύτερο αεροσκάφος γλιτώνουν, στο τρίτο όμως, ο Κύπριος χειριστής αντιαεροπορικού πυροβόλου Γιώργος Καλογήρου θυμάται να ρίχνει βλήμα πετυχαίνοντάς το στο κέντρο.

«Διέταξα λίγο πιο ψηλά, λίγο πιο δεξιά, τότε πάτησα το ποδόπληκτρο και είδα το βλήμα να χτυπά στο μέσον του αεροσκάφους. Πιάνει φωτιά και πέφτει στον τύμβο της Μακεδονίτισσας». Την ίδια στιγμή, στον πύργο ελέγχου ο Γεωργιάδης ακούει τον πιλότο του «Νίκη 4» και δεν μπορεί να πιστέψει αυτό που εξελίσσεται. «Με βάλλουν συνεχώς, με βάλλουν αλλά θα προσγειωθώ, θα κατεβώ χαμηλά» ακούει τον πιλότο να λέει τελευταία φορά στον ασύρματο, ενώ λίγα λεπτά αργότερα βλέπει μια πορτοκαλί λάμψη να πετάγεται. «Παναγιά μου έπεσε», φώναξε ο Γεωργιάδης. Συγχρόνως, οι χειριστές των αντιαεροπορικών χοροπηδούσαν από τη χαρά τους, νομίζοντας ότι έριξαν τουρκικό αεροπλάνο.

«Γιατί αδέλφια;»

Ο Γεωργιάδης τρέχει στο πεσμένο αεροπλάνο, που ήταν διάτρητο από σφαίρες και βλέπει δύο καταδρομείς που είχαν χάσει τη ζωή τους, ενώ οι υπόλοιποι ήταν βαριά πληγωμένοι. «Εκεί που τους βοηθούσαμε για να τους βάλουμε στα φορτηγά και να τους πάμε νοσοκομείο, τους άκουγες, νομίζεις ότι ήταν χορωδία, γιατί μας βαράτε ρε αδέλφια; Γιατί;», θυμάται ο ίδιος.

Οι υπόλοιποι καταδρομείς προσγειώνονται στο αεροδρόμιο χωρίς να γνωρίζουν τίποτα για το ατύχημα. Περιμένουν κάποιον να τους παραλάβει και να τους δώσει τις οδηγίες που δεν είχαν πάρει στη Σούδα. Οταν φτάνουν σε μία μονή στη Λευκωσία που θα περνούσαν την ημέρα, αρχίζουν να μετριούνται και βλέπουν ότι λείπουν πολλοί συμπολεμιστές τους. Ο Παπαμελετίου λαμβάνει πληροφορίες ότι το «Νίκη 4» έχει καταρριφθεί με 28 νεκρούς και ότι το «Νίκη 6» έχει χτυπηθεί άσχημα με δύο νεκρούς και εννιά τραυματίες. «Επεσε ένα αεροπλάνο, ας είμαστε καλά και θα εκδηλώσουμε τη λύπη μας όταν έρθει η ώρα. Τώρα δεν έχουμε χρόνο ούτε να τους λυπηθούμε», είπε στους καταδρομείς του, καθώς ήξερε ότι δεν είχε λόγια για να τους παρηγορήσει.

Ο νέος διχασμός

Του **ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ**

Ένα από τα χειρότερα πράγματα που μπορεί να πάθει μια χώρα είναι να διχαστεί βαθιά. Η Ιστορία μας είναι γεμάτη από διχασμούς. Ακόμη και την ώρα της μεγάλης μάχης της εθνικής ανεξαρτησίας ο σπόρος του διχασμού έβγαλε τους δηλητηριώδεις καρπούς του, με ολέθρια αποτελέσματα.

Τώρα έχουμε και πάλι διχαστεί, αλλά ίσως πρώτη φορά στη μεταπολεμική μας Ιστορία τόσο πολύ και σε τόσο πολλά μέτωπα. Το πάθος και το μίσος είναι σχεδόν ανεξέλεγκτα στην ελληνική κοινωνία, γεγονός που καθιστά πιο επικίνδυνους από ποτέ τους νέους διχασμούς.

Ο διχασμός αφορά, για πρώτη φορά, τα εθνικά ζητήματα. Χάθηκε η λογική και μοιραστήκαμε πάλι σε πατριώτες και προδότες.

Ο διχασμός αφορά την πολιτική, η οποία έχει πέσει σε πολύ χαμηλό και αγοραίο επίπεδο. Δεν θυμάμαι περίοδο, ούτε καν τη δεκαετία του 1980, που οι πολιτικοί να φέρονται και να εκφράζονται με τόσο άγριο τρόπο έναντι των αντιπάλων τους. Ούτε όρια υπάρχουν πια ούτε «κόκκινες γραμμές». Το κακό ξεκίνησε από τους κυβερνώντες την περίοδο της αντιμνημονιακής υστερίας, αλλά τώρα πια έχει γιγαντωθεί. Οι γέφυρες της όποιας συνεννόησης καίγονται, δυναμιτίζονται συστηματικά. Το επίπεδο πέφτει κάθε μέρα.

Ο διχασμός αφορά, πρώτη φορά, τα εθνικά ζητήματα. Η υπόθεση των Σκοπίων, με τον τρόπο που τη χειρίστηκε η κυβέρνηση, δίχασε τον κόσμο. Χάθηκε η λογική και μοιραστήκαμε πάλι σε «πατριώτες» και «προδότες».

Διχασμός υπάρχει και ανάμεσα σε όσους πληρώνουν παράλογους φόρους και άλλους που βολεύτηκαν με τις κυβερνητικές μεθοδεύσεις του ΣΥΡΙΖΑ, είτε με τον διορισμό τους σε διάφορες θέσεις στον ευρύτερο δημόσιο τομέα είτε με τους ελάχιστους φόρους που καλούνται να καταβάλλουν.

Ποδοσφαιρικός διχασμός πάντοτε υπήρχε, αλλά αφορούσε τους οργανωμένους και τους «ταλιμπάν». Κάπως καταφέραμε και αυτόν τον διχασμό να τον διογκώσουμε και –σε συνδυασμό με πολλούς άλλους παράγοντες– να τον ανακηρύξουμε σε μείζον θέμα για τη χώρα. Μεγάλο μέρος της κοινής γνώμης από την Κατερίνη και πάνω κινείται σε πολύ διαφορετικό αστερισμό τον τελευταίο καιρό. Ο παραδοσιακός θυμός με την Αθήνα έχει τώρα μπει σε ένα μπλέντερ, όπου ο ΠΑΟΚ, ο Ιβάν Σαββίδης και η υπόθεση των Σκοπίων τον έχουν μεταλλάξει σε κάτι πιο βαθύ και πιο βαρύ. Μάλιστα, εφόσον βρει άμεση πολιτική έκφραση, ο κίνδυνος να χωρισθούμε σε βόρειους και νότιους δεν θα είναι ασήμαντος.

Το κακό είναι πως αυτή η κυβέρνηση ανδρώθηκε με τα εργαλεία του διχασμού και δεν ξέρει ή δεν την ενδιαφέρει η τέχνη της συνένωσης των Ελλήνων. Οταν τη συμφέρει ο διχασμός, τον χρησιμοποιεί χωρίς να νοιάζεται για το αποτέλεσμα. Ολα θυσιάζονται στη μάχη της πολιτικής επιβίωσης και του τακτικισμού.

Παραδοσιακά, οι μεγάλοι διχασμοί συνέπεσαν με εθνικές περιπέτειες. Σήμερα έχουμε μπει για τα καλά σε αυτόν τον δρόμο. Ελπίζω το ισχυρό ένστικτο αυτοσυντήρησης να μας ξυπνήσει πριν να είναι πολύ αργά. Δυστυχώς, δεν μαθαίνουμε την Ιστορία μας σε αυτόν τον τόπο και γι' αυτό συχνά την ξαναζούμε, πιο κακόγουστη και με «μικρούς» πρωταγωνιστές.

Οπως τότε, και τώρα

Του **ΚΩΣΤΑ ΙΟΡΔΑΝΙΔΗ**

Οταν πριν από εκατόν ενενήντα επτά χρόνια οι Ελληνες εξεγείρονταν κατά της οθωμανικής κυριαρχίας, στόχος τους ήταν η δημιουργία προτύπου βασιλείου της Δύσεως στην Ανατολή. Παρά την κακοδαιμονία εμφύλιων συγκρούσεων, την οικτρά κακοδιοίκηση, την εγκληματική σπατάλη και τη διαφθορά, κάτι πετύχαμε.

Υπήρξαν στιγμές μεγαλείου αλλά και εξαχρειώσεως στην Ιστορία μας, και θεωρήσαμε πως με την ένταξή μας στο ΝΑΤΟ και στη συνέχεια στην ΕΟΚ και εντέλει στην Ευρωζώνη πετύχαμε τη λύση του υπαρξιακού προβλήματός μας. Η Ιστορία όμως επιφυλάσσει εκπλήξεις. Διότι ζούμε σε περίοδο μοναδικών αναταράξεων και αναπροσαρμογών, και όχι απλώς λόγω συνεπειών της εθνικής μας αφροσύνης.

Η παλαιά τάξη πραγμάτων, το «σύστημα» συνεννοήσεως των Μπιλ Κλίντον, Τόνι Μπλερ και λοιπών Ευρωπαίων ηγετών, περιλαμβανομένου και του Μπορίς Γέλτσιν της Ρωσίας, βρίσκεται αντιμέτωπο με μια καταστροφική ροπή. Εκφραστές της είναι οι ηγέτες των δύο Μεγάλων Δυνάμεων –πλην όμως άνισης ισχύος– και ένας τρίτος περιφερειακός. Πρόκειται για τους προέδρους των ΗΠΑ, Ντόναλντ Τραμπ, της Ρωσίας, Βλαντιμίρ Πούτιν, και της Τουρκίας, Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν.

Οι μεταξύ τους διαφορές –πολιτικές, οικονομικές και ιδεολογικές– είναι τεράστιες. Υπάρχει, ωστόσο, ένα κοινό σημείο, πέραν των αντιθέσεων που προαναφέρθηκαν. Και οι τρεις φαίνεται να πιστεύουν πως εάν υπάρχει λόγος να σκέφτεται πολιτικά ένας ηγέτης, θα πρέπει να σκέφτεται μεγαλεπήβολα. Και αν κάποιος σκέφτεται μεγαλεπήβολα, οφείλει να ενεργεί με τρόπο καταστροφικό, συντρίβοντας την παλαιά τάξη πραγμάτων που οδήγησε τις καταστάσεις σε τέλμα, επί ζημία του έθνους του οποίου ηγείται.

Το όλο θέμα θα είχε μόνον θεωρητική αξία εάν δεν υπονόμευε το πλαίσιο σταθερότητος, που διαρκώς αναζητούσε η Ελλάς και πίστευσε πως είχε εξασφαλίσει. Οι σχέσεις του κ. Τραμπ με τους εταίρους των ΗΠΑ στο ΝΑΤΟ και τους ηγέτες της Ε.Ε. –ιδιαίτερα με τη Γερμανία– ουδέποτε υπήρξαν τόσο προβληματικές.

Η Ευρωπαϊκή Ενωση έχει απολέσει, ως φαίνεται, την πολιτική της δυναμική, ιδιαίτερα μετά την αποδυνάμωση της καγκελαρίου Αγκελα Μέρκελ, τα διαρκή συμπτώματα «πολιτικής ανυπακοής» κάποιων κρατών-μελών, αλλά και τις εσωτερικές πολιτικές στρεβλώσεις που ανέκυψαν σε πολλές χώρες, λόγω εσφαλμένων επιλογών.

Αντίθετα, η Ρωσία επεκτείνει διαρκώς την επιρροή της προς Νότο, και η μόνη ευρωπαϊκή χώρα που έθεσε στο στόχαστρο τον κ. Πούτιν είναι η Βρετανία, λόγω εκνόμων εγκληματικών ενεργειών πρακτόρων του Κρεμλίνου εναντίον Ρώσων αντιφρονούντων, διαβιούντων στο Λονδίνο. Αλλά είναι αμφίβολο εάν επιτύχει την πλήρη αποξένωση της Μόσχας από την υπόλοιπη Ευρώπη, όπως επιδιώκει.

Τέλος, ο κ. Ερντογάν, εξ ιδιοσυγκρασίας, αλλά και προκλήσεων που αφορούν την εδαφική ακεραιότητα της χώρας του, υιοθετεί πολιτικές που απειλούν την ασφάλεια των γειτονικών κρατών, διαφοροποιούμενος σαφώς από την πολιτική της Δύσεως. Δοθέντων όλων αυτών, λοιπόν, θα εορτάσουμε φέτος την επέτειο της εθνεγερσίας σε περιβάλλον ευρύτερης και άκρως επικίνδυνης ρευστότητος. Εχει τροπές δυσάρεστες η Ιστορία κάποτε. Θα τις αντιμετωπίσουμε, έστω και μη ομονοούντες, όπως συνέβη άλλωστε και άλλες φορές στη διάρκεια του εθνικού μας βίου.

Ελευθερία και αυταρέσκεια

Του **ΝΙΚΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΡΑ**

Οσες περιπέτειες, πόλεμοι, απώλειες και χρεοκοπίες και αν σημάδεψαν την Ελλάδα από την αρχή του πολέμου της ανεξαρτησίας το 1821 έως σήμερα, όσο και αν βρισκόμαστε στα στενά ενός νέου, άνευ λόγου και αιτίας διχασμού, ενώ συσσωρεύονται κίνδυνοι γύρω μας, μπορούμε να πούμε ότι εμείς οι Ελληνες είμαστε ελεύθεροι. Οπως οι πρόγονοί μας ανέλαβαν την ευθύνη να πολεμήσουν για την ανεξαρτησία και την ελευθερία, έτσι κι εμείς σήμερα έχουμε την ευθύνη να μη σπαταλήσουμε, να μη μαγαρίσουμε όσα κληρονομήσαμε.

Δεν είμαστε οι πιο πλούσιοι, ούτε οι πιο ευτυχισμένοι πολίτες του κόσμου. Τα τελευταία χρόνια, μάλιστα, έχουμε υποστεί και τη δυστυχία να πρέπει να διαχειριστούμε την πτώση των προσδοκιών και του επιπέδου ζωής μας. Αλλά κανένας λαός δεν χαίρει μεγαλύτερης ελευθερίας, ισότητας μεταξύ πολιτών και ελευθεροτυπίας. Τα μεγαλύτερά μας προβλήματα δεν προκύπτουν από την έλλειψη δημοκρατικών κανόνων και θεσμών, αλλά από την άνεση και την ανευθυνότητα με την οποία άνθρωποι σε αξιώματα υψηλά και χαμηλά, αλλά και κάθε λογής αυτοπροσδιοριζόμενοι «αντάρτες», αδιαφορούν για τους κανόνες και υπονομεύουν με διάφορους τρόπους τους θεσμούς. Ετσι, η ελευθερία κάποιες φορές καταντά βιτρίνα που πίσω της οργιάζουν η αυθαιρεσία και το προσωπικό συμφέρον.

Οι αγώνες και οι θυσίες του παρελθόντος, που διαμόρφωσαν τη χώρα, το πολίτευμα και τον λαό, έπιασαν τόπο. Μας κληροδότησαν την ανεξαρτησία, την εδαφική επέκταση, την ένταξη πάνω από ένα εκατ. προσφύγων μετά την Καταστροφή του '22, την αντίσταση στη γερμανική, ιταλική και βουλγαρική κατοχή, την ανοικοδόμηση της χώρας μετά την Κατοχή και τον εμφύλιο πόλεμο, την αποκατάσταση της Δημοκρατίας το '74, την ένταξη στο ΝΑΤΟ και στην Ενωμένη Ευρώπη. Αφησαν, όμως, και άλλη κληρονομιά – την ευκολία με την οποία διχαζόμαστε και συγκρουόμαστε μεταξύ μας, όχι τόσο ως απόρροια απελπιστικών αδιεξόδων αλλά ως εύκολη και αποτελεσματική πολιτική. Σήμερα, που οι κίνδυνοι στα μέτωπα της διπλωματίας και της οικονομίας μπορούν να υπονομεύσουν τα επιτεύγματα δεκαετιών, αντιμετωπίζουμε μια πολιτική σκηνή, όπου κυβέρνηση και αντιπολίτευση αντί να ομονοούν βρίσκονται στα μαχαίρια. Εκ των πραγμάτων, η ευθύνη βαραίνει την κυβέρνηση – αυτή είναι που καθορίζει την ατζέντα της πολιτικής, με τους κομπασμούς περί δικού της «ηθικού πλεονεκτήματος» και καταγγελίες περί της γενικής διαφθοράς των αντιπάλων της. Η κυβέρνηση δυσχεραίνει τη συνεργασία και, την ίδια ώρα, τα κυβερνητικά κόμματα προετοιμάζουν το αφήγημα που θα χρησιμοποιήσουν μετά το ενδεχόμενο εκλογικής ήττας: το «σύστημα» τα εκδικείται επειδή επιχείρησαν την «κάθαρση». Το γεγονός ότι αυτή η ιστορία μπορεί να πείσει μόνο τους αφελείς ή τους έχοντες συμφέρον να την πιστεύουν δεν απασχολεί τους κυβερνώντες. Ούτε ανησυχούν για τις ζημίες που αυτή η τακτική προκαλεί στην πολιτική και στην κοινωνία.

Ο πρωθυπουργός και πολλοί υπουργοί γεννήθηκαν μετά και την πιο πρόσφατη τραγωδία του ελληνισμού – τη δικτατορία και την τουρκική εισβολή στην Κύπρο. Οι «αγώνες» στους οποίους ανδρώθηκαν ήταν, για πρώτη φορά στην ελληνική ιστορία, εκ του ασφαλούς. Στη μεταπολίτευση, δεν κινδύνευαν ούτε με φυλακή και θάνατο, ούτε με τον αποκλεισμό από τα αγαθά της δημοκρατίας, του καπιταλισμού, της συμμετοχής στην Ε.Ε. Η σταθερότητα και η ευημερία αποτελούσαν βάση απ' την οποία πολλοί νέοι μπορούσαν να τραβήξουν μπρος, να ανεβάσουν τη χώρα άλλο ένα σκαλί. Δυστυχώς, όμως, πολλοί οι οποίοι σήμερα επηρεάζουν τη δημόσια ζωή, είτε βρίσκονται σε κυβερνητικά αξιώματα είτε «παράγουν επανάσταση» σε διάφορα άσυλα που αναπτύσσονται μέσα στο κοινωνικό σύνολο, παριστάνουν τους μονίμως αδικημένους και οργισμένους. Εμμένουν σε αναπαραστάσεις μαχών ενός φαντασιακού παρελθόντος. Αυτή είναι η έκφραση της αυταρέσκειας, της ανευθυνότητας και της σύγχυσης που υπονομεύουν το σήμερα και το αύριο. Η πραγματική, αέναη επανάσταση –το χρέος μας– είναι η διαφύλαξη της ελευθερίας, της ανεξαρτησίας και της ευημερίας που βρήκαμε.

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΑΝΔΡΕΑ ΠΕΤΡΟΥΛΑΚΗ

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ / Του **ΧΡΗΣΤΟΥ ΓΙΑΝΝΑΡΑ**

Σπαταλημένη ελευθερία

Εθνική επέτειος σήμερα και ο εορτασμός ρουτίνα. Μια αλλαγή στην εόρτια συμπεριφορά μας θα μπορούσε άραγε να γεννήσει κάτι γονιμότερο από πανηγυρισμούς της βιτρίνας, εμβατήρια, παρελάσεις και φτηνά ρητορεύματα; Το τι συνέβη στο ιστορικό παρελθόν να γινόταν αφορμή ή πρόκληση για σχεδιασμό του μέλλοντός μας.

Να λειτουργεί η επέτειος σαν ημέρα συλλογικής περισυλλογής, αργία από συνήθεις περισπάσεις, φλυαρίες και τον μονότονο αναμηρυκασμό της ανημπόριας μας. Συνάξεις παντού, στα σχολειά, στα πανεπιστήμια, στους δήμους, στα υπουργεία, στις εκκλησιές, σε κάθε χώρο συλλογικής δουλειάς και, οπωσδήποτε, σε όλα τα κανάλια και τα ραδιόφωνα. Οργανωμένες συζητήσεις για τα προβλήματα που κρίνουν την επιβίωση της ελληνώνυμης κοινωνικής και κρατικής μας υπόστασης.

Μοιάζει κάπως πουριτανική η ιδέα, θυμίζει πρακτικές των πρώτων «σοβιέτ», όπου η «λαϊκή βάση» όφειλε, «κατά παραγγελίαν» να προβληματιστεί σε συγκεκριμένα θέματα. Ομως η διαφορά είναι ότι στην εδώ πρόταση δεν υπάρχει δεοντολογία ιδεολογική. Σε μια εόρτια επέτειο, η σπουδή των κατορθωμάτων ή αποτυχιών του παρελθόντος να υπηρετεί τον προβληματισμό και τον σχεδιασμό για το μέλλον – δίχως νάρθηκες η πρόταση.

Τι *είδους* μπορεί να είναι ο προβληματισμός που θα συνδέει τις εορταζόμενες μνήμες με τις μελλοντικές στοχεύσεις; Η προϋπόθεση που μπορεί ξεκάθαρα να τεθεί, είναι ο αποκλεισμός της κομματικής (ψυχοπαθολογικής) μονομανίας, η υπαγωγή κάθε μορφής δημόσιου λόγου σε κομματική προπαγάνδα. Επίσης, η εγκατάλειψη της περιπτωσιολογίας, η επικέντρωση σε θεμελιώδεις άξονες λειτουργίας της συλλογικότητας.

Ενα παράδειγμα, απλώς ενδεικτικό: Η Ελλάδα, σήμερα πια, δεν έχει χωριά, όπως δεν έχει και σχολειά. Οπου ακόμα σώζονται χωριά από 30 κατοίκους και πάνω, ο *τρόπος* της συμβίωσης δεν είναι πια κοινοτικός, είναι απομίμηση του αστικού: Τα χρειώδη εξασφαλίζονται με ψώνια από το σούπερ μάρκετ της κοντινής πόλης ή κωμόπολης και η χρεία των χρειωδών υπαγορεύεται από τις διαφημίσεις της τηλεόρασης. Η τηλεόραση έχει υποκαταστήσει και το καφενείο, οι γνώμες δεν κοινωνούνται, προσλαμβάνονται από το «κουτί», ασυνείδητα ή συνειδητά, και παπαγαλίζονται.

Δάσκαλος δεν υπάρχει πια στο χωριό ούτε παπάς: Ερχονται με το Ι.Χ. τους, όπως κάθε δημόσιος υπάλληλος, κάνουν το ωράριό τους και φεύγουν. Ο ένας ικανοποιεί τις «θρησκευτικές ανάγκες του λαού», ο άλλος τις χρηστικές ανάγκες της «εκπαίδευσης» – η σχολική εκπαίδευση δεν διαφέρει σε στόχους από το φροντιστήριο. Χωρίς καφενείο, χωρίς παπά, χωρίς δάσκαλο, το χωριό δεν είναι πια χωριό, δεν συνιστά κοινότητα, δεν λειτουργούν άξονες κοινωνικής συνοχής. Τα δύο καταστροφικότερα πολιτικά εγκλήματα μετά τη δικτατορία των συνταγματαρχών έχουν, και τα δυο, ιερά ονόματα: «Καποδίστριας» και «Καλλικράτης» – θανάτωσαν το κύτταρο της ιστορικής επιβίωσης του Ελληνισμού, τη μικρή αυτοδιαχειριζόμενη κοινότητα. Από τη μετοχή στην κοινότητα ξεκινούσε, αιώνες ολόκληρους, η δυναμική της κοινωνικής συνοχής, η αίσθηση ότι ανήκει το άτομο σε κοινή «πατρίδα». Στο χωριό «φτιάξαμε» πλατεία, «φτιάξαμε» σχολείο, έλεγε ο Ελληνας. Σήμερα, ακόμα και για το χαλάζι, διαμαρτύρεται επικαλούμενος δικαιώματα: «Πού είναι το κράτος»!

Εφιάλτης και η εξάλειψη της οικιακής οικονομίας: Η παραγωγή για την αυτοσυντήρηση είναι σχεδόν ανύπαρκτη. Τα λεγόμενα αγροτικά προϊόντα ενδιαφέρουν μόνο για το εμπόριο. Ο ίδιος ο παραγωγός για τις οικιακές του ανάγκες τρέχει στο σούπερ μάρκετ. Ο Ελληνας ζει πια μόνο με ρευστό χρήμα: μισθό, επίδομα, σύνταξη, χαριστικές κομματικές παροχές. Δέκα χρόνια βυθισμένη η χώρα στην πιο ταπεινωτική, αδιέξοδη χρεοκοπία, αλλά οι «αγρότες» συνεχίζουν να εκβιάζουν αποκλείοντας το οδικό δίκτυο με πανάκριβα θηριώδη τακτέρ (στη Γαλλία κάθε τέτοιο τρακτέρ είναι συνιδιοκτησία περίπου δέκα οικογενειών). Κάποτε ο αγρότης ένιωθε (και ήταν) δημιουργός, όπως ο καλλιτέχνης, τώρα νιώθει «γεωργικός τεχνολόγος» και έμπορος. Τα «ντελίβερι» είναι ο κύριος τρόπος επισιτισμού των Ελλήνων, αλλά και το γενικευμένο «όραμα»: να μη δουλεύει κανείς για τίποτα, να μας μισθοδοτεί όλους το κράτος, όπως στη Σαουδική Αραβία, ούτε καν να μαγειρεύουμε (ή μόνο από χόμπι).

Στην Ελλάδα χάθηκαν τα χωριά, όπως χάθηκε και από τις πόλεις η γειτονιά, όχι επειδή άλλαξε η λειτουργία της Οικονομίας, οι όροι της παραγωγής και της εμπορίας των αγαθών. Χάθηκαν τα χωριά επειδή πρώτα χάθηκε το σχολειό, η παιδεία έγινε χρηστική, έγινε «εφόδιο», «χαρτί» ανταλλακτικό του διορισμού, δηλαδή της ραστώνης. Για να ξαναφυτρώσει κοινωνία σχέσεων, κοινοτικός βίος αλλά και αστικός, να αναχαιτιστεί η γάγγραινα του ατομοκεντρισμού, η εφιαλτική μοναξιά των «δικαιωμάτων», ο σκοταδισμός του μηδενισμού, του «με κάθε θυσία εξευρωπαϊσμού», είναι ανάγκη να ξαναγεννηθεί σχολειό. Η μάθηση χαρά και η συνύπαρξη γιορτή, η γλώσσα έρωτας, η πατρίδα καύχηση, η άμιλλα άθλημα αριστείας.

Επέτειος σήμερα εορταστική ελευθερίας, βγαλμένης από κόκαλα ιερά. Και σπαταλημένης ανίερα.

Το Σκοπιανό επί χάρτου, 23 χρόνια μετά

Η επίσκεψη Κοτζιά στα Σκόπια αναβάθμισε περαιτέρω τις διπλωματικές επαφές, θυμίζοντας την εποχή της Ενδιάμεσης Συμφωνίας

Του απεσταλμένου μας ΣΤΑ ΣΚΟΠΙΑ
ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΔΟΥ

REUTERS / OGNEN TEOFILOVSKI

Ο Νίκος Κοτζιάς προσγειώθηκε σε ένα αεροδρόμιο από το οποίο απουσίαζε το όνομα «Μέγας Αλέξανδρος». Ωστόσο, ορισμένες λεπτομέρειες μαρτυρούσαν... βιασύνη, λόγω διαπραγματεύσεων. Για παράδειγμα, η Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας περιείχε στην ονομασία της το «Μέγας Αλέξανδρος».

Η άφιξη του Νίκου Κοτζιά και της ελληνικής αποστολής στα Σκόπια δεν συνοδεύτηκε από κάτι αξιοσημείωτο, πέρα από την πυκνή ομίχλη και την παγωνιά που επικρατούσε στη γειτονική χώρα. Σε επίπεδο συμβολισμών, βέβαια, η επίσκεψη είναι αρκετά πλούσια. Κατ' αρχάς, το αεροπλάνο που μετέφερε την αποστολή προσγειώθηκε σε ένα αεροδρόμιο από το οποίο απουσίαζε το όνομα «Μέγας Αλέξανδρος». Αν και ορισμένες λεπτομέρειες μέσα στο μικρό –για τα ελληνικά δεδομένα– αεροδρόμιο μαρτυρούσαν ότι η μετονομασία έγινε ακριβώς γι' αυτόν τον λόγο, ώστε να προχωρήσουν οι διαπραγματεύσεις. Λεπτομέρειες όπως η Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας, η οποία περιείχε στην ονομασία της το όνομα «Μέγας Αλέξανδρος».

Ο πλέον ουσιαστικός συμβολισμός είναι ότι πρώτη φορά δύο υπουργοί Εξωτερικών, ο κ. Κοτζιάς και ο ομόλογός του της ΠΓΔΜ Νικολα Ντιμιτρόφ, βρέθηκαν δύο φορές, μία το βράδυ της Πέμπτης και άλλη μία το πρωί της Παρασκευής, προκειμένου να συζητήσουν επί προτάσεων οι οποίες είναι πια γραπτές. Αυτού του είδους η διπλωματική κινητικότητα μεταξύ Αθηνών και Σκοπίων έχει να καταγραφεί από το 1995 και την υπογραφή της Ενδιάμεσης Συμφωνίας. Από τη μία πλευρά ο κ. Κοτζιάς έχει καταθέσει μια σειρά από προτάσεις, οι οποίες βρέθηκαν στα χέρια των αξιωματούχων της ΠΓΔΜ προ –περίπου– δύο εβδομάδων, ενώ όπως παραδέχθηκε δημοσίως ο κ. Ντιμιτρόφ, ανάλογο κείμενο έχει κατατεθεί και προς την Αθήνα. Σκοπός του κειμένου είναι να υπάρχουν καταχωρισμένες και επισήμως οι θέσεις των Σκοπίων.

Μακρύς ο δρόμος

Παρά τον υψηλό συμβολισμό της επίσκεψης αλλά και τη σημασία της ως ενός ακόμη βήματος στην προσπάθεια επίλυσης της 25ετούς διαφοράς Αθήνας - Σκοπίων, υψηλόβαθμες πηγές του υπουργείου Εξωτερικών ανέφεραν ότι ο δρόμος μπορεί να είναι ακόμα μακρύς. Αρχικά υπήρχε η αισιοδοξία ότι η περίοδος μέχρι το Πάσχα μπορεί να οδηγήσει σε τελική συμφωνία, η οποία απλώς θα επικυρωνόταν τον Απρίλιο ή τον Μάιο, με όποιον τρόπο επέλεγε η κάθε πλευρά, η ΠΓΔΜ σίγουρα με δημοψήφισμα. Ωστόσο, στην πράξη οι διαφορές αποδείχθηκαν πολύ σοβαρότερες απ' ό,τι είχαν εκτιμηθεί αρχικά, όχι τόσο λόγω της διπλωματικής απόστασης που υπάρχει ανάμεσα στις δύο χώρες, αλλά λόγω των σοβαρών πολιτικών εμποδίων που αντιμετώπισαν τους προηγούμενους μήνες και οι δύο κυβερνήσεις. Στην Ελλάδα, αυτές οι δυσκολίες αποτυπώθηκαν ανάγλυφα στα συλλαλητήρια σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη. Στην ΠΓΔΜ, αποτυπώθηκαν στη ρητορική και την τακτική των ισχυρότατων θυλάκων που διατηρεί η σκληρή πτέρυγα του VMRO-DPMNE, με προεξάρχοντα τον πρόεδρο της χώρας Γκιόργκι Ιβάνοφ. Σημειώνεται ότι ενώ το πρόγραμμα επαφών περιέλαβε όλο το φάσμα των πολιτικών δυνάμεων της ΠΓΔΜ, σε αυτό δεν υπήρξε πρόβλεψη για συνάντηση με τον κ. Ιβάνοφ.

Για τα Σκόπια, σοβαρό πρόβλημα παραμένει η αναθεώρηση του συντάγματος, την οποία ζητεί η Αθήνα προκειμένου το «erga omnes» να αποκτήσει υπόσταση.

Τα πέντε ονόματα του πακέτου Νίμιτς

Πέρα από το «Gorna Makedonija» («Ανω Μακεδονία»), το οποίο θεωρείται επικρατέστερο για την προώθηση της λύσης, στο πακέτο Νίμιτς περιλαμβάνονται ακόμη τέσσερις προτεινόμενες ονομασίες. Μια εξ αυτών είναι το «Republika Nova Makedonija» (ήτοι «Δημοκρατία της Νέας Μακεδονίας»), ονομασία η οποία συζητήθηκε εντόνως και αρκετές φορές ανάμεσα στις δύο χώρες. Η τρίτη ονομασία είναι η «Republika Severna Makedonija» («Δημοκρατία της Βόρειας Μακεδονίας»), η οποία επίσης αρκετό καιρό βρισκόταν ψηλά στο τραπέζι.
Η εκδοχή της «Republika Vardarska Makedonija» («Δημοκρατία της Μακεδονίας του Βαρδάρη») ήταν από τις ονομασίες που άρεσαν ιδιαίτερα στην ελληνική πλευρά. Σε αντίθεση με την πέμπτη πρόταση, αυτή της «Republika Makedonija (Skopje)», δηλαδή «Δημοκρατία της Μακεδονίας (Σκόπια)», που η Αθήνα εξαρχής έβρισκε περιοριστική ως προς τη βασική πτυχή της, δηλαδή ως σύνθετη ονομασία με γεωγραφικό προσδιορισμό.

Σε πρακτικό επίπεδο οι επαφές που έγιναν χθες, θα οδηγήσουν τους δύο υπουργούς Εξωτερικών Κοτζιά και Ντιμιτρόφ ακόμη μία φορά στη Βιέννη, όπου στις εγκαταστάσεις του ΟΗΕ θα αξιολογήσουν την πρόοδο των διαπραγματεύσεων ενώπιον του ειδικού απεσταλμένου του γ.γ. των Ηνωμένων Εθνών, Μάθιου Νίμιτς. Μετά τη νέα αποτύπωση των θέσεων στις 29 και 30 Μαρτίου υπό την αιγίδα του ΟΗΕ, δεν αναμένονται νέες εξελίξεις παρά μετά το Πάσχα, αν όχι πολύ αργότερα. Οπως έχει γίνει γνωστό από διπλωματικές πηγές, η συζήτηση έπικεντρώθηκε στα επτά σημεία της πρότασης Κοτζιά, η οποία έχει γίνει δεκτή ως βάση καταγραφής της πορείας των σχέσεων Ελλάδας και ΠΓΔΜ μέχρι τη λύση και πέρα απ' αυτήν. Για την πλευρά της ΠΓΔΜ παραμένει πολύ σοβαρό πρόβλημα η αναθεώρηση του συντάγματος, την οποία ζητεί η Αθήνα προκειμένου το «erga omnes» να αποκτήσει κάποια υπόσταση. Στην πραγματικότητα το θέμα του Συντάγματος είναι για την Αθήνα συνθήκη εκ των ων ουκ άνευ, προκειμένου η λύση να προχωρήσει. Οι δυσκολίες της πολυκομματικής κυβέρνησης του σοσιαλιστή Ζόραν Ζάεφ επί του θέματος είναι γνωστές και δεδομένες και δεν είναι καν ανάλογες με εκείνες του ΣΥΡΙΖΑ στην Αθήνα, που αντιμετωπίζει τη γνωστή αντίδραση και άρνηση συναίνεσης στη χρήση του όρου «Μακεδονία» ως μέρος επίλυσης της ονοματολογικής διαφοράς.

Η εκδοχή της «Ανω Μακεδονίας», ήτοι «Gorna Makedonija» (η Ελλάδα επιθυμεί τον όρο αμετάφραστο), παραμένει η επικρατέστερη λύση.

Οι συμβιβασμοί

Η εκδοχή της «Ανω Μακεδονίας», ήτοι «Gorna Makedonija» (για την Ελλάδα ο συγκεκριμένος όρος αμετάφραστος συνιστά την ιδανική λύση), εξακολουθεί να παραμένει η επικρατέστερη λύση στον δρόμο για τον συμβιβασμό. Αξίζει να σημειωθεί ότι η συγκεκριμένη ονομασία προκύπτει και ως εσωτερικός συμβιβασμός στην ΠΓΔΜ, ανάμεσα σε Σλαβομακεδόνες και Αλβανούς. Οι τελευταίοι ήταν, για παράδειγμα, αρνητικοί απέναντι σε προτάσεις όπως το «Μακεδονία του Βαρδάρη» («Vardarska Makedonija»), για λόγους ιστορικούς.

Αναλόγως φαίνεται ότι συμφωνία υπάρχει και στα ακρωνύμια που θα παραχθούν από τη νέα ονομασία. Επίσης, για τη σοσιαλιστική κυβέρνηση Ζάεφ ήταν πολιτικά εξαιρετικά εύκολη η απόφαση μετονομασίας του αεροδρομίου των Σκοπίων και της κεντρικής εθνικής οδού της χώρας, καθώς οι συγκεκριμένες αλυτρωτικές εκφάνσεις είναι συνδεδεμένες με τη διαφθορά του καθεστώτος Γκρούεφσκι, το οποίο έχει μετατρέψει την πρωτεύουσα της ΠΓΔΜ σε μια πραγματική... Ντίσνεϊλαντ αγαλμάτων. Αυτά τα έργα αποτέλεσαν και τον βασικό δίαυλο διά του οποίου στοιχειοθετούνται ακόμη και σήμερα κατηγορίες εναντίον στελεχών που μεσουράνησαν επί των ημερών του Νίκολα Γκρούεφσκι.

Τελευταία, αλλά όχι έσχατη, αντιθέτως καθοριστικής σημασίας, είναι η στάση των Σκοπίων στα ζητήματα που συνδέονται με την ταυτότητα, την ιθαγένεια και τη γλώσσα των κατοίκων της ΠΓΔΜ. Επί τούτου, οι γείτονες εμφανίζονται ανυποχώρητοι, αν και πηγές στην Αθήνα εκτιμούν ότι υπάρχει περιθώριο βελτίωσης και σε αυτόν τον τομέα.

Σε κλοιό αντιπολίτευσης και... Μόσχας ο Ζάεφ

Του **ΣΤΑΥΡΟΥ ΤΖΙΜΑ**

Παραμονές της επίσκεψης του Νίκου Κοτζιά στα Σκόπια, εκδηλώθηκε ρωσική παρέμβαση στην εν εξελίξει διαπραγμάτευση και βέβαια όχι υπέρ της εξεύρεσης συμβιβαστικής λύσης. Η Μόσχα, ουδέποτε είδε με καλό μάτι την προσπάθεια Αθήνας και Σκοπίων να διευθετήσουν τη μεταξύ τους εκκρεμότητα που θα ανοίξει για την ΠΓΔΜ τον δρόμο για την ένταξη στο ΝΑΤΟ και την Ε.Ε. και θα αφαιρέσει έναν «εθνικό πονοκέφαλο» από την Ελλάδα.

Υπονόμευε, με κάθε τρόπο και ευκαιρία, την καλλιέργεια ευνοϊκού κλίματος, με αποκορύφωμα τις τελευταίες εκλογές όπου τάχθηκε στο πλευρό του εθνικιστή Γκρούεφσκι. Σύμφωνα, δε, με τα ΜΜΕ στα Σκόπια, οι ρωσικές μυστικές υπηρεσίες δεν έπαψαν να υποσκάπτουν ποικιλοτρόπως τον φιλοευρωπαίο Ζόραν Ζάεφ και το κόμμα του στη διαδρομή προς την ανάληψη της εξουσίας.

«Αρνητικές επιπτώσεις»

Είναι η πρώτη, όμως, φορά που διαμηνύουν ανοιχτά στη νέα κυβέρνηση των Σκοπίων να μην επιχειρήσει να θέσει υπό την ομπρέλα του ΝΑΤΟ τη χώρα, καθώς κάτι τέτοιο, σύμφωνα με τα όσα δήλωσε ο βοηθός υπουργός Εξωτερικών Αλεξάντερ Γκρούσκο στον πρέσβη της ΠΓΔΜ στη Μόσχα, Γκότσε Καραγιάνοφ, «μπορεί να έχει αρνητικές επιπτώσεις στην περιφερειακή ασφάλεια και στις διμερείς σχέσεις». Το ποιες θα είναι αυτές οι επιπτώσεις δεν το διευκρίνισε ο Ρώσος αξιωματούχος. Σίγουρα όμως με την ένταξη της ΠΓΔΜ στο ΝΑΤΟ, οι ελπίδες της Μόσχας να θέσει το στρατηγικής σημασίας για τις βαλκανικές ισορροπίες κράτος υπό την επιρροή της θα περιοριστούν, αν όχι εξανεμιστούν.

Η Ρωσία διεμήνυσε ανοικτά στον πρωθυπουργό της ΠΓΔΜ να μην επιχειρήσει να θέσει υπό την ομπρέλα του ΝΑΤΟ τη χώρα.

Αλλά η ρωσική πλευρά γνωρίζει πως ένταξη της ΠΓΔΜ στο ΝΑΤΟ θα επιτευχθεί μόνον εφόσον η διαπραγμάτευση με την Αθήνα έχει ευτυχή κατάληξη. Και έτσι, λίγες ώρες προτού ο Ελληνας ΥΠΕΞ μεταβεί στα Σκόπια με προοπτική να συμφωνήσουν οι δύο πλευρές σ' έναν συμβιβασμό, με πρώτο βήμα το όνομα, το Κρεμλίνο «τρίζει» τα δόντια στον Ζάεφ, ο οποίος έσπευσε να καθησυχάσει τη Ρωσία βάζοντας στο παιχνίδι ακόμα και τον Πατριάρχη της Κύριλλο, όπως φάνηκε με την πρόσφατη επίσκεψή του και τις δηλώσεις που έκανε, στη Σόφια, για τους στόχους της κυβέρνησής του.

Τα «γρυλίσματα» της ρωσικής «αρκούδας», ωστόσο, δεν είναι ο μόνος λόγος για τον οποίο ο Σλαβομακεδόνας ηγέτης δεν αισθάνεται πλέον την ίδια σιγουριά στην προώθηση των κορυφαίων στόχων της κυβέρνησής του (ΝΑΤΟ, Ε.Ε.), και σε ό,τι μας αφορά άμεσα, στο ακανθώδες εγχείρημα της επούλωσης της μεταξύ μας πληγής, που κάνει ζημιά και στους δύο.

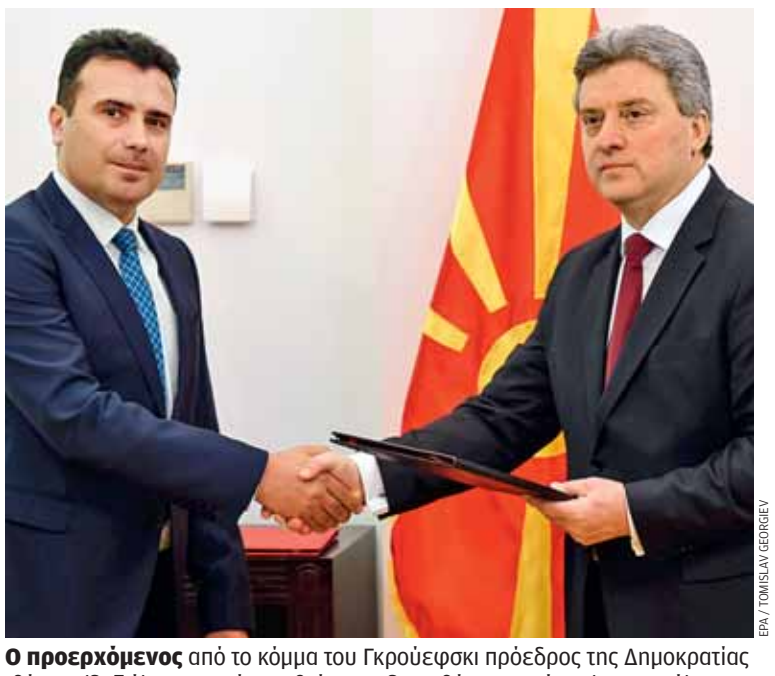

EPA / TOMISLAV GEORGIEV

Ο προερχόμενος από το κόμμα του Γκρούεφσκι πρόεδρος της Δημοκρατίας Ιβάνοφ (δεξιά) επιχειρεί να φθείρει τη διακυβέρνηση Ζάεφ (αριστερά), ο οποίος βλέπει το κύμα των διαμαρτυρομένων που καταγγέλλουν «ξεπούλημα της Μακεδονίας» να φουσκώνει.

Ο Ζόραν Ζάεφ με τον οποίο επρόκειτο να συναντηθεί χθες ο Νίκος Κοτζιάς, δεν είναι ο ίδιος με τον οποίο είχε συνομιλήσει στην προηγούμενη, όχι πολύ μακρινή, συνάντησή τους. Τα ίχνη της πολιτικής φθοράς του νεαρού πρωθυπουργού έχουν αρχίσει να γίνονται εμφανή και δεν είναι βέβαιο ότι αυτό ευνοεί την ελληνική πλευρά στη διαπραγμάτευση. Στο εσωτερικό μέτωπο, οι εθνικολαϊκιστές του Γκρούεφσκι ανασυντάσσονται και έχουν περάσει στην αντεπίθεση, πετυχαίνοντας προσώρας να μπλοκάρουν την εφαρμογή του νόμου για την καθιέρωση της αλβανικής γλώσσας ως επίσημης στο σύνολο της επικράτειας.

Το μεν Κοινοβούλιο ενέκρινε το νομοσχέδιο, ωστόσο ο προερχόμενος από το κόμμα του Γκρούεφσκι πρόεδρος της Δημοκρατίας Ιβάνοφ, κρατάει τον νόμο στο συρτάρι αρνούμενος να τον υπογράψει, ενώ οι Αλβανοί σύμμαχοι του Ζάεφ στην κυβέρνηση δηλώνουν πως με ή χωρίς υπογραφή του ανώτατου πολιτειακού άρχοντα, ο συγκεκριμένος νόμος θα εφαρμοστεί. Με μια πρώτη ματιά, η θεσμική αυτή κρίση στα Σκόπια, η σύγκρουση, δηλαδή, προέδρου και πρωθυπουργού, μπορεί να δείχνει αδιάφορη για την ελληνική πλευρά, στην πραγματικότητα όμως αυτό δεν ισχύει.

Οι κατηγορίες

Οι αντίπαλοι του Ζάεφ συνδέουν τη μεταρρύθμιση για το γλωσσικό με το ενδεχόμενο νόθευσης της συνταγματικής ονομασίας και εκχώρησης της ταυτότητας και της γλώσσας στη διαπραγμάτευση με την Ελλάδα, για να κατηγορήσουν τον πρωθυπουργό και την κυβέρνησή του ότι αλλοιώνουν τον χαρακτήρα του έθνους και του κράτους.

Η κινδυνολογική αυτή ρητορική εκ μέρους της αντιπολίτευσης μπορεί στην αρχή να μην έβρισκε πολλά ευήκοα ώτα, όμως πλέον οι συγκεντρώσεις των πενήντα και εκατό ατόμων εναντίον του «ξεπουλήματος της Μακεδονίας», αρχίζουν να φουσκώνουν ξεπερνώντας, όπως έδειξαν και οι δύο τελευταίες στα Σκόπια, τις τέσσερις και πέντε χιλιάδες, με διαρκή αύξηση αυτών που κατεβαίνουν στους δρόμους διαμαρτυρόμενοι.

Ισως το χειρότερο: Μιμούμενοι κάποιους δικούς μας υψηλών τόνων «πατριώτες» που απειλούν με σφαίρες, δίκες και κρεμάλες υπουργούς και βουλευτές, φανατικοί Σλαβομακεδόνες οργανώνουν ανά την επικράτεια συγκεντρώσεις μπροστά σε σπίτια βουλευτών και στελεχών του κυβερνώντος κόμματος, απειλώντας τους με φυσική εξόντωση σε περίπτωση που «προδώσουν το έθνος», ενώ κάποιοι εξ αυτών καίνε και αυτοκίνητα (όπως συνέβη στην πόλη Βίντσα).

Ταυτόχρονα, δυσφορία για την καθυστέρηση των μεταρρυθμίσεων στο εσωτερικό (δικαιοσύνη, οικονομία, κρατικός μηχανισμός, ΜΜΕ) επικρατεί και στους συμμάχους του Ζάεφ διεθνώς (Ευρωπαίους και Αμερικανούς), που θεωρούν ότι αυτές θα έπρεπε να είναι οι προτεραιότητες της νέας κυβέρνησης και το θέμα με την Ελλάδα θα μπορούσε να περιμένει. Επουδενί όμως δεν σημαίνει ότι δεν εξακολουθούν να τον στηρίζουν τόσο στο εσωτερικό όσο και στην προσπάθεια εξεύρεσης λύσης στη διένεξη με την Ελλάδα. Πάντως, ένας αποδυναμωμένος Ζάεφ σίγουρα δεν θα είναι ο καλύτερος συνομιλητής μας.

Εθνικιστικός παροξυσμός στην Τουρκία μετά το Αφρίν

Κραυγές για νέο πόλεμο ανεξαρτησίας και υστερία κατά Δύσης και Ελλάδας

Του **ΠΕΤΡΟΥ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ**

Κάθε χρόνο γύρω στις 20 Μαρτίου, με αφορμή την εαρινή ισημερία, οι Κούρδοι γιορτάζουν το Νεβρόζ, τη δική τους Πρωτοχρονιά. Η ζωροαστρικής προέλευσης γιορτή έχει ως τιμώμενο πρόσωπο τον Κάβα, τον επαναστάτη σιδηρουργό, ο οποίος, σύμφωνα με τον μύθο, εκθρόνισε τον τύραννο Ζαχάκ από τα όρη Ζάγκρος του σημερινού Ιράν.

Το φετινό Νεβρόζ δεν ήταν για τους Κούρδους όλου του κόσμου γιορτή, αλλά μέρα θρήνου. Δύο μέρες νωρίτερα, η κουρδική πόλη του Αφρίν, στη βόρεια Συρία, έπεσε ύστερα από δύο μήνες πολιορκίας από τον στρατό και την αεροπορία της Τουρκίας. Γενειοφόροι μαχητές του «Ελεύθερου Συριακού Στρατού» –ανάμεσά τους, σύμφωνα με μαρτυρίες και τζιχαντιστές του Ισλαμικού Κράτους που απλώς άλλαξαν στολή– μπήκαν στο Αφρίν, ύψωσαν τη σημαία του εργοδότη τους, δηλαδή της Τουρκίας, και κατέστρεψαν κάθε κουρδικό σύμβολο που έβρισκαν μπροστά τους. Το άγαλμα του θρυλικού Κάβα, στην κεντρική πλατεία, έγινε σωρός ερειπίων.

Γιατί οι μαχητές της κουρδικής πολιτοφυλακής YPG, που απέδειξαν το αξιόμαχο των δυνάμεών τους στις νικηφόρες αναμετρήσεις με το Ισλαμικό Κράτος, από το Κομπάνι μέχρι τη Ράκα, δεν έδωσαν τη μάχη που όλοι περίμεναν στους δρόμους και τα κτίρια του Αφρίν; Το εύλογο ερώτημα έδωσε τροφή σε σενάρια περί σιωπηλής συμφωνίας – αλλά με τι αντάλλαγμα και με ποιο σχέδιο;

Πλήγμα για τους Κούρδους

Το πιθανότερο είναι ότι η YPG, έχοντας υποστεί βαριές απώλειες από τους δύο μήνες των βομβαρδισμών, αποφάσισε να αναδιπλωθεί ώστε να διασώσει, τουλάχιστον, το μεγαλύτερο μέρος των εδαφών που ελέγχει, στα ανατολικά του Ευφράτη. Σε κάθε περίπτωση, η κατάρρευση του Αφρίν αποτέλεσε μεγάλο ηθικό και στρατηγικό πλήγμα για τους Κούρδους. Η ελπίδα για τη δημιουργία αυτόνομης, ημικρατικής οντότητας στη βόρεια Συρία, κατά τα πρότυπα του Ιράκ, απομακρύνεται. Αντίθετα, η απειλή της εθνοκάθαρσης εις βάρος των Κούρδων ώστε να αλλοιωθεί η εθνολογική σύνθεση της βόρειας Συρίας, βρίσκεται στην ημερήσια διάταξη.

Τα νέα για την πτώση του Αφρίν ανακοίνωσε ο ίδιος ο Ερντογάν στη διάρκεια ομιλίας του στην Καλλίπολη, όπου διεμήνυσε ότι θα συνεχίσει την καταδίωξη των Κούρδων μέχρι τα σύνορα με το Ιράκ ή και πέρα από αυτά. Η όλη παράσταση ήταν επιμελώς σκηνοθετημένη. Το Αφρίν έπεσε στις 18 Μαρτίου, ακριβώς πάνω στην 103η επέτειο μιας σημαντικής μάχης στα Δαρδανέλλια, ανάμεσα στους Δυτικούς Συμμάχους του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου και τον οθωμανικό στρατό. Η μάχη

Δύσκολη διαπραγμάτευση Ερντογάν με τις ΗΠΑ, καθώς το «τέλος της παρτίδας» στη Συρία πλησιάζει και η απειλή της ρήξης παραμένει στον ορίζοντα.

αυτή έπαιξε σημαντικό ρόλο στην καταστροφική για τους συμμάχους εκστρατεία της Καλλίπολης. Η σατανική «σύμπτωση» επέτρεψε στον Ερντογάν να καλλιεργήσει ατμόσφαιρα εθνικιστικού οίστρου.

Σαν έτοιμος από καιρό, ο ελεγχόμενος τουρκικός Τύπος βγήκε στα κεραμίδια. «Ίδιο πνεύμα, ίδια πίστη», κραύγαζε η Sabah, το υπ' αριθμόν ένα δημοσιογραφικό ηχείο του κυβερνώντος κόμματος. «Το μήνυμα προς τη Δύση είναι καθαρό», έγραφε το κύριο άρθρο. «Σας τσακίσαμε στα Δαρδανέλλια πριν από 103 χρόνια, αλλά δεν πήρατε το μάθημά σας. Τώρα συσπειρωθήκατε εναντίον μας στο Αφρίν, υποστηρίζοντας το (κουρδικό) PKK και τα παρακλάδια του (...). Ερχόμαστε λοιπόν, τη μέρα της νίκης των Δαρδανελλίων, να σας δώσουμε άλλο ένα μάθημα».

Δεν πρόκειται για παροδική υστερία, αλλά για μια πολύ βαθύτερη και μονιμότερη μετάλλαξη της Τουρκίας, που δεν έχει συνειδητοποιηθεί όσο θα έπρεπε από τους γείτονες και τους συμμάχους της. Μετά το αποτυχημένο πραξικόπημα του Ιουλίου του 2016, για το οποίο το επιτελείο Ερντογάν ενοχοποιεί τις ΗΠΑ, έχει εγκατασταθεί στην Τουρκία ατμόσφαιρα εθνικιστικής ψύχωσης. Το αφήγημα του Ερντογάν είναι ότι, όπως τότε, στον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, έτσι και σήμερα η Δύση μηχανορραφεί για τον εδαφικό ακρωτηριασμό της Τουρκίας, η οποία είναι υποχρεωμένη να δώσει ένα δεύτερο «πόλεμο της Ανεξαρτησίας». Τότε ήταν η Αντάντ, τώρα είναι οι ΗΠΑ και η Ε.Ε. Τότε ήταν ο Μουσταφά Κεμάλ, τώρα είναι ο Ταγίπ Ερντογάν. Και στις δύο περιπτώσεις, οι Έλληνες λειτουργούν ως συνεργοί της Δύσης στα επεκτατικά της σχέδια.

Ανησυχητικά δείγματα αυτής της νοοτροπίας έδωσε αυτή τη βδομάδα η αγγλόφωνη έκδοση της Sabah, τακτικός αρθρογράφος της οποίας είναι ο Ιμπραήμ Καλίν, εκπρόσωπος Τύπου του Ερντογάν. Ένας άλλος αρθρογράφος, ο πανεπιστημιακός Χακί Οτσάλ, έγραψε, αναφορικά με την υπόθεση των οκτώ Τούρκων στρατιωτικών που ζήτησαν άσυλο στην Ελλάδα, ότι η Γερμανία εμπόδισε τη χώρα μας να τους εκδώσει. Βεβαίως, δεν προσκόμισε κανένα στοιχείο, αλλά τα όσα ακολουθούν κάνουν σαφές το μήνυμα που θέλει να στείλει:

«Ήταν οι Ηνωμένες Πολιτείες και η Αγγλία εκείνες που επέβαλαν στον ρακένδυτο, κακά εκπαιδευμένο ελληνικό στρατό να εισβάλει στην Ανατολία, τον Μάιο του 1919. Ο Ελευθέριος Βενιζέλος, ο χαρισματικός Έλληνας ηγέτης της εποχής εκείνης, κυριολεκτικά φίλησε τα χέρια των νικητών Τούρκων διοικητών μετά την ήττα της ατυχούς εισβολής, όταν Αμερικανοί ναύτες ψάρευαν Έλληνες στρατιώτες από το Αιγαίο και στη συνέχεια τους έστελναν πίσω στην Αθήνα, όπου τους περίμενε η πείνα».

Αντέχετε ακόμη; Ιδού η συνέχεια: «Οι Έλληνες είναι και σήμερα πεινασμένοι στην Αθήνα. Δεν μπορούν ακόμη να καταλάβουν ότι οφείλουν να κατευνάσουν την Τουρκία, όχι τους Γερμανούς και τους Βρετανούς. Η Τουρκία είναι επτά φορές μεγαλύτερη και έξι φορές πλουσιότερη από την Ελλάδα. (...) Εκείνο που δεν μπορώ να καταλάβω είναι γιατί στην ευχή δεν εκμεταλλευόμαστε το Αιγαίο, σπιθαμή προς σπιθαμή, για πετρέλαιο και φυσικό αέριο».

Βεβαίως, από τους φραστικούς λεονταρισμούς μέχρι του να γίνουν πραγματικότητα, η απόσταση είναι τεράστια κι αυτό το γνωρίζει καλά ο μεγαλομανής, αλλά όχι τυχοδιώκτης Ερντογάν. Το γεγονός ότι ο τουρκικός στρατός και η αεροπορία του χρειάστηκαν δύο ολόκληρους μήνες για να υπερισχύσουν μιας αντάρτικης δύναμης στο Αφρίν, μάλλον δεν διαφημίζει την ισχύ τους. Τυχόν εμπλοκή σε πολεμική σύγκρουση με οργανωμένο στρατό θα ήταν εξαιρετικό ρίσκο για τον Ερντογάν, πέραν των άλλων γιατί, μετά το αποτυχημένο πραξικόπημα του 2016, είναι υποχρεωμένος να κοιτάζει διαρκώς πίσω από την πλάτη του. Ας θυμηθούμε ότι το διαβόητο σχέδιο «Βαριοπούλα» προέβλεπε πραξικόπημα εναντίον του Ερντογάν στη διάρκεια τεχνητής κρίσης με την Ελλάδα.

Επόμενος στόχος

Για την ώρα, τα επείγοντα διλήμματα του Ερντογάν αφορούν τη συνέχιση της εκστρατείας του στη Συρία. Ο ίδιος δήλωσε στην Καλλίπολη ότι επόμενος στόχος του είναι το υπό κουρδικό έλεγχο Μανμπίτζ, περί τα 100 χιλιόμετρα ανατολικά του Αφρίν, όπου όμως βρίσκονται περί τους 2.000 Αμερικανοί κομάντος. Η Τουρκία πιέζει την Ουάσιγκτον να διώξει την YPG από το Αφρίν, κάτι που θα απέτρεπε μια ολέθρια για το ΝΑΤΟ σύγκρουση, αλλά επί του παρόντος κάτι τέτοιο δεν διαγράφεται στον ορίζοντα.

Αντίθετα, η ισραηλινή ιστοσελίδα DEBKA ανέφερε ότι την παραμονή της άλωσης του Αφρίν οι Αμερικανοί μετέφεραν στρατεύματα από άλλες περιοχές της βόρειας Συρίας για να ενισχύσουν την παρουσία τους στο Μανμπίτζ. Στο ίδιο ρεπορτάζ αναφέρεται ότι ο Αμερικανός υποστράτηγος Κένεθ Μακένζι διέταξε πεζοναύτες και άλλες δυνάμεις που στρατοπεδεύουν στο Ιράκ να περάσουν τα σύνορα και να διαταχθούν σε κουρδικές περιοχές της βόρειας Συρίας. Οι επόμενες μέρες μπορεί να είναι κρίσιμες.

EPA / TURKISH PRESIDENTIAL PRESS OFFICE

Τα νέα για την πτώση του Αφρίν ανακοίνωσε ο Ταγίπ Ερντογάν στην Καλλίπολη, στις 18 Μαρτίου, στην 103η επέτειο μιας σημαντικής μάχης στα Δαρδανέλλια.

Προς αιματηρό τέλος στη Συρία

Καταιγιστικές είναι οι εξελίξεις και στο άλλο θέατρο του συριακού πολέμου, την ανατολική Γούτα, τελευταίο προπύργιο των αντικαθεστωτικών στα περίχωρα της Δαμασκού. Υστερα από ένα μήνα πολιορκίας, οι δυνάμεις του Ασαντ έχουν καταλάβει το μεγαλύτερο μέρος της περιοχής. Ο ίδιος ο Ασαντ οδήγησε το αυτοκίνητό του από το προεδρικό μέγαρο μέχρι το μέτωπο, την περασμένη Κυριακή, συνοδευόμενος από τηλεοπτικά συνεργεία, σε μια επίδειξη δύναμης. Η τράμπα της Τουρκίας με τη Ρωσία και τον Ασαντ –εσείς θα πάρετε τη Γούτα, εμείς το Αφρίν– βαίνει προς την ολοκλήρωσή της. Το μακιαβελικό σενάριο αποτελεί επανάληψη του 2016, όταν οι Τούρκοι, με την ανοχή της Ρωσίας, είχαν πάρει την Τζαραμπλούς και το Αλ Μπαμπ, διασπώντας την κουρδική περιοχή, ενώ ο Ασαντ έπαιρνε τη δεύτερη συριακή πόλη, το Χαλέπι.

Ολα δείχνουν ότι ο επταετής συριακός εμφύλιος βαίνει προς το «τέλος της παρτίδας» και ότι το μεγάλο παζάρι για την πολιτική διευθέτηση μπαίνει στην ημερήσια διάταξη. Ο Ερντογάν φιλοδοξεί να συντρίψει τους Κούρδους, μέχρι σήμερα τους μόνους αξιόμαχους στρατιωτικούς συμμάχους των ΗΠΑ. Εάν τα καταφέρει, οι Αμερικανοί δεν θα έχουν άλλο δυνητικό στήριγμα παρά την Τουρκία για να μείνουν στο συριακό παιχνίδι, εξασφαλίζοντας τον έλεγχο σημαντικής έκτασης και επιρροή στο σουνιτικό στοιχείο. Απομένει να δούμε αν θα επιτρέψουν μια εξέλιξη, που θα τους φέρει σε μειονεκτική θέση απέναντι σε έναν πολύ αμφίβολο σύμμαχο.

Δύσκολη συνάντηση στη Βάρνα βλέπουν οι Ευρωπαίοι

Της **ΕΛΕΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗ**

Με ιδιαίτερα προσεκτικές διπλωματικές κινήσεις η Ευρωπαϊκή Ενωση προσπαθεί να διατηρήσει ανοιχτούς τους διαύλους επικοινωνίας με την Αγκυρα, τη στιγμή που γίνονται προκλητικές ενέργειες από την πλευρά της στο Αιγαίο και στην Κύπρο, κρατούνται δύο Ελληνες στρατιωτικοί στην Τουρκία και οι τόνοι ανεβαίνουν με την τουρκική επιχείρηση στο Αφρίν να χαρακτηρίζεται ως «απαράδεκτη» από την Γερμανίδα καγκελάριο Αγκελα Μέρκελ. Παρά τα παραπάνω γεγονότα, οι ηγέτες της Ε.Ε. προχωρούν κανονικά στη σύνοδο Ε.Ε. - Τουρκίας της Βάρνας, τη Δευτέρα, όπου θα ανανεωθεί η συμφωνία Ε.Ε. - Τουρκίας για την αντιμετώπιση της μετανάστευσης.

Η παγιωμένη άποψη στις Βρυξέλλες είναι ότι «κανείς δεν πιστεύει πως χωρίς τη σύνοδο στη Βάρνα θα είμαστε καλύτερα». Γι' αυτό και το κατά πόσον πρέπει ή όχι να διεξαχθεί μία σύνοδος με τους δύο επικεφαλής της Ε.Ε., τον πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Ντόναλντ Τουσκ και τον επικεφαλής της Επιτροπής Ζαν-Κλοντ Γιούνκερ, από τη μία πλευρά και τον πρόεδρο της Τουρκίας Ταγίπ Ερντογάν από την άλλη, τελικά δεν τέθηκε ποτέ υπό αμφισβήτηση.

«Δημόσια όλοι λένε διάφορα, αλλά στην πραγματικότητα κανένας δεν υποστηρίζει τη ρήξη των σχέσεων με την Αγκυρα», έλεγε

Την επέκταση της συμφωνίας για το μεταναστευτικό θα συζητήσουν Τουσκ, Γιούνκερ και Ερντογάν.

σχετικά Ευρωπαίος διπλωμάτης στην «Κ», τονίζοντας ότι η αντιτουρκική ρητορική είναι πάντα δημοφιλής στα κράτη-μέλη, αλλά στο τέλος επικρατεί η λογική, καθώς κανείς δεν θέλει να διακόψει τις σχέσεις με τη γειτονική χώρα.

Και ενώ η Αγκελα Μέρκελ χαρακτήριζε «απαράδεκτες» τις ενέργειες της Τουρκίας, όσον αφορά την επιχείρηση στο Αφρίν, «όπου χιλιάδες άμαχοι πεθαίνουν ή αναγκάζονται να φύγουν», όπως είπε χαρακτηριστικά σε ομιλία της στο γερμανικό Κοινοβούλιο, στις Βρυξέλλες δεν περνάει απαρατήρητο ότι παρά τη σκληρή γλώσσα που χρησιμοποιεί, η καγκελάριος δεν έχει κόψει τους διαύλους επικοινωνίας με την Αγκυρα. Κάτι που, άλλωστε, ούτε η Λευκωσία ούτε η Αθήνα θα επιθυμούσαν.

Ο βασικός σκοπός της συνόδου στη Βάρνα της Βουλγαρίας, όπου θα βρεθούν στο ίδιο τραπέζι μόνο οι δύο επικεφαλής της Ε.Ε., ο Βούλγαρος πρωθυπουργός Μπόικο Μπορίσοφ, ο οποίος ασκεί την προεδρία της Ε.Ε. αυτό το εξάμηνο και ο Τούρκος πρόεδρος Ταγίπ Ερντογάν, είναι να επεκτείνουν επισήμως την συμφωνία Ε.Ε. - Τουρκίας για το μεταναστευτικό που συνομολογήθηκε ακριβώς πριν από δύο χρόνια, τον Μάρτιο του 2016.

Δέσμευση της Ε.Ε.

Η Ε.Ε. έχει ήδη δεσμευθεί για την παροχή άλλων 3 δισ. ευρώ για την αντιμετώπιση των τεράστιων αναγκών που αντιμετωπίζουν τα περίπου τρία εκατομμύρια πρόσφυγες που βρίσκονται στην Τουρκία, με αντάλλαγμα τη μείωση των προσφυγικών ροών από την Τουρκία προς το Ανατολικό Αιγαίο.

«Το γεγονός ότι η συνάντηση γίνεται με αυτούς τους λίγους συμμετέχοντες, δίνει τη δυνατότητα για συμφωνία ή για μεγάλες εντάσεις», έλεγε Ευρωπαίος διπλωμάτης.

Πάντως, οι Ευρωπαίοι επικεφαλής φεύγουν από τις Βρυξέλλες προετοιμασμένοι για μια δύσκολη συνάντηση, καθώς μπορεί να βρεθούν αντιμέτωποι με έναν Τούρκο πρόεδρο που θα ασκήσει ιδιαίτερες πιέσεις για δύο βασικά θέματα. Θα θελήσει να λάβει διαβεβαιώσεις ότι η κατάργηση των θεωρήσεων για Τούρκους πολίτες θα προχωρήσει άμεσα, καθώς ήταν και στη συμφωνία Ε.Ε. - Τουρκίας του Μαρτίου 2016, όμως η Τουρκία δεν έχει εφαρμόσει τις προϋποθέσεις που θα έπρεπε.

Επίσης, θα θίξει το θέμα ότι η ενταξιακή διαδικασία της Τουρκίας παραμένει «παγωμένη». Οπως είπε χαρακτηριστικά και ο Τούρκος υπουργός Εξωτερικών Μεβλούτ Τσαβούσογλου, όσον αφορά την ενταξιακή διαδικασία της Τουρκιάς «υπάρχει μία Ευρώπη που δεν ξέρει τι θέλει και δεν ξέρει τι να κάνει», ενώ ο βασικός παράγοντας που δεν επιτρέπει πρόοδο στις ενταξιακές διαπραγματεύσεις είναι «η συμπεριφορά του ευρωπαϊκού μπλοκ».

REUTERS / OLIVIER HOSLET

Προσπαθώντας να διατηρηθούν ανοιχτοί οι δίαυλοι επικοινωνίας με την Αγκυρα, η Ευρωπαϊκή Ενωση προχωρεί κανονικά στη σύνοδο της Βάρνας, όπου οι επικεφαλής της, Ντόναλντ Τουσκ και Ζαν-Κλοντ Γιούνκερ, θα βρεθούν στο ίδιο τραπέζι με τον Ταγίπ Ερντογάν.

Το σκληρό Brexit αποτελεί παρελθόν

Παράταση της μεταβατικής περιόδου και αλλαγές στη συμφωνία με την Ε.Ε.

Της **ΕΥΡΥΔΙΚΗΣ ΜΠΕΡΣΗ**

Τη Δευτέρα απαντήθηκε το ερώτημα τι θα αλλάξει μετά την έξοδο της Βρετανίας από την Ευρωπαϊκή Ενωση, τον Μάρτιο του 2019: Σχεδόν τίποτα. Οι Βρετανοί ευρωβουλευτές θα αποχωρήσουν από το Ευρωκοινοβούλιο και η Βρετανίδα πρωθυπουργός δεν θα μετέχει στις συνόδους κορυφής, αλλά στην πράξη, για την καθημερινότητα της ελεύθερης μετακίνησης και μετεγκατάστασης, καθώς και για τη ροή των εμπορικών συναλλαγών και των κεφαλαίων, η 1η Απριλίου 2019 θα είναι μια συνηθισμένη ημέρα.

Για τουλάχιστον 21 μήνες, η Βρετανία θα υπόκειται σε όλους τους κανόνες της Ε.Ε.

Ούτε καν οι χρεώσεις περιαγωγής (roaming) στα κινητά τηλέφωνα δεν πρόκειται να επανέλθουν.

Η μεταβατική περίοδος θα διαρκέσει τουλάχιστον ώς τις 31 Δεκεμβρίου 2020, ίσως και περισσότερο αν διαπιστωθεί ότι ο χρόνος δεν επαρκεί για να προσδιοριστεί το μελλοντικό πλαίσιο. Ετσι, για διάστημα τουλάχιστον 21 μηνών, η Βρετανία θα εξακολουθήσει να υπόκειται σε όλους τους κανόνες της Ε.Ε., περιλαμβανομένων και αυτών που θα αποφασιστούν από τους 27 την περίοδο εκείνη, χωρίς να έχει θέση στο τραπέζι. Αυτό που ώθησε τη Βρετανίδα πρωθυπουργό να αποδεχθεί τους όρους αυτούς, ανατρέποντας όσα ζητούσε έως τώρα, ήταν η έντονη πίεση από τη βρετανική και ευρωπαϊκή βιομηχανία αλλά και από τον χρηματοπιστωτικό κλάδο, που ζητούσαν σαφήνεια το ταχύτερο δυνατόν. Πολλές αποφάσεις, όπως, π.χ., ο σχεδιασμός για τη διάθεση αεροπορικών εισιτηρίων, λαμβάνονται τουλάχιστον ένα χρόνο νωρίτερα και όσο πλησίαζε το τέλος Μαρτίου, τόσο μεγαλύτερη ήταν η νευρικότητα των παραγόντων της οικονομίας αναφορικά με το ενδεχόμενο μιας απότομης εξόδου σε ένα χρόνο.

Ο άτυπος επικεφαλής της εσωκομματικής αντιπολίτευσης Τζέικομπ Ρις-Μογκ συμφώνησε με τις διατάξεις για τη μεταβατική περίοδο, απομακρύνοντας τα σενάρια περί ανατροπής της κυβέρνησης από τους οπαδούς του «σκληρού», άμεσου Brexit. Βρετανοί σχολιαστές απέδωσαν την ξαφνική μετριοπάθεια στον εξαιρετικά μικρό αριθμό βουλευτών που θα ήταν έτοιμοι να στηρίξουν μια πορεία ριζικά αντίθετη προς τις συστάσεις των μεγαλύτερων παραγόντων της οικονομίας.

Πολίτες και τσένταρ

Με βάση τη νέα συμφωνία, δεν γίνονται διακρίσεις ανάμεσα σε όσους πολίτες της Ε.Ε. μετεγκατασταθούν στη Βρετανία πριν ή μετά τις 30 Μαρτίου 2019, όπως αρχικά επεδίωκε η Τερέζα Μέι, ενώ «εξαφανίζεται» το άρθρο 32 που αφαιρούσε από τους Βρετανούς πολίτες που ζουν στην Ε.Ε. το δικαίωμα ελεύθερης μετακίνησης και μετεγκατάστασης εντός της Ενωσης. Παρ' όλα αυτά, οι ενώσεις Ευρωπαίων που ζουν στη Βρετανία και Βρετανών που ζουν στην Ε.Ε. απέστειλαν επιστολή διαμαρτυρίας, στην οποία ισχυρίζονται ότι παραμένουν ασάφειες και ότι η γνωστή επωδός «τίποτα δεν έχει συμφωνηθεί μέχρι να συμφωνηθούν όλα» συνεχίζει να τους προξενεί ανασφάλεια. «Ως έχει, η συμφωνία εγγυάται περισσότερα δικαιώματα ελεύθερης μετακίνησης για το βρετανικό τσένταρ παρά για τους Βρετανούς πολίτες», υποστήριξε η επικεφαλής της οργάνωσης British in Europe, Τζέιν Γκόλντινγκ.

Το ιδανικό σενάριο για όλους τους εμπλεκόμενους θα ήταν να υπάρξει ολοκληρωμένη συμφωνία για το διαζύγιο ώς το καλοκαίρι, προκειμένου να ξεκινήσουν οι συνομιλίες για τη μελλοντική σχέση Ε.Ε. - Βρετανίας. Αυτό σημαίνει ότι απομένουν λίγοι μήνες για να επιλυθεί το πιο ευαίσθητο από όλα τα ζητήματα, το καθεστώς των ιρλανδικών συνόρων.

Για την ώρα, η Βρετανία επιμένει στο Σχέδιο Α΄ (συνολική εμπορική συμφωνία που θα καθιστά περιττή την έννοια των συνόρων ανάμεσα στη Βόρεια Ιρλανδία και τη Δημοκρατία της Ιρλανδίας) ή/και στο Σχέδιο Β΄ (μαγική τεχνολογική λύση επιτήρησης του συνόρου, ώστε να είναι υπαρκτό μεν, αόρατο δε). Η Ε.Ε. ποντάρει στο Σχέδιο Γ΄, που δεν είναι άλλο από την ενσωμάτωση της Βόρειας Ιρλανδίας στην κοινή αγορά και την τελωνειακή ένωση, με τα σύνορα να μεταφέρονται εντός του Ηνωμένου Βασιλείου, στα προϊόντα που διασχίζουν τη Θάλασσα της Ιρλανδίας. Είναι μία τεχνική συζήτηση, η οποία όμως αν «στραβώσει» μπορεί να τινάξει στον αέρα είκοσι χρόνια ειρηνευτικής συμφωνίας στη Βόρεια Ιρλανδία.

Η Τερέζα Μέι προσέρχεται στη Σύνοδο Κορυφής της Ε.Ε. την Πέμπτη. Οι πιέσεις της βιομηχανίας απέτρεψαν το σκληρό Brexit.

Στο ναδίρ οι σχέσεις Λονδίνου - Μόσχας

Βαρείς χαρακτηρισμοί εκατέρωθεν με αφορμή την επίθεση κατά του Σκριπάλ

Το ψυχροπολεμικό κλίμα στις σχέσεις Ρωσίας - Βρετανίας οξύνθηκε την εβδομάδα που πέρασε, χωρίς ωστόσο να προκύπτουν νέα στοιχεία σχετικά με τον καταλύτη, την επίθεση με νευροτοξίνη εναντίον του πρώην διπλού πράκτορα Σεργκέι Σκριπάλ και της κόρης του.

Η βρετανική κυβέρνηση αποδίδει χωρίς αμφιβολίες την επίθεση στη Ρωσία, ενώ απαξιώνει όσους ζητούν περισσότερα στοιχεία, όπως ο επικεφαλής των αντιπολιτευόμενων Εργατικών Τζέρεμι Κόρμπιν. Το γεγονός ότι ο Κόρμπιν συμφωνεί με το αίτημα της Ρωσίας να λάβει ένα δείγμα της νευροτοξίνης την οποία κατηγορείται ότι χρησιμοποίησε, παρουσιάστηκε ως ένδειξη ενδοτικότητας και ως απόδειξη ότι ο «κόκκινος» Κόρμπιν δεν πρέπει ποτέ να βρεθεί κοντά στην εξουσία. Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, η Βρετανίδα πρωθυπουργός Μέι ζήτησε από τις χώρες της Ε.Ε. να απελάσουν Ρώσους πράκτορες και να μην άρουν τις κυρώσεις προς τη Ρωσία. «Είναι σαφές ότι η ρωσική απειλή δεν σέβεται σύνορα. Το περιστατικό στο Σάλσμπερι ήταν ένα κρούσμα της συνήθους ρωσικής επιθετικότητας εναντίον της Ευρώπης και των γειτόνων της Ρωσίας», δήλωσε.

Ο Ρώσος πρέσβης

Ο πρέσβης της Ρωσίας στη Βρετανία απάντησε ότι ο κόσμος πρέπει να είναι καχύποπτος απέναντι στις πληροφορίες που μεταφέρει η Βρετανία. «Οι ειδικοί μας λένε ότι αν είχε χρησιμοποιηθεί το λεγόμενο A-234 (novichok), τα θύματα θα είχαν πεθάνει αμέσως», δήλωσε ο Αλεξάντερ Γιακοβένκο. «Είτε στα θύματα χορηγήθηκε αντίδοτο είτε κάτι άλλο συνέβη». Ο Γιακοβένκο ζήτησε επίσης πληροφορίες για την κατάσταση των θυμάτων. «Μήπως οι βρετανικές αρχές ήδη διέθεταν αυτήν τη νευροτοξίνη στο Πόρτον Ντάουν, στις μεγαλύτερες μυστικές στρατιωτικές εγκαταστάσεις της Βρετανίας, που ασχολούνται με χημικά όπλα;» είπε. «Είναι σύμπτωση ότι οι εγκαταστάσεις αυτές απέχουν μόλις 8 μίλια από το σημείο στο οποίο έγινε το συμβάν;».

Ο πρέσβης της Ρωσίας, Αλεξάντερ Γιακοβένκο, δήλωσε ότι ο κόσμος πρέπει να είναι καχύποπτος απέναντι στις πληροφορίες που μεταφέρει η Βρετανία.

Την υπόθεση διερευνά τώρα ο Οργανισμός για την Απαγόρευση των Χημικών Οπλων (OPCW), εξέλιξη με την οποία η Ρωσία διαφωνεί, υποστηρίζοντας ότι θα συνεργαστεί με έρευνες των φακέλων στους οποίους θα έχει πρόσβαση. Πάντως, την Πέμπτη, δικαστήριο του Σάλσμπερι έδωσε άδεια να ληφθούν δείγματα αίματος από τα δύο θύματα, με βάση τα οποία θα μπορούσε να προσδιοριστεί η προέλευση της νευροτοξίνης. Ενας από τους δημιουργούς πολλών τέτοιων νευροτοξινών, ο Ρώσος Βλαντιμίρ Ούγκλεβ, είπε ότι αυτές αναπτύχθηκαν από τη Σοβιετική Ενωση την περίοδο 1972-1988 και ότι Βρετανοί ειδικοί θα μπορούσαν να έχουν παρασκευάσει δικές τους εκδοχές των ουσιών αυτών. Ενδεικτική της κατάστασης στην οποία έχουν περιέλθει οι ρωσοβρετανικές σχέσεις ήταν η δήλωση του Βρετανού υπουργού Εξωτερικών Μπόρις Τζόνσον, πως ο Βλαντιμίρ Πούτιν προσπαθεί να αναδείξει το διεθνές προφίλ του με το Μουντιάλ του καλοκαιριού όπως προσπάθησε ο Χίτλερ με τους Ολυμπιακούς του 1936, και η απάντηση της Ρωσίας ότι οι δηλώσεις είναι προσβλητικές για μια χώρα που έχασε 25 εκατ. ανθρώπους στον πόλεμο κατά του ναζισμού.

REUTERS, A.P.

Το ηλεκτρονικό «φακέλωμα» και η δημοκρατία

Η υπόθεση της Cambridge Analytica

Σίγησαν οριστικά, όπως φαίνεται, οι ουτοπικές φωνές που θεωρούσαν τα ηλεκτρονικά μέσα κοινωνικής δικτύωσης από μόνα τους ικανά να οδηγήσουν σε εξάπλωση και εδραίωση της δημοκρατίας στον κόσμο, μετά τις αποκαλύψεις για τις δραστηριότητες της εταιρείας Cambridge Analytica. Η εταιρεία, με έδρα το Λονδίνο, αποκαλύφθηκε ότι υπέκλεψε και αξιοποίησε προσωπικά δεδομένα δεκάδων εκατομμυρίων χρηστών του Facebook, με στόχο να επηρεάσει αποτελέσματα στις προεδρικές εκλογές των ΗΠΑ το 2016, στο δημοψήφισμα για το Brexit στη Βρετανία τον ίδιο χρόνο, αλλά και σε άλλες εκλογικές αναμετρήσεις σε όλο τον κόσμο.

Οι αποκαλύψεις για τις μεθόδους της Cambridge Analytica, που φέρεται ότι συνήθιζε να εκβιάζει πολιτικά στελέχη, στα οποία είχε προηγουμένως «προσφέρει» τις υπηρεσίες ιερόδουλων, οδήγησαν αυτή την εβδομάδα στην παραίτηση του διευθύνοντος συμβούλου Αλεξάντερ Νιξ. Ο –παραιτηθείς πλέον– επικεφαλής της Cambridge Analytica, αλλά και άλλα στελέχη εταιρειών ανάλυσης ηλεκτρονικών δεδομένων, αντιμετώπισαν αυτές τις ημέρες πρωτοφανές δίλημμα: να υποστηρίξουν ότι οι μέθοδοί τους είναι ικανές να επηρεάσουν αποφασιστικά τις δημοκρατικές διαδικασίες ή να επιλέξουν την υποβάθμιση της επιρροής τους στη διαμόρφωση της κοινής γνώμης;

Η διείσδυση τέτοιων εταιρειών στις δημοκρατίες, αλλά και στα απολυταρχικά καθεστώτα, είναι βαθιά. Εταιρείες, όπως η Cambridge Analytica, συλλέγουν τεράστιο όγκο δεδομένων για δισεκατομμύρια κατοίκους του πλανήτη, ισχυριζόμενες ότι διαθέτουν έτσι ακριβή εικόνα των απόψεων και διαθέσεων της πλειονότητας ψηφοφόρων και καταναλωτών. Η παρούσα αντιπαράθεση ξέσπασε γιατί η Cambridge Analytica φέρεται να αναμείχθηκε στη δημοκρατική διαδικασία δυτικών κρατών, ενώ η χρήση προσωπικών δεδομένων καταναλωτών από διαφημιστές και κατασκευαστές προϊόντων, χωρίς τη συναίνεση των πολιτών-στόχων, συνεχίζεται κανονικά.

Δύσκολη η διάγνωση

Θα είναι ιδιαίτερα δύσκολο για τη Δικαιοσύνη στις ΗΠΑ ή στη Βρετανία να διαγνώσει πόσο πραγματικά επηρέασε το έργο της Cambridge Analytica το αποτέλεσμα του δημοψηφίσματος για το Brexit ή τα ποσοστά που εξασφάλισε ο σημερινός πρόεδρος Τραμπ στις εκλογές του 2016. Παρ' όλα αυτά, άλλες τέτοιες εταιρείες επισημαίνουν τις εντυπωσιακές τους επιτυχίες στον τομέα αυτό.

Η εταιρεία Palantir, για παράδειγμα, εξηγεί στο ενημερωτικό της υλικό ότι τα προϊόντα της «μεταμορφώνουν τον τρόπο με τον οποίο οι θεσμοί αξιοποιούν τα ηλεκτρονικά δεδομένα». Η εταιρεία, ιδιοκτησίας του συμμάχου του Τραμπ και δημιουργού της πλατφόρμας πληρωμών PayPal, Πίτερ Τιλ, φέρεται να έχει ως πελάτες αμερικανικές υπηρεσίες όπως η CIA, η NSA, το FBI και το σώμα των Αμερικανών πεζοναυτών, σύμφωνα με δημοσίευμα της βρετανικής εφημερίδας Independent.

Εντοπίζει υπόπτους

Παρότι η Palantir αποφεύγει να αποκαλύπτει λεπτομέρειες για τις επιχειρηματικές της δραστηριότητες, το λογισμικό της είναι ικανό να εξετάσει τεράστιο όγκο δεδομένων, για να εντοπίσει πιθανούς υπόπτους τέλεσης εγκλημάτων. Η εταιρεία φημίζεται ότι αξιοποίησε το λογισμικό αυτό για να εντοπίσει την απάτη (γνωστή ως πυραμίδα - αεροπλανάκι) του έγκλειστου πλέον χρηματιστή Μπέρνι Μέιντοφ.

Αμερικανική εταιρεία διαφημίζει ότι τα προϊόντα της «μεταμορφώνουν τον τρόπο με τον οποίο οι θεσμοί αξιοποιούν τα ηλεκτρονικά δεδομένα».

Εταιρείες, όπως η Equifax, που αποθηκεύουν και διαχειρίζονται τα στοιχεία πιστωτικών καρτών εκατομμυρίων πελατών τραπεζών, αποδείχθηκαν ανίκανες να προστατευθούν από νέου τύπου επιβουλές, όπως έδειξε η μαζική διαρροή τραπεζικών στοιχείων από τα αρχεία της εταιρείας, ως αποτέλεσμα κακόβουλης περυσινής επίθεσης.

Η αυξανόμενη και ολοένα και πιο στενή ηλεκτρονική διασύνδεση, όραμα αισιόδοξων συγγραφέων επιστημονικής φαντασίας και μόνιμη επωδός των θεωρητικών της παγκοσμιοποίησης, χρειάζεται να πλαισιωθεί νομικά, διασφαλίζοντας τους υπάρχοντες και ενίοτε εύθραυστους δημοκρατικούς θεσμούς.

REUTERS

Ο παραιτηθείς διευθύνων σύμβουλος της εταιρείας, Αλεξάντερ Νιξ.

Ο νέος κινεζικός εθνικισμός του Σι Τζινπίνγκ

Πληθαίνουν οι ενδείξεις ιδεολογικής σκλήρυνσης μετά την εδραίωση της προσωπικής εξουσίας του προέδρου της χώρας

Της **ΞΕΝΙΑΣ ΚΟΥΝΑΛΑΚΗ**

Ενισχυμένος από τις νομοθετικές αλλαγές, που του επιτρέπουν να παραμείνει ισόβιος ηγέτης της Κίνας, ο πρόεδρος της χώρας Σι Τζινπίνγκ εκφώνησε αυτή την εβδομάδα μία άκρως εθνικιστική ομιλία: δεσμεύθηκε ότι η Κίνα «θα πάρει τη θέση που της αξίζει στον κόσμο» και διακήρυξε ότι η χώρα είναι έτοιμη για «αιματηρές μάχες εναντίον των εχθρών μας».

Παράλληλα, υποσχέθηκε ανανέωση και απείλησε όσους απεργάζονται τη διατάραξη της εθνικής συνοχής στη διάρκεια του λόγου του στο κλείσιμο της ετήσιας συνεδρίασης του Εθνικού Λαϊκού Κογκρέσου, της καθιερωμένης σύγκλησης του Κοινοβουλίου στη Λαϊκή Δημοκρατία που συχνά αποκηρύσσεται από διεθνείς παρατηρητές ως απλή παράσταση, από την οποία απουσιάζει η σοβαρή πολιτική αντιπαράθεση. Υπενθυμίζεται ότι φέτος το σώμα ήρε τους περιορισμούς στη θητεία του, ανοίγοντας τον δρόμο για ισόβια προεδρία του Σι. Αλλωστε, η επανεκλογή του πραγματοποιήθηκε με πλήρη ομοφωνία.

REUTERS / DAMIR SAGOLJ

Ο πρόεδρος της Κίνας, Σι Τζινπίνγκ, σε ομιλία του αυτή την εβδομάδα δεσμεύθηκε ότι η χώρα «θα πάρει τη θέση που της αξίζει στον κόσμο».

Προς το εσωτερικό

«Ο κινεζικός λαός έχει συνειδητοποιήσει από την αρχαιότητα ότι τίποτα δεν είναι δωρεάν. Για να είναι κανείς ευτυχής, πρέπει να αγωνιστεί γι' αυτό», είπε σε μια αποστροφή του ο Σι. Ο εθνικιστικός τόνος και το περιεχόμενο της ομιλίας του είχε κυρίως αποδέκτη το εσωτερικό ακροατήριο, σύμφωνα με τη Μεριντέν Βαράλ, διευθύντρια του προγράμματος Ανατολικής Ασίας στο Ινστιτούτο Λόουι του Σίδνεϊ. «Η άρση των περιορισμών στη θητεία του, ενόχλησε κάποιους μέσα στο κόμμα. Ο Σι, ωστόσο, γνωρίζει ότι έρχονται δύσκολοι καιροί, ειδικά τώρα που ο Τραμπ απειλεί με εμπορικό πόλεμο. Αδραξε την ευκαιρία και χρησιμοποίησε τον εθνικισμό για να αποδείξει πως είναι ο κατάλληλος να αντιμετωπίσει αυτές τις προκλήσεις», συνεχίζει η Βαράλ σε δηλώσεις της στην εφημερίδα «Γκάρντιαν».

Αν και η Κίνα υπήρξε μεταπολεμικά –από την κομμουνιστική επανάσταση του 1949– ένα μονοκομματικό κράτος, δεν είχε ποτέ τα χαρακτηριστικά μιας προσωπικής παντοκρατορίας μετά τον θάνατο του Μάο τουλάχιστον. «Πράγματι, τις τελευταίες δύο δεκαετίες όσοι ηγέτες κατείχαν το πόστο του προέδρου έμοιαζαν περισσότερο με διευθύνοντες συμβούλους μιας επιχείρησης, με τους υπόλοιπους κομματικούς ηγέτες να λειτουργούν σαν ένα είδος διοικητικού συμβουλίου, που ελέγχει την εξουσία του ανώτατου άρχοντα. Εξαρχής ο Σι έδειξε ότι η δική του θητεία θα είναι διαφορετική σε ύφος και ουσία», επισημαίνει σε πρόσφατο άρθρο του ο Τεντ Γκάλεν Κάρπεντερ, αναλυτής του Ινστιτούτου Cato και αρθρογράφος του έγκυρου National Interest.

Ηδη το τμήμα προπαγάνδας του κόμματος αναλαμβάνει τον άμεσο έλεγχο των ταινιών, των ΜΜΕ και των εντύπων.

«Με το πρόσχημα της καταπολέμησης του (πολύ αληθινού) προβλήματος της διαφθοράς, σιωπηρά αλλά συστηματικά εξεδίωξε όσους αξιωματούχους θεωρούσε ότι θα μπορούσαν να επηρεάζονται από τους προκατόχους του, Ζιανγκ Ζεμίν και Χου Ζιντάο, ή όσους επιδείκνυαν απρόβλεπτες τάσεις ανεξαρτησίας», γράφει ο Κάρπεντερ. «Η εδραίωση της προσωπικής εξουσίας του Σι, ειδικά αν εξακολουθήσει να διαθέτει νεο-μαοϊκά χαρακτηριστικά, δεν θα έχει απλώς ανησυχητικές συνέπειες για το εσωτερικό της χώρας, αλλά εξίσου σοβαρές επιπτώσεις στην εξωτερική πολιτική της Κίνας. Από την έναρξη των οικονομικών μεταρρυθμίσεων προς την κατεύθυνση της ελεύθερης αγοράς στα τέλη της δεκαετίας του '70, η δυτική, ειδικά η αμερικανική, πολιτική βασιζόταν σε δύο υποθέσεις. Πρώτον, ότι οι οικονομικές μεταρρυθμίσεις θα οδηγούσαν σε ένα πιο ανοιχτό, ανεκτικό πολιτικό σύστημα, ενδεχομένως με κατάληξη μια πλήρη δημοκρατία. Ούτε καν τα αιματηρά γεγονότα της Τιενανμέν το 1989 δεν επηρέασαν αυτήν την υπόθεση. Οι υποστηρικτές του σεναρίου θεώρησαν τα επεισόδια μια οπισθοχώρηση, όχι μια οριστική ήττα. Η δεύτερη υπόθεση ήταν πως η λιγότερο αυταρχική Κίνα, πλήρως ενσωματωμένη στην παγκόσμια οικονομία, θα εξελισσόταν σε έναν "υπεύθυνο μέτοχο" του παγκόσμιου διπλωματικού και οικονομικού συστήματος, για να χρησιμοποιήσουμε τα λόγια του πρώην υφυπουργού Εξωτερικών και προέδρου της Παγκόσμιας Τράπεζας, Ρόμπερτ Ζέλικ», συμπληρώνει ο Αμερικανός αναλυτής, ο οποίος αμφισβητεί έντονα τις δύο υποθέσεις υπό το πρίσμα των νέων εξελίξεων.

Νέα μέτρα

Ο νέος κινεζικός εθνικισμός ως απάντηση στην αμερικανική εσωστρέφεια του Ντόναλντ Τραμπ και η ανάδειξη του Σι σε ισόβιο ηγέτη της χώρας, δεν είναι οι μόνες ενδείξεις ιδεολογικής σκλήρυνσης του Πεκίνου. Την Τετάρτη ανακοινώθηκαν επίσης μέτρα που καθιστούν ασφυκτικό τον –δεδομένο– κομματικό έλεγχο των ΜΜΕ και της πολιτικής ζωής από το κόμμα. Με βάση το νέο σχέδιο, το τμήμα προπαγάνδας του κόμματος αναλαμβάνει τον άμεσο έλεγχο των ταινιών, των ΜΜΕ και των εντύπων, με αποτέλεσμα να μην υπάρχει πλέον καν η διαμεσολάβηση της κρατικής υπηρεσίας Τύπου, Εκδόσεων, Ραδιοφώνου, Ταινιών και Τηλεόρασης, που ήταν μέχρι σήμερα το αρμόδιο όργανο ελέγχου και λογοκρισίας.

Την ίδια στιγμή, αναβαθμίζεται ο ρόλος κομματικών επιτροπών μεταρρυθμίσεων, κυβερνοασφάλειας, οικονομικών και εξωτερικών υποθέσεων. Ταυτόχρονα, το κόμμα ιδρύει μια ηγετική ομάδα για την εκπαιδευτική πολιτική, συμπεριλαμβανομένης της ιδεολογικής καθοδήγησης των φοιτητών. Οπως επισημαίνεται, η πρωτοβουλία απηχεί την αποφασιστικότητα του προέδρου να διασφαλίσει ότι οι φοιτητές θα αφομοιώσουν τις πατριωτικές, κομματικές αξίες.

Αντίσταση με ένα βλέμμα

Στο μέσον περίπου των εργασιών του συνεδρίου, μια δημοσιογράφος συνελήφθη από τον τηλεοπτικό φακό να στρέφει τα μάτια προς τον ουρανό σε ένδειξη απόγνωσης για μια μακρά, φιλοκυβερνητική ερώτηση συναδέλφου της στη διάρκεια συνέντευξης Τύπου. Το χαρακτηριστικό βλέμμα της έγινε viral μέσα σε λίγες ώρες, ως ένδειξη μιας ισχνής αντίστασης της κινεζικής κοινής γνώμης και των χρηστών των σόσιαλ μίντια. Η λογοκρισία μπλόκαρε το σχετικό βίντεο έως το βράδυ, αλλά οι πολίτες είχαν ήδη προλάβει να δημιουργήσουν μικρά σποτάκια (GIFs) με την έκφραση της ρεπόρτερ. Για μεγάλο τμήμα της κοινής γνώμης αυτό ακριβώς το ύφος απελπισίας της δημοσιογράφου αποτελεί μια έμμεση κριτική στον τρόπο λειτουργίας των ΜΜΕ στην Κίνα, καθώς και στις σκηνοθετημένες, στυλιζαρισμένες, ασφαλείς και συχνά βαρετές ερωτήσεις των εκπροσώπων του Τύπου προς τα ηγετικά στελέχη της χώρας.

Ο αρχιτέκτονας των αλλαγών

Του **MU XUEQUAN**
XINHUA

Καθώς η μουσική αντηχούσε στη Μεγάλη Αίθουσα του Λαού, ο Σι Τζινπίνγκ πήρε τη θέση του στο βήμα. Η μουσική σταμάτησε με το που έπιασε τη μεγάλη δερματόδετη έκδοση του συντάγματος της χώρας. Ο 64χρονος, που φορούσε σκούρο κοστούμι, τοποθέτησε το αριστερό του χέρι στο σύνταγμα και σήκωσε το δεξί του χέρι κάνοντας τη γροθιά της αλληλεγγύης. «Δεσμεύομαι στο σύνταγμα», δήλωσε ο Σι. «Να προσέχω την τήρηση του συντάγματος, να εκπληρώνω τις νομικές μου υποχρεώσεις, να είμαι πιστός στη χώρα και τον λαό και έντιμος στα καθήκοντά μου και να εργάζομαι σκληρά για μία μεγάλη σύγχρονη σοσιαλιστική χώρα που θα ευδαιμονεί, θα είναι δυνατή, δημοκρατική, προωθημένη πολιτισμικά, αρμονική και πανέμορφη».

Υποκλίθηκε και τα σχεδόν 3.000 μέλη του Εθνικού Λαϊκού Κογκρέσου χειροκρότησαν. Πρώτη φορά Κινέζος πρόεδρος έλαβε τέτοιον όρκο. Το περασμένο Σάββατο ο Σι εξελέγη πρόεδρος της Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας και πρόεδρος της Κεντρικής Στρατιωτικής Επιτροπής.

Ο Σι αρχικώς ανέλαβε την προεδρία πριν από πέντε χρόνια δεσμευόμενος να προωθήσει τον μεγάλο στόχο του σοσιαλισμού με κινεζικά χαρακτηριστικά και να προσπαθήσει για τη μεγάλη αναγέννηση του κινεζικού έθνους. Η Κίνα κατάφερε μεγάλα επιτεύγματα υπό την ηγεσία του Σι. Η ψήφος άλλωστε της Ολομέλειας δείχνει τη μεγάλη στήριξη που απολαμβάνει στον λαό.

Καθοδηγούμενη από τον Σι η Κίνα γίνεται δυνατή. Η οικονομία είναι υγιέστερη. Η κίνηση του Σι για δομικές μεταρρυθμίσεις πέτυχε. Οι άνθρωποι ζουν μία πιο άνετη ζωή. Εκατομμύρια άνθρωποι ξέφυγαν από την ένδεια. Το προσωπικό εισόδημα αυξάνεται κατά 7,4% ετησίως κατά μέσον όρο. Το προσδόκιμο ζωής φτάνει τα 76,7 χρόνια.

Με τα μέτρα του Σι, η γραφειοκρατία περιορίστηκε και διευκολύνθηκαν οι ξένες επενδύσεις.

Μέσα στα τελευταία πέντε χρόνια εκδόθηκαν περισσότερα από 1.500 μεταρρυθμιστικά μέτρα στην Κίνα.

Το περιβάλλον βελτιώνεται, καθώς σκληροί κανόνες για το νερό, το έδαφος και τη ρύπανση της ατμόσφαιρας άρχισαν να εφαρμόζονται. Μία καταπληκτική αλλαγή: μέσα στην τελευταία πενταετία ο αριθμός των ημερών μεγάλης ατμοσφαιρικής ρύπανσης στις μεγάλες πόλεις μειώθηκε στο ήμισυ. Ο Σι τα κατάφερε όλα αυτά με μεταρρυθμίσεις. Θεωρείται ο βασικός αρχιτέκτονας. Μέσα στα τελευταία πέντε χρόνια, εκδόθηκαν περισσότερα από 1.500 μεταρρυθμιστικά μέτρα που επηρέασαν τους οικονομικούς, πολιτικούς, κοινωνικούς, πολιτισμικούς και περιβαλλοντικούς τομείς, την εθνική άμυνα και την οικοδόμηση του κόμματος. Η κυβερνητική γραφειοκρατία περιορίστηκε και διευκολύνθηκαν οι ξένες επενδύσεις.

Ο Σι δήλωσε ότι η ευτυχία γεννάται μέσα από τη σκληρή δουλειά. Η στενή σχέση του Σι με τον λαό δημιουργήθηκε στα πρώτα χρόνια της ζωής του. Η εργασιακή του εμπειρία στον στρατό, στη φτωχή αγροτική χώρα και στις εύπορες παράκτιες περιοχές πλούτισε τις ηγετικές του ικανότητες. Προκειμένου να μείνει το κόμμα καθαρό, ο Σι εξαπέλυσε μία άνευ προηγουμένου εκστρατεία κατά της διαφθοράς, ερευνώντας 440 ανώτερους αξιωματούχους. Συνολικά 1,5 εκατομμύριο αξιωματούχοι τιμωρήθηκαν. «Αν δεν τιμωρούσαμε εκατοντάδες διεφθαρμένους αξιωματούχους, θα είχαμε τιμωρήσει 1,3 δισεκατομμύριο Κινέζους πολίτες», δήλωσε ο Σι.

Ο κόσμος είναι περίεργος ποιες αλλαγές πρόκειται να φέρει ο Σι στην Κίνα και τον κόσμο. Τα τρία χρόνια μέχρι το 2020 είναι σημαντικά. Η Κίνα στοχεύει να οικοδομήσει μία ευημερούσα κοινωνία μέχρι τότε. Η μεγάλη ένδεια θα είναι παρελθόν. Η πραγματοποίηση του «κινέζικου οράματος» χρειάζεται συνέχεια πολιτικών και σκληρή δουλειά.

Το μεγαλύτερο λάθος της Δύσης

Του **KEVIN RUDD**
THE NEW YORK TIMES

Η πρόσφατη απόφαση του Κοινοβουλίου της Κίνας για την κατάργηση του ανώτατου ορίου προεδρικών θητειών ανησύχησε ολόκληρη τη Δύση. Ο Σι Τζινπίνγκ περιγράφεται ξαφνικά ως ένας νέος κομφουκιανός αυτοκράτορας που ελέγχει μια επιλεκτικά καπιταλιστική οικονομία και φιλοδοξεί να μετατρέψει τη χώρα σε παγκόσμια υπερδύναμη.

Αυτό το σοκ δείχνει περισσότερα για τη Δύση παρά για την Κίνα. Για τα τελευταία πέντε χρόνια, οι ηγέτες και αναλυτές της Δύσης έχουν συχνά δημιουργήσει για την Κίνα μία εικόνα των δικών τους φαντασιακών προτιμήσεων, παρά μία εικόνα που θα αντικατοπτρίζει τις πραγματικές διαθέσεις των ηγετών της Κίνας.

Ο Σι δεν άλλαξε ξαφνικά. Από νωρίς έδειξε ένα ασυναγώνιστο επίπεδο πολιτικής δεινότητας, γεγονός που του επέτρεψε να συγκεντρώσει τάχιστα δύναμη. Υπερφαλάγγισε, υπερνίκησε, περιθωριοποίησε και απομάκρυνε όλους τους κυρίαρχους αντιπάλους του. Από το 2013, ο Σι έχει χρησιμοποιήσει την προσωπική του εκστρατεία κατά της διαφθοράς ώστε να εκκαθαρίσει το κόμμα από δυνητικούς διεκδικητές. Είναι πλέον επικεφαλής έξι κορυφαίων «ηγετικών μικρών ομάδων» και αρκετών κεντρικών επιτροπών με αρμοδιότητες σε όλους τους κρατικούς τομείς. Η κατάργηση του ανωτάτου ορίου προεδρικών θητειών ήταν απλά το κερασάκι στην τούρτα. Ακόμα και χωρίς αυτή την αλλαγή, ο Σι πιθανότατα θα παρέμενε ο υπέρτατος ηγέτης της Κίνας και μετά το 2020.

Το Κομμουνιστικό Κόμμα επανακτά το θεσμικό στάτους στον μηχανισμό διακυβέρνησης του κράτους.

Θεωρούσε πως ο Σι θα ήταν πρόθυμος να διατηρήσει τη φιλελεύθερη τάξη που βασίζεται στους διεθνείς κανόνες.

Την προσοχή έχει τραβήξει ο «νέος απολυταρχισμός» του Σι. Τα τελευταία χρόνια, η Κίνα επιστρέφει σε κομμάτια της παλαιάς μαρξιστικής-λενινιστικής ιδεολογικής ορθοδοξίας, μετά τέσσερις δεκαετίες πολιτικού πραγματισμού. Παράλληλα, το Κομμουνιστικό Κόμμα της Κίνας επανακτά το θεσμικό στάτους ως προς τον μηχανισμό διακυβέρνησης του κράτους, τον οποίο είχαν αναλάβει παλαιότερα επαγγελματίες των υπουργείων.

Το μεγαλύτερο λάθος της Δύσης ξεκινούσε από την άποψη πως ο Σι θα ήταν πρόθυμος να διατηρήσει τη φιλελεύθερη τάξη που βασίζεται στους διεθνείς κανόνες. Ωστόσο, η ελπίδα αυτή δεν έλαβε υπόψη τη δήλωση της Κίνας πως η υπάρχουσα τάξη πραγμάτων έχει καθοριστεί από τις πράξεις των νικητών του τελευταίου Παγκοσμίου Πολέμου, κατά τον οποίο η Κίνα δεν είχε μερίδιο συμμετοχής ως προς τη λήψη αποφάσεων.

Αλλη οπτική

Η Κίνα δεν συμμερίζεται την οπτική της Δύσης ως προς τα ανθρώπινα δικαιώματα. Η ίδια επιθυμούσε διακαώς να αποδυναμώσει την Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ΟΗΕ, ενώ η προσέγγισή της απέναντι στο ελεύθερο εμπόριο χαρακτηρίζεται τουλάχιστον αμφιλεγόμενη. Επίσης, η Κίνα δεν έχει κρύψει την απέχθειά της για το παγκόσμιο σύστημα των αμερικανικών στρατιωτικών συμμαχιών, κυρίως στην περιοχή Ασίας - Ειρηνικού. Γι' αυτούς τους λόγους, ο Σι έχει κάνει έκκληση για ένα «νέο τύπο διεθνούς συστήματος», που θα επέλθει μέσα από «την παρούσα μάχη για τη διεθνή τάξη» και ένα νέο τύπο κινεζικής διπλωματίας.

Εάν η Κίνα γίνει η μεγαλύτερη παγκόσμια οικονομία την επόμενη δεκαετία με τον Σι στο τιμόνι της ηγεσίας, η οικονομική της επιτυχία θα οφείλεται σε ένα τύπο κρατικού καπιταλισμού που θα απορρίπτει την άποψη πως η αύξηση του εισοδήματος συναρτάται με την οικονομική φιλελευθεροποίηση και την πολιτική δημοκρατία. Είναι ξεκάθαρο πως ο Σι θέλει την Κίνα για τον εαυτό του. Ωστόσο, η Κίνα του Σι είναι ριζικά διαφορετική από την Κίνα που έχει εντυπωθεί στη μνήμη της Δύσης.

ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ
Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
ΚΥΡΙΑΚΗ 25 ΜΑΡΤΙΟΥ 2018

Πρόδρομος Πετρίδης ο... προπονητοφάγος

Δεκαέξι προπονητές πέρασαν από τον «ηλεκτρικό» πάγκο του ΑΠΟΕΛ στις δύο θητείες του στην προεδρία της εταιρείας

ΤΟΥ **ΕΦΡΑΙΜ ΓΕΩΡΓΙΟΥ**

Μετά από μερικές πολύ έντονες και γεμάτες εξελίξεις μέρες στον ΑΠΟΕΛ, η εποχή Μπρούνο Μπαλταζάρ ξεκίνησε. Ο Πορτογάλος θα είναι ο 16ος προπονητής που θα καθίσει στον πάγκο του ΑΠΟΕΛ στις 11 σχεδόν χρονιές που βρίσκεται ο Πρόδρομος Πετρίδης στην προεδρία της εταιρείας! Βέβαια οι 11 χρονιές του Πρόδρομου Πετρίδη ήρθαν σε δυο δόσεις από το 2001 μέχρι και το 2006 και από το 2013 μέχρι σήμερα και ήταν γεμάτες επιτυχίες. Από Ευρωπαϊκούς ομίλους, σε πρωταθλήματα, κύπελλα, ασπίδες και αρκετές ακόμη διακρίσεις. Φυσικά πέρα απ' τις επιτυχίες ο Πρόδρομος Πετρίδης είναι άνθρωπος των άκρων. Δεν φοβάται τις δύσκολες αποφάσεις και όταν χρειαστεί βάζει το «μαχαίρι στο κόκκαλο» για να αλλάξει τα δεδομένα (τις πλείστες φορές πετυχημένα). Πώς αλλιώς να εξηγηθούν οι 16 προπονητές που πέρασαν από τον πάγκο του ΑΠΟΕΛ επί δικής του θητείας. Ακόμη και τώρα η επιλογή απομάκρυνσης του Δώνη και επιστράτευσης του Μπαλταζάρ έχει το ρίσκο της, όμως για τον Πρόδρομο Πετρίδη είναι το πιο δυνατό χαρτί ώστε να αυξήσει τις πιθανότητες του ΑΠΟΕΛ για κατάκτηση και αυτού του πρωταθλήματος.

Ο πρόεδρος του ΑΠΟΕΛ είναι άνθρωπος των άκρων. Δεν φοβάται τις δύσκολες αποφάσεις και όταν χρειαστεί βάζει το «μαχαίρι στο κόκκαλο» για να αλλάξει τα δεδομένα, τις πλείστες φορές με επιτυχία.

Η δεύτερη θητεία Γιώργου Δώνη στον ΑΠΟΕΛ ολοκληρώθηκε στις 22/3 μετά από οκτάμηνη παρουσία.

Πρόδρομος Πετρίδης και Ιβάν Γιοβάνοβιτς πανηγυρίζουν το πρωτάθλημα του 2004.

Από τον Γουόκερ στον Δώνη

Πρώτος προπονητής στον πάγκο του ΑΠΟΕΛ επί Πρόδρομου Πετρίδη ήταν ο Μάικ Γουόλκερ το 2001. Ο Ουαλός είδε την πόρτα εξόδου και σειρά πήρε ο Ευγένιος Γκέραντ. Ο Γκέραντ, όμως, ήταν μια ιδιαίτερη περίπτωση και αυτό γιατί ο ίδιος αποχώρησε απ' τον ΑΠΟΕΛ, σε μια περίοδο που όλα έδειχναν πολύ καλά για τους «Γαλαζοκίτρινους». Μετά τον Γκέραντ στον πάγκο του ΑΠΟΕΛ κάθισαν οι Λεμονής, Ούχριν, Γιοβάνοβιτς, Λόραντ, Κωνσταντίνου, Έγκελ χωρίς όμως κανείς τους να πείσει τον Πρόδρομο Πετρίδη πως ήταν ο ιδανικός. Με τα πιο πάνω ονόματα τερματίστηκε και η πρώτη θητεία του Πρόδρομου Πετρίδη, με 8 συνολικά προπονητές οι οποίοι πέρασαν απ' τον πάγκο των «Γαλαζοκιτρίνων».

Στη δεύτερη θητεία του Πρόδρομου Πετρίδη τα δεδομένα με τις συχνές αλλαγές προπονητών δεν αλλάζουν και πολύ. Πρώτη επιλογή του Πετρίδη και των συνεργατών του ήταν ο Γιώργος Δώνης, ο οποίος μάλιστα είχε κάνει μια καλή σεζόν και γενικότερα η πορεία του είχε θετικό πρόσημο μέχρι και την απόλυση του. Από εκεί και πέρα απέλυσε τους Φινκ, Πασιένσια, Κετσπάγια, Κρίστιανσεν (δεν ανανέωσε), Μπέιν ενώ πριν από λίγες μέρες έλαβε τέλος και η δεύτερη θητεία του Γιώργου Δώνη στον πάγκο του ΑΠΟΕΛ και έτσι πλέον μπήκαμε στην εποχή Μπαλταζάρ.

Κάποιοι προκαλούν απορίες

Το αξιοσημείωτο είναι πως σε αυτή τη δεύτερη θητεία υπάρχουν προπονητές που οι επιτυχίες τους είναι τέτοιες που προκαλούν απορίες για την απόφαση απομάκρυνσης τους. Χαρακτηριστικό παράδειγμα ο Κρίστιανσεν ο οποίος οδήγησε την ομάδα στο πρωτάθλημα, στον τελικό κυπέλλου και στους «16» του Europa League, όμως η διοίκηση επέλεξε να μην του ανανεώσει το συμβόλαιο του, καθώς η εικόνα της ομάδας ήταν τέτοια που δεν έπεισε πως θα μπορούσε να συνεχίσει στο ίδιο επίπεδο.

Πέραν απ' τους προπονητές ο Πρόδρομος Πετρίδης έχει αποδεσμεύσει τους Νασιμέντο και Μαντούκα απ' τη θέση του Τεχνικού Διευθυντή, ενώ τη δουλειά του έχασε ο Λορένθο ο οποίος είχε το ρόλο του αρχισκάουτερ. Να σημειώσουμε πως στην πιο πάνω αναφορά στους 16 προπονητές δεν μετρήσαμε τους υπηρεσιακούς προπονητές, οι οποίοι δεν έχασαν τη δουλειά τους αλλά ήταν στη θέση του προπονητή προσωρινά.

Εντυπωσιακό «αιώνιο» στατιστικό!

Η πορεία των δύο «αιώνιων» την τελευταία πενταετία είναι άκρως αντίθετη. Οι διαφορές τους είναι κάτι σαν τη μέρα με την νύχτα. Το ΑΠΟΕΛ μετρά πέντε σερί κατακτήσεις τίτλων πρωταθλήματος, δύο νταμπλ, πέντε συναπτές προκρίσεις σε ομίλους ευρωπαϊκών διοργανώσεων και μία παρουσία στη φάση των «16» του Γιουρόπα Λιγκ! Την ίδια περίοδο, η Ομόνοια πάει από το κακό στο χειρότερο και το τέλος κάθε σεζόν την βρίσκει να καταγράφει νέα αρνητικά ρεκόρ. Αποκορύφωμα η φετινή σεζόν, η οποία, εκτός απροόπτου, θα την βρει στην 6η θέση, την χειρότερη στη σύγχρονη ιστορία της! Ωστόσο, οι δύο «αιώνιοι» έχουν και ένα κοινό σημείο αναφοράς και αυτό δεν είναι άλλο από τις πολλές αλλαγές στην τεχνική ηγεσία. Από το 2013 (όταν ανέλαβε τα διοικητικά ηνία του ΑΠΟΕΛ ο Πρόδρομος Πετρίδης για την δεύτερη θητεία του), μέχρι σήμερα, στις δύο ομάδες είχαμε ακριβώς τον ίδιο αριθμό αλλαγών προπονητών, με τους Μπρούνο Μπαλταζάρ και Γέσπερ Φρέντμπεργκ να γίνονται οι 9οι προπονητές που αναλαμβάνουν τις τύχες ΑΠΟΕΛ και Ομόνοιας αντίστοιχα! Αν μη τι άλλο, εντυπωσιακό.

Η επιλογή του Μπρούνο Μπαλταζάρ

Μια αλλαγή προπονητή δεν είναι ποτέ απλή. Η διοίκηση του ΑΠΟΕΛ έπρεπε να θέσει συγκεκριμένα κριτήρια για την επιλογή του νέου προπονητή. Κριτήρια τα οποία συμβαδίζουν με τις ανάγκες της ομάδας τη δεδομένη στιγμή. Μάλιστα η επιλογή του Μπαλταζάρ ήταν ίσως και η μοναδική που πληρούσε όλα τα κριτήρια και γι' αυτό και στην τελική η επιλογή αυτή δεν προκάλεσε ερωτηματικά. Αρχικά ο νέος προπονητής θα έπρεπε να γνωρίζει την κυπριακή πραγματικότητα, και όταν λέμε την κυπριακή πραγματικότητα εννοούμε τα δεδομένα τόσο του Κυπριακού πρωταθλήματος όσο και της φετινής χρονιάς ξεχωριστά. Από την άλλη ήταν πολύ σημαντικό ο νέος προπονητής να είχε δείξει έργο υπό πίεση, και μάλιστα να μετρούσε και επιτυχίες. Ενώ τέλος η διοίκηση Πετρίδη ήθελε ένα προπονητή ο οποίος να έχει προοπτικές και για τα επόμενα χρόνια. Τα κριτήρια αυτά τα πληροί ο Μπρούνο Μπαλταζάρ και έτσι ο γάμος μεταξύ των δυο πλευρών είναι πλέον γεγονός.

Ο Μπρούνο Μπαλταζάρ είναι γνώστης της κυπριακής πραγματικότητας. Στις αρχές του Μάρτη αποχώρησε απ' τον πάγκο της ΑΕΛ, και ως εκ τούτου όχι μόνο γνωρίζει πολύ καλά το πρωτάθλημα της Κύπρου, αλλά και τα δεδομένα της φετινής χρονιάς. Ο Πορτογάλος είχε αναλάβει τα ηνία της ΑΕΛ λίγο πριν το τέλος της περασμένης χρονιάς, όταν η ΑΕΛ στην μετά Πάμπου Χριστοδούλου εποχή βρέθηκε σε μια τεράστια κρίση. Μέσα σε ελάχιστο χρονικό διάστημα ο Μπρούνο Μπαλταζάρ πρόλαβε να διορθώσει πολλά στην ΑΕΛ και κατάφερε να την οδηγήσει στην Ευρώπη, πράγμα που μέτρησε για την διοίκηση Πετρίδη, καθώς η πίεση τότε ήταν τεράστια και τα δεδομένα πολύ δύσκολα. Τέλος το γεγονός πως ο Μπαλταζάρ χειρίστηκε άψογα μια ομάδα με μικρό μπάτζετ και την οδήγησε λίγο πιο πάνω απ' τις δυνατότητές της, δείχνει τις προοπτικές του Πορτογάλου ως προπονητή. Συνολικά ο Μπρούνο Μπαλταζάρ κοούτσαρε την ομάδα της Λεμεσού συνολικά σε 42 αγώνες σε όλες τις διοργανώσεις, με απολογισμό 22 νίκες, 9 ισοπαλίες και 11 ήττες. Είχε σε αυτούς τους 42 αγώνες, επίσης, 63 γκολ υπέρ και 38 κατά. Αξίζει μάλιστα να σημειωθεί ότι για ένα σεβαστό χρονικό διάστημα στο φετινό πρωτάθλημα (μέχρι τα μέσα της σεζόν) η ΑΕΛ διατηρούσε την καλύτερη άμυνα, κάτι που ο ΑΠΟΕΛ χρειάζεται να σταθεροποιήσει.

Το γεγονός πως χειρίστηκε άψογα μια ομάδα με μικρό μπάτζετ και την οδήγησε λίγο πιο πάνω απ' τις δυνατότητές της, δείχνει τις προοπτικές του.

Βέβαια η περίπτωση Μπρούνο Μπαλταζάρ δεν έχει μόνο θετικά. Υπήρχαν και μερικά σημεία τα οποία προβληματίζουν κάποιους από τους πολύ απαιτητικούς οπαδούς. Αρχικά ο Πορτογάλος δεν έχει την εμπειρία των τίτλων και του πρωταθλητισμού. Φυσικά κάτι τέτοιο δεν επηρέασε ούτε την πρόσληψη του Τόμας Κρίστιανσεν παλαιότερα, ενώ η δίψα και το πάθος για τίτλους και διακρίσεις έρχεται να αντισταθμίσει την έλλειψη εμπειρίας. Επιπλέον μπορεί το έργο του Μπαλταζάρ στην ΑΕΛ να ήταν θετικό υπό τις περιστάσεις (χαμηλό μπάτζετ, μικρό ρόστερ), όμως δεν κατάφερε να οδηγήσει την ομάδα του σε νίκη σε ντέρμπι, ενώ όλα έδειχναν πως η ΑΕΛ δεν θα προλάβαινε το τρένο της Ευρώπης.

Η επιλογή για αλλαγή προπονητή δεν ήταν απλή και ποτέ δεν πρόκειται για μια εύκολη υπόθεση. Η διοίκηση Πετρίδη όμως έκανε την επιλογή της. Μετά από μπόλικη σκέψη και προβληματισμό κατέληξε στον Μπρούνο Μπαλταζάρ. Ένα προπονητή που έδειξε έργο σε μια ομάδα με διαφορετικούς στόχους απ' τον ΑΠΟΕΛ, ο οποίος γνωρίζει πολύ καλά το κυπριακό πρωτάθλημα και τα δεδομένα της φετινής σεζόν, ο οποίος είναι μαχητικός και δουλευταράς με προοπτικές αλλά απ' την άλλη άπειρος. Αν η διοίκηση Πετρίδη δικαιωθεί θα φανεί σύντομα με το τέλος του πρωταθλήματος. Ο στόχος του ΑΠΟΕΛ ήταν και παραμένει η κατάκτηση του πρωταθλήματος, και επ΄ αυτού θα κριθεί και ο Μπρούνο Μπαλταζάρ.

Από το καλό στο καλύτερο ο Λαΐφης

Ο διεθνής άσος διαπρέπει στην Σταντάρ Λιέγης έχοντας την προοπτική να φτάσει ακόμα ψηλότερα

ΤΟΥ **ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΤΟΦΗ**

Η γενιά των Κύπριων ποδοσφαιριστών που αποτελείτο από τους Οκκά, Εγκωμίτη και Κωνσταντίνου, ήταν εκείνη που ξεκίνησε την εξαγωγή ντόπιου ταλέντου σε ανώτερα ευρωπαϊκά πρωταθλήματα όπως το ελληνικό και το ισπανικό. Ο Αλωνεύτης και ο Χαραλαμπίδης πήραν τη σκυτάλη αγωνιζόμενοι και αυτοί στην Ελλάδα, ενώ μέχρι την επόμενη προώθηση ποδοσφαιριστών σε ευρωπαϊκά πρωταθλήματα, μεσολάβησε ένα κενό. Το καλοκαίρι του 2016, η ποδοσφαιρομάνα περιοχή του Παραλιμνίου είδε άλλο ένα σπλάχνο της να εξαργυρώνει την παρουσία του εντός συνόρων και να κάνει το μεγάλο άλμα σε ηλικία 22 ετών με τον Κωνσταντίνο Λαΐφη να ξενιτεύεται. Ήταν μια εξέλιξη που ήταν θέμα χρόνου μιας και οι δυνατότητες του πολυσύνθετου αμυντικού μέσου ξεδιπλώθηκαν και σε επίπεδο εθνικής ομάδος, ερχόμενος αντιμέτωπος με μεγάλα ονόματα του ευρωπαϊκού ποδοσφαίρου όπως ο Γκάρεθ Μπέιλ, απέναντι στον οποίον τα είχε πάει περίφημα.

Από το τένις στο Νότιγχαμ

Το ποδόσφαιρο δεν ήταν το μοναδικό άθλημα που τράβηξε την προσοχή του Κωνσταντίνου Λαΐφη, μιας και ο Παραλιμνίτης αθλητής ασχολήθηκε με το τένις. Σε ηλικία 16 ετών εντάχθηκε σε πλάνο ανάπτυξης νεαρών ποδοσφαιριστών της Νότιγχαμ Φόρεστ εκεί όπου παρέμεινε

Η παρθενική χρονιά του στο Βέλγιο ολοκληρώθηκε με πέραν των τριάντα εμφανίσεων εντός και εκτός συνόρων, σκοράροντας μάλιστα σε παιχνίδι του Γιουρόπα Λιγκ.

για μια τριετία. Το 2011 τον βρήκε να συμμετέχει στις προπονήσεις της Ανόρθωσης, εκεί όπου εγκαταστάθηκε και με τη βούλα τον Ιανουάριο του 2012 και αφού πρώτα έλυσε το συμβόλαιο που διατηρούσε με τον αγγλικό σύλλογο. Η πρώτη του επίσημη εμφάνιση με τη φανέλα της «Μεγάλης Κυρίας» καταγράφηκε στις 8 Φεβρουαρίου 2012 σε αγώνα κυπέλλου απέναντι στον ΑΠΟΠ Κινύρας.

Το κάζο στη Σουηδία

Η εικόνα του Λαΐφη στην καλοκαιρινή προετοιμασία της Ανόρθωσης το καλοκαίρι του 2013 σε συνδυασμό με τους τραυματισμούς των Αβραάμ και Σιέλη, του επέτρεψαν να πάρει φανέλα βασικού στον επαναληπτικό αγώνα απέναντι στην Γκέφλε για το Γιουρόπα Λιγκ. Η μαύρη σελίδα στην ιστορία της «Μεγάλης Κυρίας» που καταγράφηκε στις 25 Ιουλίου 2013 είχε αρνητικό αντίκτυπο στην ψυχολογία του ποδοσφαιριστή, ο οποίος σε μεταγενέστερη συνέντευξή του, είχε αναφέρει ότι μετά τον εν λόγω αγώνα, νόμισε ότι το ποδόσφαιρο τελείωσε γι' αυτόν. Ο δανεισμός του στην Αλκή για το πρώτο μισό της διετίας 2013-2014 ήταν ωφέλιμη με τον Κωστάκη Καϊάφα να εμπιστεύεται τον Κωνσταντίνο Λαΐφη 15 φορές, επιτρέποντάς του να ορθοποδήσει αγωνιστικά. Η επιστροφή του στο «Αντώνης Παπαδόπουλος» τον έφερε να κλείνει τη χρονιά με άλλες δέκα συμμετοχές σε επίπεδο πρώτης κατηγορίας, βάζοντας τις βάσεις για το μέλλον.

Η παρουσία του στη Σταντάρ Λιέγης είναι άκρως επιτυχημένη καθώς έπαιξε ήδη σε 69 επίσημους αγώνες και κατέκτησε ένα κύπελλο.

Αναγέννηση με Πάους

Όταν ο Άντρε Πάους έδωσε φανέλα βασικού στον Κωνσταντίνο Λαΐφη στον αγώνα της 1ης Σεπτεμβρίου 2014 απέναντι στην Ομόνοια στο ΓΣΠ και μάλιστα στη μεσαία γραμμή, κατάφερε να αιφνιδιάσει ακόμα και τους φίλους της Ανόρθωσης. Ο Ολλανδός προπονητής εκτίμησε τα προσόντα του Παραλιμνίτη ποδοσφαιριστή και του έδωσε ρόλο βασικού σε μια θέση που ουδείς θα ανέμενε. Η λειψανδρία στα μετόπισθεν, τον μετέτρεψε σε εργαλείο πολυτελείας τη διετία 2014-2015 καθώς συχνά-πυκνά μετατοπιζόταν στο κέντρο της άμυνας, στο πλευρό είτε του Χόλγκερσον, είτε του Πόλο. Το τέλος της σεζόν βρήκε τον Λαΐφη να μετρά 24 παρουσίες στο πρωτάθλημα και τέσσερα γκολ, ως μέλος της νεανικής εκείνης ομάδας στα πλαίσια του ολλανδικού μοντέλου.

Την αμέσως επόμενη σεζόν, ο Άντρε Πάους επέλεξε να μονιμοποιήσει τον 22χρονο τότε ποδοσφαιριστή στο κέντρο της άμυνας, κίνηση η οποία εκ των υστέρων κρίθηκε ως ευεργετική για την καριέρα του. Ο Λαΐφης ήταν εκ των πρωταγωνιστών στην πορεία πρωταθλητισμού στο πρώτο μισό της αγωνιστικής περιόδου 2015-2016, προσθέτοντας άλλα τέσσερα γκολ στον απολογισμό του. Τα δημοσιεύματα από το εξωτερικό όλο και πλήθαιναν, αναφερόμενα στο ενδιαφέρον ευρωπαϊκών συλλόγων για τον Παραλιμνίτη αμυντικό, ο οποίος στο μεσοδιάστημα διακρίθηκε και με τη φανέλα της εθνικής Κύπρου, σκοράροντας το πρώτο του επίσημο γκολ απέναντι στο Γιβραλτάρ στις 13 Νοεμβρίου 2016.

Στη Λιέγη μέσω Πειραιά

Τον Ιούνιο του 2016 ο Ολυμπιακός Πειραιώς εκταμίευσε μισό εκατομμύριο ευρώ για να αποσπάσει τη συγκατάθεση της Ανόρθωσης για μεταπήδηση του ποδοσφαιριστή στο εξωτερικό, κερδίζοντας τη μάχη των εντυπώσεων με άλλους ελληνικούς συλλόγους που φλέρταραν με τον Κωνσταντίνο Λαΐφη. Ο 23χρονος ποδοσφαιριστής δεν έμελλε να βάλει τα κόκκινα των πρωταθλητών Ελλάδος, αλλά τα κόκκινα της Σταντάρ Λιέγης η οποία τον απέκτησε με διετή δανεισμό με δικαίωμα αγοράς μετά το τέλος αυτής της περιόδου έναντι ποσού κοντά στα δύο εκατομμύρια ευρώ.

Ο Λαΐφης κατάφερε να πάρει αμέσως φανέλα βασικού στο κέντρο της άμυνας των «Les Rouges» και ο Ιανουάριος του 2017 συνοδεύτηκε από το ανεπίσημο ενδιαφέρον ιταλικών συλλόγων όπως η Φιορεντίνα, η Τορίνο και η Μπολόνια. Η παρθενική χρονιά του Κύπριου διεθνή αμυντικού στο Βέλγιο ολοκληρώθηκε με πέραν των τριάντα εμφανίσεων εντός και εκτός συνόρων, σκοράροντας μάλιστα σε επίπεδο Γιουρόπα Λιγκ στις 24 Νοεμβρίου 2016 όταν η Σταντάρ Λιέγης έφυγε με το βαθμό της ισοπαλίας από το «Balaidos» με αντίπαλο την Θέλτα Βίγκο.

Η κορυφαία στιγμή στην ποδοσφαιριστή καριέρα του Λαΐφη καταγράφηκε στις 17 Μαρτίου 2018 όταν και πανηγύρισε στον πρώτο του τίτλο και συγκεκριμένα το κύπελλο Βελγίου. Παρόλο που δεν αγωνίστηκε στον τελικό λόγω τιμωρίας, ο διεθνής αμυντικός πρόσθεσε στο παλμαρέ του ένα σημαντικό παράσημο, με το προσεχές καλοκαίρι να προμηνύεται καυτό.

Από πλευράς του βελγικού συλλόγου υπάρχει η πρόθεση καταβολής της ρήτρας απόκτησής του από τον Ολυμπιακό Πειραιώς, ωστόσο το ενδιαφέρον από ευρωπαϊκούς συλλόγους της εμβέλειας της Βέρντερ Βρέμης, ενδεχομένως να οδηγήσει στην άμεση μεταπώλησή του.

ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΑ

50-50

Κάπου εκεί βρίσκονται οι πιθανότητες να παραμείνει ο Άλεφ στον Απόλλωνα που ως γνωστό ανήκει στην Μπράγκα. Οι Λεμεσιανοί στηρίζονται κατά πολύ στην καλή σχέση που ανέπτυξαν με τους Πορτογάλους, λόγω της μπίζινας που έκαναν μεταξύ τους και αφορούσε τον Ζοάο Πέδρο και τον Πάολο Μοντέιρο. Εάν να τα καταφέρουν τότε ο καλύτερος ίσως χαφ του πρωταθλήματος θα παραμείνει ως δανεικός αφού η πιθανότητα απόκτησής του κρίνεται λόγω οικονομικού έως ακατόρθωτη.

* * * * *

ΑΠΟΕΛ και πιθανότητες

Με εξαίρεση το περσινό πρωτάθλημα, στις προηγούμενες φορές που ο ΑΠΟΕΛ άλλαξε προπονητή λίγο πριν την ολοκλήρωση του πρωταθλήματος και της διεκδίκησης του τίτλου, κατακτούσε το τρόπαιο. Τόρστεν Φινκ (Μάιος 2015) και Τιμούρ Κετσπάγια (Μάιος 2016) απομακρύνθηκαν λίγο πριν την τελευταία αγωνιστική με μια σημαντική, ωστόσο, διαφορά σε σχέση με τη φετινή αποδέσμευση Γιώργου Δώνη και αντικατάσταση του με τον Μπρούνο Μπαλταζάρ. Και στις δύο προηγούμενες αλλαγές προπονητών, ο ΑΠΟΕΛ ήταν πρώτος και κατάφερνε να μένει στην κορυφή μέχρι το τέλος. Σε αντίθεση με φέτος, με το προβάδισμα και το πλεονέκτημα να ανήκει στον Απόλλωνα και με τη γενικά αποδεκτή εκτίμηση, πως η αγωνιστική εικόνα της ομάδας του Σωφρόνη Αυγουστή είναι τέτοια, που σε συνδυασμό με τα βαθμολογικά δεδομένα, την κατατάσσει ως το μεγάλο φαβορί...

Στόματα κλειστά!

Και επίσημα από την ερχόμενη Τρίτη, αρχίζει η νέα εποχή στην ΚΟΠ και η προεδρία Γιώργου Κούμα, ο οποίος εκλέγεται χωρίς ανθυποψήφιο στη θέση του προέδρου, όπως ανάλογα συνέβαινε για πολλά χρόνια με τον αποβιώσαντα πρόεδρο Κωστάκη Κουτσοκούμνη. Και επίσημα από την ερχόμενη Τρίτη, στόματα κλειστά, όλων όσων αντιδρούσαν, φώναζαν και απαιτούσαν για χρόνια τώρα αλλαγές και κάθαρση σε πρόσωπα και καταστάσεις. Όλων όσων μιλούσαν για το κατεστημένο, το παρασκήνιο, τους μόνιμα ευνοημένους και πάντα αδικημένους. Στόματα κλειστά γιατί η ευκαιρία υπήρξε αλλά ούτε καν δοκίμασαν κάποιοι να την αξιοποιήσουν. Κανείς δεν εξαιρείται, ούτε και αυτοί που τηρώντας ίσως αποχή θα προσπαθήσουν να αποστασιοποιηθούν και να διαφοροποιηθούν. Για τα μάτια του κόσμου περισσότερο...

* * * * *

Αρχαία Ρώμη...

Ούτε και στα παλάτια του Καλιγούλα τότε στην αρχαία Ρώμη, τέτοια όργια. Οι ίδιοι προπονητές πάνε και έρχονται σε ομάδες όπως η Μεσαλίνα άλλαζε τους συντρόφους της. Αν μη τι άλλο τους αναγνωρίζεις τις ορμές και την αγάπη που έχουν μεταξύ τους. Τόσο... που τους λες και κλειστό κλαμπ.

* * * * *

Ρητορείες και... ξεκατίνιασμα

Με την πολύ σημαντική όπως έχουν εξελιχθεί τα πράγματα Εκλογική Γενική Συνέλευση της Ομόνοιας να πλησιάζει, (κατά πάσα πιθανότητα θα γίνει στις 14 Απριλίου), αυτό πού επικρατεί από πλευράς ουσίας, είναι το απόλυτο τίποτα. Δεν υπάρχει μέχρι στιγμής κανείς που να έχει εκφράσει σαφή πρόθεση για υποβολή υποψηφιότητας. Εννοείται ότι κανείς δεν έχει ψελλίσει τίποτα για εισροή λεφτών. Επικρατούν, δυστυχώς για τη λαοφιλέστερη ομάδα του τόπου, οι ρητορείες του κενού και το... ξεκατίνιασμα (κυρίως αυτό).

* * * * *

Από εμπρηστής πυροσβέστης

Τα όσα έγιναν στην Ομόνοια κατά τη διάρκεια της εβδομάδας δεν έχουν προηγούμενο. Γίναμε μάρτυρες πρωτόγνωρων καταστάσεων και δηλώσεων, οι οποίες κάθε άλλο παρά περιποιούν τιμή, τόσο στους ίδιους τους πρωταγωνιστές, όσο και στο σύλλογο. Ο Ιβάιλο Πέτεφ έριξε... πυρηνικές βόμβες με την επίμαχη συνέντευξή του σε ιστοσελίδα της Βουλγαρίας, προκαλώντας σεισμικές δονήσεις πολλών Ρίχτερ στο πράσινο οικοδόμημα. Τα τελευταία 24ωρα, όμως, ο Βούλγαρος τεχνικός έκανε στροφή 180 μοιρών και από... εμπρηστής επιχείρησε να γίνει πυροσβέστης και να σβήσει τις φωτιές που ο ίδιος άναψε. Αφού τίναξε τα πάντα στον αέρα, ακολούθως ζήτησε να χαμηλώσουν οι τόνοι για το καλό της Ομόνοιας, καλώντας και τους παίκτες να επικεντρωθούν στις αγωνιστικές τους υποχρεώσεις! Η αλλαγή στη στάση του Πέτεφ δεν έχει να κάνει με... διπολική διαταραχή ή άλλες κυκλοθυμικές συμπεριφορές. Προφανώς έχει αντιληφθεί τη σοβαρότητα της κατάστασης και τις συνέπειες που θα προκύψουν σε περίπτωση που δεν καταφέρει να στοιχειοθετήσει στο δικαστήριο τους ισχυρισμούς του και τις πολύ σοβαρές καταγγελίες. Η προσπάθεια του Πέτεφ να ανατρέψει το κλίμα, μοιάζει να είναι απέλπιδα. Τα πράγματα έχουν πάρει το δρόμο τους, η διοίκηση της Ομόνοιας παρουσιάζεται αποφασισμένη να τραβήξει το θέμα στα άκρα και αναμένουμε με τεράστιο ενδιαφέρον την κατάληξη της νομικής διαμάχης.

* * * * *

Στον αστερισμό της βαλίτσας

Είναι αυτή η εποχή του χρόνου που δυστυχώς οι καφενειακού επιπέδου συζητήσεις κυριαρχούν στα ποδοσφαιρικά μας πράγματα και σκεπάζουν τα πάντα. Δεξιά κι αριστερά ακούς άτομα που τα ξέρουν όλα, για υπόγειες διαδρομές, προσεγγίσεις παικτών, βαλίτσες που πάνε κι έρχονται και όλα τα υπόλοιπα. Φέτος κάπου ξεφύγαμε κιόλας, αφού φτάσαμε να τα συζητάμε και δημόσια με τα όσα έγιναν στην Ομόνοια το προηγούμενο διάστημα. Όπως λέμε πάντα σε αυτές τις περιπτώσεις, υπάρχουν αστυνομικές αρχές αρμόδιες για να επιληφθούν των θεμάτων αυτών και καλό θα ήταν κάποια στιγμή επιτέλους να το πράξουν για να μάθουμε και εμείς τι τελικά ισχύει και τι όχι. Τι ψάχνετε και σεις τώρα, θα μας πείτε και θα έχετε δίκαιο...

ΑΠΟΨΕΙΣ

Δεκατέσσερις; Εικοσιτέσσερις

Του **ΧΡΙΣΤΟΥ ΖΑΒΟΥ**

Ξεκίνησε ο μηχανισμός λύτρωσης του ποδοσφαίρου μας. Την παντιέρα σήκωσε ο προπονητής της Δόξας, Λούκας Χατζηλούκας, και ακολούθησε ο γκράντε μάστρος του, Κώστας Χριστοδούλου, Καραβίδας. Και όπου να ΄σαι θα συμπορευτούν και άλλοι που «ενδιαφέρονται» για το καλό του αθλήματος.

Τρελαίνεσαι και μόνο που το σκέφτεσαι, αλλά από το «μηχανισμό» όλα να τα περιμένεις. Πώς είναι δυνατό ο άνθρωπος που καθιέρωσε την «ξενομανία» κουβαλώντας καράβια ξένων παικτών στη νήσο να φέρεται ως ο προστάτης των Κύπριων παικτών ή των μικρών ομάδων; Δηλαδή, και νταλαβέρια με τις μεγάλες ομάδες και προστάτης των μικρών.

Βγήκε λέει ο υπάλληλος ή η «γκόμενά» του, όπως ο ίδιος ο πρόεδρος δήλωσε και προέτρεψε τον Γιώργο Κούμα να ξανασκεφτεί το ενδεχόμενο μήπως και διατηρηθούν δεκατέσσερις ομάδες για να μπορούν έτσι να βρίσκουν δουλειά οι Κύπριοι προπονητές. Κάτι από τον αείμνηστο Πανούση μου θυμίζει η τοποθέτησή του. Τότε που ο Τζιμάκος είπε το ιστορικό «μην παίρνετε ναρκωτικά, δεν φτάνουν για όλους». Να σωθούν οι Κύπριοι προπονητές, να παραμείνουν τα αδιάφορα παιγνίδια, να διατηρούνται οι συνθήκες για στημένα παιγνίδια λόγω έλλειψης ανταγωνισμού και όχι μόνο και να συνεχίσουν οι δουλειές με τους παράγοντες και τους μάνατζερ. Άμα είναι κιόλας, να παίξουν και λίγο οι Κύπριοι παίκτες στη Β' φάση του Β' γκρουπ. Καλά μην περιμένεις κιόλας κανένα επιχείρημα εκ μέρους τους. Πότε ήταν που πήραν την απόφαση σε κλειστές αίθουσες για ν' αυξήσουν τις ομάδες σε δεκατέσσερις δίνοντας ως αντάλλαγμα την στήριξή τους στον πρώην πρόεδρο της ΚΟΠ, Κώστα Κουτσοκούμνη.

Μας έλεγαν τότε ότι το εν λόγω μέτρο πάρθηκε για να δοθεί έτσι η ευκαιρία στους γηγενείς παίκτες ν' αγωνίζονται στις ομάδες. Θα ήταν ενδιαφέρον να δούμε κάποιο στατιστικό για το πόσο και πώς στηρίχτηκε το εγχώριο στοιχείο από τότε. Κουροφέξαλα... Τώρα που το σκέφτομαι είναι και άγριες οι εποχές, άμα είναι να καταπολεμήσουμε την ανεργία γιατί να μην αυξήσουμε τις ομάδες σε εικοσιτέσσερις μήπως και δημιουργηθούν νέες θέσεις εργασίας; Σκεφτείτε το και αποταθείτε κιόλας στο Υπουργείο Εργασίας.

Απ' εδώ πέρασαν κι άλλοι...

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΟΓΙΔΗ**

Δυσκολεύομαι να καταλήξω. Σωστά ή λανθασμένα αποδεσμεύθηκε ο Γιώργος Δώνης; Γιατί στον ΑΠΟΕΛ έχει χαθεί τα τελευταία χρόνια το μέτρο. Πότε ένας προπονητής θεωρείται κατάλληλος ή πετυχημένος και στη βάση ποιων κριτηρίων γίνεται η αξιολόγηση; Αλλού είναι η ουσία και άλλο το ερώτημα που πρέπει να απαντηθεί. Γιατί λοιπόν σε μια ομάδα με τόσες επιτυχίες τα τελευταία χρόνια, προκύπτουν τόσες αλλαγές προπονητών;

Για τους περισσότερους η απάντηση είναι Πρόδρομος Πετρίδης. Προσωπικά, θεωρώ πως γενικότερο είναι το θέμα και σαφώς δεν περιορίζεται στην ιδιοσυγκρασία ή τον χαρακτήρα του διοικητικού ηγέτη του ΑΠΟΕΛ. Παρά το γεγονός πως, μέχρι τώρα τουλάχιστον, οι ριψοκίνδυνες αλλαγές προπονητών «έβγαιναν» στον πρόεδρο και τη διοίκηση, το όλο σκηνικό δεν παραπέμπει σε... ποδοσφαιρική υγεία.

Ο Πρόδρομος Πετρίδης, οι στενοί του συνεργάτες και ο τρόπος με τον οποίο καταλήγουν στις αποφάσεις τους είναι το ένα μέρος, ίσως το... δέντρο. Γιατί το... δάσος είναι ο γενικότερος τρόπος λειτουργίας του ποδοσφαιρικού ΑΠΟΕΛ. Μιας ομάδας που τα τελευταία χρόνια δοκίμασε να πορευθεί κάποτε με το μοντέλο του τεχνικού διευθυντή, κάποτε με προπονητές τύπου εγώ κάνω κουμάντο και κάποιες φορές επιχειρώντας συνδυασμό των δύο. Μιας ομάδας που εργοδοτεί Διευθυντή ποδοσφαίρου και Τεχνικό Διευθυντή, την ίδια ώρα που συνεργάζεται με συγκεκριμένα γραφεία μάνατζερ, ενώ διαχρονικά προκύπτει επιτροπή προγραμματισμού από μέλη της διοίκησης με ουσιαστική συμμετοχή... Ποικιλία ή πλουραλισμός στον τρόπο λήψης (σημαντικών) αποφάσεων, την ίδια ώρα, όμως, έλλειψη εμπιστοσύνης και υπομονής σ' ένα συγκεκριμένο πλάνο.

Απουσία λοιπόν σταθερής φιλοσοφίας και τρόπου λειτουργίας. Γι' αυτό και το δρόμο του Δώνη, του Κρίστιανσεν, του Κετσπάγια και όχι μόνο, θα ακολουθήσουν και άλλοι, είτε πάρουν το πρωτάθλημα είτε όχι. Γι' αυτό άλλωστε και οι πολλές, κάθε χρόνο, (δαπανηρές) μεταγραφές, οι συχνές αλλαγές στο ρόστερ, ως αποτέλεσμα του χαμηλού ποσοστού επιτυχίας των μεταγραφών και με συνέπεια κενά, αδυναμίες και έλλειψη σταθερότητας σε καλή απόδοση. Στοιχεία που ενδεχομένως να στοιχίσουν τον κυριότερο φετινό στόχο, από τη στιγμή που ο βασικός αντίπαλος (βλέπε Απόλλωνας) στηρίζει την πρωταγωνιστική του πορεία στα εντελώς αντίθετα...

Eurobank Cyprus

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ

ΚΥΡΙΑΚΗ 25 ΜΑΡΤΙΟΥ 2018

Eurobank Cyprus

Μεταβολές εβδομάδας

Χ.Α.Κ.	Χ.Α.	Dow Jones	Nasdaq	Nikkei	Dax	FTSE 100	Πετρέλαιο	€/$
-2,70%	-3,46%	-3,97%	-4,72%	-5,32%	-1,99%	-2,62%	-4,09%	0,39%

Σ. ΑΡΑΒΙΑ
Στροφή Ριάντ στην παραγωγή πυρηνικής ενέργειας
Σελ. 9

ΔΙΑΒΑΣΤΕ

ΠΑΠΑΣΤΡΑΤΟΣ

Σβήνει το τσιγάρο και στρέφεται τώρα στο iqos

Η μεγαλύτερη καπνοβιομηχανία στην Ελλάδα, Παπαστράτος, εγκαταλείπει την παραγωγή συμβατικών τσιγάρων και στρέφεται στο iqos. Την περασμένη Τετάρτη η Παπαστράτος εγκαινίασε τις νέες της εγκαταστάσεις, ύστερα από επένδυση 300 εκατ. από την Philip Morris. **Σελ. 6**

ΔΙΕΘΝΗ

Φουντώνει η μάχη Nokia και Ericsson

Η φινλανδική Nokia και η σουηδική Ericsson ακολουθούσαν παράλληλη πορεία κερδοφορίας. Τα τελευταία χρόνια η κατάσταση είναι ρευστή, με τις δύο εταιρείες να προσπερνούν διαρκώς η μία την άλλη σε ό,τι αφορά το ύψος των κερδών. Η τιμή της μετοχής Nokia αυξήθηκε κατά 9%. **Σελ. 10**

ΕΛΛΑΔΑ

Οι μεγάλοι διεκδικούν την αγορά των μικρών

Οι μεγάλοι παίκτες του κλάδου των σούπερ μάρκετ αναζητούν τρόπους αύξησης του τζίρου τους. Η επέκταση στα συνοικιακά μίνι μάρκετ, με μικρότερα καταστήματα και ευέλικτο ωράριο, αποτελεί μια αγορά με καθόλου ευκαταφρόνητο τζίρο και ήδη πολλοί κινούνται προς αυτήν την κατεύθυνση. **Σελ. 8**

Real Estate

Στην κατασκευή κτιρίων στρέφονται οι επενδυτές

Στην ανάπτυξη ακινήτων μέσω συνεργασιών με εξειδικευμένες εταιρείες θα επεκτείνουν τις δραστηριότητές τους οι επενδυτές σε ακίνητη περιουσία το 2018. Στόχος είναι να δημιουργήσουν το προϊόν που λείπει από την ελληνική αγορά. Ο ανταγωνισμός για ποιοτικά ακίνητα είναι έντονος. **Σελ. 12**

Χρονιά σταθμός το 2018 για τη ΣΚΤ

Πώς από τα συνεργατικά ιδρύματα φτάσαμε στην ενιαία τραπεζική οντότητα και η επόμενη μέρα

Συμπληρώνοντας τα 80 χρόνια ζωής, ο Συνεργατισμός ετοιμάζεται να κλείσει τον πρώτο μεγάλο κύκλο του και να ανοίξει τον επόμενο, με την προσέλκυση και την είσοδο στρατηγικών επενδυτών. Οι εν λόγω επενδυτές θα κληθούν να οδηγήσουν τη Συνεργατική στη νέα εποχή επισημαίνουν τα στελέχη της, κάτι που αναμένεται να ενισχύσει και το εγχώριο τραπεζικό σύστημα. Εξάλλου, αυτός είναι και ο σκοπός του υπουργείου Οικονομικών, με βάση τα όσα έχει δηλώσει ο Χάρης Γεωργιάδης. Στη διοίκηση της τράπεζας επικρατεί συγκρατημένη αισιοδοξία ότι το ενδιαφέρον θα είναι ικανοποιητικό, αφού οι πρόσφατες επιτυχίες της ΣΚΤ την καθιστούν ακόμη πιο ελκυστική. Όσον αφορά τα επόμενα βήματα, επισημαίνεται πως η Συνεργατική είναι αυτή που θα επιλέξει το καλύτερο δυνατό σενάριο για την ίδια και για τους καταθέτες της, σε συνάρτηση πάντα με το ενδιαφέρον που θα εκδηλωθεί. Τονίζουν επίσης ότι οι καταθέσεις είναι απόλυτα εξασφαλισμένες, τα δάνεια και οι λοιπές συναλλαγές εξακολουθούν να «τρέχουν» απρόσκοπτα, ενώ το προσωπικό της ΣΚΤ έχει ενημερωθεί ότι η διαδικασία σχεδιάστηκε για να διασφαλίζει τη σταθερότητα. **Σελ. 4**

Πάνω από 1 τρισ. δολάρια οι εξαγορές φέτος

Από τις αρχές της χρονιάς και μέχρι προχθές, οι εξαγορές και οι συγχωνεύσεις ξεπέρασαν το 1 τρισ. δολάρια παγκοσμίως. Πρόκειται για τον ταχύτερο ρυθμό με τον οποίο έχουν συναφθεί επιχειρηματικές συμφωνίες τέτοιας κλίμακας. Κύριοι μοχλοί αυτής της ζωηρής δραστηριότητας είναι οι συμφωνίες στην Ευρωπαϊκή Ενωση συνολικά, στη Βρετανία και τη Γερμανία, την Κίνα και την Ιαπωνία, αλλά και στις Ηνωμένες Πολιτείες. Μια από τις μεγαλύτερες εξαγορές είναι αυτή της αμερικανικής Express Scripts, από την επίσης αμερικανική Cigna, ύψους 67 δισ. δολαρίων. **Σελ. 11**

Την υπηρεσία e-loan εισάγει η Τρ. Κύπρου

Αίτηση δανείου μέσω wi-fi

Αναπόφευκτη θεωρείταιι η τεχνολογική αναβάθμιση των τραπεζών, προκειμένου να μπορέσουν να λειτουργήσουν στο ανταγωνιστικό περιβάλλον. Σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», στο πλαίσιο του εκσυγχρονισμού, η Τράπεζα Κύπρου θα ανακοινώσει την επόμενη εβδομάδα τη νέα υπηρεσία, την e-loan, με την οποία ο καταναλωτής θα μπορεί να ολοκληρώσει από το κινητό ή από τον υπολογιστή του, αίτηση δανείου. **Σελ. 3**

Υψώνονται οι τρεις πύργοι Ομίλου Λανίτη

Ανοιγμα και στα γήπεδα γκολφ

Συνεχίζονται οι εργασίες για την ανέγερση Trilogy στη Λεμεσό. Ο πρώτος πύργος θα είναι έτοιμος το 2021. Οι πωλήσεις και οι κρατήσεις στον West Tower του Trilogy έχουν φθάσει στα 38 εκατ. ευρώ. Ο εκτελεστικός αντιπρόεδρος του Ομίλου Λανίτη και αντιπρόεδρος της Cybarco, Μάριος Λανίτης, αναφέρεται και στα golf resort, με το Limassol Greens. **Σελ.5**

Απόδοση δεκαετών ομολόγων

	Απόδοση	Εβδομαδιαία αλλαγή
Κύπρος	**1,73%**	**-0,03%**
Γερμανία	0,52%	-0,05%
Γαλλία	0,77%	-0,05%
Ιταλία	1,88%	-0,09%
Ισπανία	1,27%	-0,09%
Ιρλανδία	0,94%	-0,05%
Ελλάδα	4,26%	0,11%
Ην. Βασίλειο	1,44%	0,00%

Βαθμολογία από οίκους αξιολόγησης

Οίκος Αξιολόγησης	Μακροπρόθεσμο Χρέος	Βραχυπρόθεσμο Χρέος
DBRS	BBlow	R-4
Fitch	BB	B
Moody's	Ba3	NP
S&P	BB+	B

ΑΠΟΨΗ / *Του* **CHARLES WOOLFSON***

Οι εργασιακές σχέσεις, ένα ακόμη θύμα του Brexit

Πολλές φορές τα δικαιώματα των εργαζομένων και η προστασία τους τίθενται σε αμφισβήτηση στο πλαίσιο του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ) – ειδικά όταν η παρακολούθηση της εφαρμογής των σχετικών διατάξεων σε διεθνές επίπεδο είναι πλημμελής. Μία συμφωνία, την οποία θα συνάψει η Βρετανία με την Ευρωπαϊκή Ενωση υπό την αιγίδα του ΠΟΕ, ενδεχομένως να δώσει λαβή σε μια συντηρητική κυβέρνηση να αποδυναμώσει το ήδη χαλαρό πλαίσιο κανόνων που ισχύει για τα δικαιώματα των εργαζομένων και τις συνθήκες εργασίας. Αλλωστε, μετά την έξοδό της (Brexit), η Βρετανία θα είναι απλά μια «τρίτη χώρα» για την Ε.Ε. και ενδεχομένως η μεταξύ τους εμπορική συμφωνία να είναι παρόμοια με εκείνην του Καναδά (CETA). Κι ενώ υπάρχει ειδικό κεφάλαιο στην CETA, το οποίο αφορά τις αξιοπρεπείς συνθήκες εργασίας και τις προδιαγραφές εργασίας, ταυτόχρονα αναγνωρίζεται «το δικαίωμα εκάστου των συμβαλλομένων μερών να θέτει τις προτεραιότητές του, να ορίζει τα επίπεδα προστασίας

Η Ε.Ε. προειδοποιεί το Λονδίνο να μην προχωρήσει σε «ειδικές εμπορικές ζώνες» για τα εξαγώγιμα προϊόντα.

των εργαζομένων και αναλόγως να προσαρμόζει τη νομοθεσία και τις πολιτικές του». Στις δε εμπορικές συμφωνίες,που προβλέπουν τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας στις αναπτυσσόμενες χώρες, τα πράγματα επιδέχονται ακόμα μεγαλύτερη αμφισβήτηση.

Βέβαια, η ειρωνεία της τύχης θέλει τις μελλοντικές εμπορικές συμφωνίες, τις οποίες θα διαπραγματευθεί η Βρετανία, να δίνουν την ευκαιρία στους εταίρους της να ζητήσουν να χαλαρώσουν κανόνες που θεωρούνται αυστηροί. Ενα παράδειγμα είναι η συμφωνία ελεύθερου εμπορίου, που προτάθηκε από τις ΗΠΑ και προβλέπει να αμβλυνθούν οι βρετανικοί κανόνες προστασίας του περιβάλλοντος και οι προδιαγραφές ασφαλείας. Είναι, πάντως, απίθανο να συναφθεί μεταξύ Λονδίνου και Βρυξελλών μια νορβηγικού τύπου συμφωνία. Βάσει αυτής, προσφέρεται πρόσβαση στην ενιαία αγορά υπό τον όρο ότι συμμορφώνεται η συμβαλλόμενη χώρα με όλες τις ευρωπαϊκές προδιαγραφές, συμπεριλαμβανομένης και αυτής για την ελεύθερη μετακίνηση ανθρώπων. Ο αρμόδιος για το Brexit διαπραγματευτής της Ε.Ε. Μισέλ Μπαρνιέ έχει διαμηνύσει ότι περιμένει από τη Βρετανία να ενημερώσει την Ευρώπη εάν θα εξακολουθήσει να συμβαδίζει με το ευρωπαϊκό μοντέλο. Απαντώντας, ο Βρετανός υπουργός Οικονομικών, Φίλιπ Χάμοντ, τονίζει ότι δεν είναι στόχος της κυβέρνησης Τερέζας Μέι να μεταμορφώσει τη χώρα σε μια πλήρως απελευθερωμένη οικονομία τύπου Σιγκαπούρης. Αντιθέτως, όπως διευκρίνισε, «η Βρετανία μετά την αποχώρησή της από την Ε.Ε. θα συνεχίσει να λειτουργεί ως οικονομικό, κοινωνικό και πολιτιστικό μοντέλο με ευρωπαϊκά χαρακτηριστικά».

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, πάντως, προειδοποιεί πως εάν δημιουργηθούν από τη Βρετανία «ειδικές εμπορικές ζώνες για την επεξεργασία των εξαγώγιμων προϊόντων», υπάρχει σοβαρός κίνδυνος να υπονομευθούν τα δικαιώματα των εργαζομένων στις συλλογικές διαπραγματεύσεις των συμβάσεών τους, αλλά και τα δικαιώματά τους στις διαβουλεύσεις με την εργοδοσία σε περίπτωση επικείμενων απολύσεων. Βέβαια, ορισμένοι θα αντιτείνουν πως ούτε η Κομισιόν έχει καλές επιδόσεις στην προστασία των εργαζομένων, ειδικά όταν προωθεί το μοντέλο της «ευέλικτης απασχόλησης» στις χώρες που υπάγονται σε πρόγραμμα δημοσιονομικής προσαρμογής.

* Ο κ. Charles Woolfson είναι επίτιμος καθηγητής Εργατικών Σπουδών στο Ινστιτούτο Ερευνών Μετανάστευσης, Εθνικότητας και Κοινωνίας του Πανεπιστημίου Λινκέπινγκ στη Σουηδία. Το άρθρο δημοσιεύθηκε στην ιστοσελίδα www.socialeurope.eu.

pwc

Cyprus Real Estate Market 2017

Διαθέσιμο στις 28 Μαρτίου
Εγγραφείτε για την ηλεκτρονική έκδοση
www.pwc.com.cy/real-estate-market-2017

ΑΠΟΨΗ Του **ΜΙΧΑΛΗ ΟΛΥΜΠΙΟΥ**

Η αγορά δεν θα δώσει λύση αλλά παράλυση

Η εμμονή του Ενιαίου Εποπτικού Μηχανισμού σε εκποιήσεις πρώτης κατοικίας ακόμα και κάτω των 350.000 ευρώ βασίζεται στην μονολιθική άποψη ότι η αγορά θα δώσει λύσεις. Πρόκειται για αυταπάτη. Μόνο η ΣΚΤ έχει συνολικά δάνεια 1,8 δισ. που αφορούν πρώτη κατοικία κάτω των 350.000 ευρώ. Μαζί με το υπόλοιπο τραπεζικό σύστημα το ύψος των δανείων αυτών πιθανόν να ξεπερνά τα 6 δισ., δηλαδή το ένα τρίτο του κυπριακού ΑΕΠ. Δεν πρόκειται για εξοχικές κατοικίες στον Πρωταρά, την Πάφο ή τη Λεμεσό όπου υπάρχει και ξένη ζήτηση. Πρόκειται για σπίτια και διαμερίσματα που εξυπηρετούν τις ανάγκες του εγχώριου πληθυσμού και που στην μεγαλύτερή τους πλειοψηφία δεν έχουν ζήτηση για χρήση πέραν των Κυπρίων. Αν λοιπόν προχωρήσει η κυπριακή πολιτεία και υλοποιήσει τις απαιτήσεις του ΕΕΜ τότε ασφαλώς χιλιάδες σπίτια και διαμερίσματα θα βρεθούν στην αγορά για πώληση. Δεν χρειάζεται να είναι κανείς οικονομολόγος για να προβλέψει το αποτέλεσμα. Θα χιμήξουν τα επενδυτικά «όρνια» προσφέροντας τιμές στο 30% - 40% της σημερινής τους αξίας με σκοπό στη συνέχεια να τα νοικιάσουν πίσω στους σημερινούς ιδιοκτήτες τους. Ένα τέτοιο σενάριο βέβαια θα συναντήσει έντονη κοινωνική αντίδραση. Όμως ας αφήσουμε αυτή την πτυχή. Ας εξετάσουμε ποιες θα είναι οι επιπτώσεις στα ίδια τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Ακόμα και να υποθέσουμε ότι θεωρητικά μπορούν να ξεπουλήσουν στο 50% της αξίας των ακινήτων αυτών το μεγαλύτερο μέρος των μη εξυπηρετούμενων δανείων που αφορά την πρώτη κατοικία, το ερώτημα που προκύπτει είναι κατά πόσο το πρόβλημα μπορεί να επιλυθεί. Πρακτικά, μια τράπεζα που αναγνωρίζει την αξία ενός ακινήτου στα βιβλία της για παράδειγμα στις 300.000 ευρώ με βάση τις σημερινές αξίες και το εκποιήσει στη μισή αξία τότε αυτομάτως θα χάσει 150.000 ευρώ. Ακόμα και να κυνηγήσει νομικά τους ιδιοκτήτες για το υπόλοιπο ποσό μετά την εκποίηση το πιθανότερο που θα επιτύχει είναι να τους οδηγήσει σε πτώχευση. Εν ολίγοις οι τράπεζες αν προχωρήσουν σε μαζικές εκποιήσεις είναι σαν να πυροβολούν το πόδι τους. Θα βρεθούν ξαφνικά με ένα τεράστιο κεφαλαιακό έλλειμμα από τις μεγάλες ζημιές που θα προκαλέσουν οι ίδιες στους ισολογισμούς τους με τον τρόπο που έχουμε εξηγήσει, οι οποίες θα οδηγήσουν με τη σειρά τους στο δικό τους ξεπούλημα. Οι υφιστάμενοι μέτοχοί τους θα υποστούν τεράστια ζημιά και θα εξαϋλωθεί η παρούσα συμμετοχή τους στο μετοχικό κεφάλαιό τους. Και αυτό υπό την προϋπόθεση ότι βρεθούν νέοι μέτοχοι. Διότι αν δεν βρεθούν τότε το σενάριο είναι τρόμου. Η αγορά δεν θα δώσει λύση αλλά παράλυση. Αυτή είναι η επιδίωξη του ΕΕΜ;

Αν προχωρήσει η πολιτεία και υλοποιήσει τις απαιτήσεις του ΕΕΜ τότε ασφαλώς χιλιάδες σπίτια και διαμερίσματα θα βρεθούν στην αγορά για πώληση.

Πρακτικά, μια τράπεζα που αναγνωρίζει την αξία ενός ακινήτου στα βιβλία της για παράδειγμα στις 300.000 ευρώ με βάση τις σημερινές αξίες και το εκποιήσει στη μισή αξία τότε αυτομάτως θα χάσει 150.000 ευρώ.

Deloitte.

Φορολογικός Οδηγός 2018
Όλα όσα πρέπει να γνωρίζετε

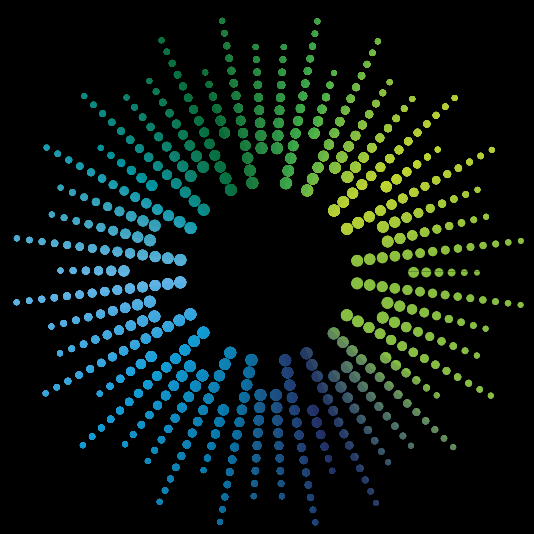

- Όλες οι νέες φορολογικές αλλαγές και άλλες σχετικές αλλαγές
- Το φορολογικό ημερολόγιο 2018
- Όλο το φορολογικό πλαίσιο που ισχύει στην Κύπρο

Η έκδοση του Φορολογικού Οδηγού εντάσσεται στα πλαίσια της πάγιας πολιτικής της Deloitte για πλήρη, έγκυρη και λεπτομερή ενημέρωση των φορολογουμένων.

Την ηλεκτρονική έκδοση, στην Ελληνική και Αγγλική γλώσσα, του Φορολογικού Οδηγού 2018 της Deloitte μπορείτε να τη βρείτε στην ιστοσελίδα www.deloitte.com/cy

© 2018 Deloitte Limited

Tax

ΔΗΚΤΗΣ

diktis@kathimerini.com.cy

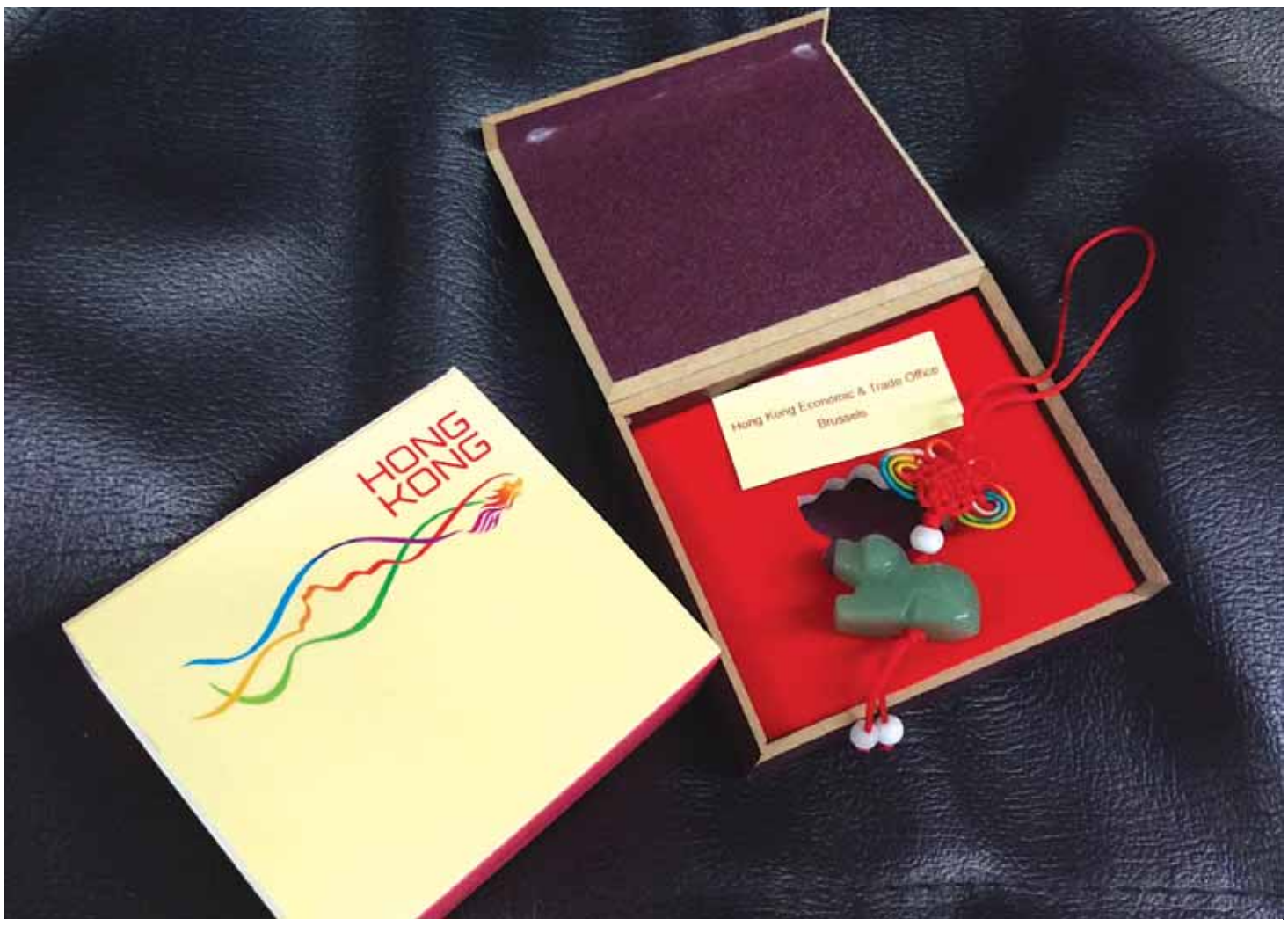

Ευχές να μην φέρει δάγκωμα στην οικονομία η χρονιά του σκύλου που διανύουμε κατά το κινεζικό ημερολόγιο

Γεμάτο το μενού

Πολλά επιφύλασσε και ακόμα περισσότερα επιφυλάσσει το 2018 για τις τράπεζες. Συνεργατισμός, «Εστία», Bad Bank, συγχωνεύσεις, ή όλα εν τέλει είναι ένα πράγμα με διαφορετικές ονομασίες;

Ελεγχος - Στοχοποίηση

Μια μέρα μετά την αντιπαράθεση του Γενικού Ελεγκτή με τον Γενικό Διευθυντή του Υπουργείου Μεταφορών με φόντο τις υπερπληρωμές στις ανάδοχες εταιρείες λεωφορείων, ο Οδυσσέας Μιχαηλίδης επέστρεψε θέτοντας εκ νέου στο στόχαστρό του το εν λόγω Υπουργείο. Το θέμα δεν ήταν άλλο από τις αποζημιώσεις προς την Hermes Airports λόγω της λειτουργίας του αεροδρομίου της Τύμπου, με ψίθυρους να ακούγονται ότι ο έλεγχος που ασκείται στην προκειμένη περίπτωση δεν είναι τίποτα άλλο παρά προσπάθεια στοχοποίησης του Αλέκου Μιχαηλίδη.

Payback time

Το φυσά και δεν κρυώνει ο Γενικός Ελεγκτής μετά την δήλωση του Γενικού Διευθυντή του Υπουργείου Μεταφορών ότι είναι «πολύ μικρός για να του μιλά για εντιμότητα», στην αντιπαράθεσή τους με φόντο τις υπερπληρωμές στις ανάδοχες εταιρείες λεωφορείων. Φήμες λένε ότι δεν είναι καθόλου τυχαίο το γεγονός ότι την επομένη ο Οδυσσέας επέστρεψε δριμύτερος με τις αποζημιώσεις της Hermes Airports λόγω Τύμπου υπό μάλης. It's payback time.

Τρόικα για ΣΚΤ

Ειδική αναφορά - παράκληση υπήρξε στο ριπόρτ της Τρόικα για τη Συνεργατική Κυπριακή Τράπεζα, λέγοντας τα εξής: Σημαντικό όπως η έρευνα που ξεκίνησε πρόσφατα για την εξεύρεση επενδυτών στη Συνεργατική Κυπριακή Τράπεζα, συνεχίσει να διεξάγεται με διαφανή και ομαλό τρόπο. Και μετά έχουμε αγωνία εντός της χώρας εάν θα εγκρίνει η ΕΚΤ όποια κίνηση επιλέξει ο Συνεργατισμός για τον ίδιο. Προφανώς και θα εγκρίνει.

Αστερίσκο σε έγκριση

Τώρα που είπαμε για εγκρίσεις, μόνο ένα πράγμα δεν πρόκειται να εγκρίνει ο SSM. Να λάβει το καλό κομμάτι του Συνεργατισμού η Τράπεζα Κύπρου. Όχι ότι έχει κάτι προσωπικό με τη μεγαλύτερη τράπεζα της χώρας, αλλά δεν αφήνεις τη μεγαλύτερη τράπεζα της χώρας να αποκτήσει τη δεύτερη μεγαλύτερη. Δημιουργείς γίγαντα. Γίγαντα που πρώτον θα πατά στο διάβα του ό,τι μικρότερο βρίσκει, αλλά και αν πέσει για οποιοδήποτε λόγο, οποιαδήποτε στιγμή, θα κάνει μεγάλη λακκούβα στο οδόστρωμα.

Οχυρωθήκαμε από το Brexit

Πριν σπάσουν τα δεσμά Ευρωπαϊκής Ένωσης και Ηνωμένου Βασιλείου, έτρεξε –και πολύ καλά έκανε- ο Χάρης να υπογράψει συμφωνία αποφυγής διπλής φορολογίας με τη χώρα που η Κύπρος έχει στενές σχέσεις. Με αυτό διασφαλίζεται – τουλάχιστον φορολογικά- πως όχι μόνο θα συνεχίσει η εμπορική συνεργασία μεταξύ των δύο κρατών, αλλά θα γίνει ακόμα καλύτερη από την παλιά απηρχαιωμένη συμφωνία που ίσχυε μέχρι τώρα και μετρά τριακονταετία και βάλε.

Η ΛΕΞΗ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

Δεδουλευμένος τόκος

Δεδουλευμένος τόκος καλείται ο τόκος που αναλογεί σε ένα γραμμάτιο/ομόλογο/άλλο χρεόγραφο, και ο οποίος υπολογίζεται από την ημερομηνία έκδοσης του γραμματίου/ομολόγου/άλλου χρεογράφου ή από την τελευταία ημερομηνία πληρωμής τοκομεριδίων, μέχρι σήμερα ή μέχρι την ημερομηνία πώλησης του χρεογράφου.

Μάριος Χαραλαμπίδης
Καθηγητής Διοίκησης και Οικονομικών
Cyprus Institute of Marketing / The Cyprus Business School

ΑΠΟΨΗ Του **ΑΝΔΡΕΑ Α. ΑΝΔΡΕΟΥ**

Στα πλην και στα συν είναι η θέα

Αν μου ζητούσατε να αναφέρω δύο τμήματα μιας οικοδομής εμπορικών χρήσεων που τυγχάνουν λανθασμένης διαχείρισης, θα εστίαζα χωρίς δισταγμό στα υπόγεια και στις ταράτσες.

Σε προηγούμενο άρθρο μιλήσαμε για παρατυπίες και για ελλείψεις σε χώρους εστίασης, ενώ γνωρίζουμε πως η συντριπτική πλειοψηφία αυτών των χώρων στεγάζεται σε ισόγεια καταστήματα που μετατρέπονται σε εστιατόρια και μπαράκια που αξιοποιούν μεταξύ άλλων (παράνομα) προκαθορισμένους χώρους γκαράζ, διόδους αυτοκινήτων, πεζοδρόμια κ.λπ. Ένα φετίχ το 'χουμε εμείς οι Κύπριοι με το να καθόμαστε σε πεζοδρόμια, να εισπνέουμε καυσαέριο και να νομίζουμε πως διασκεδάζουμε.

Αν μπούμε στον κόπο όμως να βγούμε σε κάποια δώματα κτηρίων της πόλης μας, τότε θα δούμε τι πραγματικά χάνουμε. Προχθές ήμουν σε ένα τέτοιο παλιό και εγκαταλειμμένο κτήριο στην εντός των τειχών πόλη της Λευκωσίας, το οποίο βάλαμε σε πορεία πλήρους ανοικοδόμησης σε κάτι, που ενδεχομένως θα γίνει το talk of the town. Όταν βγήκαμε στην ταράτσα όλη η ομάδα συμβούλων είπε το ίδιο πράγμα: «μαγεία». Ένα κινηματογραφικό σκηνικό όπου η θέα ήταν αμέτρητες γραφικές στέγες με παλιά κεραμίδια με κλίσεις προς κάθε κατεύθυνση, μπαλκόνια να ξεπροβάλλουν, φωταγωγοί, εσωτερικές αυλές, πέτρινα σοκάκια της Λαϊκής Γειτονιάς, όλα μαζί να ζωγραφίζουν ένα κόσμο που δεν μπορείς να φανταστείς από το επίπεδο του δρόμου πως υπάρχει.

Ξαφνικά και από το πουθενά μεταφέρεσαι σε ένα σκηνικό που φέρνει λίγο από Κούβα, λίγο από Μαρόκο, λίγο από Ρώμη. Πάνω στην πλάκα λέω στους υπόλοιπους, «βλέπω έναν James Bond ή έναν Jason Bourne να τρέχουν σε ένα ανθρωποκυνηγητό πάνω στις στέγες σε κάποια Χολιγουντιανή παραγωγή!...». Και γιατί όχι δηλαδή; Μπορούμε να ελκύσουμε ένα τέτοιο ενδιαφέρον για υπερπαραγωγές αν προβάλουμε σωστά την Κύπρο στο εξωτερικό και στα κατάλληλα λόμπυ.

Επιστρέψετε τώρα στην πραγματικότητα και φανταστείτε το δώμα να είναι κατάλληλα φτιαγμένο σαν ένας ανοικτός χώρος εστιατορίου. Το πετρόκτιστο περιτείχισμα να έχει λαμπατέρια με κεριά και φλόγα που να τρεμοπαίζει, η απαλή τζαζ μουσική να γεμίζει την ατμόσφαιρα και εσείς να ρομαντζάρετε φλερτάροντας πότε με το έτερο σας ήμισυ και πότε με ένα ποτήρι κρασί και η παλέτα του ουρανίσκου σας να γεμίζει με αξέχαστες γαστρονομικές εμπειρίες. Το σκηνικό μπορεί να είναι έως και σουρεαλιστικό.

Αντί να σταθούμε στο να δημιουργήσουμε και να αναπτύξουμε ένα εντελώς νέο προϊόν εμπειριών διασκέδασης, επιμένουμε να έχουμε τις ταράτσες για τα ντεπόζιτα νερού, τις κεραίες τηλεόρασης και ό,τι πεταγμένο δεν χωράει στο υπόλοιπο κτήριο. Φυσικά αναμένουμε πώς και πώς να κτιστούν κάποια high-rise τα οποία μας έταξαν εστιατόρια στους πάνω ορόφους με περιμετρικές και απρόσκοπτες θέες, αλλά και πάλι, άλλη η εμπειρία αυτή και άλλη του να είσαι πιο χαμηλά και ένα κλικ πιο ψηλά από ιστορία εκατοντάδων χρόνων.

Και με τα υπόγεια; Ναι είπαμε πως στα υπόγεια είναι η θέα, αλλά δεν είμαι σίγουρος αν ο ποιητής εννοούσε τα πάρκιγκ, τις κάσες με τα αναψυκτικά, τα καμπαρέ ή κάτι άλλο. Το highlight διασκέδασης των ατόμων της δικής μου γενιάς ήταν ο Σκορπιός που ήταν σε υπόγειο και το Πλην- Δύο στον Πρωταρά – που ακόμα δεν κατάλαβα το γιατί. Πέραν αυτών φαίνεται να έχουμε μια φοβία με τα υπόγεια. Αν πάτε όμως στο Peklo Restaurant στην Πράγα, θα καταλάβετε σε τι εγώ αναφέρομαι σαν γαστρονομική εμπειρία σε υπόγειο. Αλήθεια δεν θα μπορούσαμε να έχουμε κι εμείς ένα εστιατόριο που να μοιάζει με σπηλιά, να είναι πετρόκτιστο, με ατμοσφαιρικό φωτισμό και να σερβίρει πέντε signature dishes και μια απίστευτη ποικιλία κρασιών; Θα μπορούσαμε. Επειδή αυτό από μόνο του θα ήταν ένα αξιοθέατο και ένα must- have experience σε έναν τουριστικό προορισμό σαν την Κύπρο. Για να μην πω – το για 'μένα – προφανές, πως ελκύουμε που ελκύουμε επενδυτές που κυνηγούν την πολιτογράφηση, πρέπει να τους δίνουμε και πληθώρα εμπειριών για τις οποίες θα πρέπει να νιώθουμε υπερήφανοι και όχι να αρκούμαστε στα αυτοσαρκαστικά σχόλια που συνήθως όλοι κάνουμε όταν προσπαθούμε να περιγράψουμε την καθημερινότητά μας. Το καταληκτικό μου σχόλιο για σήμερα είναι πως θα πρέπει να τολμήσουμε, να σκεφτόμαστε outside-the-box και να αποβάλουμε την όποια μιζέρια μας. Ο πλούτος μας είναι γύρω μας και περιμένει να τον εκμεταλλευτούμε με κάθε καλή έννοια.

Ο Ανδρέας Α. Ανδρέου, MRICS
είναι CEO APS Andreou Property Strategy - Chartered Surveyors

Αιτήσεις για δάνειο από τράπεζες μέσω wi-fi

Η Τράπεζα Κύπρου θα ανακοινώσει νέα υπηρεσία, την e-loan, που ο καταναλωτής θα χρησιμοποιεί κινητό ή υπολογιστή

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ**

Αρκετές φορές η «Κ» ασχολήθηκε με τη στροφή στην τεχνολογική αναβάθμιση των τραπεζών, η οποία πλέον φαντάζει αναπόφευκτη. Καλούνται σε ένα περιβάλλον στο οποίο εκτός των εγχώριων ανταγωνιστών, έχουν να αντιμετωπίσουν και τους ξένους ανταγωνιστές, καθώς με την τεχνολογία και τις καινούργιες οδηγίες όπως την PSD2, μπορείς να προχωρήσεις σε διαδικασίες όπως άνοιγμα λογαριασμών, πληρωμή υποχρεώσεων από άλλη τράπεζα, από άλλο κράτος. Μπορεί οι εγχώριες τράπεζες να προχωρούν σε δημιουργία νέων ιστοσελίδων, εφαρμογών για το κινητό, ασύρματες πληρωμές κτλ. αλλά από ό,τι φαίνεται δεν είναι αρκετό. Εξάλλου, η φυσική παρουσία ενός πελάτη σε τραπεζικό υποκατάστημα για να διεκπεραιώσει τις εργασίες του περιορίζεται ολοένα και περισσότερο σύμφωνα με τις έρευνες, επιλέγοντας διαδικτυακές λύσεις πληρωμών. Έτσι, πληροφορίες της «Κ» θέλουν την Τράπεζα Κύπρου να προχωρά με νέα υπηρεσία, την e-loan, με την οποία ο καταναλωτής θα μπορεί να ολοκληρώσει από το κινητό ή από τον υπολογιστή του, αίτηση δανείου. Συγκεκριμένα, την ερχόμενη εβδομάδα θα λανσάρει το νέο προϊόν, με το οποίο μπορεί ο πελάτης να ολοκληρώσει δάνεια μέσα από το κινητό του, υποβάλλοντας στοιχεία και αιτήσεις χωρίς τις διαδικασίες που σήμερα απαιτούνται. Η πρόκληση του διεθνούς ανταγωνισμού δεν είναι πλέον θεωρητικό ζήτημα επισημαίνουν τραπεζικές πηγές, αλλά άμεσο και απτό. Οι τράπεζες δεν μπορούν να ακολουθήσουν την πεπατημένη οδό για την δημιουργία κερδών, προσθέτουν, αφού η προώθηση της κατανάλωσης μέσα από την καταναλωτική πίστη, τις πιστωτικές κάρτες και τα παρατραβήγματα, δεν προσφέρει πλέον την κερδοφορία και την βιώσιμη ανάπτυξη που πολλοί αισθάνονταν για αρκετά χρόνια πως μπορούν να προσφέρουν στις τράπεζες. Ταυτόχρονα, άλλες πηγές εσόδων σημειώνουν, με κύριο το στεγαστικό δάνειο, αλλά ακόμα και τα κρατικά προϊόντα χρέους, δεν μπορούν να δημιουργήσουν ροές εσόδων που να είναι μόνιμες, μεγάλες και σίγουρες. Και αυτό, διότι «η ψηφιοποίηση της τραπεζικής βιομηχανίας είναι δεδομένη και θα χαλάσει τις παραδοσιακές ροές εσόδων. Ξένες εταιρείες, ορισμένες τράπεζες και ορισμένες όχι, έχουν την ικανότητα να αρπάζουν όλο και μεγαλύτερο μέρος της πελατείας και των εσόδων των τραπεζών, εκμεταλλευόμενες και το γεγονός ότι δεν υφίστανται τα ίδια επίπεδα ασφυκτικής εποπτείας», τονίζουν. Μια σωστά δομημένη τεχνολογική υποδομή μπορεί να τις κάνει να λειτουργούν πιο ευέλικτα, χρησιμοποιώντας λιγότερους τραπεζικούς πόρους που μπορεί να αξιοποιηθούν αλλού, να γίνουν πιο ανταγωνιστικές, αλλά και να μειώσουν φυσικά το κόστος τους. Εξάλλου, ήδη οι ψηφιακές τράπεζες έχουν κάνει κινήσεις και επί κυπριακού εδάφους, αποκτώντας σιγά - σιγά μερίδιο αγοράς από τις υφιστάμενες, όπως η Revolut, έναντι των παραδοσιακών που δραστηριοποιούνται στο νησί για χρόνια.

Μια σωστά δομημένη τεχνολογική υποδομή μπορεί να τις κάνει να λειτουργούν πιο ευέλικτα, χρησιμοποιώντας λιγότερους τραπεζικούς πόρους που μπορεί να αξιοποιηθούν αλλού, να γίνουν πιο ανταγωνιστικές, αλλά και να μειώσουν φυσικά το κόστος τους.

Οι τράπεζες δεν μπορούν να ακολουθήσουν την πεπατημένη οδό για την δημιουργία κερδών.

Αλλάζει η εικόνα

Ενώ η συζήτηση γύρω από τις εξελίξεις στον τραπεζικό τομέα εντείνεται, με τους επόπτες να ασκούν ασφυκτική πίεση, τον Συνεργατισμό να αναζητεί ολοκληρωμένη λύση και την Τράπεζα Κύπρου να βιώνει εντάσεις σε σχέση με την συντεχνία, πίσω από τις εξελίξεις ολοκληρώνεται ένα σκηνικό το οποίο θα αλλάξει την εικόνα του τραπεζικού συστήματος μέσα στους επόμενους μήνες.

Αυτό που είναι βέβαιο, είναι πως το 2018 θα είναι το έτος των αλλαγών. Το θέμα των Μη Εξυπηρετούμενων Δανείων θα πρέπει, αφενός, να λυθεί στο μεγαλύτερό του κομμάτι.

Οι κινήσεις, πρώτη εκ των οποίων είναι το Σχέδιο «Εστία», ήδη εντείνονται, με την μπάλα σύντομα να πηγαίνει στο γήπεδο της Βουλής όπου απαιτούνται νομοθετικές αλλαγές που να επιτρέπουν την ριζική αντιμετώπιση του προβλήματος. Μόνο έτσι θα μπορέσουν τα νοικοκυριά και οι κυρίως μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις να προχωρήσουν με την ολοκλήρωση της ανάκαμψής τους και την απαλλαγή από τα κατάλοιπα του 2013.

Την ίδια ώρα και ενώ στελέχη εκφράζονται με δέος για την προσπάθεια ψηφιακού μετασχηματισμού που ήδη προχωρεί, αυτό που δεν μπορεί να αλλάξει με την ίδια ευκολία, είναι ο ίδιος ο τρόπος με τον οποίο λειτουργεί η Κύπρος. Η ψηφιοποίηση απαιτεί και ανασχεδιασμό, αναμόρφωση και βελτίωση του τρόπου με τον οποίο οργανώνουν οι τράπεζες τις λειτουργίες τους, εσωτερικά. Ο καβγάς μεταξύ ΕΤΥΚ και Τράπεζας Κύπρου, προδίδει αυτή την εικόνα. Η διεύθυνση της τράπεζας θέλει να εισαγάγει (και ήδη το κάνει) ένα νέο σύστημα, το οποίο να είναι, όπως σημειώνει η ίδια, πιο ευέλικτο, πιο μοντέρνο και πιο δίκαιο. Η Συντεχνία ανταπαντά πως πρέπει να δοθούν οι προσαυξήσεις και προαγωγές που αποτελούν σήμερα την ραχοκοκαλιά της εργασιακής δομής.

Καταστήματα δίχως προσωπικό

Σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», αναμένεται εντός του 2018 να δημιουργηθούν υποκαταστήματα τραπεζών στα οποία οι πελάτες θα διεκπεραιώνουν τις εργασίες τους ψηφιακά μέσα σε φυσικό περιβάλλον.
Όπως γίνεται για παράδειγμα στην Μεγάλη Βρετανία, όπου στα υποκαταστήματα της HSBC, Barclays και άλλων τραπεζών, είναι γεμάτα ATM's και με το λιγοστό προσωπικό να υποβοηθά ή να υποδεικνύει πώς να χρησιμοποιήσουν τα ηλεκτρονικά τους συστήματα οι πελάτες. Οπως έχουν δηλώσει πηγές της Τράπεζας Κύπρου στην «Κ», αναμένονται τέτοια καταστήματα εντός του 2018, ενώ ο Ανώτατος Διευθυντής Λειτουργικών Εργασιών (COO) της Ελληνικής Τράπεζας, κ. Vlad Botic, έχει εκφράσει τη βεβαιότητα ότι μέσα στο 2018 θα δούμε σίγουρα τέτοια «New Model Branches». Τέτοια μοντέλα αναμένεται να δούμε και από άλλες κυπριακές τράπεζες, ενώ θα εφαρμοστεί πιλοτικά στην αρχή, με καταστήματα που μετρώνται στα δάκτυλα του ενός χεριού.

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

Ενημερωθείτε άμεσα και αξιοποιήστε τις ευκαιρίες για αύξηση του γεωργικού σας εισοδήματος

Περισσότερες πληροφορίες στο τηλέφωνο **77771999** και στην ιστοσελίδα **www.paa.gov.cy**

ΥΠΟΒΟΛΗ ΑΙΤΗΣΕΩΝ ΜΕΧΡΙ ΤΙΣ 19 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2018

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ 2014-2020

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ, ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ Διαχειριστική Αρχή ΠΑΑ 2014-2020

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΓΕΩΡΓΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ *Η Ευρώπη επενδύει στις αγροτικές περιοχές*

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ 2014-2020

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΠΡΟΚΗΡΥΞΗΣ

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΠΑΑ 2014-2020

Το Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος (Διαχειριστική Αρχή του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2014 – 2020) σε συνεργασία με τον Κυπριακό Οργανισμό Αγροτικών Πληρωμών, ανακοινώνει την προκήρυξη των πιο κάτω περιβαλλοντικών δράσεων μαζί με την Ενιαία Αίτηση Εκταρικών Επιδοτήσεων 2018:

Μέτρο 10: «Γεωργοπεριβαλλοντικά και κλιματικά μέτρα»

Μέτρο 11: «Βιολογική γεωργία»

Μέτρο 12: «Ενισχύσεις στο πλαίσιο του NATURA 2000»

Μέτρο 13: «Ενισχύσεις περιοχών που αντιμετωπίζουν φυσικά ή άλλα μειονεκτήματα»

Οι αιτήσεις υποβάλλονται ηλεκτρονικά από τις 19 Μαρτίου 2018 μέχρι τις 19 Απριλίου 2018 (14 Μαΐου 2018 με ποινή) στην ηλεκτρονική διεύθυνση www.eas.capo.gov.cy Για τους όρους συμμετοχής στα Μέτρα, οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να ενημερωθούν από την ιστοσελίδα του ΚΟΑΠ www.capo.gov.cy και την ιστοσελίδα του ΠΑΑ 2014-2020 www.paa.gov.cy

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ Υπουργείο Γεωργίας Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος Διαχειριστική Αρχή ΠΑΑ 14-20

ΚΥΠΡΙΑΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΠΛΗΡΩΜΩΝ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΓΕΩΡΓΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ *Η Ευρώπη επενδύει στις αγροτικές περιοχές*

Η Πορεία του Συνεργατισμού 2013 - 2018

- **2013** – Συγχωνεύσεις: **293** Συνεργατικών Πιστωτικών Ιδρυμάτων σε **93**
- **2014** – Συγχωνεύσεις: **93** Συνεργατικών Πιστωτικών Ιδρυμάτων σε **18**
- Κρατική Στήριξη €1,5δις
- Σχέδιο Αναδιάρθρωσης
- **2015** – Νέα Ενιαία Εταιρική Ταυτότητα
- Κεντροποιημένη Υπηρεσία Διαχείρισης ΝΡΕs
- Νέες Δομές Διοίκησης και Αναδιάρθρωσης του Οργανισμού
- **2016** – Αναβάθμιση Συστημάτων και Διαδικασιών
- Παγκύπριο Κέντρο Τηλεφωνικής Εξυπηρέτησης
- Διαχείρισης Δανείων σε πρώτη καθυστέρηση
- **2017** – Συγχώνευση: **18** Συν. Πιστ. Ιδρ. με τη ΣΚΤ
- Συνεργασία με UNIVERSAL LIFE
- Κοινοπραξία με ALTAMIRA
- Συμφωνία Αποξένωσης Εμπορικών Δραστηριοτήτων
- **2018** – Προσέλκυση Επενδυτικού Ενδιαφέροντος
- Ολοκλήρωση Σχεδίου Αναδιάρθρωσης
- Ενοποίηση Μηχανογραφικών Συστημάτων

Ορόσημο το 2018 για τον Συνεργατισμό

Συμπληρώνοντας τα 80 χρόνια ζωής, ετοιμάζεται να κλείσει τον πρώτο μεγάλο κύκλο της και να ανοίξει έναν άλλο

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ**

Ήταν η Πρωτοχρονιά του μακρινού 1938 όταν άρχισε να λειτουργεί κανονικά η Συνεργατική Κεντρική Τράπεζα, η οποία είχε ιδρυθεί λίγους μήνες νωρίτερα. Σχεδόν 30 χρόνια πριν είχαν αρχίσει να ιδρύονται μικρότερες τραπεζικές οντότητες, οι οποίες αργότερα αποτέλεσαν τη ραχοκοκαλιά για τον νέο κεντρικό φορέα. Σήμερα όμως, η Συνεργατική Κυπριακή Τράπεζα είναι έτοιμη να ολοκληρώσει τον πρώτο μεγάλο κύκλο ζωής της και να ανοίξει τον επόμενο.

Η αρχή της νέας εποχής έγινε μέσα στο 2017, με τη νομική συγχώνευσή της σε μια ενιαία τραπεζική οντότητα και αναμένεται να ολοκληρωθεί με την προσέλκυση και την είσοδο στρατηγικών επενδυτών, όπως εξήγγειλε από το Σεπτέμβριο του 2017 και επανεκκίνησε τη διαδικασία την εβδομάδα που πέρασε.

Διαδικασία που εξασφαλίζει στους πελάτες της τράπεζας αυτό που και οι ίδιοι ήθελαν: συναλλαγή με έναν ισχυρό οργανισμό, απαλλαγμένο από προβληματικά στοιχεία, ο οποίος θα δημιουργεί αξία και θα παρέχει ασφάλεια και σιγουριά.

Πώς από τα συνεργατικά πιστωτικά ιδρύματα φτάσαμε στην ενιαία τραπεζική οντότητα και τι ξημερώνει η νέα ημέρα για τη ΣΚΤ.

Η σχετική διαδικασία άρχισε την περασμένη Δευτέρα και -με βάση τις μέχρι τώρα τοποθετήσεις των στελεχών της- αναμένεται να ολοκληρωθεί στο τέλος της Άνοιξης, όταν και θα έχουμε την κατάληξη της διαδικασίας που βρίσκεται σε εξέλιξη.

Οι εν λόγω επενδυτές θα κληθούν να οδηγήσουν τη Συνεργατική στη νέα εποχή επισημαίνουν τα στελέχη της, κάτι που αναμένεται να ενισχύσει και το εγχώριο τραπεζικό σύστημα.

Εξάλλου, αυτός είναι και ο σκοπός του υπουργείου Οικονομικών, με βάση τα όσα έχει δηλώσει ο επικεφαλής του, ο Υπουργός Οικονομικών Χάρης Γεωργιάδης.

Τα τελευταία χρόνια

Το 2013 και 2014 ήταν χρονιές ορόσημο για την Κύπρο, από πολλές απόψεις. Το κράτος στήριξε το τραπεζικό σύστημα και ο Συνεργατισμός έπαψε να είναι ιδιωτική τράπεζα, όπως ήταν τα περισσότερα χρόνια της ιστορίας του.

Η μείωση του ποσοστού συμμετοχής του κράτους στο μετοχικό κεφάλαιο της ΣΚΤ και η είσοδος στρατηγικών επενδυτών αποτελούν συμβατικές υποχρεώσεις της Κυπριακής Δημοκρατίας και εποπτικές απαιτήσεις. Σε αυτό το πλαίσιο, το μοναδικό που αλλάζει σε σχέση με όλα όσα είχαν προγραμματιστεί είναι η επιπλέον επιλογή που δίνεται στα ενδιαφερόμενα μέρη να επικεντρωθούν σε συγκεκριμένη «περιοχή» του ισολογισμού, όπως προέβλεπε το αρχικό σχέδιο. Όπως τονίζουν στελέχη της ΣΚΤ, αυτό γίνεται προκειμένου να αυξηθεί το ενδιαφέρον, με τα μηνύματα που φτάνουν από το Λονδίνο και την πλευρά της Citigroup, η οποία λειτουργεί ως αποκλειστικός χρηματοοικονομικός σύμβουλος στη διαδικασία.

Αισιόδοξα στη διαδικασία

Στη διοίκηση της τράπεζας επικρατεί συγκρατημένη αισιοδοξία ότι το ενδιαφέρον θα είναι ικανοποιητικό, αφού οι πρόσφατες επιτυχίες της ΣΚΤ την καθιστούν ακόμη πιο ελκυστική. «Πριν μερικά χρόνια είχαμε να επιδείξουμε μόνο ρίσκο, σήμερα έχουμε να προβάλουμε τα ορόσημα που κατακτήσαμε και την προοπτική που έχουμε δημιουργήσει», λένε τα στελέχη του Συνεργατισμού, αναφερόμενα τόσο στη μείωση των ΜΕΔ που έχει ήδη επιτευχθεί έως τώρα, όσο και στις θετικές προοπτικές που παρουσιάζονται μέσα από τη δεκαετή κοινοπραξία με την Altamira για την επιχειρησιακή διαχείριση του χαρτοφυλακίου των Μη Εξυπηρετούμενων Δανείων.

Παράλληλα, οι ίδιες πηγές της Διοίκησης σημειώνουν στην «Κ» ότι οι νέες δομές διοίκησης και αναδιάρθρωσης του 2015, η τεχνολογική αναβάθμιση και η ψηφιακή ενοποίηση του 2016 που βελτίωσαν και απλοποίησαν τις διαδικασίες και η ενοποίηση των μηχανογραφικών συστημάτων στις αρχές του 2018, ήρθαν να ενισχύσουν την έτσι κι αλλιώς διαφορετική εταιρική ταυτότητα της Συνεργατικής, η οποία λειτουργεί πλέον ως ενιαία τραπεζική οντότητα νομικά,σε λιγότερο από ένα έτος. Το υπάρχον πλαίσιο ενισχύεται σημαντικά από τις στρατηγικές συνεργασίες με τη Universal Life και την Altamira σημειώνουν, καθεμιά από τις οποίες ενδυναμώνουν τη ΣΚΤ σε διαφορετικούς τομείς.

«Μέσα σε σύντομο χρονικό διάστημα έγιναν πολλά. Κάναμε τη Συνεργατική τη μεγαλύτερη τράπεζα λιανικής στην Κύπρο, με το μεγαλύτερο δίκτυο καταστημάτων και ΑΤΜ στη χώρα. Έχουμε ήδη αναδιαρθρώσει και εξορθολογήσει σχεδόν όλον τον οργανισμό «ακουμπώντας» σε όλα τα επίπεδα. Τώρα η ώρα για να γίνουν ακόμη περισσότερα», είναι το μήνυμα που βγαίνει από την τράπεζα.

Καμία ανησυχία σημειώνουν

Την ίδια στιγμή, από όλες τις πλευρές τονίζεται ότι δεν υπάρχει κανένας λόγος για ανησυχία. Οι καταθέσεις είναι απόλυτα εξασφαλισμένες, τα δάνεια και οι λοιπές συναλλαγές εξακολουθούν να «τρέχουν» απρόσκοπτα, ενώ το προσωπικό της ΣΚΤ έχει ενημερωθεί ότι η διαδικασία σχεδιάστηκε για να διασφαλίζει τη σταθερότητα, σύμφωνα με τη Διοίκηση.

Εξάλλου, η συγκεκριμένη πρόσκληση ενδιαφέροντος στο εικονικό δωμάτιο που έχει ανοίξει και θα είναι ενεργό μέχρι τις 29 Μαρτίου το μεσημέρι, είναι μια τεχνικής φύσεως διαδικασία που εξασφαλίζει στους πελάτες της τράπεζας αυτό που και οι ίδιοι ήθελαν: «Συναλλαγή με έναν ισχυρό οργανισμό, απαλλαγμένο από προβληματικά στοιχεία, ο οποίος θα δημιουργεί αξία και θα παρέχει ασφάλεια και σιγουριά», σημειώνεται χαρακτηριστικά.

Σε κάθε περίπτωση, οι εξελίξεις των τελευταίων ημερών ήταν νομοτελειακές. Τόσο όσον αφορά την πορεία της Συνεργατικής, η οποία επιστρέφει ουσιαστικά σε ιδιωτικά χέρια όπως συνέβαινε τα περισσότερα χρόνια της ιστορίας της, όσο και τη συνολικότερη κατεύθυνση όλων των τραπεζών. Τα Μη Εξυπηρετούμενα Δάνεια ανέρχονται στο 44% των συνολικών δανείων, όταν υπάρχουν χώρες της ΕΕ με ποσοστό ακόμη και 0,7%. Αυτός είναι μάλιστα κι ένας από τους λόγους που οδήγησαν στη συνάντηση των αρχηγών των κομμάτων πριν από δύο εβδομάδες και στην έναρξη του σχεδιασμού για τη σύνταξη ενός εθνικού σχεδίου για την αντιμετώπιση των ΜΕΔ.

Οι καταθέσεις είναι απόλυτα εξασφαλισμένες, τα δάνεια και οι λοιπές συναλλαγές εξακολουθούν να «τρέχουν» απρόσκοπτα, ενώ το προσωπικό της ΣΚΤ έχει ενημερωθεί ότι η διαδικασία σχεδιάστηκε για να διασφαλίζει τη σταθερότητα.

Όσον αφορά τα επόμενα βήματα, επισημαίνεται πως η Συνεργατική είναι αυτή που θα επιλέξει το καλύτερο δυνατό σενάριο για την ίδια και για τους καταθέτες της, σε συνάρτηση πάντα με το ενδιαφέρον που θα εκδηλωθεί. Οι τελικές αποφάσεις θα παρθούν με γνώμονα το συμφέρον του τραπεζικού συστήματος και της προστιθέμενης αξίας που θα έχει η κάθε επιλογή στην τράπεζα και στην οικονομική ζωή του τόπου.

ΑΡΘΡΟ *Της* **ΕΛΟΪΖΑΣ ΣΑΒΒΙΔΟΥ***

Το περιεχόμενο του Προγράμματος «Ξοδεύοντας Εξυπνα»

Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα «Ξοδεύοντας Έξυπνα», το οποίο προσφέρεται για τρίτη συνεχόμενη χρονιά σε Δημοτικά Σχολεία όλης της Κύπρου, έχει στόχο να εκπαιδεύσει τα παιδιά σχετικά με τη σωστή διαχείριση των χρημάτων, την επιχειρηματική ηθική, την εξοικονόμηση, τη δαπάνη και την αποταμίευση. Σημειώνεται, ότι το πρόγραμμα υλοποιείται με πρωτοβουλία του Συνδέσμου Τραπεζών Κύπρου, υπό την οργάνωση του Junior Achievement Κύπρου και με τη στήριξη του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού. Το πρόγραμμα χωρίζεται σε έξι ενότητες, οι οποίες περιλαμβάνουν διαδραστικά κοινωνικά- επιχειρηματικά παιχνίδια, που βοηθούν τα παιδιά να μάθουν τη σημασία της σωστής διαχείρισης των χρημάτων.

Παράλληλα, παρέχονται φύλλα εργασίας, ώστε οι μαθητές και οι μαθήτριες να μοιραστούν τις νέες τους γνώσεις με την οικογένεια και τους φίλους τους.

Στα παιχνίδια, τα παιδιά συναντούν διάφορες οικονομικές έννοιες, ενώ αντιλαμβάνονται τον ρόλο που διαδραματίζουν τα χρήματα στην κοινωνία, τον τρόπο με τον οποίο μπορείς να μοιράσεις, να κερδίσεις και να ξοδέψεις, τον τρόπο με τον οποίο μπορείς να γίνεις έξυπνος καταναλωτής και πώς μπορείς να έχεις εισόδημα από τη δημιουργία μιας επιχείρησης.

Με τη συμμετοχή τους στο πρόγραμμα, οι μαθητές θα μπορέσουν να κατανοήσουν τις βασικές οικονομικές έννοιες και να εφαρμόζουν τις νέες τους δεξιότητες στην καθημερινή τους ζωή. Θα είναι επίσης σε θέση να αναγνωρίζουν τη σημασία της διαχείρισης των χρημάτων, λαμβάνοντας σωστές αποφάσεις.

Το πρόγραμμα γίνεται με τη συνεργασία των εκπαιδευτικών στα σχολεία, όπου υλοποιείται το πρόγραμμα με την ενεργό στήριξη μεντόρων, οι οποίοι προέρχονται κυρίως από τράπεζες-μέλη του Συνδέσμου Τραπεζών και συμμετέχουν στο πρόγραμμα εθελοντικά.

Οι μέντορες εκπαιδεύονται επί του περιεχομένου του προγράμματος και στη συνέχεια επισκέπτονται τα σχολεία που τους ανατίθενται, όπου παρέχουν πολύτιμη γνώση για -συνολικά- έξι διδακτικές περιόδους.

Κατά τη διάρκεια των επισκέψεων, οι μέντορες παρουσιάζουν στα παιδιά τον κόσμο της οικονομίας, ενώ στη συνέχεια εφαρμόζουν τα παιχνίδια με διαδραστικό τρόπο και με προσέγγιση συνεργασίας, ώστε οι γνώσεις και οι δεξιότητες των παιδιών να εμπλουτιστούν σε όλα τα προαναφερθέντα πεδία.Το πρόγραμμα ολοκληρώνεται με μία μικρή τελετή, κατά την οποία οι μέντορες επιβραβεύουν τα παιδιά με δίπλωμα συμμετοχής και αναμνηστικό δωράκι από τον οργανισμό Junior Achievement.

*Η Ελοΐζα Σαββίδου είναι Διευθύνουσα Σύμβουλος του Οργανισμού Junior Achievement Cyprus.

Η «Τριλογία» ομίλου Λανίτη και τα γήπεδα γκολφ

Μάριος Λανίτης: Το 2021 θα είναι έτοιμος ο πρώτος πύργος, Δεκέμβριο του 2023 ολοκληρώνεται όλο το έργο στη Λεμεσό

Συνέντευξη στην **ΜΑΡΙΑ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Οι εργασίες για την ανέγερση του Trilogy στη Λεμεσό συνεχίζονται με χρονικό ορίζοντα παράδοσης του έργου το 2023.Ήδη έχουν πραγματοποιηθεί πωλήσεις και κρατήσεις διαμερισμάτων και γραφείων, ύψους 38 εκατ. ευρώ. Σε συνέντευξή του στην «Κ» ο εκτελεστικός αντιπρόεδρος του ομίλου Λανίτη και αντιπρόεδρος της Cybarco, Μάριος Λανίτης, ανοίγει τα χαρτιά της εταιρείας του και για τα επόμενα βήματα στον τομέα των golf resort, με το Limassol Greens.

-Τρεις πύργοι αναμένεται να κατασκευαστούν στο παραλιακό μέτωπο της Λεμεσού από την εταιρεία σας στο πλαίσιο της ανάπτυξης του Trilogy. Ποιο το χρονοδιάγραμμα για παράδοση και των τριών πύργων;

-Οι κατασκευαστικές εργασίες του έργου έχουν ξεκινήσει και προχωρούν σύμφωνα με τα χρονοδιαγράμματα, με στόχο να ολοκληρωθεί τον Δεκέμβριο του 2023. Συγκεκριμένα, το πρώτο κτήριο, το West Tower, αναμένεται να ολοκληρωθεί τον Δεκέμβριο του 2021, στη συνέχεια το East Tower τον Μάρτιο του 2022 και το North Tower τον Δεκέμβριο του 2023.

-Ποιο το συνολικό κόστος της επένδυσης του έργου;

-Η συνολική επένδυση ανέρχεται στα 350 εκατ. ευρώ. Είναι σημαντικό το ότι έχουμε την στήριξη επενδυτών που έχουν το ίδιο όραμα μ΄ εμάς και έχουμε εξασφαλίσει την απαραίτητη χρηματοδότηση.

-Ποιο το ενδιαφέρον από αγοραστές για τα διαμερίσματα;

-Υπάρχει μεγάλο ενδιαφέρον για το έργο και έχουν ήδη πραγματοποιηθεί πωλήσεις και κρατήσεις πέραν των 38 εκατ. ευρώ τόσο για τα πολυτελή διαμερίσματα όσο και για γραφειακούς χώρους του Trilogy στο West Tower. Είναι πολύ θετικά τα μηνύματα που λαμβάνουμε από την αγορά τόσο της Κύπρου αλλά και του εξωτερικού. Έχουμε ένα πολύ καλό προϊόν παγκόσμιας κλάσης, καλά σχεδιασμένο και οι τιμές μας είναι πάρα πολύ ανταγωνιστικές.

-Τι καινούργιο έχει να προσφέρει το έργο;

-Πιστεύουμε ότι το Trilogy Limassol Seafront είναι ένα καινούριο κεφάλαιο τόσο για μας όσο και για τη Λεμεσό, αφού πρόκειται για ένα σύνθετο έργο, που θα αποτελέσει ένα νέο προορισμό για την πόλη μας και την Κύπρο γενικότερα, όπως έγινε και με τη Μαρίνα Λεμεσού.Το έργο δεν αποτελεί μόνο ένα συγκρότημα διαμερισμάτων και γραφείων, αλλά ένα προορισμό για αναψυχή και όλα αυτά στην καρδιά της Λεμεσού, σε ένα παραθαλάσσιο αστικό περιβάλλον. Οι τρεις εντυπωσιακοί πύργοι, 36, 37 και 39 ορόφων, περιλαμβάνουν πολυτελή διαμερίσματα, όλα με θέα τη θάλασσα, ενώ στο West Tower υπάρχουν και υπερσύγχρονοι ευρύχωροι γραφειακοί χώροι, επίσης με θέα τη θάλασσα. Ο κάθε πύργος συμπληρώνεται με εγκαταστάσεις spa, που περιλαμβάνουν εσωτερική και εξωτερική πισίνα, χώρους χαλάρωσης, δωμάτια για θεραπείες και γυμναστήριο, όλα αποκλειστικής χρήσης από τους ιδιοκτήτες. Οι τρεις πύργοι μοιράζονται, επίσης, ένα ιδιωτικό εξωτερικό χώρο 7.500 τ.μ. με μικρές και μεγάλες πισίνες, poolbar, γήπεδο τένις, παιχνιδότοπο και τοπιοτεχνημένους κήπους, αλλά και μια δημόσια πλατεία 6.850 τ.μ. με ποιοτικά εστιατόρια και καταστήματα, στα οποία θα έχουν πρόσβαση όλοι οι επισκέπτες. Επίσης θα διαθέτει και χώρους στάθμευσης, με 790 θέσεις διαθέσιμες για το κοινό. Το έργο φέρει την υπογραφή διεθνώς αναγνωρισμένων αρχιτεκτόνων, σχεδιαστών και επαγγελματιών ανάπτυξης γης, όπως το αρχιτεκτονικό γραφείο WKK και το γραφείο στατικού σχεδιασμού Thornton Tomasetti.

Εχουν πραγματοποιηθεί πωλήσεις και κρατήσεις διαμερισμάτων και γραφείων, ύψους 38 εκατ.

Στα 38 εκατ. ευρώ έχουν φτάσει οι πωλήσεις και οι κρατήσεις σε διαμερίσματα και γραφεία στον West Tower του Trilogy.

-Εκτός από το Trilogy, η εταιρεία σας είναι πίσω από άλλες επενδύσεις, όπως η Limassol Marina και τοThe Oval. Ήταν η ανάπτυξη που οδήγησε στον σχεδιασμό και την υλοποίηση αυτών των έργων, ή είναι οι επενδύσεις που οδήγησαν στην ανάπτυξη;

-Αν μου βάζατε την ίδια ερώτηση σε οποιαδήποτε άλλη χρονική στιγμή, θα μπορούσε να ήταν θέμα συζήτησης το αν είναι οι επενδύσεις που οδηγούν στην ανάπτυξη ή είναι η ανάπτυξη που φέρνει επενδύσεις. Η χρονική περίοδος όμως στην οποία τα έργα που αναφέρατε ξεκίνησαν, ολοκληρώθηκαν και πωλήθηκαν ή μπήκαν σε πλήρη λειτουργία, σαφώς και οδηγούν στο συμπέρασμα ότι τα έργα αυτά, όπως και άλλα μεγάλα και σημαντικά έργα της ίδιας χρονικής περιόδου, είχαν μεγάλη συνεισφορά στην επιστροφή της οικονομίας του τόπου μας σε πορεία ανάπτυξης. Σας υπενθυμίζω ότι τα εγκαίνια του ναυτικού και εμπορικού μέρους της Μαρίνας Λεμεσού και οι κατασκευαστικές εργασίες για το The Oval ξεκίνησαν μέσα στο 2014, μέσα στη δίνη δηλαδή της οικονομικής κρίσης που ξεκίνησε το 2013.

-Τόσο το Trilogy όσο και το The Oval αφορούν αναπτύξεις στις οποίες πρωταγωνιστούν τα ψηλά κτήρια. Υπάρχουν ωστόσο κάποιες αντιδράσεις σε σχέση με την αύξηση τέτοιων κτηρίων στη Λεμεσό και ευρύτερα. Ποια η δική σας θέση;

-Είμαι υπέρ κάθε επιχειρηματικής πρωτοβουλίας που έχει σαν αποτέλεσμα την ανάπτυξη της οικονομικής δραστηριότητας και την συνεισφορά στην ανάπτυξη του επιπέδου ζωής του κάθε πολίτη. Θα πρέπει όμως όλες αυτές οι επιχειρηματικές δραστηριότητες να βρίσκονται μέσα στο πλαίσιο της νομιμότητας, των κανονισμών, του σεβασμού προς το περιβάλλον και της κοινωνικής ευθύνης. Τα ψηλά κτήρια και η κάθετη ανάπτυξη γενικότερα αποτελούν έργα που τα τελευταία χρόνια συνεισφέρουν σημαντικά ή αναμένεται να συνεισφέρουν στο άμεσο μέλλον στους τομείς που ανάφερα πιο πάνω. Φτάνει αυτές οι ψηλές αναπτύξεις να γίνονται με σωστό πολεοδομικό σχεδιασμό, σύμφωνα με όλους τους προβλεπόμενους κανονισμούς, με υψηλά επίπεδα ασφάλειας για τους ενοίκους και τους εργαζόμενους σε αυτά και με σεβασμό προς το περιβάλλον. Οι οποιεσδήποτε αντιδράσεις που πιθανόν να υπάρχουν, ίσως να οφείλονται και στο γεγονός ότι πρόκειται για κάτι «νέο» για τον τόπο μας, καθώς και στη μαζικότητα με την οποία προέκυψαν οι αιτήσεις για αναπτύξεις αυτού του είδους.

Το Limassol Greens Golf επόμενο έργο

-Ποια άλλα έργα προγραμματίζει ο Όμιλος Λανίτη για το 2018 αλλά και πιο μακροπρόθεσμα;

-Όλες οι εταιρείες του Ομίλου στους τομείς που δραστηριοποιούνται βρίσκονται σε φάση ανάπτυξης νέων έργων, νέων προϊόντων και νέων συνεργασιών. Πέρα από τα έργα στον τομέα της επένδυσης και ανάπτυξης ακινήτων, στον οποίο δραστηριοποιείται η Cybarco Development, υπάρχουν και άλλες εξίσου σημαντικές δραστηριότητες στον τομέα των κατασκευών, των εστιατορίων, της αναψυχής, του τουρισμού, των ξενοδοχείων και ακόμη των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας. Από πλευράς μεγέθους, θεωρώ ότι το επόμενο μεγαλύτερο έργο που σχεδιάζεται από τον Όμιλο Λανίτη είναι το Limassol Greens Golf Resort για το οποίο έχουν εξασφαλιστεί οι αναγκαίες κυβερνητικές αδειοδοτήσεις για το master plan του έργου και βρισκόμαστε στο στάδιο μελέτης των διάφορων εναλλακτικών τρόπων χρηματοδότησης του έργου σε συνεργασία με επενδυτές. Πρόκειται για ακόμη ένα σύνθετο έργο που περιλαμβάνει ακίνητα, γήπεδο γκολφ, χώρους αναψυχής όπως σπα και γήπεδα τένις, καθώς και εμπορικούς χώρους με εστιατόρια και καταστήματα. Το Limassol Greens θα αναπτυχθεί σε ιδιόκτητη γη του Αγροκτήματος Λανίτη στην περιοχή της Δυτικής Λεμεσού, στο Φασούρι, και θα συνορεύει με τις άλλες μεγάλες αναπτύξεις της περιοχής, όπως το καζίνο, το mall και το waterpark.

SALAMIS LINES LTD

SHIPBOARD VACANCIES
C/S SALAMIS FILOXENIA

Salamis Lines is seeking to recruit suitable staff for the following positions onboard the cruise ship **c/s Salamis Filoxenia** for the season 2018:

- HOTEL MANAGER
- ASSISTANT BAR MANAGER
- EXCURSIONS OFFICER
- GUEST RELATIONS
- BARMEN
- WAITER/ESS
- SINGERS
- MUSICIANS
- RECEPTIONISTS
- SHOP ATTENDANTS
- KID'S ATTENDANT

QUALIFICATIONS

1. For managerial positions a University or College Degree in Hotel and Catering Administration. Sound administrative and supervisory abilities and excellent communication, social and interpersonal skills.
2. At least three (3) years experience in hospitality industry in similar position preferably on a cruise ship.
3. Previous experience on cruise ships will be considered an advantage.
4. Certification on safety training as stipulated by STCW 95 or willingness to obtain such certification.
5. Very good command of the Greek and English languages, knowledge of Russian language will be considered as an advantage.
6. Good interpersonal skills and self-confidence, Guest orientated and service minded, responsiveness, listening and communication skills, thorough and well organized with attention to detail and quality.

BENEFITS

Salary competitive, according to qualifications and experience. Please send a Current C.V., stating the position, by 02/04/18.

ALL APPLICATIONS WILL BE TREATED IN STRICT CONFIDENCE
SALAMIS LINES LTD - VACANCIES
P.O. Box 50531, 3607 Limassol
Fax: 25342600 salamislines@salamis-lines.com

pwc

Σε επίπεδα ρεκόρ οι καταγγελίες για οικονομικό έγκλημα παγκοσμίως

Αυξάνονται οι ανησυχίες για το έγκλημα στο κυβερνοχώρο, το κόστος και τη λογοδοσία, σύμφωνα με την PwC

Σύμφωνα με τη διετή έρευνα της PwC για το επιχειρηματικό έγκλημα, η μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση αλλά και η κατανόηση της έκτασης, της απειλής και του κόστους για τις επιχειρήσεις έχει οδηγήσει τις καταγγελίες για οικονομικό έγκλημα σε επίπεδα ρεκόρ. Στην Έρευνα «Global Economic Crime and Fraud Survey» συμμετείχαν περισσότεροι από 7,200 ερωτηθέντες από 123 χώρες. Συνολικά, το 49% των ερωτηθέντων δήλωσε ότι οι εταιρείες τους έχουν πέσει θύμα απάτης τα δύο τελευταία χρόνια, συγκριτικά με 36% το 2016.
Η υπεξαίρεση περιουσιακών στοιχείων (45%) εξακολουθεί να είναι το υπ΄αριθμόν ένα οικονομικό έγκλημα εναντίον των οργανισμών τους 24 τελευταίους μήνες, ενώ ακολουθούν με μικρή διαφορά το έγκλημα στον κυβερνοχώρο (31%), η εξαπάτηση των καταναλωτών (29%) και τα επαγγελματικά παραπτώματα (28%).
Η φετινή έρευνα αποκαλύπτει σημαντική αύξηση της τάξης του 6% των οικονομικών εγκλημάτων που διαπράττονται από άτομα εντός του οργανισμού, με το συνολικό ποσοστό κρουσμάτων να ανέρχεται στο 52%. Μεγάλη άνοδο σημειώνει και το ποσοστό των εγκλημάτων αυτών που αποδίδονται σε ανώτερα διευθυντικά στελέχη (από 16% το 2016 σε 24% το 2018).
Τα κυριότερα πορίσματα της έρευνας περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα:

- Για ένα σύνολο 18 χωρών το έγκλημα στον κυβερνοχώρο προκαλεί μεγαλύτερη αναστάτωση σε σύγκριση με τον παγκόσμιο μέσο όρο (15%). Σε αυτές περιλαμβάνονται η Ιρλανδία (39%), το Βέλγιο (38%), η Νότια Κορέα (31%), ο Καναδάς (29%), το Ηνωμένο Βασίλειο (25%) και οι ΗΠΑ (22%).
- Οι τρεις κυριότερες επιπτώσεις που καταγράφει η έρευνα αφορούν το ηθικό των εργαζομένων, τις επιχειρηματικές σχέσεις και τις αρνητικές συνέπειες στη φήμη και το κύρος μιας επιχείρησης.
- Τα ποσοστά αναστάτωσης από την εξαπάτηση καταναλωτών με τη χρήση πιστωτικών καρτών και τη χρηματοοικονομική απάτη είναι ψηλότερα από τον παγκόσμιο μέσο όρο (29%) σε περιφέρειες όπως η Αφρική (36%), η Ανατολική Ευρώπη (36%) και η Βόρεια Αμερική (32%).
- Το έγκλημα στον κυβερνοχώρο ενδέχεται να είναι το είδος του οικονομικού εγκλήματος που θα προκαλέσει τη μεγαλύτερη αναστάτωση στα δύο επόμενα χρόνια, με τους ερωτηθέντες να δηλώνουν ότι είναι δύο φορές πιθανότερο να έχει επιπτώσεις στους οργανισμούς από οποιαδήποτε άλλη μορφή απάτης.

Αξίζει επίσης να σημειωθεί ότι το 68% των δραστών που προέρχονται εκτός ενός οργανισμού (και ευθύνονται για το 40% των περιστατικών απάτης) είναι «άσπονδοι φίλοι» του οργανισμού: άνθρωποι με τους οποίους ο οργανισμός συνεργάζεται, περιλαμβανομένων αντιπροσώπων, παρόχων κοινών υπηρεσιών, πωλητών και πελατών.

Το κόστος της απάτης και της πρόληψης
Η μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση και προβολή της απάτης και του οικονομικού εγκλήματος έχουν οδηγήσει παράλληλα σε αύξηση των επενδύσεων για αντιμετώπισή τους, λόγω μεταξύ άλλων και των άμεσων οικονομικών απωλειών που έχουν αναφερθεί τα δύο τελευταία χρόνια. Εντός των επόμενων δύο ετών, το 51% των ερωτηθέντων προτίθενται να διατηρήσουν τις σχετικές επενδύσεις στα ίδια επίπεδα, ενώ το 44% δηλώνει ότι θα τις αυξήσει.

Καταπολεμώντας την απάτη
Καθώς μειώνεται η ανοχή του κοινού προς την εταιρική και προσωπική αντιδεοντολογική συμπεριφορά, πέραν από την ενίσχυση των εσωτερικών τους ελέγχων πολλοί ερωτηθέντες ανέφεραν ότι εργάζονται για την πρόληψη της απάτης μέσω πρωτοβουλιών που εστιάζουν στην εταιρική κουλτούρα (εσωτερική ή εξωτερική πληροφοριοδότηση ή δωρεάν τηλεφωνική γραμμή) και οι οποίες έχουν συμβάλει στον εντοπισμό του 27% των περιστατικών απάτης.
Οι ερωτηθέντες αναφέρουν επίσης ότι, στο πλαίσιο των προσπαθειών τους για καταπολέμηση και παρακολούθηση της απάτης, χρησιμοποιούν τεχνολογίες όπως είναι η τεχνητή νοημοσύνη (ΤΝ) καθώς και προηγμένες μεθόδους ανάλυσης. Ωστόσο, παρά τα υψηλότερα επίπεδα κατανόησης και καταγγελιών περιστατικών απάτης, εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικά κενά. Το 46% των ερωτηθέντων παγκοσμίως δηλώνουν ότι ο οργανισμός τους δεν έχει ακόμη διεξάγει οποιουδήποτε είδους εκτίμηση κινδύνου σε ό,τι αφορά την απάτη ή το οικονομικό έγκλημα. Επίσης, το ποσοστό των ερωτηθέντων που δήλωσε ότι διαθέτει επίσημο πρόγραμμα επιχειρηματικής δεοντολογίας και συμμόρφωσης έχει μειωθεί από το 82% στο 77%.

Το τελευταίο τσιγάρο για την Παπαστράτος

Αφήνει πίσω το συμβατικό κάπνισμα , ξεκίνησε και επίσημα την παραγωγή θερμαινόμενων ράβδων καπνού

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Όταν τον Μάρτιο του 2017 είχε ανακοινωθεί η επένδυση ύψους 300 εκατομμυρίων ευρώ από την Philip Morris στο εργοστάσιο Παπαστράτος για την μετατροπή των εγκαταστάσεών του σε μονάδα παραγωγής ράβδων καπνού iqos, η εικόνα για το τι θα ακολουθούσε ήταν μάλλον πρώιμη. Εξάλλου, η ιδέα ότι η μεγαλύτερη καπνοβιομηχανία στην Ελλάδα εγκαταλείπει την παραγωγή συμβατικών τσιγάρων, δεν θα μπορούσε να αντιμετωπιστεί χωρίς κάποια επιφύλαξη. Και όμως, μόλις την περασμένη Τετάρτη η Παπαστράτος εγκαινίασε τις νέες της εγκαταστάσεις στον Ασπρόπυργο, αφήνοντας πίσω της οριστικά το συμβατικό τσιγάρο και εστιάζεται πλέον αποκλειστικά στις θερμαινόμενες ράβδους καπνού. Ο πρωτεργάτης της αλλαγής, Διευθύνων Σύμβουλος της Philip Morris International Ανδρέας Καλαντζόπουλος, επισήμανε ότι μετά την Παπαστράτος θα ακολουθήσει η μετατροπή και άλλων εγκαταστάσεων ώστε να ικανοποιηθεί η απαίτηση καπνιστών απ΄ όλο τον κόσμο για πρόσβαση σε προϊόντα συνητικά μειωμένου κινδύνου. Εξάλλου, μετά την Ιταλία και την Ελλάδα, στα πλάνα της εταιρείας είναι η ολοκλήρωση της επένδυσης ύψους 490 εκατ. για τη δημιουργία της επόμενης μονάδας παραγωγής θερμαινόμενων ράβδων καπνού στη Ρουμανία, η λειτουργία της οποίας αναμένεται μέχρι το 2020.

Η παραγωγή του εργοστασίου της Παπαστράτος καλύπτει αυτή την στιγμή τις ανάγκες της ελληνικής αγοράς ενώ ράβδοι καπνού εξάγονται και στην Ιαπωνία.

Σάρκα και οστά έλαβε η επένδυση ύψους 300 εκατομμυρίων ευρώ από την Philip Morris για τις εγκαταστάσεις της Παπαστράτος στον Ασπρόπυργο Αττικής. Στην πλήρη λειτουργία του το εργοστάσιο θα παράγει 20 δισ. ράβδους καπνού τον χρόνο.

Η μέρα των εγκαινίων

Η «ιστορική μέρα», όπως την χαρακτήρισε ο διευθύνοντας σύμβουλος της Philip Morris International Ανδρέας Καλαντζόπουλος, ήταν η Τετάρτη 21η Μαρτίου, ημέρα κατά την οποία τελέστηκαν τα εγκαίνια των νέων εγκαταστάσεων του εργοστασίου στην παρουσία υπουργών της ελληνικής Κυβέρνησης και του πρώην Πρωθυπουργού Αντώνη Σαμαρά και πλήθος επιχειρηματικού κόσμου. Στη συνέχεια οι παρευρισκόμενοι είχαν την ευκαιρία να δουν ιδίοις όμμασι τις εγκαταστάσεις. Εκεί, σε ένα χώρο 15. 000 τμ, έξω από την Αθήνα, οι εργασίες ξεκίνησαν και συνεχίζονται με ταχείς ρυθμούς για την νέα σελίδα στον κόσμο του τσιγάρου. Η επένδυση της Philip Morris, ωστόσο, δεν είναι άξια αναφοράς μόνο για την καινοτομία που επιδιώκει να επιφέρει στην αγορά των καπνικών προϊόντων, αλλά και για το τι σημαίνει για την ελληνική οικονομία. Ποσό 1 δισ. επένδυσε η Philip Morris στην Παπαστράτος από το 2013 με αποκορύφωμα τα 300 εκατομμύρια ευρώ πριν από ένα χρόνο. Απόφαση, η οποία δεν ήταν εύκολη λόγω και της κατάστασης της ελληνικής οικονομίας. «Υπήρχαν πολλές υποψήφιες χώρες και αρκετές από αυτές ίσως φαίνονταν ελκυστικότερες και πιο φιλικές σε επενδύσεις στρατηγικού χαρακτήρα. Όμως, επενδύσαμε στην Παπαστράτος, μια εταιρεία που εδώ και 87 χρόνια πρωτοπορεί στη βιομηχανία της χώρας. Εμπιστευόμαστε την Παπαστράτος και επενδύουμε στους ανθρώπους της», ανέφερε ο κ. Καλατζόπουλος στο πλαίσιο των εγκαινίων.

Αυτό που απομένει είναι η δημιουργία ενός ρυθμιστικού πλαισίου το οποίο θα διευκολύνει τη στροφή των καταναλωτών στα καινοτόμα προϊόντα καπνού και θα βασίζεται σε επιστημονικά δεδομένα και όχι απλώς σε αντιλήψεις, επισήμανε ο κ. Καλαντζόπουλος.

Από την πλευρά του, ο πρόεδρος και διευθύνων σύμβουλος της Παπαστράτος, Χρήστος Χαρπαντίδης, αναφέρθηκε στη μεταμόρφωση της εταιρείας και στη νέα εποχή ανάπτυξης που θα ενισχύσει σημαντικά το κοινωνικό πλεόνασμα που δημιουργεί η Παπαστράτος, παίρνοντας θέση στο μέλλον για την οικονομία, την κοινωνία, τη χώρα.

Το Iqos στην Κύπρο

Τον Οκτώβριο του 2016 το iqos μπήκε για πρώτη φορά στην αγορά της Ελλάδας. Ενα χρόνο μετά, και συγκεκριμένα τις 10 Νοεμβρίου, άνοιξε το πρώτο κατάστημα και στην Κύπρο. Αυτή την στιγμή τέσσερα καταστήματα iqos λειτουργούν σε Λευκωσία, Λεμεσό και Πάφο ενώ δεν αποκλείεται να δούμε σύντομα περισσότερες κινήσεις από πλευράς της εταιρείας. Στην περίπτωση της Ελλάδας, σήμερα υπάρχουν 25 καταστήματα, ενώ το προϊόν έχει μερίδιο αγοράς 3,1%.

Το χρονικό της αλλαγής

Η ανακοίνωση έγινε τον Μάρτιο του 2017, ενώ οι εργασίες μεταμόρφωσης του εργοστασίου ξεκίνησαν τον Αύγουστο του ίδιου έτους. Τα πρώτα μηχανήματα παραλήφθηκαν και εγκαταστάθηκαν τον Οκτώβριο, ενώ η πρώτη εμπορική παραγωγή σημειώθηκε περί τα τέλη Φεβρουαρίου του 2018. Ωστόσο, η ουσιαστική αλλαγή έγινε τον Μάρτιο όπου έγινε η τελευταία παραγωγή συμβατικών τσιγάρων και η πλήρης λειτουργία του εργοστασίου αναμένεται μέχρι το τέλος του 2018. Για τις νέες ανάγκες έχουν προσληφθεί 400 υπάλληλοι οι οποίοι έρχονται να προστεθούν στους 800 υφιστάμενους και να φτάσουν τους 1.200. Προκειμένου να καλύψει τις νέες ανάγκες η εταιρεία προχώρησε στην κατασκευή τριών νέων κτηρίων, δύο γραμμών επεξεργασίας καπνού και δέκα νέων γραμμών παραγωγής θερμαινόμενων ράβδων καπνού στις εγκαταστάσεις της στον Ασπρόπυργο Αττικής. Κάπως έτσι η νέα εποχή για την μεγαλύτερη καπνοβιομηχανία της Ελλάδας είναι γεγονός και πλέον το εργοστάσιο αποτελεί και επίσημα την 2η μονάδα παγκοσμίως της Philip Morris International στην αποκλειστική παραγωγή ράβδων καπνού.

Στην πλήρη του λειτουργία το εργοστάσιο θα παράγει 20 δισεκατομμύρια ράβδους καπνού σε ετήσια βάση και 10 000 ράβδους καπνού το λεπτό, οι οποίες θα τροφοδοτούν τις αγορές της Ευρώπης και την Ασίας μεταξύ των οποίων και η Κύπρος. Στο παρόν στάδιο εξυπηρετείται η Ελλάδα και η Ιαπωνία. Συνολικά, τρία δισεκατομμύρια ευρώ έχει επενδύσει ο κολοσσός για τη στροφή προς τα νέα καπνικά προϊόντα, ακολουθώντας ουσιαστικά τη νέα τάση, η οποία κερδίζει ολοένα και περισσότερο έδαφος και επιτάσσει ένα πιο υγιεινό τρόπο ζωής. Αλλαγή φιλοσοφίας, για την οποία σημαντικό ρόλο έχουν διαδραματίσει και οι νέες νομοθεσίες για την απαγόρευση του καπνίσματος σε κλειστούς και κοινόχρηστους χώρους, καθώς και η φορολόγηση των συμβατικών τσιγάρων. Συνδέεται επίσης και με τα αποτελέσματα ερευνών που κάθε χρόνο κρούουν τον κώδωνα του κινδύνου για τις συνέπειες του καπνίσματος στην υγεία.

Επενδύει σε Λευκωσία - Λεμεσό η ισραηλινή Parabola Trading

Ετοιμο σε 18 μήνες το κτηριακό συγκρότημα Epias 22 στην καρδιά της Εγκωμης, μια επένδυση 7 εκατ. ευρώ

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Τις προοπτικές στον τομέα των ακινήτων στην πρωτεύουσα βλέπει η ισραηλινή εταιρεία Parabola Trading η οποία έχει επενδύσει 7 εκατ. ευρώ για την ανέγερση συγκροτήματος κατοικιών του Epias 22, στην Έγκωμη. Το έργο προσφέρει 16 πολυτελή διαμερίσματα ενώ ήδη έχει εκδηλωθεί ενδιαφέρον για αγορά, όπως αναφέρει στην «Κ» ο ιδιοκτήτης της εταιρείας Momi Nahum. Αρχιτέκτονας του έργου ο κ. Ζήνωνας Ζήνωνος, ο οποίος είναι ο εμπνευστής του επιβλητικού κτηρίου της Wargaming, και σημειώνει μιλώντας επίσης στην εφημερίδα, τις ομοιότητες μεταξύ των δύο. Πέραν του Epias22 η εταιρεία Parabola Trading εξετάζει νέες επενδυτικές ευκαιρίες και στη Λεμεσό, θέλοντας να γίνει μέρος της αναπτυξιακής έκρηξης που συντελείται στην πόλη.

«Επιθυμούμε να φέρουμε στην Λευκωσία αναπτύξεις επιπέδου Ισραήλ», αναφέρει στην «Κ» ο Momi Nahum, ιδιοκτήτης της εταιρείας Parabola Trading Ltd.

-Νέο κτηριακό συγκρότημα στην καρδιά της Έγκωμης. Τι καινούργιο έχει να προσφέρει και σε ποιο κοινό απευθύνεται;

-Ζήνωνας Ζήνωνος: Το κτήριο EPIAS 22 βρίσκεται επί της οδού Αιπείας στον Δήμο Έγκωμης, στην Λευκωσία. Στην περιοχή αυτή συναντά κανείς, κατά κύριο λόγο, μονοκατοικίες. Η αρχιτεκτονική μας πρόταση για το έργο πηγάζει από το πολύ μεγάλο μέγεθος του τεμαχίου, την καλύτερη αξιοποίηση του συντελεστή δόμησης και την ορθή κατανομή του. Το κτήριο εξελίσσεται σε τέσσερις ορόφους με πολυτελή διαμερίσματα, (τέσσερα ανά όροφο) δύο των δύο υπνοδωματίων και δύο των τριών υπνοδωματίων. Οι αποστάσεις του κτηρίου από τα γειτονικά σύνορα είναι πολύ μεγάλες (10μ) προσφέροντας άνεση και προστασία στους ιδιοκτήτες. Ο σχεδιασμός αναπτύσσεται γύρω από ένα εσωτερικό κήπο με τα διαμερίσματα να περιβάλλουν τον κήπο κυκλικά αφήνοντας ανοίγματα προς την εσωτερική αυλή σε ανατολή και δύση. Οι βεράντες των διαμερισμάτων δημιουργούν ένα ενδιαφέρον παιχνίδι με τον ήλιο και το φως, αφήνοντας καλυμμένα και ακάλυπτα σημεία, διαφορετικά για κάθε διαμέρισμα. Όλα τα διαμερίσματα διαθέτουν τον δικό τους ιδιωτικό βοτανόκηπο. Τα διαμερίσματα του τέταρτου ορόφου έχουν εσωτερική πρόσβαση στην οροφή σε ιδιωτικό κήπο και χώρο αναψυχής. Το έργο διαθέτει μεγάλο και άνετο χώρο στάθμευσης, διακριτικά βυθισμένο από το επίπεδο του δρόμου. Σε κάθε διαμέρισμα αναλογούν δύο χώροι στάθμευσής. Στα σύνορα με τον δρόμο χωροθετείται δημόσιος χώρος πρασίνου, δημιουργώντας έτσι ένα ευχάριστο οπτικό αποτέλεσμα, αλλά επίσης και την προστασία από τον δρόμο. Η κύρια είσοδος του κτηρίου διαθέτει ένα άνετο χώρο υποδοχής ο οποίος έχει άμεση πρόσβαση και επαφή με τον κεντρικό εσωτερικό κήπο μέσα στον οποίο τοποθετούνται ο ανελκυστήρας και το κλιμακοστάσιο. Ο χώρος αυτός διαθέτει φυσικό εξαερισμό από την οροφή, ενώ παράλληλα είναι προστατευμένος από τις καιρικές συνθήκες. Σε ειδικά σχεδιασμένη οροφή του κτηρίου τοποθετούνται φωτοβολταϊκά πλαίσια. Το κτήριο είναι Ενεργειακής Απόδοσης Α και τα υλικά που έχουν επιλεγεί είναι μηδενικής συντήρησης.

Τα έργα στην Λ. Αιπείας 22 ξεκινούν και ο αρχιτέκτονας του έργου κ. Ζήνωνος εξηγεί τις λεπτομέρειες του σχεδίου του.

-Το Epias 22 είναι «παιδί» του αρχιτέκτονα που σχεδίασε το εντυπωσιακό κτήριο της Wargaming. Υπάρχουν κοινά στοιχεία μεταξύ των δύο;

-Ζήνωνας Ζήνωνος: Και τα δύο κτήρια χαρακτηρίζονται από ογκοπλαστική κομψότητα και λειτουργική διαμπερότητα. Το μότο μας σαν αρχιτέκτονες είναι «Η αρχιτεκτονική είναι γλυπτική στο χώρο».

-Σε ποιο ύψος ανέρχεται η επένδυση και πότε προγραμματίζεται η αποπεράτωση του έργου;

-Momi Nahum: Η επένδυση είναι ύψους 7 εκ. ευρώ, κάτι που δείχνει την δέσμευσή μας να προσφέρουμε ένα έργο υψηλής ποιότητας και αισθητικής στους κατοίκους της Λευκωσίας. Το έργο προγραμματίζεται να ολοκληρωθεί και να είναι έτοιμο να δεχθεί τους ενοίκους του εντός 18 μηνών.

-Έχει εκδηλωθεί ενδιαφέρον από αγοραστές;

-Momi Nahum: Το ενδιαφέρον που έχει ήδη εκδηλωθεί είναι τεράστιο και ξεπέρασε τις προσδοκίες μας. Έχουμε ήδη τέσσερις κρατήσεις από τα 16 διαμερίσματα σε σύνολο. Δυστυχώς, μέχρι σήμερα δεν μπορούσαμε να προχωρήσουμε σε πωλήσεις, καθώς θέλαμε πρώτα να ξεκινήσουμε τα έργα και να ολοκληρωθούν οι απαραίτητες μελέτες για να βγουν όλες οι άδειες. Πλέον μπορούμε να αρχίσουμε να υπογράφουμε συμβόλαια και να προχωρήσουμε με τις πωλήσεις των διαμερισμάτων στους ενδιαφερόμενους.

-Τι σας οδήγησε να προχωρήσετε με αυτό το project στην πρωτεύουσα; Υπάρχει περισσότερο ενδιαφέρον στον τομέα των ακινήτων σε σχέση με άλλες πόλεις;

-Momi Nahum: Αν και η Λευκωσία υποφέρει από πλευράς υποδομών, οι ευκαιρίες που παρουσιάζονται είναι μεγάλες. Η πρωτεύουσα έχει μείνει πίσω σε τιμές και σε πωλήσεις οικιών και διαμερισμάτων, αλλά είμαστε βέβαιοι ότι θα φτάσει την Λεμεσό, την Πάφο και τις άλλες πόλεις της Κύπρου. Από την πλευρά μας, διερευνούμε άλλες τρεις περιπτώσεις έργων που πιθανότατα θα μας ενδιέφερε να επενδύσουμε.

-Υπάρχουν πλάνα για περισσότερες αναπτύξεις είτε εντός είτε εκτός πρωτεύουσας;

-Momi Nahum: Βεβαίως. Η εταιρεία μου έχει ήδη διερευνήσει την πιθανότητα να επενδύσει σε περισσότερες αναπτύξεις στην Λευκωσία αλλά και στη Λεμεσό. Επιθυμούμε να φέρουμε, ειδικά στην Λευκωσία, τις υψηλού επιπέδου αναπτύξεις που υπάρχουν ήδη στο Ισραήλ και θεωρούμε ότι στην πρωτεύουσα της Κύπρου δεν υπάρχουν αρκετά έργα υψηλής ποιότητας και αισθητικής για να ανταποκριθούν στις ανάγκες των κατοίκων της Λευκωσίας αλλά και των ξένων που διαμένουν στην πόλη για επιχειρηματικούς σκοπούς.

Από την άλλη, φυσικά δεν θα μπορούσαμε να είμαστε αδιάφοροι μπροστά στο αναπτυξιακό «boom» που συντελείται στην Λεμεσό. Ήδη είμαστε αναμεμειγμένοι σε μία πιθανή επένδυση στο παραλιακό μέτωπο της Λεμεσού, αλλά δυστυχώς δεν μπορούμε να πούμε περισσότερα. Το βέβαιο είναι ότι το έργο στην λεωφόρο Αιπείας είναι μόνο η αρχή για τον όμιλό μας.

Βγήκαν τα μαχαίρια μεταξύ Κομισιόν - ΔΝΤ για χρέος και επιτήρηση

Η έκβαση του παιχνιδιού θα κριθεί και από τη στάση ακόμη δύο παικτών, της Γερμανίας και της ΕΚΤ

Της **ΕΙΡΗΝΗΣ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ**

Το παιχνίδι για την ελάφρυνση του ελληνικού χρέους και τη μεταμνημονιακή εποπτεία άρχισε ήδη να παίζεται σκληρά στο δίπολο Ευρωπαϊκής Επιτροπής και ΔΝΤ, με την πρώτη να βγάζει τα μαχαίρια κατά του δεύτερου το προηγούμενο δεκαπενθήμερο, χαϊδεύοντας ταυτόχρονα τα αυτιά της κυβέρνησης. Ωστόσο, η έκβαση του παιχνιδιού θα κριθεί το επόμενο διάστημα από τη στάση ακόμη δύο ευρωπαϊκών παικτών: του Eurogroup, που τελούσε έως τώρα εν αναμονή της νέας γερμανικής κυβέρνησης, και της ΕΚΤ.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ανέβασε τους τόνους κατά του ΔΝΤ τις προηγούμενες ημέρες, μεταδίδοντας, μέσω πηγών της, ότι οι υπολογισμοί του έχουν αποδειχθεί λανθασμένοι κατ' επανάληψιν και πρέπει να τους αναπροσαρμόσει σε ρεαλιστική βάση. Ετσι, κατά την άποψη της Κομισιόν, δεν θα χρειαστεί η μείωση του αφορολογήτου από 1/1/2019, όπως υποστηρίζει το Ταμείο. Επίσης, πηγές της, την περασμένη εβδομάδα, τάχθηκαν κατά της προληπτικής γραμμή πίστωσης, με επιχειρήματα όπως ότι μπορεί να προκαλέσει πολιτική αναταραχή και άρα να λειτουργήσει κατά της φθηνής χρηματοδότησης της χώρας από τις αγορές.

Οι τοποθετήσεις αυτές ικανοποίησαν την κυβέρνηση, που θεώρησε ότι ενισχύεται το αφήγημα της καθαρής εξόδου και θριαμβολόγησε μέσω non paper, εκτοξεύοντας επί της ευκαιρίας και ακόμη μία βολή κατά του κεντρικού τραπεζίτη Γιάννη Στουρνάρα.

Ωστόσο, σε ό,τι αφορά την ελάφρυνση του χρέους, δεν είναι καθόλου σίγουρο ότι μια απομάκρυνση του Ταμείου από το πρόγραμμα, θα αποτελέσει νίκη για την Ελλάδα. Πηγές της αγοράς εκφράζουν φόβους ότι, χωρίς την πίεση του ΔΝΤ, η Ευρώπη θα θελήσει απλώς να μεταθέσει το πρόβλημα του χρέους για αργότερα («extend and pretend», σύμφωνα με την προσφιλή φράση του Γιάνη Βαρουφάκη), ρισκάροντας μια άνοδο του κόστους δανεισμού της Ελλάδας από τις αγορές. Αυτή την ανησυχία εξέφρασε άλλωστε και η μελέτη του Κέντρου Ερευνών Ευρωπαϊκής Πολιτικής (CEPR) την περασμένη εβδομάδα.

Φόβοι ότι, χωρίς την πίεση του ΔΝΤ, η Ευρώπη θα μεταθέσει το πρόβλημα του χρέους για αργότερα.

Ενα ενδεχόμενο «όχι» του ΔΝΤ στη βιωσιμότητα του χρέους, εξάλλου, θα έφερνε σε δύσκολη θέση και την ΕΚΤ. Η στάση της τελευταίας αναμένεται με ενδιαφέρον, καθώς το τεχνοκρατικό στοιχείο βαραίνει καθοριστικά στις αποφάσεις της, όπως και σ' αυτές του ΔΝΤ.

Η συνεδρίαση του Eurogroup στη Σόφια στις 27 Απριλίου αναμένεται κρίσιμη, καθώς τότε έχει οριστεί να γίνει η πρώτη συζήτηση για το χρέος, ενώ θα έχει προηγηθεί διαπραγμάτευση με το ΔΝΤ στο περιθώριο της εαρινής συνόδου του, στις 17-22 Απριλίου.

Πηγή με γνώση των διαπραγματεύσεων για το χρέος επισημαίνει ότι η Γερμανία δεν είναι πια αυτή που ήταν επί υπουργίας Βόλφγκανγκ Σόιμπλε, ενώ και το ΔΝΤ έχει γίνει πιο διαλλακτικό, καθώς θέλει να διατηρήσει την παρουσία του στην Ευρώπη, για πολιτικούς λόγους. Ετσι, η πηγή πιθανολογεί ότι θα επέλθει στο τέλος κάποιος συμβιβασμός.

Ωστόσο, ο συμβιβασμός αυτός ενδέχεται να επιτευχθεί στο χειρότερο σημείο για την Ελλάδα, αν η ευρωπαϊκή απροθυμία για γενναιόδωρη ελάφρυνση χρέους αντισταθμιστεί με νέα δημοσιονομικά μέτρα, όπως η πρόωρη εφαρμογή του αφορολογήτου.

Το σίγουρο είναι ότι η γερμανική κυβέρνηση θα συναντηθεί με το ΔΝΤ στην πίεση για συνέχιση των μεταρρυθμίσεων και μη αναστρεψιμότητα όσων έχουν γίνει.

Οι κρίσιμες ημερομηνίες για χρέος - μεταμνημονιακή εποπτεία

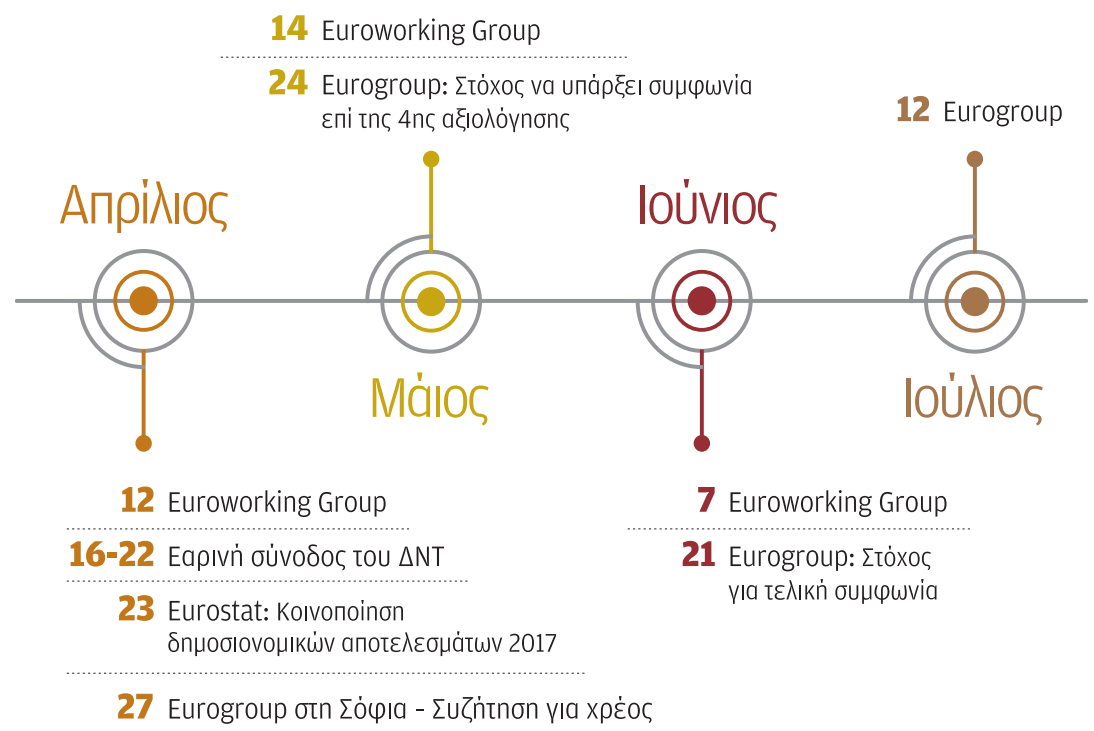

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Τέσσερα σενάρια για το ελληνικό χρέος

Τα σενάρια για το χρέος γράφονται ήδη στα γραφεία των τεχνοκρατών, αλλά χωρίς αριθμούς, εν αναμονή των πολιτικών αποφάσεων, αναφέρει πηγή με γνώση των διαπραγματεύσεων.

Σύμφωνα με τα μέχρι στιγμής δεδομένα, τα βασικά χαρακτηριστικά των σεναρίων είναι τα εξής:

1. Η σύνδεση της ελάφρυνσης του χρέους με το ΑΕΠ, σε δύο παραλλαγές. Η πρώτη είναι η γαλλική και προβλέπει ότι ο ρυθμός ανάπτυξης θα είναι κριτήριο για την επέκταση της ωρίμανσης των ομολόγων. Η δεύτερη είναι του ESM και ορίζει τις πληρωμές χρέους ως ποσοστό του ΑΕΠ. Εκτιμάται ότι στο τέλος θα γίνει ένας συνδυασμός των δύο, με τρόπο ώστε να ικανοποιεί το ΔΝΤ και να του επιτρέψει να επιστρέψει στο ελληνικό πρόγραμμα.

2. Επεκτάσεις ωριμάνσεων ώς 15 ετών. Ως το 2022, αναφέρουν οι πηγές, οι πληρωμές θα είναι ελάχιστες. Ουσιαστικά θα πληρώνονται μόνο τόκοι. Μετά το 2022, οι πληρωμές θα αρχίσουν να αυξάνονται.

3. Πιθανή εξαγορά των οφειλών στο ΔΝΤ, περίπου 9 δισ. ευρώ.

4. Επιστροφή των κερδών από τα ελληνικά ομόλογα που διακρατούν η ΕΚΤ και οι ευρωπαϊκές κεντρικές τράπεζες (SMP και ANFA), αλλά σταδιακά και υπό τον όρο της επίτευξης των συμφωνημένων πρωτογενών πλεονασμάτων 3,5% του ΑΕΠ, καθώς και της μη αντιστροφής των μεταρρυθμίσεων που έχουν ήδη συμφωνηθεί.

Πρόκειται για ποσό περίπου 4 δισ. ευρώ, για το οποίο η ελληνική κυβέρνηση θα δεσμευθεί ότι θα χρησιμοποιηθεί αποκλειστικά για επενδύσεις.

Ενδεικτικά, ο νέος Γερμανός υπουργός Οικονομικών Ολαφ Σολτς είπε την περασμένη εβδομάδα, σε συνέντευξή του, ότι η ελάφρυνση του ελληνικού χρέους θα εξαρτηθεί από τη συνέχιση της μεταρρυθμιστικής πολιτικής.

«Επίθεση» μεγάλων περίπτερα, φούρνους, μανάβικα και εστιατόρια

Οι αλυσίδες ανοίγουν μίνι μάρκετ και αυξάνουν τα χύμα προϊόντα που διαθέτουν

Της **ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΜΑΝΙΦΑΒΑ**

Το 2016 ήταν χρονιά-σταθμός για το λιανεμπόριο τροφίμων. Οχι μόνο διότι κατέρρευσε η κορυφαία αλυσίδα σούπερ μάρκετ στην Ελλάδα, η «Μαρινόπουλος». Αλλά και διότι στις αλυσιδωτές συνέπειες της εν λόγω κατάρρευσης περιλαμβάνεται η στροφή σημαντικής μερίδας καταναλωτών σε εξειδικευμένα καταστήματα τροφίμων και σε μικρότερες περιφερειακές αλυσίδες.

Το τελευταίο διάστημα παρακολουθούμε αλλεπάλληλες κινήσεις των «μεγάλων» σε δύο επίπεδα: Πρώτον, επιχειρούν «διείσδυση» στη μικρή λιανική αγορά μέσω ενίσχυσης των μοντέλων των λεγόμενων καταστημάτων ευκολίας ή γειτονιάς (γνωστά και με τον αγγλικό όρο convenience stores). Δεύτερον, αυξάνονται εντός των καταστημάτων τα επί ζυγίω ή χύμα προϊόντα (κρέας, λαχανικά, φρούτα, ψάρια, ψωμί), ο τζίρος των οποίων μάλιστα βαίνει διαρκώς αυξανόμενος, με πολύ μεγαλύτερους ρυθμούς από αυτόν των τυποποιημένων προϊόντων (ή αλλιώς προϊόντα σταθερού barcode).

Με το διαθέσιμο εισόδημα να παραμένει σε χαμηλά επίπεδα, η δυνατότητα αύξησης του τζίρου των σούπερ μάρκετ, χωρίς τις προαναφερθείσες παρεμβάσεις, είναι εν πολλοίς πεπερασμένη. Με απλά λόγια, οι μεγάλοι λιανέμποροι δεν έχουν από πού αλλού να μαζέψουν πλέον τζίρο, παρά από τα μίνι μάρκετ, τα περίπτερα, τους φούρνους, τα κρεοπωλεία, τα μανάβικα, ακόμη και τα καταστήματα μαζικής εστίασης.

Οι απώλειες προς τα εξειδικευμένα καταστήματα αποτυπώνονται στα στοιχεία για τη διακύμανση των πωλήσεων των επί ζυγίω προϊόντων. Σύμφωνα με την εταιρεία ερευνών αγοράς IRI το 2016, χρονιά κατά την οποία κατέρρευσε το δίκτυο της «Μαρινόπουλος», ο τζίρος των σούπερ μάρκετ από τα χύμα προϊόντα υποχώρησε κατά 5,8% σε σύγκριση με το 2015. Το 2017, χρονιά κατά την οποία άρχισε να επαναλειτουργεί το δίκτυο της «Μαρινόπουλος» και η αγορά σταδιακά να ομαλοποιείται, οι πωλήσεις των χύμα προϊόντων στα σούπερ μάρκετ αυξήθηκαν κατά 6,3% σε σύγκριση με το 2016, ενώ για το τρέχον έτος προβλέπεται περαιτέρω ανάπτυξη από 5,4% έως 8,2%.

Εξέλιξη **τζίρου** σούπερ μάρκετ και **μερίδιο** 10 μεγαλύτερων αλυσίδων

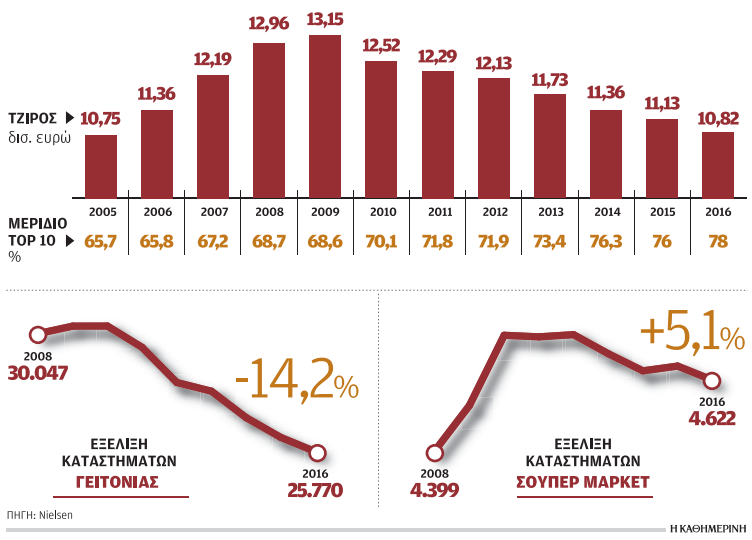

Γωνιές με έτοιμα γεύματα και σάλες για επιτόπια κατανάλωση σχεδιάζουν τα σούπερ μάρκετ.

Μόνο στην Αττική η αγορά των λεγόμενων convenience stores εκτιμάται σε 500 εκατ. ευρώ και η «ΑΒ Βασιλόπουλος» φιλοδοξεί, μέσω της ανάπτυξης του δικτύου καταστημάτων υπό το σήμα «AB Shop & Go», να αποκτήσει σε ορίζοντα δεκαετίας μερίδιο 50%. Θεωρεί μάλιστα ότι η κατηγορία αυτή καταστημάτων έχει σημαντική προοπτική ανάπτυξης, παρά το γεγονός ότι την περίοδο 2008-2016 ο αριθμός τους έχει υποχωρήσει κατά 14,2% (στοιχεία Nielsen). Στην κατηγορία με νέο μοντέλο, διαφορετικό από αυτά των My Market Easy, καταστήματος ευκολίας εισέρχεται και η Metro AEBE, προχωρώντας εντός του 2018 με την ίδρυση ενός πιλοτικού σημείου πώλησης.

Η επιστροφή των Ολλανδών

Ανάλογης, έως έναν βαθμό τουλάχιστον, στόχευσης θεωρείται η επαναδραστηριοποίηση στην ελληνική αγορά της ολλανδικής αλυσίδας SPAR. Υπό τη σκέπη της SPAR Hellas μπαίνουν κατά βάση επιχειρήσεις της μικρής λιανικής που ανήκαν στους ομίλους αγορών «Αστέρας Εμπορική» και «Mesis», ενώ θα αναπτυχθούν και εταιρικά καταστήματα. Η SPAR Hellas έχει θέσει ως στόχο να αναπτύξει σε ορίζοντα τετραετίας 350 καταστήματα, να αποσπάσει μερίδιο αγοράς 12% και τζίρο 1,2 δισ. ευρώ.

Τα εξειδικευμένα καταστήματα τροφίμων και εστίασης είναι ο έτερος στόχος των αλυσίδων σούπερ μάρκετ, καθώς, σύμφωνα με στοιχεία του Ινστιτούτου Ερευνας Λιανεμπορίου και Καταναλωτικών Αγαθών (ΙΕΛΚΑ), αποτελούν μια «δεξαμενή» τζίρου 12,7 δισ. ευρώ. Από αυτά, τα 5,6 δισ. ευρώ αφορούν τον κλάδο της εστίασης, 3,3 δισ. ευρώ τα κρεοπωλεία, 1,5 δισ. ευρώ την αρτοποιία, 1,8 δισ. ευρώ τα προϊόντα καπνού και Τύπου, καθώς και την πώληση ψαριών και οπωρολαχανικών και μισό δισ. ευρώ τα συμπληρώματα διατροφής.

Δεν είναι τυχαίο ότι στα καταστήματα «AB Shop & Go» θα προβλέπεται η πώληση προϊόντων καπνού, ενώ στα καταστήματα της SPAR θα υπάρχουν γωνιές με έτοιμα γεύματα, αλλά και σάλες στα μεγαλύτερα καταστήματα, για την επιτόπια κατανάλωση των γευμάτων.

Καλύτερο μπόνους για τους εργαζομένους η εργασιακή ασφάλεια

«Αυτό που εκτιμούν πλέον περισσότερο οι εργαζόμενοι σε μια επιχείρηση είναι η σταθερότητα και η συνέπεια που αυτή τους επιδεικνύει». Αυτό επισημαίνει, μιλώντας στην «Κ», ο κ. Δημήτρης Γκανούδης, γενικός διευθυντής της Great Place to Work Hellas, αναφερόμενος στις αλλαγές των κριτηρίων αξιολόγησης των εργαζομένων, τις οποίες έχει επιφέρει αναπόφευκτα η οικονομική κρίση.

Αξίζει να σημειωθεί ότι ο διεθνής θεσμός συμπληρώνει στην Ελλάδα φέτος 16 χρόνια και την επόμενη Κυριακή, 1η Απριλίου, θα δημοσιευθούν κατ' αποκλειστικότητα στην «Κ» τα αποτελέσματα της φετινής αξιολόγησης για την ανάδειξη των επιχειρήσεων στην Ελλάδα με το καλύτερο εργασιακό περιβάλλον. Βεβαίως, δεν είναι μόνον οι εργαζόμενοι που έχουν αλλάξει την οπτική γωνία με την οποία βλέπουν τις επιχειρήσεις στις οποίες εργάζονται λόγω της μακρόχρονης οικονομικής κρίσης. Είναι και οι ίδιες οι εταιρείες, οι οποίες αναγκαστικά διαφοροποίησαν το μείγμα και τη μορφή των παροχών που προσφέρουν στο προσωπικό τους. «Οι εταιρείες που δεν αντιμετώπιζαν την εκπαίδευση και τη διασκέδαση των εργαζομένων απλώς ως μια υποχρέωση, βρήκαν εναλλακτικές λύσεις για να στηρίξουν αυτές τις παροχές», αναφέρει ο κ. Γκανούδης και δίνει ορισμένα χαρακτηριστικά παραδείγματα. Σε ό,τι αφορά τις παροχές εκπαίδευσης, αρκετές επιχειρήσεις αποφάσισαν να υλοποιήσουν τα σχετικά προγράμματα εσωτερικά (in house) και ανέλαβαν τον ρόλο του μέντορα παλιά και έμπειρα στελέχη τους.

Σε ό,τι αφορά τη διασκέδαση και τις δράσεις ενίσχυσης των σχέσεων μεταξύ των εργαζομένων, αρκετές εταιρείες εξακολουθούν να εφαρμόζουν αυτές τις πρακτικές, έστω και με χαμηλότερο προϋπολογισμό. Δεν είναι λίγες εκείνες που επέλεξαν να ενδυναμώσουν τις σχέσεις μεταξύ των εργαζομένων τους μέσω της ανάπτυξης του εθελοντισμού. Το πόσο θετικά ή αρνητικά εκλαμβάνουν κάποιες παροχές οι εργαζόμενοι σχετίζεται, βεβαίως, και με τις δικές τους ιδιαίτερες ανάγκες. Οι νέας ηλικίας, για παράδειγμα, δίνουν μεγαλύτερη σημασία στα προγράμματα εκπαίδευσης που παρέχουν αρκετές επιχειρήσεις, ενώ οι μητέρες εστιάζουν, φυσικά, στα προνόμια που προστατεύουν τη μητρότητα, όπως είναι το ευέλικτο ωράριο και τα επιδόματα για βρεφονηπιακό σταθμό.

Ενα στοιχείο το οποίο οι εργαζόμενοι βίωσαν αρνητικά τα χρόνια της κρίσης είναι περικοπές σε προγράμματα ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης που συχνά παρέχουν μεγάλες ιδιωτικές επιχειρήσεις βάσει συμβολαίων με ιδιωτικές ασφαλιστικές εταιρείες. Μπορεί σε αρκετούς εργαζόμενους, ειδικά στην παρούσα συγκυρία, τα εν λόγω προγράμματα να μοιάζουν με πολυτέλεια, όμως για τις επιχειρήσεις που συμμετέχουν σε αυτόν τον «διαγωνισμό» πρόκειται για μία από τις πλέον συνηθισμένες παροχές. «Οι όποιες περικοπές, λοιπόν, δημιουργούν θλίψη, διότι οι εργαζόμενοι αισθάνονται ότι χάνουν κάτι από τα κεκτημένα τους», αναφέρει χαρακτηριστικά ο κ. Γκανούδης.

Η αξιολόγηση των εταιρειών στο πλαίσιο του Great Place to Work γίνεται κατά 1/3 βάσει της παρουσίασης των πρακτικών από την πλευρά των εργοδοτών και κατά 2/3 από τις απαντήσεις που δίνουν ανώνυμα οι ίδιοι οι εργαζόμενοι.

ΔΗΜΗΤΡΑ ΜΑΝΙΦΑΒΑ

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ ΔΗΛΩΣΗΣ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ

Το Υφυπουργείο Ναυτιλίας ζητά την υποβολή δήλωσης ενδιαφέροντος από άτομα ή Εταιρείες που διαθέτουν προς ενοικίαση οικοδομή στη ευρύτερη αστική περιοχή Λεμεσού, για περίοδο που δεν υπερβαίνει τα 5 (πέντε) έτη με δικαίωμα παράτασης από μέρους του Ενοικιαστή για άλλες δύο περιόδους 2 (δύο) ετών.

Η οικοδομή πρέπει να είναι έτοιμη για παράδοση το αργότερο σε έξι μήνες από την ημερομηνία υπογραφής της σύμβασης με τον ανάδοχο. Η δήλωση ενδιαφέροντος πρέπει να απευθύνεται στο Υφυπουργείο Ναυτιλίας στην Οδό Κυλλήνης, Μέσα Γειτονιά, 4007 Λεμεσός, Τ.Θ. 56193, 3305 Λεμεσός και να κατατεθεί στο κιβώτιο προσφορών του Υφυπουργείου Ναυτιλίας το αργότερο μέχρι τις 12:00μ.μ την Παρασκευή 13/04/2018.

Για περισσότερες πληροφορίες οι ενδιαφερόμενοι να απευθύνονται στην ιστοσελίδα του Τμήματος: http://www.shipping.gov.cy

ΜΝΗΜΟΣΥΝΟ

Τελείται σήμερα Κυριακή 25 Μαρτίου 2018, στον ιερό ναό Αγίου Φιλίππου στα Λατσιά το ετήσιο μνημόσυνο του αγαπημένου μας συζύγου, αδελφού, θείου και νονού

ΗΡΑΚΛΗ ΘΕΟΦΑΝΟΥΣ

και καλούμε όσους τιμούν τη μνήμη του να παραστούν

Οι τεθλιμμένοι:
Σύζυγος, αδελφές, ανίψια και λοιποί συγγενείς

ΠΩΛΗΣΕΙΣ ΑΚΙΝΗΤΩΝ

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΣΤΕΓΗ

ΟΙΚΟΠΕΔΑ & ΚΤΗΜΑΤΑ

Τηλέφωνο αυτόματης χρέωσης κρατήσεων:
Τηλέφωνο κρατήσεων: **22472500** Φαξ: **22472550**
Email: **mikresaggelies@kathimerini.com.cy**

90034210
€5,12 ανά κλήση + Φ.Π.Α.

ΕΝΟΙΚΙΑΣΕΙΣ ΑΚΙΝΗΤΩΝ

ΖΗΤΟΥΝ ΥΠΑΛΛΗΛΟΥΣ

ΔΙΑΦΟΡΑ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ελάτε στην ομάδα μας

Η **MESIMVRIA ENTERPRISES LTD** που δραστηριοποιείται στους τομείς διαχείρισης τηλεοπτικών καναλιών και τηλεοπτικών δικαιωμάτων ταινιών, καθώς επίσης στον τομέα διαχείρισης εμπορικού τηλεοπτικού χρόνου, ενδιαφέρεται να προσλάβει δυναμικά άτομα για να αναλάβουν συγκεκριμένα καθήκοντα.

MESIMVRIA ENTERPRISES LTD

1) ΛΕΙΤΟΥΡΓΟ ΜΑΡΚΕΤΙΝΓΚ & ΠΩΛΗΣΕΩΝ

Περιγραφή Εργασίας:
- Υλοποίηση και ανάπτυξη υφιστάμενων και νέων πλάνων μάρκετινγκ
- Διαχείριση πελατολογίου και ανάπτυξη πωλήσεων διαφημιστικού χρόνου
- Προώθηση και ανάπτυξη προωθητικών διαφημιστικών on-air ενεργειών
- Συντονισμός χορηγιών για τηλεοπτικά προγράμματα
- Επικοινωνία με υφιστάμενους και νέους πελάτες για την επίτευξη συγκεκριμένων στόχων
- Παρουσία σε εκδηλώσεις και event υφιστάμενων και νέων πελατών

Απαιτούμενα προσόντα:
- Τριτοβάθμια εκπαίδευση στον τομέα μάρκετινγκ & πωλήσεων ή άλλο συναφή κλάδο
- Δυναμική προσωπικότητα με επικοινωνιακή άνεση και ενθουσιώδη χαρακτήρα
- Αναλυτική σκέψη και διαλλακτικότητα
- Άριστη γνώση της Ελληνικής και Αγγλικής γλώσσας
- Εξαιρετική γνώση στη χρήση Η/Υ, προγράμματα MSOffice και μέσων κοινωνικής δικτύωσης
- Προηγούμενη πείρα σε συναφή κλάδο είναι επιθυμητή αλλά όχι απαραίτητη

2) ΛΕΙΤΟΥΡΓΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Περιγραφή Εργασίας:
- Προγραμματισμός τηλεοπτικών καναλιών και προετοιμασία καθημερινής ροής προγραμμάτων
- Διαχείριση αρχείου δεδομένων προγράμματος, επιλογή και προετοιμασία προωθητικού υλικού
- Δημιουργία και επεξεργασία κειμένων αναφορικά με τηλεοπτικά προγράμματα; προετοιμασία περιλήψεων προγραμμάτων
- Επικοινωνία με εταιρίες διανομής περιεχομένου και ΜΜΕ
- Οποιαδήποτε άλλα καθήκοντα συναφή με τον τομέα

Απαιτούμενα προσόντα:
- Ενδιαφέρον για το περιβάλλον της τηλεόρασης
- Δυνατότητα ανάληψης ευθύνης, τήρηση προθεσμιών και υλοποίηση στόχων
- Πολύ καλές οργανωτικές ικανότητες, προσοχή στη λεπτομέρεια και γρήγορη αντίληψη
- Άριστη γνώση της Ελληνικής και Αγγλικής γλώσσας
- Πολύ καλή γνώση χρήσης Η/Υ, προγράμματα MSOffice
- Προηγούμενη πείρα επιθυμητή αλλά όχι απαραίτητη

3) ΛΕΙΤΟΥΡΓΟ/ΤΕΧΝΙΚΟ ΡΟΗΣ

Περιγραφή Εργασίας:
- Χειρισμός λογισμικού ροής προγράμματος τηλεοπτικών καναλιών
- Εισαγωγή (ingest), ποιοτικός έλεγχος, φύλαξη και ανάκτηση προγραμμάτων (διαφημιστικών, trailer, ταινιών, κ.λ.π.)
- Έλεγχος και επιμέλεια της σωστής εκπομπής του προγράμματος
- Χειρισμός μονταζιέρας για σκοπούς υποτιτλισμού και μοντάζ
- Οποιαδήποτε άλλα καθήκοντα συναφή με τον τομέα

Απαιτούμενα προσόντα:
- Πολύ καλή γνώση χρήσης Η/Υ, προγράμματα MSOffice
- Πολύ καλές οργανωτικές ικανότητες, προσοχή στη λεπτομέρεια, γρήγορη αντίληψη και καλή διάθεση για συνεχή εκπαίδευση
- Υπευθυνότητα, ομαδικότητα και ικανότητα να λειτουργεί υπό πίεση
- Καλή γνώση Ελληνικής και Αγγλικής γλώσσας
- Γνώση προγραμμάτων adobe (premiere pro, photoshop illustrator) επιθυμητή αλλά όχι απαραίτητη
- Ευελιξία στο ωράριο εργασίας (πιθανότητα εργασίας βράδυ και σαββατοκύριακο)

Οι ενδιαφερόμενοι/ες μπορούν να προωθήσουν βιογραφικό σημείωμα μαζί τα στοιχεία επικοινωνίας τους, σημειώνοντας για ποια θέση ενδιαφέρονται, μέσω της ηλεκτρονικής διεύθυνσης **administrator@mesimvria.com** μέχρι τις **6 Απριλίου 2018**. Απολαβές για τις πιο πάνω θέσεις, αναλόγως των προσόντων του/της υποψηφίου/ας. Ατομικές συνεντεύξεις θα διεξαχθούν μετά από σχετική επιλογή.
Τηλέφωνο επικοινωνίας: **22263500** / Φαξ: **22263700**

Στροφή Ριάντ στην παραγωγή πυρηνικής ενέργειας

Η Σαουδική Αραβία επιδιώκει την απεξάρτησή της από το πετρέλαιο

Μεταβαίνοντας στην αρχή της εβδομάδας στην Ουάσιγκτον, όπου συναντήθηκε με τον Αμερικανό πρόεδρο Ντόναλντ Τραμπ, ο Σαουδάραβας πρίγκιπας Μοχάμεντ μπιν Σαλμάν είχε στόχο να προωθήσει ένα παλιό σχέδιο του Ριάντ: το πυρηνικό πρόγραμμα. Η φιλοδοξία του Ριάντ φαντάζει παράδοξη για μια πετρελαϊκή υπερδύναμη όπως η Σαουδική Αραβία, η οποία, παράλληλα, έχει αναπτύξει ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, χάρη στην έντονη και διαρκή ηλιοφάνεια. Η παραγωγή πυρηνικής ενέργειας στη Σαουδική Αραβία εντάσσεται στο ευρύτερο σχέδιο του πρίγκιπα για την απεξάρτηση της χώρας του από το πετρέλαιο. Δεν παύει, ωστόσο, να εμπνέει ανησυχία, καθώς αποτελεί όπλο στον ανταγωνισμό του Ριάντ με την Τεχεράνη για την κυριαρχία στη Μέση Ανατολή. Και όπως επισημαίνουν αναλυτές του Bloomberg, αν η Σαουδική Αραβία και άλλες χώρες της Μέσης Ανατολής αποκτήσουν πυρηνικά όπλα, θα αυξηθεί ο κίνδυνος στην πιο αστάθή περιοχή του κόσμου.

Η χώρα με τις μεγαλύτερες εξαγωγές πετρελαίου σχεδιάζει την ανέγερση τουλάχιστον 16 πυρηνικών αντιδραστήρων τα επόμενα 25 χρόνια και το κόστος του προγράμματος υπολογίζεται ότι θα υπερβεί τα 80 δισ. δολάρια. Είναι μέρος του «Οράματος για το 2030», του σχεδίου του πρίγκιπα Μπιν Σαλμάν για τη μετάβαση της σαουδαραβικής οικονομίας σε μια εποχή χωρίς υδρογονάνθρακες. Σε αυτό το πρόγραμμα ο πρίγκιπας έχει εντάξει σειρά μεταρρυθμίσεων, όπως τον σχεδιασμό τουριστικών περιοχών στις οποίες δεν θα ισχύουν η σαρία, ούτε ο αυστηρός ενδυματολογικός κώδικας της χώρας, αλλά και την εκμετάλλευση της μεγάλης ηλιοφάνειας στη χώρα.

Η Σαουδική Αραβία έχει προ πολλού εκμεταλλευθεί τεράστιες εκτάσεις που καλύπτονται με φωτοβολταϊκά πάνελ, και το σχέδιο του πρίγκιπα Μοχάμεντ μπιν Σαλμάν θέτει στόχο τα 9,5 γιγαβάτ από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας έως το 2023.

Οι ενεργειακές ανάγκες της χώρας έχουν αυξηθεί δραματικά, με τη ζήτηση για ηλεκτρική ενέργεια να είναι κατά 9% μεγαλύτερη από το 2000, ενώ εξαιρετικά ενεργοβόρος είναι η διαδικασία αφαλάτωσης του θαλάσσιου νερού. Δεδομένης, όμως, της μεγάλης ηλιοφάνειας, είναι αυτονόητο ότι η ηλιακή ενέργεια είναι πολύ φθηνότερη από την πυρηνική ενέργεια. Σύμφωνα με στοιχεία του Bloomberg, σήμερα η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από την ηλιακή κοστίζει περίπου 30 δολ. ανά μεγαβατώρα, λιγότερο και από το μισό κόστος της αντίστοιχης πυρηνικής ενέργειας. Είναι, όμως, προφανές ότι η ηλιακή ενέργεια δεν έχει σχέση με την πυρηνική ενέργεια, που προϋποθέτει υψηλό επίπεδο επιστημονικής και τεχνολογικής επάρκειας. Δεν εξαντλούνται, πάντως, ούτε στην οικονομία ούτε σε λόγους κύρους τα κίνητρα της Σαουδικής Αραβίας, της μιας εκ των δύο τοπικών υπερδυνάμεων της Μέσης Ανατολής.

Ο Σαουδάραβας πρίγκιπας Μοχάμεντ μπιν Σαλμάν δεν χάνει την ευκαιρία στις επαφές που έχει με ηγέτες άλλων χωρών να προωθεί το σχέδιό του για τα πυρηνικά.

Η Σαουδική Αραβία σχεδιάζει την ανέγερση τουλάχιστον 16 πυρηνικών αντιδραστήρων τα επόμενα 25 χρόνια.

Σε πρόσφατη συνέντευξη που παραχώρησε στο αμερικανικό τηλεοπτικό δίκτυο CBS ο Σαουδάραβας πρίγκιπας, δεν έκρυψε τις προθέσεις του, όταν δήλωσε ότι αν αποκτήσει πυρηνική βόμβα το Ιράν, τότε και η Σαουδική Αραβία θα κάνει το ίδιο το συντομότερο δυνατόν. Ο κίνδυνος βρίσκεται στο ότι οι περισσότεροι πυρηνικοί αντιδραστήρες δουλεύουν με εμπλουτισμένο ουράνιο, που είτε πρέπει να εισάγεται είτε να παράγεται στις εγκαταστάσεις της Σαουδικής Αραβίας. Το Ριάντ διεκδικεί επιμόνως το δικαίωμα να εμπλουτίζει ουράνιο, το οποίο, όμως, χρησιμοποιείται για την κατασκευή πυρηνικών όπλων. Διαθέτει, άλλωστε, αντιδραστήρες που παράγουν πλουτώνιο, το οποίο επίσης χρησιμοποιείται για την κατασκευή πυρηνικών όπλων.

Οι ΗΠΑ θέλουν να αναλάβουν τα πυρηνικά του βασιλείου των Σαούντ

Η φιλοδοξία του Ριάντ να αναπτύξει πυρηνικό πρόγραμμα προσφέρει ευκαιρίες στην Ουάσιγκτον, αλλά παράλληλα την προβληματίζει τόσο για οικονομικούς λόγους όσο και για λόγους ασφαλείας.

Οι σχετικές συνομιλίες με παράγοντες των ΗΠΑ έχουν αρχίσει ατύπως εδώ και μία πενταετία, ενώ παράλληλα το Ριάντ βρίσκεται σε επαφή και με άλλες χώρες για το ίδιο θέμα.

Τον προηγούμενο μήνα το Ριάντ κατέφυγε στη βοήθεια της αμερικανικής εταιρείας Winthrop Shaw Pittman, που προωθεί συμφέροντα εταιρειών. Η εν λόγω εταιρεία ανέλαβε να συμβουλεύει το βασίλειο σε θέματα νομικής φύσης για το σχέδιό του να αναπτύξει πυρηνικό πρόγραμμα.

Η κυβέρνηση Τραμπ επιδιώκει να αναθερμάνει την πυρηνική βιομηχανία των ΗΠΑ και ασκεί πιέσεις στη Σαουδική Αραβία να προτιμήσει ως προμηθεύτριές της τις αμερικανικές εταιρείες, όπως οι Westinghouse Electric Co. και Exelon Corp. και όχι τις ανταγωνίστριές τους από τη Ρωσία και την Κίνα.

Το πρόβλημα είναι, όμως, ότι η Ουάσιγκτον δεν σκοπεύει να συνάψει τις σχετικές συμφωνίες με το Ριάντ χωρίς να τις συνοδεύει με ουσιαστικές απαγορεύσεις. Οι απαγορεύσεις αυτές αφορούν τον εμπλουτισμό ουρανίου ή άλλων πρώτων υλών που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την κατασκευή πυρηνικών όπλων.

Οι αντιρρήσεις που προβάλλει σύσσωμος ο πολιτικός κόσμος των ΗΠΑ έχουν επανειλημμένως εμποδίσει το Ριάντ να υλοποιήσει τις φιλοδοξίες του.

Το άρθρο 123 του αμερικανικού νόμου του 1954 για την ατομική ενέργεια επιβάλλει έλεγχο του Κογκρέσου σε κάθε συμφωνία συνεργασίας με άλλη χώρα όταν αφορά την πυρηνική τεχνολογία. Οι ΗΠΑ έχουν ήδη συνάψει συμφωνία συνεργασίας με άλλη χώρα της Μέσης Ανατολής, με τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, που, όμως, απαγορεύει τον εμπλουτισμό ουρανίου και την επεξεργασία πλουτωνίου.

Η Σαουδική Αραβία, πάντως, διεκδικεί επίμονα το δικαίωμά της να εμπλουτίζει ουράνιο και να επεξεργάζεται πλουτώνιο, δηλαδή να διαθέτει η ίδια την υποδομή και τα υλικά όχι μόνον για την ειρηνική χρήση της πυρηνικής ενέργειας αλλά και για την κατασκευή πυρηνικής βόμβας. Σύμφωνα με τον Ράιαν Τέρνερ, αναλυτή της συμβουλευτικής PGI Group, «η Ουάσιγκτον δεν έχει την πολυτέλεια να κάνει πίσω, γιατί το Ριάντ θα στραφεί στη Ρωσία και την Κίνα».

Το Ριάντ κοιτάζει και προς τη Μόσχα, που δεν βάζει τόσο αυστηρούς όρους όσο οι Αμερικανοί.

Ο ίδιος επισημαίνει πως «οι πυρηνικές φιλοδοξίες της Σαουδικής Αραβίας δεν είναι σε καμία περίπτωση ανεξάρτητες από τον ανταγωνισμό της με το Ιράν». Εν τω μεταξύ εντείνεται η φημολογία πως η Σαουδική Αραβία εξετάζει σοβαρά μια συμφωνία με τη Ρωσία, ακριβώς επειδή το Κρεμλίνο δεν της βάζει αυστηρούς όρους. Το Ριάντ έχει διευρύνει τη συνεργασία του με τη Ρωσία σε άλλους τομείς.

Δασμούς 60 δισ. δολ. επιβάλλει ο Τραμπ στα κινεζικά προϊόντα

Νέα εποχή εντάσεων ανατέλλει στις εμπορικές σχέσεις Ουάσιγκτον - Πεκίνου

Της **ΖΩΡΖΕΤ ΖΟΛΩΤΑ**

Οι ΗΠΑ ανακοίνωσαν σειρά μέτρων εις βάρος της Κίνας αυτήν την εβδομάδα. Πλέον, εντείνονται οι φόβοι για κλιμάκωση του εμπορικού πολέμου μεταξύ των δύο ισχυρότερων οικονομιών του κόσμου. Παρότι κάτι τέτοιο μπορεί να αποφευχθεί, είναι σαφές ότι μια νέα εποχή εντάσεων ανατέλλει στις εμπορικές σχέσεις Ουάσιγκτον - Πεκίνου, ύστερα από το διάταγμα που υπέγραψε ο Αμερικανός πρόεδρος Ντόναλντ Τραμπ, το οποίο ανοίγει τον δρόμο για την επιβολή δασμών έως και 60 δισ. δολαρίων σε εισαγωγές προϊόντων από την Κίνα στις ΗΠΑ, κυρίως στον κλάδο της τεχνολογίας.

Όμως οι ΗΠΑ δεν σταμάτησαν εκεί. Σχεδιάζουν να προσφύγουν στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου (ΠΟΕ), κατηγορώντας την Κίνα για κλοπή πνευματικών δικαιωμάτων. Παράλληλα, η Ουάσιγκτον εξετάζει τη λήψη μέτρων για τον περιορισμό των κινεζικών επενδύσεων κυρίως σε αμερικανικές εταιρείες τεχνολογίας. Ο εμπορικός εκπρόσωπος των ΗΠΑ Ρόμπερτ Λάιταϊζερ, παρότι ανακοίνωσε ότι εξαιρούνται ο Καναδάς, το Μεξικό, η Ε.Ε. και άλλες χώρες από τους δασμούς στις εισαγωγές χάλυβα και αλουμινίου που είχαν ανακοινωθεί αρχές Μαρτίου, δεν ανέφερε την Κίνα.

Ο κ. Τραμπ έχει υποσχεθεί τη μείωση του εμπορικού ελλείμματος των ΗΠΑ με την Κίνα κατά 100 δισ. δολάρια, από τα 375 δισ. δολάρια που είναι τώρα. Θεωρεί ότι μεγάλο μέρος του οφείλεται σε αθέμιτες εμπορικές πρακτικές του Πεκίνου. Οι δασμοί των 60 δισ. δολαρίων θα αποφασίζονται ύστερα από διαβούλευση που θα διαρκεί 60 μέρες, στη διάρκεια της οποίας λομπίστες και μέλη του Κογκρέσου θα έχουν το περιθώριο να περιορίσουν τη λίστα από 1.300 κινεζικά προϊόντα. Ετσι θα έχει και η Κίνα το περιθώριο να αντιδράσει, χωρίς να καταφύγει αναγκαστικά στη λήψη δραματικών αντιποίνων. Παρασκηνιακά είχε γίνει λόγος για δασμούς 50 δισ. δολαρίων, διότι τόσο υπολογίζει ο Λευκός Οίκος τις επιπτώσεις στην κερδοφορία των αμερικανικών επιχειρήσεων που παραχωρούν τα δικαιώματα στην πνευματική ιδιοκτησία τους στην Κίνα ως αντάλλαγμα για να δραστηριοποιηθούν στη χώρα.

Κατά την τελετή υπογραφής του διατάγματος για την επιβολή δασμών στην Κίνα, ο Τραμπ τη χαρακτήρισε φίλη χώρα και προσέθεσε ότι τρέφει απεριόριστο σεβασμό για τον πρόεδρο Σι Τζινπίνγκ.

Ο Τραμπ θέλει να μειώσει το εμπορικό έλλειμμα των ΗΠΑ με την Κίνα κατά 100 δισ. δολάρια.

Οι νέοι δασμοί του κ. Τραμπ και φόβοι για αντίποινα από την Κίνα οδήγησαν στο κόκκινο τις αγορές την περασμένη Πέμπτη. Ελλοχεύει ο κίνδυνος για την επιβολή δασμών σε εισαγωγές σόγιας και άλλων γεωργικών προϊόντων από τις ΗΠΑ στην Κίνα.

Οι ΗΠΑ καλύπτουν πάνω από το 70% των εισαγωγών σόγιας στη Κίνα, με τις εξαγωγές να φθάνουν πέρυσι τα 12,4 δισ. δολάρια. Ενδεχομένως να συμπεριληφθούν τα αεροσκάφη της Boeing σε αντίστοιχη λίστα του Πεκίνου. Ο αμερικανικός κολοσσός αεροναυπηγικής ανακοίνωσε το 2017 ότι αναμένει παραγγελίες για 7.000 αεροσκάφη, συνολικής αξίας 1,1 τρισ. δολαρίων, ενός της επόμενης 20ετίας.

Η Κίνα είχε δηλώσει από νωρίς την Πέμπτη ότι θα αντιδράσει σε τέτοιας φύσεως μονομερείς ενέργειες των ΗΠΑ. «Πρέπει να λάβουμε όλα τα απαραίτητα μέτρα για να υποστηρίξουμε τα δικαιώματα και τα συμφέροντά μας», ανακοίνωσε το υπουργείο Εμπορίου της χώρας. Ο φαύλος κύκλος αντιποίνων δεν θα ωφελούσε κανέναν.

Οι ΗΠΑ εξαιρούν από δασμούς τις εισαγωγές αλουμινίου, χάλυβα από Ε.Ε.

Μια θετική εξέλιξη για την Ευρωπαϊκή Ενωση σημειώθηκε στο πεδίο του επαπειλούμενου εμπορικού πολέμου. Η αρμόδια επίτροπος Εμπορίου Σεσίλια Μάλστρομ, ύστερα από δύο ημέρες επίπονων διαπραγματεύσεων με Αμερικανούς αρμόδιους αξιωματούχους, εξασφάλισε ότι θα εξαιρεθούν από τους δασμούς οι ευρωπαϊκές εξαγωγές χάλυβα και αλουμινίου.

Τους δασμούς σκοπεύει να επιβάλει η Ουάσιγκτον σε πολλές χώρες. Σύμφωνα με πηγές της γαλλικής εφημερίδας Le Monde, από την εξαίρεση θα ωφεληθούν όλα τα κράτη-μέλη της Ε.Ε., αν και δεν έχει γίνει ακόμα σαφές κατά πόσον η απόφαση θα έχει μόνιμο ή προσωρινό χαρακτήρα. Θα πρέπει να αναφερθεί επίσης ότι από τους δασμούς θα εξαιρεθούν και η Αυστραλία, η Αργεντινή, η Βραζιλία και η Ν. Κορέα. Το Μεξικό και ο Καναδάς ήδη εξαιρέθηκαν.

Τις παραπάνω πληροφορίες επιβεβαίωσε λίγες ώρες αργότερα και ο Ρόμπερτ Λάιτχαϊζερ, εκπρόσωπος εμπορίου των ΗΠΑ. Επικαλέστηκε, μάλιστα, τον Αμερικανό πρόεδρο Ντόναλντ Τραμπ, ο οποίος εκτιμά ότι «ορισμένες χώρες πρέπει να εξαιρεθούν βάσει συγκεκριμένων κριτηρίων». Οπως παρατηρεί σε τηλεγράφημά του και το πρακτορείο Euronews, τελικά απέδωσαν καρπούς τόσο οι απειλές για αντίποινα εκ μέρους των Βρυξελλών όσο και οι διμερείς διαπραγματεύσεις αυτές καθαυτές.

Ομάδα εργασίας

Επικαλούμενη τις προαναφερθείσες πηγές της, η Le Monde ανέφερε ότι οι δύο πλευρές αποφάσισαν τη συγκρότηση μεικτής ομάδας υψηλόβαθμων στελεχών της Ε.Ε. και των ΗΠΑ, με στόχο να εξεταστούν εκτενώς τα εμπορικά ζητήματα.

Συγκεκριμένα, η ομάδα θα ασχοληθεί με το εμπορικό έλλειμμα των ΗΠΑ έναντι της Ευρώπης, τους δασμούς, που έχουν τεθεί σε ισχύ στις συναλλαγές των δυο εταίρων, καθώς και το σοβαρό ζήτημα της πλεονασματικής παραγωγικής δυνατότητας της Κίνας.

Μιλώντας σε Ευρωπαίους αξιωματούχους και ευρωβουλευτές λίγο πριν από τη Σύνοδο Κορυφής, η Σεσίλια Μάλστρομ εξέφρασε την ελπίδα ότι ο Αμερικανός υπουργός Εμπορίου Γουίλμπουρ Ρος θα προτείνει την εξαίρεση όλων των χωρών της Ε.Ε. Πάντως, αν δεν επιτυγχανόταν αυτός ο στόχος, η Κομισιόν θα προσέφευγε στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου κατά των Ηνωμένων Πολιτειών. Τέλος, αξίζει να αναφερθεί πως μόλις μία ημέρα πριν από την απόφαση της εξαίρεσης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή επέβαλε αυστηρούς κανόνες φορολόγησης των κολοσσών υψηλής τεχνολογίας, όπως οι Google, Facebook και Amazon. Στόχος της να περιορίσει τα κρούσματα φοροαποφυγής αυτών των ομίλων, που μεταφέρουν την έδρα τους σε χώρες με χαμηλούς συντελεστές φορολόγησης.

Από την εξαίρεση θα ωφεληθούν όλα τα κράτη-μέλη της Ε.Ε., αν και δεν έχει γίνει σαφές αν η απόφαση θα έχει μόνιμο ή προσωρινό χαρακτήρα.

BLOOMBERG, REUTERS

Κοινές δυσκολίες, αντίθετες πορείες για Nokia και Ericsson

Οι Φινλανδοί φαίνεται ότι ορθοποδούν σε σχέση με τους Σουηδούς

Πριν από λίγες δεκαετίες, η φινλανδική Nokia και η σουηδική Ericsson ακολουθούσαν παράλληλη πορεία κερδοφορίας. Τα τελευταία χρόνια η κατάσταση είναι ρευστή, με τις δύο εταιρείες να προσπερνούν διαρκώς η μία την άλλη σε ό,τι αφορά το ύψος των κερδών. Πριν από μία πενταετία, η σουηδική εταιρεία υποδομών και τηλεπικοινωνιακών δικτύων βρισκόταν σε περίοδο ακμής, καθώς ήταν η πρώτη σε πωλήσεις τηλεπικοινωνιακού εξοπλισμού παγκοσμίως. Η φινλανδική εταιρεία με τις αντίστοιχες δραστηριότητες δοκιμαζόταν από τα προβλήματα που ανέκυψαν στην κατασκευή κινητών τηλεφώνων. Εκτοτε τα πράγματα άλλαξαν, όπως επισημαίνουν σε δημοσίευμά τους οι Financial Times. Η Nokia κατόρθωσε να ορθοποδήσει και να ξανακερδίσει την εμπιστοσύνη των επενδυτών. Προέβη σε σειρά επιχειρηματικών συμφωνιών και αναδιάρθρωση των δραστηριοτήτων της, ενώ αντιθέτως η Ericsson υφίσταται έντονες πιέσεις.

Τα τελευταία επίσημα αποτελέσματα της Nokia υπερέβησαν τις προσδοκίες των αναλυτών, με αποτέλεσμα να εκτιναχθεί η τιμή της μετοχής του τηλεπικοινωνιακού κολοσσού κατά 9%.

Διαφορές

Οι διαφορές μεταξύ των δύο εταιρειών τηλεπικοινωνιών και υψηλής τεχνολογίας γίνονται αντιληπτές με διαφορετικούς τρόπους. Λόγου χάριν, επιχειρηματικοί σύμβουλοι που έχουν ειδικευθεί σε συγχωνεύσεις και εξαγορές επισημαίνουν ότι η Nokia ετοιμάζεται για νέες επιχειρηματικές κινήσεις, ενώ, παράλληλα, η Ericsson εγκαταλείπει τα σχέδιά της να απαλλαγεί από τα προβληματικά της περιουσιακά στοιχεία. Πρόσφατα απέκτησαν νέους μετόχους, με τη Nokia να προσελκύει το κρατικό επενδυτικό ταμείο της Φινλανδίας, Solidum. Στην Ericsson απέκτησε μερίδιο ο όμιλος επενδυτικών κεφαλαίων της Cevian Capital. Σύμφωνα με όσα επισημαίνουν οι Financial Times, πρόκειται για τον μεγαλύτερο ακτιβιστή μέτοχο της Γηραιάς Ηπείρου.

Η Ericsson στρέφεται τον τελευταίο καιρό στον χώρο των ΜΜΕ για να ανακτήσει το χαμένο έδαφος.

Ενα ακόμα κοινό στοιχείο είναι ότι και οι δύο αναμένουν πως το 2018 θα είναι η χρονιά για το λανσάρισμα των πολυαναμενόμενων δικτύων 5ης γενιάς.

Πέραν τούτου, τα τελευταία αποτελέσματα της Nokia υπερέβησαν τις προσδοκίες των αναλυτών, με αποτέλεσμα να εκτιναχθεί την ημέρα της ανακοίνωσής τους η τιμή της μετοχής κατά 9%, ενώ οι ζημίες της Ericsson αποδείχθηκαν υψηλότερες των προβλέψεων. Η τιμή της μετοχής της υποχώρησε κατά 9%. Εντούτοις, όσο οφθαλμοφανείς κι αν είναι οι διαφορές τους σε μία πρώτη ανάγνωση, οι επενδυτές μάλλον διστάζουν να επιλέξουν. Τα τελευταία πέντε χρόνια, όπως φαίνεται, η Nokia έχει ξεπεράσει την Ericsson και η μετοχή της έχει σχεδόν διπλασιαστεί. Της Ericsson έχει χάσει σχεδόν το 50% της αξίας της. Στη διάρκεια των τελευταίων έξι μηνών, ωστόσο, η τιμή της μετοχής της Ericsson ενισχύεται και της Nokia υποχωρεί 10%.

Ομοιότητες

Και οι δύο εταιρείες επιδιώκουν να αναπτύξουν επιχειρηματικές δραστηριότητες πέραν των βασικών τους δραστηριοτήτων στα τηλεπικοινωνιακά δίκτυα, με τη σουηδική Ericsson να στρέφεται στον χώρο των ΜΜΕ. Στην αρχή επένδυσε σε αυτό το πεδίο με όχι θετικά αποτελέσματα, γι' αυτό και άλλαξε ρότα. Τα ανεπιτυχή πειράματα της φινλανδικής Nokia είχαν να κάνουν με την ιατρική τεχνολογία, καθώς και με καινοτόμες κάμερες που βγάζουν φωτογραφίες, τραβάνε βίντεο και δημιουργούν περιεχόμενο εικονικής πραγματικότητας. Κατά τους αναλυτές, τέλος, η Nokia θα κυνηγήσει τον επόμενο στόχο εξαγοράς, αφού απέκτησε την Alcatel-Lucent πριν από τρία χρόνια. Μία άλλη επιλογή της ίσως να είναι η αμερικανική Juniper Networks, με χρηματιστηριακή αξία σχεδόν 9 δισ. δολάρια.

Φαβορί η GSK για απόκτηση σκευασμάτων της Pfizer

Εκτός μάχης τέθηκε η Reckitt Benckiser από την GlaxoSmithKline (GSK), στην προσπάθειά τους να αποκτήσουν τον βραχίονα καταναλωτικών μη συνταγογραφούμενων φαρμάκων της Pfizer. Πρόκειται για δραστηριότητες που αφορούν, μεταξύ άλλων, την παρασκευή παυσιπόνων (Advil), βιταμινών (Centrum) και συμπληρωμάτων διατροφής (Caltrate). Αυτές οι δραστηριότητες της αμερικανικής Pfizer αποτιμώνται από 15 έως 20 δισ. δολάρια. Συγκεκριμένα, η βρετανική GlaxoSmithKline υπέβαλε προσφορά 20 δισ. δολαρίων, η οποία είναι υψηλότερη από την προσφορά της επίσης βρετανικής Reckitt. Η προσφορά της Reckitt δεν έχει γίνει ακόμα γνωστή.

Η Reckitt Benckiser αποσύρηκε χθες από τη διεκδίκηση, όπως αναφέρει η ιστοσελίδα www.investopedia.com. Σε δήλωσή του ο επικεφαλής της, Ρακές Καπούρ, διευκρίνισε ότι «η εξαγορά δεν ανταποκρινόταν στις προδιαγραφές μας και γι' αυτό δεν προχωρήσαμε».

Αξίζει, ωστόσο, να σημειωθεί ότι ο κ. Καπούρ ενδιαφερόταν επί μακρόν για τις συγκεκριμένες δραστηριότητες της Pfizer. Στόχος του ήταν να ενισχύσει το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα της εταιρείας του στα μη συνταγογραφούμενα σκευάσματα.

Τα εν λόγω προϊόντα έχουν μικρότερο περιθώριο κέρδους από τα συμβατικά φάρμακα που συνταγογραφούν οι γιατροί, αλλά είναι ιδιαίτερα δημοφιλή. Αυτό σημαίνει ότι οι καταναλωτές τα αγοράζουν και τα ξαναγοράζουν πολλές φορές. Αυτή η συμπεριφορά τους προσδίδει σταθερότητα στο χαρτοφυλάκιο συμβατικών φαρμάκων μιας φαρμακοβιομηχανίας. Πέραν τούτου, η προθεσμία υποβολής των τελικών προτάσεων για τον βραχίονα της Pfizer είχε λήξει την Τετάρτη το μεσημέρι, όπως αναφέρουν τα ειδησεογραφικά πρακτορεία, επικαλούμενα καλά πληροφορημένες πηγές. Δεν είναι σαφές αν είχαν υποβάλει προσφορές και άλλες εταιρείες. Αρχικά είχαν εκδηλώσει ενδιαφέρον και οι Johnson &Johnson και Nestle, αλλά αποσύρθηκαν γρήγορα.

Η βρετανική GSK υπέβαλε προσφορά 20 δισ. δολαρίων, με αποτέλεσμα να αποχωρήσει η ανταγωνίστριά της Reckitt.

Αρχικά είχαν εκδηλώσει ενδιαφέρον οι Johnson &Johnson και Nestle, αλλά αποσύρθηκαν γρήγορα.

Στρατηγική κίνηση

Αν ευοδωθεί η προσπάθεια της GlaxoSmithKline, θα μεταφραστεί σε μία από τις σημαντικότερες μέχρι τώρα στρατηγικές κινήσεις της Εμα Γουάμσλι, της διευθύνουσας συμβούλου της. Σύμφωνα με όσα δηλώνει η Pfizer, επιδίωξή της είναι η πώληση ή η αυτονόμηση των δραστηριοτήτων της στα μη συνταγογραφούμενα σκευάσματα.

Αυτό σημαίνει πως, αν δεν καταλήξει σε συμφωνία με την GSK, είτε θα διατηρήσει τον βραχίονα με αυτές τις δραστηριότητες αμετάβλητο είτε θα τον αποσπάσει από το κύριο σώμα της με διαφορετικό τρόπο. Ο αμερικανικός φαρμακευτικός όμιλος, ο μεγαλύτερος διεθνώς, θέλει να επικεντρωθεί στην έρευνα, ανάπτυξη και παρασκευή συνταγογραφούμενων φαρμάκων.

Στον αντίποδα βρίσκεται η GlaxoSmithKline, η οποία είναι θιασώτης του μοντέλου της διαφοροποίησης δραστηριοτήτων εντός των κόλπων ενός ομίλου, αναφέρουν οι Financial Times. Και αυτή τη φιλοσοφία εκφράζει και η Εμα Γουάμσλι, η οποία πριν αναλάβει τα ηνία γενικά της GSK, ήταν υπεύθυνη του βραχίονα καταναλωτικών σκευασμάτων της. Αν και ουδέποτε έκρυψε το ενδιαφέρον για τον προαναφερθέντα βραχίονα της Pfizer, έχει επανειλημμένως τονίσει ότι η απόκτησή του δεν έχει καίρια σημασία για τη στρατηγική ανάπτυξης της GSK.

BLOOMBERG, REUTERS, A.P.

Ανάγκη για αυστηρότερες ρυθμίσεις στη χρήση προσωπικών δεδομένων

Μπροστά σε μεγάλες προκλήσεις βρίσκονται οι όμιλοι υψηλής τεχνολογίας στις ΗΠΑ, καθώς είναι πολύ πιθανόν να αναγκαστούν να αλλάξουν το επιχειρηματικό μοντέλο τους.

Το σκάνδαλο διαρροής προσωπικών δεδομένων 50 εκατ. χρηστών του Facebook έχει προκαλέσει την οργή του αμερικανικού πολιτικού κατεστημένου. Η επί μακρόν συζήτηση περί αυστηρότερου ελέγχου των μεγάλων τεχνολογικών εταιρειών ίσως μεταφραστεί σε πρακτικά μέτρα μετά το σκάνδαλο. Εταιρείες όπως η Facebook, η Google και η Microsoft θα επηρεαστούν, κατά κύριο λόγο από τις εξελίξεις, επειδή το επιχειρηματικό τους μοντέλο είναι άρρηκτα συνδεδεμένο με την κατοχή και επεξεργασία μεγάλων όγκων δεδομένων.

Η Facebook καλείται να αποκριθεί σε πληθώρα ερωτημάτων για το πώς επέτρεψε στην Cambridge Analytica να αποκτήσει πρόσβαση στα δεδομένα 50 εκατ. χρηστών και εν συνεχεία να προσφέρει συμβουλευτικές υπηρεσίες με βάση αυτά τα δεδομένα στο προεκλογικό επιτελείο του Ντόναλντ Τραμπ, προέδρου των ΗΠΑ. Παρότι η ευαισθησία σχετικά με την ιδιωτικότητα και τα προσωπικά δεδομένα είναι όρος αδιαπραγμάτευτος για την Ε.Ε., οι Αρχές των ΗΠΑ πρώτη φορά εκφράζουν τόσο ανοιχτά την ανησυχία τους για το πώς οι τεχνολογικοί κολοσσοί διαχειρίζονται αυτά τα δεδομένα.

Είναι βέβαιο πως η κοινή γνώμη θα επικεντρωθεί στην ανάγκη να ελεγχθεί και να περιοριστεί η δυνατότητα αυτών των επιχειρήσεων να μοιράζονται με τρίτες εταιρείες τα δεδομένα που συλλέγουν από τους χρήστες τους. Εως το 2014, η Facebook επέτρεπε σε τρίτες εταιρείες την «εξόρυξη» δεδομένων όχι μόνον των χρηστών που έδιναν τη συγκατάθεσή τους γι' αυτό αλλά και των «φίλων» αυτών των χρηστών, χωρίς τη συγκατάθεση κανενός.

Ο ιδρυτής του Facebook Μαρκ Ζούκερμπεργκ στην πρώτη του δήλωση μετά το σκάνδαλο και υπό τις έντονες πιέσεις της κοινής γνώμης, δήλωσε ότι η εταιρεία θα κάνει ελέγχους για τα δεδομένα που είχε μοιραστεί με τρίτους πριν θέσει αυστηρότερους κανόνες διαμοιρασμού δεδομένων το 2014. Απείλησε, μάλιστα, με αποκλεισμό από την πλατφόρμα όσους δεν συνεργαστούν και αρνηθούν τον έλεγχο. Η μετοχή της Facebook χθες το απόγευμα εξακολουθούσε να υποχωρεί, φθάνοντας μέχρι και τα 164 δολάρια (-2,5%). Πριν από τις 17 Μαρτίου και την αποκάλυψη του σκανδάλου, η τιμή της μετοχής ανερχόταν στα 185 δολάρια. Εκτοτε, έχει σημειώσει συνολικές απώλειες της τάξεως του 10%, ενώ η κεφαλαιοποίηση έχει πέσει από τα 537 δισ. δολ. στα 480 δισ. δολ. σε τέσσερις μέρες. Το Economist επισημαίνει ότι η αξία της Facebook είναι δυνητικά πρόσκαιρη, επειδή από τη συνολική της αξία μόνο 14 δισ. δολ. αντιστοιχούν σε υλικά περιουσιακά στοιχεία. Το υπόλοιπο μέρος είναι άυλο. Η Google και η Microsoft έχουν αρνηθεί να απαντήσουν ή να σχολιάσουν τις εξελίξεις, όταν τους ρώτησε σχετικά το Reuters. Από τις 25 Μαΐου 2018 θα αρχίσει να ισχύει σε όλη την Ε.Ε. η νέα οδηγία για την προστασία των δεδομένων. Η οδηγία θα περιορίζει το πώς συλλέγονται και χρησιμοποιούνται τα δεδομένα από τις εταιρείες.

Ο Ζούκερμπεργκ στην πρώτη του δήλωση μετά το σκάνδαλο είπε ότι η εταιρεία θα κάνει αυστηρούς ελέγχους.

Facebook, Google και Microsoft αναμένεται κατά κύριο λόγο να επηρεαστούν από τις εξελίξεις.

ΔΙΟΝΥΣΗΣ ΠΟΥΚΑΜΙΣΑΣ

Την κορυφή στα πνευματικά δικαιώματα διεκδικεί η Κίνα

Η Κίνα αναμένεται να κατακτήσει την πρώτη θέση στην κατοχύρωση πνευματικών δικαιωμάτων τα επόμενα τρία χρόνια, εκτοπίζοντας τις ΗΠΑ, αν εξακολουθήσει να καινοτομεί με τους σημερινούς ρυθμούς, προβλέπει ο Παγκόσμιος Οργανισμός Πνευματικής Ιδιοκτησίας (WIPO) του ΟΗΕ. Οι αιτήσεις της Κίνας για την κατοχύρωση εμπορικού σήματος στον WIPO αυξήθηκαν κατά 36% στη διάρκεια του περυσινού έτους. Σημειώνει δε διψήφια αύξηση κάθε χρόνο από το 2003. Είναι πολύ δύσκολο, ως εκ τούτου, να αποδείξει κανείς ότι διενεργείται κλοπή πνευματικών δικαιωμάτων από την Κίνα. Θα πρέπει να συγκεντρωθεί ένας τεράστιος όγκος με αδιάσειστες και λεπτομερείς αποδείξεις, για να καταλήξει σε αυτό το συμπέρασμα, δήλωσε ο γενικός γραμματέας του WIPO, Φράνσις Γκούρι. «Μιλάμε για πολύ περίπλοκο σύστημα καινοτομιών που απαρτίζεται από ένα κανονιστικό πλαίσιο, διάφορους οργανισμούς και ατομικούς παράγοντες σε μια τεράστια χώρα», πρόσθεσε ο ίδιος από τη Γενεύη.

Οι αιτήσεις της Κίνας για κατοχύρωση εμπορικού σήματος στον WIPO αυξήθηκαν κατά 36% το 2017.

Τόνισε ότι δεν μπορεί να σχολιάσει τις διαμαρτυρίες των ΗΠΑ για την κλοπή πνευματικών δικαιωμάτων από την Κίνα, διότι δεν έχει εξετάσει τα στοιχεία που διαθέτει η αμερικανική κυβέρνηση, ούτε είναι αρμοδιότητα του WIPO να αξιολογεί αυτές τις υποθέσεις. Πρότεινε, όμως, να προσφύγει η Κίνα στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου. Οι κινεζικές εταιρείες τεχνολογίας Huawei και ZTE Group υπέβαλαν τις περισσότερες αιτήσεις. Ακολούθησε η αμερικανική Intel Corp. και η ιαπωνική Mitsubishi Electric. Με αυτές τις επιδόσεις, η Κίνα έχει ήδη αντικαταστήσει την Ιαπωνία στη 2η θέση της παγκόσμιας κατάταξης. Η Κίνα έχει κάνει αλματώδη πρόοδο στον τομέα της πνευματικής ιδιοκτησίας, αποφάνθηκε ο κ. Γκούρι. «Η πραγματικότητα είναι ότι προστίθεται ένας νέος παίκτης στο προσκήνιο», δήλωσε ο υψηλός αξιωματούχος του WIPO στο πρακτορείο Reuters. Στο νέο, εμπορικό, οικονομικό και γεωπολιτικό περιβάλλον θα πρέπει να αντιληφθούμε ότι η Κίνα αναδύεται ως μεγάλος ανταγωνιστής στην τεχνολογία.

Ανω του 1 τρισ. δολ. η αξία εξαγορών και συγχωνεύσεων το 2018

Καταλύτες, η οικονομική ανάκαμψη και η μείωση της φορολογίας στις ΗΠΑ

Οι ευνοϊκές οικονομικές συνθήκες που έχουν διαμορφωθεί σε διεθνές επίπεδο αποτυπώνονται και στο κύμα εξαγορών και συγχωνεύσεων. Από τις αρχές της χρονιάς και μέχρι προχθές, οι εξαγορές και οι συγχωνεύσεις ξεπέρασαν το 1 τρισ. δολάρια παγκοσμίως. Αξίζει να επισημάνουμε ότι πρόκειται για τον ταχύτερο ρυθμό με τον οποίο έχουν συναφθεί επιχειρηματικές συμφωνίες τέτοιας κλίμακας. Κύριοι μοχλοί αυτής της ζωηρής δραστηριότητας είναι οι συμφωνίες στην Ευρωπαϊκή Ενωση συνολικά, στη Βρετανία και τη Γερμανία, την Κίνα και την Ιαπωνία, αλλά και στις Ηνωμένες Πολιτείες. Τα παραπάνω στοιχεία αναφέρουν σε δημοσίευμά τους οι Financial Times.

Ανακύπτει, ως εκ τούτου, το ερώτημα ποιοι παράγοντες ευνόησαν αυτές τις εξελίξεις. Η οικονομία είναι εύρωστη, η εμπιστοσύνη των επιχειρήσεων ζωηρή και οι τράπεζες που αναλαμβάνουν τη διεκπεραίωση εξαγορών και συγχωνεύσεων έχουν υλοποιήσει πολύ μεγάλες συμφωνίες άνω των 10 δισ. δολαρίων η καθεμία. Θετικά στην όλη διαδικασία λειτούργησε και η φορολογική μεταρρύθμιση Τραμπ, με τις ελαφρύνσεις των εταιρικών ομίλων.

Αξιοσημείωτη η μεγάλη αξία των συμφωνιών που πραγματοποιούνται.

Η αμερικανική Express Scripts, η οποία κατασκευάζει ιατρικό εξοπλισμό και παρέχει υπηρεσίες για τη διαχείριση συνταγογραφούμενων φαρμάκων, εξαγοράστηκε από την επίσης αμερικανική Cigna, που ειδικεύεται στις ασφάλειες υγείας, αντί 67 δισ. δολαρίων.

Σημαντική, μεταξύ άλλων, κρίνεται και η εξαγορά της αμερικανικής Express Scripts, η οποία κατασκευάζει ιατρικό εξοπλισμό και παρέχει υπηρεσίες για τη διαχείριση συνταγογραφούμενων φαρμάκων, από την επίσης αμερικανική Cigna, που ειδικεύεται στις ασφάλειες υγείας. Πρόκειται για εξαγορά της τάξεως των 67 δισ. δολαρίων. Στην αντίπερα όχθη του Ατλαντικού, η γερμανική εταιρεία κοινής ωφελείας Eon εξαγόρασε έναντι 43 δισ. ευρώ την Innogy, η οποία δραστηριοποιείται στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (ΑΠΕ). Επίσης, η αμερικανική Comcast προσέφερε 31 δισ. δολάρια για τον πανευρωπαϊκό όμιλο ΜΜΕ του Sky, όπως επισημαίνουν οι Financial Times.

Εργαλεία

Σύμφωνα τον Λίον Καλβαρία, έμπειρο στις συγχωνεύσεις και στις εξαγορές και πρόεδρο του βραχίονα θεσμικών πελατών της Citigroup, οι εταιρείες σήμερα αναζητούν τρόπους να μειώσουν τις δαπάνες τους και να επιταχύνουν την αύξηση στις πωλήσεις τους.

Η μείωση του φορολογικού συντελεστή επί των εταιρικών κερδών στις ΗΠΑ από το 35% προηγουμένως στο 21% και η δυνατότητα των αμερικανικών πολυεθνικών να επαναπατρίσουν τα κέρδη τους συνέβαλαν στην αναζωογόνηση των εξαγορών. Εν τω μεταξύ, όπως επισημαίνει ο Αντον Σαχαζιζιάν, επικεφαλής του βραχίονα αμερικανικών εξαγορών και συγχωνεύσεων στη Moelis & Company, οι εταιρείες κάνουν μεγάλες συμφωνίες, οι οποίες, ουσιαστικά, θα μεταμορφώσουν και τις ίδιες. Για παράδειγμα, την περυσινή χρονιά, κατά μέσον όρο, το ύψος των συμφωνιών είχε φθάσει στο επίπεδο-ρεκόρ των 131 εκατ. δολαρίων. Συν τοις άλλοις, ακόμα κι όταν ανακύπτουν προβλήματα λόγω θεμάτων ανταγωνισμού, τα διοικητικά στελέχη των επιχειρήσεων δείχνουν πρόθυμα να κάνουν αλλαγές και να προβούν σε πωλήσεις περιουσιακών στοιχείων ή να προχωρήσουν σε επιμέρους περίπλοκες εξαγορές. Κάτι τέτοιο συνέβη και στην περίπτωση της απόπειρας εχθρικής εξαγοράς της Qualcom από την Broadcom με τίμημα 142 δισ. δολαρίων, την οποία εμπόδισε ο Αμερικανός πρόεδρος Ντόναλντ Τραμπ. Τέλος, αξίζει να αναφερθεί ότι σε σύγκριση με το πρώτο τρίμηνο του 2017 η δραστηριότητα φέτος είναι αυξημένη 50% και 12%, εν συγκρίσει με την αντίστοιχη περίοδο το 2007, δηλαδή πριν ξεσπάσει η κρίση. Το 2007 πραγματοποιήθηκαν παγκοσμίως εξαγορές και συγχωνεύσεις άνω των 4,6 τρισ. δολαρίων.

Ζημίες 2,27 δισ. ευρώ κατέγραψε η ασφαλιστική εταιρεία Lloyd's το 2017

Ζημίες εμφάνισε το 2017 η ασφαλιστική εταιρεία Lloyd's, για πρώτη φορά σε έξι χρόνια, σύμφωνα με τους Financial Times. Αυτές ανήλθαν σε 2,27 δισ. ευρώ και αποδίδονται, κατά κύριο λόγο, στις φυσικές καταστροφές που έλαβαν χώρα πέρυσι. Ο ευρύτερος ασφαλιστικός κλάδος κλήθηκε να πληρώσει αποζημιώσεις στους ασφαλισμένους το 2017 για τις πυρκαγιές στην Καλιφόρνια, τους τυφώνες «Χάρβεϊ», «Ιρμα» και «Μαρία» στην Καραϊβική και στη Φλόριντα, και για τους σεισμούς στο Μεξικό. Οι τυφώνες ήταν ιδιαίτερα κοστοβόροι για τη Lloyd's, καθώς οι ΗΠΑ αντιπροσωπεύουν το 44% των δραστηριοτήτων της. Ταυτόχρονα, οι πλημμύρες από τους μουσώνες στο Μπανγκλαντές και οι κατολισθήσεις λάσπης στην Κολομβία όξυναν την κατάσταση. Αξίζει να αναφερθεί ότι το 2016 οι αποζημιώσεις που έπρεπε να καταβάλει η Lloyd's αντιστοιχούσαν στο 98% των συνολικών ασφαλίστρων, σύμφωνα με τον Guardian. Ωστόσο, το 2017 οι αποζημιώσεις υπερσκέλισαν τα ασφάλιστρα, αντιστοιχώντας στο 114% των ασφαλίστρων. Σε απόλυτες τιμές, οι δαπάνες υπερδιπλασιάστηκαν, από 2,38 δισ. ευρώ σε 5,1 δισ. ευρώ. Μάλιστα, η σχέση αποζημιώσεων/ασφαλίστρων θα ήταν ακόμη πιο άνιση, αν οι επενδύσεις της Lloyd's δεν είχαν αποδώσει παραπάνω από τα προσδοκώμενα. Οι αποδόσεις, συγκεκριμένα, αναθεωρήθηκαν από 1,47 δισ. ευρώ σε 2,04 δισ. ευρώ. Η Ινγκα Μπιλ, διευθύνουσα σύμβουλος του ασφαλιστικού ομίλου, δήλωσε ότι «η αγορά βίωσε μια δύσκολη χρονιά το 2017, δημιουργήθηκαν μεγάλες προκλήσεις και οι επιπτώσεις των περιβαλλοντικών καταστροφών ήταν σημαντικές». Επίσης, πρόσθεσε τα εξής: «Η Lloyd's είναι κοντά στους πελάτες της όχι μόνο στα εύκολα αλλά και στα δύσκολα, προσφέροντας χρηματοδοτική στήριξη σε επιχειρήσεις και κυβερνήσεις. Προ πάντων, όμως, προσφέρουμε χρηματοδοτική στήριξη σε ανθρώπους για να ορθοποδήσουν».

Οι τυφώνες ήταν ιδιαίτερα κοστοβόροι για τη Lloyd's, καθώς οι ΗΠΑ αντιπροσωπεύουν το 44% των δραστηριοτήτων της.

Πλήρης αναφορά προέλευσης των συστατικών στα τρόφιμα

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατέθεσε νομοθετική πρόταση για την αναγραφή της προέλευσης των βασικών συστατικών ενός τροφίμου πάνω στη συσκευασία. Με την εν λόγω εισήγηση, η Κομισιόν επιχειρεί να ανταποκριθεί στο μαζικό αίτημα των καταναλωτών για περισσότερη ενημέρωση σχετικά με την προέλευση των τροφίμων. Ειδικότερα, σε αυτό το στάδιο διαβούλευσης η Κομισιόν προτείνει τα εξής: Αν σε κάποια συσκευασία υπάρχει η οποιαδήποτε ένδειξη προέλευσης, τότε θα πρέπει να αναγράφεται η αληθινή προέλευση των βασικών συστατικών του προϊόντος. Αυτό μπορεί να αφορά ακόμα και μια συσκευασία που απλώς φέρει τη σημαία μιας χώρας. Στη συσκευασία των βελγικών πραλινών, για παράδειγμα, θα έπρεπε να υποδεικνύεται ότι το κακάο προέρχεται από την Ακτή Ελεφαντοστού. Οι εταιρείες που δυνητικά πλήττονται από μια τέτοια ρύθμιση, έχουν εκφράσει τις αντιρρήσεις τους. Φοβούνται ότι η υποχρεωτική αναγραφή προέλευσης των συστατικών ενός τροφίμου θα μπερδέψει τους καταναλωτές ή και θα τους αποτρέψει από το να αγοράσουν κάποιο προϊόν. Εκπρόσωπος της Barilla, της ιταλικής εταιρείας ζυμαρικών, δήλωσε στον ειδησεογραφικό ιστότοπο Politico ότι «δεν πρέπει να καλλιεργήσουμε την προκατάληψη ότι η προέλευση είναι συνώνυμο της ποιότητας». Προσέθεσε, επίσης, ότι τα ιταλικά ζυμαρικά είναι φημισμένα λόγω του ότι περιέχουν και ξένα συστατικά. Από την άλλη, οι Βρυξέλλες βλέπουν τις νέες ρυθμίσεις ως μέσο συγκράτησης και περιορισμού μονομερών ενεργειών από χώρες όπως η Ιταλία.

Η Ε.Ε. ενέκρινε την εξαγορά Monsanto από Bayer

Την υπό όρους έγκρισή της έδωσε χθες η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ώστε να προχωρήσει η σχεδιαζόμενη εξαγορά της Monsanto από τον φαρμακευτικό όμιλο Bayer, ύψους 62,5 δισ. δολαρίων. Δίνοντας το «πράσινο φως» η Ε.Ε., η εξαγορά αυτή αποτελεί την τρίτη και τελευταία μεγάλη συγχώνευση, η οποία αναμένεται να αλλάξει το τοπίο στη βιομηχανία των αγροχημικών προϊόντων. Η Bayer έχει δεσμευθεί από τον περασμένο Οκτώβριο να λάβει διορθωτικά μέτρα μέσω της εκχώρησης περιουσιακών στοιχείων 5,9 δισ. ευρώ στη βιομηχανία αγροχημικών BASF.

Ωστόσο, οφείλει να προβεί σε περισσότερες υποχωρήσεις για να κατευνάσει τις ανησυχίες της Κομισιόν. «Η έγκριση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αποτελεί σημαντικό ορόσημο για μας», δήλωσε χθες ο διευθύνων σύμβουλος του γερμανικού φαρμακευτικού ομίλου, Βέρνερ Μπάουμαν. Ο ίδιος, μάλιστα, προσέθεσε ότι «μαζί με τη Monsanto θέλουμε να βοηθήσουμε τους παραγωγούς σε όλο τον κόσμο να μπορούν να παράγουν τρόφιμα υψηλής θρεπτικής αξίας, με πιο βιώσιμο τρόπο, που θα ωφελήσει τόσο τους καταναλωτές όσο και το περιβάλλον».

Από την άλλη, η επίτροπος Ανταγωνισμού Μαργκρέτε Βεστάγκερ ανέφερε ότι «η απόφασή μας διασφαλίζει ότι θα υπάρξει αποτελεσματικός ανταγωνισμός και καινοτομία στους τομείς των σπόρων, των φυτοφαρμάκων και της ψηφιακής γεωργίας και μετά τη συγχώνευση». Σύμφωνα με την κ. Βεστάγκερ, «διασφαλίζουμε ότι ο αριθμός των παγκόσμιων παικτών που ανταγωνίζονται ενεργά σε αυτές τις αγορές παραμένει ο ίδιος». Υπενθυμίζεται ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει πραγματοποιήσει από τον περασμένο Αύγουστο μία εις βάθος έρευνα για τη συγκεκριμένη εξαγορά, καθώς αρκετοί εντόπιζαν στο εν λόγω deal μονοπωλιακές πρακτικές. Ειδικότερα, αρκετές περιβαλλοντικές ομάδες έχουν αντιταχθεί στις τρεις μεγάλες εξαγορές (Dow - Dupont, ChemChina - Syngenta), διότι ανησυχούν, μεταξύ άλλων, για τα πλεονεκτήματα που έχουν αποκτήσει στα ψηφιακά γεωργικά δεδομένα, τα οποία λένε στους αγρότες πώς και πότε να οργώνουν, να καλλιεργούν και να ψεκάζουν κ.λπ. Στο πλαίσιο, λοιπόν, της έρευνας, η Επιτροπή συμπέρανε ότι η συναλλαγή θα οδηγούσε σε μείωση του ανταγωνισμού σε επίπεδο τιμών και καινοτομίας σε αγορές της Ευρώπης αλλά και του υπόλοιπου κόσμου.

Οι όροι υπό τους οποίους η Κομισιόν ενέκρινε την εξαγορά αφορούν την εκποίηση ορισμένων επιχειρήσεων από τον γερμανικό όμιλο Bayer. Επιπλέον, πρέπει να εκποιηθεί η παγκόσμια επιχειρηματική δραστηριότητα της Monsanto που αφορά την επεξεργασία νηματωδών. Εντός των όρων προβλέπεται, επίσης, η μεταφορά τριών ερευνητικών έργων της Bayer στον τομέα των μη επιλεκτικών ζιζανιοκτόνων και η χορήγηση άδειας στο χαρτοφυλάκιο της ψηφιακής γεωργίας της Bayer. Ο υποψήφιος αγοραστής των παραπάνω περιουσιακών στοιχείων είναι η βιομηχανία BASF. Σημειώνεται, επίσης, ότι η εξαγορά μπορεί να πραγματοποιηθεί όταν η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα ολοκληρώσει την αξιολόγηση του συγκεκριμένου αγοραστή. Η Bayer έχει λάβει εγκρίσεις για τη συναλλαγή από περισσότερες από τις μισές 30 ρυθμιστικές αρχές, ενώ μαζί με τη Monsanto συνεργάζεται στενά με το υπουργείο Δικαιοσύνης στις ΗΠΑ για να ολοκληρωθεί η συμφωνία εντός του δευτέρου τριμήνου του 2018.

ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΚΟΝΤΗ

Αυτή η εξαγορά αποτελεί την τρίτη και τελευταία μεγάλη συγχώνευση, μετά τις Dow - Dupont και ChemChina - Syngenta, η οποία αναμένεται να αλλάξει το τοπίο στη βιομηχανία των αγροχημικών προϊόντων.

ΣΥΝΔΕΣΗ ΟΠΤΙΚΩΝ ΙΝΩΝ ΓΙΑ ΚΑΘΕ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ

Με το μεγαλύτερο ιδιωτικό δίκτυο οπτικών ινών, που επεκτείνεται συνεχώς, η **MTN Business βρίσκεται ακόμη πιο κοντά στην επιχείρησή σας, ανεξαρτήτως μεγέθους,** για να σας παρέχει **την πιο γρήγορη, αξιόπιστη** και πλέον **οικονομική σύνδεση στο διαδίκτυο μέσω οπτικών ινών**.

Μάθετε περισσότερα στο **www.mtnbusiness.com.cy** ή καλώντας τη **Γραμμή Υποστήριξης της MTN Business στο 131** ή επισκεφθείτε ένα από τα **MTN Business Centers σε Λευκωσία ή Λεμεσό.**

MTN BUSINESS

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
Real Estate
ΚΥΡΙΑΚΗ 25 ΜΑΡΤΙΟΥ 2018

Τρία ακίνητα έναντι 27,5 εκατ. ευρώ πούλησε η Εθνική Leasing

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

Πωλήσεις ακινήτων 27,5 εκατ. ευρώ πραγματοποίησε χθες η Εθνική Leasing στο πλαίσιο σχετικού πλειοδοτικού διαγωνισμού που πραγματοποίησε.

Πρόκειται για κτίρια που ανήκαν στον όμιλο Βωβού και τα οποία είχαν περιέλθει στην κατοχή της θυγατρικής του τραπεζικού ομίλου, μετά τα οικονομικά προβλήματα της εισηγμένης εταιρείας ανάπτυξης ακινήτων.

Η σημαντικότερη πώληση αφορούσε το κτίριο γραφείων στη Λ. Κηφισίας 66 στο Μαρούσι, όπου σήμερα στεγάζονται τα γραφεία της Wind. Πρόκειται για συγκρότημα συνολικής επιφανείας 8.334 τετραγωνικών μέτρων, με τέσσερα υπόγεια (συνολικής επιφανείας 25.200 τ.μ. και 812 θέσεις στάθμευσης), που πωλήθηκε αντί ποσού 23,6 εκατ. ευρώ, ενώ η ελάχιστη προσφορά εκκινούσε από τα 21 εκατ. ευρώ.

Αγοραστής ήταν το επενδυτικό fund Dromeus Capital Fund, που με τον τρόπο αυτό πραγματοποίησε την πρώτη του συναλλαγή στην αγορά ακινήτων.

Μάλιστα, το private equity fund απέκτησε και δεύτερο ακίνητο από την Εθνική Leasing, μια οριζόντια ιδιοκτησία γραφείων (4ου ορόφου) που βρίσκεται στην οδό Θεοφάνους 4,. συνολικής επιφάνειας 921 τ.μ.

Πρόκειται για το ακίνητο που ανέπτυξε ο όμιλος Βωβού στο περίφημο Κτήμα Θων, στη συμβολή των οδών Κηφισίας και Αλεξάνδρας.

Το τίμημα ανήλθε σε 2,35 εκατ. ευρώ, με ελάχιστη τιμή προσφοράς τα 2,05 εκατ. ευρώ. Σημειωτέον ότι στον σχετικό διαγωνισμό για κάποια από τα ακίνητα συμμετείχε και η εισηγμένη Trastor ΑΕΕΑΠ, χωρίς όμως να είναι διατεθειμένη να «θυσιάσει» την προσδοκώμενη απόδοση που θα εξασφάλιζε, με το να αυξήσει περαιτέρω το προσφερόμενο τίμημα.

Σε άλλο αγοραστή, που σύμφωνα με πληροφορίες είναι έτερο fund με την επωνυμία Grecofund, πωλήθηκε το ακίνητο που πωλούσε η Εθνική Leasing στα Βριλήσσια (Λ. Πεντέλης 11-13).

Πρόκειται για ισόγειο κατάστημα, το οποίο εν τέλει αποκτήθηκε με τιμή 1,495 εκατ. ευρώ, έναντι του αρχικά ζητούμενου ποσού των 1,35 εκατ. ευρώ, δηλαδή και αυτό διατέθηκε με τιμή μεγαλύτερη της ελάχιστης.

Στον αντίποδα δεν συγκέντρωσε αγοραστικό ενδιαφέρον το κτίριο γραφείων στην οδό Πουλίου 6, στους Αμπελόκηπους, όπου στεγάζεται το Ανώτατο Συμβούλιο Επιλογής Προσωπικού (ΑΣΕΠ), το οποίο επίσης πωλούσε η Εθνική Leasing. Πρόκειται για κτίριο γραφείων συνολικής επιφάνειας 6.400 τ.μ., για το οποίο η ελάχιστη τιμή προσφοράς είχε οριστεί στα 13 εκατ. ευρώ.

Τα δύο εκ των τριών ανήκαν στον όμιλο Βωβού και είχαν περιέλθει στην κατοχή της θυγατρικής του τραπεζικού ομίλου.

Σε κάθε περίπτωση και ανεξάρτητα από τις επιδιώξεις του εκάστοτε αγοραστή, ο εν λόγω διαγωνισμός συνιστά μια σημαντική εξέλιξη για την αγορά επαγγελματικών ακινήτων, καθώς καταδεικνύει το σημαντικό επενδυτικό ενδιαφέρον που υπάρχει για την ελληνική αγορά ακινήτων.

Παράλληλα, οι τιμές που προσφέρθηκαν συνηγορούν υπέρ της ανόδου των αξιών στην αγορά ακινήτων, εξέλιξη που κρίνεται ιδιαίτερα θετική για τις τράπεζες, οι οποίες έχουν συσσωρεύσει μεγάλο όγκο ακινήτων.

Νέα αγορά διαχείρισης ακινήτων δημιουργούν οι μισθώσεις Airbnb

Η EazyBnB έχει αναλάβει 230 κατοικίες και στόχος είναι οι 500 στα τέλη 2019

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

Η «έκρηξη» των βραχυχρόνιων ενοικιάσεων σε αριθμούς

42.000
κατοικίες υπολογίζεται ότι διατίθενται με τον τρόπο αυτό πανελλαδικά

€860 εκατ.
ο ετήσιος τζίρος της αγοράς βραχυπρόθεσμων ενοικιάσεων

!
10% η προμήθεια της Airbnb
7% από τον ενοικιαστή
3% από τον ιδιοκτήτη

ΠΑΝΩ ΑΠΟ
40%
το ποσοστό των πολλαπλών καταχωρίσεων ακινήτων προς ενοικίαση από μεμονωμένους ιδιοκτήτες

ΠΑΝΩ ΑΠΟ
7.000
οι καταχωρίσεις ακινήτων στο κέντρο της Αθήνας για ενοικίαση μόνο μέσω πλατφόρμας

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Στον διπλασιασμό των υπό διαχείριση κατοικιών που έχει εντάξει στο χαρτοφυλάκιό της, προκειμένου ο αριθμός τους να ανέλθει σε 500, στοχεύει για τους επόμενους 18 μήνες η EazyBnB. Ο λόγος, για την εταιρεία η οποία δραστηριοποιείται στην αγορά των βραχυχρόνιων μισθώσεων και απευθύνεται σε ιδιοκτήτες οι οποίοι είτε δεν ενδιαφέρονται να ασχοληθούν προσωπικά με την εκμίσθωση της κατοικίας τους μέσω της Airbnb είτε αδυνατούν (π.χ. δεν έχουν τον απαιτούμενο χρόνο ή τη δυνατότητα λόγω απόστασης από τον τόπο διαμονής τους). Η εταιρεία διαχειρίζεται σήμερα 230 ακίνητα πανελλαδικά, εκ των οποίων τα 140 βρίσκονται στην Αθήνα. Οπως αναφέρει στην «Κ» ο ιδρυτής κι επικεφαλής της εταιρείας Νάσος Γαβαλάς, στόχος για το 2018 είναι η προσθήκη κι άλλων περιοχών κάλυψης, κυρίως παραθεριστικοί προορισμοί, όπως η Κρήτη (Χανιά και Ηράκλειο), η Μύκονος, η Ζάκυνθος, το Πόρτο Χέλι, οι Σπέτσες, η Επίδαυρος, αλλά και η επέκταση εκτός Ελλάδας, αρχής γενομένης από την Κύπρο. Παράλληλα, σχεδιάζεται η εντονότερη παρουσία σε περιοχές όπως η Θεσσαλονίκη, η Χαλκιδική, η Πάρος, το Γαλαξίδι και η Αράχωβα.

Σημειωτέον ότι η EazyBnB αναλαμβάνει την πλήρη διαχείριση ενός ακινήτου, από την προβολή του μέχρι τη διαχείριση των κρατήσεων και τον καθαρισμό του. Σε αντάλλαγμα, εισπράττει μια προμήθεια που κυμαίνεται από 15% έως 20% από το έσοδο που εξασφαλίζει για τον εκάστοτε ιδιοκτήτη. Σύμφωνα με τον κ. Γαβαλά, «πλέον δίνουμε μεγαλύτερη έμφαση στην κάλυψη του ιδιοκτήτη και συνεργάτη μας, μέσω ενός ευρύτερου πακέτου υπηρεσιών, όπως η διενέργεια τακτικών ελέγχων για φθορές στα ακίνητα, η συντήρηση, αλλά και ο τακτικότερος καθαρισμός του ακινήτου». Επίσης, ενόψει της δημιουργίας μητρώου εγγραφής ακινήτων που διατίθενται στην αγορά των βραχυχρόνιων μισθώσεων, η EazyBnB θα αναλάβει όλη τη σχετική γραφειοκρατία, όπως η εγγραφή κάθε νέας μίσθωσης, χωρίς ο ιδιοκτήτης να χρειάζεται να παρέμβει.

Η EazyBnB αναλαμβάνει την πλήρη διαχείριση ενός ακινήτου, από την προβολή του μέχρι τις κρατήσεις και τον καθαρισμό του.

Μάλιστα, θα μπορούσε ο αριθμός αυτός να είναι πολλαπλάσιος, αν η διοίκηση δεν είχε επιλέξει να υιοθετήσει αυστηρότερες προδιαγραφές επιλογής των ακινήτων που θα εντάξει στο χαρτοφυλάκιό της. Πάντως, έμφαση δίνεται πλέον σε όλο και ποιοτικότερα ακίνητα, καθώς η εταιρεία κάνει αποδεκτό για διαχείριση μόνο ένα στα τριάντα ακίνητα που της προτείνονται. Οι ελάχιστες προδιαγραφές που ζητούνται είναι το ακίνητο να είναι τουλάχιστον 50 τ.μ. και να είναι επιπλωμένο. Ζητούνται επίσης πλήρως λειτουργικά ακίνητα, εξοπλισμένα και με την απαραίτητη οικοσκευή και τις σχετικές ηλεκτρικές και ηλεκτρονικές ανέσεις. Σημειωτέον ότι με βάση σχετική μελέτη της Grant Thornton για λογαριασμό του Ξενοδοχειακού Επιμελητηρίου Ελλάδος, υπολογίζεται ότι ο συνολικός αριθμός των ακινήτων που έχουν καταχωρισθεί προς εκμίσθωση μέσω των ηλεκτρονικών πλατφορμών ανέρχεται σε 42.155 πανελλαδικά. Τα ετήσια έσοδα από τη διαμονή στα εν λόγω ακίνητα υπολογίζονται σε 860 εκατ. ευρώ.

Πτώση 21,5% του δείκτη παραγωγής στις κατασκευές το δ΄ τρίμηνο 2017

Μείωση της τάξεως του 21,5% σε σχέση με το αντίστοιχο διάστημα του προηγούμενου έτους κατέγραψε, κατά τη διάρκεια του τέταρτου τριμήνου του 2017, ο δείκτης παραγωγής στις κατασκευές, σύμφωνα με τα στοιχεία που ανακοίνωσε χθες η Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ).

Αξίζει να σημειωθεί ότι κατά την αντίστοιχη σύγκριση του τέταρτου τριμήνου του 2016 προς το 2015 είχε καταγραφεί άνοδος της τάξεως του 18,6%.

Ωστόσο, σε σχέση με το αμέσως προηγούμενο τρίμηνο (γ΄ τρίμηνο 2017), καταγράφεται αύξηση κατά 44,5%, έναντι αύξησης 25,7% που σημειώθηκε κατά τη σύγκριση του 2016.

Παράλληλα, ο εποχικά διορθωμένος δείκτης παραγωγής στις κατασκευές το τελευταίο τρίμηνο του 2017 ενισχύθηκε κατά 8,6% σε σχέση με το αμέσως προηγούμενο τρίμηνο.

Εννέα ελληνικές εταιρείες σε έκθεση δομικών υλικών στη Σ. Αραβία

Ολοκληρώθηκε με επιτυχία η ελληνική συμμετοχή, 8η συνεχόμενη χρονιά, στη διεθνή έκθεση κατασκευών και δομικών υλικών BIG 5 SAUDI 2018, η οποία πραγματοποιήθηκε από τις 5 έως τις 8 Μαρτίου 2018 στην Τζέντα της Σαουδικής Αραβίας.

Στη φετινή διοργάνωση συμμετείχαν 500 επιχειρήσεις από όλο σχεδόν τον κόσμο και οι εμπορικοί επισκέπτες ξεπέρασαν τις 15.000, σημειώνοντας σημαντική αύξηση σε σχέση με το 2017.

Η Ελλάδα συμμετείχε με εννέα εταιρείες από τους κλάδους των ηλιακών συστημάτων, της πέτρας και του μαρμάρου, των χρωμάτων και των μονωτικών, της πόρτας και της εσωτερικής διακόσμησης, καθώς και από τον χώρο της τεχνολογίας και της πληροφορικής.

Οι επενδυτικές ακινήτων στρέφονται και στην κατασκευή κτιρίων

Υψηλότερες αποδόσεις, καθώς η ανέγερση είναι πιο συμφέρουσα από την αγορά

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

Στροφή και στην ανάπτυξη ακινήτων, κατά κανόνα μέσω συνεργασιών με εξειδικευμένες εταιρείες, ή ακόμα και αυτόνομα σε ορισμένες περιπτώσεις, προβλέπεται να πραγματοποιήσουν κατά τη διάρκεια του 2018 οι ΑΕΕΑΠ (εταιρείες επενδύσεων σε ακίνητη περιουσία). Στόχος είναι να δημιουργήσουν οι ίδιες οι εταιρείες το προϊόν που λείπει από την ελληνική αγορά ακινήτων, τουλάχιστον σε ό,τι αφορά τα σύγχρονα επαγγελματικά ακίνητα υψηλών ποιοτικών προδιαγραφών, όπως π.χ. αυτοτελή κτίρια γραφείων, εμπορικά καταστήματα/κέντρα και ξενοδοχειακά συγκροτήματα. Στο «κάδρο» θα εισέλθουν σύντομα και συγκροτήματα κατοικιών, καθώς και ο οικιστικός κλάδος προσφέρει πλέον σημαντικές προοπτικές μελλοντικών εσόδων, λόγω της άνθησης της αγοράς των βραχυχρόνιων μισθώσεων, κάτι που έχουν αντιληφθεί ακόμα και οι ξενοδοχειακοί όμιλοι. Οπως τονίζουν στην «Κ» στελέχη των ΑΕΕΑΠ, η στροφή προς την ανάπτυξη ακινήτων δεν οφείλεται μόνο στο γεγονός ότι τα ποιοτικά ακίνητα είναι λιγοστά, αλλά και στο ότι πλέον ο ανταγωνισμός για τα εν λόγω ακίνητα είναι ιδιαίτερα έντονος, εξέλιξη που ανεβάζει σημαντικά το κόστος κτήσης και ασφαλώς περιορίζει και τις αποδόσεις. Στον αντίποδα, η εμπλοκή σε μια επένδυση ανάπτυξης ακινήτου έχει χαμηλότερο κόστος και υψηλότερη απόδοση, ενώ προσφέρει και τη δυνατότητα συμμετοχής σε μελλοντικά κέρδη και υπεραξίες, μέσω π.χ. της πώλησης του ακινήτου.

Ο ανταγωνισμός για τα ποιοτικά ακίνητα είναι ιδιαίτερα έντονος, εξέλιξη που ανεβάζει σημαντικά το κόστος κτήσης.

Η έλλειψη νέων επενδύσεων για την ανάπτυξη ακινήτων εισοδήματος που χρειάζονται οι ΑΕΕΑΠ για τη μεγέθυνση του χαρτοφυλακίου τους υποχρεώνει τις διοικήσεις τους να στραφούν και προς την κατεύθυνση της ανέγερσης νέων ακινήτων.

Ηδη, η αρχή έχει γίνει από την Grivalia Properties, η οποία έχει συστήσει κοινοπρακτικό σχήμα για την πρώτη φάση της ανάπλασης των παλαιών κτιρίων του ομίλου «Παπαστράτος» στον Αγιο Διονύσιο του Πειραιά, σε συνεργασία με την Dimand Real Estate. Παράλληλα, η εισηγμένη έχει επενδύσει και στα Αστέρια της Γλυφάδας πριν από την έναρξη των έργων ανάπλασης του εν λόγω τουριστικού συγκροτήματος. Οι άδειες έχουν πλέον εκδοθεί και σύντομα θα ξεκινήσει η διαδικασία αναζήτησης ανάδοχης κατασκευαστικής εταιρείας.

Ανάλογα σχέδια τρέφει και η Εθνική Παγγαία ΑΕΕΑΠ, η διοίκηση της οποίας επίσης εξετάζει αυτήν την περίοδο σωρεία νέων επενδύσεων, ορισμένες εκ των οποίων εκτιμάται ότι θα αφορούν και ανάπτυξη ακινήτων, πέραν της απόκτησης έτοιμων κτιρίων. Στο πλαίσιο αυτό, η διοίκηση της εταιρείας δρομολογεί την πραγματοποίηση επενδύσεων σε πληθώρα νέων κατηγοριών ακινήτων, ακόμα και αναπτύξεων, δεδομένης της έλλειψης νέων αναπτύξεων και της ανάγκης για προσθήκη νέων ακινήτων στο χαρτοφυλάκιό της. Σύμφωνα με τον διευθύνοντα σύμβουλο της εισηγμένης, Αρι Καρυτινό, μεταξύ των επενδυτικών προτάσεων που εξετάζονται αυτήν την περίοδο περιλαμβάνεται και ο πολλά υποσχόμενος κλάδος των επιπλωμένων κατοικιών που προορίζονται για τουριστική εκμετάλλευση, είτε στην Αττική είτε σε δημοφιλείς παραθεριστικούς προορισμούς, με έμφαση στην πολυτέλεια του προσφερόμενου προϊόντος. Παράλληλα, η εταιρεία βρίσκεται κοντά στην ολοκλήρωση νέων συμφωνιών αγοράς ακινήτων σε κλάδους όπως τα σούπερ μάρκετ και τα logistics. Για τη χρηματοδότηση των παραπάνω σχεδίων, δρομολογείται η έκδοση ομολογιακού δανείου της τάξεως των 250 εκατ. ευρώ.

Blue Air
smart flying

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
ΖΩΗ
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ • ΕΠΙΣΤΗΜΗ • ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ
ΚΥΡΙΑΚΗ 25 ΜΑΡΤΙΟΥ 2018

Blue Air
smart flying

Στην Ακρόπολη του Περικλή

Ψηφιακό ταξίδι στον 5ο αιώνα π.Χ. με τη «Θόλο», το ημισφαιρικό «θέατρο» εικονικής πραγματικότητας του ΙΜΕ

Της **ΓΙΩΤΑΣ ΣΥΚΚΑ**

«Ηρακλή πάμε!», είπε χαρούμενος ο Δημήτρης Εφραίμογλου, διευθύνων σύμβουλος του Ιδρύματος Μείζονος Ελληνισμού (ΙΜΕ), στον τεχνικό που ελέγχει τους προτζέκτορες της «Θόλου». Ακίνητη στη βελούδινη πολυθρόνα, στο ημισφαιρικό «θέατρο» εικονικής πραγματικότητας του ΙΜΕ, ένιωθα ως μέλος ενός διαστημικού πληρώματος που προσγειώνεται στον 5ο αι. π.Χ., στα χρόνια του Περικλή. Ως διά μαγείας, μπροστά μας υψώνονται τα κτίρια του Ιερού Βράχου της Ακρόπολης, εντυπωσιακά, με πολύχρωμες λεπτομέρειες.

Επιβλητικές πόρτες ανοίγουν σε απόσταση αναπνοής, αποκαλύπτοντας δωμάτια με αγάλματα, αντικείμενα, όπλα, και γύρω ναούς και άλλα κτίρια, όπως το σπίτι των Αρρηφόρων, των κοριτσιών που επιλέγονταν για να υπηρετήσουν επί έναν χρόνο τη θεά Αθηνά. Το δωμάτιο με τα κρεβατάκια τους ανοίγει διάπλατα, μαζί και ο χώρος όπου έπαιζαν μπάλα, όταν δεν έπρεπε να βοηθήσουν στην ύφανση του πέπλου της θεάς, με το οποίο έντυναν το ξύλινο άγαλμα στο Ερεχθείο, στη γιορτή των Παναθηναίων.

Ολόκληρα κτίρια, δωμάτια, αντικείμενα, χρωματιστά αγάλματα, όλα με λεπτομέρειες, ζωντανεύουν μπροστά στα μάτια του θεατή.

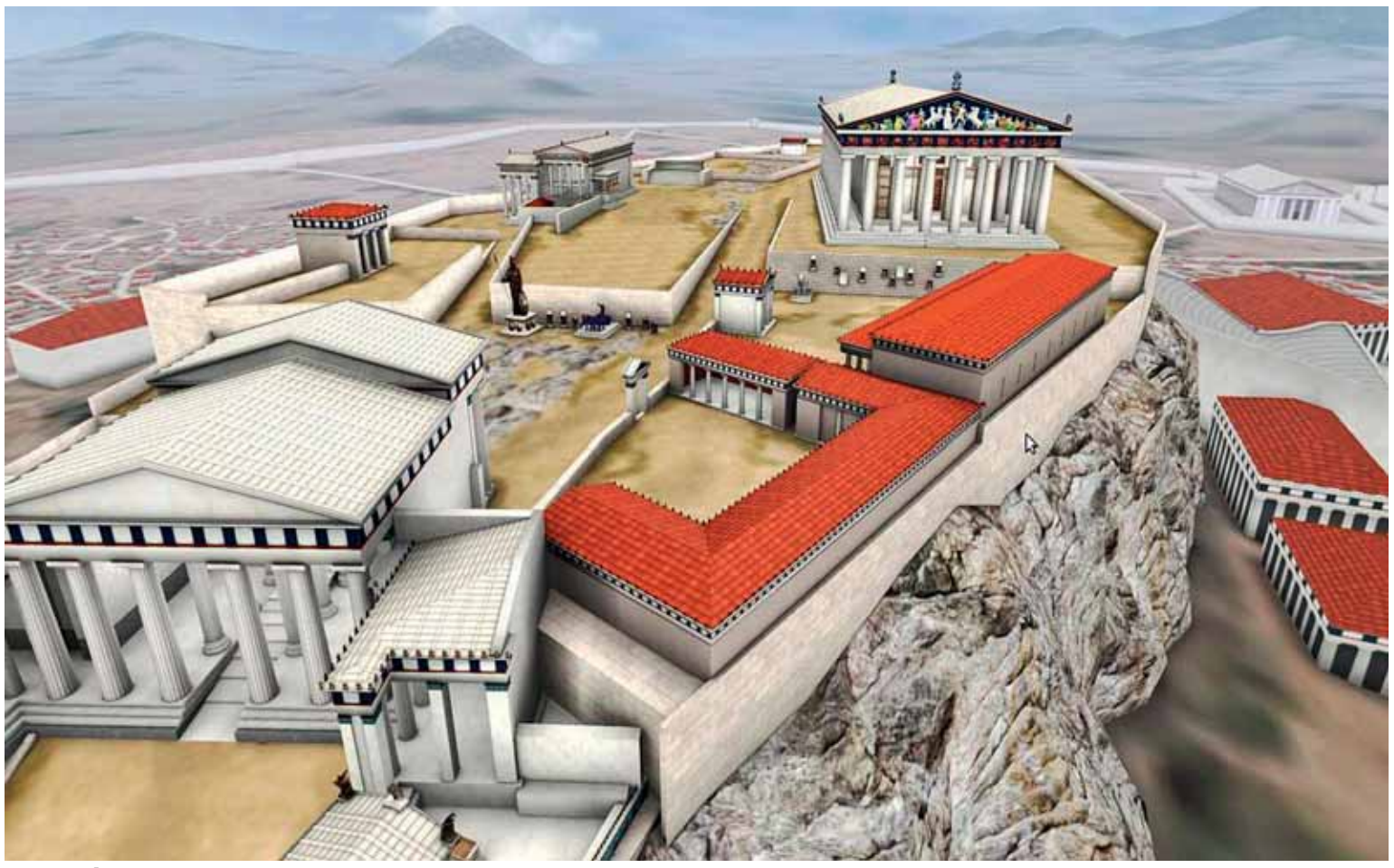

Με τη χρήση των νέων τεχνολογιών βλέπουμε, μεταξύ άλλων, τα Προπύλαια, τον Ναό της Αθηνάς Νίκης, τον Παρθενώνα, το Ερεχθείο, τη Χαλκοθήκη.

Νέα παραγωγή

Οσο διαρκεί η συναρπαστική εμπειρία εμβύθισης στον εικονικό κόσμο, οι φωνές των μουσειοπαιδαγωγών Νίκης Τσιούνη και Παναγιώτας Στελλάκη μοιάζουν να ανήκουν στο πλήρωμα της χρονοκάψουλας, που μας ξεναγεί σε έναν χαμένο κόσμο: στα Ιερά του Διός Πολιέως και της Αρτέμιδος Βραυρωνίας, στη Χαλκοθήκη, στον γλυπτό διάκοσμο του Παρθενώνα με το χρυσελεφάντινο άγαλμα της θεάς Αθηνάς. Μια περιπλάνηση σε όλα τα μεγάλα έργα της αθηναϊκής αρχιτεκτονικής, όταν η Αθήνα πρωταγωνιστούσε σε πολιτικό, στρατιωτικό και καλλιτεχνικό επίπεδο, είναι η νέα διαδραστική παραγωγή που ξεκίνησε στη «Θόλο» του Κέντρου Πολιτισμού «Ελληνικός Κόσμος», στην οποία συνέβαλε ο καθηγητής Κλασικής Αρχαιολογίας Πάνος Βαλαβάνης. Ενας από τους πιο αγαπητούς στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, άμεσος και εύληπτος, που έχει επισημάνει πολλές φορές ότι «στον Παρθενώνα, όπως και σε όλα τα μεγάλα έργα, τίποτε δεν είναι τυχαίο».

Το κομψοτέχνημα του Καλλικράτη που ορθώνεται δεξιά μας είναι ο ναός της Αθηνάς Νίκης. Τα Προπύλαια στην είσοδο του Ιερού Βράχου, «τα μνημειωδέστερα της αρχαίας ελληνικής αρχιτεκτονικής», μοιάζουν με αγκαλιά που υποδέχεται χιλιάδες επισκέπτες. Η Πινακοθήκη με τους πίνακες και τα ανάκλιντρα θυμίζει λέσχη για επισήμους... Να και η Αθηνά Πρόμαχος, πανύψηλη, γύρω στα 9 μέτρα, έργο του Φειδία που στήθηκε το 460 π.Χ. στην Ακρόπολη. Η αιχμή του δόρατος και το λοφίο του κράνους της φαίνονταν από τη θάλασσα. Στο μακρόστενο κτίριο κοντά στο νότιο τείχος βλέπουμε πώς ήταν η Χαλκοθήκη, όπου φύλαγαν αναθήματα, όπλα, την περιουσία της θεάς. Το Ερεχθείο ήταν ο σημαντικότερος ναός στην Ακρόπολη γιατί εκεί φυλασσόταν το πανάρχαιο ξύλινο άγαλμα της θεάς στο οποίο τοποθετούσαν κάθε τέσσερα χρόνια το νέο πέπλο των Παναθηναίων. «Ενα ιδιότυπο και πολυσύνθετο οικοδόμημα που, ενώ είναι ναός, δεν έχει συμμετρία και κανονικότητα». Αλλά το βλέμμα παγιδεύεται στην επίπεδη οροφή, η οποία, αντί για κίονες, στηρίζεται από έξι γυναικεία κορμιά, ύψους 2,20 μέτρων. Οι Καρυάτιδες, με την ελαφρά κίνηση του ενός ποδιού, σαν σε πομπή, έργα διαφορετικών γλυπτών που αντέγραψαν κάποιο πρωτότυπο, ξαφνιάζουν με τα χρωματιστά τους ρούχα.

Μεγαλόπρεπο το χρυσελεφάντινο άγαλμα της Αθηνάς Παρθένου.

Ο Παρθενώνας

Από εκεί με ταχύτητα φτάνουμε στο κορυφαίο επίτευγμα της αρχαίας ελληνικής αρχιτεκτονικής, τον Παρθενώνα. Είναι κτισμένος από 16.500 μαρμάρινα μέλη και 9.000 μαρμάρινα κεραμίδια. Η συμετρία του, «η ισορροπημένη σχέση ανάμεσα στις τρεις διαστάσεις του» και οι εκλεπτύνσεις του, «όπως ονομάζονταν οι λεπτότατες και αδιόρατες αποκλίσεις από την κανονικότητα», κάνουν το μνημείο μοναδικό. Με πόση λεπτομέρεια αποκαλύπτεται ο γλυπτός διάκοσμος!

Στα τρίγλυφα, στις μετόπες, στα αετώματα, το μπλε χρώμα συναγωνίζεται το κόκκινο και το πράσινο. Στις μορφές, τα μέρη του σώματος των ανδρών έχουν καφέ χρώμα, ενώ των γυναικών λευκό. Ομως, η μεγαλοπρέπεια κρύβεται στο εσωτερικό του Παρθενώνα, όταν αντικρίζεις το ύψους 12,75 μ. χρυσελεφάντινο άγαλμα της Αθηνάς Παρθένου, έργο του Φειδία. Τα γυμνά μέρη του σώματος ήταν φτιαγμένα από ελεφαντόδοντο, τα ρούχα της από χρυσό. Ακόμη και τα σανδάλια ήταν διακοσμημένα και οι σόλες τους είχαν ανάγλυφη παράσταση κενταυρομαχίας. Η δεξαμενή νερού μπροστά στο άγαλμα εξασφάλιζε την απαραίτητη υγρασία για το ελεφαντόδοντο, δημιουργούσε όμως και ατμόσφαιρα μυστηρίου σαν άνοιγε η πόρτα και το αεράκι προκαλούσε κυματισμούς στο νερό.

Το Ηρώδειο

Το ταξίδι ολοκληρώνεται με τη μετακλασική Ακρόπολη και αυτό που μας μένει είναι η ημικυκλική στέγη του Ηρωδείου, που δεν ακουμπούσε σε εσωτερικά στηρίγματα, για να μην εμποδίζει τους 6.000 θεατές. Αυτό το ωδείο με την εντυπωσιακή πολυώροφη πρόσοψη, γεμάτη κόγχες για τα αγάλματα, ήταν δωρεά του πάμπλουτου Αθηναίου φιλόσοφου Ηρώδη του Αττικού, στη μνήμη της αγαπημένης του συζύγου Ρηγίλλας.

Η ξενάγηση στην «Κ» ολοκληρώθηκε, τα φώτα ανάβουν και ο Δημήτρης Εφραίμογλου μαζί με τη σύζυγό του, Σοφία Κουνενάκη – Εφραίμογλου (αντιπρόεδρο του ΙΜΕ και επικεφαλής του «Ελληνικού Κόσμου»), μιλούν με ικανοποίηση για την καινούργια παραγωγή. Ηταν ακριβώς πριν από 20 χρόνια όταν το Κέντρο Πολιτισμού «Ελληνικός κόσμος» έφερε έναν... νέο κόσμο στην Αθήνα, αξιοποιώντας τη σύγχρονη τεχνολογία σε όλες του τις δραστηριότητες. Το 2005 ακολούθησε η «Θόλος». Εντυπωσιακή αρχιτεκτονική, 2.260 τ.μ., ημισφαιρική επιφάνεια προβολής κλίσης 23 μοιρών. Πεντακόσια άτομα περνούν από εδώ καθημερινά. Ακόμη περισσότεροι είναι οι επισκέπτες του Σαββατοκύριακου, που κάνουν την οδό Πειραιώς στο ύψος 254 να μοιάζει με πολύβουο μελίσσι. «Οταν φτιάξαμε την "Κιβωτό", ο υπεύθυνος του τμήματος των θεματικών μουσείων της Silicon Graphics μας είπε "θα γίνετε θύμα της επιτυχίας σας". Είχε δίκιο. Τα Σαββατοκύριακα έφτανε κόσμος από την περιφέρεια και διαμαρτυρόταν που δεν έβρισκε θέση. Η "Θόλος" στην ουσία ήταν κάτι που ζητούσε το κοινό μας», λέει ο Δ. Εφραίμογλου.

Ηταν προσωπικό του στοίχημα. Η ιδέα προέκυψε το 1994 στη μεγαλύτερη έκθεση υπολογιστών στις ΗΠΑ. «Ηταν λίγο πριν από τον πόλεμο της Γιουγκοσλαβίας και μας έδειξαν ένα πρόγραμμα του αμερικανικού στρατού, πώς να αποφεύγουν τους ακροβολιστές μπαίνοντας σε μια έρημη πόλη. Σκέφτηκα τότε ότι θα μπορούσαμε να χρησιμοποιήσουμε αυτή την τεχνολογία για καλό σκοπό, για τον πολιτισμό μας. Ετσι γεννήθηκε η "Θόλος"».

Οι ενθουσιασμένοι επισκέπτες είναι μια δικαίωση για τον Δημήτρη Εφραίμογλου και τη σύζυγό του, Σοφία Κουνενάκη - Εφραίμογλου.

Ο τρόπος με τον οποίο μίλησε ο καθηγητής Wolfram Hoepfner, όταν είδε την παραγωγή για την αρχαία Μίλητο, «ήταν σαν να μου έδωσε το Νομπέλ». «Ο άνθρωπος που έχει ανασκάψει όλη τη Μικρά Ασία, μεταξύ άλλων και τη Μίλητο, μου είπε: "Εχω καλύτερη αίσθηση του πώς ήταν οι αρχαίες πόλεις βλέποντας αυτή την αναπαράσταση"». Οι εντυπώσεις τριών μαθητριών στο βιβλίο των επισκεπτών: «Οταν μας είπαν ότι θα πάμε σε ένα μουσείο, είπαμε όλες με μια φωνή "όχι". Θα σας ξανάρθουμε!» ήταν επίσης δικαίωση.

Η Σοφία Κουνενάκη – Εφραίμογλου προσθέτει ότι «όλα έγιναν χωρίς καμία επιχορήγηση», όμως περισσότερο την απασχολεί το μέλλον. «Η συνεργασία του ΙΜΕ με τον Δήμο Ηγουμενίτσας είναι η αρχή της εξωστρέφειας στην περιφέρεια. Οταν το κοινό δεν μπορεί να έρθει στην Αθήνα, πάει το ΙΜΕ στην πόλη του. Επόμενος στόχος μας είναι η Κρήτη και η Σαντορίνη. Οσο για την καινούργια μας παραγωγή, θα είναι αφιερωμένη στην Κνωσό».

Τα Προπύλαια άρχισαν να κατασκευάζονται το 437 π.Χ., όταν τελείωσαν οι οικοδομικές εργασίες στον Παρθενώνα, σε σχέδια του Μνησικλέους.

Περιπλάνηση σε όλα τα μεγάλα έργα της αθηναϊκής αρχιτεκτονικής, όταν η Αθήνα πρωταγωνιστούσε σε πολιτικό, στρατιωτικό και καλλιτεχνικό επίπεδο.

Στη νότια πλευρά του Ερεχθείου οι έξι Καρυάτιδες. Κατά τον καθηγητή Π. Βαλαβάνη, «κάθε κόρη είχε διαφορετικό χρωματισμό στα ενδύματά της».

Ατζέντα

ΕΠΙΛΟΓΕΣ

25.3.18-31.3.18

Επιμέλεια: **ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ**
art@kathimerini.com.cy
kouroupakisa@kathimerini.com.cy

ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ

Το Πανεπιστήμιο Κύπρου διοργανώνει διαλέξεις για τη ζωή και το έργο του ποιητή Ναπολέοντα Λαπαθιώτη. Οι καθηγητές του Πανεπιστημίου Πέτρος Παπαπολυβίου και Παντελής Βουτουρής συζητάνε για τη ζωή και το έργο του ποιητή Ναπολέοντα Λαπαθιώτη. Ο πρώτος θα μιλήσει με θέμα «Οι λαπηθιώτικες προγονικές καταβολές του Ναπολέοντα Λαπαθιώτη» και ο δεύτερος θα αναπτύξει το θέμα, «Ναπολέων Λαπαθιώτης. Η λυπημένη φλόγα και η λέξη που δεν ειπώθηκε ποτέ.». Θεάτρο Αποθήκες του ΘΟΚ, Κάμπου 29, Στρόβολος, 31 Μαρτίου, ώρα 7:00-8:00 μ.μ.

ΘΕΑΤΡΟ

Ο γείτονάς μου Ναπολέων Λαπαθιωτης

Το πρώτο εθνικό πορτραίτο της bijoux de kant, μετά τον επιτυχημένο κύκλο παραστάσεων της προηγούμενης χρονιάς και έχοντας κερδίσει το βραβείο καλύτερης ανδρικής ερμηνείας στα Queer Theatre Awards 2017 (Αντώνης Γκρίτσης), έρχεται για πρώτη φορά στην Κύπρο και παρουσιάζεται από το Πανεπιστήμιο Κύπρου σε συνεργασία με τον Θεατρικό Οργανισμό Κύπρου (στο πλαίσιο του προγράμματος «το σαλόνι των ξένων», το οποίο επιμελείται καλλιτεχνικά ο Παναγιώτης Λάρκου). Πρόκειται για τη συνάντηση του καταραμένου ρομαντικού ποιητή κυπριακής καταγωγής, Ναπολέοντα Λαπαθιώτη, με τον μοναχικό εκπρόσωπο της μεταπολεμικής αστικής ηθογραφίας, Γιώργο Ιωάννου. Ο ηθοποιός Αντώνης Γκρίτσης γίνεται η φωνή του επιβλητικού Ιωάννου και του μελαγχολικού Λαπαθιώτη, μεταφέροντας την υπαρξιακή μοναξιά του απόκληρου και του κοινωνικά αποκλεισμένου.

Σύνθεση κειμένων Γιάννης Σκουρλέτης, Ηλέκτρα Ελληνικιώτη. Σκηνοθεσία - Σκηνογραφία Γιάννης Σκουρλέτης. Ερμηνεύει ο Αντώνης Γκρίτσης. Θεάτρο Αποθήκες του ΘΟΚ, Κάμπου 29, Στρόβολος, 31 Μαρτίου, ώρα 8:30 μ.μ. **Πληροφορίες τηλέφωνο 22894356 (ώρες γραφείου). Εισιτήρια προπωλούνται ηλεκτρονικά: www.ucy.ac.cy/alumni.**

ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ

«Luna Rossa» στο Θέατρο Ένα της Λεμεσού

Το Θέατρο Ένα της Λεμεσού ανεβάζει την παράσταση «Luna Rossa» που είναι εμπνευσμένη από τους χαρακτήρες και την ιστορία της ταινίας, «Perfetti Sconosciuti» σε σκηνοθεσία Μηνά Τίγκιλη. Η Ευα, ο Ρόκο, η κόρη τους, η Σοφία, ο Λέλε και η Καρλόττα, ο Κόσιμο, η Μπιάνκα και βεβαίως... ο Πέπε. Μια συνηθισμένη παρέα, που συγκεντρώνεται στο σπίτι των δύο πρώτων για να δειπνήσουν και να δουν την ανοιξιάτικη... έκλειψη κάπου στη Ρώμη. Η βάση της παρέας είναι η μακροχρόνια φιλία, από τα εφηβικά χρόνια ακόμα, των τεσσάρων αρσενικών, τα θηλυκά προστέθηκαν στη ζωή τους αργότερα... Ο χωρισμός ενός άλλου φίλου, του Ντιέγκο, θα γίνει αφορμή για ένα παιχνίδι με τα κινητά της παρέας. Όλοι έχουν κάτι αποθηκεύσει στο κινητό τους, που δεν θέλουν να μαθευτεί. Πρωταγωνιστούν: Μέλανη Στέλιου, Γιάννος Αντωνίου, Ιάκωβος Ιακώβου, Ελεάνα Παπαδοπούλου, Στέλιος Ανδρονίκου, Ειρήνη Ανδρέου ,Στέλιος Καλλιστράτης και η Άντρεα Αγαθοκλέους. Παραστάσεις κάθε Τετάρτη, Παρασκευή και Σάββατο στις 8:30 μ.μ. και Κυριακή στις 7:30 μ.μ. έως Κυριακή 29 Απριλίου. **Β΄ Δημοτική Αγορά (Θέατρο Ένα), Λεμεσός. Πληροφορίες τηλέφωνο 99395970.**

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Η ποίηση του Μανόλη Πρατικάκη

Το Σολώνειον Κέντρο Βιβλίου και οι εκδόσεις «Κέδρος» της Αθήνας παρουσιάζουν τον ποιητή Μανόλη Πρατικάκη στο Σολώνειον Κέντρο Βιβλίου. Για τον τιμώμενο ποιητή και το έργο του θα μιλήσουν: Ο ομότιμος καθηγητής του Ιονίου Πανεπιστημίου Θεοδόσης Πυλαρινός, με θέμα «Κιβωτός: μία λυρική αυτοβιογραφία». Η φιλόλογος και κριτικός λογοτεχνίας Χρυσόθεμις Χατζηπαναγή, με θέμα «Λιθοξόος: ο πολύτροπος της ποιητικής σμίλης - Κρυπτικές φανερώσεις σημαινόντων και σημαινομένων». Ο λογοτέχνης Χρήστος Μαυρής θα συνομιλήσει με τον Μανόλη Πρατικάκη για τα βιωματικά-αυτοβιογραφικά στοιχεία του έργου του. **Σολώνειον Κέντρο Βιβλίου, Βυζαντίου 24, Στρόβολος. Πέμπτη, 29 Μαρτίου, ώρα 6.30 μ.μ.**

ΜΟΥΣΙΚΗ

«Θα μεταλάβω με νερό θαλασσινό»

Η Έλενα Χατζηαυξέντη παρουσιάζει τη μουσική παράσταση «Θα μεταλάβω με νερό θαλασσινό». Οι προσωπικές ιστορίες του Νίκου Καββαδία για τον εαυτό του καθώς και για τα μέρη και τους ανθρώπους που συνάντησε ζωντανεύουν μουσικά και θεατρικά από την Έλενα Χατζηαυξέντη και τον Ανδρέα Παπαπέτρου, στη φωνή και στο πιάνο. Μαζί με τον ποιητή της «υγρής έκτασης» θα μεταλάβουμε με νερό θαλασσινό τη λαχτάρα για το ταξίδι, τον έρωτα, τις ανησυχίες, και τους φόβους που συνθέτουν το σπουδαίο ποιητικό του έργο. Θα παρουσιαστούν μελοποιημένα ποιήματα από συνθέτες όπως ο Θάνος Μικρούτσικος, η Μαρίζα Κωχ, ο Γιάννης Σπανός, οι αδελφοί Κατσιμίχα, ο Ζερβουδάκης, οι Ξέμπαρκοι αλλά και θα δημιουργηθούν με σύγχρονα ηχοτοπία. Μια ιδιαίτερη μουσική παράσταση με μανιασμένο θαλασσινό αέρα να φυσά και την τρικυμία ν' αρχίζει. Πέμπτη 29 Μαρτίου, ώρα 9:00 μ.μ. (οι πόρτες ανοίγουν στις 8:00 μ.μ.). Sarah's Jazz club, Ξάνθης Ξενιέρου 35, παλιά Λευκωσία. **Πληροφορίες τηλέφωνο 95147711, bookings@sarahsjazzclub.com.**

ΔΙΑΛΕΞΗ

Τα ενετικά τείχη της Λευκωσίας

Το Πολιτιστικό Ίδρυμα Τράπεζας Κύπρου στο πλαίσιο του Φεστιβάλ «Μεσαιωνική Λευκωσία» διοργανώνει μία ενδιαφέρουσα διάλεξη για τους λάτρεις της Λευκωσίας και της ιστορίας της με ομιλήτρια: την Άννα Μαραγκού, αρχαιολόγο και ιστορικό Τέχνης. Η διάλεξη «Ψάχνοντας εμάς... μέσα από την αλληλογραφία του Giulio Savorgnano (1557-1570)», βασίζεται στη νέα έκδοση του Ιδρύματος, «Venice and the Defence of the Regno di Cipro» που δημοσιεύει την αλληλογραφία του δημιουργού της ενετικής οχύρωσης Guilio Savorgnan από τον γνωστό Γάλλο ερευνητή Gilles Grivaud. Η διάλεξη θα περιστραφεί επίσης γύρω από την πρωτοπορία εφαρμογής αυτού του πολύ τολμηρού αναγεννησιακού σχεδίου σε μια υφιστάμενη πόλη και στην κριτική που υπέστη ο Savorgnan από τους συμπατριώτες του όταν η Λευκωσία έπεσε μετά από 4 μήνες πολιορκίας μόνο, ενώ είχε το πιο πρωτοποριακό και σύγχρονο για την εποχή οχυρωματικό έργο. Πολιτιστικό Ίδρυμα Τράπεζας Κύπρου Φανερωμένης 86-90, παλιά Λευκωσία (Αίθουσα Ανδρέα Πατσαλίδη). **Τετάρτη , 28 Μαρτίου, ώρα 7:30 μ.μ. Πληροφορίες 22128157, www.boccf.org.**

ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΤΣΟΥΝΑΚΗ**

Κάθε σκύλος είναι λιοντάρι στο σπίτι του

«Ο πόλεμος έφτασε εδώ το περασμένο καλοκαίρι. Εκτοτε οι ζωές μας μοιάζει σαν να έχουν παγώσει». Η σχετικά νέα γιαγιά στο Χνούτοβε, ένα μικρό χωριό του Ντονέτσκ της ανατολικής Ουκρανίας, είναι υπεύθυνη για τα δύο εγγόνια της, τον 10χρονο Ολεγκ, ορφανό, και τον μικρότερο Γιάρικ. «Το μακρινό γάβγισμα των σκυλιών» του Δανού Σίμον Λέρεν Βίλμοντ, που απέσπασε τον Χρυσό Αλέξανδρο (και δύο ακόμη βραβεία) στο πρόσφατο 20ό Διεθνές Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης, δεν είναι μία ακόμη ταινία τεκμηρίωσης με θέμα τον πόλεμο. «Μας βυθίζει σε έναν κόσμο απ' τον οποίο δεν μπορούμε να ξεφύγουμε», σχολίασε η διεθνής κριτική επιτροπή τη βραδιά της απονομής, επισημαίνοντας ότι αφορά παιδιά «που το μέλλον τους θα διαμορφωθεί από τον πόλεμο». Και είναι ακριβώς αυτά τα δύο στοιχεία που διαφοροποιούν το ντοκιμαντέρ του Βίλμοντ από άλλα με παρόμοια θεματολογία. Ακούμε τον πόλεμο από τις οβίδες και τους βομβαρδισμούς, βλέπουμε την κλονισμένη από τον φόβο καθημερινότητα των ανθρώπων, διαχωρίζουμε τις έννοιες «φτώχεια» και «μοναξιά» από το λεξιλόγιο των κοινωνιών που δεν ζουν σε συνθήκες πολέμου. Γιατί στο Χνούτοβε, όπως και σε άλλες εμπόλεμες ζώνες, οι ίδιες λέξεις δεν σημαίνουν τα ίδια πράγματα. Δεν αποδίδουν τα γνωστά, οικεία και χιλιοαναλυμένα, περισσότερο υπαρκτά ή υπαρξιακά. Ο Ολεγκ και ο Γιάρικ χωρίς να τρέφονται κανονικά, δεν πεινούν. Ως και σοκολάτα βρίσκουν για να αλείψουν σε ψωμί και να υποκαταστήσουν την ανάγκη για μια λιχουδιά. Ούτε ζουν μοναχικά. Παίζουν μαζί, εξερευνούν την περιοχή με ένα μεγαλύτερο αγόρι, κολυμπούν στη λίμνη, προσπαθούν να ξορκίσουν το αλάφιασμα· από στιγμή σε στιγμή μια οβίδα μπορεί να αφανίσει τα πάντα. Στο υποτυπώδες σχολείο κάνουν μαθήματα «πολέμου». Πώς θα εκκενώσουν το κτίριο αν χρειαστεί, τι πρέπει να αποφεύγουν, πώς να προφυλάσσονται. Η γιαγιά εξομολογείται ότι τρέμουν τα χέρια της χωρίς να το θέλει και για να το κρύψει από τα παιδιά κάνει δουλειές του σπιτιού. Οταν αρρωσταίνει από την καρδιά της, η γιατρός τη συμβουλεύει: «Αν δεν υπάρχει διέξοδος, προσπαθήστε να προσαρμοστείτε στην κατάσταση»...

Στο εύλογο ερώτημα γιατί δεν εγκατέλειψαν αυτό το μέρος όταν το 2014 ξέσπασε ο πόλεμος ανάμεσα στην ουκρανική κυβέρνηση και στους φιλορώσους αυτονομιστές, η απάντηση για τη γιαγιά είναι απλή: «Είμαστε κομμάτι αυτού του μέρους. Οι ψυχές μας ρίζωσαν σε αυτό το σπίτι». Και όπως λέει και μια ουκρανική παροιμία: «Κάθε σκύλος είναι λιοντάρι στο σπίτι του».

Οι μετρημένες στα δάχτυλα, ίσως και του ενός χεριού, οικογένειες στο Χνούτοβε ζουν σαν σκιές. Ανεπαισθήτως. Δε φωνάζουν, δεν διαπληκτίζονται· δεν γελούν δυνατά. Τα αγόρια δοκιμάζουν τις ικανότητές τους στη σκοποβολή· ο Ολεγκ σκοτώνει ένα βατράχι. Η γιαγιά τον επιπλήττει. Σε μικρή απόσταση από το σπίτι τους ο πόλεμος μαίνεται. Κάπου κάπου δεν ακούγονται πυροβολισμοί, εκρήξεις, ο ήχος των αντιαεροπορικών βλημάτων. Και τότε δεν ξέρει κανείς αν υπάρχει αίσθημα ανακούφισης ή αυξάνεται η αγωνία από την απειλητική σιωπή. Το όμορφο πρόσωπο του Ολεγκ πετρώνει στιγμές στιγμές. Το βλέμμα δεν δηλώνει ηλικία. Δεν είναι ούτε μικρού παιδιού ούτε μεγάλου. Κάτι ανάμεσα· απροσδιόριστο, ανήσυχο, συγκεχυμένο. Η μόνη πραγματική χαρά, που φωτίζει το χαμόγελό του, είναι όταν η γιαγιά βάζει στον τοίχο την καινούργια ταπετσαρία, ένα δάσος. Ο Ολεγκ σχεδόν εκστασιάζεται, θέλει να ορμήσει μέσα στη ζωγραφιά.

Τα παιδιά που ενηλικιώνονται –αν προλάβουν– όπως τα δύο αγόρια στο Χνούτοβε είναι δεκάδες χιλιάδες. Και σε πολύ χειρότερες συνθήκες, μέσα σε «σφαγεία». Πώς θα είναι το μέλλον τους; Δηλαδή, τι είδους χαρακτήρα θα διαμορφώσουν; Ο κυνισμός, κυρίως η απάθεια, στην έκφραση του μεγαλύτερου, εφήβου, φίλου του Ολεγκ, είναι μια απάντηση. Αλλά όχι η μόνη. Οι πόλεμοι εγκλωβίζουν, εξαθλιώνουν, παραμορφώνουν, ορθώνουν άμυνες και ένστικτα.

Αλλά όχι μόνο. Ο Δανός σκηνοθέτης επιλέγει ως τελευταία σκηνή του ντοκιμαντέρ του τον Ολεγκ να κάθεται αγκαλιά με τη γιαγιά του και να κοιτούν από ένα μικρό ύψωμα το βάθος του ορίζοντα. «Εχει πολλά σύννεφα», λέει ο ένας. «Ναι, μάλλον θα βρέξει», διαπιστώνει ο άλλος. Ησυχα, αδιατάρακτα, σχεδόν τσεχωφικά.

ΠΤΥΧΕΣ | *Του* ΝΙΚΟΥ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΥ

Κατάλοιπα του χθες στις εκβολές του Κηφισού

Πολλές φορές όταν βλέπω τον εγκιβωτισμό του Κηφισού στις εκβολές του στον Φαληρικό Ορμο, με τα τσιμεντένια τείχη και τον αυτοκινητόδρομο για σκεπή, σκέφτομαι έναν υγροβιότοπο με πουλιά και καλαμιές. Πιο πέρα, ανάμεσα σε πολυκατοικίες των τελευταίων δεκαετιών, επιζούν ακόμη ορισμένα παλιά σπίτια, άλλα μικρά σαν χαμοκέλες και άλλα μεγαλύτερα πλησιέστερα σε εκδοχές προαστιακών επαύλεων, που θυμίζουν εκείνες τις εποχές όταν οι εκβολές του Κηφισού, ανάμεσα σε ρύπους και κουνούπια, διατηρούσαν και εκείνη τη ρομαντική τοπιογραφία.

Ο Κηφισός είναι το φυσικό όριο ανάμεσα στο Νέο Φάληρο και στο Μοσχάτο, και οι δύο παλιές περιοχές, με πολλές ιστορίες και πολλά κατάλοιπα από το παρελθόν τους. Οσοι έζησαν το Νέο Φάληρο ώς το 1968, που άρχισε η μεταμόρφωσή του μετά την ενσωμάτωσή του στον Δήμο Πειραιώς, δεν αναγνωρίζουν το όμορφο προάστιο αλλά για όποιον νεοφώτιστο τον φέρει ο δρόμος του προς τα κάτω, τα λίγα παλιά αρχοντόσπιτα που διασώθηκαν εντυπωσιάζουν.

Από τη μεριά του Μοσχάτου, και κοντά στον Κηφισό, μικρά σπίτια του Μεσοπολέμου φέρνουν στον νου την κλίμακα παλαιότερων εποχών. Θα πρέπει να τα ψάξετε, καθώς πολλά είναι χωμένα ανάμεσα σε ψηλές πολυκατοικίες ή βρίσκονται πίσω από άγρια βλάστηση σε παρατημένες αυλές. Αλλά είναι εκεί, όσα είναι, και θυμίζουν τις αντιφάσεις της παλιάς γειτονιάς, με τα φτωχόσπιτα και τα πιο αρχοντικά, ανάμεσα σε χέρσα κάποτε οικόπεδα και σε κοντινή απόσταση από την ακρογιαλιά. Πολλά ισόγεια σπιτάκια του Μεσοπολέμου, με εκείνη την αυτοσχέδια μαστοριά, μπορούν με απλά, απλούστατα μέσα, να μεταδίδουν ακόμη και σήμερα την ευγένεια μιας ζωής χωρίς πολλές ανάγκες.

Τα βλέπω τα περισσότερα, όσα ελάχιστα έχουν απομείνει, και τα σκέφτομαι όταν η γειτονιά θα είχε άπλα και παιδομάνι στους χωματόδρομους. Μερικά έχουν ακόμη ζωή και ορισμένα δέχονται φροντίδα. Αλλά τα πιο πολλά είναι παρατημένα, γεμάτα υγρασία, με αδέσποτες γάτες, αγριεμένους κήπους και άχρηστα αντικείμενα. Ενα από τα πιο όμορφα και σε προνομιακή θέση είδα στη γωνία Κωνσταντινουπόλεως και Αγίου Κωνσταντίνου, κοντά στο 6ο Δημοτικό Σχολείο Μοσχάτου. Ισόγειο, με τα κεραμίδια του, τη βαθιά ώχρα, τα ρομαντικά σκαλοπάτια που οδηγούν στην ξύλινη εξώθυρα που διακρίνεται στο βάθος της αυλόπορτας. Είναι ένα σπιτάκι με μνήμη νεοκλασική, χωρίς το ίδιο να είναι. Οπως και κάποια, ανάκατα στα στενά, διώροφα τα περισσότερα του Μοντέρνου Κινήματος της δεκαετίας του 1930 ή με επιρροές από τα μοντέρνα σπίτια της Αθήνας.

Μοσχάτο, κοντά στις εκβολές του Κηφισού. Σπίτι του Μεσοπολέμου στην οδό Αγίου Κωνσταντίνου.

Ηταν, όμως, έκπληξη το ψηλό σπίτι στην οδό Αγίου Κωνσταντίνου του Μοσχάτου. Ενα αρχοντόσπιτο, πλήρως εγκαταλελειμμένο, σιωπηλό και αγέρωχο, με εκείνη τη γοητευτική σύζευξη του παλιού και του νέου ρυθμού, όπως τη σκέφτονταν στον Μεσοπόλεμο. Στην ακμή του θα ήταν εντυπωσιακό, θυμίζει τα σπίτια του Νέου Φαλήρου, με την πυργοειδή εξωστρέφεια στην αριστερή πλευρά της πρόσοψης με τα πολλά παράθυρα, ορισμένα κομμένα σε ημικύκλια με διάθεση αρ νουβό. Στο χώμα έβγαινε η πρασινάδα της εποχής, και πεταμένα ρούχα, παιχνίδια και σακούλες έδειχναν ότι κάποιοι το είχαν παραβιάσει.

Κάτω από τη φρίζα της στέψης διέκρινα ίχνη από μπλε χρώμα, σαν μία λουλακί σκιά, μία κυανή απόχρωση που έβγαινε σαν λεκές πάνω στο γκρίζο του γεμάτου υγρασία σοβά. Μπορεί να ήταν απλώς η επιθυμία να δω χρώμα, αλλά ένιωσα πως το σπίτι αυτό, που μου θύμιζε άλλα που έχουν πλέον κατεδαφιστεί, είχε ζήσει όμορφες μέρες. Ηταν σαν ένα αγκυροβολημένο καράβι, με την άγκυρα στα βράχια.

Το πορτρέτο του τελευταίου των ρομαντικών

Το Πανεπιστήμιο Κύπρου διοργανώνει δύο ξεχωριστές εκδηλώσεις για να τιμήσει τον ποιητή Ναπολέοντα Λαπαθιώτη

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ**

Το Πανεπιστήμιο Κύπρου διοργανώνει στο θέατρο Αποθήκες του ΘΟΚ, δύο ξεχωριστές δράσεις για τον ποιητή Ναπολέοντα Λαπαθιώτη. Η πρώτη εκδήλωση θα είναι διαλέξεις για τη ζωή και το έργο του ποιητή, ενώ η δεύτερη, την ίδια μέρα, θα είναι μία παράσταση από τους bijoux den kant σε σκηνοθεσία Γιάννη Σκουρλέτη, σε συνεργασία με τον Θεατρικό Οργανισμό Κύπρου (στο πλαίσιο του προγράμματος «το σαλόνι των ξένων», το οποίο επιμελείται καλλιτεχνικά ο Παναγιώτης Λάρκου). Το πρώτο εθνικό πορτρέτο της bijoux de kant «Ο γείτονάς μου Ναπολέων Λαπαθιώτης» κέρδισε το βραβείο καλύτερης ανδρικής ερμηνείας στα Queer Theatre Awards 2017 (Αντώνης Γκρίτσης), έρχεται για πρώτη φορά στην Κύπρο και παρουσιάζεται από το Πανεπιστήμιο Κύπρου. Ο Γιάννης Σκουρλέτης, που σκηνοθετεί στην παράσταση, είχε την ευγένεια να μιλήσει στην «Κ» αργά το βράδυ, μετά από πρόβες. «Πρώτη φορά έρχομαι στην Κύπρο και αυτό είναι κάτι που με χαροποιεί ιδιαίτερα, θα ήθελα να τη γνωρίσω, όπως και το κοινό της», έτσι ξεκινήσαμε την κουβέντα μας. «Ο γείτονάς μου Ναπολέων Λαπαθιώτης», μου λέει ο σκηνοθέτης, είναι μια σύγχρονη παράσταση που είχε μία πολύ ενδιαφέρουσα διαδρομή μέχρι τώρα, αφού ξεκίνησε μάλλον φιλικά, για 2-3 παραστάσεις, και τελικά άρεσε και πήγαινε ολοένα και καλύτερα. Για τους συντελεστές της παράστασης ήταν κάπως απρόσμενο όλο αυτό, «μας έδωσε μεγάλη χαρά και μάλιστα ότι ερχόμαστε και στην Κύπρο με αυτή την παράσταση μας χαροποιεί ακόμη περισσότερο».

Τι ήταν όμως αυτό που έκανε αυτή την παράσταση τόσο επιτυχημένη; «Νομίζω ότι το βασικό της συστατικό είναι η ειλικρινειά της, όσον αναφορά το αίσθημα που έχει. Αυτοί οι ποιητές έχουν ένα λόγο αρκετά βιωματικό, με αποτέλεσμα να έχουν λέξεις που εγγράφονται στον καθένα με έναν πολύ προσωπικό τρόπο και καταφέρνουν τα λόγια τους να ταυτίζονται με τον θεατή», μου απαντάει ο Γιάννης Σκουρλέτης και αντιλαμβάνομαι ότι δεν έχουμε εξηγήσει σαφώς για το ποιοι είναι αυτοί οι ποιητές και γιατί αυτός ο τίτλος, «η παράσταση είναι βασισμένη σε ένα κείμενο που έγραψε ο Γιώργος Ιωάννου, ένας μοναχικός εκπρόσωπος της μεταπολεμικής αστικής ηθογραφίας, ο οποίος, περνώντας συχνά από το ερειπωμένο σπίτι του Ναπολέοντα Λαπαθιώτη, στα Εξάρχεια έγραψε το κείμενο 'Ο γείτονάς μου Ναπολέων Λαπαθιώτης'. Ο Λαπαθιώτης, ο καταραμένος ρομαντικός ποιητής, ο τελευταίος αυτής της γενιάς ζωντανεύει μέσα από τα λόγια του Ιωάννου», μου εξηγεί ο σκηνοθέτης.

ΠΑΝΟΣ ΜΙΧΑΗΛ

Ο ηθοποιός Αντώνης Γκρίτσης καταφέρνει να ισορροπήσει σε δύο χαρακτήρες, να γεφυρώσει δύο προσωπικότητες, γίνεται η φωνή από τη μια του επιβλητικού Ιωάννου και από την άλλη του μελαγχολικού Λαπαθιώτη.

Τους δύο λογοτέχνες υποδύεται ο ηθοποιός Αντώνης Γκρίτσης, ο οποίος καταφέρνει να ισορροπήσει σε δύο χαρακτήρες, να γεφυρώσει τις δύο προσωπικότητες, και να τις κάνει να συνομιλήσουν. Μου λέει ο Γιάννης, «ο Αντώνης Γκρίτσης γίνεται η φωνή του επιβλητικού Ιωάννου και του μελαγχολικού Λαπαθιώτη, μεταφέροντας την υπαρξιακή μοναξιά του απόκληρου και του κοινωνικά αποκλεισμένου, τους μιμείται, αλλά τους κάνει να είμαστε εμείς». Είναι ξεκάθαρο ότι αυτή η παράσταση δεν είναι μία βιογραφική προσέγγιση του Λαπαθιώτη μέσα τη ματιά του Ιωάννου και ο Γιάννης Σκουρλέτης μου εξηγεί: «Το στοιχήμα δεν είναι να γίνει μια νέα ηθογραφία του Λαπαθιώτη ή του Ιωάννου, αλλά να μιλήσουμε για εμάς, και νομίζω ότι αυτή παράσταση έχει κερδίσει αυτό το στοίχημα. Τους αντιγράφουμε, αλλά αυτό το κάνουμε απενοχοποιημένα, το χρησιμοποιούμε ως μία φόρμα για να μιλήσουμε για τα δικά μας» και συμπληρώνει «άλλωστε η παράσταση θέτει έντονα τα ζητήματα της μοναξιάς με έναν τρόπο που όλοι μπορούν να ταυτιστούν, πέρα από τα πραγματολογικά κομμάτια που μπορεί να έχει η ζωή των ποιητών αυτών, καταφέρνει τελικά ο λόγος τους να ακουμπήσει όλους τους ανθρώπους».

> *Η βάση της παράστασης είναι ένα κείμενο του λογοτέχνη Γιώργου Ιωάννου, για το εγκαταλελειμμένο σπίτι του Λαπαθιώτη και μέσα από την περιγραφή που κάνει για το σπίτι ανιχνεύει τον ποιητή.*

info

Αφιέρωμα στον ποιητή Ναπολέων Λαπαθιώτη /«Ο γείτονάς μου Ναπολέων Λαπαθιώτης», θέατρο Αποθήκες του ΘΟΚ, Κάμπου 29, Στρόβολος, 31 Μαρτίου, 7:00-8:00 μ.μ (διαλέξεις) και 8:30 μ.μ. η θεατρική παράσταση. Σύνθεση κειμένων θεατρικής παράστασης Γιάννης Σκουρλέτης, Ηλέκτρα Ελληνικιώτη. Σκηνοθεσία - σκηνογραφία Γιάννη Σκουρλέτη. Ερμηνεύει ο Αντώνης Γκρίτσης. Κράτηση θέσεων www.ucy.ac.cy/alumni.
Η είσοδος στις διαλέξεις είναι δωρεάν.

Διαχρονία της γλώσσας

Το ενδιαφέρον της ομάδας μας, της Bijoux de kant είναι να γυρνάει σε ελληνικά ποιητικά κείμενα, γιατί μας ενδιαφέρει πολύ η ελληνική δραματουργία. Αποκαλούμε αυτές τις διακειμενικές προσεγγίσεις εθνικά πορτρέτα και έχουμε την αίσθηση ότι αυτό που φτιάχνουμε εν δυνάμει μπορεί να είναι ένα εθνικό πορτρέτο μοναξιάς. Μετά από τον Λαπαθιώτη και τη συνομιλία του με τον Γ. Ιωάννου ακολούθησε ο Μπολιβάρ του Εγγονόπουλου. Εκεί ο Εγγονόπουλος συνομίλησε με τη σύγχρονη ελληνίδα συγγραφέα Γλυκερία Μπασδέκη. Αυτές οι διακειμενικότητες έχουν πάντα τόσο ενδιαφέρον. Χρησιμοποιούμε τους λογοτέχνες και τη γλώσσα τους για να μιλήσουμε για τα δικά μας καθημερινά αδιέξοδα τα οποία είναι κοινά και φυσικά διαχρονικά. Η όλη ιστορία είναι η γλώσσα που διατηρεί το αίσθημα, αυτή τη διαχρονία του.

Δύο διαλέξεις

Δύο καθηγητές του Πανεπιστημίου Κύπρου θα συζητήσουν για την κυπριακή καταγωγή, τη ζωή και το έργο του ποιητή Ναπολέοντα Λαπαθιώτη. Συγκεκριμένα, ο αναπληρωτής καθηγητής Σύγχρονης Ελληνικής Ιστορίας Πέτρος Παπαπολυβίου από το Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας, θα μιλήσει με θέμα, «Οι λαπηθιώτικες προγονικές καταβολές του Ναπολέοντα Λαπαθιώτη» και ο καθηγητής Νεοελληνικής Φιλολογίας Παντελής Βουτουρής από το Τμήμα Βυζαντινών και Νεοελληνικών Σπουδών θα αναπτύξει το θέμα, «Ναπολέων Λαπαθιώτης. Η λυπημένη φλόγα και η λέξη που δεν ειπώθηκε ποτέ.». Σύμφωνα με την έρευνα του δρα Πέτρου Παπαπολυβίου οι διαθέσιμες μαρτυρίες για τις κυπριακές ρίζες της οικογένειας Λαπαθιώτη αναφέρονται κυρίως στον γενάρχη της οικογένειας, Χατζηηλία, θύμα των σφαγών της 9ης Ιουλίου 1821, στη ζωντανή – μέχρι τις μέρες μας – ανάμνηση της οικογένειας στη Λάπηθο και στους Λαπηθιώτες, και στην επίσκεψη του Λεωνίδα Λαπαθιώτη στον τόπο καταγωγής του, κατά το 1895-1896.

Ο ανθρωπιστής Νικηφόρος Βρεττάκος

Οι «κοσμολογικές», κοινωνικές και ψυχικές αξίες που στήριξαν τον ποιητή και έδωσαν αξία στο λογοτεχνικό έργο του

Του **Π. Δ. ΜΑΣΤΡΟΔΗΜΗΤΡΗ***

Η ποίηση του Νικηφόρου Βρεττάκου (1912-1991) αποτελεί πράξη διαρκούς σύνθεσης και συμφιλίωσης, κοινωνικής αγωνίας, λυρικής πρόσληψης του κόσμου και μεταφυσικού καθαγιασμού της ζωής – με ενοποιητικό κέντρο την απεριόριστη αγάπη για τον άνθρωπο και για το σύνολο των όντων. Ολα τα θεμελιώδη προβλήματα και οράματα διεξόδου που έχουν διεγείρει τη συνείδησή του, όπως η εφιαλτική διείσδυση του κακού στην κοινωνία και η δίψα της δικαιοσύνης, το υπαρξιακό κενό και η αναζήτηση υποστασιακής πληρότητας, η αποκοπή του ανθρώπου από τη φύση και η ανασύνδεσή του με αυτήν, υπάγονται σε έναν μείζονα οικουμενικό ανθρωπισμό και μορφοποιούνται με μια αβίαστη αρμονία ποιητικού λόγου, από όπου λείπει κάθε τεχνητή «πίεση» επί της γλώσσας και καλλιτεχνική εκζήτηση.

Επιπλέον, ακριβώς επειδή ο Βρεττάκος κινήθηκε εξαρχής με μια εξακτίνωση του ενδιαφέροντος και της στοργής του προς κάθε κατεύθυνση, η εξέλιξη της ποίησής του δεν είναι γραμμική και αιφνιδιαστική, αλλά «κυκλικά» ανοδική και κατακτά την ωριμότητα όχι τόσο με τις ερεθιστικές εκπλήξεις όσο με την εμβάθυνση στη μεγαλειωδώς ουσιώδη απλότητα[1].

Με την πρώτη συλλογή του («Κάτω από σκιές και φώτα», 1929) ο Βρεττάκος βιώνει την απαισιοδοξία της εποχής, αλλά γίνεται ήδη φανερό ότι δεν θέλει να συμβιβαστεί με αυτήν, αντίσταση που αποδεικνύεται ισχυρότερα στη λυρική και μυθοποιητική σύνθεση «Το Ταξίδι του Αρχαγγέλου» (1938), παρά τις τραγικές διαπιστώσεις που αυτή εμπεριέχει. Η ένταση των δραματικών εμπειριών κατά τη δεκαετία του 1940 συμβαδίζει με την πεισματική ένταση της πίστης στη ριζική αγαθότητα του ανθρώπου και την αναζήτηση, μέσα στην ιερότητα του κόσμου της φύσης και της ψυχής, των δυνάμεων που αντιμάχονται την απανθρωπία και μπορούν να οδηγήσουν σε μια αγαπητική ανακαίνιση της πραγματικότητας.

> *Η ποίησή του κατακτά την ωριμότητα, όχι τόσο με τις ερεθιστικές εκπλήξεις, όσο με την εμβάθυνση στη μεγαλειωδώς ουσιώδη απλότητα.*

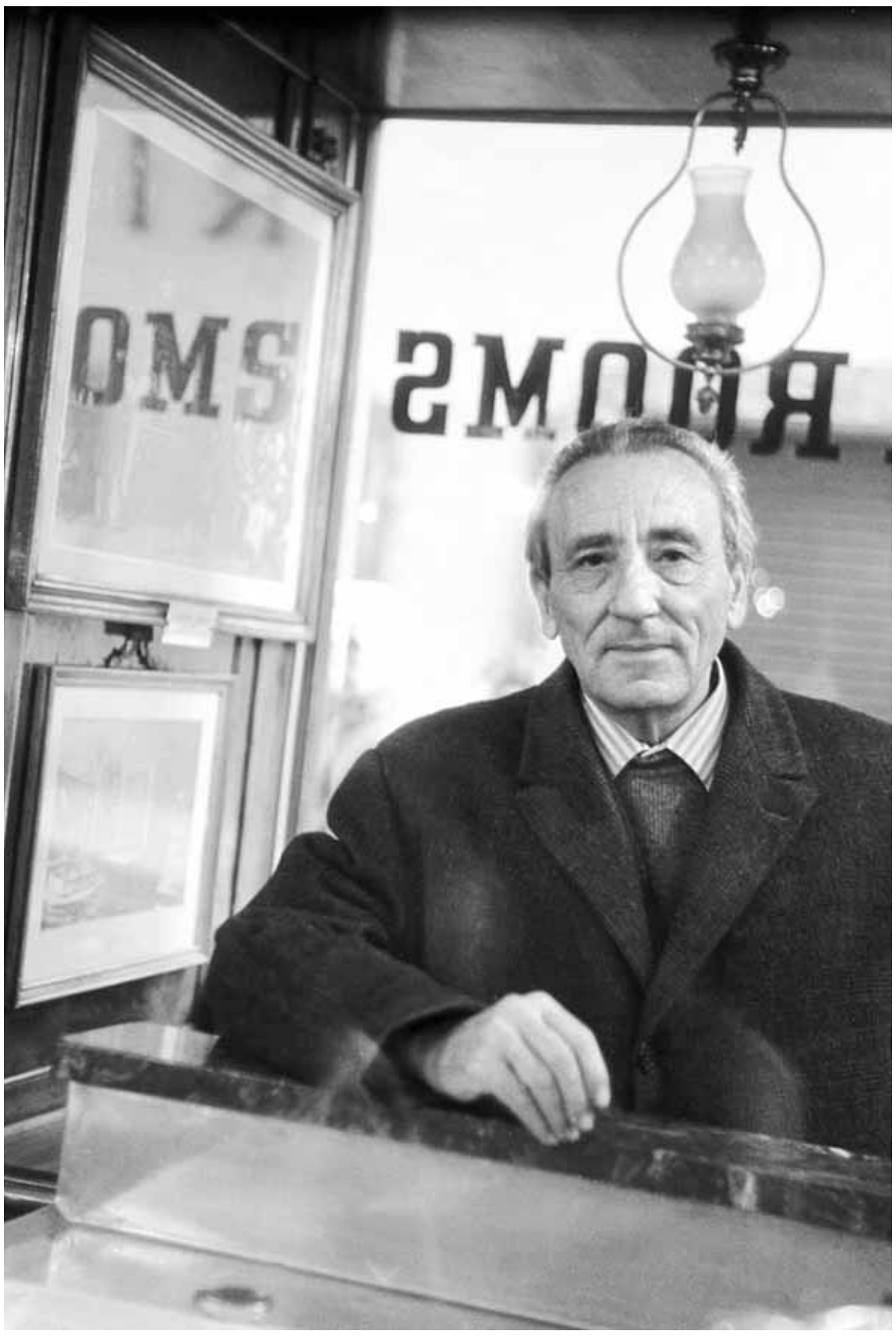

Στο περίφημο «Greco» της Ρώμης με τον φακό του σπουδαίου Ιταλού ερευνητή Μάριο Βίτι. Από το φωτογραφικό λεύκωμα «Νικηφόρος Βρεττάκος. Στης μνήμης το διάστημα».

Νικηφόρος Βρεττάκος και Αγγελος Σικελιανός στον Πειραιά το 1949. Από το φωτογραφικό λεύκωμα «Νικηφόρος Βρεττάκος. Στης μνήμης το διάστημα».

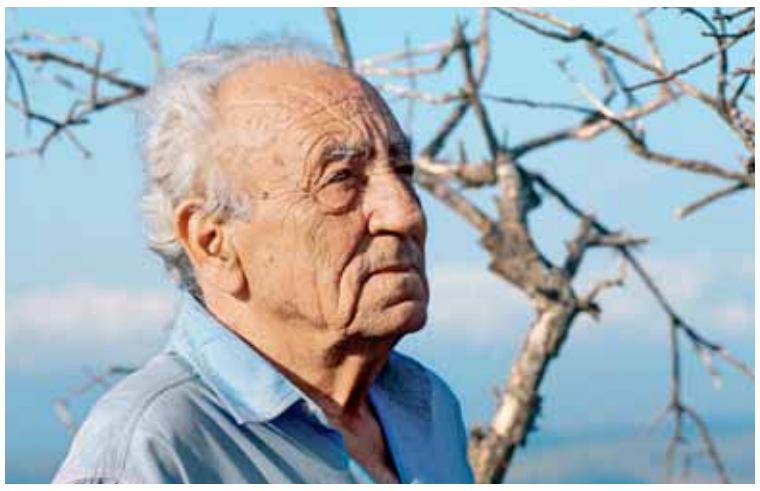

Ο ποιητής τα τελευταία χρόνια της ζωής του, σε έναν «καθαρμό του ιερού τόπου της ύπαρξης από τα σαπρόφυτα της ζωής».

Από τη συλλογή «Το βάθος του Κόσμου» (1961) και τη συνάρθρωση των ολιγόστιχων πυκνών ποιημάτων της αναδύεται ένα σύστημα απόλυτα θετικής ανθρωπολογίας, που ταυτίζει το κορυφαίο εξωτερικό αγαθό (ήλιος) με το κορυφαίο εσωτερικό (ψυχή). Το «σύστημα» αναπτύσσεται στα επόμενα έργα και έρχεται αντιμέτωπο με τη φθορά και τις δυσαρμονίες του πεπερασμένου ιστορικού παρελθόντος και παρόντος, αφομοιώνοντας και υπερβαίνοντας την πικρία, όσο έντονη και αν είναι αυτή. Και, με μια περαιτέρω διεύρυνση («Λειτουργία κάτω από την Ακρόπολη», 1981), ο ποιητής συνθέτει πια μια εμπράγματη μεταφυσική του πολιτισμού και του αγαθού γενικά.

Παρακολουθώντας αυτή τη ροπή προς το θείο, που εκδηλώνεται από πολύ νωρίς στο έργο του Βρεττάκου, δεν είναι βέβαιο ότι μπορούμε να μιλήσουμε για μια κατάληξη στη χριστιανική πίστη, με την έννοια της οντολογικής πεποίθησης. Το βέβαιο είναι ότι η επιδίωξη της μέγιστης δυνατής ανθρώπινης ποιότητας και ο απόλυτος σεβασμός του προς κάθε υψηλό αίτημα της ανθρώπινης ψυχής τού υπαγορεύουν να αφήσει ανοικτή και την οδό μιας τέτοιας έσχατης «απορίας». Η μεταφυσική του δεν είναι θεολογικά «δεδομένη» (εκ των άνω προς τα κάτω), αλλά ανθρωπιστικά ευρετική (εκ των κάτω προς τα άνω), αρχίζοντας από την αναγνώριση της ιερότητας του ελαχίστου και της δυνατότητάς του να συμβολίζει ή και να συγκεφαλαιώνει το μέγιστο, θέση που αποτυπώνεται ποιητικά στη «Φιλοσοφία των Λουλουδιών» (1988).

Πυρήνας αγνότητας

Τα στοιχεία και οι μορφές της φύσης ειδικά απασχόλησαν την ποίηση του Βρεττάκου είτε με ένα «απευθείας» ενδιαφέρον για την υπαρκτική ιερότητα και την αισθητική αρτιότητά τους είτε ως σύμβολα του σταθερού ανθρωπισμού του – και τις περισσότερες φορές με μια οργανική συγχώνευση των δύο αυτών λειτουργιών τους. Η πεποίθησή του ότι στο βάθος της ανθρώπινης συνείδησης εδρεύει ένας ακατάλυτος πυρήνας αγνότητας, που τελικά διαπερνά πάντα με μια δέσμη φωτός το «ενδιάμεσο» και σκοτεινό κακό, βρίσκει στη συλλογή αυτή την έκφρασή της μέσα από έναν ανθρωπομορφισμό των λουλουδιών, δηλαδή μιας εκδήλωσης του φυσικού κόσμου που είναι ταυτόχρονα η υλικά ασθενέστερη και η αισθητικά-«ηθικά» ισχυρότερη.

Με τη μέθοδο της επιγραμματικής σύνθεσης, που αντιστοιχεί στην ποιοτική περιεκτικότητα και στο ευσύνοπτο του συγκεκριμένου συμβόλου, αποκρυσταλλώνονται στα ποιήματα αυτά όλες σχεδόν οι «κοσμολογικές», κοινωνικές και ψυχικές αξίες που στήριξαν τον ποιητή και έδωσαν υπόσταση στο λογοτεχνικό έργο του, προηγμένες και εδώ σε μια πνευματικότητα που δεν προτάσσει το αφηρημένο αλλά «δοξολογεί» το συγκεκριμένο. Κυριαρχούν και πάλι στη γνωστή αμφίδρομη κλίμακα του ποιητή ο καθαγιασμός του ελαχίστου και ο εξανθρωπισμός του μεγίστου. Με την ηθική πυκνότητά της η συλλογή ανακεφαλαιώνει την πίστη του Βρεττάκου ότι το «ανώτερο κοινωνικό ήθος» θεμελιώνεται, περισσότερο από όσο στο ψυχρό ιδεολογικό και οργανωτικό σύστημα, σε έναν «καθαρμό του ιερού τόπου της ύπαρξης από τα σαπρόφυτα της ζωής»· ακόμη, με τη μορφολογική της πυκνότητα, ανακεφαλαιώνει τις δομικές και εκφραστικές δυνατότητες της ποίησής του.

Η ανθρωπιστική και κοσμολογική οπτική του αποτυπώνονται στο δοκιμιακό κείμενο –και ταυτόχρονα αυτοβιογραφικό χρονικό– Οδύνη (1995, α΄ έκδ. 1969), που αποτελεί ένα θεμελιώδες υπόμνημα στο ποιητικό έργο του Βρεττάκου, καθώς συγκεφαλαιώνει τις υπαρξιακές και κοινωνικές εμπειρίες, τη συμπερασματική κοσμολογία και ανθρωπολογία και τις αντίστοιχες ηθικές προτάσεις του, που προσδιόρισαν την πορεία του βίου του και μετασχηματίστηκαν σε ποιητική πράξη.

(1) Βλέπε και Π.Δ. Μαστροδημήτρης, «Η παναρμόνια γλώσσα του Νικηφόρου Βρεττάκου» στον τόμο του ιδίου: Προοπτικές και Προσεγγίσεις. Μελέτες νεοελληνικής φιλολογίας, Εκδόσεις Νεφέλη, Αθήνα 1991, σελ. 141-174 = Μνήμη του ποιητή Νικηφόρου Βρεττάκου (1912-1991), Επιμέλεια Π. Δ. Μαστροδημήτρης, Εκδόσεις Δόμος, Αθήνα 1993, σελ. 41-66.

«Αν δεν αγαπήσεις, δεν θα ανακαλύψεις ποτέ το ίδιο το νόημά σου»

Η απόλυτη εναρμόνιση και η εξ ορισμού θετική σχέση ανθρώπου και φύσης συνιστούν τη χρονικά πρώτη και οντολογικά αφετηριακή βεβαιότητα του ποιητή. Οση και αν είναι η (τυχαία ή νομοτελειακή) δράση του κακού μέσα στον φυσικό χώρο, το γεγονός ότι η φύση δεν αυτοκαταλύεται αλλά διαρκώς υφίσταται ως λογικά συνεκτικό και δημιουργικό φαινόμενο και ότι εγκολπώνεται καταφατικά τον άνθρωπο (ως απόλυτη προϋπόθεση της επιβίωσής του και ως πηγή τροφοδοσίας και ενθάρρυνσης των αισθητικών και μεταφυσικών αναζητήσεών του) τεκμηριώνει την κατά προτεραιότητα αγαθή υπόστασή της.

Αυτή η θετική σχέση θα έπρεπε, κανονικά, να συνεχίζεται δυναμικότερα στο κοινωνικό-ιστορικό επίπεδο, με μιαν αντίστοιχη στέρεη και αυξανόμενη θετικότητα στις σχέσεις μεταξύ των ανθρώπων. Αλλά η δυνατότητα παρείσφρησης του κοινωνικού κακού («αφύσικου» – και ασύγκριτα πιο καταστροφικού από το όποιο φυσικό) προκαλεί βαθιά και οδυνηρή φθορά στο σύστημα της ανθρώπινης συμβίωσης και αλλοιώνει την υπόσταση του κοινωνικού σώματος και των μονάδων-μελών του. Οι «ρεαλιστικά» συμβιβαστικές-εξισορροπητικές ή οι σχετικιστικές λύσεις στο μέγα αυτό πρόβλημα είναι λογικά ανεπαρκείς και πρακτικά ατελέσφορες (όπως απέδειξαν και τα ασύλληπτα συμπτώματα απανθρωπίας τού κατά τα άλλα εξελιγμένου εικοστού αιώνα). Η καίρια απάντηση-διέξοδος προϋποθέτει έναν ριζικό και εξ υπαρχής αυτοέλεγχο της συνείδησης, που οδηγεί στην αντικατάσταση του εγωκεντρικού ατομικισμού (και της αλυσιτελούς «ισορροπίας των συμφερόντων») από τον απεριόριστα αγαπητικό ανθρωπισμό (και τη δημιουργική διάχυση της αλληλεγγύης).

> *Η σπουδαιότερη κατάκτηση της συνείδησης είναι η ηθική επίγνωση των προβλημάτων του άλλου ανθρώπου.*

Η αγάπη είναι ο ποιοτικά μέγιστος και εγκυρότερος ρεαλισμός, γιατί η οντότητα του ανθρώπου δεν αρτιώνεται και δεν προάγεται παρά μόνο μέσα από το συμπάσχειν και την προσφορά στον άλλον: «Αν δεν αγαπήσεις δεν πρόκειται να ανακαλύψεις ποτέ το ίδιο το νόημά σου». – «Το να σταθούμε μπροστά στον άνθρωπο με θρησκευτικό πάθος, είναι μια ανάγκη υπέρτατη, καθορισμένη από την ίδια τη φύση...». Η σπουδαιότερη κατάκτηση της συνείδησης δεν είναι η υπαρκτική αυτοσυνειδησία του υποκειμένου, αλλά η ηθική επίγνωση των προβλημάτων του άλλου ανθρώπου. Αυτήν την αποφασιστική αναθεώρηση προτείνει ο ποιητής, αν ζητούμενο του ανθρώπου παραμένει η κεντρική λειτουργία του αγαθού στη ζωή του, και αυτή η πρόταση στάθηκε ο βασικός ιδεολογικός άξονας της ποιητικής δημιουργίας του.

Εισήγηση που εκφωνήθηκε στο Γενικό Λύκειο Γυθείου, στο Συνέδριο «Νικηφόρος Βρεττάκος, από την Πλούμιτσα στην αιωνιότητα» (9-10 Δεκ. 2017).

Ο κ. Π. Δ. Μαστροδημήτρης είναι ομότιμος καθηγητής του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Δεν ήθελα καλτσοδέτες και μπέρτες

Δέκα ιστορίες από το έργο «Δεκαήμερο» του Βοκάκιου παρουσιάζονται από το Θέατρο Ένα σε σκηνοθεσία Μηνά Τίγκιλη

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ**

Την επόμενη Παρασκευή (30/3) κάνει πρεμιέρα το έργο «Το Δεκαήμερο» του Βοκάκιου στο θέατρο Ένα της Λευκωσίας, σε θεατρική διασκευή Μιχάλη Παπαδόπουλου και σκηνοθεσία Μηνά Τίγκιλη, ο οποίος θεωρεί τον Ιταλό συγγραφέα τον μεγαλύτερο παραμυθά της Ιταλίας. Στην παράσταση του Θεάτρου Ένα ο Μηνάς Τίγκιλης ανέλαβε να σκηνοθετήσει τις δέκα ιστορίες που δραματοποίησε ο συγγραφέας Μιχάλης Παπαδόπουλος, βάσει της μετάφρασης του «Δεκαημέρου» που έκανε ο λογοτέχνης Κοσμάς Πολίτης. Το «Δεκαήμερο» του Βοκακίου διαδραματίζεται στους λόφους του Φιέζολε, λίγο πιο έξω από τη Φλωρεντία, το έτος 1348. Εκεί, σε μία έπαυλη, δέκα νέοι, επτά κορίτσια και τρία αγόρια, έχουν βρει καταφύγιο για να γλυτώσουν από την πανούκλα που μαστίζει την πόλη. Σε δέκα μέρες θα διηγηθούν από δέκα ερωτικές ιστορίες».

Στο «Δεκαήμερο» που θα φέρει επί σκηνής το θέατρο Ένα της Λευκωσίας, οι δέκα νέοι της αστικής τάξης της Φλωρεντίας θα γίνουν επτά ετερόκλητα πρόσωπα της χειμαζόμενης από πανούκλας Νάπολης, μεσούντος του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου. Κάθε πρόσωπο της παράστασης έχει τα δικά του ιδιαίτερα χαρακτηριστικά. Τέσσερις γυναίκες (Έφη Χαραλάμπους, Ευαγγελία Νικολάου, Φανή Σωκράτους, Στέφανη Νέρου) και τρεις άνδρες (ο μελανοχιτώνας Μανώλης Μιχαηλίδης, ο μαφιόζος προστάτης των γυναικών, Σωτήρης Μεστάνας και ο Αμερικάνος πεζοναύτης, Αντώνης Κλεάνθους) αποφασίζουν να εγκαταλείψουν για δέκα μέρες την πόλη, μέχρι να κοπάσει η φουρτούνα της πανώλης, και θα μαζευτούν σε μία εγκαταλελειμμένη όπερα και μεταξύ άφθονου ποτού και φαγητού, θα διηγηθούν ιστορίες από τον Βοκάκιο και θα ερωτοτροπήσουν. Μιλώντας με τον σκηνοθέτη της παράστασης Μηνά Τίγκιλη αμέσως αντιλήφθηκα ότι το εγχείρημα που επιχειρεί είναι κάτι περισσότερο από θεατρική πράξη. Η πρόταση για να σκηνοθετήσει το «Δεκαήμερο» έφθασε την κατάλληλη στιγμή, όπως μου είπε. «Όταν άκουσα 'Δεκαήμερο' και Βοκάκιος, κατ' αρχάς το μυαλό μου αμέσως πήγε στον Παζολίνι και την ταινία του, την οποία είδα πριν από πολλά χρόνια, αλλά και ασχολούμενος με το Λούνα Ρόσσα, ένα άλλο ιταλικό έργο σκέφτηκα ότι είναι μία τύχη που δεν μπορώ να αποφύγω, όλα πλέον γύρω μου γυρνούσαν στις ιταλικές μου θύμησες. Ήταν και η πρώτη φορά που κλήθηκα να σκηνοθετήσω στη Λευκωσία, και ήταν κάτι που ήθελα να το δοκιμάσω.».

> *Η παράσταση στο θέατρο Ένα θα έχει κάτι το κινηματογραφικό, σίγουρα κάτι που θα ιντριγκάρει το κοινό και θα προκαλέσει το ενδιαφέρον του.*

Ρώτησα τον σκηνοθέτη αν θα δούμε ένα κλασικό θεατρικό και πώς έχει διαμορφωθεί το διασκευασμένο κείμενα, «ο Μιχάλης Παπαδόπουλος, τον οποίο δεν γνώριζα, θα έκανε μία θεατρική διασκευή, συζητώντας λοιπόν για την παράσταση και το έργο του Βοκάκιου του ζήτησα να δει τη μετάφραση του Κοσμά Πολίτη». Αντιλαμβάνομαι, αμέσως, μιλώντας με τον Μηνά Τίγκιλη ότι ήθελε κάτι που να ξεφεύγει από τη ρομαντική ατμόσφαιρα, από την ιδέα του άδολου έρωτα: «Μίλησα με τον Μιχάλη για το πώς σκέφτομαι το έργο που θέλουμε να ανεβάσουμε, και ευθύς αμέσως του δήλωσα ότι δεν θέλω να κάνω κάτι που είναι αναμενόμενο. Ήθελα να κάνω κάτι διαφορετικό, δεν ήθελα έναν Βοκάκιο με καλτσοδέτες και μπέρτες. Επιζητούσα να αναδείξω το ερωτικό στοιχείο, έντονα, και γι' αυτό με τον Μιχάλη επιλέξαμε τις ιστορίες που έχουν έντονο αυτό το στοιχείο. Ήθελα να πάει προς το κλίμα του κινηματογραφικού Παζολίνι».

Επτά πρόσωπα συναντιούνται στο «Δεκαήμερο» του Βοκάκιου που ανεβαίνει στο Θέατρο Ένα στη Λευκωσία σε θεατρική διασκευή Μιχάλη Παπαδόπουλου και σκηνοθεσία Μηνά Τίγκιλη.

«Δεκαήμερο» στη Νάπολη

Η περιρρέουσα ατμόσφαιρα σίγουρα απέχει παρασάγγας από το κλίμα του Φιέζολε και της έπαυλης, αλλά πώς δικαιολογείται το σκηνικό που έπλασε ο Μηνάς, «σκεφτόμενος τι το διαφορετικό θα μπορούσα να κάνω, θυμήθηκα μία ιταλική ταινία, την οποία είχα δει πολύ παλιά "Το δέρμα" της Λιλιάνα Καβάνι που βασίζεται στο βιβλίο του Ιταλού συγγραφέα και δημοσιογράφου Κούρτσιο Μαλαπάρτε. Η ταινία διαδραματίζεται στη Νάπολη του ιταλικού νότου, το 1943, όταν οι Αμερικάνοι απελευθερώνουν την πόλη από τους Γερμανούς και τους φασίστες. Κατά διαβολική σύμπτωση στη Νάπολη του 1943, έχει ενσκήψει πανούκλα, όπως και στο "Δεκαήμερο" του Βοκάκιου, το 1348 στη Φλωρεντία και έτσι έκανα μία πρώτη σύνδεση και μετέφερα τη δράση των δέκα ιστοριών σε ένα παλιό θέατρο της Νάπολης του 1943, όπου τρεις άντρες και τέσσερις ναπολιτάνες, μέσα σε ένα παρακμιακό περιβάλλον διασκεδάζοντας θα διηγηθούν τις δέκα ιστορίες, που θα είναι θέατρο εν θεάτρω, δηλαδή θα ο Αμερικάνος, ένας δηλαδή από τους χαρακτήρες του 1943, θα αφηγείται δέκα ιστορίες του Βοκάκιου».

Θα αναγνωρίσουμε άραγε τις ιστορίες του Βοκάκιου, θα μας ιντριγκάρουν; «Όποιος έχει διαβάσει τις ιστορίες του Βοκάκιου σίγουρα θα τις αναγνωρίσει και στη δική μας παράσταση. Αυτό που κάναμε εμείς ήταν να επιλέξουμε δέκα ιστορίες από τη μετάφραση του Κοσμά Πολίτη και φτιάξαμε ένα έργο που έχει ως καμβά αυτά τα επτά άτομα σε μία εγκαταλελειμμένη όπερα. Όλα συμβαίνουν σε ένα κρεβάτι, σε μία παρακμιακή γκροτέσκα κατάσταση», η απάντησή του και αντιλαμβάνομαι, όπως μου τα εξηγεί ο Μηνάς Τίγκιλης, ότι η παράσταση στο θέατρο Ένα θα έχει κάτι το κινηματογραφικό, σίγουρα κάτι που θα ιντριγκάρει το κοινό, «έχει γρήγορους ρυθμούς το "Δεκαήμερό" μας, σε όλα τα επίπεδα. Αυτό που θα παρουσιάσουμε θα είναι μια γκροτέσκα παράσταση» καταλήγει ο Μηνάς Τίγκιλης.

Είναι βέβαιο ότι στο θέατρο Ένα ο θεατής θα έλθει αντιμέτωπος με δέκα ιστορίες, παρμένες από τον καμβά του Βοκάκιου, δοσμένες με το πινέλο του Μηνά Τίγκιλη και του Μιχάλη Παπαδόπουλου.

info

«Το Δεκαήμερο», του Βοκάκιου, πρεμιέρα: Παρασκευή 30 Μαρτίου, ώρα 8:30 μ.μ. Τακτικές παραστάσεις κάθε Παρασκευή και Σάββατο στις 8:30 μ.μ. και κάθε Κυριακή στις 6:30 μ.μ. **Κρατήσεις** τηλέφωνο 22348203. Το έργο είναι κατάλληλο μόνο για άτομα άνω των 16 ετών.

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ

Της **ΜΑΡΙΑΛΕΝΑΣ ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΥ**

Τι θέλει μια γυναίκα;

«Lady Bird», «I, Tonya», «Η αόρατη κλωστή», «Florida Project», «Οι τρεις ταμπέλες» είναι μερικές μόνον από τις φετινές κινηματογραφικές ταινίες που οι ηρωίδες είναι γυναίκες, αποτυπώνοντας το δύσκολο πρόσωπο της γυναικείας ψυχοσύνθεσης. Γυναίκες νεότερες, μεγαλύτερες, ανεπαρκείς, βασανισμένες, σκληρές, μισητές, όλες αναζητούν τη θέση τους ασκώντας βία ψυχολογική ή και σωματική. Ο κινηματογράφος αλλάζει, ίσως γιατί στη βιομηχανία έχουν μπει περισσότερες γυναίκες σε κομβικές θέσεις. Δεν έχει ανάγκη να αποτυπώσει τη γυναίκα μόνον ως θύμα, οι ηρωίδες αυτές είναι θύτες σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό. Ποιος θα ξεχάσει τη φρικτή μητέρα της Τόνια, τη στιγμή που εκσφενδονίζει με μίσος ένα μαχαίρι στο μπράτσο της κόρης της, ή, σε πιο ελαφριά εκδοχή, τη μητέρα της Lady Bird που δεν ξέρει πώς να απελευθερώσει την κόρη της.

Πριν από λίγες μέρες ήταν η Γιορτή της Γυναίκας. Επιανα τον εαυτό μου να ενοχλούμαι όταν μου έλεγαν χρόνια πολλά. Δεν θεωρώ για μένα απαραίτητο να γιορτάζω αυτή την ημέρα, παρόλο που γνωρίζω πόσο σημαντικό ήταν για τις γυναίκες πριν από μερικά χρόνια. Και παράλληλα ενώ έχει αναβιώσει μια συζήτηση περί δικαιωμάτων, φύλων, ισότητας, δεν μπορούμε παρά να παραδεχτούμε ότι οι γυναίκες στον δυτικό κόσμο έχουν καταφέρει πολλά. Ίσως δεν έχουν κερδίσει τη θέση που θα τους άξιζε σε τομείς όπως η επιχειρηματικότητα, οι επιστήμες ή η πολιτική, εκεί οι γυναίκες δεν αντιμετωπίζονται με τον ίδιο τρόπο ή δεν αμείβονται όπως θα έπρεπε. Και αυτό σίγουρα γεννά θυμό και αγανάκτηση.

Κοινωνικά, ίσως είχε δίκιο η Σιμόν ντε Μποβουάρ. Η γυναίκα στην αντίληψη του φαλλοκρατικού κόσμου είναι το δεύτερο φύλο, το πλευρό του Αδάμ, μια ατελής ύπαρξη, που χρειάζεται το βλέμμα του άνδρα για να ολοκληρωθεί. Αυτή η ψευδής αντίληψη οδηγούσε τις γυναίκες στο να υιοθετούν ή πολύ παθητικές πρακτικές ή πολύ επιθετικές, σαν να είχαν κάθε φορά έναν αόρατο εχθρό να αντιμετωπίσουν. Και αυτός εμφανιζόταν με ανδρικό πρόσωπο. Οι γυναίκες, όμως, είναι πολλά παραπάνω από έναν ετεροπροσδιορισμό.

Θέλω να τολμήσω να μεταφέρω τη συζήτηση από την κοινωνία προς τη βιολογία και την ψυχανάλυση. Ερχόμενη αντιμέτωπη στη θεραπεία με αρκετές γυναίκες, μελετούσα παράλληλα αυτό το αναπάντητο ψυχαναλυτικό ερώτημα που έθεσε ο Φροϊντ και ακόμα και τώρα οι μεταγενέστεροι ψυχαναλυτές αναζητούν: «Τι θέλει μια γυναίκα;». Ανακαλύπτοντας τον πλούτο του γυναικείου ψυχισμού συγκλίνω προς τη σκέψη του Λακάν ότι «δεν υπάρχει η Γυναίκα, υπάρχουν οι γυναίκες». Με την έννοια ότι η γυναίκα σε αντίθεση με τον άνδρα δεν είναι ένα πράγμα. Οι γυναίκες σωματικά είναι κρυμμένες. Το φύλο τους είναι προστατευμένο από την κοινή θέα. Γι' αυτό μυθολογικά η γυναίκα προκαλεί και δέος και τρόμο. Στην πραγματικότητα, αλλιώς βιώνει η κάθε γυναίκα την απόλαυση και τον οργασμό. Ακόμα, όμως, και το 2018 υπάρχουν γυναίκες που δυσκολεύονται με αυτό το ζήτημα και δυστυχώς ούτε οι γυναικολόγοι μπορούν να τις βοηθήσουν – είναι ακόμα θέμα ταμπού. Και αυτό δεν έχει να κάνει με ελάττωμα, έχει να κάνει με τη δυσκολία να βρει η γυναίκα τον χώρο να αναπτυχθεί, να αρθρώσει υποκειμενικό λόγο μακριά από ό,τι πιστεύεται ως κανονικό ή μη.

«Florida Project», μία από τις φετινές κινηματογραφικές ταινίες που ξεχώρισαν και στις οποίες οι ηρωίδες είναι γυναίκες, αποτυπώνοντας το δύσκολο πρόσωπο της γυναικείας ψυχοσύνθεσης.

> *Οι γυναίκες δεν έχουν ανάγκη την αντίδραση. Εχουν ανάγκη τη γνώση. Τη γνώση του φύλου τους, του εαυτού τους.*

Το θηλυκό, σε αντίθεση με το αρσενικό, είναι το μοναδικό φύλο που διαμορφώνει ψυχισμό ανάλογα με τη σωματική κατασκευή και το πώς αυτή βιώνεται στα πρώτα χρόνια της ζωής του και μετέπειτα στην εφηβεία. Και εδώ έρχεται η συνθετότητα. Οι γυναίκες ψυχικά και ορμονικά είναι παιδιά και των δύο γονιών τους. Εχουν πολλαπλές πληροφορίες και από το αρσενικό και από το θηλυκό και το μείγμα δημιουργεί μερικές φορές έναν εκρηκτικό μηχανισμό, όπως οι ηρωίδες που ανέφερα πιο πάνω. Οι άνδρες, όμως, είναι κυρίως παιδιά της μαμάς τους. Και αυτό δεν αφορά μόνο τη λαϊκή παράδοση, αλλά την επιστήμη. Ο ψυχισμός τους δεν επηρεάζεται από την εσωτερική απεικόνιση της ανατομίας τους, και το χρωμόσωμα Χ –κυρίαρχο σε γονιδιακές πληροφορίες– το παίρνουν από τη μητέρα τους.

Οταν συνάντησε ο Σίγκμουντ Φροϊντ τη Μαρία Βοναπάρτη, ήρθε αντιμέτωπος με μια γυναίκα διαφορετική από όσες είχε γνωρίσει. Εκείνη επιθυμούσε να λύσει το μυστήριο της σεξουαλικότητάς της, τραβώντας μια οριακή γραμμή που στο τέλος δεν την οδήγησε σε λύση. Εκείνο όμως που επαναλάμβανε είναι ότι η γυναίκα δεν γεννιέται, γίνεται. Σε αυτό ακόμα δεν έχουν καταλήξει πολλοί επιστήμονες από πολλά πεδία. Αυτό όμως που εγώ καταλαβαίνω και εκ θέσεως και εκ φύσεως είναι ότι η γυναίκα είναι ένα πολύ σύνθετο ον, με επιρροές, γονίδια, τάσεις, ενοχές και επικαλύψεις, πολύ μακριά από ό,τι έχει βιώσει ένας άνδρας. Και αυτή η φωνή δεν έχει ακουστεί λόγω του φόβου αλλά και της κυρίαρχης ανδρικής τάσης να ορίζει τα πράγματα. Και αυτή η συνθετότητα μπορεί από άγνοια να μεταφράζεται σε αδυναμία, είναι όμως κυρίως δύναμη.

Αναρωτιέμαι εάν ακόμα και σήμερα η κάθε γυναίκα ξεχωριστά έχει βρει τον προορισμό της, μακριά από αντιδράσεις σε παλιότερες μορφές καταπίεσης ή στερεότυπα. Αν αντέχει να δει την πολυπλοκότητα που κρύβει το ίδιο το φύλο, εναλλάσσοντας το θηλυκό σε αρσενικό ταυτόχρονα, την αδυναμία σε σκληρότητα και την παθητικότητα σε επιθετική ενεργητικότητα. Σίγουρα πρέπει να πάψουμε να λειτουργούμε αντιδραστικά, είτε σιωπώντας είτε κάνοντας μόνο θόρυβο. Δεν την έχουμε ανάγκη την αντίδραση. Εχουμε ανάγκη τη γνώση. Τη γνώση του φύλου μας, του εαυτού μας. Πολύ φοβάμαι ότι η αέναη σύγκριση με τον άνδρα και από την άλλη οι σύγχρονες μορφές κοσμετολογίας –τύπου μπότοξ– στις οποίες καταφεύγουν πολλές γυναίκες δαπανώντας χρόνο, χρήμα και ενέργεια θα παγώσουν τη βαθύτερη, ουσιαστική αναζήτηση και θα μετατρέψουν το πιο πλούσιο, ζωντανό και αντιφατικό φύλο σε μια παγωμένη ναρκισσιστική λίμνη.

ΚΡΙΤΙΚΗ

Της **ΚΑΤΕΡΙΝΑΣ ΣΧΙΝΑ**

Μεταφορά και συναισθησία

ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΑΣΧΟΣ
Οι μαγικές ιστορίες του Δον Ντομίνγκο
εκδ. Περισπωμένη, **σελ.** 105

Οι ιστορίες του Γιάννη Πάσχου είναι μια σκυταλοδρομία εικόνων, μια ακουστική και χρωματική ενορχήστρωση της γλώσσας. Κάθε ένα από τα αφηγήματα που συνθέτουν τη συλλογή του διανοίγεται προς μια ποιητική εκδοχή του κόσμου: οι εραστές υψώνουν το δωμάτιό τους πολλά μέτρα πάνω από τη στέγη του ξενοδοχείου τους, κι αυτό «σπινθηροβολεί μέσα στο θαμπό φως της αυγής, ενώ γύρω του πετούν χιλιάδες πουλιά και τα σύννεφα πλέκουν στα παράθυρα άσπρες κορδέλες»· οι μυστηριώδεις γυναίκες κρατούν με τα αεικίνητά τους δάχτυλα τον ρυθμό των αναστεναγμών ενός άγνωστου κόσμου, κόσμου μυστικού και περιφρουρημένου μέσα στις σκιές των ψηλοτάβανων σπιτιών τους· κάποιος ήρωας κολυμπά στα λόγια των ανθρώπων, ένας άλλος πλέκει πόλεις από τσιμέντο, ένας απόγονος πειρατών βάζει πλώρη για να ανακαλύψει το νησί της επιθυμίας. Είναι ιστορίες που μοιάζει να αποτυπώνουν μια συναισθησιακή σύλληψη των πραγμάτων, όπου ο ερεθισμός μιας αίσθησης προκαλεί μια άλλη, η μια εικόνα διαλύεται μέσα στη μουσική περιγραφή της, κι αυτή με τη σειρά της γεννά χρωματικούς ιριδισμούς, εκτυφλωτικές αντανακλάσεις. Ο αναβρασμός της φαντασίας μετατρέπει μια μολυβιά, σε μια αιώρα πάνω από το άπειρο. Και η διάνοια, φωταγωγημένη από τη φαντασία, ενδίδει στη νόμιμη κυριαρχία της αλληγορίας, που είναι μία από τις πιο αρχέγονες και πιο φυσικές μορφές της ποίησης.

Ο Γιάννης Πάσχος επινοεί ένα πρόσωπο, τον Δήμο, τον «Δον Ντομίνγκο» όπως τον φωνάζουν οι άνθρωποι της γειτονιάς του επειδή αγαπάει την όπερα –έναν σαλό, έναν «έξηχο» ο οποίος ενσαρκώνει την ύστατη αυταπάρνηση, την πλήρη απέκδυση του εαυτού– και σ' αυτόν αποδίδει τις «εξωφρενικές» ιστορίες του βιβλίου του. Είναι, μας λέει, οι ιστορίες που συνήθιζε να αφηγείται ο Δήμος όπου στεκόταν, στα καφενεία και στα μαγαζιά, κι άλλες ακόμη, ανεξιστόρητες, που κληροδότησε στους ανθρώπους της γειτονιάς μετά τον θάνατό του, μαζί με τις φωτογραφίες τους, σκηνοθετημένες όπως κανείς δεν θα τολμούσε να τις παρουσιάσει. Είναι ιστορίες που «απάλυναν τις ψυχές των ανθρώπων και τις γέμισαν με τον μύθο, το παιχνίδι και την αστείρευτη επιθυμία για ανατροπή». Ο αφηγητής παραβαίνει συνεχώς την κυριολεξία, όχι όμως για να πλαστογραφήσει την πραγματικότητα, αλλά για να τη διαπλατύνει, να συλλάβει τις φαντασμαγορικές της μεταλλάξεις, να αποτυπώσει τη διασάλευση των αναλογιών του χρόνου από το πλήθος και την ένταση των αισθήσεων και των ιδεών – και καταφεύγει στη μεταφορά επειδή, έχει έναν άλλο, πολύ διαφορετικό τρόπο, να βλέπει (και να αισθάνεται) τα πράγματα. Οσο για τις λέξεις, όπως είχε γράψει ο Κωστής Παπαγιώργης στα «Λάδια ξίδια» του, αυτές αναμφίβολα κατονομάζουν, χαρακτηρίζουν, περιγράφουν, αλλά ουδέποτε κατοπτρίζουν: εκτός κι αν δεν τις διαβάζει κανείς απλώς, δεν τις ακούει, αλλά τις βλέπει, τις γεύεται και τις μυρίζει.

«Το μεγαλύτερο μαρτύριό μου ήταν όταν άρχισα να βλέπω. Οταν άρχισα να βλέπω τα λόγια των ανθρώπων. Τα λόγια σταμάτησα να τα ακούω και άρχισα να τα βλέπω. [...] Εβλεπα την απότομη μεταμόρφωσή τους από φρικιαστικά δηλητηριώδη στόματα με γλώσσες φιδιών σε υπέροχα, αρωματικά άνθη που σε προκαλούσαν να υποκλιθείς μπροστά στην εξωπραγματική ομορφιά, σε μάγευαν, λαχταρούσες να τα αγγίξεις, να ρουφήξεις τα αρώματά τους και μετά, απότομα, να μεταμορφώνονται ξανά σε φρικιαστικές, δηλητηριώδεις παγίδες». Εδώ ο συγγραφέας γίνεται ηθικός, θυμίζοντας τον Γάλλο κριτικό Σεν Μπεβ, ενώ παραμένει απαράγραπτα αισθητικός. Οσο για τις δικές του λέξεις, αυτές ο Γιάννης Πάσχος τις κανακεύει, τις κανοναρχεί αλλά και τις παραβιάζει, σε μια ιλιγγιώδη κούρσα παραγωγής εικόνων που πηδαλιουχούν την αφήγηση. Το συγγραφικό πνεύμα ανοίγεται στις απεριόριστες εκτάσεις της αφηγηματικής επιθυμίας και ομολογεί τα πάθη του με μια κίνηση μουσική που διεισδύει στην αναγνωστική συνείδηση και την αναστατώνει· το συγγραφικό μάτι μεταμορφώνει τα πάντα, δωρίζοντας στο κάθε τι το συμπλήρωμα της ομορφιάς που του λείπει ώστε να γίνει πραγματικά άξιο να σαγηνεύσει. Ενα ποιητικό βιβλίο κρυμμένο μέσα στο κέλυφος της πεζογραφίας.

500 ΛΕΞΕΙΣ

ΜΕ ΤΟΝ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΠΕΤΡΑΚΗ

Ο Παναγιώτης Πετράκης γεννήθηκε στην Κρήτη όπου πέρασε τα παιδικά του χρόνια. Είναι παντρεμένος με την Ελένη Λουμπούνη και έχουν την Ισαβέλλα. Είναι καθηγητής Οικονομικών στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών. Το μυθιστόρημα «Να το πεις της νύχτας σου» είναι το πρώτο του λογοτεχνικό βιβλίο από τις εκδόσεις Ροπή.

Ποια βιβλία έχετε αυτό τον καιρό πλάι στο κρεβάτι;
Το «Τι Είναι η ζωή» του G. Schrödinger, την «Τυχαιότητα και Εξέλιξη» του Τ. Τ. Μπόνερ, την «Επιστήμη του InterStellar» του K. Thorne και το «Καθρέφτες, μία Σχεδόν Παγκόσμια Ιστορία» του E. Galeano, τους «Ελληνικούς Μύθους» του Ρ. Κιρέιβς και τους «Ξεχωριστούς Ανθρώπους, Αντίσταση Εξέγερση και Τζαζ» του E. Hobsbawm. Ξανακοιτώ το «Ο Θουκυδίδης και ο Αθηναϊκός Ιμπεριαλισμός» της Jacqueline De Romilly.

Ποιος ήρωας/ηρωίδα λογοτεχνίας θα θέλατε να είστε και γιατί;
Νομίζω ότι ο ήρωας που επηρέασε τη ματιά μου για τον κόσμο, όταν πρωτοδιάβασα το βιβλίο ήταν ο Σαλ Πάραντάϊς, ο αφηγητής του Jack Kerouac «Στο Δρόμο». Ο περιπατητής της ζωής που σαν αθώο παιδί προσπαθεί να αφομοιώσει τον νέο κόσμο που ερχόταν.

Διοργανώνετε ένα δείπνο. Ποιους συγγραφείς καλείτε, ζώντες και τεθνεώτες;
Σήμερα θα έφερνα τον Τ. Καπότε να μου μιλήσει για το «Εν Ψυχρώ» και την κατάδυσή του στην ανεξερεύνητη ανθρώπινη ψυχή. Τον Φ. Κάφκα να μου μιλήσει για τον αδιέξοδο αγώνα του ατόμου (κ. Κ) όπου ο ορθολογισμός έχει χαθεί και τον Σ. Τσίρκα για να μου μιλήσει για τις «Ακυβέρνητες Πολιτείες».

Ποιο ήταν το πιο ενδιαφέρον στοιχείο που μάθατε πρόσφατα λόγω της ανάγνωσης ενός βιβλίου;
Την «καταλαξία» του Χάγιεκ, την αυθόρμητη δηλαδή τάξη που δημιουργείται μέσω της ανταλλαγής και της εξειδίκευσης, τον τρόπο δηλαδή που αναπτύσσεται η εξελικτική ευημερία.

Ποιο είναι το βιβλίο που έχετε διαβάσει τις περισσότερες φορές;
Εχω ξαναγυρίσει στον Ντοστογιέφσκι στο «Εγκλημα και Τιμωρία», που η ηθική αντίληψη του ήρωα για την ποιότητα του κόσμου τον κάνει να διασχίσει αδιανόητες γραμμές στην ανθρώπινη συμπεριφορά.

Η αστυνομική πλοκή στο βιβλίο σας είναι σημείο εκκίνησης για να μπείτε σε πιο βαθιά νερά;
Στο βιβλίο μου όλοι οι χαρακτήρες έχουν δίκιο. Ετσι όπως και στη ζωή, είναι πολύ δύσκολο να τοποθετηθείς απέναντι στο καλό και στο κακό. Αυτό με έκανε να σκεφτώ ότι θα έπρεπε το κακό να σηματοδοτείται με κάποιο τρόπο για να μπορεί να αντιλαμβάνεται και να κρίνει ο αναγνώστης την κατεύθυνση των πραγμάτων. Για να λυτρωθούμε από αυτό χρειαζόμαστε την παιδική συμμαχία της τυχαιότητας και της μαγείας.

Πρώτο μυθιστόρημα ενός οικονομολόγου. Θα το ξανακάνετε;
Πέρασα πολύ καλά που το έγραψα μέσα σε έναν ομιχλώδη περίγυρο. Θα το ξαναέκανα εάν θα μπορούσα να συζητήσω για τον ανθρώπινο αγώνα γύρω από τη λεπτή κόκκινη γραμμή της ακεραιότητας!

Πρώτα σε πωλήσεις

Αυτή την εβδομάδα

Μελέτες, λευκώματα, βιογραφίες

1 **«Δεύτερος Παγκόσμιος Πόλεμος»** του Αντονι Μπίβορ (Γκοβόστης)

2 **«Η Ελλάδα ανάποδα»** του Σωτήρη Χατζηγάκη (Εστία)

3 **«Μόλις λίγα χιλιόμετρα»** της Μαρίας Ευθυμίου (Πατάκης)

4 **«Πόλεμος και Αντίσταση στη Θεσσαλία»** Συλλογικό έργο (Τόπος)

5 **«Οι σύμβουλοι του Στάλιν»** της Σίλα Φιτζπάτρικ (Μεταίχμιο)

Αυτή την εβδομάδα

Λογοτεχνία

1 **«Γυναίκες της μικρής πατρίδας»** του Θοδωρή Παπαθεοδώρου (Ψυχογιός)

2 **«Χωρίς πρόσωπο»** του Ανχέμ Στεφάν (Διόπτρα)

3 **«Μοντεχρίστο»** του Μάρτιν Ζούτερ (Πατάκης)

4 **«Οι φωνές του ποταμού Παμάνο»** του Ζάουμε Καμπρέ (Πάπυρος)

5 **«Ενας στύλος φωτιάς»** του Κεν Φόλετ (Bell)

• Αυτήν την εβδομάδα τα στοιχεία παρέχονται από το βιβλιοπωλείο Τσιοπελάκος, Ασκληπιού 15, Τρίκαλα.

ΜΑΤΙΕΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Επιμέλεια: **ΝΙΚΟΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ**

EPA/ CHRISTIAN BRUNA

ΛΟΝΔΙΝΟ
Ο Πικάσο στην Tate

Ενα μεγάλο γεγονός είναι η έκθεση με έργα Πικάσο που παρουσιάζεται αυτήν την περίοδο και έως τις 9 Σεπτεμβρίου στην Tate Modern στο Λονδίνο. Στη φωτογραφία βλέπουμε τη «Γυναίκα που κοιμάται δίπλα σε καθρέφτη», ένα έργο του Πικάσο από το 1932, έτος-ορόσημο για την εξέλιξη του καλλιτέχνη. Γι' αυτό και η έκθεση στην Tate, με πάνω από 100 έργα και ματιές στην προσωπική ζωή του, επικεντρώνεται γύρω από το χρονικό ορόσημο και τιτλοφορείται «Πικάσο 1932, Ερωτας, Δόξα, Τραγωδία».

AP/ SF MUSEUM OF MODERN ART

ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΑ
Ο μοναδικός Λέοναρντ Μπέρνσταϊν

Μπορεί κανείς να περπατήσει κυριολεκτικά στους δρόμους ζωής του Λέοναρντ Μπέρνσταϊν στη βιογραφική έκθεση που εγκαινιάστηκε στο Εθνικό Μουσείο Αμερικανικής Εβραϊκής Ιστορίας στη Φιλαδέλφεια. Η έκθεση, που θα διαρκέσει έως τις 2 Σεπτεμβρίου, είναι η πρώτη που διερευνά την προσωπικότητα του μαέστρου και συνθέτη μέσα από διάφορα διαδραστικά μέσα, αποκαλύπτοντας όχι μόνο τη μουσική ιδιοφυΐα του αλλά και τον κοινωνικό ακτιβισμό του, ως πρότυπο συνειδητού και σκεπτόμενου ατόμου.

AP / THIBAULT CAMUS

ΕΛΒΕΤΙΑ
Η επιστροφή

Μία τοπιογραφία του Βρετανού ζωγράφου Τζον Κόνσταμπλ (1776-1837) με θέμα την κοιλάδα του Στουρ στο Ντόρσετ της νότιας Αγγλίας επεστράφη στο Μουσείο Καλών Τεχνών της πόλης La Chaux-de-Fonds της Ελβετίας, κοντά στα γαλλοελβετικά σύνορα, προκειμένου να παραδοθεί στους νόμιμους κατόχους του. Το συγκεκριμένο έργο τέχνης είχε κλαπεί από την κυβέρνηση του Βισί το 1943. Ανήκει και αυτό στην κατηγορία των χιλιάδων έργων τέχνης που εκλάπησαν στη διάρκεια του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου.

EPA/ ANATOLY MALTSEV

ΟΥΑΣΙΓΚΤΟΝ
Από την Εσθονία στη Φλάνδρα

Ανάμεσα στους μεγάλους δασκάλους της Αναγέννησης του Βορρά συγκαταλέγεται και το όνομα του Michel Sittow (π. 1469-1525), του Εσθονού ζωγράφου που ήταν περιζήτητος από τις ευρωπαϊκές αυλές. Η εξέχουσα περίπτωσή του φωτίζεται στην ιδιαιτέρως αποκαλυπτική έκθεση αφιερωμένη στο έργο του, που παρουσιάζεται τώρα στην Εθνική Πινακοθήκη της Ουάσιγκτον. Ο Sittow αλληλεπίδρασε με Φλαμανδούς ζωγράφους της εποχής του. Από τον Ιούνιο και μετά, η έκθεση θα μεταφερθεί στην Εσθονία.

EPA/ ABEDIN TAHERKENAREH

ΣΤΟΚΧΟΛΜΗ
Το ύφος του 1950

Σε ένα από τα ωραιότερα μουσεία του ευρωπαϊκού Βορρά, στο Nordiska της Στοκχόλμης, παρουσιάζεται η θεαματική ανασύσταση του κόσμου της δεκαετίας του 1950. Είναι μια καταβύθιση στο στυλ της εποχής. Παρουσιάζονται η μόδα, τα αντικείμενα, η γραφιστική τέχνη, η αισθητική και η εσωτερική διακόσμηση από τα μέσα του 20ού αιώνα. Το αποτέλεσμα είναι δίχως αμφιβολία γοητευτικό και νοσταλγικό, καθώς συμπλέει με τη γενικότερη επαναπροσέγγιση του αισθητικού ύφους της δεκαετίας του 1950.

Ο Βαν Γκογκ και η φαντασίωση για την Ιαπωνία

ΑΜΣΤΕΡΝΤΑΜ

Η νέα έκθεση στο Μουσείο Βαν Γκογκ στο Αμστερνταμ έρχεται να επιβεβαιώσει τη δύναμη της φαντασίας της φαντασίας ως ωστικής και γενεσιουργού δύναμης, που δίνει σάρκα στον ονειρικό στοχασμό. Στον κόσμο της τέχνης της νεότερης εποχής, η δύναμη της φαντασίωσης βρίσκει παραδειγματική εφαρμογή στην περίπτωση του Βαν Γκογκ και στην έλξη που ένιωσε από ένα σημείο της ζωής του και πέρα για την Ιαπωνία. Η έκθεση με τον απλό και εύγλωττο τίτλο «Ο Βαν Γκογκ και η Ιαπωνία» (διάρκεια έως 24 Ιουνίου) διερευνά και φωτίζει αυτήν ακριβώς τη σχέση, που δεν έγινε βίωμα ποτέ αλλά που άνθησε μέσα στα αέρινα όρια της φαντασίας. Ο Βαν Γκογκ δεν επισκέφθηκε ποτέ την Ιαπωνία, αλλά υπέκυψε στη μυστηριακή της αίγλη την εποχή που ζούσε στο Παρίσι (κατά διαστήματα μετά το 1873). Εκεί άρχισε μετά μανίας να συλλέγει ιαπωνικά έργα σε εκτυπώσεις και να συνθέτει λίγο λίγο μια δική του εκδοχή της χώρας. Ο εξωτισμός της Ιαπωνίας, τα χρώματά της, οι μορφές της, τα μοτίβα και η εσωτερικευμένη τελετουργία κάθε κοινωνικής εκδήλωσης τον συνέπαιρναν και τον υπνώτιζαν. Θα μπορούσε να πει κανείς ότι ο Βαν Γκογκ δημιούργησε τον δικό του ιαπωνικό βραχίονα μέσα στη δυτική θεώρηση της Απω Ανατολής στα πρώτα χρόνια του Μοντερνισμού. Μέσα από την ιαπωνική τέχνη που έφτανε στο Παρίσι, ο Βαν Γκογκ δεν ανακάλυψε μόνο μία χώρα αλλά και έναν τρόπο να σκέφτεται, να νιώθει το χρώμα και τη φόρμα, να διευρύνει τη θέαση του κόσμου. Υπήρξε ενθουσιώδης και η χαρά που αντλούσε φαίνεται και από τα γράμματα που έστελνε στον αδελφό του Τεό. Στο Παρίσι, η τρέλα για την Ιαπωνία ήταν γενικευμένη στους καλλιτεχνικούς κύκλους, αλλά στην Ολλανδία δεν υπήρχε η ίδια διάδοση. Παρ' όλα αυτά, ο Βαν Γκογκ αγοράζει τις πρώτες γιαπωνέζικες εικόνες του στην Αμβέρσα, τις καρφιτσώνει στον τοίχο του δωματίου του και μιλάει γι' αυτές στον αδελφό του. Σαφέστατα, το «japonisme» ως μόδα στη Γαλλία υποτασσόταν σε μια οριενταλιστική θεώρηση του κόσμου, όμως παρ' όλα αυτά ήταν και ένα άνοιγμα σε μια μετα-δυτική οπτική που σταδιακά, ώς τις αρχές του 20ού αιώνα, επηρέασε την τέχνη και τη γυναικεία μόδα. Από το 1886 και μετά, οπότε εγκαθίσταται στο Παρίσι, ο Βαν Γκογκ αφήνεται εξ ολοκλήρου στη γιαπωνέζικη επιρροή και ενσωματώνει την αντίληψη του χώρου και του χρώματος.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ

Γράφει ο **ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ**

Οταν ο Φίλιπ Ροθ συνάντησε τον Ντέιβιντ Σάιμον

Οταν είχε κυκλοφορήσει στην Αμερική η «Συνωμοσία εναντίον της Αμερικής», το 2004, σχεδόν όλοι είπαν: τι έξοχη αλληγορία για τον Τζορτζ Μπους! Ο συγγραφέας της, ο Φίλιπ Ροθ, προσπάθησε να τους βάλει όλους σε τάξη: δεν είναι αλληγορία (ο Ροθ μισεί αλληγορίες και συμβολισμούς), είναι αυτό που είναι.

Εχει πει πολλές φορές ότι διάβαζε μια βιογραφία του Τσαρλς Λίντμπεργκ και στο σημείο όπου έλεγε ότι του έγινε πρόταση να κατεβεί για πρόεδρος το 1940 και την απέρριψε, ο Ροθ κράτησε μία σημείωση: αν είχε δεχτεί;

Αν είχε δεχτεί... Ο Λίντμπεργκ, εκτός από θρυλικός αεροπόρος (διέσχισε με το «Πνεύμα του Σεν Λούις» ολομόναχος τον Ατλαντικό το 1927) και τραγικός πατέρας (η απαγωγή του βρέφους γιου του οδήγησε στον θάνατο του τελευταίου), ήταν και δεινός αντισημίτης. Και φίλα προσκείμενος στη ναζιστική Γερμανία.

Το εφιαλτικό σενάριο εναλλακτικής ιστορίας θα μεταφέρει σε τηλεοπτική σειρά έξι επεισοδίων ο Ντέιβιντ Σάιμον του «Wire».

Οπότε τι θα μπορούσε να είχε συμβεί στην Αμερική εάν γινόταν πρόεδρός της το 1940; Η οικογένεια του Ροθ (που πρωταγωνιστεί στο βιβλίο), όπως και άλλες εβραϊκές οικογένειες της Αμερικής, θα υπέφεραν από διώξεις – εκτός του ότι θα υπέγραφε σύμφωνο φιλίας με τον Χίτλερ και η Αμερική δεν θα έμπαινε στον πόλεμο...

Το εφιαλτικό αυτό σενάριο εναλλακτικής ιστορίας ετοιμάζεται να μεταφέρει τώρα σε τηλεοπτική σειρά έξι επεισοδίων ο Ντέιβιντ Σάιμον.

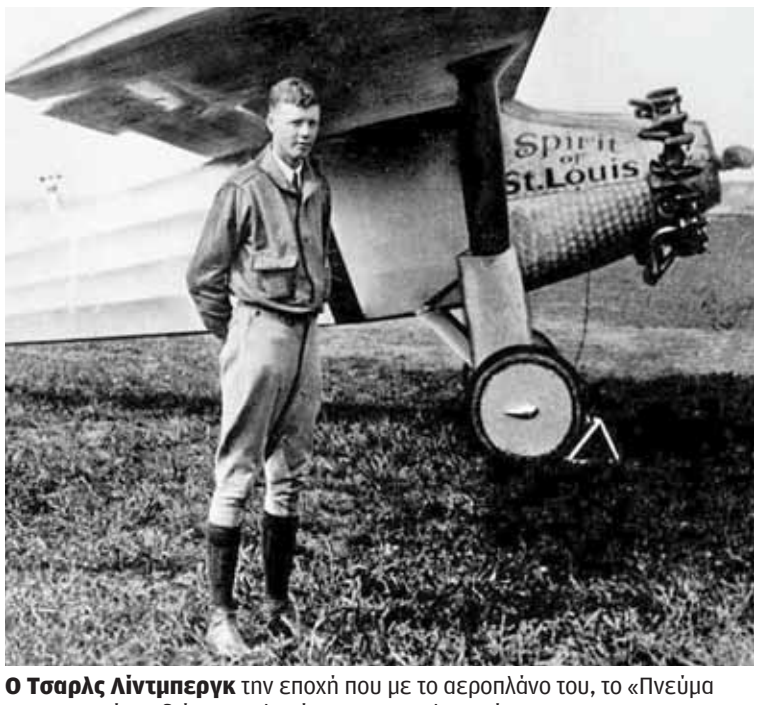

Ο Τσαρλς Λίντμπεργκ την εποχή που με το αεροπλάνο του, το «Πνεύμα του Σεν Λούις», διέσχισε ολομόναχος τον Ατλαντικό το 1927.

Ο Σάιμον είναι ο γίγας πίσω από το μυθιστορηματικής πνοής τηλεοπτικό αριστούργημα «Wire», συνεπώς, αν ο Ροθ ατύχησε καθολικά στις κινηματογραφικές μεταφορές των βιβλίων του (η ταπεινή γνώμη του κυρίου Γκρι είναι πως διασώζεται μόνον η «Αγανάκτηση»), ίσως εδώ προκύψει κάτι άξιο λόγου. Η «Συνωμοσία» (στα ελληνικά κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Πόλις) τράβηξε από παλιά το ενδιαφέρον του Σάιμον, το αναζωπύρωσε όμως αφότου εξελέγη στις ΗΠΑ ο Ντόναλντ Τραμπ.

Και πάλι, ο Ροθ έσπευσε να διευκρινίσει στους New York Times: «Ο Τραμπ είναι μια τεράστια απάτη, ένας κενός μεγαλομανής», σε αντίθεση με τον Λίντμπεργκ, ο οποίος, ό,τι κι αν ήταν ως προς την ιδεολογία του, κανένας δεν μπορούσε να πει ότι δεν είχε κάτι αληθινά ηρωικό.

«Ο Ροθ έχει μανία με τις εναλλακτικές ιστορίες», μου θυμίζει ο κύριος Γκρι. «Στο "Ο συγγραφέας φάντασμα", αφήνεται να εννοηθεί ότι ο Νέιθαν Ζούκερμαν ποθεί μια κοπέλα που ίσως είναι η Αννα Φρανκ – η οποία γλίτωσε από τα στρατόπεδα! Και, βέβαια, στο διήγημα/δοκίμιο "Πάντοτε ήθελα να θαυμάζετε τη νηστεία μου", ο Κάφκα δεν πεθαίνει το 1924, γλιτώνει από τους ναζί και φτάνει μετανάστης στην Αμερική όπου διδάσκει γίντις στο σχολείο του μικρού Ροθ. Αρχίζει να βγαίνει με μια θεία του, αλλά το πράγμα χαλάει διότι τελικώς προτιμά να της στέλνει επιστολές παρά να τη συναντά. Κλασικός Κάφκα, δηλαδή. Κρίμα πάντως που στην τηλεοπτική "Συνωμοσία" τον μικρό Ροθ δεν θα μπορεί να υποδυθεί ο μικρός που υποδυόταν κάποτε τον Αλβι Σίνγκερ, μαθητή στον "Νευρικό εραστή" του Γούντι Αλεν. Αλλά, πάλι, καλύτερα. Ως γνωστόν, ο Ροθ αντιπαθεί σφοδρά και τον Γούντι Αλεν».

1887-1889: Χρειάστηκαν 1 εκατ. καρφιά, 2,5 εκατ. πριτσίνια, 700 τόνοι ατσάλι, 18.038 κομμάτια σφυρήλατου σιδήρου, 300 εργάτες, 5.300 σχέδια, 50 μηχανικοί, δύο χρόνια, δύο μήνες και πέντε ημέρες για να κατασκευαστεί.

Ανασυνθέτοντας τον Πύργο του Αϊφελ

Ο Ρολάν Μπαρτ προσκαλεί σε μια νέα ανάγνωση του παρισινού μνημείου, ως «βλέμμα, αντικείμενο και σύμβολο»

Της **ΤΖΙΝΑΣ ΣΩΤΗΡΟΠΟΥΛΟΥ**

Απέναντι από τους Κήπους του Τροκαντερό υψώνεται το μνημείο που έγινε όχι μόνο σύμβολο της γαλλικής πρωτεύουσας, αλλά και εικόνα της. Ο Πύργος του Αϊφελ είναι το Παρίσι. Το 1964 ανακηρύσσεται ιστορικό μνημείο από τον Αντρέ Μαλρό, ενώ την ίδια χρονιά, σε συνέχεια των «Μυθολογιών» του, ο Ρολάν Μπαρτ δημοσιεύει τον «Πύργο του Αϊφελ»: ένα δοκίμιο αφιερωμένο στο χαλύβδινο τοπόσημο.

Με διαύγεια και λυρική δεινότητα ανασυνθέτει τα χιλιάδες κομμάτια σφυρήλατου σιδήρου, προσκαλώντας σε μια εκ νέου ανάγνωσή του: ως «βλέμμα, αντικείμενο και σύμβολο». Κρατώντας τον στο χέρι ως μινιατούρα.

Ο Μπαρτ διερευνά τις περίπλοκες σχέσεις μεταξύ χώρου, πόλης, αρχιτεκτονικής και λαϊκής κουλτούρας, οριοθετώντας δομικά τα παράδοξα του Πύργου. Προσεγγίζει σημειολογικά και εννοιολογικά το νεωτερικό μνημείο, χρωματίζοντάς το, αιχμηρά και πολυσήμαντα, με στόχο την αναδόμηση της εικόνας του. Ο Πύργος είναι «ένα αντικείμενο που βλέπει, ένα βλέμμα που το βλέπουν», γράφει στο εξαιρετικό λεύκωμα «Ο Πύργος του Αϊφελ» που μόλις κυκλοφόρησε στα ελληνικά από τις εκδόσεις Αγρα. Σε έξοχη μετάφραση της Λίζυς Τσιριμώκου περιλαμβάνει το κλασικό πλέον δοκίμιο αλλά και πλούσιο φωτογραφικό υλικό του Αντρέ Μαρτέν και αρχειακό. Οι κοντινές ασπρόμαυρες λήψεις αποτυπώνουν λεπτομερώς τη μαγεία του μετάλλου.

> *Ο Πύργος ατενίζει το Παρίσι, γίνεται παρατηρητήριο της πόλης και από εκεί μπορεί να «διαβάσει» κανείς τον αστικό ιστό.*

Επιτηρητής

Στον Πύργο του Αϊφελ απαντούν εμφατικά οι συνδηλώσεις του μοντερνισμού: ο ατσάλινος Πύργος επιβάλλεται με το ύψος του στους σπειροειδείς δακτυλίους του παρισινού αστικού ιστού με τα φαρδιά βουλεβάρτα που σχεδίασε ο βαρώνος Οσμάν, μετά την επανάσταση του 1848 για ν' αποτρέψει μελλοντικά οδοφράγματα. Ταυτόχρονα επιτηρεί-παρατηρεί την Πόλη του Φωτός, ως άλλο Πανοπτικόν του Μπένθαμ.

Στο δοκίμιό του ο Μπαρτ εστιάζει ιδιαίτερα στη «διαλεκτική του βλέπειν», για να θυμηθούμε τη Susan Buck-Morss και τη μελέτη της στο «Σχέδιο Εργασίας περί Στοών», το ημιτελές αριστούργημα του Βάλτερ Μπένγιαμιν για τη βιομηχανική κουλτούρα του 19ου αιώνα στο Παρίσι. Θα μπορούσαμε να κατατάξουμε τον Πύργο στις «φαντασμαγορίες» του Μπένγιαμιν, ως «ποιητικό» αντικείμενο του βιομηχανικού πολιτισμού. Εκεί, ο flâneur του Μποντλέρ θα περιπλανιόταν σε συγχρωτισμό με το πλήθος εν είδει αστικής μέθης.

Ορατός από παντού, δεν υπάρχει κανένα παριζιάνικο βλέμμα που να μη συναντάται με τον Πύργο κάποια στιγμή της ημέρας. Από τα πλέον αναγνωρίσιμα αξιοθέατα, το 2017 δέχθηκε περισσότερους από επτά εκατομμύρια επισκέπτες. «Η αρχιτεκτονική είναι πάντα όνειρο και λειτουργία, έκφραση μιας ουτοπίας και εργαλείο μιας άνεσης» γράφει ο Μπαρτ και προσθέτει: «ο Πύργος ανήκει σε όλον τον κόσμο και, ακόμη καλύτερα, σε όλες τις φαντασίες». Πολλαπλασιάζεται και κοπιάρεται, γίνεται μινιατούρα σουβενίρ, καρτποστάλ και αντίγραφο: από το Tianducheng της Κίνας φτάνει στα Φιλιατρά με αμέτρητους ενδιάμεσους προορισμούς.

Κυρίως «ο Πύργος ατενίζει το Παρίσι. Επισκέπτομαι τον Πύργο σημαίνει ότι στέκομαι στον εξώστη για να αντιληφθώ, να κατανοήσω και να απολαύσω κάτι σαν το άρωμα του Παρισιού». Ο Πύργος γίνεται παρατηρητήριο. Από τα μοντέρνα κωδωνοστάσια μιας σύγχρονης Παναγίας των Παρισίων, ως άλλοι Ουγκώ, «διαβάζουμε» τον αστικό ιστό. «Στο αβαρές θαύμα του ύψους, η πανοραμική θέα προσέθετε και μια ασύγκριτη δύναμη διανοίας». Συναρμολογούμε την παρισινή κορυφογραμμή και ανασυνθέτουμε τη δομή του πανοράματος.

«Τι είναι, όμως, ένα πανόραμα; Μια εικόνα που γυρεύουμε να την αποκρυπτογραφήσουμε, στην οποία προσπαθούμε να αναγνωρίσουμε γνωστά μέρη, να ταυτοποιήσουμε τοπόσημα. […] ώστε να σχηματίζεις στον νου σου ένα απείκασμα του Παρισιού που τα στοιχεία του βρίσκονται μπροστά σου, εμπράγματα, πατροπαράδοτα και ωστόσο ξεβολεμένα στον σφαιρικό χώρο που σου προσφέρονται, επειδή αυτός ο χώρος σου ήταν άγνωστος».

Πανοραμική οπτική

Ο Πύργος του Αϊφελ σηματοδοτεί την εμφάνιση της πανοραμικής οπτικής ως σύγχρονη αντίληψη της αστικής εμπειρίας. Ο Γκέοργκ Ζίμελ, στο δοκίμιο «Η κοινωνιολογία των αισθήσεων» (1907) αναφέρεται στο δέος που προκαλεί η όραση ως αλληλουχία εικόνων και ανταλλαγή βλεμμάτων. Ο Μπαρτ μιλά για μια νέα κοινωνική χαρτογράφηση των μητροπόλεων, εστιάζοντας στο βλέμμα από ψηλά: η πόλη γίνεται κοινό αντικείμενο όρασης. Η πανοραμική θέαση, ανεμπόδιστη και συνεχής, συσπειρώνει το βλέμμα, εκπλήσσει και «συντονίζει την μνήμη με την αίσθηση».

Το δοκίμιο ξεκινά με ένα απόσπασμα από τη «Διαμαρτυρία των Καλλιτεχνών» (1887), αποκαλώντας τον Πύργο «άχρηστο και τερατώδη», μιλώντας για την «ατίμωση του Παρισιού» από τις «μπαρόκ και εμπορευματικές φαντασίες ενός κατασκευαστή μηχανών». «Θα έχουν δίκιο να μας λοιδορούν, γιατί το Παρίσι των υπέροχων γοτθικών, το Παρίσι του Puget, του Germain Pilon, του Jean Goujon, του Barye κ.τ.λ. θα έχει γίνει το Παρίσι του κυρίου Αϊφελ». Στο συλλογικό ασυνείδητο, ο Πύργος εκτοπίζει το Παρίσι από την καλλιτεχνική του κληρονομιά. Ο συγγραφέας Γκι ντε Μοπασάν έτρωγε το μεσημεριανό του στο εστιατόριο του Πύργου κάθε μέρα γιατί ήταν το μοναδικό μέρος από όπου δεν μπορούσες να δεις τον Πύργο, ενώ ο ποιητής Πολ Βερλέν άλλαζε δρόμο για να μην τον βλέπει. Ο Πολ Γκογκέν από την άλλη τον αποκαλούσε «θρίαμβο του σιδήρου».

Εκτός λογικής

«Για να εκπληρώσει αυτή τη μεγάλη ονειρώδη λειτουργία, που τον μεταβάλλει σε ένα είδος ολιστικού μνημείου, ο Πύργος πρέπει να αποδράσει από τη λογική», τονίζει ο Μπαρτ. Και εδώ είναι που η «αχρηστία» του ως μνημείο τον διατηρεί ζωντανό. «Ο Αϊφελ έβλεπε τον Πύργο του υπό τη μορφή ενός αντικειμένου σοβαρού, ορθολογικού, χρήσιμου· ο κόσμος του το επιστρέφει υπό τη μορφή ενός μεγάλου μπαρόκ ονείρου που εγγίζει φυσικά τα όρια του ανορθολογισμού».

Η κατασκευή ξεκίνησε το 1887 και εγκαινιάστηκε στις 31 Μαρτίου 1889 σηματοδοτώντας την Παγκόσμια Εκθεση του Παρισιού και την εκατονταετή επέτειο από τη Γαλλική Επανάσταση. Σχεδιάστηκε από τον πολιτικό μηχανικό Γκουστάβ Αϊφελ (1832-1923) με συνεργάτες τον Émile Nouguier και τον Maurice Koechlin –ο τελευταίος εμπνεύστηκε το έργο ήδη από το 1884– και τον αρχιτέκτονα Stephen Sauvestre. Η συναρμολόγηση του Πύργου είναι ένα θαύμα ακριβείας. Χρειάστηκαν 1 εκατ. καρφιά, 2,5 εκατ. πριτσίνια, 700 τόνοι ατσάλι, 18.038 κομμάτια σφυρήλατου σιδήρου, 300 εργάτες, 5.300 σχέδια, 50 μηχανικοί, 45 τόνοι χρώματος, εκατοντάδες ικριώματα και δύο χρόνια, δύο μήνες και πέντε μέρες για να κατασκευαστεί.

Η τετράπλευρη πυραμίδα που παρεκκλίνει μόνο 7,5 εκατοστά με δυνατό άνεμο, έχει ύψος 312,27 μέτρα και ζυγίζει 10.100 τόνους. Οι στύλοι εγγράφονται σε ένα τετράγωνο πλευράς 125 μέτρων, ενώ 1.719 σκαλοπάτια οδηγούν στην κορυφή. Ο εξώστης του τρίτου ορόφου υψώνεται στα 274 μέτρα με εκπληκτική θέα ακτίνας 70 χιλιομέτρων. Η ασπρόμαυρη βουβή ταινία «Paris qui dort» (1924) και το ντοκιμαντέρ «La Tour» (1928) του René Clair αποτυπώνουν μοναδικά τη δομή του.

Ο Γκουστάβ Αϊφελ (αριστερά) σκαρφαλωμένος στον Πύργο. Στις 31 Μαρτίου του 1889 ύψωσε την τρίχρωμη σημαία στην κορυφή του αλεξικέραυνου σε μια διαφορετική «αψίδα του θριάμβου».

Σύμβολο πρωτοπορίας

• **Η προτομή** του Αυγούστου Αϊφελ από τον Αντουάν Μπουρντέλ στήθηκε στον βόρειο πυλώνα. «Μεταλλουργία, συγκοινωνίες, δημοκρατία: Ο Αϊφελ προσέφερε στον αιώνα του, με τον Πύργο του, το υλικό σύμβολο αυτών των τριών κατακτήσεων», γράφει χαρακτηριστικά ο Ρολάν Μπαρτ.

• **Ο Πύργος** ήρθε σε ρήξη με τα παρισινά σύμβολα του παρελθόντος, φέρνοντας στο προσκήνιο την βιομηχανική, επιστημονική και τεχνολογική πολιτιστική επανάσταση. Για σαράντα ολόκληρα χρόνια ήταν το υψηλότερο οικοδόμημα μόλις το 1930 κτίζεται στο Μανχάταν το κατά έξι μέτρα ψηλότερο Chrysler, ενώ ένα χρόνο μετά ολοκληρώνεται το θρυλικό Empire State Building, ο τριακοσίων ογδόντα ενός μέτρων ουρανοξύστης της «Αυτοκρατορικής Πολιτείας» στη Νέα Υόρκη, ο οποίος μάλιστα θα «πρωταγωνιστήσει» στο φινάλε της ταινίας «Κινγκ Κονγκ», το 1933, στη σκηνή με τα αεροπλάνα.

• **Κομψός,** στιβαρός και διάτρητος, ο Πύργος επιβάλλεται στον άνεμο κατά κράτος, σφραγίζοντας την εμφάνιση του σιδήρου στην αρχιτεκτονική. Οι δαντελωτές αψίδες και τα καμπυλόγραμμα χωροδικτυώματα επιμηκύνονται προς τον ουρανό. «Η τόλμη της σύλληψης, η καινοτομία του υλικού, η μη-αισθητική της μορφής, η ανιδιοτέλεια της λειτουργίας» τον μετουσίωσαν σε σύμβολο πρωτοπορίας. «Σύμβολο του Παρισιού, της νεωτερικότητας, της επικοινωνίας, της επιστήμης ή του 19ου αιώνα, πύραυλος, μίσχος, πλατφόρμα εξόρυξης, φαλλός, αλεξικέραυνο ή έντομο, ο Πύργος του Αϊφελ είναι το αναπόφευκτο σημείο αντίκρυ στα μεγάλα δρομολόγια του ονείρου».

«Ο Πύργος του Αϊφελ».
Κείμενο: Roland Barthes.
Φωτογραφίες: André Martin.
Μετάφραση: Λίζυ Τσιριμώκου.
Εκδόσεις Αγρα, σελ. 116

Από τον Μάνο Χατζιδάκι στα X-Files

Ο συνθέτης Μαρκ Σνόου περιγράφει στην «Κ» τη συνεργασία με τον Μάνο και αποκαλύπτει το μυστικό της επιτυχίας του

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΟΒΟΥ**

Ενα από τα πιο επιτυχημένα σάουντρακ τηλεοπτικών σειρών είναι αυτό των X-Files. Οχι μόνο για την ωραία μελωδία του, αλλά πολύ περισσότερο για το θάρρος του συνθέτη Μαρκ Σνόου να πρωτοτυπήσει χρησιμοποιώντας διαφορετικό ύφος από τα συνηθισμένα δυναμικά σάουντρακ που κυκλοφορούσαν μέχρι τότε. Ο Μαρκ Σνόου (ή Μάρτιν Φούλτερμαν, όπως ήταν αρχικά το όνομά του) περιγράφει στην «Κ» το ξεκίνημά του, τη δημιουργία του πρώτου γκρουπ, του New York Rock and Roll Ensemble, και τη συνεργασία τους με τον Μάνο Χατζιδάκι, το πώς ανέλαβε τη δουλειά των X-Files, ποιος τον παρακίνησε να βάλει το γνωστό «σφύριγμα» στο σάουντρακ κ.ά.

«Γεννήθηκα και μεγάλωσα στο Μπρούκλιν από πατέρα ντράμερ. Η μητέρα μου ήταν δασκάλα και έπαιζε πιάνο. Η επιμονή του πατέρα μου να μάθω πιάνο ήταν η αρχή για να ασχοληθώ συνολικά με τρία όργανα – πιάνο, όμποε και ντραμς. Φοιτώντας στο Τζούλιαρντ, γνωρίστηκα με τους Μάικλ Κέιμεν και Ντόριαν Ραντνίτσκι, ενώ ο τελευταίος έφερε δύο ακόμα φίλους, κιθαρίστες από το Νιου Τζέρσεϊ. Ετσι, στήθηκε το γκρουπ πρωτοπαίζοντας σε έναν χορό της σχολής, ενώ μετά ξεκινήσαμε και συναυλίες.

Εκείνο το διάστημα, η σύζυγός μου γνώριζε έναν τεχνικό της Atlantic Records, με τον οποίο ήρθαμε σε επαφή για να κάνουμε ντέμο. Εκεί, μας άκουσε ο Αχμέτ Ερτεγκούν (πρόεδρος της Atlantic) που θεώρησε ότι ήμασταν πολύ καλοί κι έτσι μπήκαμε στη δισκογραφία με το όνομα New York Rock and Roll Ensemble, κάνοντας συνολικά πέντε άλμπουμ. Τα δύο πρώτα ήταν σε πιο ροκ ύφος, ενώ ακολούθησε το Reflections, σε μουσική του Μάνου Χατζιδάκι που θα αποτελούσε το σάουντρακ της ταινίας "Dry Summer". Ο Μάνος μάς είδε σε μια συναυλία και απλά θέλησε να συνεργαστούμε. Θα μας έδινε τις όμορφες μελωδίες του και εμείς θα γράφαμε στίχους επάνω τους. Προσωπικά, έγραψα για τον Κεμάλ. Δεν υπάρχει κάποια ιστορία πίσω από το τραγούδι. Ηταν δημιούργημα της φαντασίας μου οι στίχοι τους οποίους έγραψα αστειευόμενος.

> *Ενας από τους λόγους που ο δημιουργός της σειράς με επέλεξε, ήταν γιατί έμενα κοντά στο σπίτι του. Ελπίζω να μην ήταν μόνο αυτός ο λόγος.*

Οταν ολοκληρώθηκε η ηχογράφηση, ο Μάνος καβγάδισε έντονα με τον Ουλβί Ντογκάν, τον Τούρκο παραγωγό της ταινίας. Ενας από εμάς προσπάθησε να τους χωρίσει. Παρόλο που ο Ντογκάν ήταν πολύ νεότερος, καβγάδιζαν συχνά. Εμείς υπερασπιζόμασταν πάντα τον Μάνο, ενώ αν ακούγαμε απέξω φασαρίες, μπαίναμε μέσα να επιβεβαιώσουμε ότι ήταν ασφαλής. Ο μεγάλος καβγάς έγινε λόγω του σάουντρακ. Ο Ντογκάν το ήθελε παραδοσιακό με πολλά τουρκικά στοιχεία. Τελικά, η δουλειά χάλασε, αλλά τα κομμάτια βγήκαν λίγο αργότερα με τη μορφή άλμπουμ.

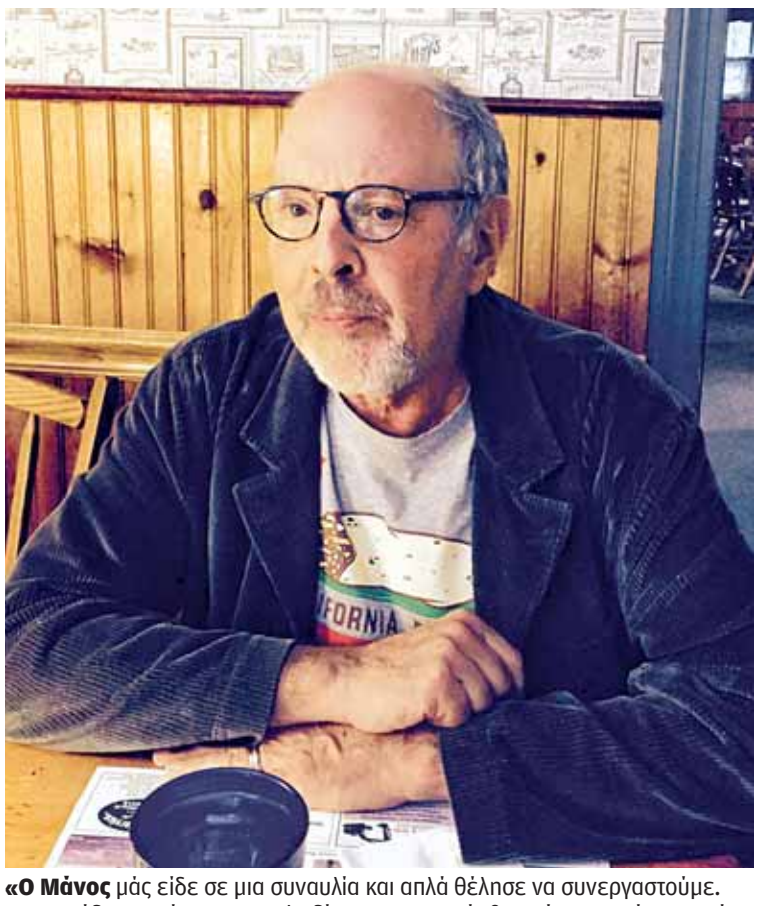

«Ο Μάνος μάς είδε σε μια συναυλία και απλά θέλησε να συνεργαστούμε. Θα μας έδινε τις όμορφες μελωδίες του και εμείς θα γράφαμε στίχους επάνω τους. Προσωπικά, έγραψα για τον Κεμάλ», θυμάται ο Μαρκ Σνόου.

Ακολούθησαν ακόμα δύο δίσκοι, χωρίς επιτυχία και τελικά το γκρουπ διαλύθηκε κάπου στο '72-'73, ενώ εγώ βρήκα δουλειά ως παραγωγός δίσκων. Κάποια στιγμή, η γυναίκα μου είπε ότι οι δικοί της ζούσαν έξω από το Χόλιγουντ, στο Λος Αντζελες, και πρότεινε να μετακομίσουμε εκεί ελπίζοντας ότι θα γνωριζόμουν με ανθρώπους της δουλειάς μου. Με δύο παιδιά και χωρίς χρήματα διασχίσαμε τη χώρα οδικώς. Μείναμε με τον πατέρα της για δύο εβδομάδες, αλλά μας έδιωξε και μετακομίσαμε σε μια καλύβα στο Μαλιμπού. Η πρώτη δουλειά ήρθε έξι μήνες αργότερα. Ηταν μια τηλεοπτική παραγωγή των Ααρον Σπέλινγκ και Λέοναρντ Γκόλντμπεργκ. Ετσι ξεκίνησαν όλα. Εμείνα στο Λος Αντζελες για 40 χρόνια και τώρα που κουράστηκα από όλα αυτά, ζω σε μια μικρή πόλη, κάπου στο Κεντάκι. Είναι ήσυχα και διακριτικά, ενώ πλέον γράφω στο δικό μου στούντιο.

Το σάουντρακ της σειράς X-Files. Φέτος θα προβληθούν νέα επεισόδια με προσθήκες στο μουσικό μοτίβο.

Κάποιοι φίλοι μου ήρθαν στην Ελλάδα και είπαν ότι άκουγαν παντού το σάουντρακ των X-Files. Ο τρόπος που πήρα αυτή τη δουλειά είναι ασυνήθιστος. Ημασταν πέντε υποψήφιοι, αλλά ένας από τους λόγους που ο Κρις Κάρτερ (δημιουργός της σειράς) επέλεξε εμένα, ήταν γιατί έμενα κοντά στο σπίτι του. Ηταν εύκολο να έρθει στο στούντιό μου και να ακούσει τη μουσική. Ελπίζω, πάντως, να μην ήταν μόνο αυτός ο λόγος».

Η μελωδία της... απόρριψης

«Στην αρχή, οι παραγωγοί ζητούσαν έναν απλό και σταθερό ήχο, χωρίς μελωδίες, κάτι που γινόταν βαρετό. Ετσι, άρχισα να βγάζω στοιχεία από το υπόβαθρό μου, όπως μοντέρνα, συμφωνική και κλασική μουσική, αλλά δεν ήταν εξοικειωμένοι με αυτό. Τους άρεσε όμως γιατί ήταν διαφορετική προσέγγιση και με ενθάρρυναν να συνεχίσω.

Ο Κρις Κάρτερ μού έστειλε πολλά CD που του άρεσαν προτείνοντας να τα χρησιμοποιήσω ως σημείο αναφοράς, αλλά δεν έβγαινε τίποτα. Κάθε φορά που άκουγε κάποια επιλογή μου, την έβρισκε καλή, αλλά πάντα είχε κάποιον λόγο για απόρριψη. Αυτό έγινε τέσσερις φορές. Μετά την τρίτη φορά του ζήτησα να δοκιμάσω κάτι διαφορετικό, ώσπου μια μέρα δέχθηκε. Μόλις έφυγε, έβαλα ταυτόχρονα τα δύο χέρια μου στα πλήκτρα, δημιουργώντας τον ήχο που ακούγεται στην αρχή του σάουντρακ. Υστερα βγήκε και η υπόλοιπη μελωδία, αλλά δεν είχαμε κάποιο ιδιαίτερο όργανο να την εκτελέσει. Δοκιμάζοντας πολλά όργανα, κάποια στιγμή μού βγήκε το γνωστό σφύριγμα. Η γυναίκα μου το άκουσε από την αυλή και είπε: "Είναι ενδιαφέρον. Γιατί δεν τους προτείνεις αυτό;".

Ηρθε ξανά ο Κρις, το άκουσε και του άρεσε, παρόλο που ποτέ δεν ήταν ενθουσιώδης. Ετσι βγήκε το κομμάτι. Εκείνο το διάστημα κανείς δεν ήξερε ότι η σειρά θα έκανε επιτυχία. Μόλις τρεις μήνες μετά την πρεμιέρα, ο κόσμος άρχισε να μιλάει για τη σειρά και την ενδιαφέρουσα προσέγγιση της μουσικής της.

Μέσα στο 2018 θα προβληθούν δέκα νέα επεισόδια. Το κυρίως θέμα της μουσικής θα είναι ίδιο, αλλά στο σύνολο θα αποτελεί ισορροπία από νεωτερισμούς και παρελθοντικούς ήχους. Αυτή είναι η πρόκληση για τα νέα επεισόδια».

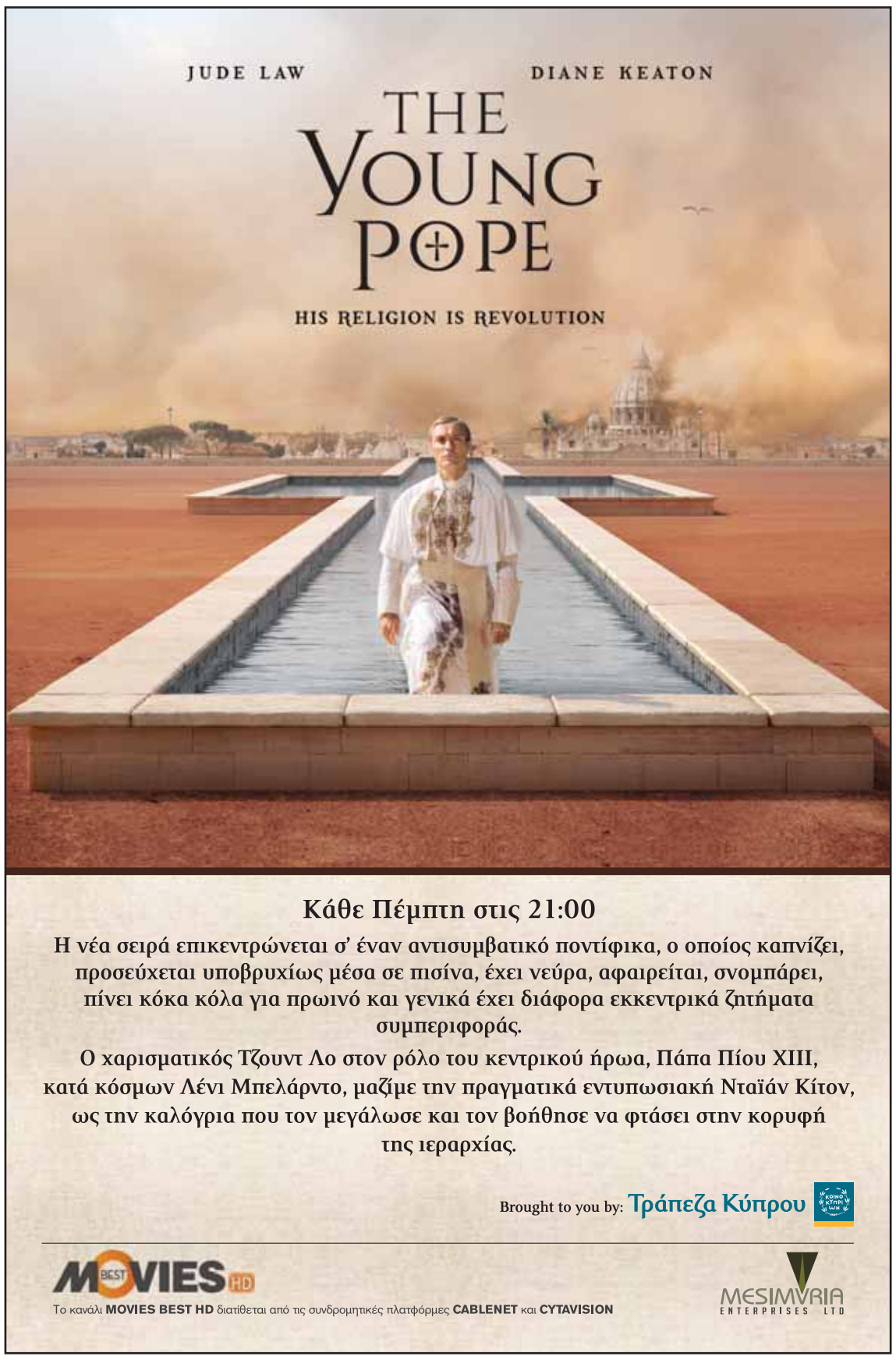

Μια γυναίκα στα βήματα του Ιησού

Στην ταινία του Γκαρθ Ντέιβις πρωταγωνιστεί η... Μαρία Μαγδαληνή

Η Ρούνεϊ Μάρα, στον ρόλο της Μαγδαληνής, βαπτίζεται στα νερά της λίμνης από τον Γιοακίν Φίνιξ - Ιησού.

Του **ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ**

Σε μια περίοδο όπου το μεγάλης κλίμακας σινεμά ανατρέχει στους παλιούς του μύθους (ελλείψει νέων προφανώς), κλασικές πηγές όπως η Καινή Διαθήκη μπορούν να αποδειχθούν παραπάνω από πολύτιμες. Ιδιαίτερα όταν συνδυάζονται με πρόσφατα γεγονότα αλλά και τους γενικότερους «ανέμους» που πνέουν παγκοσμίως. Το 2016, ο Πάπας Φραγκίσκος αναγνώρισε τη Μαρία Μαγδαληνή ως «αληθινή και αυθεντική ευαγγελίστρια», ολοκληρώνοντας έτσι ουσιαστικά την αποκατάστασή της, αφού επί αιώνες εθεωρείτο περίπου η... πόρνη της ιστορίας. Η ταινία του Γκαρθ Ντέιβις («Lion»), που βλέπουμε από αυτή την εβδομάδα στις αίθουσες, σφραγίζει κινηματογραφικά το γεγονός, ενώ ταυτόχρονα τονίζει την παραμελημένη έως τώρα γυναικεία παρουσία στην ιστορία του Ιησού.

Το χρονικό λίγο-πολύ γνωστό: Η νεαρή Μαρία από τα Μάγδαλα (που βέβαια δεν είναι πόρνη) γνωρίζει, στις όχθες της Γεννησαρέτ, τον Ιησού και τους μαθητές του, οι οποίοι κηρύττουν στην περιοχή. Γοητευμένη από τον λόγο και τις πράξεις τους, αποφασίζει να τους ακολουθήσει σε ένα δρόμο που οδηγεί μέχρι τον Γολγοθά και το θαύμα της Ανάστασης. Η Ρούνεϊ Μάρα ενσαρκώνει τη Μαρία ως ευφυή νεαρή κοπέλα, η οποία αρνείται να συμβιβαστεί με τον αυστηρό «νόμο» της οικογένειας, ενώ παράλληλα αναζητά τις πνευματικές αλήθειες. Ο Ιησούς (Γιοακίν Φίνιξ) διακρίνει αμέσως το ιδιαίτερο χάρισμά της και τη δέχεται ως ισότιμη στον κύκλο των μαθητών του.

Οι Χέλεν Εντμουντσον και Φιλίπα Γκόσλετ, οι οποίες υπογράφουν το σενάριο της ταινίας, τοποθετούν για πρώτη φορά μια γυναίκα στον πρωταγωνιστικό ρόλο ενός τέτοιου φιλμ. Στην εποχή των περί ισότητας κινημάτων στον χώρο του θεάματος άλλωστε, κάτι τέτοιο είναι και ταιριαστό. Η πρωτοτυπία του φιλμ, ωστόσο, κάπου εκεί εξαντλείται μιας και όλα τα υπόλοιπα επίπεδα, από την αφήγηση ώς τη σκηνοθεσία, κινούνται αυστηρά στην πεπατημένη του ακαδημαϊκού ιστορικού δράματος. Ο δε Γιοακίν Φίνιξ, που τα έχει τα κιλάκια του, δύσκολα παραβάλλεται με την ασκητική μορφή του Ιησού...

Με αφορμή, πάντως, τη νέα ταινία και ενόψει Πάσχα, μπορούμε να ρίξουμε μια ματιά στις –όχι και λίγες– ταινίες σχετικά με τη ζωή του Χριστού. «Η ωραιότερη ιστορία του κόσμου», όπως είναι ο γλαφυρός τίτλος μιας από αυτές, με τον Μαξ φον Σίντοφ στον πρωταγωνιστικό ρόλο, έχει προφανώς προσελκύσει από πολύ παλιά το ενδιαφέρον του Χόλιγουντ. Κάπως έτσι τις προσεχείς ημέρες θα δούμε πιθανότατα ταινίες όπως «Ο χιτών», με τον Ρίτσαρντ Μπάρτον, «Ο βασιλέας των βασιλέων» του Νίκολας Ρέι ή τα πιο πρόσφατα και πολυσυζητημένα «Πάθη του Χριστού» του Μελ Γκίμπσον. Κορυφαία αναπαράσταση φυσικά παραμένει «Ο Ιησούς από τη Ναζαρέτ» του Φράνκο Τζεφιρέλι. Η μίνι σειρά των 382 λεπτών αποτελεί κανονικό έπος, το οποίο, παρά τις όποιες «στραβοτιμονιές» του, παραμένει ακόμη και ύστερα από δεκάδες θεάσεις σχεδόν... εθιστικό. Για να κάνουμε και τη σύνδεση με το σήμερα, τη Μαγδαληνή εκεί υποδύεται η σπουδαία Αν Μπάνκροφτ.

Μαρία Μαγδαληνή ★★
ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΔΡΑΜΑ (2018)
Σκηνοθεσία: Γκαρθ Ντέιβις
Ερμηνείες: Ρούνεϊ Μάρα, Γιοακίν Φοίνιξ, Τσιουέτελ Ετζιοφορ, Ταχάρ Ραχίμ

ΤΟ ΒΑΡΟΜΕΤΡΟ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

Στο «Δεν ήσουν ποτέ εδώ» η Λιν Ράμσεϊ («Πρέπει να μιλήσουμε για τον Κέβιν») επιστρέφει με ένα θρίλερ μεγάλης έντασης και ιδιαίτερα σκληρής εικονοποιίας. Ο βραβευμένος στις Κάννες για την επίδοσή του, Γιοακίν Φίνιξ, υποδύεται έναν βετεράνο του στρατού, ο οποίος δουλεύει ως ιδιωτικός ντετέκτιβ-τιμωρός σε υποθέσεις εξαφάνισης νεαρών κοριτσιών. Μία από αυτές, ωστόσο, θα εξελιχθεί πιο στραβά από το αναμενόμενο. Η βία είναι εδώ το όχημα που οδηγεί τις εξελίξεις, με την ψυχογραφία του ήρωα να βρίσκεται σε πρώτο πλάνο και το ταξίδι του να μοιάζει με απελπισμένη αναζήτηση στο σκοτάδι.

Στο «Pacific Rim: εξέγερση» επιστρέφουμε στον κόσμο των γιγάντιων ρομπότ, ειδικευμένων στην καταστροφή εξωγήινων τεράτων. Η παγκόσμια απειλή αυτή τη φορά έχει διαφορετική ταυτότητα, με την... απάντηση, ωστόσο, να αποτελείται και πάλι από έναν ορυμαγδό ειδικών εφέ και υποτυπώδους σεναρίου, κατευθείαν για την αγορά της Κίνας.

Στο «Ραντεβού εκεί ψηλά» δύο άνδρες γνωρίζονται στα χαρακώματα του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου, όταν ο ένας θα σώσει τη ζωή του άλλου. Την επαύριον του μακελειού, οι δυο τους θα βρεθούν στο Παρίσι, προσπαθώντας να επιβιώσουν, ώσπου αποφασίζουν να σκαρώσουν μια απάτη εις βάρος εκείνων που πλουτίζουν από τα θύματα αλλά και των οικογενειών των πενθούντων. Ο Αλμπέρ Ντιποντέλ κατασκευάζει ένα γλυκόπικρο φιλμ πάνω στα δεινά του πολέμου, την αξία της οικογένειας (φυσικής ή εξ επιλογής), αλλά και την καλλιτεχνική φύση, η οποία μπορεί να φωτίσει ακόμα και τις πιο απελπιστικές καταστάσεις.

ΡΙΚ1 ΤΗΛ.: 22862000

22.30 Μηχανή του χρόνου
07.30 Θεία λειτουργία
10.15 Μηχανή του χρόνου - (Ε) Σειρά ντοκιμαντέρ.
12.00 Καλώς ήλθε το δολάριο Ελληνική κωμωδία.
13.30 Αμύνεσθαι περί Πάτρης Εκπομπή με τον Πέτρο Κωνσταντίνου.
14.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
14.15 ArtCafe - (Ε) Εκπομπή για πολιτισμό.
15.15 Χωρίς αποσκευές, V - (Ε) Ταξιδιωτική εκπομπή με τον Σάββα Πούμπουρα.
15.45 Movie time - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή.
16.15 Τετ - Α - Τετ - (Ε) Talk show.
17.30 Σπίτι στη φύση - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή.
18.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)
18.15 Οι αρφάες - (Ε) Κυπριώτικο σκετς.
18.45 Χωρίς αποσκευές, V Ταξιδιωτική εκπομπή, με τον Σάββα Πούμπουρα.
19.15 Η κυρά του μεταξιού Νέα σειρά εποχής.
20.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
21.30 Τετ-Α-Τετ Talk show.
22.30 Μηχανή του χρόνου Σειρά ντοκιμαντέρ με τον Χρίστο Βασιλόπουλο. «Ηρωικό Μεσολόγγι».
23.30 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
23.15 The Graham Norton Show Ψυχαγωγικό Chat show.
00.15 Τετ - Α - Τετ - (Ε)
01.30 Μηχανή του χρόνου - (Ε)
02.30 ΕΙΔΗΣΕΙΣ - (Ε)
04.00 Επαναλήψεις προγραμμάτων

ΡΙΚ2 ΤΗΛ.: 22862000

21.30 A Passage to India
07.30 Παιδική ζώνη
α. Χίθκλιφ
β. Ντένις ο τρομερός
γ. Ολίβια
δ. Ντόρα η εξερευνήτρια
ε. Μάγια η μέλισσα
στ. Ο Τσάρλι και αριθμοί
ζ. Όλιβερ
η. Ο πεινασμένος Χένρι
θ. Τζάμερς
ι. Μπομπ ο μάστορας
κ. Ο ταχυδρόμος Πατ
λ. Στρουμφάκια
11.00 Στη χώρα του Γιατί - (Ε) Παιδικό πρόγραμμα.
11.35 Παιδική ζώνη - (Ε)
α. Ντετέκτιβ Νόντι
β. Τα σούπερ ζωάκια
γ. Ντόρα η εξερευνήτρια
δ. Μάγια η μέλισσα
ε. Ο Ταχυδρόμος Πατ
στ. Ο Τσάρλι και αριθμοί
ζ. Όλιβερ
16.00 Το πλοίο της αγάπης - (Ε) (Love Boat, II) Οικογενειακή σειρά.
17.00 I.Q Ντοκιμαντέρ.
17.30 Ο Πύργος του Άιφελ (La Tour Eiffel) Γαλλικό ντοκιμαντέρ.
18.30 National Geographic: Donald Trump-A journey Ντοκιμαντέρ.
19.30 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (αγγλική)
19.40 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (τουρκική)
20.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)
21.30 Το πέρασμα στην Ινδία (A Passage to India). Κοινωνική ταινία, με τους Τζούντι Ντέιβις, Πέγκι Άσκροφτ, κ.ά.
00.15 ΕΙΔΗΣΕΙΣ - (Ε)
00.40 ΓΙΟΥΡΟΝΙΟΥΣ

TVONE ΤΗΛ.: 22477777

22.15 Anna and the king
07.00 Θεία λειτουργία
09.40 Αντικλείδι - (Ε) Σειρά ντοκιμαντέρ, με τη Χριστίνα Ιακώβου.
10.30 Εύκολα και σπιτικά Εκπομπή μαγειρικής με την Αθηνά Λοϊζίδου και τον Ανδρέα Τέρλα.
11.00 Καθ' ημάς Ανατολή Θρησκευτική εκπομπή.
12.00 Ο τροχός της τύχης - (Ε) Τηλεπαιχνίδι.
13.00 FAKATEτους - Best of - (Ε) Σατιρική εκπομπή.
14.00 Πάρτι στο χωριό - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή με την Αλεξία Αναστασίου και τον Στ. Κωνσταντίνου.
15.40 Είσαι το ταίρι μου - (Ε) Ελληνική σειρά.
16.20 Friends Κωμική σειρά, με τους Τζένιφερ Άνιστον, Κόρτνεϊ Κοξ, κ.ά.
17.05 Police Academy 7: Mission Moscow Κωμωδία.
18.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
18.10 Συνέχεια της ταινίας
19.30 Σαν την Κύπρο Ψυχαγωγική εκπομπή.
20.10 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
20.55 Κυπριακή τηλεταινία
22.15 Η Άννα και ο βασιλιάς (Anna and the king). Ρομαντικό δράμα, με τους Τζόντι Φόστερ, Τσόου Γιαν-Φατ, κ.ά.
00.30 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
00.35 Helmock Grove Σειρά τρόμου.
01.30 Την τύχη μου μέσα - (Ε) Κυπριακή σειρά.
02.30 Dansing for you 1 - (Ε)

ANT1 ΤΗΛ.: 22200200

21.20 Indiana Jones
06.10 Πρωινή ενημέρωση
06.30 Super μπαμπάς (Ε)
07.20 Για την αγάπη σου (Ε) Κυπριακή σειρά.
08.40 Mamma mia (Ε) Κυπριακή σειρά.
09.40 Daddy cool (Ε)
10.30 La Pasta Pomilωri (Ε) Κυπριακή σειρά.
12.00 Συνεντεύξεις από το πρωινό (Ε)
12.15 Παρθένα ζωή (Ε) Σειρά κομεντί.
14.00 ΡΟΥΚ ΖΟΥΚ Τηλεπαιχνίδι.
14.50 Ο κόσμος να χαλάσει (Ε) Κυπριακή κωμική σειρά.
16.15 Celebrity Game Night (Ε) Ψυχαγωγικό τηλεπαιχνίδι με τον Θοδ. Αθερίδη.
17.15 Follow Εκπομπή, με την Αφροδίτη Γεωργίου.
18.15 Τα νέα του ΑΝΤ1 σε 10΄
18.30 Κάτι χωρισμένα παλικάρια - (Ε) Κωμική σειρά.
20.20 Τα νέα του ΑΝΤ1
21.20 Indiana Jones and the Kingdom of the crystal skull Περιπέτεια, με τους Χάρισον Φορντ, Κέιτ Μπλάνσετ, κ.ά.
23.15 Hell's Kitchen - (Ε) Εκπομπή μαγειρικής.
00.40 Τίτλοι ειδήσεων
00.50 Εγκλήματα - (Ε)
01.50 Χωρίς όρια - (Ε) Ελληνική σειρά.
02.40 Γιάννης ο όμορφος - (Ε)
03.30 Τα νέα του ΑΝΤ1 - (Ε)
04.30 Dr Ρούλης - (Ε) Ελληνική σειρά.

ΣΙΓΜΑ ΤΗΛ.: 22580100

21.15 Survivor
06.15 Οι Τάκκοι - (Ε) Κυπριακή κωμική σειρά.
07.00 Masterclass - (Ε) Εκπομπή μαγειρικής, με τον Βαγγέλη Δρίσκα.
08.00 Γαλάτεια - (Ε) Σειρά εποχής, με τους Δέσποινα Μπεμπεδέλη, Κώστα Δημητρίου, κ.ά.
09.00 Ooh La La! Ψυχαγωγικό μαγκαζίνο, με τη Σάσα Σταμάτη.
11.00 Θέκλα... μιλάμε ανοιχτά Κοινωνική εκπομπή με τη Θέκλα Πετρίδου και τον Πέτρο Αθανασίου.
12.40 Παραδοσιακή βραδιά (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή με την Άντρη Καραντώνη.
15.00 Power of Love - (Ε) Reality σχέσεων, με τη Μαρία Μπακοδήμου.
17.20 Power of Love Gala - (Ε) Reality σχέσεων.
18.00 Γεγονότα σε συντομία
18.10 Power of Love Gala (Συνέχεια)
20.15 Τομές στα γεγονότα
21.15 Survivor Reality επιβίωσης, με τον Σάκη Τανιμανίδη.
00.10 Γεγονότα σε τίτλους
00.15 Scandal - (Ε) Δραματική σειρά, με του Κέρι Ουάσινγκτον, Τόνι Γκόλντγουιν, κ.ά.
01.00 Ooh La La! - (Ε) Ψυχαγωγικό μαγκαζίνο.
02.40 Επιστροφή - (Ε) Δραματική σειρά.
03.20 Σε φόντο κόκκινο - (Ε) Δραματική σειρά.
04.40 Survivor Panorama - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή.

ALPHA ΤΗΛ.: 22212400

21.15 Πάμε Πακέτο
07.15 Αστέρας Ραχούλας - (Ε) Κωμική σειρά.
08.30 Κάτι ψήνεται - (Ε)
10.00 Σαββατοκύριακο με τον Μάνεση Ενημερωτική εκπομπή με το Νίκο Μάνεση.
13.00 Οικογενειακές ιστορίες Αυτοτελείς ιστορίες με επίκεντρό τους οικογενειακές υποθέσεις.
13.45 Deal - (Ε) Τηλεπαιχνίδι.
14.30 Το σόι σου - (Ε) Κωμική σειρά.
15.15 Λούης Night Show - (Ε) Σατιρική εκπομπή, με τον Λούη Πατσαλίδη.
17.00 Όσο υπάρχουν τραγούδια Μουσική εκπομπή, με τη Βασιλική Χατζηαδάμου.
17.55 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
18.00 Όσο υπάρχουν τραγούδια (Συνέχεια)
18.45 Μην αρχίζεις τη μουρμούρα - (Ε) Ελληνική κωμική σειρά.
19.30 Το σόι σου, IV Κωμική σειρά, με τις Μίρκα Παπακωνσταντίνου, Ρένια Λουιζίδου.
20.15 ALPHA NEWS
21.15 Πάμε Πακέτο Εκπομπή με τη Βίκυ Χατζηβασιλείου.
22.45 Νότα Μία βραδιάτικα Μουσικό τηλεπαιχνίδι, με τη Σμαράγδα Καρύδη.
00.00 Ανάμεσα σε δύο ληστείες (Flypaper). Κωμωδία.
01.30 Οικογενειακές ιστορίες
02.15 Υπέροχα πλάσματα - (Ε)
03.45 Deal - (Ε)
04.15 Σ/Κ με τον Μάνεση - (Ε)

CAPITAL ΤΗΛ.: 25577577

08.10 Camp Cool Kids Οικογενειακή ταινία.
10.10 Recipe for disaster Κωμωδία.
12.00 Ξένη ταινία
14.00 Τηλεαγορά
16.00 Πρόσωπα και γεγονότα Με τον Χρίστο Ιακώβου.
17.00 Τηλεαγορά
19.10 Ξένη ταινία
21.00 Ξένη ταινία
23.00 Ξένη ταινία
00.30 Ξένη ταινία
02.15 The neighbor
04.00 The paradise virus

TV PLUS ΤΗΛ.: 22259000

06.30 Παιδική ζώνη
09.40 Επιτέλους Σ/Κ Ψυχαγωγική εκπομπή, με τη Νταλία Γερμανού.
13.40 Αποκαλυπτικά Ψυχαγωγική εκπομπή.
17.10 Τηλεαγορά
19.30 Ιατρική & Βοτανολογία
20.10 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
20.30 Τηλεαγορά
21.30 Ξένη ταινία
23.30 Το ταξίδι της ζωής
00.35 Cold Case Αστυνομική σειρά.
01.30 Άστρα είναι

SMILE TV ΤΗΛ.: 25715126

12.00 Pacman
13.00 Voopa
14.00 Angels Friends
15.00 The Owl
16.00 Rabbids, II
17.00 Dragonball
18.00 Digimon Fusion
19.00 Glitter Force
19.30 Monster High
20.00 Popples
20.30 Rabbids, I
21.00 Sissi The Young Empress
21.30 Horseland
22.00 Dinofroz
22.30 Gormiti
23.00 Denis

MOVIES BEST

21.00 The Daughter
08.10 Today's Special
09.55 10 Days To Destruction
11.40 The Last Word
13.25 Rosemont
15.00 Knightfall
19.15 The Thing About Greece
21.00 The Daughter
22.45 Heart Of The Country
00.30 Kill The Dictator
02.15 Alex Rider: Stormbreaker
04.00 Hollywood's Best Film Directors
04.30 Ali

GREEK CINEMA

20.20 Η δίκη των δικαστών
07.00 Τι έχουν να δουν τα μάτια μου
08.40 Αγωνία
10.25 Θανάση, σφίξε κι άλλο το ζωνάρι
12.05 Η προσφυγοπούλα
13.55 Ο αετός των σκλαβωμένων
15.45 Γκόλφω
17.25 Βαφτιστικός
18.55 Αστέρω
20.20 Η δίκη των δικαστών
22.00 Τζένη Τζένη
23.50 Εκείνο το καλοκαίρι

Ντιέγκο Ριβέρα, ο κύριος... Φρίντα Κάλο

Μια έκθεση και ένα λεύκωμα μας συστήνουν ξανά τον παραγνωρισμένο «Μεξικανό Πικάσο», που έζησε στη σκιά της συζύγου του

Της **ΤΑΣΟΥΛΑΣ ΕΠΤΑΚΟΙΛΗ**

Στα μάτια των άλλων ήταν ένα αταίριαστο ζευγάρι. Οι γονείς της, όταν έμαθαν για τον επικείμενο γάμο τους, είπαν: «Θα σμίξει ο ελέφαντας με την περιστέρα». Κι όμως, η όμορφη, μικροκαμωμένη και εύθραυστη Φρίντα Κάλο αγάπησε με πάθος τον κατά 21 χρόνια μεγαλύτερό της, ογκώδη και όχι ιδιαίτερα ευειδή Ντιέγκο Ριβέρα. Εκείνον που καθόρισε όχι μόνο τη ζωή αλλά και την τέχνη της.

Από τη μια το φιζίκ του και η φήμη τού γυναικά («Δον Ζουάν του χρωστήρα» τον αποκαλούσαν), από την άλλη το γεγονός ότι η Φρίντα τράβηξε με τα χρόνια πάνω της όλο το ενδιαφέρον – όλα συνέβαλαν στο να μείνει ο Ντιέγκο Ριβέρα στη σκιά της. Αδικα. Γιατί δεν υπήρξε μόνο σύντροφος της Φρίντα Κάλο, αλλά και σπουδαίος ζωγράφος, σχεδιαστής, γλύπτης, εικονογράφος, σκηνογράφος, ενδυματολόγος, αρχιτέκτονας, πολιτικός ακτιβιστής και, κυρίως, ένα ανήσυχο πνεύμα του καιρού του.

Επρεπε να περάσει μισός και πλέον αιώνας από τον θάνατό του για να τον δουν με άλλο μάτι, κατ' αρχάς, οι συμπατριώτες του και να αποφασίσουν να τον γνωρίσουν καλύτερα. Μετά την –αναπάντεχη για πολλούς– επιτυχία της περυσινής ρετροσπεκτίβας του στο Palacio de Bellas Artes της Πόλης του Μεξικού, μια νέα έκθεση, στην ίδια πόλη (μέχρι τις 8 Απριλίου), εστιάζει στη «κόκκινη» πλευρά του. «Diego Rivera y la experiencia en la URSS» ο τίτλος της – «Ο Ντιέγκο Ριβέρα και η εμπειρία της ΕΣΣΔ». Ταυτόχρονα, ένα λεύκωμα των εκδόσεων Taschen – «Diego Rivera, The Complete Murals»– δίνει μια ολοκληρωμένη εικόνα των πιο χαρακτηριστικών έργων του, των τοιχογραφιών που φιλοτέχνησε και οι οποίες κοσμούν πολλά δημόσια κτήρια στο Μεξικό – νοσοκομεία, μουσεία, πανεπιστήμια. Μέσα από αυτές ο Ριβέρα καταγράφει τους πολιτικούς και κοινωνικούς προβληματισμούς του, σχολιάζει πρόσωπα και καταστάσεις – ιστορεί, στην ουσία, την εποχή του. Και, φυσικά, εμπνέεται από τη Ρωσική Επανάσταση και τα μαρξιστικά ιδεώδη. Και ο ίδιος, άλλωστε, είχε ρίζες στη Ρωσία...

> *Στην «Προλεταριακή επανάσταση» απεικόνισε τη Φρίντα να μοιράζει όπλα στους εργάτες που ήταν αποφασισμένοι να πολεμήσουν.*

Ρωσικό αίμα

Γεννήθηκε το 1886. Οι γονείς του ήταν δάσκαλοι. Λέγεται ότι ο παππούς του, ιδιοκτήτης μεταλλείου αργύρου, είχε γεννηθεί στη Ρωσία και ότι η γιαγιά του είχε ινδιάνικες ρίζες. Ο ίδιος ήταν υπερήφανος που μπορούσε να αποκαλεί τον εαυτό του Mestizo (Κρεολό) αλλά και για το ρωσικό αίμα που κυλούσε στις φλέβες του. Οι απολαβές των γονιών του από το επάγγελμά τους ήταν πενιχρές. Ομως, το μεταλλείο που είχαν κληρονομήσει εξασφάλιζε στην οικογένεια άνετη διαβίωση. Μέχρι τη στιγμή που τα κοιτάσματα αργύρου εξαντλήθηκαν και η οικογένεια αναζήτησε καλύτερη ζωή στην πρωτεύουσα.

Εκεί ο Ντιέγκο άρχισε να ζωγραφίζει. Η επιθυμία του πατέρα του να ακολουθήσει μια καριέρα στον στρατό δεν πραγματοποιήθηκε, αφού ο νεαρός, λίγους μήνες μετά την εισαγωγή του στη στρατιωτική ακαδημία, την εγκατέλειψε για να αφοσιωθεί στη ζωγραφική. Στα τέλη του 1906, έχοντας ολοκληρώσει τις σπουδές του στη San Carlos, έφυγε για την Ευρώπη.

Η Φρίντα Κάλο με τον άνδρα που καθόρισε όχι μόνο τη ζωή, αλλά και την τέχνη της: με τη δική του ενθάρρυνση αφοσιώθηκε στη ζωγραφική.

Ο Ριβέρα αφηγήθηκε τη βιομηχανική «έκρηξη» του Ντιτρόιτ σε μια τοιχογραφία 6,7 επί 22 μέτρα (1932-33), που βρίσκεται στο Ινστιτούτο Τεχνών της πόλης.

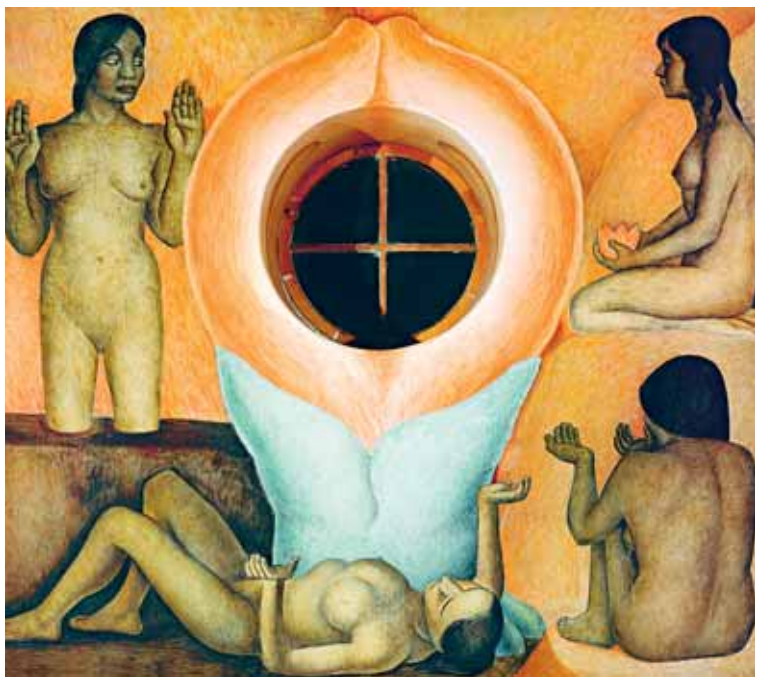

«Ωρίμανση», 1926-1927, τοιχογραφία στο πανεπιστήμιο του Chapingo.

Εργο του 1945 (λεπτομέρεια), το Εθνικό Παλάτι, Πόλη του Μεξικού.

Μαζί ξανά, μισό και πλέον αιώνα μετά. Από το 2010, οι μορφές της Φρίντα και του Ντιέγκο εικονίζονται στο χαρτονόμισμα των 500 πέσος.

Δύο χρόνια έμεινε στη Μαδρίτη, όπου ήρθε σε επαφή με τα μεγάλα ευρωπαϊκά καλλιτεχνικά κινήματα. Μετά, εγκαταστάθηκε στο Παρίσι. Αλλά εκεί ο έρωτας προηγήθηκε της τέχνης: γνώρισε μια Ρωσίδα ζωγράφο, την Αντζελίνα Μπέλοφ, που θα γινόταν σύντροφός του για τα επόμενα δώδεκα χρόνια. Στο Μονπαρνάς, όπου έμεναν, γείτονάς τους ήταν ο Μοντριάν. Συνδέθηκαν φιλικά με τον Χουάν Γκρις. Ο κυβισμός εντυπωσίασε τον Ντιέγκο· μέσα σε μια πενταετία φιλοτέχνησε περίπου 200 έργα με κυβιστικό ιδίωμα.

Οσο εκείνος αναζητούσε στην Ευρώπη την εικαστική του ολοκλήρωση, στη χώρα του ο εμφύλιος μαινόταν. Το 1913 ξέσπασε η μεξικανική επανάσταση, με ηγέτες τον Φρανσίσκο «Πάντσο» Βίγια στον Βορρά και τον Εμιλιάνο Ζαπάτα στον Νότο. Ο Ριβέρα ένιωσε βαθιά συγκίνηση στην ιδέα ενός Μεξικού που θα ξυπνούσε από τον αποικιακό λήθαργο. Ετσι, το 1921, όταν η νέα κυβέρνηση της πατρίδας του –υπό τον πρόεδρο Αλβάρο Ομπρεγκόν– εξήγγειλε πρόγραμμα λαϊκής επιμόρφωσης που θα περιελάμβανε και τη φιλοτέχνηση τοιχογραφιών σε δημόσια κτίρια, αποφάσισε να επιστρέψει. Εκτός από την Αντζελίνα άφησε πίσω του και την κόρη που είχε αποκτήσει από την παράλληλη σχέση του με μια άλλη Ρωσίδα καλλιτέχνιδα. Δεν θα τις έβλεπε ποτέ ξανά.

Με την επάνοδό του στο Μεξικό το παλιό περιβάλλον άρχισε αίφνης να φαντάζει καινούργιο. «Παντού έβλεπα ένα δυνητικό αριστούργημα: στα πλήθη, στις αγορές, στις στρατιωτικές παρελάσεις, στα χωράφια, σε κάθε λαμπερό πρόσωπο, σε κάθε χαρούμενο παιδί. Ζωγράφιζα τόσο φυσικά όπως ανέπνεα, μιλούσα ή ίδρωνα», είχε πει σε μια συνέντευξή του. Δούλευε ακατάπαυστα.

Ο γάμος

Το 1922 –χρονιά που έγινε μέλος του Μεξικανικού Κομμουνιστικού Κόμματος– παντρεύτηκε ένα μοντέλο του, τη Λούπε Μαρίν, και απέκτησε άλλες δύο κόρες. Ομως, ο γάμος δεν στέριωσε. Εκτός από τις πολλές περιστασιακές σχέσεις του, το 1928, στους κομμουνιστικούς κύκλους γνώρισε τη Φρίντα Κάλο. Στην τοιχογραφία με τίτλο «Προλεταριακή επανάσταση» την απεικόνισε να μοιράζει όπλα και ξιφολόγχες στους εργάτες που ήταν αποφασισμένοι να πολεμήσουν. Παντρεύτηκαν το 1929. Με δική του ενθάρρυνση η Φρίντα αποφάσισε να αφοσιωθεί στη ζωγραφική.

Ο έρωτας, οι πολιτικοί αγώνες, η τέχνη αλλά και οι απιστίες κυριάρχησαν στη ζωή τους τα επόμενα χρόνια. Η Φρίντα προδομένη και ταπεινωμένη, αλλά πάντα αφοσιωμένη σ' εκείνον, αναζητούσε διέξοδο στη ζωγραφική – κι ο Ντιέγκο την αναγνώριση και το χρήμα σε δουλειές εκτός συνόρων. Αν και μαρξιστής, δέχθηκε να φτιάξει τοιχογραφίες για λογαριασμό δύο Αμερικανών μεγιστάνων, του Φορντ και του Ροκφέλερ. Ο κομμουνιστικός Τύπος τον κατακεραύνωνε επί εβδομάδες. Το ζευγάρι αποφάσισε να φύγει για το Λος Αντζελες και, μετά, για τη Νέα Υόρκη. Ομως το «αμερικανικό όνειρο» τέλειωσε νωρίς. Το 1933 οι αδελφοί Ροκφέλερ του ζήτησαν να απαλείψει από το έργο το οποίο φιλοτεχνούσε τη μορφή του Λένιν. Εκείνος αρνήθηκε. Οι εργοδότες του τον αποζημίωσαν και η ημιτελής τοιχογραφία καταστράφηκε.

> *Οταν η Κάλο έμαθε για την ερωτική σχέση του με τη μικρότερη αδελφή της, τον εγκατέλειψε και ζωγράφισε μερικά από τα πιο σπαρακτικά έργα της.*

Το διαζύγιο

Ο Ντιέγκο και η Φρίντα επέστρεψαν στο Μεξικό. Εγκαταστάθηκαν στο Σαν Ανχελ. Εκείνη ζούσε σε ένα μικρότερο οίκημα, το Μπλε Σπίτι, που επικοινωνούσε με το Ροζ Σπίτι μέσω ενός εναέριου διαδρόμου. Αισθανόταν ευτυχία κοντά του, σ' ένα σπιτικό γεμάτο φυτά, παπαγάλους, μαϊμούδες και σκυλιά. Ομως εκείνος δεν μπορούσε να χαλιναγωγήσει τη σεξουαλικότητά του. Το 1935 η Κάλο έμαθε για την ερωτική σχέση του με τη μικρότερη αδελφή της, Κριστίνα, εγκατέλειψε τη συζυγική εστία και ζωγράφισε μερικά από τα πιο σπαρακτικά έργα της. Πήραν διαζύγιο. Ομως, πέντε χρόνια αργότερα, παντρεύτηκαν ξανά.

Ο Ριβέρα έδειχνε να έχει αλλάξει. Μετά τον θάνατό της, το 1953, έχασε τη γη κάτω από τα πόδια του. Η κλονισμένη υγεία του επιδεινώθηκε. Το 1955, λίγο αφότου έμαθε ότι πάσχει από καρκίνο, παντρεύτηκε την εκδότρια Εμα Ουρτάδο. Ηταν η ύστατη προσπάθειά του να κρατηθεί από τη ζωή. Στις 24 Νοεμβρίου 1957 πέθανε από έμφραγμα στο εργαστήριό του. Το 2010 «ξανασυναντήθηκε» με τη Φρίντα. Οι μορφές τους εικονίζονται στο χαρτονόμισμα των 500 πέσος...

ΣΠΙΤΙ&ΖΩΗ

Το περιοδικό για το σπίτι, τον άνθρωπο και την καλή ζωή

ΤΑΞΙΔΙ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΤΟΥ DESIGN

Στο πιο ανοιξιάτικο τεύχος μας ταξιδεύουμε σε όλο τον κόσμο και συνδυάζουμε τη σύγχρονη αισθητική με το διαχρονικό στυλ!

ΤΗΝ ΚΥΡΙΑΚΗ 1η ΑΠΡΙΛΙΟΥ ΜΑΖΙ ΜΕ ΤΗΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ